

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

udgivne af Otto Borchsenius og Frederik Winkel Horn.

Titel | Title:

Hovedværker i den danske Literatur

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Vol. 1

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Gyldendal, 1883

Fysiske størrelse | Physical extent:

2 bd.

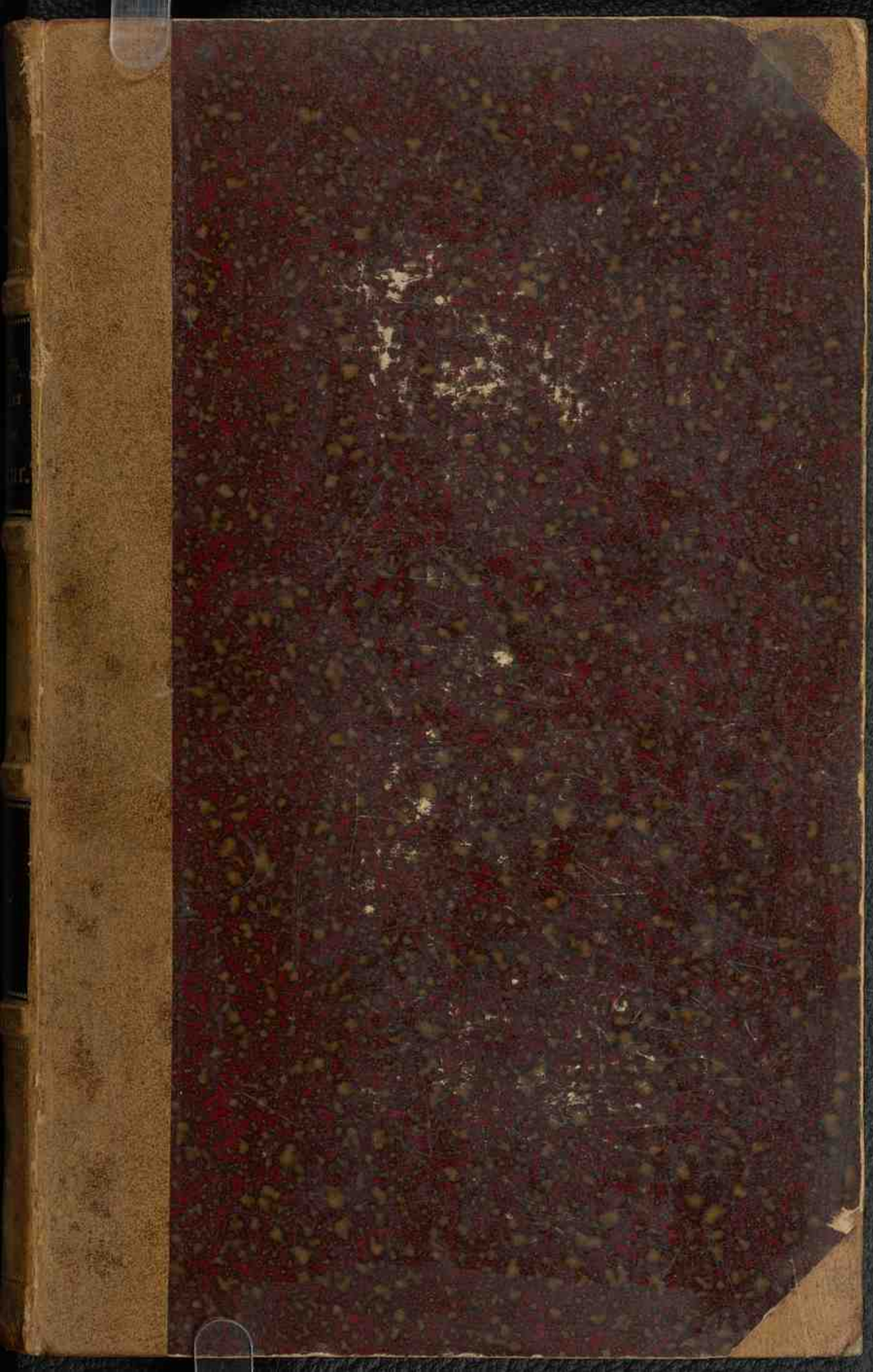
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

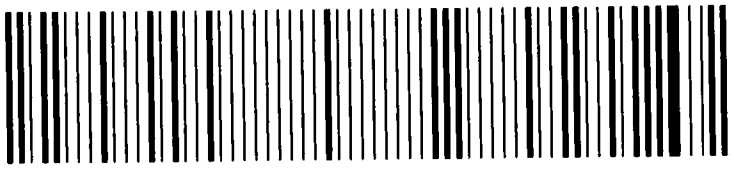
UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

1 1 52 0 8 00709 2

HOVEDVÆRKER

I

DEN DANSKE LITERATUR.

HOVEDVÆRKER

I

DEN DANSKE LITERATUR.

UDGIVNE AF

OTTO BORCHSENIUS OG FREDERIK WINKEL HORN.

FØRSTE BIND.

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO.

1883.

FORORD.

Efter at Fordringerne til Undervisningen i Modersmaalet ere skærpede saa betydelig — ved Anordningerne af 30. Avgust 1881 og 16. Juni 1882 —, og dansk Literaturhistorie er bleven et Examensfag saa vel ved Examen Artium som til Dels ogsaa ved Præliminærexamen, har Skolen endnu mere end tidligere Trang til nogenlunde let overkommelige og tilgængelige Haandbøger i vor Literatur. Særlig turde maaske en Haandbog som den her foreliggende gjøre sig Haab om at være velkommen, idet den — paa en enkelt nødvendig Undtagelse nær — kun indeholder fuldstændige Digterværker, Helheder, ikke Brudstykker. Enhver, der har givet sig af med at undervise i Literaturhistorie, vil nemlig af Erfaring vide, i hvor høj Grad ikke blot Disciplene selv foretrække at læse et Digterværk i dets Helhed fremfor i Læsebogens Udtog, men ogsaa hvor langt større Udbytte der i alle andre Henseender vindes derved, og de ovenfor nævnte ministerielle Anordninger kræve jo nu tilmed ved Examen opgivne som læste mindst to Komedier af Holberg og en Tragedie af Oehlenschläger, foruden udvalgte Stykker af vore øvrige Hovedforfattere. Af ikke mindre Betydning forekommer det os at være, at Lærerens Oplæsning — under hvilken Disciplenes Opmærksomhed ikke altid kan kontrolleres — her til Dels kan falde bort, og at Disciplene ikke blot kunne læse Værkerne selv, men ved at eje Bogen ere i Stand til stadig at vende tilbage til dem.

Det er altsaa en Samling af Hovedværker i vor Literatur, som vi herved forelægge, og om Valget blandt den enkelte Digtars Arbejder vil der i de fleste Tilfælde næppe mellem sagkyndige være nogen afvigende Mening. Hvad Oehlenschläger angaar, er det jo en Selvfølge, at Disciplene allerede paa et tidligere Trin i Skolen lære i det mindste et Par af hans ypperste Tragedier at kjende — »Hakon Jarl« kan tilmed særlig kjøbes i en meget billig Folkeudgave —, og vi have derfor her med Vilje foretrukket at repræsentere ham ved hans friske

Ungdomsdigtning »Sankt Hansaften-Spil« og — da de dramatiske Arbejder overhovedet ere talrige i Samlingen — ved hans Epos »Helge«, hvis sidste Afdeling, Tragedien »Yrsa«, for øvrigt strængt taget kunde opfylde de til Examen stillede Krav. Med Hensyn endelig til det eneste Brudstykke, vi bringe, nemlig et Par udvalgte Afsnit af Ingemanns »Valdemar den store og hans Mænd«, saa følger det jo af sig selv, at Ingemanns Hovedbetydning for vor Literatur maa søges i hans folkelige Romaner og i hans Salmedigtning. Romanernes Omfang udelukkede imidlertid enhver Tanke om at give en Helhed, hvad heller næppe var fornødent, da ethvert dansk Barn vel under sin Opvæxt selv læser disse Bøger, og som Salmedigter er Ingemann ligeledes vel kjendt i Skolen fra Salmebogen og den danske Læsebog. Hvad særlig denne sidste angaar, ønske Udgiverne naturligvis helst at henvise til deres egen »Dansk Læsebog for Skolens mellemste og højere Klasser«, hvis anden, meget forøgede, Udgave nylig er udkommen paa samme Forlag som disse Hovedværker. Ihvorvel nemlig begge Samlinger ville kunne benyttes uafhængig af hinanden, er der under Udarbejdelsen bestandig taget Hensyn til, at de kunne supplere hinanden og i Forening give et anskueligt Billede af vore Hovedforfatteres fremtrædende Ejendommeligheder. Til sammen indeholde de rigeligt Stof til at opfylde de nu saa vel ved Examen Artium som ved Præliminærexamen gjældende Fordringer, ligesom de begge forhaabentlig ville kunne gjøre Fyldest i Pigeskolen og tillige være velkomne i mangt et Hjem som et rigt Udvalg af vor Literaturs ypperste Frembringelser.

Det har selvfølgelig ikke været muligt at udgive en saa omfangsrig og fyldig Anthologi som disse Hovedværker uden den største Forekommenhed fra saa vel vedkommende Forfattere og deres Arvinger som de paagjældende Forlæggere. Vi bringe herved alle vor bedste Tak: Fruerne Grundtvig, Hauch, Heiberg, Hertz og Paludan-Müller, d'Hrr. Prof. M. Goldschmidt, Pastor C. Hostrup, Dr. C. Ploug, samt d'Hrr. Boghandlere C. og Th. Reitzel, K. Schönberg og Tillge, Forlagsbureauet, Eibe og endnu flere. Ligeledes skyldte vi »Udvalget for Folkeoplysnings Fremme« Tak for Tilladelsen til at benytte Noterne til F. L. Liebenbergs Udgave af »Erasmus Montanus«, saa vel som Hr. Liebenberg selv for en nyere Textredaktion af »Sankt Hansaften-Spil«.

Kjøbenhavn, Juli 1883.

Udgiverne.

INDHOLD AF FØRSTE BIND.

<i>Ludvig Holberg:</i>	Side
Erasmus Montanus eller Rasmus Berg. Komødie udi fem Akter.....	I
Maskerade. Komødie udi tre Akter	39.
<i>Johannes Ewald:</i>	
Fiskerne. Et Syngespil i tre Handlinger	78.
<i>Johan Herman Wessel:</i>	
Kjærlighed uden Strømper. Et Sørgepil i fem Optog	125.
<i>Jens Baggesen:</i>	
Min Gjenganger og jeg selv. En poetisk Samtale.....	158.
<i>Adam Gottlob Oehlenschläger:</i>	
Sankt Hansaften-Spil	199.
Helge. Et Digt:	
Frodes Drapa	231.
Helges Æventyr	241.
Yrsa. Tragødie.....	267.
<i>Nikolai Frederik Severin Grundtvig:</i>	
Harald Blaataand og Palnatoke	295.
Paaskeliljen.....	357.
<i>Bernhard Severin Ingemann:</i>	
Valdemar den store og hans Mænd. (Brudstykker)	373.
<i>Steen Steensen Blicher:</i>	
Marie. En Erindring fra Vesterhavet	387.

LUDVIG HOLBERG.

(1684—1754.)

Erasmus Montanus eller Rasmus Berg.

Komedie udi 5 Akter.

(1723.)

Hoved-Personerne i Komedien.

Montanus.	Magdelone, hendes Moder.
Jeppe Berg, hans Fader.	Jakob, Montani Broder.
Nille, hans Moder.	Per Degn.
Lisbed, Montani Fæstemø.	Jesper Ridefogd.
Jeronimus, hendes Fader.	

(Scenen er paa Bjærget, en Landsby i Sjælland.)

Første Akt.

Første Scene.

Jeppe alene, med et Brev i Haanden.

Det er Skade, at Degnen ikke er i Byen, thi der er saa meget Latin i min Søns Brev, som jeg ikke forstaar. Taarene staar mig tit i Øjnene, naar jeg eftertænker, at en stakkels Bondesøn er bleven saa boglærd, besynderlig saasom vi ikke ere af de højlærdes Bønder. Jeg har hørt af Folk, som forstaar sig paa Lærdom, at han kan disputere, med hvilken Præst det skal være. Ak, kunde jeg og min Hustru have den Glæde at høre ham præke, før vi dø, her paa Bjærget, da vilde vi ikke fortryde paa alle de Skillinger, vi har sat paa ham. Jeg kan nok mærke paa Per Degn, at han ikke skjætter meget om, at min Søn kommer hid. Det kommer mig for, ligesom han er bange for Rasmus Berg. Det er skrækkeligt med de lærde Folk, de bær saadan Avind til hverandre, og den ene kan ikke lide, at den anden er ogsaa lærd. Den gode Mand gjør skjøne Prækner her i Byen og kan tale om Misundelse, saa Taarene maa staa en udi Øjnene; men mig synes, at han selv ikke er ganske fri for den Fejl. Jeg kan ikke vide, hvoraf saadant kommer; om

De højlærdes Bønder; Professorerne ved Københavns Universitet havde paa Holbergs Tid Brugsret til en Del Jordegods paa Sjælland, som nu er umiddelbart inddraget under Universitetet selv.

en siger, at min Nabo forstaar Avlingen bedre end jeg, skulde jeg lægge det paa Hjærtet? skulde jeg hade min Nabo for det? Nej saamænd gjør Jeppe Berg ikke. Men der er min Tro Per Degn.

Anden Scene.

Jeppe. Per Degn.

Jeppe. Velkommen hjem igjen, Per!

Per. Tak, Jeppe Berg!

Jeppe. Ak min hjærte Per! gid I kunde forklare mig noget Latin, som staar i min Søns sidste Brev.

Per. Hvad Snak! Mener I, at jeg forstaar ikke Latin saa vel som Jer Søn? Jeg er en gammel Academicus jeg, Jeppe Berg!

Jeppe. Det véd jeg nok, men jeg mente, om I forstod den nye Latin, thi det Sprog forandres vel ogsaa saa vel som det sjællandske. Thi i min Ungdom taledede man ikke saa her paa Bjærget som nu; det, som man nu kalder Lakaj, kaldte man da Dreng, det, som man nu kalder Matrasse, kaldte man da Bislaaperske, en Frøken hedde da Stadsmø, en Musikant Spillemand, og en Sikketerer Skriver. Derfor mener jeg, Latinen og kan være forandret siden den Tid, I var i Kjøbenhavn. Vil I være saa god at forklare mig dette? Jeg kan nok læse Bogstaverne, men fatter ikke Meningen.

Per. Jer Søn skriver, at han studerer nu sin *Logicam*, *Rhetoricam* og *Metaphysicam*.

Jeppe. Hvad vil det sige, *Logicam*?

Per. Det er hans Prækestol.

Jeppe. Det er mig kjærte; gid han kunde blive Præst!

Per. Men Degn først.

Jeppe. Hvad er den anden Post?

Per. Den hedder *Rhetorica*, det er paa Dansk Ritualen; men den tredje Post maa være forskreven, eller det maa være Fransk, thi var det Latin, saa forstod jeg det nok. Jeg er kapabel, Jeppe Berg, at regne op den hele Aurora: *Ala*, det er en Vinge, *Ancilla* en Pige, *Brabra* et Skjæg, *Coena* en Natpotte, *Cerevisia* Øl, *Campana* en Klokke, *Cella* en Kjælder, *Lagena* en Flaske, *Lana* en Ulv, *Ancilla* en Pige, *Janua* en Dør, *Cerevisia* Smør.

Jeppe. I maa have en forbandet Ihukommelse, Per!

Per. Ja, jeg havde ikke tænkt, at jeg skulde have blevet saa længe i et fattigt Degnekald. Jeg kunde nok have været noget andet for længe siden, dersom jeg vilde have bundet mig ved en Pige; men jeg vil heller hjælpe mig, som jeg kan, før

Academicus, Student. *Logicam*, *Rhetoricam* og *Metaphysicam*, forskjellige filosofiske Videnskaber, Logiken om Tænkningens Love, Rhetoriken om Veltalenheden, Metafysiken om det oversanselige eller Erkjendelsens sidste Grunde. Ritual, Samling af Forskrifter for de kirkelige Skikke. kapabel, i Stand til. Aurora, en gammel Samling af latinske Ord med Forklaringer for Begyndere; men Per Degn har glemt meget af den. Skjæg hedder *Barba* og ikke *Brabra*, *Coena* er Nadver, *Cerevisia* vel Øl, men ikke Smør, *Campana* en Klokke, ikke en Klokke, *Lana* Uld, og ikke Ulv.

end man skal kunne sige paa mig, at jeg har faaet Brød for Kone.

Jeppé. Men, kjære Per! her er endnu noget andet Latin, som jeg ikke forstaar. Se her denne Linie.

Per. *Die Veneris Hafnia domum profecturus sum.* Det er noget højtturvend, dog forstaar jeg det hel vel, men det kunde bryde Hovedet paa en anden. Det er paa Dansk: der er kommen *profecto* en Hob Russer til Kjøbenhavn.

Jeppé. Hvad mon Russen nu vil bestille her igjen?

Per. Det er ikke Moskoviter, Jeppé Berg! det er unge Studentere, som man kalder Russer.

Jeppé. Nu, nu véd jeg. Der er vist stor Alarm i de Dage, naar de faar Salt og Brød og blir Studentere.

Per. Naar venter I ham hjem?

Jeppé. I Dag eller i Morgen. Kjære Per! tøv lidt her, jeg vil springe ind til Nille, hun skal give os en Drik Øl her ud.

Per. Jeg vil nok heller have et Glas Brændevin; thi det er for tidligt at drikke Øl.

Tredje Scene.

Per alene.

Jeg skjætter ikke meget om, sandt at sige, at Rasmus Berg kommer hjem, ikke fordi jeg er bange for hans Lærdom, thi jeg var allerede gammel Student, da han endda gik i Skole og fik, med Permission, paa sin Rumpé. Der var andre Karle, som deponerede i min Tid, end nu om Stunder. Jeg deponerede fra Slagelse Skole med Per Monsen, Rasmus Jespersen, Kristen Klim, Mads Hansen, som vi i Skolen kaldte Mads Pandekage, Poul Iversen, som vi kaldte Poul Finkeljokum; alle Karle, som havde Ben i Panden og Skjæg paa Hagen, og som var kapabel at disputere, i hvilken Materie det skulde være. Jeg er kun bleven Degn, men er fornøjet, naar jeg har mit daglig Brød og forstaar mit Embede. Jeg har forbedret meget udi Indkomsterne, og har det, som ingen af mine Formænd havde, saa mine Efterkommere ikke skal bande mig i min Grav. Folk tænker, at der er ingen Observationer ved at være Degn; jo jo! Degnekald er min Tro et vanskeligt Embede, naar man skal have det paa den Fod, at det skal føde sin Mand. For min Tid holdt Folk her i Byen alle Ligsange lige gode, men jeg har bragt det paa den Fod, at jeg kan sige til en Bonde: hvilken Salme vil du have? den koster saa meget, den anden saa meget; i lige Maade naar

At faa Brød for Kone; det var ikke sjældent, at den Ansøger fik et ledigt Præstekald, som vilde ægte Præstens Enke eller Datter. *Die Veneris* o. s. v., paa Fredag rejser jeg fra Kjøbenhavn hjem. *profecto*, i Sandhed. Salt og Brød, Fejltagelse for Salt og Vin. Det var Skik, at de unge Studenter, som en Indvielse til at gaa paa Universitetet, i en højtidelig Forsamling fik lidt Salt i Munden og lidt Vin hældt paa Hovedet; det skulde sindbilledlig betegne Visdom og aandelig Velsignelse. Med Permission, med Forlov. deponerede, tog Studenterexamen. hvilken Materie, hvilket Æmne. Efterkommere, Eftermænd. ingen Observationer, ingen Ting at lægge Mærke til.

der skal kastes Jord paa den døde: vil du have fint Sand eller slet og ret Jord? Der er ogsaa adskillige andre Observationer, som min Formand, Kristoffer Degn ikke vidste af at sige, men han havde ikke studeret. Jeg kan ikke begribe, hvorledes den Karl blev Degn. Men han var og Degn derefter. Latinen hjælper meget et Menneske udi alle Forretninger. Jeg vilde ikke miste det Latin, jeg kan, ikke for hundrede Rigsdaler; thi det har baadet mig i mit Embede over hundrede Rigsdaler, ja hundrede til.

Fjerde Scene.

Nille. Jeppe. Per.

Nille. Singot, Per!

Per. Tak, Morlille! Jeg drikker hellers ikke Brændevin, uden naar jeg har ondt i Maven, men jeg har gemenlig en slet Mave.

Nille. Véd I vel, Per, at min Søn kommer hjem i Dag eller Morgen? Der faar I en Mand, som I kan tale med; thi den Karl er ikke ilde skaaren for Tungebaandet, saasom jeg har hørt.

Per. Ja, jeg tror nok, han kan tale en Hob Kloster-Latin.

Nille. Kloster-Latin? det er jo det bedste Latin, ligesom Kloster-Lærred er det bedste Lærred.

Per. Ha, ha, ha, ha!

Jeppe. Hvoraf ler I, Per?

Per. Af intet, Jeppe Berg! God Taar paa en frisk! Jer Skaal, Morlille! Ha, ha, ha! det er sandt nok, som I siger: Klosterlærred er godt Lærred, men ...

Nille. Gjøres det Lærred ikke paa Klosteret, hvorfor kaldes det da Klosterlærred?

Per. Jo, det er ret nok, ha, ha, ha! Men I kan vel give mig noget at bide paa til Brændevinen?

Nille. Her ligger et Stykke Brød og Ost skaaren, om I vil ikke forsmaa.

Per. Tak, Morlille! Véd I, hvad Brød hedder paa Latin?

Nille. Nej, mare véd jeg ikke.

Per æder og snakker tillige. Det hedder *Panis*, *genitivus Pani*, *dativus Pano*, *vocativus Panus*, *ablativus Pano*.

Jeppe. Hille mænd, Per! det Sprog er vidtløftig. Hvad hedder Grov-Brød?

Per. Det hedder *Panis gravis*, og fin Brød *Panis finis*.

Jeppe. Det er jo halv Dansk.

Per. Ja, det er vist. Der ere mangfoldige latinske Ord, som har deres Oprindelse af Dansken; thi jeg skal sige os noget:

Klosteret kaldtes det Hus, hvor Studenterne holdt deres latinske Disputere-øvelser. Kloster-Lærred, et Slags fint Lærred, gjort i tyske Klostre. *Panis*, *genitivus* o. s. v.; Brød hedder paa Latin blot *Panis*; det øvrige er Bøjninger af *Panis* (omtrent som: Nævneform Brød, Ejeform Brøds, Flertal Brød o. s. v.), men de ere urigtige. *Panis gravis* og *Panis finis* er virkelig, som Jeppe siger, halv Dansk; *gravis* ligner i Lyden grov, men betyder »tung«, og *finis* ligner fin, men betyder »Ende«.

her var en gammel Rektor ved Kjøbenhavns Skole ved Navn *Saxo Grammatica*, som forbedrede Latinen her i Landet og gjorde en latinsk *Grammatica*, hvorudover han fik det Navn *Saxo Grammatica*. Den samme *Saxo* har bødet meget paa det latinske Sprog med danske Ord; thi for hans Tid var Latinen saa fattig, at man ikke kunde skrive en ret Mening, som Folk kunde forstaa.

Jeppe. Men hvad vil det Ord *Grammatica* sige?

Per. Det samme som Donat. Naar man binder den ind i tyrkisk Bind, saa kaldes den Donat; men naar man binder den ind i hvid Pergement, saa kaldes den *Grammatica* og deklineres ligesom *ala*.

Nille. Ak, jeg véd aldrig, hvor alt dette kan ligge i Hovedet paa Folk; mit Hoved svimler, naar jeg kun hør tale derom.

Jeppe. Derfor ere lærde Folk heller ikke gjærne rigtige i Hovedet.

Nille. Ej, hvilken Snak! saa mener du, at vor Søn Rasmus Berg er ikke rigtig?

Jeppe. Mig synes alene, Morlille, det er noget underligt, at han skriver latinske Breve til mig.

Per. Deri har min Tro Jeppe Ret; thi det er noget naragtigt. Det var jo, ligesom jeg vilde tale Græsk med Ridefogeden for at lade se, at jeg forstod det Sprog.

Jeppe. Forstaaer I ogsaa Græsk, Per?

Per. Ak, jeg har kunnet for tyve Aar siden staa paa én Fod og læse det hele Litani paa Græsk. Jeg kan endnu komme i Hu, at det sidste Ord hedder Amen.

Jeppe. Ak Per, det vil blive artig, naar min Søn kommer tilbage, at vi kan sætte jer to sammen.

Per. Vil han disputere med mig, skal han finde Karl for sin Hat, og vil han synge i Kap med mig, saa kommer han til kort. Jeg har synget i Kap med 10 Degne, som alle have maat give sig tabt, thi jeg har taget Troen fra dem alle ti. Det har været mig tilbudt for 10 Aar siden at være Kantor udi vor Frue Skole; men jeg har ikke villet, thi hvorfor skulde jeg gjøre det, Jeppe? hvorfor skulde jeg forlade min Menighed, som elsker og ærer mig, og som jeg elsker og ærer igjen? Jeg lever paa et Sted, hvor jeg har mit daglig Brød, og hvor jeg er respekteret af alle Folk; thi Amtmanden selv kommer aldrig hid, jeg blir jo strax hentet for at fordrive Tiden med ham og synge

Saxo Grammaticus, ikke *Grammatica*, d. e. Saxo den lærde (Saxe Runemester), den bekjendte Klerk, som i 12te Aarhundrede paa udmærket Latin skrev Danmarks Historie; hvad Per Degn her fortæller, er hans eget Opspind. Donat, en latinsk Grammatik (Sproglære) for Begyndere, kaldet saa efter dens Forfatter. Ridefogeden, Forvalteren paa Godset. Litani, Formular at afsynge paa Bededage, hvori kun to græske Ord forekomme (*Kyrie eleison*, Herre, forbarm dig!). artig, morsomt. Jeg har taget Troen fra dem alle. Med »Troen« menes den gamle Salme: »Vi tro alle sammen paa én Gud«, som blev sunget hver Søndag i Kirken. Ordene »Vi tro«, hvormed hvert Vers begynder, skulde trækkes saa langt ud som muligt; at Per tog Troen fra dem alle, vil altsaa sige, at han kunde holde Tonen længst. Kantor udi vor Frue Skole, Syngemester ved Frue Skole (nu Metropolitanskolen i Kjøbenhavn); han ledede Sangen i Frue Kirke.

for ham. Forgangen Aar ved disse Tider gav han mig 2 Mark, fordi jeg sang *ut, re, mi, fa, sol*. Han svor paa, at han havde større Behag deri end i den største Vokalmusik, han havde hørt i Kjøbenhavn. Vil I give mig end et Glas Brændevin, Jeppe, skal jeg synge det samme for Jer.

Jeppe. Gjerne. Skjænk nok et Glas Brændevin, Nille!

Per. Jeg synger ikke for enhver. Men I er min gode Ven, Jeppe, som jeg tjener med Fornøjelse. Begynder at skraale, først langsom: *ut, re, mi, fa, sol, la, si, ut*; nu tilbage: *ut, si, fa, sol, fa, mi, re, ut*. Nu skal I høre paa en anden Maade, hvor højt jeg kan gaa: *ut, re, mi, fa, sol, fa, si, ut, re, mi, fa, sol, fa, si, ut, re*.

Jeppe. Hille mænd, det sidste gik fint. Vore smaa Grise kan ikke gaa højere med Røsten.

Per. Nu vil jeg synge hastig: *ut re mi re . . .* nej, det var ikke ret. *Ut re mi do re mi ut . . .* nej, det kom ogsaa galt; det er forbandet tungt, Jeppe, at synge saa hastig. Men der kommer Monsieur Jeronimus.

Femte Scene.

Jeronimus. Magdelone. Lisbed. Degnen. Jeppe. Nille.

Jeronimus. God Morgen, Svoger! Har I nogen Tidende fra Jer Søn?

Jeppe. Jo, jeg tror, han kommer i Dag eller i Morgen.

Lisbed. Ak, er det muligt! nu er min Drøm fuldkommen.

Jeronimus. Hvad drømte du da?

Lisbed. Jeg drømte, at jeg laa hos ham i Nat.

Magdelone. Der er dog noget ved Drømme. Drømme ere ikke at foragte.

Jeronimus. Det er sandt nok; men dersom I gode Piger tænkte ikke saa meget paa Mandfolk om Dagen, drømte I ikke saa tit om dem om Natten. Du drømte vel lige saa stærkt om mig i de Dage, vi vare forlovede sammen, Magdelone?

Magdelone. Det er min Tro sandt; men nu har jeg min Tro ikke i nogle Aar drømt om dig.

Jeronimus. Det kommer deraf, at Kjærligheden er ikke saa hed nu, som den var tilforn.

Lisbed. Men er det muligt, at Rasmus Berg kommer hjem i Morgen?

Jeronimus. Ej min Dotter, du skulde ikke lade dig mærke med at være saa forlibt.

Lisbed. Ak, er det vist, at han kommer hjem i Morgen?

Jeronimus. Ja, ja, du hører jo, at han kommer til den Tid.

Lisbed. Hvor langt har vi til i Morgen, hjærte Far?

Jeronimus. Hvilken forbandet Snak! disse forlibte Folk er, ligesom de var galne.

Lisbed. Ja, jeg tæller min Tro hver Time.

Ut, re, mi o. s. v. Navne paa de forskjellige Toner, svarende til de nu brugelige *c, d, e, f, g, a, h*. Vokalmusik, Sang.

Jeronimus. Du skulde ogsaa spørge, hvor lang en Time er, saa kunde man tænke, du var rent gal. Holdt inde med saadan Sladder, og lad os Forældre snakke sammen. Hør, min kjære Jeppe Berg, holder I det raadeligt, at disse to unge Mennesker komme sammen, før end han faar Brød?

Jeppe. Det er, ligesom Jer synes. Jeg kan nok underholde dem; men det var dog bedre, at han fik Brød først.

Jeronimus. Jeg holder det aldeles ikke raadeligt, at de komme sammen før.

Lisbed græder og hylér.

Jeronimus. Ej fy, skæm dig for en Ulykke! Det er en Spot for en Pige at stille sig saadan an.

Lisbed grædende. Faar han snart Brød da?

Jeppe. Det er ingen Tvil paa, han faar jo snart Brød; thi saa vidt som jeg har hørt, er han saa lærd, at han kan læse hvilken Bog, det skal være. Han skrev mig et latinsk Brev til nylig.

Nille. Og det kan mare staa, det véd Degnen.

Lisbed. Var det saa vel skreven?

Per. Ja, vel nok for saadan ung Person. Han kan blive god, Mammeselle! Der vil ellers meget til. Jeg tænkte ogsaa, at jeg var lærd, da jeg var paa hans Alder, men ...

Jeppe. Ja, I lærde Folk roser aldrig hinanden.

Per. Ej Snak! skulde jeg bære Avind til ham? Da han endnu ikke var fød, havde jeg allerede staaet tre Gange Skoleret, og da han sad i Fjerde-Lektien, havde jeg været otte Aar Degn.

Jeppe. En kan have bedre Hoved end en anden, en kan lære saa meget i et Aar som andre udi ti.

Per. Da tør Per Degn nok sætte sit Hoved mod hvem, det skal være.

Jeronimus. Ja ja, hver kan være god for sig. Lad os nu gaa hjem, Børn! Farvel, Jeppe! Jeg gik her forbi, og saa vilde jeg tale med Jer paa Vejen.

Lisbed. Ak, vár mig dog ad, saa snart han kommer.

Sjette Scene.

Jeppe. Nille. Per. Jakob.

Jeppe. Hvad vil du, Jakob?

Jakob. Far, véd I nyt? Rasmus Berg er kommen hjem.

Jeppe. Hille mænd! er det muligt? Hvorledes ser han ud?

Jakob. Ak, han ser meget lærd ud. Rasmus Nielsen, som kjører for ham, svær paa, at han gjorde ikke andet den hele Vej, end disputered paa Græsk og Elamitisk med sig selv, og det undertiden med saadan Iver, at han slog Rasmus Nielsen tre til fire Gange bag i Nakken med knyttet Næver og raabte derhos

staaet tre Gange Skoleret, været tre Gange straffet i hele Skolens Nærværelse. Fjerde-Lektien, fjerde Klasse; Latinskolen havde sjælden mere end fire Lektier eller Klasser.

altid: probe Majoren, probe Majoren. Jeg kan tænke, han har haft en Disput med en Major, før han rejste. Undertiden sad han stille og stirrede paa Maanen og Stjærnerne, og det med saadan grundig Mine, at han faldt tre Gange af Vognen og havde nær brudt Halsen itu af lutter Lærdom, saa at Rasmus Nielsen lo deraf og sagde ved sig selv: Rasmus Berg er vel en klog Mand paa Himmelen, men en Nar paa Jorden.

Jeppe. Ak kom! lad os gaa ud at tage imod ham. Kjære Per, kom I med os. Det kan hænde sig, at han har glemmt Dansk, og kan ikke tale andet end Latin, saa kan I være Tolke.

Per. Skam der gjør, jeg har andet at bestille.

A n d e n A k t.

Første Scene.

Montanus med Hosene ned om Benene.

Jeg har kun været én Dag fra Kjøbenhavn og længes allerede. Hvis jeg ikke havde mine gode Bøger med mig, kunde jeg ikke leve paa Landet. *Studia secundas res ornant, adversis solatium præbent.* Jeg synes, ligesom mig fattes noget, efterdi jeg har ikke disputeret i tre Dage. Jeg véd ikke, om her er nogle lærde Folk her i Byen; hvis her er nogen, skal jeg nok sætte dem i Arbejd, thi jeg kan ikke leve, uden jeg maa disputere. Mine stakkels Forældre kan jeg ikke meget tale med; thi de ere enfoldige Folk og véd næppe andet end deres Børnelærdom, saa at jeg kan ikke have megen Trøst af deres Omgængelse. Degnen og Skolemesteren skal have studeret, men jeg véd ikke, hvor vidt det strækker sig; dog skal jeg forsøge, hvad de duer til. Mine Forældre blev forskrækket, da de saa' mig saa tidlig; thi de havde ikke ventet, at jeg skulde have taget fra Kjøbenhavn om Natten. Han slaar Ild, tænder sin Pibe og sætter Pibehovedet igjennem et Hul, som han har paa sin Hat. Saaledes kalder man at smøge Tobak *studentikos*; det er en god Invention nok for en, der vil skrive og smøge tillige.

Sætter sig ned at læse.

Anden Scene.

Montanus. Jakob.

Jakob kysser paa Haanden og flyr sin Bror. Velkommen hjem igjen, min latinske Bror!

Montanus. Det er mig kjært at se dig, Jakob! Men hvad det Brorskab angaar, saa er det noget, som var godt i gamle Dage, men nu kan det ikke saa passe sig mer.

probe Majoren; Rasmus Berg maa have sagt *proba majorem*, d. e. bevis Hovedsætningen, en i de latinske Disputer idelig tilbagevendende Opfordring. *Studia secundas res* o. s. v., Studierne forskjønne Medgang, trøste i Modgang. *studentikos*, paa Studentervis (et græsk klingende Spøgeord blandt Studenter). Invention, Opfindelse.

Jakob. Hvi saa? est du ikke min Bror?

Montanus. Det nægter jeg ikke, Slyngel! at jeg jo er din Bror ved Fødselen. Men du maa vide, du est endnu en Bondedreng, og jeg en *Philosophiæ Baccalaureus*. Men hør, Jakob, hvordan lever min Kjæreste og min Svigerfar?

Jakob. Ret vel; de vare her nylig og spurgte, hvor snart Bror kom hjem.

Montanus. Nu Bror igjen! Jeg siger det ikke af Hof-færdighed, Jakob! men det gaar *profecto* ikke an.

Jakob. Hvad skal jeg da kalde Bror?

Montanus. Du skal kalde mig Monsieur Montanus; thi saa hedder jeg i Kjøbenhavn.

Jakob. Kunde jeg kun komme det i Hu! Var det ikke Monsieur Dromedarius?

Montanus. Kanst du ikke høre? jeg siger jo Monsieur Montanus.

Jakob. Monsør Montanus, Monsør Montanus.

Montanus. Ja, det er ret; thi Montanus paa Latin er det samme som Berg paa Dansk.

Jakob. Kan jeg da ikke ogsaa hedde Monsør Jakob Montanus?

Montanus. Naar du har gaaet saa længe i Skole som jeg og udstaaet dine *examina*, saa kanst du ogsaa give dig et latinsk Navn. Men saa længe, som du est en Bondedreng, maa du lade dig nøje med at hedde slet og ret Jakob Berg. Men har du mærket, at min Kjæreste har længet efter mig?

Jakob. Ja vist, hun har været meget utaalmodig over, at du blev saa længe borte.

Montanus. Du maa ej heller dutte mig, din Tøpel!

Jakob. Jeg vilde sige: Monsørens Kjæreste har været utaalmodig, at du est bleven saa længe borte.

Montanus. Ja, nu er jeg kommen, Jakob, og det alene for hendes Skyld; men jeg bliver her ikke ret gammel, thi saa snart vi har holdt Bryllup, tager jeg hende med mig til Kjøbenhavn.

Jakob. Vil Monsøren da ikke tage mig med sig?

Montanus. Hvad skulde du bestille der?

Jakob. Jeg vilde se mig lidt om i Verden.

Montanus. Jeg vilde ønske, at du var 6 à 7 Aar yngre, saa skulde jeg sætte dig i Latinskole, at du ogsaa kunde blive Student.

Jakob. Nej, det var ikke godt.

Montanus. Hvi saa?

Jakob. Jo, saa vilde vore Forældre komme rent til at betle.

Montanus. Hør, hvilke Ord der kan ligge i den Knægt!

Jakob. Ja, jeg er fuld af Indfald. Havde jeg studeret, var jeg bleven en Fandens Skjælm.

Montanus. Mig er sagt, at du har et godt Hoved. Men hvad vilde du ellers bestille i Kjøbenhavn?

Philosophiæ Baccalaureus, som har taget en Grad i Filosofi, Universitetets ringeste Værdighed, som nu er afskaffet. *profecto*, i Sandhed. *examina*, Prøver, Examinere.

Jakob. Jeg vilde saa gjerne se det runde Taarn og Klosteret, hvor man gjør Lærred.

Montanus. Ha, ha, hal! Nej, der bestilles andet paa Klosteret end at gjøre Lærred. Men har min Svigerfar ellers saa mange Midler, som der siges?

Jakob. Ja vist, Jeronimus er en rig Gubbe, han ejer snart den tredje Del af Byen.

Montanus. Men har du hørt, om han agter at give nogen Udstyr med sin Datter?

Jakob. Ja, jeg tror nok, at han styrer hende vel ud, besynderlig om han faar høre Monsøren præke her en Gang udi Byen.

Montanus. Det bliver intet af, jeg gjør mig ikke saa gemen at præke her paa Landet. Jeg er ellers kun for at disputere.

Jakob. Jeg mente, at det var mer at kunne præke.

Montanus. Vedst du vel, hvad det er at disputere.

Jakob. Ja vist, jeg disputerer hver Dag her i Huset med Pigerne, men jeg vinder intet derved.

Montanus. Ja, saadan Slags Disputatser har vi nok af.

Jakob. Hvad er det da, Monsøren disputerer om?

Montanus. Jeg disputerer om vigtige og lærde Sager, for Exempel: om Englene ere skabte for Menneskene; om Jorden er rund eller oval; om Maane, Sol og Stjærner, deres Størrelse og Distance fra Jorden og andet dislige.

Jakob. Nej, derom disputerer jeg ikke; thi det er noget, som gaar mig ikke an, thi naar jeg kun kan faa Folkene til at arbejde, maa de gjerne sige for mig, at Jorden er ottekantet.

Montanus. O *Animal brutum!* Men hør, Jakob! mon der ellers nogen har ladt min Kjæreste vide, at jeg er hjemkommen?

Jakob. Nej, jeg tror det ikke.

Montanus. Saa er det bedst, at du springer hen til Hr. Jeronimus for at lade dem saadant vide.

Jakob. Ja, det kan nok ske; men skal jeg ikke sige det til Lisbed først?

Montanus. Lisbed, hvem er det?

Jakob. Vedst du ikke det, Bror, at din Fæstemø hedder Lisbed?

Montanus. Har din Slyngel nu glemt alt, hvad jeg nyligen har lært dig?

Jakob. Du maa kalde mig Slyngel saa meget, som du vil, saa er jeg dog din Bror.

Montanus. Hvis du ikke holder din Mund, skal jeg *profecto* slaa dig med Bogen i Panden.

Jakob. Det var ikke smukt at kaste Bibelen efter Folk.

Montanus. Det er ingen Bibel.

Jakob. Jeg kjender saa mare nok Bibelen. Den Bog er jo stor nok til at være Bibelen. Jeg kan nok se, at det er hverken Evangelibog eller Katekismus. Men hvad det er eller ikke, saa lader det ilde at kaste Bøger efter sin Bror.

Englene skabte for Menneskene, før Menneskene. Distance, Afstand.
Animal brutum! dumme Dyr!

Montanus. Hold Munden, Slyngel!

Jakob. Saadan Slyngel, som jeg er, fortjener dog med mine Hænder til mine Forældre de Penge, som du sætter til.

Montanus. Hvis du ikke tier, skal jeg lemlæste dig.

Kaster Bogen paa ham.

Jakob. Av, av, av!

Tredje Scene.

Jeppe. Nille. Montanus. Jakob.

Jeppe. Hvad er her for Alarm?

Jakob. Ak, min Bror Rasmus slaar mig.

Nille. Hvad vil det sige? Han slaar dig vel ikke uden Aarsag?

Montanus. Nej Mor, det er sandt; han kommer hid og bruger en Mund mod mig, som jeg kunde være hans jævnlige.

Nille. Hvilken Pokkers Skjælm! Skal du ikke bedre vide at respektere saadan lærd Mand? Vedst du ikke, at han er en Ære for vort hele Hus? Min hjærte Hr. Søn! I skal ikke regne ham det til onde, det er en uforstandig Tøpel.

Montanus. Jeg sidder her og spekulerer paa vigtige Sager, som denne *importunissimus* og *audacissimus juvenis* kommer og hindrer mig udi. Det er ingen Børneleg at have med disse *Transscendentalibus* at bestille. Jeg vilde ikke, det skulde have sket, for to Mark.

Jeppe. Ak vær ikke vred, min hjærte Søn, det skal aldrig ske oftere. Jeg er saa bange, Hr. Søn har forivret sig; de lærde Folk taaler ikke mange Stød. Jeg véd, Per Degn ivrede sig en Gang, han kunde ikke forvinde det i tre Dage igjen.

Montanus. Per Degn, er han lærd?

Jeppe. Ja vist! saa længe jeg kan mindes, har vi ikke haft nogen Degn her i Byen, der har syngt saa vel som han.

Montanus. Derfor kan han være meget ulærd.

Jeppe. Han præker ogsaa meget skjønt.

Montanus. Derfor kan han ogsaa være ulærd.

Nille. Ak nej, Hr. Søn! hvorledes kan den være ulærd, der præker vel?

Montanus. Jo vist, Morlille! alle ulærde Folk præker vel; thi saasom de ikke kan sammenskrive noget af deres egne Hoveder, saa bruge de laante Prækner og lære udenad brave Mænds Skrifter, som de undertiden ikke forstaar selv, da derimod en lærd Mand ikke vil benytte sig af saadant, men vil sammenskrive af sit eget Hoved. Tro mig, at det er en almindelig Fejl her i Landet, at man dømmes Studenteres Lærdom alt for meget af deres Prækener. Men lad de Karle disputere som jeg; det er en Prøvesten paa Lærdom. Jeg kan disputere paa godt Latin, om hvilken Materie det skal være. Vil en sige, at dette Bord

importunissimus o. s. v., uforskammede og frække Knægt. *Transscendentalibus*, de fineste, vanskeligste Begreber, som ligge fjærnest fra al sanselig Virkelighed.

er en Lysestage, saa vil jeg forsvare det; vil en sige, at Kjød eller Brød er Straa, vil jeg og forsvare det; det har jeg gjort mangen ærlig Gang. Hør, Farlille, vil I tro det, at den, som drikker vel, er lykkelig?

Jeppe. Jeg tror snarere, at han er ulykkelig; thi man kan drikke baade Forstand og Penge bort.

Montanus. Jeg vil bevise, at han er lykkelig. *Quicquid bene bibit, bene dormit* . . . nej, det er sandt, I forstaar ikke Latin, jeg maa sige det paa Dansk: Hvo, som drikker vel, sover gjerne vel; er det ikke sandt?

Jeppe. Det er sandt nok, naar jeg har en halv Rus, sover jeg som en Hest.

Montanus. Hvo, som sover vel, synder ikke; er det ogsaa ikke sandt?

Jeppe. Ja, det er sandt nok, saa længe man sover, synder man ikke.

Montanus. Den, som synder ikke, er lykkelig.

Jeppe. Det er og sandt.

Montanus. *Ergo*, den, som drikker vel, er lykkelig. Morlille, jeg vil gjøre Jer til en Sten.

Nille. Ja Snak, det er end' mere kunstigt.

Montanus. Nu skal I faa det at høre: En Sten kan ikke flyve.

Nille. Nej, det er vist nok, undtagen man kaster den.

Montanus. I kan ikke flyve.

Nille. Det er og sandt.

Montanus. *Ergo* er Morlille en Sten. Nille græder. Hvorfor græder Morlille?

Nille. Ak, jeg er saa bange, at jeg blir til Sten; mine Ben begynder alt at blive kolde.

Montanus. Giv Jer tilfreds, Morlille! jeg skal strax gjøre Jer til Menneske igjen. En Sten kan ikke tænke eller tale.

Nille. Det er sandt. Jeg véd ikke, om hun kan tænke, men tale kan hun ikke.

Montanus. Morlille kan tale.

Nille. Ja, Gud ske Lov, som en stakkels Bondekone kan jeg tale.

Montanus. Godt. *Ergo* er Morlille ingen Sten.

Nille. Ak, det gjorde godt, nu kommer jeg mig igjen. Der vil min Tro stærke Hoveder til at studere. Jeg véd ikke, hvor deres Hjerne kan holde det ud. Jakob, du skal herefter gaa din Broder til Haande, du har ikke andet at bestille; fornemmer dine Forældre, at du gjør ham nogen Fortræd, da skal du faa saa mange Hug, som dit Liv kan taale.

Montanus. Morlille, jeg vilde gjerne vænne ham af med den Vane at sige du til mig; det er dog ikke anstændigt for en Bondedreng at dutte en lærd Mand. Jeg vilde gjerne, at han kaldte mig Monsieur.

Jeppe. Hør du vel, Jakob! Naar du taler til din Bror herefter, skal du sige Monsør.

Montanus. Jeg vilde gjerne, Degnen blev buden hid i Dag, at jeg kunde forsøge, hvad han duer til.

Jeppe. Ja nok, det skal ske.

Montanus. Jeg vil imidlertid hen at besøge min Kjæreste.

Nille. Men jeg er bange, vi faar Regn; Jakob kan bære Kappen efter Jer.

Montanus. Jakob.

Jakob. Ja, Maansør!

Montanus. Kom og bær Kappen efter mig, jeg vil lidt ud i Byen. Jakob gaar efter ham med Kappen.

Fjerde Scene.

Jeppe. Nille.

Jeppe. Har vi ikke Glæde for den Søn, Nille?

Nille. Jo vist, der er ingen Skilling unyttig spildt paa ham.

Jeppe. Nu skal vi i Dag faa at høre, hvad Degnen duer til. Men jeg er bange, at han ikke kommer, om han hører, at Rasmus Berg er her; vi har ikke fornøden at lade ham det vide. Vi vil ogsaa bede Ridefogeden hid; han er nok saa god at komme, thi han finder Smag i vort Øl.

Nille. Det er saa farligt, Mand, at traktere Ridefogden; det Slags Folk maa ikke vide vor Tilstand.

Jeppe. Jo saamænd maa han saa, det er hver Mand her i Byen bekjendt, at vi ere formuende Folk; naar vi svarer vore Skatter og Landgilde, da kan Ridefogeden ikke-rykke et Haar af vort Hoved.

Nille. Ak hjærte Mand, mon det skulde være for silde at lade Jakob ogsaa studere? Tænk en Gang, om han kunde blive saadan lærd Kaal som hans Bror, hvilken Glæde vilde det være for deres gamle Forældre!

Jeppe. Nej Kone! det er nok med den ene; vi maa jo have en hjemme, som kan gaa os til Haande og gjøre vort Arbejde.

Nille. Ak, ved saadant Arbejde kan ikke fortjenes mer end af Haanden i Munden. Rasmus Berg, som har studeret, kan ved sin Hjerne udrette mere vor Hus til Nytte i en Time end den anden i et Aar.

Jeppe. Det maa ikke hjælpe, Morlille! vor Ager maa dyrkes og vor Avling fortsættes; vi kan aldeles ikke undvære Jakob. Se, der kommer han tilbage.

Femte Scene.

Jakob. Jeppe. Nille.

Jakob. Ha, ha, ha, ha, ha! Min Bror maa vel være en meget lærd Mand, men ogsaa en stor Tosse.

Nille. Din vanartige Skjælm! kalder du din Bror en Tosse?

Jakob. Jeg véd ikke, hvad jeg skal kalde saadant, Morlille; det regner, saa det hælder ned, og han lar mig gaa med Kappen paa Armen efter sig.

Jeppe. Kunde du da ikke have været saa artig at have sagt: Maansør, det regner, vil ikke Maansør tage Kappen paa?

Jakob. Mig synes, det var meget underligt, Fallille, at jeg skulde sige til den Person, som Forældre har kostet saa mange Penge paa at lære Visdom og Artighed, naar der falder saadan Regn paa ham, at han bliver vaad indtil Skjorten: det regner, Monsør, vil han ikke tage Kappen paa? Han havde jo ikke fornøden min Varsel; Regnen kunde jo nok vare ham derom.

Jeppe. Gik du da og bar Kappen den hele Vej paa Armen?

Jakob. Nej, mare gjorde jeg ikke, jeg svøbte mig smukt i Kappen, og derfor ere mine Klæder ganske tørre. Det forstod jeg bedre, endskjønt jeg ikke har sat saa mange Penge til paa at lære Visdom. Jeg begreb strax det, endskjønt jeg kjender ikke en Latine Bogstav.

Jeppe. Din Bror har gaaet i Tanker, som grundlærde Folk gjerne plejer.

Jakob. Ha, ha, Drolen splide saadan Lærdom!

Jeppe. Ti stille, din Slyngel, eller du skal faa Skam paa din Mund. Hvad vil det sige, om din Bror gaar saaledes i Tanker iblandt, naar han i mange andre Ting kan lade se sin Visdom og Frugten af sine Studeringer.

Jakob. Frugten af sine Studeringer? Jeg skal fortælle videre, hvor det gik til paa vor Rejse. Da vi kom til Jeronimuses Port, gik han lige til den Side, som Porthunden stod, som havde kalfatret hans lærde Ben, hvis jeg ikke havde trækket ham til den anden Side; thi Porthunde ser ingen Personer an, de skær alle Folk over én Kam, som de ikke kjender, og bider i Flæng, hvilke Ben de faar fat paa, enten de ere latinske eller græske. Da vi kom ind i Gaarden, gaar Maansør Rasmus Berg ind i Stolden i Tanker og raabte: Hej, er Jeronimus hjemme? men Køerne vendte alle Rumpen til ham, og ingen vilde svare et Ord. Jeg er vis paa, om nogen af dem havde kunnet tale, de vilde have sagt: Hvilken forbandet Tosse maa denne Kaal ikke være!

Nille. Ak min hjærte Mand, taaler du, at han bruger saadan Mund?

Jeppe. Jakob! du skal faa en Ulykke, dersom du taler saaledes mer.

Jakob. Fallille burde heller takke mig, som hjalp ham til Rette og bragte ham af Stolden ind i Stuen. Vil nu Fallille kun eftertænke, hvor det vilde gaa til, om saadan Kaal skulde gjøre en lang Rejse alene; thi jeg er vis paa, at om jeg ikke havde været med ham, havde han endnu staaet i Stolden og kaaget Køerne i Rumpen af lutter Lærdom.

Jeppe. Ej, saa skal du og faa en Ulykke paa din kaade Mund! Jakob løber og Jeppe efter ham.

Nille. Hvilken forbandet Skjælm! — Jeg faar have Bud efter Fogden og Degnen, at min Søn kan have nogen at disputere med, naar han kommer tilbage.

T r e d j e A k t.

Første Scene.

Jepp e. Nille. Montanus.

Nille. Min Søn Montanus blir noget længe borte; jeg vilde ønske, at han kom hjem, før end Fogeden gaar fra os; thi han har stor Lyst at tale med ham og er kuriøsk for at spørge ham om et og andet, som . . . Men der ser jeg ham komme. Velkommen tilbage, min kjære Søn! Den gode Jeronimus blev vel ikke lidet glad ved at se Hr. Søn ved god Helbred efter saa lang Fraværelse?

Montanus. Jeg har ikke talt hverken med Jeronimus eller hans Datter formedelst denne Knægt, som jeg faldt i Disput med.

Nille. Hvad var det for en Karl? Det var maaske Skolemesteren?

Montanus. Nej, det var en fremmed Person, som rejser her fra i Dag. Jeg kjender ham nok, skjønt jeg ingen Omgængelse har haft med ham i Kjøbenhavn. Jeg kan ærgre mig ihjel over de Folk, som bilder sig ind at have opsluget al Visdom og dog ere Idioter. Jeg skal sige Morlille, hvori det bestaar: Knægten har været et Par Gange *Ordinarius opponens*; deri bestaar alle hans *merita*. Men hvorledes forrettede han sine *partes*? *misere et hæsitanter absque methodo*. Da *Præses* en Gang distingverede *inter rem et modum rei*, spurgte han: *quid hoc est*? Slyngel, det skulde du have lært, *antequam in arenam descendis*. *Quid hoc est*? *Quæ bruta!* En Karl, der ignorerer *distinctiones cardinales*, og vil disputere *publice!*

Nille. Ej, Hr. Søn skal ikke lægge saadant paa Hjærtet. Jeg kan høre af det, I fortæller, at det maa være en Nar.

Montanus. En Ignorant.

Nille. Det er intet vissere.

Montanus. En Idiot.

Nille. Jeg kan ikke mærke andet.

Montanus. *Et quidem plane hospes in philosophia*. Lad

kuriøsk, nysgjerrig. *Ordinarius opponens*, ansat Modstander, Opponent. Ved de offentlige Disputatser var der en *Præses* (Formand), som fremsatte og forsvarede visse Sætninger, der skulde angribes af Opponenterne. De studerende uddannedes i en tidligere Tid for en stor Del ved Disputereøvelser, især de, der fik fri Kost paa Klosteret; de vænnedes derved til at tale flydende, om end temmelig slet Latin (Klosterlatin) og udviklede en vis Skarphed i Tænkningen. Men i Følge Datidens Iver for at skjelne mellem Begreber og for at bringe Grunde og Modgrunde i Syllogismens Form (se Anm. til S. 27) var Udbyttet af Øvelserne hyppig kun Spidsfindighed, Paastaaelighed og Stridslyst, og man tabte Interessen for at søge Sandheden gennem grundige Studier. sine *partes*, sin Rolle, sit Hverv. *misere et hæsitanter absque methodo*, ynkelig og hakkende, uden videnskabelig Orden. *distingverede inter rem et modum rei*, skjelnede mellem Tingen selv og Tingens Maade. *quid hoc est*? hvad er dette. *antequam in arenam descendis*, før du træder frem paa Kamppladsen. *Quæ bruta!* hvilke Fæ! ignorerer *distinctiones cardinales*, ikke kjender Hovedbegreberne. *publice*, offentlig. Ignorant, uvidende. *Et quidem plane* o. s. v., og fuldkommen en fremmed i Filosofien.

den Hund lægge det fra sig, som han begik udi saa mange brave Folkes Nærværelse!

Nille. Lod han noget gaa? Derpaa skal man kjende et Svin.

Montanus. Nej, Morlille, han gjorde det, som værre er: han konfunderede offentlig *materiam cum forma*.

Nille. Han burde faa en Ulykke.

Montanus. Vil den Karl indbilde sig at kunne disputere?

Nille. Han maatte kunne Fanden!

Montanus. Ikke at tale om den Fejl, han begik udi sit *proëmio*, da han sagde: *Lectissimi et doctissimi Auditores*.

Nille. Hvilken Nar det maa være!

Montanus. Sætter mig *lectissimus* for *doctissimus*, da dog *lectissimus* er et Prædikat, man kan give en *Deposituro*.

Jeppe. Men fik min Søn da ikke tale med Jeronimus?

Montanus. Nej, ret som jeg vilde gaa ind i Stuen, saa' jeg den Karl gaaende forbi Porten, og som vi kjendte hinanden, gik jeg hen at hilse ham, hvorpaa vi strax kom i Snak om lærde Sager og endelig i Disput, saa jeg maatte sætte min Besøgelse op.

Jeppe. Jeg er saa bange, at Monsieur Jeronimus tar det ilde op, naar han hører, at min Søn har været i Gaarden, men gaaet bort uden at tale med ham.

Montanus. Ja, jeg kan ikke hjælpe det. Naar en griber Filosofien an, saa griber han mig an paa min Ære. Jeg holder vel af Mademoiselle Lisbed, men min *Metaphysica*, min *Logica* har Prioritet.

Nille. Ak min hjærte Søn, hvad hører jeg? Har du forlovet dig med to andre Piger i Kjøbenhavn? Det kan blive en forbandet Sag for Kapitelsretten.

Montanus. I forstaar mig ikke; det er ikke saa ment. Det er ikke Piger, men tvende Videnskaber.

Nille. Ja det er andet. Men der kommer Ridefogeden, vær nu ikke vred længer.

Montanus. Ham kan jeg ikke blive vred paa; det er en enfoldig, ulærd Mand, som jeg ikke kan komme i nogen Disput med.

Anden Scene.

Jeppe. Nille. Montanus. Jesper.

Jesper. *Serviteur, Monsieur!* jeg gratulerer Ankomsten.

Montanus. Jeg takker, Hr. Ridefoged!

Jesper. Det er mig kjært, at vi har faaet saadan lærd Mand her i Byen. Det har vel kostet ham mangan Hovedbryden, før end han er kommen saa vidt. Jeg ønsker Jer ogsaa til Lykke,

konfunderede *materiam cum forma*, forvexlede Stof og Form. *proëmio*, Indledningstale. *Lectissimi et doctissimi Auditores*, hæderlige og højlærde Tilhørere. *lectissimus* for *doctissimus*, foran *doctissimus*. Prædikat, Titel. *Deposituro*, en, som først skal tage Studentereksamen. Prioritet, Fortrin. Kapitelsretten, Tamperretten, der dømte i Ægteskabs- og Trolovelses-sager. *Serviteur, Monsieur!* Hans Tjener, min Herre!

Jeppe Berg, med Jer Søn; nu har I faaet Glæde paa Jer gamle Alder.

Jeppe. Ja, det er sandt.

Jesper. Men hør, min kjære Monsieur Rasmus, jeg vilde spørge Ham om noget.

Montanus. Mit Navn er Montanus.

Jesper sagte til Jeppe. Montanus, er det Rasmus paa Latin?

Jeppe. Ja, det maa saa være.

Jesper. Hør min kjære Monsieur Montanus Berg! jeg har hørt, at lærde Folk skal have saa underlige Meninger. Er det sandt, at man holder for i Kjøbenhavn, at Jorden er rund? Her paa Bjerget vil ingen tro det; thi hvor kan det være, efterdi Jorden synes jo ganske flak?

Montanus. Det kommer deraf, at Jorden er saa stor, at man ikke kan mærke dens Rundhed.

Jesper. Ja, det er sandt, Jorden er stor, det er fast den halve Del af Verden. Men hør, Monsieur! hvor mange Stjærner vilde der vel til at gjøre en Maane?

Montanus. En Maane! Maanen er mod en Stjerne ligesom Peblingsøen mod hele Sjælland.

Jesper. Ha, ha, ha, ha! de lærde Folk ere aldrig rigtige i Hovedet. Jeg har min Tro hørt dem, der siger, at Jorden løber og Solen staar stille. Monsieur tror vel ikke det ogsaa?

Montanus. Ingen fornuftig Mand tviler mer derom.

Jesper. Ha, ha, ha! skulde Jorden løbe, maatte vi jo falde iblandt og slaa Halsen i Stykker.

Montanus. Kan ikke et Skib løbe med Jer, uden at I slaar Halsen itu?

Jesper. Men I siger jo, at Jorden løber omkring; skulde nu Skibet vende sig om, faldt da Folkene ikke udi Søen?

Montanus. Nej, jeg skal forklare Jer det tydeligere, hvis I vil have Taalmodighed.

Jesper. Jeg vil min Tro intet høre derom. Jeg maatte jo være gal, om jeg troede saadant. Jorden skulde vælte sig om, og vi skulde ikke falde hovedkulds Fanden i Vold ned i Afgrunden, ha, ha, ha! Men, min kjære Monsieur Berg, hvoraf kommer det, at Maanen er undertiden saa liden, undertiden saa stor?

Montanus. Om jeg nu siger Jer det, vil I dog ikke tro det.

Jesper. Ak, vær saa god og sig mig det.

Montanus. Det kommer deraf, at naar Maanen er voxen til, klipper man Stykker af den for at gjøre Stjærner af.

Jesper. Det er min Tro kuriøst; jeg vidste det min Tro ikke tilforn. Dersom man klippede ikke Stykker af den, vilde den voxe alt for stor og blive saa bred som hele Sjælland. Naturen regerer dog alting meget viseligen. Men hvoraf kommer det, at Maanen varmer ikke saa vel som Solen, da den dog er lige saa stor?

Montanus, er det Rasmus paa Latin? Rasmus hedder paa Latin *Erasmus*; *Montanus* svarer til Berg. kuriøst, løjerligt.

Montanus. Det kommer deraf, at Maanen er intet Lys, men af samme mørke Materie som Jorden, der laaner sit Lys og Skin af Solen.

Jesper. Ha, ha, ha, ha, ha, ha! Lad os tale om noget andet; det er noget forstyrret Tøj, man kan blive katholsk i Hovedet deraf.

Tredje Scene.

Jeppé. Nille. Montanus. Jesper. Per Degn.

Jeppé. Velkommen, Per! hvor godt Folk er, kommer godt Folk efter. Der ser I min Søn, som er nylig kommen hjem.

Per. Velkommen her, Monsieur Rasmus Berg!

Montanus. I Kjøbenhavn er jeg vant til at hedde Montanus; jeg beder, I vil kalde mig ligeledes.

Per. Ja saamænd, det kan komme mig paa ét ud. Hvorledes staar ellers til i Kjøbenhavn? Deponerede der mange i Aar?

Montanus. Som der plejer.

Per. Blev der nogen rejiceret i Aar?

Montanus. To à tre *conditionaliter*.

Per. Hvem er *Imprimatur* i Aar?

Montanus. Hvad vil det sige?

Per. Jeg mener, hvem er *Imprimatur* til Vers og Bøger, som gaar i Trykken?

Montanus. Skal det være Latin?

Per. Ja, i min Tid var det godt Latin.

Montanus. Var det da godt Latin, saa maa det endnu være ligeledes. Men det har aldrig været Latin i den Mening, som I vil have det.

Per. Jo min Tro er det godt Latin.

Montanus. Skal det da være et *Nomen* eller et *Verbum*?

Per. Det er et *Nomen*.

Jesper. Det er ret, Per! svar kun brav for Jer.

Montanus. *Cujus declinationis* er da *Imprimatur*?

Per. Alle de Ord, som nævnes kan, henføres til 8 Ting, som er *Nomen*, *Pronomen*, *Verbum*, *Principium*, *Conjugatio*, *Declinatio*, *Interjectio*.

Jesper. Jo jo, hør kun til Per, naar han vil ryste sine Ærmer. Det er ret, klem kun paa ham.

Montanus. Han svarer intet til det, jeg spør ham. Hvad har *Imprimatur* i *genitivo*?

Deponerede der mange, var der mange oppe til Studentereksamen? rejiceret, forkastet. *conditionaliter*, betingelsesvis. Hvem er *Imprimatur* i Aar? Hvem er »Maa trykkes« i Aar? Enhver Bog skulde, før den blev trykt, gennemses af en dertil beskikket Embedsmand (Censor), som gav Tilladelse til dens Trykning ved bag paa Titelbladet at sætte Ordet *Imprimatur* (maa trykkes) med sit Navn under. *Cujus declinationis* o. s. v., i Lighed med hvilke Hovedord bøjes da *Imprimatur*? *Nomen*, *Pronomen* o. s. v. De latinske Svar, som Per Degn giver i det følgende, ere gamle Minder fra hans Skoletid, dels forkvaklede Ramser fra Sproglæren (Donat), dels Ordsprog eller Vers. Af de 8 Ordklasser er én glemt og de tre forvanskede: *Principium* (Grundsætning) staar for *Participium*, *Conjugatio* og *Declinatio* (Udsagnsords og Hovedords Bøjning) for *Conjunctio* og *Præpositio*. Hvad har *Imprimatur* i *genitivo*? hvad hedder Ejeformen af *Imprimatur* (siden det skal være et Hovedord)?

Per. *Nominativus ala, genitivus alæ, dativus alo, vocativus alo, ablativus ala.*

Jesper. Jo, jo, Monsieur Montanus, vi har saamænd ogsaa Folk her paa Bjærget.

Per. Det skulde jeg ogsaa mene. Der deponerede min Tro andre Karle i min Tid end nu om Stunder; det var Karle, som lode sig rage to Gange om Ugen og kunde alle skandere alle Slags Vers.

Montanus. Det er en mægtig Sag; saadant kan man nu gjøre udi anden Lektie. Nu om Stunder deponerer Karle fra Kjøbenhavns Skole, som kan gjøre hebraiske og kaldaiske Vers.

Per. Saa maa de ikke kunne meget Latin da?

Montanus. Latin! om I kom i Skolen nu, kunde I ikke komme højere end i Sinke-Lektien.

Jesper. Sig ikke det, Montanus! Degnen er min Tro en brav studeret Mand, det har jeg hørt baade Herredsfogeden og Amtsforvalteren sige.

Montanus. Maaske de forstaa lige saa lidet Latin, som han.

Jesper. Jeg hører dog, han svarer brav for sig.

Montanus. Han svarer jo ikke til det, jeg spør ham om. *E qua schola dimissus es, mi domine?*

Per. *Adjectivum et Substantivum genere, numero et caso conveniunt.*

Jesper. Han maaler ham min Tro Skjæppen fuld; ret, Per! vi skal min Tro drikke en Pægl Brændevin sammen.

Montanus. Dersom Hr. Foged vidste, hvad han svarede, skulde han le sin Mave itu. Jeg spør ham, fra hvilken Skole han har deponeret, han svarer noget andet hen i Taaget.

Per. *Tunc tua res agitur, paries quum proximus ardet.*

Jesper. Jo, jo, nu vil hun min Tro ret gaa an! Svarer I nu dertil!

Montanus. Jeg kan ikke svare dertil, det er lutter Pølse-snak. Lad os tale Dansk sammen, som de andre kan forstaa, saa skal man strax faa at høre, hvilken Karl det er. Nille græder.

Jesper. Hvorfor græder I, Bedstemor?

Nille. Jeg har saa ondt deraf, at min Søn skal give sig tabt i Latinen.

Jesper. Ak, Bedstemor! det er jo ingen Under. Per er jo ogsaa meget ældre end han. Det er jo ingen Under. Lad dem nu tale Dansk da, som vi alle forstaa.

Per. Ja nok, jeg er parat til hvilken af Delene, han vil. Vi vil give hinanden nogle Spørgsmaal; for Exempel: hvem var

Nominativus ala o. s. v., er ikke andet end til Dels urigtige Bøjninger af det latinske Ord *ala*, en Vinge (Vinge, Vinges, Vinger). skandere, læse Vers paa rigtig Maade efter Versemaalets Fordring. Sinke-Lektien, nederste Klasse. Herredsfogeden; Dommerne vare den Gang tit ustuderede Mænd. *E qua schola dimissus es, mi domine?* fra hvilken Skole er De sendt til Universitetet, min Herre? *Adjectivum et Substantivum* o. s. v., Egenskabsordet retter sig efter sit Hovedord i Kjon, Tal og Ost (Per har forvexlet *casu*, Endelse, med *caseo*, Ost). *Tunc tua res agitur* o. s. v., et latinsk Vers: Det gjælder ogsaa dig, naar der er Ild i Naboens Hus.

det, som skreg saa højt, at man kunde høre ham over hele Verden?

Montanus. Jeg véd ingen, som skriger stærkere end Æsle og Landsbydegne.

Per. Snak! kan man høre dem over hele Verden? Det var et Asen i Noæ Ark; thi hele Verden var i Arken.

Jesper. Ha, ha, ha! det er min Tro sandt, ha, ha, ha! Der sidder et forslagen Hoved paa den Per Degn.

Per. Hvem slog den fjerde Del af Verden ihjel?

Montanus. Ej, jeg svarer ikke til slige grove Spørgsmaal.

Per. Det var Kain, som slog sin Broder Abel ihjel.

Montanus. Bevis, at der var ikke mer end fire Menne-
sker da til.

Per. Bevis I, at der var flere.

Montanus. Det gjøres ikke fornøden; thi *affirmanti incumbit probatio*. Forstaar I det?

Per. Ja vist. *Omnia conando docilis solertia vincit*. Forstaar I det!

Montanus. Jeg er ikke klogere, som staar her og disputerer med en Sinke. I vil disputere, og kan hverken Latin eller Dansk, langt mindre véd, hvad *Logica* er. Lad høre en Gang, *quid est Logica?*

Per. *Post molestam senectutam, post molestam senectutam nos habebat humus*.

Montanus. Vil din Slyngel fixere mig? Faar ham i Haaret, de slaas, Degnen echapperer og raaber: Sinke! Sinke! De gaar alle ud, foruden Fogden.

Fjerde Scene.

Jesper. Jeronimus.

Jeronimus. Hans Tjener, Hr. Foged, skal jeg finde Ham her? Jeg kommer at se min tilkommende Svigersøn, Rasmus Berg.

Jesper. Nu kommer han strax. Det var Skade, at I ikke kom en halv Time tilforn, saa skulde I have hørt ham og Degnen disputere sammen.

Jeronimus. Hvorledes løb det af?

Jesper. Skam faa Per Degn, han er slemmere, end jeg havde tænkt; jeg mærker nok, at han ikke har glemt noget, hverken af sin Latin eller Hebraisk.

Jeronimus. Jeg tror det nok, thi han har vel ingen Tid vidst meget deraf.

Jesper. Sig ikke det, Monsieur Jeronimus! Der sidder en forbandet Mund paa ham. Det er virkelig en Lyst at høre den Mand snakke Latin.

affirmanti incumbit probatio, Bevisbyrden hviler paa den, som gjør Paastanden. *Omnia conando docilis solertia vincit*, et latinsk Vers: Ved at prøve alt sejrer den lærvillige Flid. *quid est Logica*, hvad er Logik (Tænkelære)? *Post molestam senectutam* o. s. v., et forkvaklet Vers af en nyere latinsk Selskabsvise: Efter den besværlige Alderdom, [*senectutem*], efter den besværlige Alderdom gjemte Jorden os (for: skal Jorden gjemme os [*habebit*]). *fixere*, gjøre Nar. echapperer, undløber.

Jeronimus. Det er mer, end som jeg havde ventet. Men hvordan ser min Svigersøn ud?

Jesper. Han ser forbandet lærd ud; I skulde næppe kjende ham igjen. Han har ogsaa et andet Navn.

Jeronimus. Et andet Navn! hvad hedder han da?

Jesper. Han kalder sig Montanus, hvilket skal være det samme som Rasmus paa Latin.

Jeronimus. Ej fy, det er hæsligt. Jeg har kjendt mange, der saaledes har forandret deres kristne Navne, men det har aldrig gaaet dem vel i Verden. Jeg kjendte en, for nogle Aar, der var døbt Per, og vilde siden forny sin Mynt, da han var bleven til noget, og lod sig kalde Peiter. Men den Peiter kom ham dyr nok at staa; thi han brød sit Ben og døde i stor Elendighed. Vor Herre taaler ikke saadant, Hr. Foged!

Jesper. Det kan være med Navnet, hvad det være vil, men det staar mig aldeles ikke an, at han har saa sælsomme Meninger udi Troen.

Jeronimus. Hvad har han da for Meninger?

Jesper. Ej, det er forskrækkeligt! Haarene rejser sig paa Hovedet, naar jeg tænker derpaa. Jeg kan ikke erindre alt, hvad jeg hørte; men det véd jeg, at han blandt andet sagde, at Jorden var rund. Hvad kan jeg kalde saadant, Monsieur Jeronimus? Det er jo ikke andet end at kuldkaste Religion og føre Folk af Troen. En Hedning kan jo ikke tale værre.

Jeronimus. Han maa kun have sagt det af Skjæmt.

Jesper. Det er noget groft at skjæmte saaledes. Se, der kommer han selv.

Femte Scene.

Montanus. Jeronimus. Jesper.

Montanus. Velkommen, min kjære Svigerfar! Det er mig kjært at se ham ved god Helbred.

Jeronimus. Helbreden kan ikke være synderlig hos Folk af min Alder.

Montanus. I ser dog hjærtelig vel ud.

Jeronimus. Synes Jer det!

Montanus. Hvordan lever Jomfru Lisbed?

Jeronimus. Vel nok.

Montanus. Men hvad er paa Færde? Mig synes, min kjære Svigerfar, at I svarer mig saa koldsindig.

Jeronimus. Jeg har vel ikke Aarsag til andet.

Montanus. Hvad ondt har jeg da gjort?

Jeronimus. Mig er sagt, at I har saadanne egne Meninger; Folk skulde jo tænke, at I var gal eller katholsk i Hovedet, thi hvorledes kan et fornuftigt Menneske falde til den Daarlighed at sige, Jorden er rund?

Montanus. Ja *profecto* er hun rund; jeg maa sige det, som Sanden er.

Jeronimus. Det maa være Pokker ikke Sanden! saadant kan umuligt andet end komme fra Fanden, som er Løgnens

Fader. Jeg er vis paa, at der er ikke ét Menneske her i Byen, der jo fordømmer saadan Mening; spør kun Fogden, som er en fornuftig Mand, om han ikke er af samme Mening med mig.

Jesper. Det kan endelig komme mig paa ét ud, enten hun er lang eller rund; men jeg maa tro mine egne Øjne, som viser mig, at Jorden er flak som en Pandekage.

Montanus. Det kan ogsaa komme mig paa ét ud, hvad Tanke Fogden eller de andre her i Byen har derom, men det véd jeg, at Jorden er rund.

Jeronimus. Hun er Pokker ikke rund. Jeg tror, I er gal. I har jo Øjen i Hovedet saa vel som andre Mennesker.

Montanus. Det er jo bekjendt, min kjære Svigerfar, at der bor Folk lige under os, som vende deres Fødder mod vore.

Jesper. Ha ha ha, hi hi hi, ha ha ha!

Jeronimus. Ja Fogden maa nok le; thi han har virkelig en Skrue løs i Hovedet. Forsøg I kun at gaa her under Taget, og vend Hovedet ned, og se saa til, hvorledes det vil løbe af.

Montanus. Det er en ganske anden Sag, Svigerfar! thi

Jeronimus. Jeg vil aldeles ikke være Jer Svigerfar; jeg har min Datter kjærere, end at jeg skulde give hende saaledes bort.

Montanus. Jeg har Jer Datter saa kjær som min egen Sjæl, det er vist, men at jeg skulde kuldkaſte Filosofien for hendes Skyld og drive min Forstand i Landflygtighed, det er mer, end I kan begjære.

Jeronimus. Ha, ha, jeg hører, at I har anden Kjærlighed i Hovedet. I maa gjerne beholde Jer Lucie eller Sofie; jeg skal saamænd ikke nøde min Datter paa Jer.

Montanus. I forstaar mig ikke ret. Filosofien er ikke andet end en Videnskab, som har aabnet Øjnene paa mig saa vel herudi, som udi andet.

Jeronimus. Den har snarere forblindet baade Øjnene og Forstanden. Hvormed kan I gjøre saadant godt?

Montanus. Det er noget, som er ufor nødvendent at bevise. Ingen lærde Folk tviler mer derom.

Jesper. Da tilstaar min Tro aldrig Per Degn Jer saadant.

Montanus. Per Degn! ja det er en fed Karl. Jeg er daarlig, at jeg staar her og taler om Filosofi med Jer. Men for at fornøje Monsieur Jeronimus vil jeg dog fremføre et Par Bevis, nemlig: først af rejsende Folk, hvilke, naar de komme et Par Tusende Mile her fra, har de Dag, naar vi har Nat, ser anden Himmel, andre Stjærner.

Jeronimus. Er I gal? er der mer end én Himmel og én Jord?

Jesper. Jo Monsieur Jeronimus, der er 12 Himle, den ene højere end den anden, indtil man kommer til Krystal-Himmelen; derudi har han saa vidt Ret.

gjøre godt, godtgjøre. fornøje, tilfredsstille. 12 Himle; mange troede endnu paa den Tid, at der var flere Himle (7, 9 eller 12) oven over hinanden, hver med sit Navn (f. Ex. Glashimlen, Krystalhimlen).

Montanus. *Ak quantæ tenebræ!*

Jeronimus. Da har jeg i min Ungdom 16 Gange været til Kieler-Omslag, men saa sandt som jeg er en ærlig Mand, om jeg har set nogen anden Himmel end den, vi her have.

Montanus. I maa rejse 16 Gange saa langt, *domine Jeronyme!* før end I kan mærke saadant; thi . . .

Jeronimus. Hold op med den Snak, den har ingen Steds hjemme. Lad os høre den anden Bevis.

Montanus. Den anden Bevis tages af Solens og Maanens Formørkelse.

Jesper. Nej hør nu en Gang, nu blir han rent gal!

Montanus. Hvad mener I vel, at Formørkelse er?

Jesper. Formørkelser ere visse Tegn, som sættes paa Solen og Maanen, naar der skal ske nogen Ulykke paa Jorden, hvilket jeg kan bevise af egne Exempler, saaledes: da min Hustru fór ilde for tre Aar siden, og da min Dotter Gjertrud døde, var der begge Gange Formørkelse tilforn.

Montanus. Ak jeg maa blive gal over saadan Snak!

Jeronimus. Fogden har Ret, thi der sker aldrig Formørkelse, uden den har noget at betyde. Da sidste Formørkelse skede, syntes alting at være vel; men det varede ikke længe, thi 14 Dage derefter fik vi Tidende fra Kjøbenhavn, at der var paa én Gang 6 rejceret til Attestats, alle fornemme Personer, og blandt dem to Provstesønner. Hører man ikke ondt paa ét Sted efter en saadan Formørkelse, saa faar man det vist nok at høre paa et andet Sted.

Montanus. Det er vist nok, thi der gaar aldrig nogen Dag forbi, der sker jo nogen Ulykke i Verden. Men hvad disse Personer er angaaende, da har de ikke behov at skylde paa Formørkelse, thi havde de læset bedre over, havde de nok gaaet fri.

Jeronimus. Hvad er da Formørkelse i Maanen?

Montanus. Det er ikke andet end Jordens Skygge, som betar Maanen Solens Skin; og saasom Skyggen er rund, saa ses deraf, at Jorden er rund i lige Maade. Det gaar alt sammen naturlig Vis til, thi man kan udregne Formørkelser; og derfor er det Gjækkeri at sige, at saadant er foregaaende Tegn for Ulykke.

Jeronimus. Ak Hr. Foged! jeg faar ondt. I en ulyksalig Tid lod Jere Forældre Jer studere.

Jesper. Ja, han er noget nær ved at blive Atheist. Jeg maa have Per Degn i Færd med ham igjen. Det er en Mand, som taler med Eftertryk. Han skal nok overbevise Jer, enten I vil paa Latin eller Græsk, at Jorden (Gud ske Lov) er saa flak som min Haand. Men der kommer Madame Jeronimuses med hendes Datter.

quantæ tenebræ, hvilken Uvidenhed. Kieler-Omslag, Marked i Kiel. *domine Jeronyme!* Hr. Jeronimus. rejceret til Attestats, falden igjen ved Embedsexamen. Atheist, Gudsfor nægter.

Sjette Scene.

Magdelone, Lisbed, Jeronimus, Montanus og Jesper.

Magdelone. Ak min hjærte Svigersøn! det er mig en Glæde at se Jer kommen tilbage med god Helbred.

Lisbed. Ak min hjærte, lad mig omfavne dig!

Jeronimus. Sagt, sagt, mit Barn! ikke saa ivrig.

Lisbed. Maa jeg ikke omfavne min Kjæreste, som jeg ikke har set i nogle Aar?

Jeronimus. Bliv fra ham, siger jeg dig, du faar ellers Hug.

Lisbed *grædende*. Jeg véd jo, at der er gjort offentlig Forlovelse imellem os.

Jeronimus. Det er rigtig nok, men der er kommen nogen Urigtighed i den Sag siden.

Lisbed græder.

Jeronimus. Du skal vide, mit Barn, at, da han blev forlovet med dig, var han et skikkeligt Menneske og en god Kristen; men nu er han en Kættre og Sværmere, som fortjener heller at indføres i et Litani end udi Svogerskab med os.

Lisbed. Er det ikke andet, min hjærte Far, saa skal vi nok komme til Rette.

Jeronimus. Bliv fra ham, siger jeg.

Magdelone. Hvad vil dette sige, Hr. Foged?

Jesper. Det er galt nok, Madam; han fører falsk Lærdom her ind i Byen, siger, at Jorden er rund, og andet deslige, som jeg blues ved at tale om.

Jeronimus. Synes Jer ikke, at de gode gamle Forældre er at beklage, der har kostet saa mange Penge paa ham?

Magdelone. Ej, ikke andet! hvis han har Kjærlighed til vor Dotter, saa staar han nok fra sin Mening og siger, at Jorden er flak, for hendes Skyld.

Lisbed. Ak min hjærte! sig for min Skyld, at den er flak.

Montanus. Jeg kan ikke føje Jer deri, saa længe som jeg har min fulde Fornuft. Jeg kan jo ikke give Jorden anden Skikkelse, end den af Naturen har. Jeg vil sige og gjøre for Jer Skyld alt, hvad mig muligt er; men jeg kan ingeniunde føje Jer herudi, thi skulde mine Ordensbrødre faa at vide, at jeg havde statueret saadant, vilde jeg af dem holdes for en Nar og blive foragtet; tilmed staar vi lærde Folk aldrig fra vore Meninger, men forsvarer, hvad vi én Gang have sagt, til den yderste Draabe af vor Blækhorn.

Magdelone. Hør, Mand! jeg finder dette aldeles ikke af den Vigtighed, at vi derfor skulde ophæve Partiet.

Jeronimus. Og jeg skulde formedelst saadant søge Skilsmisse mellem dem, om de end vare virkeligen gifte.

Magdelone. Jeg vil min Tro ogsaa have noget at sige herudi; thi er hun Jer Dotter, saa er hun ogsaa min.

sagt, sagte. indføres i et Litani, nemlig som en Landeulykke, der skulde afbedes. (I Forbindelse med Litaniets Afsyngning paa Bededagene læste Præsten tit efter Omstændighederne Bønner om Afvendelse af Pest, Dyrtid, Krig o. s. v.). statueret, fastslaaet.

Lisbed grædende. Ak min hjærte, sig dog, at den er flak.
Montanus. Jeg kan *profecto* ikke.

Jeronimus. Hør, Kone! du maa vide, at jeg er Mand i Huset, og at jeg er hendes Far.

Magdelone. Du maa ogsaa vide, at jeg er Kone i Huset, og at jeg er hendes Mor.

Jeronimus. Jeg mener, at en Far er altid mer end en Mor.

Magdelone. Og jeg mener nej; thi at jeg er hendes Mor, derom kan ingen tvile, men om I . . . ja jeg vil ikke sige mer, thi jeg ivrer mig.

Lisbed grædende. Ak min hjærte! kan I ikke dog sagte for min Skyld sige, at den er flak?

Montanus. Jeg kan ikke, min Dukke; *nam contra naturam est*.

Jeronimus. Hvad vil du sige dermed, min Kone? Er jeg ikke hendes Far, saa vel som du er hendes Mor? Hør, Lisbed, er jeg ikke din Far?

Lisbed. Jeg tror jo, thi min Mor siger det. Jeg tror, at I er min Far, men jeg véd, at hun er min Mor.

Jeronimus. Hvad synes Jer om den Snak, Hr. Foged?

Jesper. Jeg kan ikke sige, at Mammesellen har Uret deri; thi . . .

Jeronimus. Det er nok; kom, lad os gaa. Vær forsikret om, min gode Rasmus Berg, at I aldrig faar min Dotter, saa længe I blir i Jere Vildfarelser.

Lisbed grædende. Ak min hjærte! sig dog, at den er flak.

Jeronimus. Fort, fort paa Dør!

De fremmede gaa alle bort.

Fjerde Akt.

Første Scene.

Montanus alene.

Her har jeg været plaget en hel Time med mine Forældre, som med Suk og Graad vil bevæge mig at staa fra min Mening; men de kjender ikke *Erasmmum Montanum* ret. Ikke, om jeg kunde blive Kejser, vilde jeg staa fra det, jeg en Gang har sagt. Jeg elsker Mademoiselle Elisabeth, det er sandt; men at jeg for hendes Skyld opofrer Filosofien og staa fra det, jeg en Gang offentlig har sustineret, det sker aldrig. Jeg haaber dog, at det skal blive godt, og at jeg skal faa min Kjæreste uden min Reputations Fortabelse; thi naar jeg faar Lejlighed at tale med Jeronimus, skal jeg saa tydelig bevise ham sine Vildfarelser, at han skal finde sig deri. Men der ser jeg Degnen og Ridefogden komme fra mine Forældre.

nam contra naturam est, thi det strider mod Tingens virkelige Forhold. sustineret, paastaet. Reputation, Anseelse.

Anden Scene.

Jesper. Per. Montanus.

Jesper. Min kjære Monsieur Montanus, vi har haft et stærkt Arbejd i Dag for Jer Skyld.

Montanus. Hvad er det?

Jesper. Vi have løbet imellem Jere Forældre og Svigerforældre for at mægle en Fred.

Montanus. Ja, hvad har I da udrettet? vil min Svigerfar lade sig sige?

Jesper. Det sidste Ord, han sagde til os, var disse: Der har aldrig været noget Kætteri i vor Familie. Hils kun Rasmus Berg (jeg siger kun lige hans Ord, thi han sagde ikke Montanus Berg en Gang), hils kun Rasmus Berg, sagde han, og sig ham, at jeg og min Hustru ere begge skikkelige og gudfrygtige Folk, som heller vrider Halsen om paa vor Datter end giver hende til en, der siger, at Jorden er rund, og fører falsk Lærdom her ind i Byen.

Per. Sandt at sige, saa har vi altid haft en ren Tro her paa Bjærget, og Monsieur Jeronimus har ikke stor Uret derudi, at han vil hæve op dette Svogerskab.

Montanus. I godt Folk! hilser Monsieur Jeronimus igjen, og sig ham, at han gjør Synd derudi, at han vil tvinge mig at staa fra det, som jeg en Gang har sagt, hvilket er mod *leges scholasticas* og *consvetudines laudabiles*.

Per. Ej *dominus!* vil I forlade Jer smukke Kjæreste for saa ringe Ting? Alle Mennesker vil tale ilde derom.

Montanus. Den gemene Mand, *Vulgus*, vil tale ilde derom; men mine *Commilitones*, mine Kammerater, vil løfte mig op til Skyerne for min Bestandighed.

Per. Holder I det da for Synd at sige, Jorden er flak eller lang?

Montanus. Nej, det gjør jeg ikke; men jeg holder det for en Skam og Vanære for mig, som er en *Baccalaureus philosophiæ*, at staa fra, hvad jeg en Gang *publice* har sustineret, og at gjøre noget, som er Ordenen uanstændigt; min Pligt er at se til, *ne quid detrimenti patiatur respublica philosophica*.

Per. Men naar I kan overbevises, at det er falskt, som I tror, holder I det da for en Synd at staa fra Jer Mening?

Montanus. Bevis mig, at det er falskt, og det *methodice*.

Per. Det er mig en let Sag. Her bor nu saa mange brave Folk her i Byen; først Jer Svigerfar, som har bragt sig frem alene ved Pennen; dernæst jeg uværdig, som har været Degn udi 14 samfulde Aar; siden denne gode Mand Ridefogeden,

leges scholasticas og *consvetudines laudabiles*, de lærdes Love og priselige Vedtægter. *dominus* (galt for *domine*), Herre! *Commilitones*, Vaabenbrødre, medstuderende. *publice*, offentlig. *ne quid detrimenti* o. s. v., at den filosofiske Stat ikke tager Skade. (Montanus anvender paa sig den højtidelige Opfordring, hvormed man i det gamle Rom i farlige Tider overdrog Konsulerne [Statens øverste Styrere] en udvidet Myndighed: de skulde se til, at Staten ikke tog Skade.) *methodice*, efter Videnskabens Regler.

foruden Sognefogden og adskillige andre brave bosiddende Mænd, der har svaret deres Skat og Landgilde baade udi onde og gode Tider.

Montanus. Det vil blive en forbandet *Syllogismus*. Hvor vil vel al den Snak hen?

Per. Nu kommer jeg strax til det, jeg vil sige. Spør nu enhver af disse gode Mænd, som bor her i Byen, og hør, om nogen skal holde med Jer derudi, at Jorden er rund. Jeg véd, man maa jo tro mer, hvad saa mange siger, end én alene. *Ergo* har I Uret.

Montanus. I maa tage hele Bjærgets Folk hid og lade dem opponere baade mod den Materie og andre; jeg skal binde Munden paa dem alle. Slige Folk har ingen Tro; de maa tro, hvad jeg og andre Folk siger.

Per. Men om I vilde sige, at Maanen var af grøn Ost, skulde de ogsaa tro det?

Montanus. Ja, hvad andet? Sig mig, hvad tror Folk her, at I er?

Per. De tror, at jeg er en god ærlig Mand og Degn her paa Stedet, hvilket er sandt.

Montanus. Og jeg siger, det er Løgn. Jeg siger, I er en Hane, og skal bevise det saa klart, som 2 og 3 er 5.

Per. I skal bevise Djævelen! Hvad nu, er jeg en Hane? Hvormed vil I gjøre det godt?

Montanus. Kan I sige mig noget, som kan befri Jer derfra?

Per. Først kan jeg jo tale, en Hane kan ikke tale. *Ergo* er jeg ikke en Hane.

Montanus. Talen gjør intet til Sagen. En Papegøje, en Stær kan og tale, derfor er de just ikke Mennesker.

Per. Jeg kan bevise det af andet end af Talen. En Hane har ingen menneskelig Forstand, jeg har menneskelig Forstand, *ergo* er jeg ingen Hane.

Montanus. *Proba minore.*

Jesper. Ej, tal Danske!

Montanus. Jeg vil, at han skal bevise sig at have Forstand som et Menneske.

Per. Hør, jeg forretter jo mit Embede upaaklagelig.

Montanus. Hvilke ere de fornemmeste Poster udi Jer Embede, hvoraf I beviser en menneskelig Forstand?

Per. 1) Forsømmer jeg aldrig at ringe til Messe paa bestemte Tider.

Montanus. En Hane forsømmer ej heller at gale og give Tiderne til Kjende og advare Folk, naar de skal staa op.

Syllogismus, Fornufts slutning. Syllogismen bestod i sin simpleste Form af tre Led: Oversætning, Undersætning og Slutning, f. Ex.:

Oversætning: Alle Mennesker ere dødelige.

Undersætning: En Konge er et Menneske.

Slutning: Altsaa er en Konge dødelig.

opponere, gjøre Indvendinger. *Proba minore*, bevis Undersætningen (at I har menneskelig Forstand).

Per. 2) Synger jeg saa vel som nogen Degn udi hele Sjælland.

Montanus. Vor Hane galder og saa vel som nogen Hane udi Sjælland.

Per. Jeg kan støbe Voxlys, det kan ingen Hane gjøre.

Montanus. En Hane derimod kan gjøre Æg, hvilket I ikke kan gjøre. Ser I da vel, at I af Forstand udi Jer Embede ikke kan bevise, at I er bedre end en Hane? Se ogsaa i kort Begreb, hvilken Enstemmelse der er mellem Jer og en Hane: En Hane har en Kam i Hovedet, I bær ogsaa Takker udi Panden; en Hane galder, I galder ogsaa; en Hane gjør sig til af sin Røst og bryster sig, I ligeledes; en Hane varer ad, naar det er Tid at vaage, I, naar det er Tid at gaa i Messe. *Ergo* er I en Hane. Har I ellers noget at sige?

Per Degn græder.

Jesper. Ej, græd ikke, Per! Hvad vil I agte saadant?

Per. Det er, gid jeg faar en Ulykke, lutter Løgn! Jeg kan skaffe Attester fra hele Byen, at jeg er ingen Hane, eller at nogen af mine Forældre har været andet end kristne Mennesker.

Montanus. Refuter da denne *Syllogismum, quem tibi propono*. En Hane har disse Egenskaber, hvorved den kjendes fra andre Dyr: Den varer Folk ved Lyd, naar de skal staa op; gir Timerne til Kjende; bryster sig af sin Stemme; fører Takker udi Hovedet. I har samme Egenskaber. *Ergo* er I en Hane. Refuter mig det Argument.

Per græder igjen.

Jesper. Kan ikke Degnen binde Munden til paa Jer, saa kan jeg.

Montanus. Lad høre Jere Argumenter da!

Jesper. Først finder jeg i min Samvittighed, at Jer Mening er falsk.

Montanus. Efter en Fogeds Samvittighed kan man ikke fælde Dom i alle Sager.

Jesper. 2) Siger jeg, at alt, hvad I har talt, er lutter Løgn.

Montanus. Bevis det!

Jesper. 3) Er jeg en brav Mand, hvis Ord har altid staaet til troende.

Montanus. Med al den Snak lar man sig ikke nøje.

Jesper. 4) Siger jeg, at I har talt som en Karnali, og at Tungen burde skæres af Jer Mund.

Montanus. Endnu hører jeg intet Bevis.

Jesper. Og endelig, for det femte, vil jeg til Overflod bevise Jer over, enten I vil i Kaarde eller tørre Hug.

Montanus. Nej, jeg er en Tjener af begge Dele; men saa længe I vil kun disputere med Munden, skal I finde, at jeg kan forsvare ikke alene de Ting, jeg har sagt, men ogsaa andet. Kom an, Hr. Foged! jeg vil bevise af den sunde *Logica*, at I er en Tyr.

vaage, vaagne. Refuter da denne *Syllogismum, quem tibi propono*, gjendriv da denne Slutning, som jeg fremsætter for dig. Argument, Bevis.

Jesper. I skal bevise Fanden!

Montanus. Vil I kun have Taalmodighed at høre mit Argument

Jesper. Kom, Per! lad os gaa.

Montanus. Saaledes beviser jeg det: *Quicumque*

Jesper skriger og holder for hans Mund.

Montanus. Har I ikke Lyst til at høre mit Bevis denne Gang, saa kan I møde mig en anden Gang, paa hvilket Sted I behager.

Jesper. Jeg er for god at have Omgængelse med saadan Sværmer. Jesper og Per gaar ud.

Montanus. Med disse Folk kan jeg disputere med Koldsindighed, hvorvel de siger mig haarde Ord. Jeg blir ikke hidsig, med mindre jeg disputerer med Folk, som bilder sig ind at forstaa *methodum disputandi* og være lige saa stærke i Filosofien som jeg. Derfor var jeg 10 Gange saa ivrig, da jeg disputerede mod den Student i Dag; thi han havde dog noget Skin af Lærdom. Men der kommer mine Forældre.

Tredje Scene.

Jeppe. Nille. Montanus.

Jeppe. Ak, min kjære Søn! tag ikke saa af Sted og læg dig ikke ud med alle Folk. Ridefogden og Degnen, som efter vor Begjæring toge sig paa at slutte Fred imellem dig og din Svigerfar, fornemmer jeg er bleven gjort Spot af. Hvad duer saadant til, at gjøre godt Folk til Tyre og Haner?

Montanus. Derfor har jeg studeret, derfor har jeg lagt mit Hoved i Blød, at jeg kan sige, hvad jeg vil, og forsvare det.

Jeppe. Mig synes, det var bedre aldrig at have studeret paa den Maade.

Montanus. Holdt Jer Mund, gamle Mand!

Jeppe. Du vil vel ikke slaa dine Forældre?

Montanus. Om jeg gjorde det, vilde jeg og forsvare det for hele Verden. De gaa grædende ud.

Fjerde Scene.

Montanus. Jakob.

Montanus. Jeg staar ikke fra mine Meninger, om de blev gal tilsammen. Men hvad vil du, Jakob?

Jakob. Jeg har et Brev til Monsøren.

Montanus tar og læser Brevet. Jakob gaar ud.

Montanus.

Min allerkjæreste Ven!

Jeg havde aldrig kunnet bilde mig ind, at du saa let skulde forlade den, som udi saa mange Aar har baaret saadan bestandig og uforfalsket Kjærlighed til dig. Jeg kan sige dig det for vist,

Quicumque Enhver, som *methodum disputandi*, Maaden at føre den videnskabelige Disput paa.

at min Far er saa forpikket mod den Mening, at Jorden er rund, og holder det for saa stor Trosartikel, at han aldrig gir mig bort til dig, med mindre du bifalder hans og andre godt Folkes Tro her i Byen. Hvad kan det nytte dig, enten Jorden er lang, rund, ottekantet eller firekantet? Jeg beder dig for al den Kjærlighed, jeg har baaret til dig, at du bekvemmer dig til den Tro, som vi saa lang Tid har befundet os saa vel efter her paa Bjærget; hvis du ikke følger mig herudi, da vær vis paa, at jeg græmmer mig til Døde, og at hele Verden vil have Afsky for dig, som har været Aarsag til dens Død, der har elsket dig som sin egen Sjæl.

Elisabeth Jeronimus' Datter.

Med egen Haand.

Ak Himmel! dette Brev bevæger mig og bringer mig i stor Tvilraadighed, saa at jeg maa sige med Poeten:

Utque securi

*Saucia trabs ingens, ubi plaga novissima restat,
Qvo cadat in dubio est, omnique a parte timetur.
Sic animus.*

Paa den ene Side staar Filosofien, som byder mig holde Stand; paa den anden Side min Kjæreste, der bebrejder mig min Koldsindighed og Utroskab. Men skulde Erasmus Montanus af nogen Ting lade sig bevæge at staa fra sin Mening, som hidindtil har været hans Hoveddyd? Nej vist, ingenlunde! Dog, her er jo Nød, som bryder alle Love. Hvis jeg herudi ikke bekvemmer mig, saa gjør jeg mig selv og min Kjæreste ulykkelig; hun græmmer sig ihjel af Sorg, og al Verden vil hade mig og bebrejde mig min Utroskab. Skulde jeg forlade den, der udi mange Aar har baaret en saadan oprigtig Kjærlighed til mig? Skulde jeg være Aarsag til hendes Død? Nej, det kan ikke ske. Dog betænk dig, hvad du gjør, *Erasme Montane, Musarum et Apollinis pulle!* Her har du Lejlighed at lade se, at du est en ret *Philosophus*; jo større Faren er, jo større Lærbærkranse erhverver du *inter Philosophos*. Tænk, hvad dine *Commilitones* vil sige, naar de faar saadant at høre: Det er ikke den Erasmus Montanus mer, der hidindtil har forsvaret sin Mening til yderste Blodsdraaber. Om gemene og ulærde Folk bebrejder mig Utroskab mod min Kjæreste, saa vil *Philosophi* derimod løfte mig op til Skyerne. Just det, som beskæmmer mig hos hine, kroner mig med Ære hos disse. Jeg maa derfor staa imod denne Fristelse. Jeg staar imod den. Jeg overvinder den. Jeg har alt overvundet den. Jorden er rund. *Facta est alea. Dixi.* Raaber

Utque securi o. s. v. (Vers af den romerske Digter Ovid):

Ret ligesom Træet,
rammet af Øxernes Slag, naar der mangler alene dets Dødshug,
vakler, hvor hen det vil gaa, men frygtes til samtlige Sider,
saaledes vakler det bølgende Sind.

Erasme Montane, Musarum et Apollinis pulle! Erasmus Montanus, Apollos og Musernes Yndling! *inter Philosophos*, mellem Filosoferne. *Facta est alea*, Tæringen er kastet. (De berømte Ord, som Cæsar sagde, da han havde taget sin Beslutning, at gjøre sig med Vaabenmagt til Herre over Rom.) *Dixi*, jeg er færdig med at tale.

paa Jakob. Jakob! det Brev, som du leverede mig fra min Kjæreste, har intet virket hos mig. Jeg blir ved, hvad jeg har sagt, Jorden er rund, og den skal aldrig blive flak, saa længe mit Hoved er oppe.

Jakob. Jeg holder ogsaa for, at Jorden er rund; men om en gav mig en Kommenskringle for at sige, at den er lang, sagde jeg, den var lang, thi det kan skille mig lige meget.

Montanus. Det kan være dig anstændigt, men ikke en *Philosof*, hvis Hoveddyd er at forsvare til det yderste det, han en Gang har sagt. Jeg vil offentlig disputere derom her i Byen og fordre ud alle, som har studeret.

Jakob. Men maatte jeg spørge Monsør om en Ting: om I vinder i Disputatsen, hvad vil da følge deraf?

Montanus. Der følger saa meget deraf, at jeg har den Ære at vinde og passere for en lærd Mand.

Jakob. Maansør vil sige en snaksom Mand; thi at Visdom og Snaksomhed er ikke den samme Ting, har jeg mærket af Folk her i Byen. Rasmus Hansen, som altid fører Ordet, og som ingen kan staa imod udi Munden, holdes af andre kun at have godt jævnt Gaaseforstand. Sognefogden Niels Kristensen derimod, som taler lidt og giver sig altid tabt, holdes for at kunne forestaa en Herredsfogeds Embede.

Montanus. Nej hør mig en Gang til den Slyngel, han vil min Tro ræsonnere med.

Jakob. Maansør maa ikke tage det ilde op, jeg taler kun efter min enfoldige Forstand og spør kun for at lære. Jeg vilde gjerne vide, at naar Maansøren vinder Disputationen, om Per Degn da strax blir forvandlet til en Hane.

Montanus. Hvilken Snak! Han blir derfor den samme, som han var.

Jakob. Ej, saa taber jo Monsør da.

Montanus. Jeg vil ikke inklade mig i Disput med en Bondeslyngel, som du est. Hvis du forstod Latin, saa skulde jeg strax fornøje dig. Jeg er ikke øvet i at disputere paa Dansk.

Jakob. Det er at sige, Monsøren er bleven saa lærd, at han ikke mer kan forklare sin Mening paa sit Moersmaal.

Montanus. Holdt din Mund, *audacissime juvenis!* Hvorfore skulde jeg gjøre mig Umage at forklare min Mening for grove og gemene Folk, som ikke engang véd, hvad *universalia entia rationis* og *formæ substantiales* er, langt mindre andet? Det er jo *absurdissimum* at ville præke for den blinde om Farvene. *Vulgus indoctum est monstrum horrendum, informe, cui lumen ademptum.* Der var en Mand for nylig, som dog var 10 Gange lærdere end du, der vilde disputere med mig, men da jeg fornam,

det kan skille mig lige meget, være mig uden Forskjel. *audacissime juvenis!* frække Knægt! *universalia entia rationis* og *formæ substantiales* (filosofiske Kunstord), Almenbegreber og Tingenes indre, væsentlige Grunde. *absurdissimum*, det dumme af alt. *Vulgus indoctum est monstrum* o. s. v., den uvidende Almue er »et forfærdeligt, uformeligt Uhyre, hvem Synet er berøvet« (Digteren Virgils Ord om den blindede Jætte Polyfem).

at han ikke vidste, hvad *quidditas* var, slog jeg ham det rent af.

Jakob. Hvad vil det ellers sige, *quidditas*? Var det ej saa?

Montanus. Det véd jeg nok, hvad det vil sige.

Jakob. Maansør véd det kanske selv, men kan ikke forklare det for andre. Da er det lille, jeg forstaar, saadant, som alle Mennesker kan begribe, naar jeg siger dem det.

Montanus. Ja, du est en lærd Karl, Jakob! hvad vedst du?

Jakob. Men om jeg kunde bevise, at jeg var lærdere, end Monsøren er?

Montanus. Det gad jeg gjerne hørt.

Jakob. Den, som studerer paa de vigtigste Ting, mener jeg, har den grundigste Lærdom.

Montanus. Ja, det er ret nok.

Jakob. Jeg studerer paa Avling og Jordens Dyrkning, derfor er jeg lærdere, end Maansøren er.

Montanus. Saa holder du groft Bondearbejd for det vigtigste?

Jakob. Jeg véd ikke, men det véd jeg, at om vi Bønder vilde ogsaa tage en Pen eller et Stykke Kride i Haanden og maale, hvor langt der er til Maanen, da vilde I højlærde snart faa en Ulykke i jere Maver. I lærde drive Tiden bort med at despetere, om Verden er rund, firekantet eller ottekantet; og vi studerer paa at holde Jorden ved lige. Ser Monsør nu da, at vor Studeren er nyttigere og vigtigere end jeres, og derfor at Niels Kristensen er den lærdeste Mand her i Byen, eftersom han har forbedret sin Jord saaledes, at en Tønde Hartkorn deraf er 30 Rigsdaler bedre end i hans Formands Tid, som sad hele Dagen med en Pibe Tobak i Munden, besmurte og krøllede Doktor Arent Hvitfelds Krønike eller Postil?

Montanus. Ak jeg dør! det er Fanden skinbarlig, som taler. Jeg har aldrig tænkt min Livstid, at der kunde ligge slige Ord i en Bondedrengs Mund; thi hvorvel alt det, du har talt, er falskt og ugudeligt, saa er det dog en ugemen Tale for en af din Stand. Sig mig fort, af hvem du har lært saadan Snak.

Jakob. Jeg har ikke studeret, Monsør, men Folk siger, at jeg har godt Hoved. Landsdommeren kommer aldrig her hid til Byen, han har jo strax Bud efter mig. Han har sagt hundrede Gange til mine Forældre, at de burde at holde mig til Bogen, og at der kunde blive noget stort af mig. Naar jeg intet har at bestille, gaar jeg og spekulerer. Forgangen gjorde jeg et Vers over Morten Nielsen, som drak sig ihjel.

Montanus. Lad mig høre det Vers.

Jakob. I maa da vide det først, at samme Mortens Far og Farfar vare begge Fiskere og druknede paa Vandet. Verset var saadan:

Her under Morten Nielsen staar,
som for at træde sin Forfædres Fodspor,
der døde paa Vandet som Fiskere,
sig udi Brændevin druknede.

quidditas (et filosofisk Kunstord), Væsenhed.

De Vers maatte jeg læse for Landsdommeren forgangen Dag, som lod dem skrive og gav mig 2 Mark derfor.

Montanus. Verset, skjønt det er *formaliter* meget slet, saa er det *materialiter* ypperligt. Prosodien, som er det fornemste, fattes.

Jakob. Hvad vil det sige?

Montanus. Somme Linier har ikke *Pedes* nok eller Fødder at gaa paa.

Jakob. Fødder! Det har min Tro paa nogle Dage løbet hele Landet over.

Montanus. Jeg mærker, at du har et forslaget Hoved; jeg vilde ønske, at du havde studeret og forstod din *Philosophiam instrumentalem*, saa skulde du respondere under mig. Kom, lad os gaa.

F e m t e A k t.

Første Scene.

En Lieutenant. Jesper Rifoged.

Lieutenant. Hvor skal jeg faa den Karl at se, Hr. Foged? Jeg gad dog nok gjerne talt med ham. Ser han noget vel ud?

Jesper. Ja, han ser temmelig vel ud og har en Mund som en Ragekniv.

Lieutenant. Det vil intet sige, naar han kun er stærk og frisk.

Jesper. Han kan sige, hvad han vil, og forsvare det. Han beviste udtrykkeligen, at Per Degn var en Hane.

Lieutenant. Er han noget bred over Skuldrene?

Jesper. En stærk, før Karl. Alle udi Huset ere bange for ham, endogsaa Forældrene, thi han kan gjøre dem til Køer, Stude, Heste og til Mennesker igjen, det er at sige, bevise udaf Bøger, at de ere det.

Lieutenant. Ser han ud til at kunne lide ondt?

Jesper. Han beviste ogsaa, at Jorden er rund.

Lieutenant. Det rager mig ikke, men ser han ud til at være modig og have Hjærte?

Jesper. Han skulde sætte sit Liv til for en Bogstav, end-sige for andet. Jeg er vis paa, at han faar alle Folk her paa Halsen; men det skjætter han ikke om, han staar derfor ikke fra sin Mening og Lærdom.

Lieutenant. Hr. Foged, saa vidt som jeg hører, bliver det en komplet Soldat.

Jesper. Hvorledes vil Lieutenanten faa ham til Soldat? Han er Student.

formaliter, i Formen. *materialiter*, i Henseende til Indholdet. Prosodien, det rigtige Stavelsemaal. *Pedes*, Versfødder. *Philosophia instrumentalis*, Logiken som Redskab for andre Videnskaber. respondere, ved Disputatserne forsvare de opstillede Sætninger under Ledelse af *Præses* (Formanden) imod Opponenternes Indvendinger.

Lieutenant. Det vil intet sige; kan han skabe Folk til Faar, Stude og Haner, saa vil jeg forsøge, om jeg kan skabe en Gang en Student til Soldat.

Jesper. Jeg var tilfreds, han var det; jeg skulde le min Mave itu.

Lieutenant. Ti kun stille, Jesper! Naar Fogden og Lieutenanten vil stikke Hovederne sammen, er slige Ting ikke umulige. Men der ser jeg en komme, mon det er han?

Jesper. Ja, det er han. Jeg vil løbe til Side, at han ikke skal have mig mistænkt.

Anden Scene.

Lieutenanten. Montanus.

Lieutenant. Jeg gratulerer Hans Ankomst her til Byen.

Montanus. Jeg takker tjenstligen.

Lieutenant. Jeg tar mig den Frihed at besøge Ham, saasom her ellers ikke ere mange lærde Folk, man kan tale med.

Montanus. Det er mig kjært, at Han haver studeret. Naar deponerede Hr. Lieutenant, med Permission?

Lieutenant. Jeg deponerede for 10 Aar siden.

Montanus. Saa er Hr. Lieutenant da en gammel Academicus. Hvad var Hr. Lieutenants Studium, da Han var Student?

Lieutenant. Jeg læste mesten gamle latinske Autores og studerede paa Naturens Ret og moralske Sager, hvilket jeg endnu gjør.

Montanus. Ej, det er Lapperi, det er ikke *academicum*. Lagde I ingen Vind paa *Philosophiam instrumentalem*?

Lieutenant. Nej, ikke synderlig.

Montanus. Saa har I da aldrig disputeret?

Lieutenant. Nej.

Montanus. Ej, er det at studere? *Philosophia instrumentalis* er det eneste solide Studium; Resten kan være smukt nok, men ikke lærd. En, der er vel dreven i *Logica* og *Metaphysica*, kan rede sig ud fra alting, disputere om alle Materier, omendskjønt han er fremmed i dem. Jeg véd ikke, hvilken jeg vilde tage mig paa at forsvare, jeg jo skulde komme vel fra. Der var aldrig nogen Disputats paa Akademiet, hvor jeg jo var Opponens ved. En *Philosophus instrumentalis* kan passere for en Polyhistor.

Lieutenant. Hvem er størst Disputator nu om Stunder?

Montanus. Det er en Student, som hedder Per Iversen. Naar han har refuteret sin Modstandere, saa at han ikke kan svare et Ord mer, siger han: vil I nu tage min Mening, saa vil jeg igjen forsvare Jer Mening. Til alt saadant hjælper besynderlig hans *Philosophia instrumentalis*. Det er Skade, den Karl ikke

med Permission, med Forlov. Autores, Forfattere. Naturens Ret (Naturret), Videnskab om Retsgrundsætninger, som udledes af den menneskelige Natur og Samfundsforholdets Væsen. Det er ikke *academicum*, sømmer sig ikke for Studenter. Polyhistor, en, som véd Besked om alt.

blev Prokurator, han fik en mægtig stor Næring. Næst efter ham er jeg den stærkeste; thi sidste Gang, jeg disputerede, hviskede han mig i Øret: *Jam sumus ergo pares*. Men jeg vil dog altid cedere ham.

Lieutenant. Men jeg har hørt sige, at Monsieur kan bevise, at det er Børns Pligt at slaa deres Forældre. Det synes mig at være urimeligt.

Montanus. Har jeg sagt det, er jeg og Mand for at forsvare det.

Lieutenant. Jeg tør vædde med Ham om en Dukat, at Han er ikke kapabel dertil.

Montanus. Jeg vover en Dukat derimod.

Lieutenant. Top, det er sagt! Lader os nu høre.

Montanus. Den, man elsker mest, slaar man mest. Man bør ingen elske mer end sine Forældre, *ergo* bør man ingen slaa mer. End udi en anden *Syllogismo*: Hvad jeg har oppebaaret, bør jeg efter Evne erstatte. Jeg har i min Barndom oppebaaret Hug af mine Forældre, *ergo* bør jeg give dem Hug igjen.

Lieutenant. Nok, nok! Jeg har tabt. I skal min Tro have Jer Dukat.

Montanus. Ej, det er ikke Lieutenantens Alvor; jeg vil *profecto* ingen Penger have.

Lieutenant. Han skal parole tage dem, jeg svær derpaa.

Montanus. Ja, saa vil jeg tage dem for ikke at gjøre Lieutenanten mensvoren.

Lieutenant. Men maa jeg ikke og forsøge, om jeg ikke kan gjøre Ham til noget? *Par Exemple*, jeg vil gjøre Ham til Soldat.

Montanus. Ej, det er ganske let, alle Studentere ere aandelige Soldater.

Lieutenant. Nej, jeg vil ogsaa vise, at Han er en legemlig Soldat. Hvo, som har taget Penge paa Haanden, er en hvervet Soldat, I har saadant gjort, *ergo*

Montanus. *Nego minorem*.

Lieutenant. *Et ego probo minorem* af de to Rigsdaler, I fik paa Haanden.

Montanus. *Distingvendum est inter nummos*.

Lieutenant. Ingen Distinktion! I er Soldat.

Montanus. *Distingvendum est inter tō simpliciter et relative accipere*.

Lieutenant. Ingen Snak! Kontrakten er sluttet, og I har faaet Penge.

Montanus. *Distingvendum est inter contractum verum et apparentem*.

Jam sumus ergo pares, nu ere vi altsaa Ligemænd. cedere ham, vige for ham. *profecto*, sandelig. parole, paa Æresord. *Par exemple*, for Exempel. *Nego minorem*, jeg nægter Undersætningen (at have taget Penge paa Haanden). *Et ego probo minorem*, og jeg beviser Undersætningen. *Distingvendum est inter nummos*, der maa skjelnes mellem Penge. Ingen Distinktion, ingen Skjeln. *Distingvendum est inter tō o. s. v.*, der maa skjelnes mellem at modtage ligefrem og modtage i en bestemt Anledning. *Distingvendum est inter contractum verum o. s. v.*, der maa skjelnes mellem en virkelig og en tilsyneladende Kontrakt.

Lieutenant. Kan I nægte, at I jo har faaet en Dukat af mig?

Montanus. *Distingvendum est inter rem et modum rei.*

Lieutenant. Kom, følg mig strax, Kammerat, nu skal du faa Mundering.

Montanus. Der har I Jere to Rigsdaler igjen. I har derforuden ingen Vidner, at jeg har taget Penger.

Tredje Scene.

Jesper. Niels Korporal. Montanus. Lieutenanten.

Jesper. Jeg kan vidne, at jeg saa', Lieutenanten gav ham Penge paa Haanden.

Niels. Jeg ligesaa.

Montanus. Men hvorfor tog jeg de Penge? *Distingvendum est inter*

Lieutenant. Ej, vi vil ingen Snak høre. Niels, bliv du her, medens jeg henter Mundering.

Montanus. Hej, Gevalt!

Niels. Tier du ikke, din Hund, saa skal jeg støde dig Bajonetten i Livet. Er han ikke hvervet, Hr. Foged?

Jesper. Jo, det er rigtig nok.

Lieutenant. Kom, flux den sorte Kjøl af og en rød paa igjen!

Han græder, medens man ifører ham Munderingen.

Lieutenant. Ej, det lader ilde for en Soldat at græde; du est jo langt bedre nu end tilforn. Exercerer ham nu brav, Niels Korporal! Det er en lærd Karl, men han er endnu raa i Exerciserne.

Niels Korporal fører ham i en rød Kjøl, exercerer og prygler ham.

Fjerde Scene.

Lieutenanten. Niels. Montanus.

Lieutenant. Nu, Niels, kan han fatte Exerciserne?

Niels. Han skal nok lære dem; men det er en doven Hund, han maa prygles hver Øjeblik.

Montanus *grædende*. Ak gunstige Herre! værer barmhjærtig mod mig, jeg er af en svag Helbred og kan ikke udstaa saadan Medfart.

Lieutenant. Det falder noget haardt i Førstningen, men naar din Ryg brav blir banket og barket, vil det siden ikke gjøre saa ondt.

Montanus *græder*. Ak, gid jeg aldrig havde studeret, saa havde jeg ikke geraadet i denne Ulykke!

Lieutenant. Ej, det er kun en Begyndelse; naar du har siddet en halv Snes Gange paa Træhesten eller staaet paa Pælen først, saa agter du siden saadant for Bagatelle.

Montanus græder igjen.

Distingvendum est inter rem et modum rei, der maa skjelnes mellem en Ting og dens Maade.

Femte Scene.

Jeronimus. Magdelone. Lisbed. Jeppe. Nille. Lieutenant.

Montanus. Korporalen.

Jeronimus. Er I ganske vis derpaa?

Jeppe. Ja vist; Fogden berettede mig det nys. Ak, ak! nu er min Vrede forvandlet til Medynk.

Jeronimus. Kunde vi kun faa ham i den rette Tro igjen, vilde jeg gjerne købe ham løs.

Lisbed *kommer ind.* Ak jeg elendige Menneske!

Jeronimus. Gjør mig ingen Alarm, min Dotter, du vinder intet dermed.

Lisbed. Ak, min hjærte Far, hvis I var saa forlibt, som jeg er, bad I mig ikke tie.

Jeronimus. Fy, fy, det er ikke smukt for en Pige at lade sig mærke med saadant. Men der synes mig, at han staar. Hør, Rasmus Berg! hvordan er det fat?

Montanus. Ak, min hjærte Monsieur Jeronimus! jeg er bleven Soldat.

Jeronimus. Ja, nu faar I andet at bestille end gjøre Mennesker til Dyr og Degne til Haner.

Montanus. Ak, ak! jeg begræder min forrige Daarlighed, men alt for silde.

Jeronimus. Hør, min Ven! vil I lade Jer forrige Galskab og ikke fylde Landet op med Tvistighed og Disputatser, skal jeg ikke spare, hvad som er i min Evne, for at løse Jer ud igjen.

Montanus. Ak, jeg haver ikke forskyldt bedre, som har truet mine gamle Forældre med Hug. Men vil I forbarme Jer over mig og arbejde paa min Befrielse, svær jeg Jer til, at jeg her efter skal føre et andet Levned, tage mig nogen Handtering for og aldrig forurolige nogen med Disputer mer.

Jeronimus. Bi da her saa længe, jeg vil hen og tale med Lieutenanten. Ak, min kjære Hr. Lieutenant, I har altid været en Ven af vor Hus. Den Person, som er hvervet til Soldat, er forlovet med min eneste Dotter, som bær stor Kjærlighed for ham: Lad ham komme løs igjen. Jeg vil gjerne forære Lieutenanten 100 Rigsdaler derfor. Jeg bekjender, at jeg glædte mig selv derover i Førstningen, at han saaledes var bleven revset, thi hans sælsomme Opførsel havde opirret mig og alle godt Folk her i Byen mod ham; men da jeg saa' ham i den Positur og tillige hørte ham af Hjærtet begræde sin forrige Daarlighed og love Bedring, var mit Hjærte færdigt at briste af Medynk.

Lieutenant. Hør, min kjære Monsieur Jeronimus! hvad jeg har gjort, er kun for hans eget bedste. Jeg véd, at han er forlovet med Jer Dotter, og har derfor alene for at tjene Jer Hus bragt ham i den Tilstand og trakteret ham med saadan Haardhed, at han kunde komme til sine Synders Bekjendelse. Men jeg vil for Eders Skyld selv give Penge til de fattige, eftersom jeg hører, at han er bleven forandret. Lad ham kun komme

hid. Hør, min Ven! Jere Forældre have sat store Penge paa Jer, i Forhaabning at I skulde blive dem til Ære og Trøst i deres Alderdom; men I rejser klog bort og kommer ganske forvirret tilbage, oprører den hele By, forplanter sælsomme Meninger og forsvarer dem med Haardnakkenhed. Skal det være Frugt af Studeringer, saa burde man jo ønske, at der vare aldrig Bøger til. Mig synes, det fornemmeste, man burde lære i Skolerne, er alt, hvad der strider mod det, som I er befænget med, og at en lærd Mand burde fornemmelig kjendes fremfor andre derpaa, at han er mere tempereret, modest og føjelig udi sin Tale end en ulærd. Thi den sunde Filosofi lærer os, at vi bør dæmpe og stille Tvistigheder, at staa fra vore Meninger, saa tit vi overbevises af den ringeste at være vildfarende. Det første Bud i Filosofien er at kjende sig selv, og jo mere en forfremmes derudi, jo slettere Tanker har han om sig selv, jo mer synes ham, der staaar tilbage at lære. Men I gjør Filosofi til Fægtekunst og holder den for *Philosophus*, der ved subtile Distinktioner kan forvende Sandhed og rede sig ud af alle Meninger; ved saadant gjør I Jer forhadet af Folk og bringer Lærdom i Foragt, saasom man bilder sig ind, at saadanne underlige Lader ere Studeringers rette Frugt. Det bedste Raad, jeg kan give Jer, er, at I arbejder paa at glemme og rydde af Jer Hoved det, som I har anvendt saa mangen Nattevægt paa at lære, og at I tager Jer nogen Handtering for, hvorved I kan bane Jer Vej til Jer Forfremmelse; eller om I endelig vil blive ved Studeringer, at I da indretter dem paa en anden Maade.

Montanus. Ak, gunstige Herre! jeg skal følge Hans Raad og befitte mig paa at blive et andet Menneske herefter.

Lieutenant. Godt! saa gir jeg Eder da løs igjen, naar I har gjort de Løfter baade til Eders egne og Eders Svigerforældre og bedet dem om Forladelse.

Montanus. Jeg beder eder da ydmygst med grædende Taare alle om Forladelse og lover at føre et ganske andet Levned herefter, fordømmer mit forrige Væsen, fra hvilket jeg er bragt ikke mere ved den Tilstand, jeg er geraadet udi, end ved denne brave Mands grundige Tale og Lærdom, hvilken jeg derfor næst mine Forældre skal altid have mest Estime for.

Jeronimus. Saa holder I da ikke mere for, min kjære Svigersøn, at Jorden er rund? thi den Post ligger mig mest om Hjærtet.

Montanus. Min hjærte Svigerfar, jeg vil ikke disputere videre derom. Men jeg vil alene sige dette, at alle lærde Folk er nu om Stunder af de Tanker, at Jorden er rund.

Jeronimus. A . . . Hr. Lieutenant! lad ham blive Soldat igjen, til Jorden bliver flak.

Montanus. Min kjære Svigerfar, Jorden er saa flak som en Pandekage! Er han nu fornøjet?

tempereret, maadeholden. modest, beskeden. subtile Distinktioner, spidsfindige Forklaringer. Estime, Agtelse.

Jeronimus. Ja, nu er vi gode Venner igjen; nu skal I faa min Dotter. Kommer nu alle sammen ind hos mig og drikker paa en Forligelse; Hr. Lieutenant, gjør os den Ære at komme med!

De gaa ind.

M a s k e r a d e .

Komedie udi 3 Akter.

(1724.)

Hoved-Personerne i Komediën.

Jeronimus.	Magdelone.
Leander.	Leonard.
Henrik.	Leonora.
Arv.	Pernille.

F ø r s t e A k t .

Første Scene.

Leander. Henrik.

Leander i sin Slaabrok, gnikkende sine Øjen. Henrik! hvad er Klokken?

Henrik *gispende*. Klokken gaar nok til Frokost, Herre! Men jeg véd ikke, hvorfor vi skal staa saa tidlig op. Se en Gang paa Uret, Herre!

Leander. Hille mænd, er det muligt? Skulde vi kunne have sovet saa længe — fire Timer over Middag? Min Klokke staar paa fire.

Henrik. Ej, det er ikke muligt, Herre! Det maa være Klokken fire om Morgenën.

Leander. Du skal nok se, at det er saa lyst Klokken fire i Januarii Maaned.

Henrik. Saa maa Solen ikke gaa rigtig da. Det kan umulig være Eftermiddag; thi nu stod vi først op.

Leander. Om Solen gaar ikke ret, saa véd jeg dog, at mit Ur ikke løber ogsaa gal; thi det er et engelsk Ur.

Henrik. Ej Herre! Urværk og Solskiver rette sig jo efter Solen. Vil nu Herren forsøge at stille Solen tilbage paa 10 eller 9, se om Uret ikke strax skal avancere tilbage. Det maa jeg forstaa.

Leander. Hvilken Pølsesnak! Jeg tror, Maskeradesviren er dig i Hovedet endnu.

Henrik *gispende*. Med ét Ord, Herre, er Klokken kun fire, saa er det fire om Morgenën.

Leander. Vi kom jo ikke hjem fra Maskeraden før Klokken fire.

Henrik. Mig sjunes endelig, at jeg er noget sulten. Men der er Arv; jeg vil spørge ham, hvad Klokken er.

Anden Scene.

Leander. Henrik. Arv.

Henrik. God Morgen, Arv! Hvad er Klokken?

Arv. Havde du faaet saa mange Ulykker, som der er Timer til fra i Morges indtil nu, kunde du være en holden Mand.

Henrik. Hvad er Klokken nu da?

Arv. Klokken hænger i Taarnet, og du burde hænge i en Galge.

Leander. Hør mig en Gang til den plumpe Slyngel. Kanst du ikke sige, hvad Klokken er?

Arv. Klokken er fire, Maansør!

Leander. Saa er det over Middag da?

Arv. Efter gammel Regning, saa er det over Middag, naar Klokken er fire om Eftermiddagen.

Leander. Ser du vel, Henrik! at mit Ur gaar ret?

Henrik. Gid Drollen splide saadan Skik. Nu har jeg sovet mit gode Middagsmaaltid bort. Hvad Mad fik vi til Middag, Arv?

Arv. Sød Vælling og Stokfisk.

Henrik. I har vel levnet noget til mig?

Arv. Nej, vi gav Soldan, Porthunden, din Part; thi Herren siger, at hvo der ikke kommer til Bords i rette Tid, skal ingen Mad have. Kanst du nu faa det af Soldan igjen, det maa du se til.

Leander. Spisede Papa hjemme til Middag?

Arv. Ja, han spisede udi Buret, som han plejer.

Leander. Du Tosse! jeg spør ikke om Papegøjen, jeg spør om min Far.

Arv. Nej, Herren spisede hos den fremmede Mand, Monsieur Leonard, i Dag.

Leander. Det var dog godt, Henrik! at min Far spisede ikke hjemme, ellers havde han faaet at vide, at vi var paa Maskerade.

Arv gaar ud.

Henrik. Vil ikke Herren ind og klæde sig? thi det kan hænde, at hans Far kommer i det samme, og saa er det noget fordægtigt at gaa i Slaabrok saa silde.

Leander. Er han hos min tilkommende Svigerfar, da kommer han ikke saa hastig.

Henrik. Men med Permission, Herre! Jer tilkommende Kjæreste, ser hun vel ud?

Leander. Jeg véd min Tro ikke.

Henrik. Det er underligt at gifte sig med en, som man aldrig har set.

Leander. Jeg har set hende, da hun var 6 Aar gammel, og da tegnede hun til at blive meget kjøn.

med Permission, med Forlov.

Henrik. Hvor gammel er hun nu da?

Leander. Atten Aar.

Henrik. Hille mænd, saa kan Forgyldingen være gaaen af hende i saa lang Tid.

Leander. Folk siger dog, at hun endnu er kjøn. I Morgen skal jeg der hen, saa faar jeg at se, om det er sandt. Er hun anderledes, end mig er beskreven, saa endes Visiten kun med Komplimenter. Men vi maa ind og se til, at vi kan faa noget Mad, thi Tiden gaar hastig; Klokken 8 skal vi paa Maskeraden igjen.

Henrik. Ej, det er skjønt. Jeg venter en Hob Kiselinker der i Aften.

Leander. Det er Ulykken, Henrik! at der kommer saa mange gemene Piger.

Henrik. Ej, Herre! det er just Dyden af Maskerade, at alle skæres over én Kam; tilmed er min Tro de Mammeseller, som jeg venter, alle fornemme Folk. Der er en af Bormesterens Stuepiger, Per Sadelmagers Datter, Else Skoleholders, Lisbed Pommerants-Kones yngste Datter, thi den ældste har Tandpine, og derforuden tre andre smukke Piger, som er paa deres egen Haand og lever af deres Midler.

Leander. Det er sandt, du siger, Henrik! det er alle fornemme Folk, besynderlig de tre, som lever af deres Midler.

Henrik. Men der kommer Fruen.

Leander. Min Mor maa vel komme. Jeg skal maaske faa hende at følge med paa Maskerade i Aften.

Henrik. Det skulde være artig nok. Jeg skal min Tro danse med hende.

Leander. Dersom hun ikke kjender dig, saa kan det lade sig gjøre.

Henrik. Lad mig kun sørge derfor. Jeg skal nok maske mig saa, at hun ikke kjender mig.

Tredje Scene.

Magdelone. Leander. Henrik.

Magdelone. Min hjærte Søn! hvordan gik det til paa Maskeraden forgangen Nat?

Leander. Hvoraf véd Mama, at jeg var der?

Magdelone. Jeg hørte det af Arv.

Leander. Den Knægt kan nu aldrig tie. Men det vil ikke sige, naar min Far ikke faar det at vide.

Magdelone. Kommer der ogsaa gamle Koner paa Maskerade?

Leander. Vi forsmaar ingen, der kommer baade unge og gamle.

Magdelone. Vilde man ikke forsmaa en gammel Kone, saa kjender jeg én, som havde Lyst at komme der i Aften.

Leander. Hvilken Kone er det?

Magdelone. Det er jeg selv.

Leander. Det var min Tro ikke saa galt, kunde det kun ske paa en subtil Maade, at min Far fik det ikke at vide.

Magdelone. Ej, hvor skulde han faa det at vide? Han gaar tidlig til Sengs og staar sildig op. Jeg vil sige, at jeg er ikke vel i Aften, saa ligger han alene.

Leander. Det kan lade sig gjøre; men kan Mama danse?

Magdelone. Danse! ja min Tro kan jeg saa, se en Gang.

Hun synger og danser.

Henrik. Hille mænd, Fruens Fødder gaar som Trom-Stokker.

Magdelone. Jeg har kunnet danse alle Danser i min Ungdom indtil Folie d'Espagne. Se, saaledes gaar den:

Danser og synger Folie d'Espagne.

Henrik. Det gik min Tro admirabelt. Ak, nok en Folie, go Frue!

Magdelone. Nej, jeg vil spare paa mine Ben til i Aften. Men der er min Mand; jeg er bange, at han saa' mig danse.

Fjerde Scene.

Jeronimus. Magdelone. Leander. Henrik.

Jeronimus med et lidet Skjæg. Staar I alle her, Børnlille! saa ledige? Er her intet at bestille udi Huset?

Magdelone. Jeg er ikke capable til at gjøre noget i Dag, min hjærte! Jeg har min Tro ligesom en Feber i Kroppen, saa jeg er bange, at jeg faar en urolig Nat i Nat.

Jeronimus. Det er mig ukjært. Har I det i Hovedet?

Magdelone. Ak ja, det er ligesom mit Hoved var kløvet ad.

Jeronimus. Tørster I ogsaa?

Magdelone. Forskrækkelig. Og jeg har i lige Maade stor Urolighed i min Krop, saa jeg kommer til at ligge alene i Nat.

Jeronimus. Jo hjærtelig gjerne. Men som det er Anstød af Feber, maa I bruge noget i Tide. I maa aarelades.

Magdelone. Ak nej, min hjærte! saa syg er jeg endelig ikke, at jeg skulde gribe til Aareladen.

Jeronimus. Hvilken Snak! Vil I ligge af Feber i Morgen da? Henrik! spring efter Mester Herman, og bed ham komme hid at aarelade min Kone.

Henrik sagte. Hille mænd, hvor vil dette løbe af?

Magdelone. Ak nej, min hjærte Mand.

Jeronimus. Ti stille, min hjærte, og lad mig raade. Lad mig føle Jer Puls. Hille mænd, det er høj Tid at lade sig aarelade. Der er Alteration i Jer Blod, mærker jeg. Spring strax hen, Henrik! og bed ham komme selv; thi jeg betror ingen af hans Svende dertil.

subtil, fin. admirabelt, beundringsværdig. med et lidet Skjæg, det var gammeldags at bære helt Skjæg, men Jeronimus har for saa vidt lempet sig efter Tiden, som han bærer det kort afklippet. capable, i Stand til. Alteration, Forstyrrelse, Uro.

Magdelone. Ak, min allerkjæreste Mand! lad mig dog se det an en Times Tid først.

Jeronimus. En Times Tid gjør endelig ikke til Sagen. Men I skal min Tro aarelades, før end I gaar til Sengs. Men I, Junker! hvor kommer det, at I gaar i Jer Slaabrok saa silde? I har maaske efter Sædvane været længe ude i Gaar Nat.

Leander. Nej min Tro har jeg ej. Jeg har siddet at skrive den hele Dag.

Jeronimus. Jeg vilde ønske, at det var saa vel, og at I en Gang vilde slaa Jer til Stadighed. I er nu allerede af den Alder, at I bør begynde at ræsonnere og lade det Stratenjunkereri fare, som I har inklineret til.

Leander. Jeg har dog aldrig begaaet andre Excesser, end de fleste unge Personer begaa her i Staden.

Jeronimus. Det er at sige: I har banqveteret iblandt, spillet Jere Penge bort, courtiseret og levet som en perfekt Jean de France. Det er jo intet ondt deri; thi de fleste unge Mennesker leve ligeledes.

Leander. Men levede da Papa saa indgetogen i sin Ungdom?

Jeronimus. I min Ungdom levede Folk ganske anderledes, ihvorvel vi havde én Gang saa mange Penge. Her var da ikke over fire Kareter udi Byen. Man saa' fornemme Standspersoner lyses hjem af deres Piger; naar det var ondt Vejr, gik man med Støvler. Jeg vidste i min Ungdom ikke, hvad det var at age i Vogn. Men nu kan man ikke gaa tre Skridt, uden man skal have en Dagdriver bag i Hælene, eller en Gade igjennem, uden man skal age.

Henrik. Da maa Gaderne ikke have været saa beklikkede, som de nu ere.

Jeronimus. Det er sandt nok, Gaderne vare rene. Men hvad foraarsager deres Urenhed andet end de mange Karosser? Fornemme Folk spaserede til Gyldenlund i gamle Dage; men nu er det Skam at gaa til Fods uden Porten. Er det ikke sandt, jeg siger, min hjærte Kone?

Magdelone. Jo vist. Jeg levede i mine Forældres Hus ligesom i et Kloster.

Henrik. Den stakkels Frue!

Magdelone. Derfor har jeg nu aldrig nogen Lyst til verdslig Galskab; thi jeg har i min Ungdom aldrig faaet nogen Smag derpaa.

Femte Scene.

En Kone med Maskeradeklæder. De andre.

Konen. Min hjærte Frue! her er de Maskeradeklæder, som Hun bestillede. Jeg tror nok, at de skal passe Hende.

Jeronimus. Hvad for en Ulykke er dette? Vil I paa Maskerade?

inklineret til, haft Hang til. Excesser, Udskejelser. banqveteret, gjort Gjestebud. Gyldenlund, Charlottenlund, hvilket sidste Navn det først fik senere, efter at det i 1733 var ombygget af Prinsesse Charlotte Amalie.

Magdelone. Hun maa gaa fejl, min hjærte Mand!

Jeronimus. Til hvem skal de Maskeradeklæder, Kælling?

Konen. De skal til Fruen, som har bestillet dem til i Aften.

Jeronimus. I løber med Limstangen, mit Barn! Det er ikke til min Kone.

Konen. Det er underligt; hun havde jo selv Bud til mig for en halv Time siden.

Magdelone. Gid du faa Skam, saa vist som du lyver mig paa.

Henrik. Hun er fuld, Herre! Brændevinen staar hende af Halsen som Røg af en Skorsten.

Jeronimus. Gak hjem og læg Jer, Morlille!

Magdelone. Det er en hæslig Ting at se en drukken Kone.

Konen *grædende*. Det skal ingen med Sandhed sige mig paa, at jeg drikker. Er jeg fattig, saa er jeg dog ærlig.

Henrik *sagte*. Havde hun ikke bleven aareladt før, saa blir hun vist nok nu.

Konen. Hun stod jo nys for en halv Time siden og taledede med mig, og sagde, at Hun vilde paa Maskerade, og bad mig skaffe Hende smukke Klæder. Ja mænd gjorde Hun saa. Jeg er hverken fuld eller gal.

Magdelone. Gak fra mig, Kone! jeg kan ikke fordrage den Brændevin-Stank.

Jeronimus. Hvis I ikke gaar Jer Vej, skal jeg lade Jer trække i Spindhuset.

Sjette Scene.

En Karl kommer ind med nogle Masker. De andre.

Karlen. Her er nogle Masker, Fruel! Nu kan Hun vælge ud den bekvemmeste; men Stykket koster 2 Daler.

Konen. Kan I nu se, min Herre! at jeg er hverken fuld eller gal?

Jeronimus. A . . . det er uhørligt. Nu kan jeg fatte, hvor den Feber kommer fra, den Urolighed udi Kroppen, hvorfor hun vilde ligge alene.

Magdelone. Men min hjærte Mand . . .

Jeronimus. Ti kun stille, I kan ikke besmykke det med noget. En Kone af den Alder vil gaa paa Maskerade! Hvilket smukt Exempel er det ikke for unge Mennesker, især for ens Barn og Husfolk!

Magdelone. Jeg vilde kun se en Gang, hvorledes det gik til, at jeg siden med des bedre Grund kunde straffe andre.

Jeronimus. En herlig Undskyldning! Gak kun smukt ind, Madame! og lad Jer ikke se for Folk udi nogle Dage, indtil I har gjort Poenitense. Og I andre med Maskene og Maskeradeklæderne, hvis I kommer oftere i mit Hus med slig Kram, skal jeg lade slaa Arm og Ben itu paa jer.

De gaar bort.

Syvende Scene.

Jeronimus. Leander. Henrik.

Jeronimus. Naar jeg tænker paa dette, er jeg færdig at blive gal. Hun havde saadan Urolighed i Kroppen, Anstød af Feber. Det er ogsaa sandt; thi slige forbandede Lyster er jo værre end Sygdomme. Hun bør jo aarelades. Jeg har slet ikke et Ord at tale mod Jer mere, Leander! Kan Jer Mor gaa paa Maskerade, saa er det Jer anstændigt at gaa i et Horehus. I skal der vel hen i Aften igjen?

Leander. Nej, det være langt fra.

Jeronimus. Jeg skal ogsaa sætte en Pind derfor. Naar jeg eftertænker Tiden og Konjunkturerne, saa smerter mig saadant allermest. Nu er just den Tid, I burde tvinge Jer allermest, eftersom vi har gjort Alliance med en brav Mand, hvis Datter I skal have. Mon saadant alene er ikke mægtig til at gjøre alle mine Anslag til intet og forspilde Jer egen Lykke? Mener I vel, at Monsieur Leonard vil give sin eneste Datter bort til saadan Stratenjunker? Betænk Jer, min Søn! Det gjør mig ondt, at jeg skal tale Jer saa haardt til, nu I staar færdig at forlade mit Hus; slaa det Galskab af Jer Hoved, og lav Jer til at insinuere Jer hos Seigneur Leonard, af hvilken jeg allerede har faaet Ja paa Jere Vegne, saa det rester kun, at I taler med ham selv. Jeg har lovet, at I skal komme der hen i Morgen tidlig. Gak derfor betimelig til Sengs i Aften, at I kan staa op i Tide i Morgen.

Leander. Det skal efterleves, hjærte Far!

Gaar ind med Henrik.

Ottende Scene.

Jeronimus. Arv.

Jeronimus. Arv!

Arv. Ja Herre!

Jeronimus. Hør, Arv! du skal blive her ved Porten i Nat for at observere, om min Søn gaar ud.

Arv. Vil da Herren give mig et Kompagni Dragoner med til Beskyttelse? thi endskjønt jeg faar Bestalling paa at være Kommendant, vil det dog gaa mig forbandet, om jeg drister mig til at hindre ham Passen; thi jeg har mærket, at han har en falsk Hovednøgel.

Jeronimus. Du skal ingen Modstand gjøre, men alene vare mig ad, naar du fornemmer, at nogen vil ud.

Arv. Det skal jeg nok efterleve.

Jeronimus. Kom kun ind da saa længe. De gaar ind.

Niende Scene.

Henrik alene.

Hillemænd, det var Lykke, at jeg stod paa Lur og fik disse Anstalter at høre. Dersom min gamle Gejst vil staa mig bi, saa

Konjunkturerne, Omstændighederne. gjort Alliance, stiftet Forbindelse.

blir Arv en ulyksalig Kommendant. Thi vi maa paa Maskerade, skulde jeg end blive hudflettet derfor i Morgen. Hvad Skam skulde det ikke være for mig at blive borte, da jeg har givet Parole til saa mange artige Piger! Det var ellers en stor Ulykke, at disse forbandede Folk skulde just komme saa ubelejligh og røbe os, besynderlig den sidste med Maskerne; thi dersom han ogsaa ikke havde kommet, skulde vi let have bildet den gamle ind, at Kællingen med Klæderne var drukken. Nu er min Herre inde at føre sig i Klæderne, og naar han kommer hid, skal vi overlægge, hvordan Fæstningen bedst kan bestormes. Ha, ha, det er den rette Karl at sætte paa Skildtvagt. Der vil ikke megen Kunst til at narre en Tosse. Men der kommer min Herre paaklædt.

Tiende Scene.

Leander. Henrik.

Leander. Det var en forbandet Hændelse, Henrik! at min Mama skulde saa skammelig røbes.

Henrik. Jeg véd ej heller, sandt at sige, hvad slig en gammel Kone vil paa Maskerade.

Leander. Lysten vil nok forgaa hende formedelst denne Historie.

Henrik. Der vil holdes en dygtig Sparlagens-Prædiken i Nat.

Leander. Det gjør mig dog virkelig ondt.

Henrik. Men, Herre! lad os ikke bekymre os saa meget for hendes Skyld. Den Sag bliver nok god igjen. Lad os tænke noget paa vore egne Sager. Her er gjort nogle Anstalter mod os, som ikke endelig ere saa farlige, men der vil dog rettes Machiner der imod.

Leander. Hvad er det for Anstalter?

Henrik. Da jeg hørte Herrens Far kalde paa Arv, gjættede jeg strax, at han vilde tale noget hemmeligt med ham, hvorfor jeg stod paa Lur og fik at høre, at han skal staa ved Porten i Nat for at observere, om nogen gaar ud.

Leander. Det er noget forbandet Tøj, Henrik! Jeg vilde nødig, at min Far skulde faa det at vide, og jeg kan umuligen blive fra Maskeraden i Aften.

Henrik. Jeg min Tro langt mindre; thi jeg har sat godt Folk Stævne.

Leander. Hvorved skal vi hindre, at min Far faar det ikke at vide?

Henrik. Ved mit skarpsindige Hoved.

Leander. Har du allerede opspundet noget?

Henrik. Nej endnu ikke.

Leander. Tiden er knap, Henrik! og Klokken er alt mange.

givet Parole, givet mit Ord. artige Piger, vakre Piger. der vil dog rettes Machiner derimod, der maa dog findes paa Anslag derimod.

Henrik. For en Dosmer er Tiden knap; men for saadant Hoved som mit er det Tid nok.

Leander. Mener du, at det ikke var bedst at stikke ham en Daler udi Næven?

Henrik. Det Anslag er ikke saa galt. Fly mig en Daler, Herre, saa vil jeg underkjøbe ham.

Leander. Se, der er en Daler; men du maa tage ham i Ed først, før end han faar Pengene.

Henrik. Dog, naar jeg tænker mig ret om, duer det Anslag ikke. Det er bedst, at jeg beholder Daleren. Hvad skal den Slyngel med Penge? Jeg skal faa ham at tie for slet intet.

Leander. Jeg priser din Kunst, Henrik! Det var en artig Invention nok at skille mig ved min Daler.

Henrik. Det er kun for at lade se, at jeg er bekvem til at gjøre det, som mer er, og som kan være Herren til Tjeneste. Hvad kerer jeg mig ellers om en lumpen Daler?

Leander. Den skal gjerne være dig skjænket, naar du kun kan fuldbyrde det, som du har lovet.

Henrik. Jeg har ham alt i Strikken. Lad os gaa til Side.

Ellevte Scene.

Arv.

Det vil blive noget koldt for mig at holde Skildtvagt i Nat; men det vil dog ikke hjælpe. Hr. Jeronimus har lovet mig 2 Mark til Vagtpenge, og omendskjønt jeg aldrig fik en Skilling, har jeg dog Lyst af at føre Henrik i Fortræd. Den Slyngel har alt for gode Dage her i Huset, og derfor Dag for Dag blir saa modig og saa forbandet fornemme, at han næppe vil sidde til Bords eller gaa i Lag med en ærlig Karl, som jeg er. Han begynder alt at slaa Krøller paa Næsen, naar jeg kalder ham slet og ret Henrik; thi Knægten har alt faaet sig et Tilnavn og skriver sig Henrik Æbeltoft. Og blir han lidt Korn længer i Monsieur Leanders Tjeneste paa samme Fod, saa skriver han sig nok inden kort Tid Henrik von Æbeltoft. Men om han blev gal, saa skal han ikke hedde andet end slet og ret Henrik af mig; thi jeg er lige saa god som den Fæhund i alle Maader. Jeg kunde lige saa vel bære et Tilnavn som han. For Exempel: Jeg er fød udi Kristen-Kopernikovstræde; om jeg nu vilde kalde mig Arv Kristen Kopernikovstræde, skulde han kunne forbyde mig det? Men disse Lakajnykker er ikke at beskrive; saa snart de Knægte faar en Pung bag i Parykken

I det samme han siger det, vender han sig om og blir Henrik vår udi et Spøgelses

Gestalt, begynder derfor at skrige og falde paa Knæ.

Henrik med et groft Maal. Nu er din Time kommen, at du skal straffes for dine Misgjerninger.

Arv. Ak, velædle og velbyrdige Hr. Satan! spar mig.

Henrik. Fort, fort, du skal strax faa, hvad dine Gjerninger har forskyldt.

artig Invention, snildt Paafund. bekvem, dygtig. faar en Pung bag i Parykken, kommer til at gaa med Haarpung.

Arv. Ak, Eders Naade! giv mig dog en Dags Respit.

Henrik. Ingen Respit, med mindre du strax bekjender dine Misgjerninger.

Arv. Ak gjærne, ak gjærne. Ak, jeg har intet ondt gjort, Hr. Lucifer.

Henrik. Fort, fort med mig.

Arv. Ak jo, jeg har gjort noget.

Henrik. Bekjend da flux.

Arv. Forgangen Uge stal jeg en Otting Mel af Huset.

Henrik. Mer, mer!

Arv. For 3 Uger siden stal jeg 3 Stykker røget Kjød.

Henrik. Mer, mer, din Hund! eller jeg

Arv. I Overgaars Nat staa jeg

Henrik. Hvad staa du?

Arv grædende. Kokkepigens Jomfrudom bort.

Henrik tar Dækket af sig. Arv, est du saa bange i Mørke?

Arv. Ak, gid du faar en Ulykke, din Skjælm!

Henrik. Det er mig ret kjært, at jeg fik disse Historier at vide, at Hr. Jeronimus kan lære at kjende dig.

Arv. Ak, kjære Henrik! røb mig ikke.

Henrik. Ingen Snak!

Arv. Ak, Maansør Henrik!

Henrik. Her hjælper ingen Bøn.

Arv. Ak, Maansør Henrik Æbeltoft!

Henrik. At slig en skinhellig Hund kan blive straffet.

Arv. Ak, Maansør Henrik von Æbeltoft!

Henrik. Nu maa du længe nok sige Hr. Jeronimus, at vi gaar paa Maskerade i Aften; jeg véd nok, at det er derfor, du gaar her og lurer.

Arv. Ja, det er sandt, at Hr. Jeronimus har befalet mig at staa ved Porten til den Ende; men jeg skal min Tro ikke røbe jer.

Henrik. Nu kan vi nok røbe hinanden; thi naar jeg faar et Ørefigen for mine Gjerninger, saa bliver du hængt.

Arv. I maa gaa saa tit paa Maskerade, som jer lyster, jeg skal min Tro aldrig sige fra.

Henrik. Saa skal jeg da ej heller røbe dig.

Arv. Kan jeg da forlade mig dertil.

Henrik. Se, der har du min Haand, at saa længe du est os tro, skal jeg ogsaa tie med dig. Gak du nu kun hen og læg dig.

Arv. Ja, det vil jeg og gjøre.

Henrik. Adieu, Arv! en god rolig Nat. Nu har jeg ved min Snedighed udvirket saa meget, at den Knægt, som tilforn gjorde os Fortræd, herefter skal studere paa at gjøre os Tjeneste, ja gaa i Døden for os; thi saa snart han gjør ringeste Mine, truer jeg ham med et Manifest, hvorudi Melet, det røgede Kjød og Kokkepigens Mødom skal blive indført. Nu maa jeg ind at fortælle min Herre Historien.

Intermedium,

hvorudi Maskeraden præsenteres. Derudi præsenteres Leander at blive forlibt i en Maske, som er Leonora, Leonards Datter. De demaskerer sig begge, tales ved og gir hinanden sine Ringe. Naar samme Præsentation har varet et Kvarter, lader man Dækket falde.

A n d e n A k t .**Første Scene.**

Jeronimus. Arv. Henrik.

Jeronimus alene. Jeg har haft min Kone i Skole denne Nat, saa det har haft god Skik. Hun har saa vidt Ret derudi, at hun just formedelst hendes Alder kan med mindre Mistanke gaa paa Maskerade end en ung Kone eller Jomfru. Men hun maa tilstaa mig dette, at hun derved gir ondt Exempel til andre unge Mennesker, hvilke, saa snart man bebrejder dem saadant uordentligt Levned, vide de strax at besmykke det saaledes: Kan en Kone af saadan Alder, der har voxne Børn, gaa paa Maskerade, hvorfor skal det da lægges unge Mennesker til Last? Jeg har ligget og præket om den Materie for hende indtil Midnat, saa jeg derover har sovet et Par Timer længer ud paa Morgen, end jeg plejer. Jeg mærker hverken til min Søn eller hans Tjener, thi der er saa stille paa deres Kammer. Jeg kan tænke, Leander maa alt være gaaen hen til sin tilkommende Svigerfar. Arv kommer ind. Arv, har du passet vel paa din Post i Nat?

Arv. Jeg stod ved Porten til Klokken 12 i Nat, men jeg mærkede ingen. Jeg kunde mare ikke staa Skildtvagt længer for Kuld.

Jeronimus. Det var alt nok. Er de ikke gaaen ud for Midnat, saa er de nok bleven inde. Men har du fornummet, at Leander er gaaen ud i Morges tidlig?

Arv. Nej, Herrel jeg vil ikke lyve dem noget paa. Baade Leander og Henrik ligge endnu og sove.

Jeronimus. Ligger de endnu og sover, saa kan det umuligt være rigtigt med dem. Jeg maa kige igjennem Vinduet ind i Henriks Kammer. Ak, Himmel, er det muligt? De har min Tro været paa Maskerade i Nat igjen. Det Bæst ligger og snorker i Sengen i Maskerad-Klæer. Hvorledes har din Skurk da passet paa?

Arv. De maa have været udgaaet efter Midnat, Herre.

Jeronimus. Jeg skal strax faa den Knægt op af Sengen og prygle ham vaagen med min Stok.

Løber ind og kommer udtrækkendes med Henrik efter Haaret.

Henrik støder ham fra sig, gaar i Søvn i Maskerad-Klæerne, raaber: Nok en Koppe Kaffe! Snakker videre i Søvn: Nu ingen Menuetter mer, lad os faa en Engelskdans, spil op Kotillon. Ej, Lapperi, ikke den Kotillon! Den nye er det, som jeg mener. Synger og danser Kotillon. Jeronimus staar med Forundring og ser det an. Henrik gaar omsider hen til Jeronimus, kysser ham paa Haanden og siger: En Menuet, Mammeselle!

Intermedium, Mellemspil. præsenteres, forestilles. Maske, maskeret Person. demaskerer sig, tager Maskerne af. Præsentation, Forestilling.

Jeronimus gir ham et Ørefigen, saa han tumler om. Nej, en Soufflet først, Monsieur!

Henrik blir deraf vaagen, raaber: Ak, Hr. Jeronimus! jeg skal aldrig gjøre det oftere. Løber ind og slaar sin Kammerdør i Laas.

Jeronimus slaar paa Døren og raaber: Vil du lukke op?

Henrik kigende ud af Vinduet. Ak, Hr. Jeronimus! bliv ikke vred.

Jeronimus. Fort luk Døren op, eller jeg skal lade den opbryde.

Henrik. Ak, Hr. Jeronimus! vi ere alle Mennesker.

Jeronimus. Jeg bryder Døren op, saa vil det gaa dig ti Gange værre.

Henrik. Ak, Herre! hvad siger ikke Tysken? Ein Mal ist kein Mal.

Jeronimus. Gid du faa en Ulykke. Vil du bilde mig ind, at det er den første Gang, I har løbet gal i Vinter?

Henrik. Ak, Herre! vi bleve denne Gang forført paa Maskeraden af en tysk Karl fra Frankfurt.

Jeronimus. Arv, spring mig strax efter en Øxe.

Henrik. Vi kunde umuligen, hvor nødig vi end vilde, nægte det til samme Karl; thi han kan over 24 Slags Sprog, endogsaa Mesopotamisk.

Jeronimus. Det kan de jo alle. Gid jeg kun havde Øxen.

Henrik. Samme Karl spiller ogsaa stærkt paa Instrumenter.

Jeronimus. Jeg spiller ogsaa stærkt paa Instrumenter, som jeg strax skal faa dig til at danse efter. Arv! hvor blir din Hund saa længe henne?

Anden Scene.

Leonard. Jeronimus.

Leonard. God Morgen, kjære Svoger! Hvi saa fortørnet?

Jeronimus. I véd ikke, kjære Svoger! hvad jeg har at trækkes med i Huset.

Henrik af Vinduet. Ak, Hr. Leonard! bed et godt Ord for mig og min Herre.

Leonard. Hvad ondt har I da gjort, min Søn?

Henrik. Intet uden at vi vare paa Maskerade i Nat.

Leonard. Ikke andet? Er det saa meget strafværdig, da har jeg gjort meget ilde, idet jeg lod min Datter gaa paa Maskerade i Aftes.

Jeronimus. Lod I Jer Datter gaa paa Maskerade?

Leonard. Ja, jeg nødte hende saa godt som dertil. Jeg er aldrig for at nægte unge Mennesker uskyldig Lystighed, som jeg selv i min Ungdom har øvet.

Jeronimus. Kalder I det uskyldig Lystighed?

Leonard. Hvad det er eller ej, saa er det dog noget, som ikke fortjener saadan Fortørnelse.

Jeronimus. Dersom saadant skete paa andre Tider, vilde

Soufflet, Ørefigen. Ein Mal o. s. v., Én Gang er ingen Gang. Svoger, dette Ord brugtes forðum i videre Udstrækning end nu.

jeg ikke fortryde saa meget derpaa. Men at min Søn løber gal nu, han skal mest *distinguere* sig ved Skikkelighed og træde udi Ægteskabsstand, det smerter mig.

Leonard. Han vil nok blive ærbar, Svoger! Vi har jo været ligedan i vor Ungdom og ikke vendt Verden Ryggen, før end den vendte os Ryggen. Dersom vi bleve lige saa friske og muntre igjen, som vi var for 20 Aar siden, gik vi paa Maske-
rade igjen. Naar vi forfølger vore Børn for de Vellyster, som vi selv udi vor Ungdom har øvet, men nu ved Alderen ere blevne ubekvemme til, lader det, som vi gjør det af pur Misundelse. Det lader for os ligesom en, der har Ligtørner og derfor fordømmer Dansen. I maa min Tro ikke være i ond Humeur mere, kjære Svoger! Skulde nogen være alarmeret over saadan Jer Søns Konduite, skulde det være jeg, hvis Datter han skal have.

Jeronimus. Jeg vil dog prygle den Skjælms Dreng og hegle min Søn igjennem.

Leonard. I skal min Tro ikke faa Lov at gjøre nogen af Delene, saa længe jeg er her, og jeg gaar ikke bort, før end I lover at pardonere dem.

Jeronimus. Jeg skal da for Svogers Skyld ikke gjøre stor Alarm. Henrik! kom snart hid, og lad Leander ogsaa komme hid.

Henrik. Vil Herren da ikke slaa mig?

Jeronimus. Nej, jeg har for Monsieur Leonards Skyld pardonneret jer denne Gang. Men det meste, som staar mig for Hovedet, er, at han lovede mig i Aftes at gaa hen til Svoger i Dag tidlig efter Aftale.

Leonard. Ej, det vil ikke sige. Nu véd jeg, hvad som har hindret ham.

Tredje Scene.

Jeronimus. Leonard. Leander. Henrik.

Jeronimus. God Morgen, Monsieur! I har jo været hos Jer Svigerfar i Morges efter Løfte?

Leander. Jeg beder om Forladelse, hjærte Far!

Jeronimus. Ej, I har ikke nødig at bede om Forladelse. I har lovlig Undskyldning. En, som har stimet den hele Nat over, maa jo endelig sove om Dagen. Jeg har Aarsag heller at bede om Forladelse, som har været saa dristig at forstyrre Jer Søvn. Til Henrik. Og din Dagtyv

Leonard. Ej, Svoger! I har jo lovet intet ondt at gjøre ham. Han maa jo gjøre, hvad hans Herre befaler ham.

Jeronimus. Nej, det er forskrækkeligt, Svoger! Den Knægt gaar ind og danser selv med; det gjør jo ingen anden Tjener.

Henrik. Det kommer deraf, at jeg har bedre Hoved og Begreb end de fleste andre Tjenere; thi hvad Tjeneste kan de dumme Djævle gjøre deres Herre dermed, at de sidde i en Vogn og fryser saa den hele Nat, at de maa ligge syg Dagen efter?

distinguere sig, udmærke sig. Vellyster, Udskejelser. Det lader for os, det passer sig for os. alarmeret, urolig. Konduite, Adfærd. pardonere, tilgive.

Jeg holder for, at den største Tjeneste, en Tjener kan gjøre sin Herre, er at pleje sig vel, naar Tjenesten ikke forsømmes derved. Se en Gang, hvad min Herre vinder derved. Naar andre Herrer vil gaa paa Maskerade, knurrer Tjenerne; jeg derimod hopper af Glæde og er aldrig mere hurtig. Naar andre slyngelske og dosmeragtige Tjenere, som sidde i Vognen om Natten, skal hjem, ere de ganske stive af Kuld og ubekvemme at hjælpe Herren Klæderne af, ja maa tage Draaber ind at svede paa Dagen derefter; jeg derimod gaar dansende hjem og er frisk Dagen derefter.

Jeronimus. Hør mig til den Knægt, hvordan han kan besmykke sine Sager. Han kunde blive en perfekt Lakaj-prokurator.

Henrik. Jeg holder for, at en stakkels Tjenere, der diverterer sig brav, gjør meget vel. Vi fødes udi Armod, vi opdrages udi Sult, vi prygles en halv Snes Aar af en knarvorn Skolemester; saaledes gaar vor Barndom hen. Naar vi kommer lidt til Alder, maa vi slæbe og trælle, at vi ikke skal dø i vor Alderdom for Tiden af Sult. Kort at sige, vor hele Levned er en Kjæde af Elendigheder. Og naar vi nu vil hitte paa noget at bøde paa vor Jammer og ved en og anden Lystighed hindre, at vore Legemer ikke skal falde i Staver, bliver vi igjennemhegledede.

Jeronimus. Mener din Slyngel, at det er sundt at føre et uordentlig Levned og gjøre Nat til Dag?

Henrik. Den Motion, Herre, vi har af en Nats Dans, er saa sund som at faa et helt Apothek i Maven.

Jeronimus. Kan dit Bæst ikke movere dig, uden at det skal ske ved Dans? Kanst du ikke gjøre nyttigt Arbejde og deraf bekomme sund Motion?

Henrik. Jeg kan movere mig med at danse, jeg kan ogsaa movere mig ved at hugge Brænde; men ved den ene Motion kan jeg arbejde mig en Hypokondri paa Halsen, thi man hugger ikke Brænde med Lyst, men ved den anden kan jeg fordrive en Sygdom, efterdi den er blandet med Glæde. Jeg vilde ønske, at vi kunde tage Kusken og Hestene med ind paa Maskeraden, at de stakkels Bæster ogsaa kunde have nogen Tidsfordriv og nogle gode Timer blandt saa mange sure Dage.

Jeronimus. Jeg tror, at jeg slaar Hovedet i Stykker paa den Knægt.

Leonard. Det var Synd, Svoger! Han har alt for godt Hoved dertil, at man skulde slaa det i Stykker.

Jeronimus. Skulde den Knægt understaa sig at forsvare det, som alle skjønssomme Folk, der er kommen til Alders, fordømme, og ingen uden Stratenjunkere approbere?

Leonard. Ej, Hr. Jeronimus! lad ham da tale med mig, eftersom I ikke vil høre ham.

Henrik. Herren har Ret, at alle Folk, som er kommen til Alders, fordømme saadant; men hvorfor? Fordi de er kommen i den Stand, at deres Ben er bleven stive, at de selv ikke kan

danse mer. Unge Folk har sine Tidsfordrive og gamle Folk sine. Ungdommen fornøjer sig ved Spil, Dans og deslige Lystigheder, gamle Folk her i Landet ved at sidde paa et Vinhus om Aftenen og igjennemhegle Ungdommens Fejl, indtil de af fire Vægttere maa lade sig slæbe drukken hjem.

Jeronimus løfter paa sin Stok.

Leonard. I skal min Tro ikke slaa ham, Svoger! Han har min Tro ikke Uret i den Post.

Henrik. Jeg siger det ikke for at laste gamle Folk, men for at vise, at hver Alder har sine Fejl. Om det nu er mindre Synd at gaa drukken hver Aften til Sengs (hvilket er gamle skikkelige Folks *grande mode* hos os) eller at gaa paa Maskerade paa visse Tider om Aaret, det lar jeg staa ved sit Værd. Den eneste Forskjel er, at det første er en gammel, vedtagen Skik, men det andet noget nyt.

Jeronimus. Svoger! jeg véd ikke, hvordan I kan taale slig ugudelig Snak.

Leonard. Ej, I skal min Tro give ham Lov at tale.

Henrik. Mener Herren, at jeg siger dette for at moralisere? Aldeles ikke. Jeg siger kuns, at naar hver Stand betragter sine Fejl, holder den ene Kniv den anden i Skeden, og at intet Syn er mer sælsom end at se en drukken Mand, ledet af Vægttere hjem, moralisere og igjennemhegle Ungdommens Fejl paa Vejen.

Jeronimus. Men, dit Bæst! svar mig dertil: Hvad Anledning gives ikke til Ukyskhed ved Maskerader, hvor unge Mennesker uden Hinder forklædte kan kjøre hen til den tredje Sted, uden at nogen under deres Masker skal kjende dem?

Henrik. Ej, Herre! i Spanien er det farligt, hvor Fruentimmer er indsluttet. Men her i Landet, naar to forlibe sig i hinanden, finde de hundrede Lejligheder at komme sammen. At rejse til Gyldenlund eller Frederiksdal om Sommeren holdes for en meget *noble* Tidsfordriv; men hvad der bestilles iblandt, véd min Bror perfekt, som er Lejekusk.

Leonard. Men, Henrik! nu vil jeg ogsaa tale lidt: Naar unge Mennesker gaar hver Aften paa Maskerade og stimer den hele Nat, maa de da ikke sove den hele Dag derefter? Blive de da ikke derudover til ørkesløse Mennesker og omsider til Døgenigter?

Henrik. Det er sandt, Herre! jeg har ikke et Ord at svare dertil. Jeg tar kun alene min Herres Parti, som kommer der 5 à 6 Gange om Aaret; thi de, som gjøre en Vane deraf, føre et skammeligt Levned.

skikkelige, pæne, agtværdige. *grande mode*, højeste Mode. det andet noget nyt, offentlige Maskerader kom først i Brug, da Franskmanden Etienne Capion 1721 fik Privilegium paa at indrette et »Komedianthus, hvorudi ogsaa Assembleer kan holdes«. Det var den første danske Skueplads, Theatret i Grønne-gade, hvor der i nogle Aar baade spilledes Komædie, bl. a. Holbergs Stykker, gaves Forestillinger af forskjellige Gjøglerere og holdtes Baller og Maskerader. Den sidst nævnte Art af Forlystelser blev imidlertid forbudt 1724, omtrent samtidig med nærværende Stykkes Fremkomst. Grunden til Forbudet var, at Capion forbandt Hasardspil med sine Assembleer. den tredje Sted, et fremmed Sted.

Jeronimus. Gid du faa Skam for hver Gang, du har været over 5 eller 6 Gange paa Maskeraden i Vinter.

Henrik. Jeg har ikke noget at svare dertil, Herre! Det kommer mig ej heller ved at forsvare det; lad dem svare, som gaar paa Maskerade 3 Gange om Ugen hele Vinteren igjennem. Ellers kunde de godt Folk ogsaa sige

Jeronimus. Hvad kunde de sige?

Henrik. De kunde sige: Ungdommen ved saadan idelig Nattevægt vænnes til at blive haardføre og kan derved i Fremtiden blive bekvemme til at lide ondt og vaage, naar Forretninger det udkræve.

Leonard. Men det er Ulykken, Henrik! at naar de vaage om Natten, maa de sove Dagen bort.

Jeronimus. Ingen Ting er jo skammeligere end at gjøre Nat til Dag og Dag til Nat.

Henrik. Det gjør jo alle Vægtere, Herre! og dog ere godt Folk.

Leonard. Ja, det er sandt; men Vægtere gjøre store Tjenester om Natten, at de med god Samvittighed kan sove den halve Dag bort.

Henrik. Ja, de ønsker Folk udi Sang en rolig Søvn hver Time paa Natten og tillige med deres Skraal vækker dem op af Søvn.

Jeronimus. Kjære Svoger! tal ikke mer med den Knægt. Hør, hvis du oftere gaar paa Maskerade, skal du paa Hovedet af mit Hus, og din Herre skal jeg gjøre arveløs.

Leonard. Nu nu, Svoger! ikke saa hidsig, lader os gaa Middelvejen, og hør ubesværgt min ringe Betænkning om Maskerader. Jeg fordømmer ikke Maskerader, fordi de ere Maskerader, men fordi der gjøres Vane deraf. Unyttig Tidsfordriv og Børnelig ere undertiden saa fornødne for visse Folk som Mad og Drikke, og Maskerader, foruden at de forfrisker tungsindede Folk, ere af en sær artig Invention, thi de forestiller Menneskene den naturlige Lighed, hvorudi de vare i Begyndelsen, før end Hovmod tog Overhaand, og ét Menneske holdt sig for god at omgaas med et andet; thi saa længe Maskeraden varer, er Tjeneren lige saa god som Herren. Jeg fordømmer derfor ikke Maskerader, men deres Misbrug; thi at gaa 3 Gange om Ugen paa Maskeraden er at sætte sine Midler til, er at sætte sin Helsen til, er at stjæle 3 Dage bort af Ugen, ja undertiden den hele Uge, thi unge Mennesker kan ved idelig Svir og Døseri blive ganske ubekvemme til Forretninger. Man ser derfor ingen Steds reglerede Maskerader hele Aaret igjennem. At danse nogle Gange om Aaret, enten med bedækt eller blot Ansigt, er intet ondt; men at danse hele Aaret igjennem kan gjøre den bedste Stad til en stor Daarekiste.

Jeronimus. Svar nu dertil, Slyngel!

Henrik. Skam, det gjør.

Jeronimus. Jeg tror vel, at du ikke kan svare noget vigtigt.

ubesværgt, uden Fortrydelse. Invention, Opfindelse. artig, sindrig.

Henrik. Herre! jeg har ikke Lyst til noget Slags Spil; jeg spiller ikke Kort som andre Tjenere, jeg fordriver aldrig Tiden med Drik eller hos Fruentimmer. Kort at sige, jeg har ikke Lyst til noget uden Musik og Dans; hvilket derfor, naar man betager mig, saa

Jeronimus. Gid du faa en Ulykke med din Ræsonneren. Paa den Maade kunde en ogsaa sige: Jeg har ingen anden Lyst end at slaa Folk ihjel; betager man mig ogsaa den Lyst, saa har jeg ingen Fornøjelse i Verden.

Henrik. Nej, Herre! det maa man hindre, den Lyst maa man dæmpe; thi det er ikke Folks Lejlighed at lade sig slaa ihjel. Men hvem lider derved, at jeg gaar paa Maskerade?

Jeronimus. Om ingen lider derved, saa lider du selv, idet du sætter dine Penge unyttig til.

Henrik. Ej, Herre! den største Dyd er at lade Pengene roulere blandt Folk.

Jeronimus. Efterdi du holder det for en Dyd at lade Pengene roulere blandt Folk, saa lad dem da roulere blandt fattige Folk, saa gør jeg.

Henrik. Herre! der er to Slags fattige Folk udi et Land, nogle ere lade Stoddere, andre ere arbejdsomme Stoddere. De lade Stoddere ere de, som gaar om og tigger og ikke vil arbejde; dem rækker Herren Haanden. De arbejdsomme Stoddere ere Skræddere, Skomagere, Sælgekællinger, Makron- og Sukkerbrødkællinger, Lejekusker; dem rækker vi Haanden. Dersom nu alle Folk levede saa indgetogen som Hr. Jeronimus, maatte alle slige Folk dø af Sult. Herren derfor ved sine Almisser styrker Folk i at betle; vi derimod hindrer dem fra at betle. Skal man hjælpe Stoddere, saa er det jo bedre at hjælpe flittige end lade.

Jeronimus. Hvilken forbandet Snak! Du skal nok se, at nogen spiller alene i den Intention at skaffe Kortmagerne Arbejd. Jeg vil ikke mer høre din urimelige Snak. Hør, kjære Svoger! naar kan min Søn gjøre Opvartning hos Hans Datter?

Leonard. Jo før jo bedre. Jeg véd ellers ikke, hvad der gaar af min Datter i Dag, hun er saa melankolisk. Da vi sade og drukke The, gjorde hun ikke andet end sukke.

Jeronimus. Den gode Jomfru har Aarsag at være fortrydelig. Jeg lover, at min Søn skal komme der hen, og han forsømmer det. Hun kan jo have Aarsag at tage saadant op som en Koldsindighed. Se der, Junker! der har du Frugten af din Nattestimen. *Leander sukker dybt.*

Jeronimus. Ja, nu sukker vi bag efter. Nu finder vi, at vore Forældres Formaninger har været vel grundet. Og du, Hr. Filosofux! kanst du ogsaa hitte paa noget at besmykke dette med?

Leonard. Nu nu, Svoger! skjæld ikke mer. Det er ikke saa farlig en Sag. Er det derfor, at min Datter er i ond Humour, kan Melankolien snart fordrives, idet hun bliver erkyndiget om Aarsagen til hans Borteblivelse.

Jeronimus. Lav Jer da strax til, min Søn! at gaa der hen og gjøre Jer Undskyldning. Hr. Svoger er saa god at trine lidt ind til mig, at vi kan tale noget sammen udi Enrum.

De gamle gaar ind.

Fjerde Scene.

Leander. Henrik.

Leander. Henrik! vil du tage mit Liv fra mig, saa gjør du mig en stor Tjeneste.

Henrik. Faa den Skam, der gjør, og lige saa den, der begjærer.

Leander. Jeg vil betale dig derfor.

Henrik. Nej, Herren skal ikke sætte sig i nogen Bekostning derfor. Gjør jeg det, saa gjør jeg det for slet intet; thi jeg blev strax hængt for min Tjenstfærdighed, og saa nyttede Belønningen mig intet. Men hvor kan Herren blive saa modløs deraf, at hans Far staar og bræger noget hen i Vejret? Ligesom man ikke er daglig vant til at høre hans skidne Mund.

Leander. Du farer vild, Henrik! Der er anden Aarsag til min Desperation, hvilken naar du faar at høre, skal du selv beklage mig. Jeg er bleven dødelig forlibt.

Henrik. Det kan aldrig komme belejliger, nu Bryllups-tiden er for Haanden.

Leander. Nej, Henrik! jeg er bleven forlibt i et andet Fruentimmer paa Maskeraden i Aftes.

Henrik. Jeg blev ogsaa forlibt udi adskillige Piger; men da jeg kom til at danse, svedede jeg Kjærligheden bort. Jeg var færdig at dø af Kjærlighed til en, som jeg tog op til Handedansen; men inden den lange Dans kom til Ende, gik der saa meget Kupido ud ved Sved af alle Ender paa mig, at jeg ikke gad se den Pige mer for mine Øjen.

Leander. Gid jeg kunde sige det samme; men den yndige Jomfru har staaet mig for Øjnene den hele Nat.

Henrik. Ej, Herre! den Kjærlighed, som kommer saa hastig, har ingen Bestandighed. Tilmed faar I hende maaske aldrig mere at se.

Leander. Det forbyde Himmelen. Jo, Henrik, jeg haaber at faa hende at se i Dag. Hendes Kjærlighed svarer til min. Vi har sat hinanden Stævne at møde paa et vis Sted. Jeg har givet hende min Ring, og dette er hendes, som jeg her bær.

Henrik. Det har dog anden Art, naar man forlover sig selv og ikke bruger Forældre til Kommissionærer; da kan man gjøre Forlovelse, Bryllup og Introduktion til Barsel i en Haandevending. Men, Herre! at tale Alvor, saa maa I slaa denne nye Maskeradekjærlighed af Hovedet; thi denne Tid er meget ubelejligh for Jer at blive forlibt udi andre.

Leander. Det er mig ikke muligt, Henrik! Ak, havde du set hende, da skulde du bestyrke mig i min Kjærlighed. Jeg saa' aldrig saadant angenemt Syn. Ansigt, Hænder, Mine, Tale,

alt var saaledes, at et eneste deraf kunde bevæge den allerkoldsindigste.

Henrik. Men, Herre, naar I ser ret til, saa er det maaske en af Ane Hattemagers Bataillon.

Leander. Du skal nok se, at en Skjøge bær saadan kostbar Ring, at en Skjøge har saadanne angeneme Miner, saadant sødt Væsen.

Henrik. Hun maa være, hvad hun være vil, saa er det dog noget sælsom, at et honnet Fruentimmer forlover sig saa hastig.

Leander. Jeg har holdet Stand mod alle Fruentimmer tilforn; man saa snart jeg fik denne Jomfru at se, var det ligesom én sagde mig: Her er den Person, som Himmelen har beskikket dig til Ægtefælle. Og saadant er det ogsaa tilgaaet med hende. Kjærlighed, Henrik, er noget, som man ikke kan begribe.

Henrik. Jeg mærker det. Ellers kunde Monsieur Cupido nok have holdet inde med sine Pile paa denne Tid, nu Herren har sluttet Parti med en brav Mands Datter, hvilket ikke kan ophæves uden stor Alarm.

Leander. Der maa komme saa stor Alarm deraf, som der komme vil, saa bekvemmer jeg mig ikke til at tage Leonards Datter.

Henrik. Det er noget forbandet Tøj. Der vil regne en Hob Skjældsord over Jer og en Hob Prygl over mig. Jeg var tilfreds, jeg var Fanden i Vold hen i en anden Kant af Verden. Jeg var tilfreds, jeg var Guvernør i Ostindien. Ræsonner lidt Korn med Jer selv, Herre!

Leander. Det hjælper mig ikke.

Henrik. Jeg vil se til, om jeg kan kurere Jer, Herre, ved den sorte Kunst, som jeg i min Ungdom har lært. I skal repetere disse Ord 3 Gange udi Rad: *Honneur, Interesse, Foragt, Skjældsord, Fortræd, Forældres og Venners Had.* Forsøg kun at repetere de Ord 3 Gange.

Leander. Det hjælper ikke, om jeg repeterer dem 3000 Gange; alt saadant er for svagt til at bevæge mig.

Henrik. Kan det ikke hjælpe, saa kan et helt Apothek ikke kurere Herren.

Leander. Du maa være mig imod i alting, Henrik, foruden i denne Post.

Henrik. Og jeg vil holde med Herren i alting foruden i denne Post. Denne nye Kjærlighed, Herre, vil bringe os i stor Ulykke.

Leander. Tal ikke et Ord mer derimod, det skal ellers koste dit Liv.

Henrik. Ja, saa er bedst da at tie; nu mærker jeg, at det er Alvor.

Leander. Jeg vil ej heller, at du skal tie.

Henrik. Hverken tale eller tie?

Leander. Jeg vil, at du skal styrke mig i min Kjærlighed.

Ane Hattemager, en berygtet Kvinde, som Aaret i Forvejen var bleven kagstrøgen, havde staaet i Gabestokken og var bleven sat i Spindehuset i Kjøbenhavn. *Honneur, Ære. Interesse, Fordel.*

Jeg vil, at du skal give mig gode Raad, hvad jeg skal gjøre, hvordan jeg skal stille mig an, naar min Far spør mig, hvordan jeg har forrettet mit Ærende.

Henrik. Jeg holder for, at det er bedst at sige strax alting rent ud og tage imod, hvad som følger paa.

Leander. Hvad mener du, der vil følge paa?

Henrik. Nogle smaa Historier, som dog ikkun er Bagatelle. Om Herren vil tillade mig at agere en liden Komædie derover udi 3 smaa Akter, paa det Han kan se Begyndelsen, Fremgangen og Enden derpaa. Den første Akt begynder saaledes: (jeg er for Exempel Jeronimus først) Du letfærdige, liderlige Fugl! du est ikke værd at have slige brave Folk til Forældre, imod hvis Vilje du vil forlove dig med et løs Fruentimmer, som du har aldrig set mer end én Gang, og derved gjøre dig selv til en Bedragere og Løgnere, prostituere din hele Familie og bringe dig udi alle Folkes Eftertale. (Nu kommer Leonard og hans Datter:) I bilder Jer nok ind, at min Datter er en Kastekjæp, Monsieur Leander? Tro mig, at her er Lands Lov og Ret, og at jeg skal spille med Jer, saa længe jeg har en Skilling i Pungen. Vi er kommen af alt for godt Folk til at lade vort Hus saaledes prostituere. (Nu kommer Jomfruen; hun piber:) Ak, min hjærte Papa, hvis I ikke hævner den Tort, som mig er sket, dør jeg af Sorg. Han har jo selv skriftlig begjæret mig. Jeg har jo 3-4 af hans Breve. Hvad har han paa mig at sige? Er jeg vanskabt? Har jeg ikke et godt Rygte? Er jeg ikke i alle Maader, som jeg har været beskreven? Det er et kort Indhold af den første Akt, hvorudi Leander blir ved sit Forsæt at ægte en anden.

Leander. Det vil ungefær blive saa.

Henrik. Den anden Akt begynder saaledes: Se, denne Stol, som jeg sætter her, er Tamperretten, og jeg er først Jomfruens Prokurator. Nu læses op Stævningen: Rektor og Professoribus gjøre vitterligt, at for os har ladet indstævne . . . Det vil jeg nu forbigaa og begive mig til Proceduren. Rangerer sig ved den ene Side af Stolen. Min Principalinde, gunstige Herrer, er en fornemme uberygtet Jomfru, som han selv har begjæret af hendes kjære Forældre, og som han siden den Tid intet ondt kan overbevise. Ved den anden Side. Det er sandt, gunstige Herrer, at min Principal har begjæret hende, og at han intet kan sige om hende, uden alt hvad som ærligt og skikkeligt er. Men det er dog haardt at tvinge en til at gifte sig mod sin Vilje; det er jo ikke andet end at bygge paa Helvede. Tilmed saasom min Principal ikke har set hende, langt mindre rørt hende, saa blir hun lige saa god, som hun var tilforn. Til den anden Side igjen. Nej holdt, Hr. Kollega! En Jomfru, som man først utvungen har begjæret og siden uden Aarsag slaar op med, kommer derudover i alle Folkes

agere, opføre. prostituere, beskæmme. Tamperretten, Konsistorium ved Kjøbenhavns Universitet, der indtil 1771 dømte i alle Ægteskabssager for Sjællands Vedkommende. Navnet er opstaaet ved Forvanskning af Ordet Quatemberdage (Tamperdage), den første Dag i hvert Kvartal, da Retten holdtes. Rangerer sig, stiller sig op.

Munde. Ved den anden Side. Han slaar ikke op med hende af Modtvillighed; men en anden stærkere Kjærlighed har betaget ham saaledes, at han ikke kan holde sit Løfte. Ved den anden Side. Ha, ha, det er godt Snak. Paa den Maade kunde enhver undskylde sig dermed. Ved den anden Side. I véd maaske ikke, hvad Magt Kjærlighed har, Hr. Kollega, ellers taledes I ikke saa urimeligt. Ved den anden Side. Jeg véd saa vel, hvad Kjærlighed er, som I. Ved den anden Side. Hvorfor fører I da saadan forbandet Pølsesnak? Ved den anden Side. I fører Pølsesnak og taler som en Tingstud. Ved den anden Side. Var det ikke af Respekt for Retten, saa skulde jeg vise din Slyngel, hvad en Tingstud er. Ved den anden Side. Er jeg en Slyngel? Ved den anden Side. Ja, det tør jeg sige og forsvare det. Trækker sig selv i Haaret og skriger ved den ene Side, gjør ligesaa ved den anden Side. Jeg underkaster det til denne høje Rettes Kjendelse. Ved den anden Side. Jeg ligesaa. Nu er jeg Tamperretten. Sætter sig ned og læser med Gravitet: Saasom Seigneur Leander har forlovet sig med Hr. Leonards eneste Jomfru Datter, og han siden den Tid ingen skjellig Aarsag kan fremføre at tilintetgjøre samme Forlovelse, saa dømmes han at ægte hende inden 6 Uger.

Leander. Ja, hvad vil alt dette sige?

Henrik. Aldeles intet. Monsieur Leander blir endnu ved sit forrige Forsæt. Nu kommer den tredje Akt: Der slaas Arrest paa Monsieur Leanders Person. Hans Forældre har Plaisir deraf, lar ham ikke udi Arresten faa fornøden Pleje. Hvorudover, efter han har siddet og kukuluret en Tid lang, den nye Kjærlighed begynder mer og mer at forsvinde; hvorudover Monsieur Leander kalder sine Forældre til sig og siger med grædende Taare: Han falder paa Knæ. Ak, mine kjære Forældre, nu har Sygdommen ud-raset hos mig. Jeg beder ydmygst om Forladelse. Jeg vil bekvemme mig at tage Hr. Leonards Datter. Hvorpaa Monsieur Leander kommer paa fri Fod igjen og holder Bryllup samme Dag. Dersom nu Herren er ingen Libhaver af Omsvøb, saa kan Han holde Bryllup uden disse foregaaende *hocus pocus*.

Leander. Har du nu udtalt?

Henrik. Ja, Herre.

Leander. Du gjør Komedier som en Slyngel og forestiller ikke min Karakter ret, som er heller at dø end at forlade den Jomfru, som jeg saa inderlig elsker. Jeg byder dig endnu én Gang for alle, at du holder inde med saadan Snak. Det vil ellers gaa dig

Henrik. Jeg raader ikke fra denne nye Kjærlighed; men jeg fortæller kun, hvad Gang Sagen vil have, for at mærke, om Herren kan holde Stand.

Leander. Om du opregner 100 Gange saa mange Ulykker for mig, hjælper det ikke. Tvært imod, ret forlibte Folk finder Fornøjelse i at være forfulgt for det, man elsker.

Henrik. Nu, Herre, saa bliv da ved at elske. Jeg skal befodre Jer Kjærlighed, saa meget mig muligt er. Men der kommer den gamle.

Modtvillighed, Letsindighed, Ondskab. Gravitet, Værdighed. Plaisir, Plasér, Fornøjelse.

Leander. Hille mænd, jeg løber til Side.
Henrik. Begyndelsen af Krigen er god nok.

Femte Scene.

Leonard. Jeronimus. Henrik.

Leonard. Ja ja, kjære Svoger, saa snart som muligt ske kan; thi hvortil tjener disse mange Præparatorier?

Jeronimus. Hvad unge Folk sparer ved Brylluppet, det har de siden; thi mange Folk her gjøre slige Bryllupper, at Bryllupsmaden er næppe fordøjet i Maven, før end de maa danse til Slutteriet.

Leonard. Adieu saa længe! Jeg finder nok Hans Søn i mit Hus, og saa kan jeg høre hans Betænkende derover.

Sjette Scene.

Jeronimus. Henrik.

Jeronimus. Est du her, Mester Fix? Hvor er Leander?
Henrik. Han er paa sit Kammer.

Jeronimus. Paa sit Kammer? Hvad Pokker er det for Snak? Kunde han saa hastig forrette saadant Ærinde?

Henrik. Ak, saadant er snart gjort, Hr. Jeronimus, naar man véd Grebet.

Jeronimus. Fulgte du ikke med ham?

Henrik. Nej, han vilde ikke have mig med sig og kom tilbage med et Ansigt som en, der har faaet Kurven. Jeg spurgte ham, da han kom tilbage, hvordan Sagerne stode; da var han saa naadig at svare: Hvad kommer det dig ved, din Slyngel? Om han nu gik saa dybt udi Tanker, at han ikke kjendte mig, det skal jeg lade være usagt.

Jeronimus. Nej, eftersom han svarede saaledes, saa har han vist nok kjendt dig. Lad ham strax komme hid.

Syvende Scene.

Jeronimus. Leander. Henrik.

Jeronimus. Nu, Leander, har I saa hastig kunnet forrette saadant vigtigt Ærinde? Jer Svigerfar tænkte at finde Jer endnu hos sig.

Leander paa Knæ. Ak, min allerkjæreste Far.

Jeronimus. Hvad Pokker er paa Færde? Hvad vil alle disse Historier sige? Har I gjort nogen Ulykke? Hvad er det? Sig frem.

Leander. Jeg frygter for min Fars Vrede.

Jeronimus. Hvad er det, Henrik? Sig du mig det da.

Henrik skriger og falder ogsaa paa Knæ. A

Jeronimus. Hvad Ulykke er paa Færde? Hvad ondt har I gjort?

Henrik *grædende*. Vi har intet ondt gjort, Herre, men vi agter kun at gjøre det.

Jeronimus. Des heller maa jeg have det at vide, at jeg kan forekomme det. Jeg besvær Jer, Leander, at sige mig, hvad dette er. Mit hele Legom skjælver af Frygt, og mit Blod koger i mig af Begjærlighed at vide det.

Leander. Og mit Blod koger af Beængstelse, saa jeg ikke kan aabenbare det.

Jeronimus. Vil ikke den ene, saa skal den anden. Fort, Henrik, jeg befaler dig at sige frem.

Henrik. A

Jeronimus. Vil du ikke sige med det gode, saa skal jeg strax faa dig indkvarteret paa det Sted, hvor du skal med Magt blive tvungen til at bekjende alting til Punkt og Prikke. Jeg skal strax have Bud efter Byens Folk at trække dig i Arrest. Hej, Arv!

Henrik. Ak, Herre, jeg skal bekjende.

Jeronimus. Nu, bekjend da.

Henrik. Ak, lad min Herre Leander bekjende først, saa skal jeg siden sige, om han glemmer noget.

Jeronimus. Hej, Arv!

Henrik. Ak, Herre, nu bekjender jeg. Min Herre Leander gir Monsieur Leonards Datter

Jeronimus. Hvad gir han hende?

Henrik *grædende*. Døden og Djævelen; thi han er bleven forlibt udi en anden Jomfru paa Maskeraden.

Jeronimus. Ha, ha, der har vi Maskeradefrugterne. Men det vil intet sige; det skal vi let forekomme.

Leander. Jeg haaber dog, at min Far er ikke saa haard at tvinge mig til at elske mod min Vilje.

Jeronimus. Som jeg siger: i Aften skal du holde Bryllup med Hr. Leonards Datter.

Leander *rejser sig*. Det skal aldrig i Evighed ske.

Henrik *rejser sig ogsaa*. Det skal aldrig i Evighed ske.

Jeronimus. Bilder I Jer ind, at det staar i Jer Magt at prostituere Jere Forældre, at prostituere en fornemme Jomfru og faa hendes Forældre at løbe med Limstangen? Jeg skal vise Jer, hvad faderlig Myndighed formaar.

Leander. Og jeg skal vise, hvad en Søns Desperation formaar.

Henrik. Og jeg skal vise, hvad en Tjeneres Medlidenhed mod sin Herre formaar.

Jeronimus. Jeg skal overlevere dig i Øvrighedens Hænder.

Leander. Saa vidt strækker sig ikke en Faders Myndighed, uden mig tillægges nogen Misgjerning.

Jeronimus. Er det ikke Misgjerning saaledes at Fort fra mine Øjen!

Leander. Hjærtelig gjerne. *Leander og Henrik gaar bort.*

Ottende Scene.

Jeronimus alene.

Ak, hvilken Ulykke vil ikke mit Hus geraade udi, og hvilken Urolighed vil ikke min arme Sjæl plages med! Paa den ene Side forestilles mig min givne Parole til en brav Mand, som af en Ven vil blive min største Fjende, Trusler med Retten og Folkes Eftertale. Paa den anden Side forestilles mig min Søns Desperation, som jeg kan bringe til at gjøre mig end større Hjertesorg, hvis jeg pousserer denne Sag med alt for stor Hidsighed. Jeg maa tvinge mig til lidt mer Lemfældighed og ikke gjøre for stor Alarm; det kan ellers komme Monsieur Leonard for Ørene. Jeg maa give min Søn lidt Tid at betænke sig. Sygdommen tør rase ud. De forbandede Maskerader, de forbandede Maskerader!

Tredje Akt.

Første Scene.

Leonora. Pernille.

Leonora. Ak, Pernille! jeg ser endnu ingen; her er det Sted, som er bestævnet til Samtale imellem os.

Pernille. Det er ikke hans Skyld, som endnu ej er kommen, men Jomfruens, som kommer saa tidlig.

Leonora. Jeg er saa bange, at det varer for længe, og at min Far savner mig i Huset.

Pernille. Han plejer jo altid at sove 2 Timer Middagssovn.

Leonora. Det er sandt nok, naar hans Sind er rolig. Men nu, eftersom Skæbnen er saaledes, at jeg imod min Vilje har maat sætte ham udi Bekymring og aabenbare ham det, som mig ligger om Hjærtet, frygter jeg for, at han kan have nogen Søvn hverken Nat eller Dag.

Pernille. Ej, Jomfru! Hr. Leonard har alt for let Sind dertil.

Leonora. Sig ikke det, Pernille! Da han fik dette at vide, blev han lige saa bleg som et Lig og lod sig bære Mad paa sit Kammer. Det er ellers den første Gang, jeg har opirret ham til Vrede; thi han bringes ikke uden stor Aarsag udi Harnisk. Men nu er han stærkt ophidset, og jeg undskylder ham. Thi tænk en Gang, Pernille! hvad Alarm saadant vil forarsage, og hvad Ulejlighed vort Hus vil komme udi; thi Hr. Jeronimus, saa vidt mig er berettet, er en Mand, der skal søge at hævne sig til det yderste.

Pernille. Men eftersom Jomfruen tilstaar, at Hun gjør ilde, at Hendes Fars Vrede er vel grundet, hvi gaar Hun da ikke strax hen, falder ham til Fode og lover at gjøre hans Vilje?

min givne Parole, mit givne Ord. pousserer, driver paa. Sygdommen tør rase ud, kan maaske rase ud.

Leonora. Ak, Pernille! jeg ser og approberer det, som mig tjenligt er, men følger det, som mig er skadeligt. Mit Hjærte har balanceret længe mellem Fornuft og Kjærlighed; men Kjærlighed har vundet Sejr. Ak, ulyksalig var den Tid, jeg fik den unge Person at se, hvis Skjønhed har saaledes betaget mit Hjærte, at jeg ikke er mægtig mer til at bruge min Fornuft. Ak, gid de Maskeradeklæder, man lavede til i Gaar for mig, havde været mine Ligklæder.

Pernille. Ej, Jomfru! tag ikke saadant af Sted. I er kommen her for at tale med den unge Person, som I elsker, og dog paa samme Tid ønsker Jer i Graven.

Leonora. Ja, og det med Billighed; thi omendskjønt jeg elsker, saa fordømmer jeg dog min Kjærlighed. Ak, gid han ikke vilde møde, gid han vilde foragte mig. Gid han var en Bedrager, at derved min Kjærlighed kunde forvandles til Forbitrelse, og jeg kunde komme paa rette Vej igjen. Men Himmell! kommer der ikke en? Mon det er ikke han! Jo, det er han.

Anden Scene.

Leonora. Pernille. Leander. Henrik.

Leander. Ak, allersødeste Jomfru! jeg har taalt hvert Minut fra den Tid, jeg maatte forlade Hende, indtil nu, saa stor har min Længsel været at se igjen den yndige Person, hvilken saaledes har betaget mit Hjærte, at jeg kan ikke have mine Tanker henfæst paa noget andet. Jeg har siden den Tid ikke forlystet mig i andet end at se paa denne Ring, som jeg af min søde Jomfrus Haand har bekommet til et Pant og Forsikring om Hendes Kjærlighed mod mig igjen.

Leonora. Ak, Monsieur! den udi vort Kjøn af Naturen indprentede Blyfærdighed holder mig fra at udøse min Hjærtens Mening. Men . . .

Pernille. Jeg skal fuldføre Resten. Vær forsikret om, Monsieur! at det ikke er gaaet min Jomfru et Haar bedre, saa at hun udi Tanker havde gaaet barfod ud i Dag, hvis jeg ikke havde varet hende ad, at hun maatte tage Sko paa. Jeg kan ikke begribe, hvordan en Jomfru, der har stedse været et Exempel paa Koldsindighed, kan paa én Gang blive saa sternforlibt.

Leonora. Ak ja, jeg kjender mig ikke mer selv.

Leander. Allerskjønneste Jomfru! der er noget guddommeligt udi Kjærlighed. Saa snart jeg fik Hende at se, oprørtes mit hele Blod saaledes, at jeg snart ikke kunde erindre, hvor jeg var.

Medens de taler, gjør Henrik ligeledes Kur til Pernille.

Leonora. Det gik mig ligeledes; thi det første Monsieur tog sin Maske af og nærmede sig til min Person, var det, ligesom Dommen blev oplæst for mig, at jeg skulde elske Ham. Den Bevægelse, jeg fandt derover, langt fra den ved Hans Fraværelse er bleven stillet, den tvært imod mer og mer formeres; saa jeg mærker, at her er noget andet end det, man gemenlig

kalder Forlibelse, og at det er Himmels besluttede Raad, som tvinger mig mod min Vilje at elske Ham.

Leander. Hvi, søde Jomfru! mod Hendes Vilje?

Leonora. Ak jo, her er saa mange Stene i Vejen, som ikke uden med stor Møje kan udryddes. Mine Forældre har beskikket mig til en anden, saa jeg kan ikke naa mit Maal, med mindre jeg vil underkaste mig deres Vrede.

Leander. Ak Himmel, er det muligt? Jeg har just selv samme Skæbne. Men hvad vil disse Forhindringsstene betyde, naar vi blive bestandig med hinanden? Jeg paa min Side skal vove alting til det yderste, heller opofre mit Liv og Blod end lade mig tvinge til nogen anden.

Leonora. Og jeg forsikrer min Herre om ikke mindre Bestandighed paa min Side. Men maatte jeg spørge, hvilken den Person er, som Han tvinges til? item hvilke Hans Forældre ere? Thi . . .

Pernille. Hille mænd, jeg hører en komme. Jeg mærker paa Gangen, at det er Hendes Far.

Leonora. Ak, Monsieur! saa maa Han retirere sig. Min Kammerpige skal stedse patrollere paa dette Sted, om det blir mig forbudet at komme her oftere. Hende kan Han enten mundtlig eller skriftlig ved sin Tjener berette mig sin Tilstand, og hvad videre maa foretages.

Leander kysser paa Haanden og gaar bort tillige med Henrik.

Tredje Scene.

Leonard. Leonora. Pernille.

Leonard. Ak, jeg arme Mand! i en ulyksalig Tid kom jeg hid til Byen at holde min Datters Bryllup. I en ulyksalig Tid tilstedede jeg hende at gaa paa Maskerade. Nu fordømmer jeg det Slags Gjækkeri, som jeg nys tog i Forsvar; thi saadant gir Anledning til . . . Se, hvad bestiller I her? Holder I gehejme Raad, hvordan Jer onde og løsagtige Forsæt skal fremmes? Hvo har givet Jer Lov at gaa ud af Huset?

Pernille. Jomfruen var ikke vel, hun maatte ud og tage Luft.

Leonard. Jeg tror det nok, at hun er ikke vel. Hun har en slem Feber, som Luften ikke kurerer. Løsagtigheds Sygdom fordrives paa en anden Maade.

Leonora. Ak, jeg elendige Menneske, der skal høre saadan haanlig Bebrejdelse!

Leonard. Ha, ha, jo Frøken! gaar det dig saa til Hjærte? Du skammer dig ikke ved at forfalde til Løsagtighed; men din Kyskhed tillader dig ikke at høre det Ord nævne. Det kalder jeg den rette Øjenskalkhed.

Leonora. Jeg er, Himmelen ske Tak, endnu ikke forfaldet til nogen Løsagtighed. Jeg haaber ogsaa, at jeg aldrig skal besmitte mit Levned dermed. Men jeg er indtagen af ren Kjærlighed til en Person, som meriterer den.

item, fremdeles. meriterer, fortjener.

Leonard. Ja, vist er det en ren Kjærlighed: først at forlove sig med en brav Mands Søn, og siden forlibe sig udi den første, man ser. Jeg véd ikke bedre, end at du gaar paa Maskerade i Aften igjen, at du kan forlibe dig udi den anden, i Morgen Aften i den tredje, og fare saa stedse fort, indtil du kan faa saa mange Kjærester, som der bliver Maskerader i Aaret til. Saa kan du med Tiden paa en Komodie blive en perfekt Aktrice, hvis Maade er at gifte sig en Gang hver Aften.

Leonora. Min hjærte Papa! det er jo ikke den første Mandsperson, jeg har set. Jeg har jo været paa adskillige Forsamlinger tilforn, men er altid gaaet lige koldsindig derfra. Men denne Persons Meriter har saa indtaget mig, at . . .

Leonard. Hvad kan du sige om en fremmed Persons Meriter andet, end at han kan gjøre smukke Kaprioler i en Menuet og nogle Komplimenter.

Pernille. Jo jo, Karlen kan min Tro gjøre andet, om jeg ellers er en Kjender.

Leonard til Pernille. Han kan maaske skille dig ved din Jomfrudom, om du har nogen. Men jeg vil sætte, at det er en ærlig Karl, og at han har Meriter. Kan det undskylde dig, Leonora? Vedst du ikke, at du er forlovet med Leander, Hr. Jeronimi Søn?

Leonora. Jeg véd det nok, min hjærte Papa! Jeg fordømmer derfor den ny Kjærlighed; men jeg kan ikke hindre dens Virkning. Jeg har derfor henbragt den hele Nat med Suk og Graad og bedet Himmelen om Bistand at staa den imod, men alt forgjæves, saa jeg mærker, at min Skæbne er ikke anderledes, end at jeg skal elske ham.

Leonard. Ja, der har vi det. Vi vil besmykke alle vore onde Lyster med Skæbnen.

Pernille. Jo, min Tro er der Skæbne udi saadant. Det vil jeg dø paa, skjønt hverken min Far eller Mor var Calvinist.

Leonard. Holdt din Mund, Pernille! og bestyrk hende ikke i sit onde Forsæt.

Pernille grædende. Jeg véd ikke, hvorledes det er med Herren nu. Han var saa god tilforn, som Dagen var lang; men nu er han værre end en Djævel.

Leonard. Jeg er saa from, som nogen Mand kan være mod sine Børn.

Pernille. Er det Fromhed at ville bringe sin Datter til Desperation?

Leonard. Har jeg ikke Aarsag at være forbitret? Er det ikke noget, som angaar min Velfærd og Ære? Naar min stakkels Kone paa Landet faar dette at vide, mon hun ikke vil græmme sig til Døde?

Leonora. Men, min hjærte Far . . .

Leonard. Jeg vil ikke være din Far længer, indtil du forandrer dig. Gak strax hjem fra mine Øjen. De gaar.

Aktrice, Skuespillerinde. paa adskillige Forsamlinger, i adskillige Selskaber. Calvinist, Calvinisterne holde paa Læren om Prædestinationen, den forud bestemte Skæbne.

Fjerde Scene.

Leonard. Jeronimus.

Leonard *alene*. Jeg har kunnet bære al Modgang med Koldsindighed; men denne Ulykke kan jeg ikke skikke mig i. Her staar mig for Øjene min Datters Velfærd, min egen Reputation og den Sorg, min Kone vil tage herudover, thi hun har fornemmelig smeddet dette Parti. Men alt dette er intet mod den Pust, jeg vil udstaa med den hidsige og knarvorne Jeronimus, hvilken oven i Kjøbet vil udøse al sin Galde mod mig. Jeg maa grunde lidt paa, hvordan jeg skal belægge mine Ord.

Gaar og spaserer ved den ene Side.

Jeronimus kommer ind af den anden Side. Ak, jeg arme, elendige Mand! Gid min Kone havde født et Rokkehoved til Verden i Steden for denne Søn, der gjør mig saa stor Hjertesorg paa min gamle Alder. Jeg har givet ham Tid at betænke sig, forhaabende, at saasom denne Sygdom hastig er kommen over ham, den ogsaa hastig skulde forlade ham; men jeg finder nu større Halsstarrighed end tilforn. Hvad vil den gode Hr. Leonard sige, naar jeg bringer ham saadan ubehagelig Tidende?

Leonard. Jo mer jeg pønser paa at belægge mine Ord, jo mer konfunderet bliver jeg.

Jeronimus. Hr. Leonard vil maaske holde det for en Fynte af mig.

Leonard. Var Hr. Jeronimus en Mand at tale med som andre, ikke saa hidsig og fremfusend.

Jeronimus. Men regner han mig det til onde, saa gjør han mig stor Uret.

Leonard. Men saasom jeg kjender hans Sind, saa sitrer og bæver mit hele Legeme.

Jeronimus. Jeg har Sorg nok ligevel, uden at han lægger Byrde paa Byrde.

Leonard. Jeg staar derfor i Beraad, om jeg vil driste mig til at tale med ham selv.

Jeronimus. Min Kone og alle mine Husfolk skal vidne om min Uskyldighed for ham; men jeg er bange, at det hjælper ikke.

Leonard. Jeg er bange, at han udi første Hidsighed forløber sig og siger noget, som min Ære ikke tillader at fordøje.

Jeronimus. Men jeg kan undskylde den gode Mand, om han ingen Ræson vil høre; thi det et hans eneste Datter, som saaledes prostitueres.

Leonard. Men jeg maa bevæbne mig med Koldsindighed og betænke, at hvad han gjør og taler mod mig, er af en retmæssig Iver.

Jeronimus. Om han skjælder mig for en Skuffer og Bedrager, vil jeg svare: Min Hr. Leonard! jeg har ikke et Ord derimod at sige.

Reputation, Anseelse. konfunderet, forvirret. Fynte, Finte (fransk *feinte*), List.

Leonard. Jeg vil falde paa mine Knæ og med grædende Taare bede ham om Forladelse, om det kan hjælpe.

Jeronimus. Jeg maa hen og aabenbare det strax; thi jo længer jeg tier dermed, jo mer mistænkt gjør jeg mig selv.

Leonard. Courage, Leonard! Du maa der hen, det kan dog ikke længer dølges.

De møder hinanden begge to og rykker i en Hast skjælvende tilbage og bliver staaende en Tid uden at tale.

Leonard med en grædende Røst. Hr. Jeronimus!

Jeronimus. Hr. Leonard!

Leonard. Hvorfor driver I Abespil med mig?

Jeronimus. Hvorfor driver I Abespil med mig?

Leonard. Jeg blues ved at se paa Jer.

Jeronimus. Jeg blues ogsaa ved at se paa Jer.

Leonard. Jeg tør ikke kalde Eder Svoger mer.

Jeronimus. I har ikke Aarsag til andet.

Leonard. Har I da allerede faaet Kundskab derom?

Jeronimus. Alt for tidlig desvær.

Leonard. Min Datter er, som hun er afsindig.

Jeronimus. Min Søn er saa desperat, at han ingen Formaninger agter.

Leonard. Er jeg ikke at beklage, Hr. Jeronimus?

Jeronimus. Gaar ikke denne Sorg mig mest an, Hr. Leonard?

Leonard. Nej, Sorgen gaar mig mest an, som er hendes Fader.

Jeronimus. Er det ikke min Søn?

Leonard. Spot mig ikke, Hr. Jeronimus! Hvad kan jeg dertil?

Jeronimus. Spot mig ikke, Monsieur Leonard! Jeg er ganske uskyldig.

Leonard. Vil I da ikke regne mig det til onde?

Jeronimus. Vil I da ikke se det an som en Fynte af mig?

Leonard paa Knæ. Jeg falder paa mine Knæ og beder med grædende Taare om Forladelse.

Jeronimus. Jeg falder ogsaa paa Knæ og beder om Forladelse.

Leonard. Jeg haaber dog, at vi skal finde Middel til at forekomme denne Ulykke.

Jeronimus. Faders Myndighed er dog stor.

Leonard. Men min Datter er ganske desperat.

Jeronimus. Hun har ikke Aarsag til andet, den gode Jomfru.

Leonard. Gid hun faa Skam, den Akkermær; hun har Aarsag at skamme sig.

Jeronimus. Dette forstaar jeg ikke. Skammen er jo ikke hendes, men min vanartige Søns, der saaledes vil bryde sit Løfte.

Leonard rejser sig. Hvad vil dette sige? Jeg kommer at gjøre Afbigt paa min Datters Vegne, som har faaet ny Kjærlighed i Hovedet.

Jeronimus rejser sig ogsaa. Hvad vil dette sige? Jeg kommer at gjøre Afbigt for min Søn, der vil bryde sit Løfte.

Leonard. Vil Jer Søn og bryde sit Løfte?

Jeronimus. Vil Jer Datter og bryde sit Løfte?

Leonard. Vi maa ikke forstaa hinanden ret, Hr. Jeronimus!

Jeronimus. Jeg tror det samme, Hr. Leonard!

Leonard. Lad os da forklare vore Ord lidt mere tydelig. Hvorfor falder I paa Knæ for mig og beder mig om Forladelse?

Jeronimus. Fordi jeg frygtede Jer Vrede. Men hvorfor faldt I paa Knæ og græd for mig?

Leonard. Fordi jeg frygtede, at I skulde udøse Jer Galde imod mig, da jeg dog er ganske uskyldig derudi.

Jeronimus. Endnu er jeg lige klog.

Leonard. Jeg min Tro ligesaa.

Jeronimus. I siger, at I kommer at gjøre Afbigt for Jer Datter, som vil bryde Forlovelsen, og det er min Søn, som vil kuldkaste den.

Leonard. I siger, at I kommer for at gjøre Afbigt for Jer Søn, og det er just min Datter, som vil bryde.

Jeronimus. Nej, min Herre! her er Irring herudi. Det er min Søn.

Leonard. Irringen er hos Jer, Hr. Jeronimus! thi det er visselig min Datter.

Jeronimus. Nu kom jeg fra min Søn, og da var hans sidste Ord: Jeg er bleven indtagen af Kjærlighed til en anden og vil heller dø end tage Leonora, Hr. Leonards Datter.

Leonard. Ret nu kom jeg lige fra min Datter, og da var hendes sidste Ord: En fremmed ung Herre har saaledes indtaget mit Hjærte, at jeg heller vil miste mit Liv end lade mig tvinge til Leander, Hr. Jeronimi Søn. Gid jeg faa Skam, er det ikke sandt, som jeg siger.

Jeronimus. Gid jeg i dette Øjeblik maa blive omskabt til en Varulv, om jeg farer med Løgn.

Leonard. Ved hvad Lejlighed har Jer Søn faaet disse Griller?

Jeronimus. Han har forlibet sig i et Fruentimmer paa Maskeraden i Aftes.

Leonard. Lige saadan er det gaaet min Datter.

Jeronimus. Saa har vi paa den Maade ikke fornøden at skrabe for hinanden.

Leonard. Jeg mener det samme.

Jeronimus. Jeg tager mine Komplimenter tilbage.

Leonard. Jeg ogsaa mine.

Jeronimus. Men, Hr. Leonard! om vore Børn løber gal, skal vi føje dem derudi?

Leonard. Jeg har i Sinde at tvinge min Datter.

Jeronimus. Og jeg har i Sinde at lægge en Kapsun paa min Søn.

Leonard. Jeg vil kalde Jer Svoger igjen som tilforn.

Jeronimus. Jeg vil ogsaa kalde Jer Svoger.

Leonard. Jeg har aldrig været for at tvinge Børn; men jeg skal herudi vove alting til det yderste, thi hvis Partiet gaar ikke for sig, tør jeg ikke komme hjem til min Kone igjen.

Jeronimus. For min Kones Skyld er jeg ikke bange; thi hun løb selv gadegal iblandt, om hun maatte raade sig; men for min egen Æres Skyld skal jeg figte for dette Parti som for al min timelige Velfærdt. Men nu haaber jeg, kjære Svoger! at I ikke agerer Prokurator for Maskerader oftere; thi her ser I en Suite deraf.

Leonard. Det er sandt nok. Jeg skal heller ikke oftere tage saadant i Forsvar. Men hvad Middel skal vi nu gribe til for at naa vort Maal?

Jeronimus. Vi skal bruge den Magt og Myndighed, som Gud og Naturen har givet Forældre, og vil det ikke hjælpe, saa skal I lade ham stævne til Ægteskab udi Jer Datters Navn.

Leonard. Jeg er kun alene bange, at min Datter derover geraader udi Desperation og gjør en Ulykke paa sig selv.

Jeronimus. Ha, ha, kan hun gjøre sin Far saa tro! Saadan Desperation, sær hos unge Jomfruer, vil ikke meget betyde. Det er kun Tragedier og Romaner, de agerer iblandt, for at *imitere* forlibte Heltinder, som de har læset saadan Slidder-sladder om. Min Søn stiller sig lige saa syg an; men jeg har alt Recepten tillavet, hvorved Feberen skal fordrives. Dog er bedst, at vi gaar noget lemfældig frem udi Begyndelsen; thi Tiden er ofte den bedste Læge.

Leonard. Jeg vil da strax forføje mig hjem for at overlægge dette paa min Side.

Jeronimus. Jeg i lige Maade. Adjø saa længe!

Femté Scene.

Henrik med en Bylt paa Ryggen, klædt som en Jødepræst, med et langt sort Skjæg.

Kunde jeg kun faa fat paa hende, deri bestaar det; thi vi har Hastværk fore, og jeg véd ikke at finde hende uden paa dette Sted, hvor hun lovede at patrøllere. Thi faar jeg ikke fat enten paa Jomfruen selv eller Kammerpigen, saa er jeg om en Hals. Min Herre, da han hørte, at hans Far vilde lade gjøre nyt Laas til Gadeporten, at ingen skulde komme ud eller ind uden hans Tilladelse, tog han Flugten, lige som han gik og stod. Han opholder sig i et Hus ved Nørreport hemmelig, og der vil han stævne sin Kjæreste til sig, at de kan tage Flugten og lade sig vie sammen paa Landet, og naar Vielsen først er holdt, saa maa Monsieur Leonard siden stævne min Herre, om han vil, end for Tamperretten til Spiir; thi naar han først er gift med en anden, saa falder alle andre Prætensioner af sig selv, og Jeronimus

løbe gadegal, løbe om paa Gader og offentlige Steder paa usømmelig Maade. Suite, Følge. gjøre sin Far saa tro, saa godtroende. *imitere*, efterligne. Tamperretten til Spiir, Henrik mener Rigs-kammerretten i Speyer, som Almuen ogsaa hos os havde meget store Tanker om. Prætensioner, Krav, Fordringer.

forliger sig med sin Søn igjen, naar han fornemmer, at denne nye Kjæreste er ogsaa kommen af godt Folk, hvilket jeg ikke tviler om. Jeg har ført mig i denne Dragt, at ingen skal kjende mig; thi jeg kan ikke komme bort, før end jeg har forrettet mit Ærende, som er at vare Jomfruen ad om min Herres Flugt og overlevere hende denne Adress paa et Stykke Papir, hvor hun siden skal finde ham. Men se der, fører nu ikke Fanden mig den gamle Jeronimus paa Halsen? Jeg maa blive staaende; thi løber jeg, saa gjør jeg mig mistænkt.

Sjette Scene.

Jeronimus. Henrik.

Jeronimus. Jeg er bange, at det hænger ikke ret sammen. Jeg er bange, at Leander har spillet mig et Puds. Da jeg gik ud at tale med Monsieur Leonard, var han hjemme; men nu ser jeg hverken ham eller hans Tjener. Jeg kunde af lutter Urolighed ikke bie længer inde. Jeg lod Arv løbe ned i Lysthuset i Haven; er han ikke der, saa blir jeg bange som en Hare. Men jeg maa spørge denne Jødepræst, om han ikke har set nogen gaa forbi. Hør, Rabbi! saa' I ikke en ung Person med en Tjener komme her af Huset?

Henrik. *Abi Kala Spinther, meristan Cadedi Farluf spæ kavet.*

Jeronimus. Jeg forstaar ikke Hebraisk, Rabbi!

Henrik. *Candelabro Tick Tack jucatan Psalmanasar.*

Jeronimus. Jeg forstaar hverken Kaldaisk eller Hebraisk, Rabbi. Kan I ikke tale Dansk eller Tysk?

Henrik. Ja freilich, Herr! ich sprech Westphälisk, Westphälisk.

Jeronimus. Hvorfor svarer I mig da paa Hebraisk?

Henrik. Ich dachte, der Herr auch een von Israels Kindern wäre; denn der Herr hat ein perfekt jüdisk Gesicht, ein perfekt jüdisk Gesicht.

Jeronimus. Gid du faar en Ulykke, saa vist som du lyver.

Henrik. Aber recht Ernst, mein Herr! ist er nicht ein Portugiser-Jüde? Mir dünkt, dass ich ihm gesehen habe in der Synagoge in Altona.

Jeronimus. Nej, I farer vild, Rabbi! Jeg er en god Kristen, som bor i dette Hus, hvor der aldrig har været nogen Talmud eller Alkoran.

Henrik. Um Verzeihung denn, mein Herr! um Verzeihung.

Jeronimus. Men saa' I ikke en ung Person med en Tjener gaa her ud af Porten?

Henrik sagte. Gid du faa en Ulykke, du maatte gaa ind ad Porten. Jeg er saa bange, at Kammerpigen kommer i det samme. Jeg maa se, om jeg kan drive ham bort med Snak.

Jeronimus. Kan I ikke svare mig til mit Spørgsmaal?

Henrik. Der Herr sagt, dass kein Talmud oder Alkoran in seinem Hause gewesen sei.

Jeronimus. Ja, det siger jeg; men det er ikke det, som jeg

Syvende Scene.

Pernille. Jeronimus. Henrik.

Pernille. Hille mænd, her er Folk. Hvem Pokker har ført disse to Jøder hid?

Henrik blir hende vár, springer hen til hende og tar hende udi Haanden. Pernille skriger.

Henrik. Kjender I mig ikke, Mammeselle? Jeg tjener hos Jer Jomfrus Kjæreste. Jeg har forklædt mig saa for en vis Aarsag Skyld. Gak lidt til Side, til jeg kan faa den gamle Mand bort; thi jeg har noget at sige Jer, som er meget magtpaaliggende.

Pernille sagte. Hille mænd, er det Jer? Højt. Ak, kjære Jøde! lad mig med Fred.

Henrik. Gehe man, Jomfru! gehe man. Vender sig til Jeronimus igjen. Das ist ein sehr grosse Unterscheid, Herr! zwischen den Alkoran und den Talmud.

Jeronimus. Hvem Pokker spør derom?

Henrik. Der Talmud ist geschrieben von den Türkischen Gott Mahometh.

Jeronimus. Jeg tror, Fanden har sat ud den Karl at plage mig med Snak.

Henrik. Aber der Alkoran, mein Herr! das ist ein heiliger Buch, ein heiliger Buch.

Jeronimus. Gak Pokker i Vold med din Alkoran og din Talmud.

Henrik. Der Nam von Alkoran will so viel sagen als eine Judenbiebel, und kommt von zwo Chaldaisken Worten *Al* und *koran*. *Al* beteuted . . .

Jeronimus gaar til den ene Side, vender ham Ryggen, holder for Ørene og siger: Tal nu, din Hund! til du blir sort.

Arv kommer indløbende. Hvor blev af Herren? Hvad vil denne Jødepræst? Hvad Pokker er det? Det er jo Henrik, som er forklæd.

Henrik tar Arv til Side, sigende: Hør, Arv! En Otting Mel, 2 Stykker røget Kjød, Kokkepigens Mødom. Hvem er jeg nu?

Arv. Ak, I er min Sjæl en Jødepræst.

Jeronimus vender sig om. Mon det Bæst nu har udtalt? Se, der er Arv. Nu, Arv? hvordan er fat?

Arv. Herre! denne Mand er en Jødepræst.

Jeronimus. Det ser jeg nok.

Arv. Det er, faa jeg Skam, en Jødepræst.

Jeronimus. Jeg ser det nok; men fandt du . . .

Arv. Om Herren ikke vil tro mig, saa vil jeg gjøre min Ed derpaa.

Jeronimus. Gak Pokker i Vold med din Snak. Men fandt du min Søn eller hans Tjener?

Talmud og Alkoran. Henrik forvexler disse to Bøger. Talmud er de nyere Jøders gejstlige og verdslige Lovbog, en Forklaring og Udvidelse af den mosaiske Lov, Alkoran eller Koranen Muhamedanernes Religionsbog.

Arv. Nej, Herre! de er ingen Steds udi Huset. Men de kan være ude i Ærende. Bortløben er de ikke; thi hvis Monsieur Leander havde haft saadant fore, havde nok Henrik varet Herren ad.

Jeronimus. Den listige Skjælm, havde jeg kun ham først; thi han er Hjulet, som driver alting.

Arv. Jeg har ogsaa haft onde Tanker om Henrik tilforn; men paa nogen Tid har jeg fornummet, at han er en god Sjæl.

Henrik sagte. Nemlig fra den Tid, jeg agerede Spøgelse.

Jeronimus. Kom, lad os gaa ind og se efter, om der fattes nogle Sager i Huset. Adieu, Smaus! nu kan I tale saa meget Hebraisk, som I vil.

Ottende Scene.

Pernille. Henrik.

Henrik. Den Gang gik jeg fri, han kjendte mig ikke, og Arv tør ikke lukke sin Mund op. Hej, Mademoiselle!

Pernille kommer frem igjen. Ak, jeg vidste min Tro ikke andet, end du var en Jøde. Men hvorfor har du saaledes forklædt dig?

Henrik. Min Herre, da han fornam, at hans Far vilde indespærre ham, har taget Flugten og givet mig denne skrevne Adress til Jomfruen, hvor hun kan finde ham. Jeg har imidlertid paa taget mig denne Dragt, at jeg ikke skulde blive kjendt af nogen.

Pernille. Hvor bor din Herres Far?

Henrik. Min Herres Far er en fornemme rig Mand, meget haard og stræng. Det var just den samme gamle Mand, som I saa' nys her staaende. I kan selv tænke, i hvilken Beængstelse jeg da var af Frygt for at blive kjendt. Men vi har ikke et Øjeblik af Tiden at give bort. I maa strax tage Flugten med Jer Jomfru til det Hus, hvor min Herre er.

Pernille. Saa løber jeg da strax. Adieu!

Henrik. Denne Pige staar mig perfekt vel an. Gid jeg var kun en Jøde, saa skulde jeg virkelig floutere hende hendes Jomfrudom. Men jeg vil se til, hvad der kan blive af siden; nu maa jeg se til, at jeg kan smørre mine Støvler.

Niende Scene.

Jeronimus. Magdelone. Henrik.

Jeronimus. Ak, jeg elendige Mand! han er vist nok bortløben; thi hans Skrin, hvorudi han havde sine kostbare Sager, staar aaben og ganske tom. Men hvad Pokker er dette? Endnu staar denne Jøde her.

Magdelone. Maaske er det en af min Søns Spioner. Gid jeg er aldrig ærlig, tror jeg ikke, at det er Henrik forklædt.

Henrik vil løbe. Jeronimus og Magdelone holder paa ham. Jeronimus griber ham i Skjægget, som falder fra.

Jeronimus. Ha, ha, go Karl! velkommen, Monsieur Rabbi!

Henrik. Nej, Herre! siden I tog Skjægget fra, kan jeg ikke være Rabbi længer.

Jeronimus. Til hvad Ende skal jeg finde dig i denne Dragt? Hvor er din Herre?

Henrik. Min Herre er . . . han er, lad se . . . Jeg véd min Tro ikke, hvor han er. Skal jeg tage Vare paa min Herre?

Jeronimus. Du est ikke alene hans Tjener, men ogsaa hans Gehejmeraad. Det er vel ikke omsonst, at du er kommen i denne Dragt.

Henrik. Det er en Dragt, Herre! som jeg vilde bruge paa Maskeraden i Aften.

Magdelone. Ak, tro ham ikke, min hjærte Mand! Jeg har haft Bud i Dag til Capion. Der blir ingen Maskerade i Aften.

Jeronimus. Ha, ha, har I alt haft Bud? I har nok Lyst at forsøge Lykken end en Gang og lyve Jer en ny Feber paa.

Magdelone. Nej, min Tro har det aldrig været min Tanke. Jeg vilde kun vide det for at hindre Jer Søn Leander.

Jeronimus. Det er ikke min Søn, det er Jer Søn; thi han slægter sin Mor paa udi Galskab. Men nu er det, som mer vigtigt er at tale om: Sig frem, du vanartige Skjælm! hvor min Søn er.

Henrik. Jeg véd min Tro ikke, Herre!

Jeronimus. Hej, Arv! Jeg skal strax komme dig til at bekjende.

Henrik. Ak, Herre! hvordan skal jeg bekjende, naar jeg ikke véd?

Arv kommer ind. Vil Herren noget?

Jeronimus. Der er 2 Soldater i Gaarden, som hugger Brænde, lad dem strax komme hid.

Henrik. Ak, Herre! vær naadig.

Jeronimus. Skal man ikke kunne tvinge saadan Karl til at bekjende? Det skulde være meget.

Tvende Soldater kommer ind.

Jeronimus. Tar mig fat paa denne Karl.

Henrik. Ak, Herre! jeg vil bekjende. Min Herre er løben bort med den Jomfru, som han forlibede sig udi paa Maskeraden.

Jeronimus. Hvor holder han sig oppe da?

Henrik. Det véd jeg min Tro ikke.

Jeronimus. Trækker ham ind, og kaster ham ned i Kjælderen, og binder Hænder og Fødder paa ham.

Henrik. A . . . jeg vil gjøre min Ed paa, at jeg ikke véd, hvor han er.

Jeronimus. Du kan maaske ikke komme det i Hu; men naar Pisken kommer til at danse paa din Ryg, skal du strax faa din Hukommelse igjen.

De gaa.

Tiende Scene.

Leonard alene.

Nu har jeg nogen Haab at bringe min Datter til Ræson. Tilforn agtede hun hverken Vrede eller Forældres Forbandelse; men nu nylig, da jeg taledede med hende, fornåm jeg, at Feberen havde sagt sig lidt, thi hun begjærede at være en halv Times

Capion, den ovenfor omtalte Franskmand, der havde indrettet Komedi-
huset og stod for Maskeraderne.

Tid alene for at betænke sig. Saa er det, Himmelen ske Lov, en god Begyndelse. Ak Himmel, hvor kan dog unge Mennesker forfalde til Galskab! Det er farligt at leve for dem udi disse store Byer. Men jeg haaber, at jeg skal overvinde alle disse Ulykker, og at jeg inden en halv Time skal se Leonora for mig paa Knæ, bedende om Forladelse. Og ligesom det gaar hende, kan det og gaa Jeronimi Søn. Men jeg maa hen og fortælle Jeronimus denne Forandring.

Ellevte Scene.

Jeronimus. Leonard.

Jeronimus vender sig mod sit Hus. Skynder jer nu, Karle! og tar Byens Tjenere med paa Vejen.

Leonard. Hvad Pokker er der paa Færde? Hør, kjære Svoger! er der nogen Ulykke?

Jeronimus til Leonard. Hans Tjener, Hr. Svoger! Til de indendøre. Og lov dem en ræsonnabel Diskretion.

Leonard. Men sig mig, hvad er dog paa Færde?

Jeronimus til Leonard. Hans Tjener, Hr. Svoger! I maa ile, som I skulde løbe til Maals; thi I kan ellers komme for silde.

Leonard. Ej, giv mig dog lidt Oplysning herom.

Jeronimus til Leonard. Hans Tjener, Hr. Svoger! Og vil han gjøre Modstand, saa maa Betjentene bruge Gevalt.

Leonard. Har der været Tyve i Hans Hus, Svoger?

Jeronimus. Hans Tjener, Hr. Svoger! Og ser til, at I faar fat paa Skjøgen med, at vi kan faa hende i Spindehuset.

Leonard. Hvad fattes, kjære Svoger? Der maa være en stor Ulykke paa Færde.

Jeronimus. Forlad mig, at jeg ikke har kunnet svare Ham tilforn. Det vil give sig inden en Time, om vi blir Svogre eller ej.

Leonard. Hvi saa?

Jeronimus. Min Søn er løben bort med den forbandet Skjøge, som han er bleven forlibt udi paa Maskeraden.

Leonard. Ak, hvilken Ulykke! Nu kom jeg at bringe Glædskabs Tidender om min Datter, at hun begynder at gaa i sig selv igjen.

Jeronimus. Ak, jeg arme, elendige Menneske! Des større Ulykke er det for mig, om vi ikke finder ham.

Leonard. Ak, Hr. Jeronimus! *posito* at I ikke finder ham, hvad vil I da gjøre?

Jeronimus. Da vil jeg forlade mit Hus og sørge mig ihjel paa Landet.

Leonard. Ak nej, Hr. Jeronimus! I maa lade se, at I er en Kristen, og ikke lade Sorg tage Overhaand.

Jeronimus. Intet i Verden trøster mig da, men jeg dør visselig. En Dreng kommer ind. Her er en liden Seddel, Hr. Leonard! som en Pige flyede mig at levere Ham.

Leonard læser: Min Herre! I kan lære af denne Historie, hvor højlig Forældre synde, der vil tvinge deres Børn at gifte

Byens Tjenere, Politibetjentene. ræsonnabel Diskretion, gode Drikkepenge. *posito* jeg sætter, sæt.

sig mod deres Vilje. Eders Datter Leonora, for at undgaa det, hun blev truet med, styrtede sig i min Nærværelse ned udi den dybeste Park udi Haven, hvor hun druknede. Jeg kunde ikke redde hende, retirerede mig derpaa i mit Kammer og skrev disse Linier. I faar maaske mig ej heller mere at se.

Pernille.

Leonard. Ak, ak, du ugudelige Leonard! du est ikke værd at leve, der har bragt din Datter til saadan Fortvilelse. Jeg vil strax hen og følge hende efter.

Jeronimus. Det forbyde Himmelen.

Leonard. Slip mig, Hr. Jeronimus! Jeg er den slemmeste Misdædere, som kan gaa paa Jorden.

Jeronimus. Ej, Hr. Leonard, Han kan trøste andre, men véd saa lidt at skikke sig i sin egen Modgang.

Leonard. Ak, lad mig dog gaa for at fuldføre mit blodige Forsæt.

Jeronimus. Ej, Hr. Leonard! betænk, at I er en Kristen, hvis Pligt det er at staa imod al Modgang.

Leonard. Jeg har ej alene mist min eneste Datter, men jeg har selv myrdt hende.

Jeronimus. I har ikke gjort andet, end hvad en Far kan med god Samvittighed gjøre. I har villet have, hun skulde holde sit Løfte. I vilde, at hun skulde vel forsørges. Jeg har ført samme Konduite med min Søn.

Leonard. Men er det vel gjort? I er at laste, som har villet tvinge Jer Søn, og jeg langt mere, som har fristet en skrøbelig Jomfru over hendes Formue. Lar os eftertænke, Hr. Jeronimus! hvad Mennesker ere; lar os eftertænke, hvad Ungdom er, og hvad vi selv har været. De samme Fejl, som vi har begaaet vor hele Ungdoms Tid, søger vi at dæmpe hos vore Børn ved Tyranni, som dog ikke ere andet end rigtige Kopier efter Originalen. Vi maa skamme os ved vor Herredomme, som vi øve med saa liden Føje. Det skal hedde, at vi stræber for vore Børns Velfærdt, og dog søge vi alene vor egen Fordel. Havde min Datter ikke haft saa megen Arvedel udi Vente, saa havde I maaske bekymret Jer lidt om denne Sag, og maaske det havde gaaet mig ligeledes. Der kan intet siges til min Forsvar. Jeg har myrdet min Datter, vil derfor følge hende efter.

Jeronimus. Ej, lad ikke den onde Aand tage Overhaand hos Jer, Hr. Leonard! Betænk, at det er ikke alene Jer Legeme, I vil opofre, men ogsaa Jer Sjæl.

Leonard. Hvo kan ræsonnere udi saadan Ulykke?

Jeronimus. I skal ikke faa Lov at gaa fra mig, før end I er bleven anderledes til Sinds.

Leonard. Ak, ak.

Tolvte Scene.

Betjenterne komme indtrækkende med Leander og Leonora. Pernille.

Jeronimus. Leonard.

Jeronimus. Est du der, Forræder, som ved et ugudeligt Levned vil bringe dine Forældre for Tiden i Graven?

Leander. Jeg har intet ondt bedrevet. Jeg har fattet Kjærlighed til en smuk, fornemme Jomfru, som her staar.

Jeronimus. Er du den Skjøge, som har forført min . . .

Leonora. Jeg er ingen Skjøge, jeg er en brav Mands Datter fra Jylland.

Jeronimus. Ja vist, de sige saa alle disse Nat-Frøjkener. Vi er nys kommen fra Jylland eller Lolland; da de dog har siddet udi fuld Næring her i Byen udi nogle Aar.

Leonora. Jeg kan overbevise Jer, at jeg er en ærlig og fornemme Jomfru.

Jeronimus. Ja vist, om ikke af andet, saa af Jere Gjeringer, idet I har villet forføre et ungt Menneske og komme ham til at løbe af sine Forældres Hus. Hvis Datter er I da, med Forlov?

Leonora. Min Fader er Leonard Hansen, som er for nogle Dage siden kommen hid til Byen for at gifte mig med en ung Person ved Navn Leander; men saasom . . .

Jeronimus. Ha, ha! I har ikke læret Kunsten at lyve subtilt nok. Hr. Leonard havde kun én Datter, men hun er allerede Fanden i Vold. I skal strax blive røbet, her er Seigneur Leonard.

Leonora. Min Far!

Leonard staar imidlertid fravendt, grundende og hældende med Hovedet.

Jeronimus. Monsieur Leonard! ser Jer lidt om.

Leonard. Ak Himmell! hvad ser jeg? Det er min Datter.

Leonora paa Knæ. Ak, allerkjæreste Far! forlad mig, at jeg har syndet saa grovelig imod Ham og spillet saadan Intrige. Kjærlighed til denne unge Person har bragt mig dertil, og saasom I har villet tvinge mig til Jeronimi Søn Leander, som jeg aldrig har set, saa . . .

Leonard. Ak Himmel! er det muligt?

Jeronimus. Ak, hvilket Æventyr!

Leonard. Stat op, min kjære Datter! Dèr staar den Leander, som du har løbet bort med af Frygt for at blive hans Hustru.

Leonora. O, en underlig Hændelse! Er det Leander, som jeg har flygtet med for at blive fri for Leander?

Leander. O, en sælsom Historie! Er det Leonora, som jeg har skyet af Kjærlighed til Leonora?

Jeronimus. Kjære Børn! disse Fortrædeligheder, disse Hændelser skal opmuntre jer til at elske hinanden des mere. Hør, lad Henrik strax komme ind udi den Stand, som han er, og siger ham intet af dette, som er sket.

Leander. Tillader mig da, kjære Forældre! at jeg omfavner min Kjæreste.

De omfavne hinanden.

Leonora. O, en lykkelig Vildfarelse: jeg har haft Afsky for den, hvilken jeg alene har elsket.

Leander. Og jeg har været færdig at gaa i Døden af Kjærlighed for den, hvis Navn har været mig en Forskrækkelse.

Jeronimus. Jeg vilde gaa i Graven af Sorg, efterdi min Søn mod min Vilje elskede den, som min Vilje alene var, at han skulde elske.

Leonard. Og jeg har hadet min kjære Datter for Ulydighed, alene efterdi hun var mig lydige.

{Trettende Scene.

Henrik bagbunden. De andre.

Jeronimus. Henrik! kjender du disse tvende Personer?

Leander. Henrik! denne Jomfru, som jeg har flygtet med for at blive Leonora kvit, er Leonora selv, Hr. Leonards Datter.

Henrik. Ak Himmel, er det muligt? Nu føler jeg ikke mer de Hug, jeg har faaet.

Leander. Du skal belønnes for din Troskab.

Henrik. Hej, er der ingen Anstalter? Hvorfor løser I Hunde mig ikke?

Jeronimus. Løser ham strax.

Henrik bekigende dem. Er I Leonora, Hr. Leonards Datter?

Leonora. Jeg er Leonora og Leonoras Rival tillige.

Henrik. Og I, Monsieur Leonard! Er I denne Jomfrus Far?

Leonard. Ja, Kammerat! det er min Datter, som paa én Dag har taget Livet af mig og givet mig Liv.

Henrik. Saa er her og spillet en Komædie.

Leonard. En sælsom Komædie.

Henrik. Men hvad Satisfaktion skal en brav Mand som jeg nyde for den Tort, mig er vederfaaret?

Jeronimus. Giv dig tilfreds; Leander oprejser nok din Skade.

Henrik. Vil I give mig denne Pige til Ægte?

Leonard. Kan du vinde hende selv, saa ser jeg det gjerne.

Henrik. Lille Fæstemø! vil du have mig?

Pernille. Ja nok.

Henrik. Se en Gang, hvor lykkelig vi er mod fornemme Folk: vi véd endnu ikke hinandens Navn og kan dog maaske komme til at holde Bryllup denne Aften. Det er kun fornemme Folks Kjærlighed, man kan udføre i Komædier; men vi andre gaar lige til og har kun to smaa Tempo at tage i Agt, nemlig: Schlaget an, og gibr Für. Men, Hr. Jeronimus! I kan lære af denne Historie, at Maskerader har ogsaa sin Nytte; thi denne Vildfarelse har formeret de forlovede Personers Kjærlighed og derforuden skaffet mig denne smukke Pige paa Halsen, thi den har givet Anledning til en angenem Komædie, som endes med Bryllupper baade for og bag, saa vi faar alle nok at bestille. Og I, Messieurs, som har bundet og pryglet mig, paa det I ogsaa ikke skal være ørkesløse, saa gaar hen og hænger jer selv.

Er der ingen Anstalter?, er der ingen, som tager sig af Tingene?
Satisfaktion, Oprejsning.

JOHANNES EWALD.

(1743—1781.)

Fiskerne.

Et Syngespil i tre Handlinger.

(1778.)

Handlende Personer.

Anders, en Fisker.	Peder, { Fiskere.
Gunild, hans Kone.	Jens, {
Lise, { deres Døtre.	Thomas, en skibbruden.
Birthe, {	Odelhjem, en dansk Herremand.
Knud, en Fisker, forlovet med Birthe.	Klavs, en Bonde.
Svend, en Fisker, forlovet med Lise.	Fiskere og Fiskerinder.

Skuepladsen er Hornbæks Fiskerleje. Handlingen begynder om Morgenens og endes samme Dags Eftermiddag.

Første Handling.

Skuepladsen er i denne Handling en Fiskerhytte. Saa længe den varer, høres Stormen af og til, og Slutet mørkner Dagen.

Første Optrin.

Gunild, Lise og Birthe. De sidde omkring et Fiskergarn, som de bøde paa. Ved Siden af Gunild staar et Bord med en slukket Lampe og et Timeglas.

Terzet.

Gunild.
Trodsige og vilde
brøle Bølgerne;
Nattestormen svinger
tung de vaade Vinger
blandt de skummende.

Lise.
Livets rige Kilde,
moderlige Hav!
skal da Kiv og Vrede
i dit Skjød tilrede
dine Fostres Grav?

Anledningen til dette Stykke er tagen af en Hændelse, som Hr. Kammerraad Malling i de store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere (1777), Side 48—51, fortæller saaledes:

For to Aar siden (d. 19de Novbr. 1774) indstrandede et Skib imellem Fiskerlejerne Hornbæk og Villingebæk paa Kronborg Amt. Skibet, som var bestemt til Skotland med Byg, førtes af en engelsk Skipper, Thomas Brun, og havde foruden ham endnu fem Mand om Bord. Det var om Efteraaret i en mørk og stormende Nat, at disse ulykkelige Mennesker maatte friste saa haard en Skæbne. De ventede

Birthe.

Lad vort Suk formilde
din og Himlens Harm!
O, hold op at trættes,
at vi trygt kan mættes
ved din elskte Barm!

Alle tre.

Lad vort Suk formilde
din og Himlens Harm!
O, hold op at trættes,
at vi trygt kan mættes
ved din elskte Barm!

Lise.

Paa Bølgen svæver
mit Hjertes Ven!

Gunild.

Frygt ej, min Pige!

Lise.

Hvad vil du sige?
Hør Stormen stige!
Ak, hvor jeg bæver,
jeg arme Pige!
Paa Bølgen svæver
mit Hjertes Ven!

Gunild.

Frygt ej, min Pige!

Lise.

Hvad vil du sige?
Hør Stranden koge
og sprudle Taage,
som skjuler den!

Gunild.

Frygt ej, min Pige!

kun efter Dagens Anbrækning for at se, hvor de vare, og hvad Haab de kunde gjøre sig om Redning. Dagen kom; de saa' sig et Bøsseskud fra Landet og raabte om Hjælp. Ved disse ynkelige Raab forsamlede Bønderne af Hornbæk og Villingebæk sig paa Strandbredden. De satte Baade ud for at ro om Bord; men Stormen blev ved at rase saa stærk, at det ej var muligt at trænge igjennem. Ofte gjorde de Forsøg derpaa; men Forsøgene mislykkedes, de maatte hver Gang vende tilbage uden at naa deres Hensigt. Imidlertid stode de arme skibbrudne paa Vraget, overladte til dem selv. Trættede af forrige Nats Arbejde, udmattede af Kulde, Hunger og Angst tabte de efterhaanden Mod og Styrke og styrtede døde ned ved Siden af hinanden. Hen paa Eftermiddagen var alene Skipperen og Styrmanden tilbage. Styrmanden, forfærdet ved at se Ligene omkring sig, besluttede da at anvende de sidste Kræfter, han havde tilbage, paa at svømme i Land. Han favnede Skipperen, sagde ham Farvel og kastede sig derpaa ud. Men næppe var han kommen nogle Favne ud fra Vraget, før et Stykke flydende Træ stødte paa ham; det knuste hans Hoved, han sank. Alle disse ynkelige Scener maatte Bønderne paa Strandbredden være Tilskuere til. Enhver Scene havde rørt dem. Denne sidste satte dem i saadan Bevægelse, at de paa ny begyndte at be- raadslaa, om det da ej paa nogen Maade skulde være muligt at redde Skipperen, som nu ene var tilbage. Da traadte frem Husmændene Anders Jensen, Peder Jensen, Svend Bagge og Tjenestekarlene Jens Larsen og Svend Petersen, alle af Hornbæk, og forbandt sig til at vove det alleryderste paa det sidste Forsøg. De sætte sig i en Baad, lægge Aarer til, anspænde alle Kræfter, arbejde sig frem igjennem Bølgerne, naa endelig ud til Vraget, tage Skipperen med i Baaden, arbejde sig igjen tilbage og bringe ham i Land til almindelig Glæde. Den halvdøde Mand blev derpaa baaren op til et Hus, hvor de forfriskede ham efter deres fattige Evne det bedste, de kunde, indtil han kort efter blev modtagen i Dronningmøllen, et Sted der i Nærheden, hvor han ved omhyggelig Pleje efterhaanden fik Liv, Helbred og Styrke igjen. Da Skipperen var kommen til sig selv og saa' disse gode Folk, som havde vovet deres Liv for at redde hans, tog han frem de Penge, han havde hos sig, og bød dem en Del deraf. Men saa modige, som de før havde været til at gaa Faren i Møde, saa uegennyttige vare de nu. De forlangte ingen Belønning, men ansaa det for Pligt at have udrevet en ulykkelig Mand fra Døden. Dog, deres ædle Handlinger fortjente Belønning og fik den. En indfødt dansk Mand, som lever uden for Fædrenelandet, da han hørte Fortællingen derom, glædede han sig over sine Landsmænd og besluttede at vise dem den Skjønsomhed, der tilkom dem. Til den Ende tillagde han enhver af benævnte fem Personer 25 Rigsdaler, saa længe de leve. Disse Gaver nyde de nu aarlig. Naar nogen af dem dør, skal hans Anpart deles mellem de overlevende, og den, der bliver sidst tilbage, nyder de fulde 125 Rigsdaler aarlig paa sin Livstid.

Lise.
Jeg arme Pige!
Ak, hvor jeg bæver!
Paa Bølgen svæver
mit Hjertes Ven!

Gunild.
Paa Stormens Vinge
kan Almagt bringe
ham karsk igjen.

Birthe.
Jeg tror at føle
min Brudgoms Død!

Gunild.
Frygt ej, min Pige!

Birthe.
Hvad vil du sige?
Hør Stormen stige,
hør Havet brøle!
Jeg arme Pige,
jeg tror at føle
min Brudgoms Død!

Gunild.
Frygt ej, min Pige!

Birthe.
Hvad vil du sige?
Hør Havet syde
blandt Skjær, som bryde
dets hule Stød!

Gunild.
Frygt ej, min Pige!

Birthe.
Jeg arme Pige!
Hør Havet brøle!
Jeg tror at føle
min Brudgoms Død.

Gunild.
Vort Suk kan drage
ham karsk tilbage
af Havets Skjød.

Alle tre.
Livets rige Kilde,
moderlige Hav!
Skal da Kiv og Vrede
i dit Skjød tilrede
dine Fostres Grav?
Lad vort Suk formilde
din og Himlens Harm!
O, hold op at trættes,
at vi trygt kan mættes
ved din elskte Barm!

Lise. Du drejer Glasset ej! Hvor ofte, Moder,
udløb det, fra den Tid vort Folk forlod os?

Gunild. Snart skal det drejes første Gang.

Lise. Du skjertser!
To Timer véd jeg vist, at Svend var borte.
Først gik han, som du vedst, og kom tilbage
og kyste mig og gik igjen. Den arme,
han gik, han rev sig løs fra dette Hjærte
og ilte dristig nynnende mod Stormen,
al Havets Skræk, maaske sin Grav i Møde!
Saa stod jeg stum, jeg véd ej selv hvor længe,
og sukkede, da han forsvandt i Taagen.
Saa faldt vi, som du vedst, paa Knæ og læste,
og græd og bad til ham, som styrer Havet,
om hans Beskjærmelse.

Gunild. Beskjærm dem, Fader!

læste, bad Fadervor.

Lise. O, hør vort Suk!

Birthe. Bønhør det!

Lise efter en liden Pavse. Nu, saa sang vi en Morgensang. Saa, som du vedst, min Moder, saa puslede vi lidt omkring i Hytten og puslede og skurte Bord og Bænke og gav vort Kræ og talte det og satte alt paa sit rette Sted, som Brug og Skik er. Nu da, saa satte vi os her at bøde paa Garnene og sang, alt som vi bødte. Saa tænkte jeg paa Svend og græd og tænkte og sang, og nu, hvor længe har jeg talt nu? Alt dette sammenlagt to lange Timer, to Timer er det vist, det véd mit Hjærte.

Gunild. Dit kjælné Hjærte skuffer dig, min Pige! Se kun paa Maskerne, som hver har knyttet! Hvad synes dig? Er det en Times Arbejd? Det var ej godt, vist ikke godt, min Datter, at armes Gjærning gik saa sent fra Haanden. Men Sagen er, dig længes, og du frygter.

Lise. Aha, det er kun alt for sandt: jeg sitrer, og længe (thi jeg tvinges til at tro dig), og længe, hele tre, maaske vel fire, hvem véd, hvor mange Timer jeg skal martres af denne Angst. Nu svæve de paa Havet! Hvem véd? O, Himmel, hvert et Stød af Stormen forskrækker mig! Nej aldrig, aldrig saa' jeg saa fæl, saa lang, saa evig lang en Morgen.

Birthe. Ja, fæl og haard for fattige! Jeg frygter, de komme som i Gaar med tomme Hænder.

Lise. Ah, kom de kun!

Birthe. Vel nok, og vel i Morgen og altid vel, thi hvad er kjært som Livet? Men er vi rige? Har vi Køer og Agre at trøstes ved, naar Havet længe glipper? Betænk det kun, at mange slige Nætter vil dræbe os og dem her i vor Hytte! Og skal vort Bundgarn længe staa urøgtet, og Hampen ej betalt, saa lidt som Baaden: sent bliver da vort Fæstensøl, min Søster; du vedst, paa dette Garn beror vort Bryllup.

Lise. Ah, kom de, kom de kun med Liv og Helbred!

Gunild. Maaske, mit Barn, er al vor Frygt utidig. Dog, lad det være, som det vil, din Vantro er altid Synd. Er Himlens Arm forkortet? Fæst al din Lid til den!

Lise. Jeg vil, min Moder!
Jeg vil, og dog ... Ak, var vi ej saa arme,
da var det Synd at trodse sligt et Uvejr.
Naar var saa græsselig en Storm som denne?

Gunild. Den sagtnedes dog lidt, som Dagen gryede.

Lise. Og steg den ej igjen? Ha, hør de grumme,
de vilde Stød! Hør Havet, hvor det brøler!
Hør Brændingen! Hvad skulde de paa Stranden!
Hvad jog dem ud? Ak, var vi ej saa arme!

Birthe. Men Armod er en mægtig Lov, min Søster!
Stil dig tilfreds, hav Tanken til din Gjerning!
Jeg er saa ræd som du; men naar jeg knytter,
og hvad det ellers er, jeg har i Hænder,
saa stræber jeg og ser paa mine Fingre,
hvor hurtig de kan flytte sig. Og naar jeg
saa nynner lidt, højt snakker lidt imellem,
da synes mig, jeg glemmer, at jeg frygter.

Lise. Du est da lykkelig! Ak, naar jeg sitrer,
og sitrer for min Ven, da, ak, da glemmer
jeg arme, at jeg har en Haand og Fingre,
og hvad de sysle med, og hvad jeg snakker.
Min Ven, min elskte Ven, er al min Tanke.

Birthe. Jeg elsker min saa højt som du, min Pige!

Lise. Det véd jeg, bedst! Ak, jeg er enfoldig,
jeg er ej stærk som du; tilgiv min Svaghed!

Aria.

Vel kan Sang og Sysler byde
Frygten Skin af Rolighed;
stirrende kan Øjet dølge
Taaren, som det blændes ved;
Ord kan standse, Flid kan dræbe
Klager paa min aabne Læbe,
Suk i mit beklemt Bryst:
dog min bange Sjæl undflyede
disse Glimt af kunstlet Fred;
ak, den er ej her! den følger
gjennem Storm og Skjær og Bølger
med sin Kummer og sin Lyst!

Birthe. Jeg er saa ræd som du. Ak, om et Uheld
nu træffer dem, hvor fandt jeg vel saa duelig,
saa dristig, saa vindskibelig en Brudgom?
Hvor fandt jeg én saa kjæk som Knud? Nej aldrig,
ej paa det hele Leje!

Lise. Ak, jeg arme,
hvor faar jeg Svend, min Svend, min egen Elsker?
Ha, ej paa tusend Lejer, ej paa Jorden!
Dybt i dit Skjød, umættelige Nordhav,

sank al min Lyst! Du ruger paa min Glæde!
Dèr kan jeg finde den, kun dèr!

Gunild. Forvovne,
din overdrevne Frygt fortørner Himlen!
Og, som jeg før har sagt og atter siger,
halv tror jeg — ja, jo mer jeg eftertænker,
des mer forvisses jeg —, den er utidig.

Lise. Utidig nu? Ak, saa' du ej vor Lampe,
hvor mat, hvor bleg, hvor dødelig den brændte,
kort før de gik? ret som de sidste Gjenskin
af Sjælens Ild i et halv brustent Øje,
hvis Glimt kun vise, at de snart skal slukkes.

Birthe. Og Lænkehunden tudede i Morges
saa hæst, som naar den sporer Lig fra Stranden.

Lise. Og har jeg ikke hørt, naar undertiden
Nordvinden tav, et Jammerskrig fra Havet,
et Skrig om Hjælp, som af skibbrudne Søfolk?

Gunild. Nu, Børn, det er — som det forstaar sig — noget;
jeg selv fornam de samme Skrig. Men Stormen,
selv Stormen byder mig at frygte mindre.
Tro mig, den kjækkeste, den danske Sømand
vil aldrig blot af Trang, blot for at vinde
betro sit Liv til sligt et Vejr. I hørte,
at selv min Anders, han, som aldrig skyede
Nordhavets Harm, naar Nød og Pligter kaldte,
I hørte, at han vred og stift modstræbte
det raske Mod, som voxte hos de yngre,
da Stormen syntes pludselig at hvile,
og at han, trættet kun til sidst og vranten,
halv som af Tvang, samtykte i det Forsæt,
hvorved han spaaede dem kun liden Lykke.
Nu véd I selv, hvor langt de kunde komme,
før Stormen atter kulede fra Norden.
Og nu, hvor højt maa Søen gaa! Nej, aldrig
har Anders løsnet Baad i Dag fra Landbred.

Lise. Hvor er de da? Hvi tøve de saa længe?
Ak, Svend, som véd min Frygt!

Gunild. Din Frygt? Des værre,
han mærker den for vel. O, skjul din Svaghed,
i Fald du elsker ham! O, stræb at dølge
hvert Glimt af Kummer, som han ej bør agte!
Tror du, han bør paaskjønne sligt og føle
din Angst, saa snart du ser, at Bølgen hvidnes,
og se mod Bredden længselfuld og tænke,
hvor godt det var at slumre ved din Side?
Hvad vil du, Barn, hvad vil du med en Sømand?
Hvi tragter du saa højt? Saa svagt et Hjærte
var bedst betrygget hos den rædde Bonde!

Arioso.

En Bonde ser fra Ploven Han æder, mens han orker;
den mørke Tordensky;
saa faar han sig en Rus
strax tror han ræd og doven, og strækker sig og snorker
ved Siden af sit Krus.
nu er det Tid at fly.
Hans Kvinde breder Dugen Saa glad kan nu den Kvinde
og ser saa hjærteglad, ty til sin varme Krog:
hvor godt, hvor trygt og slugen den trodser alle Vinde,
han sidder ved sit Fad. som bjærgede sit Skrog.

Lise. Du spotter mig og svarer ej. O, svar mig!
I Fald de, som du tror, har frygtet Stormen,
o, sig, hvor er de da? Hvor kan de være?

Gunild. Maaske de har besøgt vor syge Nabo,
maaske de vente bedre Vejr i Kroen.

Birthe. Ja, vist nok dèr. O, jeg har sagt det længe,
det var en Daarlighed af os at vælge
saa unge Fæstemænd! Vel sandt, jeg elsker
min Knud oprigtig, som mit eget Hjærte;
men tigge vil jeg ej. Er det hans Tanke,
da er det vel, at Baandet er uknyttet.

Andet Optrin.

Anders. Knud. De forrige.

Anders i Døren endnu. Det er forgjæves, Knud! Lad
Haabet fare.

Knud. Jeg Haabet? Aldrig, før det selv vil slippe
mit Bryst!

Anders. Nu dog.

Knud. Hvorfor?

Anders. Det er umuligt.

Knud. Hvorfor?

Gunild. I se det, Børn, det var forgjæves.
Og nu, min Ven, velkommen til vor Hytte!

Anders giver hende Haanden og sætter sig for Bordenden.

Knud. Forgjæves! Ja, det synes saa. Dog er det
en ussel, søvning Ting at gaa fra Gilder,
naar man endnu kan høre Strængen klinge;
og usselt er det, jammerligt, at gabe
og folde Hænderne og ønske Haabet
god rolig Nat, før man har set det synke
i Havets Dyb.

Birthe. Hvad? Hvilket Haab, min Fader?

Lise. Svend? Hvor er Svend?

Anders. Han tøvede ved Stranden,
saa vel som fler, til Solens Glans kan bryde

det tykke Slud, som Skyer og Bølger sprudle.
Vist nok et Skib — Gud trøste dem, de arme! —
et Skib har stødt paa Grund i Nat.

Gunild, Lise og Birthe. De arme!

Anders. Man hører tydelig, at Folket skriger
om Hjælp. Men ak, hvo kan?

Gunild. De har da længe
forgjæves raabt; vi hørte dem i Morges.

Lise. Hvor staa de da? Er intet Haab om Redning?

Knud. Om de maaske kan bjærges i vort Bundgarn!

Gunild. Tal ej saa vildt!

Anders. Tæt over Havet svæver
en Rad af tunge Skyer, forfulgt af Stormen;
for ved sig piske de Nordhavets Bølger,
som trodsig vilde sprudle Damp og blande
forbitrede den hvide Fraa med Regnen.

Birthe. I har da ej forsøgt at se vort Bundgarn?

Anders. Forsøgt, min Datter? Ja, var det ej hændet,
som gav for megen Grund til Frygt des værre,
og havde Nød ej drevet os, da skulde
hver klog, jeg selv, jeg først blandt alle, kalde
vort dristige Forsøg drengagtig Frækhed.
Dog sligt et Fald kan, haaber jeg, undskylde,
maaske undskylde, hvad den arme vover.

Lise. Hvad? Hvilket Fald?

Birthe. Hvad Uheld? Hvad er hændet?

Anders. Og kan I tro, at vi har set paa Havet
saa lang en Tid med Hænderne i Barmen?

Birthe. O, nævn, for Himlens Skyld!

Knud. O, nævn det ikke!
Hvem véd da, om vi ej endnu tør haabe?
Tør haabe? Vi? Og hvorfor ej? Nu vil jeg,
til Trods for Slud og Storm og Havets Afgrund!

Anders. Min Søn, at ville, hvad man ser umuligt,
er Daarlighed.

Knud. Hvad vil du? Ved mit Hjærte,
jeg kalder det ej Visdom. Jeg tilstaar dig,
jeg véd ej selv, hvorpaa mit Haab er grundet;
det er nu saa min Sjæls Natur. Hvad vil du?
Mit Overlæg og Klogskab selv maa sige
alt, hvad den vil, saa bliver det mit Hjærte
modbydeligt at skille sig ved Haabet.

Umulighed! hvad er det? Aldrig saa' jeg
 endnu det Spøgelse, den lede Uting,
 hvis Navn saa let kan skræmme rædde Bønder
 fra Farer og fra vanskelige Forsæt.
 Umuligt? Ja, jeg bander ej den Stymper,
 som først udfandt det Ord; han var min Næste,
 men dansk og Sømand var han ej. Umuligt!
 Alt Lyden af det skurrer i mit Øre
 som Ugleskrig, som Dødningklokkens Kimen,
 som Vinterstorm, der hylér gjennem Rifter
 af gamle Vrag.

Anders. Ak, til! Det er forgjæves.
 Tre Gange prøvte vi at ro mod Stormen,
 tre Gange slængte Bølgen os tilbage;
 dit Ben kan vidne det.

Birthe. Ak, du est saaret?

Knud. Et Fluestik! Jeg faldt ved Baadens Tørning,
 og det er alt.

Birthe. Men sig da, sig hvad Uheld!

Anders. Nu, dølges kan det ej. Vi fandt ved Bredden
 bestyrtede ni Pæle af vort Bundgarn,
 som Stormen drev paa Land i Nat.

Gunild. O, Himmell!

Birthe. Vort Bundgarn? Ak, alt, hvad vi arme havde,
 alt, Haabet selv, med ét opslugt af Havet!

Lise. Ak, Svend, den arme Svend, hvad maa han lide!

Birthe. Alt — og saa pludselig — alt, hvad vi eje!
 Og eje! Ha, hvad eje vi? Jeg sværmer!
 Svar! Hvem betaler nu vor Gjæld? Ha, hvi jeg,
 som dog har Sans, ha, hvi jeg vilde haabe!
 Vanvittig er den arme, den forskudte,
 som smigrer sig med Haab, med glade Drømme!

Gunild. Ak, du fortørner Himmelen, min Datter!
 Ét af dens Smil kan skjænke Fred og Velstand.
 Ej heller er vort Haab saa rent forsvundet;
 hvem véd, hvad Trøst den blide Sol kan bringe?
 Hvem véd, om ej en Pæl kan holde Garnet?
 Den kan det vist, om Almagt vil. Og om den
 ej vil, o, hvem tør sige, den gjør Uret?
 Dens Vink er altid godt og altid helligt.

Lise. Ak, Svend! jeg véd, hans gode Hjærte bløder,
 ej for sig selv, men for sin elsktes Kummer!
 Jeg ser hans Øje fuldt af bange Vemod;
 jeg ser, jeg føler alt de hede Taarer!

Birthe. Hvad Taarer? Hvad udretter vel hans Klynken?
 En herlig Trøst! hans Graad! Ha, føl vor Jammer,

føl, at vi tabte alt, vor Flid, vor Ungdom,
vort Haab, det sidste Glimt af Haab!

Gunild. Forvovne,
du lever, du est karsk og stærk og duelig,
du ser din Fæstemand og tror en Himmel,
og det er dig, som tabte alt? Halv blusser
min gamle Kind ved slig uskjønsom Fejghed!
Hvad om du var paa Vraget hos de arme,
som sitrende af Dødens Gab fremstrække
de alt afmægtige, alt kolde Hænder
mod Jorden og mod Himlen og forgjæves
opløfte matte, hæse Skrig om Redning!
Hvor gjærne gav de deres Skib, og om det
var fyldt med Guld, for Pladsen, du betræder!
Betænk det vel, min Datter, og ydmyg dig
for ham, som gav dig mer, end du fortjente!
Du, Lise, kom! vi vil tilrede Davren.

Gunild og Lise gaa.

Tredje Optrin.

Birthe. Anders. Knud.

Birthe.

Aria.

Ha, føler et Hjærte,
som nages af Smerte,
med Lyst, at det slaar?
Ah, haabløse Dage,
ah, skrækfulde Aar,
som Himlen tilreder
den arme til Plage!
Ak, om den vil tage
alt, hvad den har givet,
da tør vi ej græde!

Men fordrer det Glæde,
at I blev tilbage,
o, haabløse Dage,
o, skrækfulde Aar?
Ved Tanken om eder
mistrøstes den svage,
som ser kun i Livet
den Kummer, det spaar!
Ha, føler et Hjærte,
som nages af Smerte,
med Lyst, at det slaar?

Ha, det er trøsteligt! Og er vor Smerte
da lindret strax, og er vort Tab oprettet,
fordi vi har, jeg véd ej hvad, tilbage?
Og er det glemt, saa snart kun andre findes,
som tabte mer end vi og haabe mindre?
Og hvad kan tabes mer? Ha, det var bittert
at røve mig den Graad, jeg har tilovers!

Anders. Din fromme Moder laster ej din Klynken;
hun taaler den, endskjønt den lidet gavner.
Det er kun din Uskjønsomhed, dit Mismod,
det er din Trods, din vrantne Trods, hun straffer.
Og bedre hun end Himlen selv. Jeg gyser!
Ak, Himlens Vink ydmyger den forvovne,
men det forkaster, det nedslaar en haabløs.

Birthe. Du haaber da endnu? Tilgiv mig, Fader!
 Du vedst, det usle Garn er al vor Velfærd,
 og har du Haab, et Glimt af Haab tilbage,
 o, kan min Graad, kan da din Datters Taarer
 ej røre dig, at du endnu forsøger,
 endnu en Gang, at redde det, før Havet
 opsluger alt? O, prøv det dog, o, prøv det!

Anders. Jeg haaber vist — og mer, jeg véd — at Himlen
 ser tusend Veje til vort Vel, hvorpaa den
 kan styre os, skjønt vi kun se den ene.
 Den kan, og uden Tvivl den vil, det véd jeg!
 Selv dette Garn, hvorved dit Hjærte hænger,
 selv det kan muligt bjærges ved et Under.
 Men var det Guld, da vil jeg ikke vove
 en Times Liv derfor i sligt et Uvejr.
 Vid, Mennesket er vigtigt for den høje;
 vort Liv er dyrebart og ej vort eget.
 Det var formastelig, fortvivlet Fejghed
 at vove det saa yderligt for Vinding.
 Det er ej Storm og Død, men Himlens Vrede,
 jeg ræddes for. Urost, véd hele Lejet,
 og mangan fremmed Sømand véd, om Anders
 kan frygte, hvor det tilladt er at vove.

Birthe. Min Fader vil da ej! Og du, som sidder
 med Haanden under Kind, og du, min Brudgom,
 du tør vel heller ej? Ak, om du elskte,
 ha, falske, var vort Giftermaal dit Alvor . . .

Knud. O, ti kun, ti! jeg véd, hvad du vil sige:
 at, om jeg elskte dig, da var det Smaating,
 i Fald jeg gik til Bunds en Gang af Elskov.
 Og Roer vil jeg plante og Kartoffler
 og grave mig i Jorden som en Muldvarp
 min hele Levetid, i Fald jeg agter
 al Havets Brag og al min egen Fare
 for Enden af et gammelt Tov. Men ser du,
 at blive skylt og højt — hvem véd sin Skæbne? —
 til Ære for min Mø at maale Dybet,
 er alt, hvad jeg alene kan udrette.
 Mer kan jeg ej. Og nu at overtale
 din Fader eller Svend til sligt et Søtog,
 det vil jeg ej. Thi, ser du, om det hændtes
 (som det vel kunde træffe sig, da Søen
 gaar høj, og Stormen staar saa stift paa Landet),
 og om nu Lykken var os værst, og om vi
 kuldsejlede: da døde jeg af Anger,
 fordi jeg havde talt til Svend og Anders.
 Ak, naar jeg af og til kom op paa Bølgen
 og saa' den gamle Gunild og vor Lise,
 hvorledes de saa ængstlig løb ved Stranden

og græd og strakte Hænderne mod Himlen,
da troede jeg, de bandte mig. Ak, Birthe,
det var mig en umulig Ting at drukne!
Min Sjæl blev kvalt af Angst og bitter Smerte,
før Søen slugte mig.

Birthe. Min Ven, jeg tror dig.
Du vil da ej, af kjærlig Frygt — for andre.
Nu vel, og kun et Ord endnu! Mig synes,
at det var dig, som før saa ivrig paastod,
at alt, helst det, hvorpaa jeg nu saa længe
har spildt mit Ord, var i det mindste muligt.
Det troede du, indtil jeg bad, indtil du,
mig til Behag, forandrede din Tanke!

Knud. Jeg min? Har jeg forandret den? Nej aldrig!

Birthe. Og tror du, tror du da, vort Garn kan bjærges,
imedens du, med Hænderne i Skjødets,
beregner her din kjæle Lises Taarer?

Knud. Og hvorfor ej? Maaske det har det Indfald,
at drive selv paa Land ved Hjælp af Stormen.
Et venligt Skjær kan møde det paa Vejen
og holde det saa varlig som en Moder
sit Barn og vogte det for andre Stene.
Hvem véd, om det ej kjærlig selv har svøbt sig
omkring det Skib, som ventelig er strandet?

Birthe. Du spotter mig? Nu vel! Men svar! I Fald det,
som jeg, der ikke ser saa skarpt, formoder,
i Fald det hændes, at din Snak er Drømme,
og alt er tabt; sig, tror du det da muligt,
at Stormen kan betale det, vi skyldte?

Knud. Og hvorfor ej? Det koster den ej andet
end blot en Gang at sno mig rundt om Jorden,
her fra til Kap, til Trankebar, til Kanton,
og saa med Kisten proppet fuld tilbage!

Arioso.

En Sømand med et modigt Bryst
kan aldrig fattes Penge.
Tab skærper kun hans Vindelyst,
og Armod er ham som en Dyst,
der ej kan vare længe.
Naar Søen plyndrer fra sin Ven
og sætter ham paa Prøve,
da ler han kun og tvinger den
at bringe ti Fold det igjen,
som den har turdet røve.
Han sadler dristig Havet op,
saa snart hans Hjærte lyster,
og rider høj paa Bølgens Top

i Trav og susende Galop
 til guldbestrøede Kyster.
 Flux er han der saa rig, han vil,
 og lystig som den rige,
 og sætter Bovenbramsejl til
 og flyver glad med Sang og Spil
 tilbage til sin Pige.

Birthe. Ak, Ven! om dette sker, i Fald du kommer
 saa rig igjen, da er det mer end muligt,
 at du vil bejle til en stor Madame.

Knud. Giv dig tilfreds! Jeg føler, at mit Hjærte
 har intet Hæng til Falskhed eller Hovmod.
 Jeg skal erindre dig trods al min Velstand.

Birthe. Jeg mig tilfreds? Gaa, Ven! Du har mit Minde,
 gift dig, med hvem du vil! Thi sandt at sige,
 jeg har ej den Taalmodighed, at vente
 med kjærligt Haab paa slige Drømmes Udfald;
 saa lidt, min Ven, saa lidt, som jeg vil give
 min Haand derpaa, at dø med dig af Mangel.

Knud. Det er da, synes mig, en Kurv?

Birthe. Hvad andet?

Knud. Ha, Birthe! Vid, jeg ynker dig, du arme!
 Du taber mer i Dag end tyve Bundgarn,
 og mer, end jeg har tabt. Det er mig muligt
 at glemme dig, skjønt ej dit falske Hjærte!

Anders. Hvor ofte har jeg sagt dig det? Din Brødsorg
 er alt for stor, din idelige Klynken
 er væmmelig, den plager kun din Brudgom
 og trætter ham til sidst. Enhver maa tænke,
 det er ej ham, men blot dig selv, du elsker.

Birthe. Jeg elsker ham; jeg tænker det kun daarligt
 at lægge sligt et Baand paa tomme Hænder.

Knud. En Haand saa karsk som min, saa stærk, saa
 haardfør,
 kan den da være tom? Dog, vel, min Pige!
 Gjør, hvad du vil! Men om du ej fortryder
 alt, hvad du nu har sagt, og snart, saa kast mig
 frit over Bord som rent ubrugbar Ballast!

Anders. Ti, Søn! Jeg hører fremmede ved Hytten.

Fjerde Optrin.

Klavs. De forrige.

Anders. Ha, Klavs! Velkommen, Ven!

Klavs. Nu, gamle Fader,
 halv frygter jeg at spørge dig om Fangsten
 i dette Vejr.

Anders. Den er, som du kan tænke.
Ak, bød kun Himlen, at det ej var værre!

Klavs. Jeg havde selv kun lidet Haab. Ej heller vil jeg adspørge fler end dig paa Lejet; jeg véd, det nytter ej, naar du og dine selv ej har turdet driste sig paa Søen. Dog ærgrer det mig mer i Dag end ellers, at I just nu slet intet har at sælge; dels for mit Herskabs Skyld, som gjerne føjer vor fremmede, og dels for eders bedste.

Anders. Dit Herskab har da fremmede paa Gaarden?

Klavs. En ædel dansk, en stor og mægtig Herre, som, skjønt han mange Aar og længst har levet i herlige og vidt berømte Lande, dog ej endnu har glemt sit kjære Danmark. Det, siger han, det var hans Tankers Hvile, naar Pragt og Rigdoms Glans og Kunstens Underufølte havde trættet dem; da saa' han med Længsel til sit Fødeland og smilte. Den fattigste, som hører ham, maa glædes og tro sig stor, som fødtes her; han elsker en ærlig dansk, om han var klædt i Pjalter. Hans Lyst er dansk. Mit Herskab lod, som billigt, anskaffe alt, hvad kostbart er og lækkert af det, som gror i Verdens fire Hjørner, da han besøgte dem. Hvad var det? Intet! Han vil kun det, som danske Hænder skaffe. Det havde været dig en vis Foræring!

Anders. Ak, det er ej at tænke paa! Den ædle! Hans Navn?

Klavs. Er Odelhjem.

Anders. Den Slægt var altid berømt af ædel og højmodig Rundhed, og i min Ungdom var den Danmarks Hæder.

Femte Optrin.

Svend og strax efter ham Gunild og Lise. De forrige.

Svend. Ak, Fader, ak, i Fald du saa' den Jammer! Birthe. Saa' du vort Garn?

Svend. Hvad Garn? Ej! Hvem kan tænke paa sligt? Det er i Havets Dyb! Men, Himmell nu ser man Vraget tydelig. Ak, Fader, sex Mennesker har klynget sig ved Masten, som bugner ved sin jammerlige Byrde! Ak, saa' du dem, hvor ængstlig de fremstrække den ene Haand mod os, som staa ved Bredden, og klamre sig ved Livet med den anden!

Og ak, man ser, man hører alt kun Afmagt,
kun Mismod i de matte Skrig. De arme!
Ak, er da intet Haab? Mit Hjærte bløder.

Anders. Gaar Søen højt som før?

Svend. Jeg tror, den sagtnes.

Lise. Og Stormen stiger kjendelig; mit Øre
kan ej bedrage mig.

Svend. Ak, saa' du Vraget!

Anders. Vor Baad er tæt.

Svend. Og stærk.

Knud. Og vi har Kræfter.

Svend. Ak, kunde vil! Ak, Fader, hvilken Glæde!

Anders gaar ud og Klavs med ham.

Lise. Ha, Svend, jeg kjender dig! Men om du vover
dit Liv for fremmede i sligt et Uvejr
og agter ej mit tro, mit ømme Hjærte,
da, mærk mit Ord! da glemmer jeg det aldrig!

Svend. Ha, er det Tid at agte paa din Ømhed?
Hvad vil du her? Hvad vil du med din Trusel?
Jeg véd, at Frygt aftvang dig den; dog, Lise,
den Frygt er mig en Last, derfor betænk dig!

Lise. Og kan jeg det?

Svend. Gjør, hvad du ej kan lade!

Gunild. Jeg sagde^s dig det før.

Lise. Nu vel! Men kald mig
den taabeligste Mø paa hele Lejet,
om han ej snart skal angre denne Haardhed.

Anders, *idet han kommer ind.* Jeg véd ej ret; dog er det vist,
at Stormen
ej klinger nær saa farlig i mit Øre.

Birthe. Ej nær? Det synes dig? Nu, tør jeg sige,
du frygter ej; men da det gjaldt vor Velfærd...

Anders. Og hvem har lært din usle Sjæl at ligne
et aandløst Garn ved Mennesker?

Birthe. Men ser du,
sig, ser du Mulighed at redde disse?

Anders. Ha, saa' jeg kun! Ak, næppe tør jeg haabel
Dog er jeg sikker nu paa Himlens Bifald,
og kan en Mand da frygte Storm og Bølge?

Svend. Man glemmer alt, saa snart man ser de arme.

Sextet.

Svend.

Endnu kan jeg høre,
 hvor ængstlig de raabe;
 mit gysende Øre,
 mit Hjærte fornemmer
 de hvinende Stemmer,
 som stride mod Braget
 af Himmel og Hav.

Gunild.

Ak, Hjærtet maa bløde!
 Hvad kan de da haabe,
 som Taarer kun møde
 fra hjælpløse Bredde?
 Ak, intet kan redde!

Gunild, Lise og Birthe.

Ak, intet kan redde!

Lise.

Hver ser nu i Vraget
 sin Jord og sin Grav.

Gunild, Lise og Birthe.

Hver ser nu i Vraget
 sin Jord og sin Grav.

Knud.

Mit Inderste brænder!

Svend.

Ak, naar de udstrække
 de kolde, de matte,
 de sitrende Hænder,
 da græder den kjække!

Lise.

Ha, hvad kan de haabe,
 de arme forladte,
 som Døden omspænder?

Knud.

Jeg elsker de kjække,
 fordi de tør haabe
 trods Nordvind og Hav.

Gunild.

Ak, hvad kan de haabe
 fra hjælpløse Bredde?

Gunild, Lise og Birthe.

Ak, hvad kan de haabe
 fra hjælpløse Bredde?

Anders.

Ak, han, i hvis Hænder
 et Hav er en Draabe,
 han ene kan redde
 det Liv, som han gav!

Alle.

Ak, han, i hvis Hænder
 et Hav er en Draabe,
 han ene kan redde
 det Liv, som han gav!

Svend.

Hvad om vi prøve?

Lise.

Grumme, hvorpaa?

Knud.

Niddinger tøve!

Birthe.

Nu tør du gaa?

Svend.

Hjælpløse Sukke!

Knud.

Kraftløse Taare!

Svend.

Ha, jeg kan føle
 Brand i mit Hjærte!

Birthe.

Den vil vi køle
 ved vore Sukke.

Knud.

Ha, i hver Aare
 brænder en Smerte!

Lise.

Den skal vor Taare
 stræbe at slukke.

Svend.

Hjælpløse Sukke!

Knud.

Kraftløse Taare!

Svend.

Ha, vi vil prøve!

Lise.

Grumme, hvorpaa?

Knud.
Niddinger tøve!

Birthe.
Nu tør du gaa?

Svend og Knud.
Kom, vi vil prøve!

De tage Anders ved Haanden og vil gaa.

Lise til Svend.
Grumme, du vil dog ej
fly fra mit Bryst og dø?
Svar mig, o, elskte, svar!
vil du? ah, kunde du?

Birthe til Knud.
Mig kan du sige Nej,
kold mod din Fæstemø?
Vid, at jeg ikke har
glemte din Foragt endnu!

Lise.
Kan du forlade mig,
naar kun et fremmed Skrig
kalder til Død og Grav?

Birthe.
Naar kun en fremmed Røst
raaber om Hjælp og Trøst,
trods du Storm og Hav?

Svend.
Tænk, at det gjælder om
Menneskers dyre Liv!

Anders, Svend og Knud.
Tænk, at det gjælder om
Menneskers dyre Liv!

Knud til Svend.
Ven, har du Mod, saa kom!

Lise til Svend.
Er jeg dig kjær, saa bliv!

Svend.
Elskte, det gjælder om
Menneskers dyre Liv!

Anders, Svend og Knud.
Elskte, det gjælder om
Menneskers dyre Liv!

Lise.
Grumme, du vil dog ej
fly fra mit Bryst og dø?

Birthe.
Mig kan du sige Nej,
kold mod din Fæstemø?

Svend.
Ti dog, o, elskte, ti!
glem det, som Frygten spaar!
glem, at det forestaar;
tænk, om det var forbi!

Knud.
Himmell! ak, naar vi nu
roede med Sejer hjem
og havde reddet dem!
Fader, hvad siger du?

Svend og Knud.
Fader, hvad siger du?

Anders.
Nu, da det gjælder om
Menneskers dyre Liv ...

Svend og Knud.
Modige gamle, kom!

Lise og Birthe.
Fader, ak Fader, bliv!

Lise.
Himmell! Og om de nu
i det oprørte Hav
søge sig selv en Grav!
Moder, hvad siger du?

Lise og Birthe.
Moder, hvad siger du?

Gunild.
Ak! — men det gjælder om
Menneskers dyre Liv.

Anders, Svend, Knud og
Gunild.

Elskte, det gjælder om
Menneskers dyre Liv!

Svend.
Endnu kan jeg høre,
hvor ængstlig de raabe;
mit gysende Øre,
mit Hjærte fornemmer
de hvinende Stemmer.

Gunild.
Ah, Hjærtet maa bløde!
Hvad kan de da haabe,

som Taarer kun møde
fra hjælplose Bredde?

Svend.
Ah, kunde vi redde!

Lise og Birthe.
Ak, intet kan redde!

Anders, Svend og Knud.
Ah, kunde vi redde!

Svend.
Mit Inderste brænder!

Lise.
Ak, hvad tør du haabe?

Knud.
Ha, skal da de kjække,
som Døden omspænder,
forgjæves udstrække
de trættede Hænder
mod Danemarks Bredde?

Lise.
Hvad tør du da haabe?

Birthe.
Ak, intet kan redde!

Anders.
Den Gud, i hvis Hænder
et Hav er en Draabe,
hans Almagt kan redde.

Gunild.
Han ene kan redde.

Anders, Svend og Knud.
Ved os kan han redde
det Liv, som han gav.

Alle.
Den Gud, i hvis Hænder
et Hav er en Draabe,
hans Miskundhed redde!

Anders.
Han styrker de Hænder,
som prøve at redde.

Svend.
O, bød han os redde!

Knud.
Han byder os redde.

Anders, Svend og Knud.
Ved os kan han redde
det Liv, som han gav.

Gunild, Lise og Birthe.
Hans Miskundhed redde
det Liv, som han gav!

Alle.
Den Gud, i hvis Hænder
et Hav er en Draabe,
hans Miskundhed redde
det Liv, som han gav!

Mandfolkene og strax derefter Fruentimmerne
gaa hurtig ud af Skuepladsen.

Anden Handling.

Skuepladsen forestiller i denne Handling Strandbredden. Ved den venstre Side ses Hytterne af Lejet, ved den højre nogle Træer og bag ved dem et højt Næs, hvorpaa i denne hele Handling Mennesker løbe af og til. Paa Skuepladsen ligger en kantret Baad med sit Redskab. Himmelen er i denne Handling klar; men Stormen vedvarer, og Havet er meget oprørt.

Første Optrin.

Lise. Svend.
Lise forbinder Svends Arm, medens de synge.

Duet.

Svend. Ha, svage, du græder! Jeg ser jo din Taare!

Lise. Du haarde, jeg maa vel, jeg ser jo dit Blod!

Svend. Hvi mørknes dit Øje?

Lise. Hvi rødmer din Aare?

Svend. Ha, nagende Taarer!

Lise. De lindre.

Svend. De saare.

Lise. De køle mit Hjærte.

Svend. De kvæle mit Mod.

Lise. Ak, her ved mit Vemods foragtede Kilder,
her burde du smeltes i Kjærligheds Fryd!

Svend. Ha, her ved det rygende Blod, som jeg spilder,
her burde du hærdes til stærkere Dyd!

Lise. Skal Kjækhed da hærde det elskende Hjærte?

Svend. Skal Elskov da svække det modige Bryst?

Lise. O, kæmpende Dyder, I spaa mig kun Smerte!

Svend. Men enige spaa de den reneste Lyst.

Begge. O, Kjækhed, som hærder det elskende Hjærte,
o, Elskov, som smelter det modige Bryst,
o, ender den martrende Strid og vor Smerte,
forenede styrker og blander vor Lyst!

Svend. Ak, svage, du græder!

Lise. O, føl da min Taare!

Svend. O, stil den!

Lise. Jeg kan ej, her drypper dit Blod.

Svend. De hædrende Draaber! De pryde.

Lise. De saare.

Svend. Ha, nagende Taarer!

Lise. De lindre.

Svend. De saare.

Lise. De køle mit Hjærte.

Svend. De kvæle mit Mod.

Begge. O, Kjækhed, som hærder det elskende Hjærte,
o, Elskov, som smelter det modige Bryst,
o, ender den martrende Strid og vor Smerte,
forenede styrker og blander vor Lyst!

Svend. Nu godt, nu mer end godt! nu slip!

For sig. Ved Himlen!

den Rift er lægt, før den er halv forbunden.
Til Lise igjen. Hør Stormen, hør de hule Stød! Jeg sitrer!
Er Vraget flot — og ak din Fader mente,
at det ej længe kunde staa . . . De arme,
de arme tre, som dog endnu kan reddes!
Tre har alt Havet slugt. Jeg brænder! Slip mig!

Lise, idet hun slipper Armen.
Du vedst ej selv, hvor dybt et Saar ...

Svend. O farligt!

Lise. Spot kun!

Svend. Jeg maatte føle det.

Lise. Du føle?
Ak, Svend, din Hud er haardfør som dit Hjærte!
Hvad føler du? vist ej min Angst, min Kummer.
Mit Suk er dig som Vestenvindens Aande,
min hede Graad som Foraarsregn. Ha, grummel!

Svend. Du vedst, jeg elsker dig.

Lise. Du mig? du elsker?
Ha, kunde du da spotte med min Taare?
og haard, som før, urørt ved Bøn og Trusel
og alt, hvad Angsten lærte da min Læbe,
og uden Tvang og uden Haab om Nytte
forsætlig rive dig af disse Arme
og blind og trodsig styrte dig i Havet?
Thi det var dig, som fristede de andre;
selv Knud var ej saa fræk som du, og Anders
betroede sig kun frygtsom til sin Medynk;
jeg saa' det, at han følte Gunild Enke
og vefuld vejede sin elsktes Kummer
mod de ukjendtes Død. Men du! hvi skulde
saa ringe Ting som jeg, som Lises Taarer,
bekymre dig og sinke dine Forsæt?
Du gikst foran, du slæbte dem i Baaden.
Ha, slet gjengjælder du mit ømme Hjærte!

Svend. Og svagt og usselt er det Bryst, som føler,
som længe føler Elskovs kjælne Ømhed,
hvor Menneskers, hvor Brødres Liv kan reddes.

Lise. Og kunde det? og var der Haab? Du saa' det;
Udfaldet sandede mit Ord, og Stormen
samtykkede mit Suk og gav det Kræfter.
Ej mange Favne stredst du dig fra Landet,
før den forbitret slængte dig tilbage.
Du bærer Mærket af dit Fald. Ha, Stenen,
den stumme Sten, hvorpaa du faldt, bevidner,
bestænkt med Blod, endnu dit vilde Hjærte!
Og Anders nu, som styrtede tilbage
i Bølgerne! og nu din kjække Frænde,
som for at redde ham saa nær var druknet!
Og gyser ej din Sjæl? Ak, var de døde,
da, grumme, var det dig, som havde dræbt dem!

Svend. Ha, hvad de dog kan sysle med? De sór dog
at komme snart. De kunde være bagte
i halv den Tid, de tørre sig.

sór, svor.

Lise. Min Fader
er svag og gammel.

Svend. Il da, il og hjælp ham!

Lise. Hvad haster det? Er Gunild ej i Hytten?
Hvad vil du ham? Hvad vil du?

Svend. Ha, jeg spilder
min Tid kun her. Maaske jeg turde finde
de to retskafne Mænd, hvorom vi talte,
hist paa den Udkant, hvor jeg ser, at Folket
er stimlet sammen for at se paa Vraget.
Dèr, sig dem, at jeg er, dèr send dem til mig. *Han vil gaa.*

Lise. Men svar mig først for Himlens Skyld, hvad skal de?

Svend. Ha, hør dem, hør dem, hør de hule Vindstød!
Jeg sitrer! Er det saa, at Vraget driver ...

Lise. Og om det sank — ak, Svend, da maa det smerte
enhver, som ej er følesløs, at se det;
helst naar han véd, at Redning er umulig.

Svend. Umulig?

Lise. Ja, en Ting, som ej kan gøres.

Svend. Ej kan?

Lise. Ja! ja! ej kan. Jeg tror, ved Himlen!
at du endnu ... dog nej, du har din Samling,
du vedst dog, hvad du nylig har erfaret.

Svend. Jeg véd, at tre kan ej regere Baaden
i sligt et Vejr; men finde vi paa Lejet
to Dannemænd, og helst de to, jeg mener ...

Lise. Ha, jeg forstaar dig, Svend! Jeg ser, jeg føler
dit Raseri, dit Had til mig. Ha, grumme,
mit bange Hjærte spaar dit hele Forsæt!
Men før du nævner det, før du afsiger
min Dom, saa hør mit Ord! og hør mig, Himmell!
Ser jeg, at al min Angst, min bitre Dødsangst,
min Graad, mit Skrig er intet for dit Hjærte,
formaar det ej at holde dig fra Døden:
da, o, da ras og dø; thi aldrig, aldrig ...

Svend. Hold, svage Lise! Tru mig ej! Jeg hader,
min Sjæl afskyr den blotte Lyd af Trusler!
Og du, som anden Gang i Dag tør prøve
at skræmme mig fra Sømands Pligt og Ære,
fra Navn af Dannemand; og du, som vover
at true mig til haard og ussel Fejghed
med Tab af dit — paalidelige Hjærte:
sig, tror du det saa mageløst, saa kostbart?

Lise. Jeg véd jo, du foragter det.

Svend. Jeg burde.
Jeg blues, at jeg kan det ej. Men vogt dig!
Ha, lær mig ej at rødme ved min Elskov!

Lise. Din Elskov?

Svend. Den er stor, den kan tilgive
din Trusel, din uædle Frygt.

Lise. Uædle?

Svend. Og var det mig, som hængte nu ved Vraget,
og andre vilde frelse mig, ha, skulde
din Graad forhindre dem?

Lise. Det vedst du bedre.

Svend. Jeg véd det alt for vel. Ha, svage Lise!
fejg er den Sjæl, som haaber mer af andre,
end den med Lyst tør give dem, og usselt
den Piges Bryst, som egennyttig vejer
sin kjælnes Frygt, sin mulig spildte Kummer
mod Brødrers Liv og mod sin Elskers Ære.

Aria.

Fra Mersæt ser en søtræt Skipper
fortryllet brede Graneskygger,
som spaa Forfriskning, Lyst og Ro.
Ak, ve ham, om hans Haab betrygger,
om han ej tidlig ser de Klipper,
de blinde Skjær, hvorpaa de gro!
O, elskte Smil, hvoraf jeg blændes!
Med Haab og Lyst, men klog, men varlig,
men frygtsom vil jeg nærmes dig;
at, om den Sjæl, hvoraf du tændes,
er kold og haard og falsk og farlig,
jeg da i Hast kan redde mig.

Han gaar.

Andet Optrin.

Lise alene.

Ha, gaa kun, gaa! men dette Bryst skal vise,
om det fortjente slig Foragt! Troløse,
vist nok jeg elskte dig for højt! jeg kjender
min Daarlighed, jeg angrer, jeg afskyr den!
Hvad er jeg ikke? svag og fejg og ussel
og haard og følesløs, fordi jeg elsker!
Ha, er min Sjæl urørt ved andres Jammer,
fordi den sitrer ved min elsktes Fare?
Den er det ej! Ak, maatte dog min Medynk,
min Taare frelse dem! Men kun min Brudgom,
kun al min Glæde kan; den skal jeg vove?
Det er — det var mig haardt, det syntes bittert!
Det, alt for svage Sjæl, det var din Brøde!

Jeg skal udslette den! dig, bange Kummer,
 dig, kjælné Kjærlighed, dig, som jeg troede
 min Pligt — Uhyre, dig, hvis Aande kvæler
 hvert Glimt af Dyd, dig skal min Harm udslette!
 Da, stolte Svend, da skal du se mit Hjærte
 dig værd, usvækket ved foragtet Elskov!

Aria.

Naar Sydvinden kuler,
 naar, Himmel, din Torden
 sortsløret opstiger
 bag Isefjords Høje,
 og Regnskyen skjuler
 dit straalende Øje:
 da savner vel Jorden
 den smilende Dag,
 men Daaren kun siger,
 at Solen er svag.

Hvi blev da mit Hjærte,
 skjønt svøbt i sin Jammer,
 miskjendt af sin Ven?
 Ha, svulmende Hjærte,
 bryd frem af din Smerte,
 som Solen frembryder
 med renere Flammer;
 og ejer du Dyder,
 da vis dem igjen!

Tredje Optrin.

Anders. Gunild. Knud. Lise.

Anders. Svend! Hvor er Svend?

Lise. Hist, hvor den Flok er samlet,
 hist søger han to Fiskere.

Anders. Ak, at vi,
 ak, at vi dog maa finde dem i Tide!

Gunild. Nu er min Isse graa, men aldrig saa' jeg
 saa hul en Sø. Nej, aldrig brølte Stormen
 saa græsselig, saa fælt. Mit Hjærte isner
 ved hvert et Stød.

Anders. Ja, Gunild! Faren voxer.
 I Fald endnu de arme tre skal reddes,
 da er det Tid. Bliv, Søn, og se til Baaden,
 hvad Bræk den fik, og om det snart kan hjælpes;
 thi voldsomt slængte Bølgen den paa Landet.
 Frisk, brave Knud! hav alt paa rede Hænder,
 og vent os her. Følg du med mig, min Gunild!

Anders og Gunild gaa. Knud gjør et og andet til rette paa Baaden og bliver ved dette
 Arbejde i de tre følgende Optrin.

Fjerde Optrin.

Lise og Knud.

Lise. Hun vil gaa. Og jeg vil følge dem.

Knud. Du faar ej anbragt
 tre kjælné Ord hos Svend i denne Skynding.

Lise. Hvad? Hvilke kjælné Ord? Hvad rører Svend mig?
 Er Svend et Barn at kjæle for? Og er han

saa elskelig, at ingen kan afse ham?
Hvad? eller tror du mig saa stærkt bedaaret?

Hun tager sit Knyttetøj op, sætter sig paa en Kant af Baaden og begynder at knytte.

Knud. Ja saa, mit Barn! Jeg tænkte, du — var Lise; og da jeg véd, at Svend vist ej kan rumme to Ting, som dig og Vraget, i sin Hjerne, og Drengen, som du ventelig har prøvet, er lidt fremfusende, lidt rask, lidt kildren, saa varte jeg dig ad.

Lise. Aha!

Knud. Du græder?
Den haarde! Kommer alt mit Raad for sildig?
Du har alt brændt dig, arme Barn? Jeg vædder, han har forsmaaet din Angst, maaske belagt den med et og andet Æresnavn. Den Vildmand!
Vist nok er Knøsen haard som Staal.

Lise grædende. Den falske!

Knud. Falsk er han ej. Har han opsagt dig Kjøbet?

Lise. Hvad Kjøb? Hvi fritter du? Hvad vil du, Spotter? Opsagt? Han mig? Hvorfor?

Knud. Nu, Barn! jeg tænkte, at var det saa, da traf det sig des bedre.

Lise. Des bedre?

Knud. Védst du ej, hvor snildt vor Birthe gav mig, sit halve Hjærte, Pas og Afsked?

Lise. Nu! og hvad saa?

Knud. Hvad saa? Ved Sømands Ære, hun skal fortryde det! Og om din elskte har sprængt dig over Bord, saa top! saa vil vi, til Trods for dem, forelskes i hinanden.

Lise. Hvad, Spotter, jeg i dig? troløse Slægtning!

Knud. Ha, Lise, du mistyder mig! Ved Himlen, jeg vil dig ej, du falder mig for kjælen; ej heller hader jeg endnu min Birthe. Vi vil kun ærgre dem. Min kloge Pige har alt fortrydt sit raske Ord. Den arme! Jeg ser med Lyst, hvor ængstlig, hvor forlegen hun krydser nu imellem Haab og Stolthed; thi at tilstaa sin Fejl var alt for haanligt, og om hun ej tilstaar den, ej husvaler mit bange Hjærte med det Haab, at alting kan blive godt, og at hun blot har skjertset, saa kan hun tabe mig. Det var dog Jammer! Hvad gav hun ej derfor, at jeg begyndte, kun med et Ord, kun med et Tegn til Trætte? I altid skuffet Haab gaar hun og kommer

og sukker dybt og gjør sig tusend Sysler
og snakker højt, hun véd ej hvad, om Stormen,
og Vraget og sit Garn og falske Hjerter.

Lise. Og du?

Knud. Jeg ser og hører ej, jeg nynner.
Utrættet duver hun mig an, den arme!
Jeg viser mig og smiler og undviger
som Pynten af et ønsket Næs i Taage.

Lise. Ak, du est ond og alt for haard.

Knud. Nu vil jeg
anstille mig forelskt i dig, min Lise!
Bær dig kun ad som jeg, ydmyg din Sværmer,
og du skal se, hvor krybende, hvor tosset,
hvor jammerlig han hastig vil bekjende
sin Daarlighed.

Lise. Ak, mon han vil? Og kan jeg
forstille mig? Ha, var han uden Fare,
var denne Skynding kun forbi, og kunde
mit Hjærte roligt føle al hans Haardhed:
da, tro mig, var en Hævn paa Skrømt for liden;
han skulde se mig, som jeg er, forbitret
og stolt; og ret for Alvor . . .

Knud. Se dig græde.
Men, Lise, ti! Der kommer min forelskte,
med opspilt Øre, som en Lods, der vaager
en stormfuld Nat og lurar efter Nødskud.

Femte Optrin.

Birthe. De forrige.

Knud, idet han springer op, og nærmer sig til Lise, ladende, som han ikke
ser Birthe. Ha, jeg maa kysse dig, min søde Lise!

Lise bestyrtet. Hvad fattes dig?

Knud. Tak for din kjække Tillid!

Lise. Hvad? Hvilken?

Knud. Saa du tror, at disse Hænder,
saa tomme, som du ser dem nu, kan skaffe
alt, hvad vi to behøve til vort Ophold?

Lise. Og hvorfor ej? Hvad vil du?

Birthe, som ligeledes knytter; idet hun gaar nærmere.

Svar, o, svar kun
alt, hvad du vil! Dog var det mer anstændigt,
du talte med din Svend.

Lise. Min Svend? Og er han
just min? Hvad har jeg stort med Svend at tale?

Knud, der, saa snart Birthe har begyndt at tale, igjen har givet sig til sit Arbejde. Du burde more ham, den kjælelske Elsker!

Lise. Ha, lad ham elske, hvem han vil!

Birthe. Troløse!

Saa hastig alt forført?

Lise. Hvad?

Knud, som falder hende i Ordet. Søde Lise! men kan du da, om Fiskeriet glipper, tilstede, at jeg gjør saa lang en Rejse?

Lise. Hvad vil du? Rejs med Fred!

Knud. Tak, raske Pige! Men sig mig nu, i Fald det gik til Orlogs?

Lise. Hvad vil du vel med alle disse Spørgsmaal?

Knud. Ha, tro mig, det er Herrefærd til Orlogs!

Romance.

Kong Kristian stod ved højen Mast
i Røg og Damp.
Hans Væрге hamrede saa fast,
at Gotens Hjælm og Hjerne brast.
Da sank hvert fjendtligt Spejl og Mast
i Røg og Damp.
Fly, skreg de, fly, hvad flygte kan!
hvo staar for Danmarks Kristian
i Kamp?

Niels Juel gav Agt paa Stormens Brag.
Nu er det Tid!
Han hejsede det røde Flag
og slog paa Fjenden Slag i Slag.
Da skreg de højt blandt Stormens Brag:
Nu er det Tid!
Fly, skreg de, hver, som véd et Skjull!
Hvo kan bestaa for Danmarks Juel
i Strid?

O, Nordhav, Glimt af Vessel brød
din mørke Sky!
Da tyede Kæmper til dit Skjød,
thi med ham lynte Skræk og Død.
Fra Vallen hørtes Vraal, som brød
den tykke Sky:
Fra Danmark lyner Tordenskjold;
hver give sig i Himlens Vold
og fly!

det røde Flag, Blodflaget, Kampsignalet. Da tyede Kæmper til dit Skjød; den oprindelige Læsemaade lød: Hans Fjender sank i Havets Skjød. Vallen, den høje svenske Kyst.

Du dankes Vej til Ros og Magt,
 sortladne Hav!
 modtag din Ven, som uforsagt
 tør møde Faren med Foragt
 saa stolt som du mod Stormens Magt,
 sortladne Hav!
 og rask igjennem Larm og Spil
 og Kamp og Sejer før mig til
 min Grav!

Sjette Optrin.

Gunild. De forrige.

Gunild. Ak, Børn, jeg kan ej mer!

Lise. Her, Moder, hvil dig!
 du sitrer!

Gunild. Ak, hvem sitrer ej, naar Himlen
 fremkalder Skabningen af Støv til Regnskab,
 naar Dommen tordner, naar Afgrunden aabnes,
 naar ... o!

Knud. Hvad nyt?

Gunild. Naar Lys og Haab forsvinder!

Knud. Hvad Haab? Er Vraget sunket?

Gunild. Ak, de arme!
 det er dem ej saa vel endnu. De skulde
 dog ej fortvivlede kun føle*) Dødens
 udstrakte Arm, ej aandeløse vente,
 ej tænke sig, ej føle, gennemføle
 det grumme Slag i hver udspilet Nerve;
 dog ej, omspændte af et haabløst Mørke,
 forgjæves martres ved et Glimt af Livet;
 ej se den skjønne, den saa nære Landbred
 og trygge Mennesker og stille Hytter
 og spæde Børn paa unge Koners Arme! —
 Haabløse to! Hvem véd, hvis hede Taarer
 nu brænde der' beklemte Bryst, hvis blege,
 trøstløse Skygge svæver nu forbi dem!
 en Brud maaske, hvem véd? en elsket Moder
 med sølvgraa Haar; Gud lindre hendes Jammer!

Knud. To, siger du? Kun to? Tre var tilbage.

Gunild. Og rev ej nu en vild, afskyelig Bølge
 den ene jamrende i Havets Afgrund?
 Jeg hører ham endnu; jeg ser ham angstfuld,
 fortvivlet strække Hænderne mod Lejet.

*) F. L. Liebenberg forklarer dette Sted saaledes: Det er dem ej saa vel endnu. Da (i saa Fald) skulde de dog ej o. s. v.

Ak, han var ung og stærk, han kæmpede længe!
 Det sidste mørke Øjeblik har vist ham
 hvert Aar, hvert heldigt Aar, han kunde levet.

Knud. Fordømt! hvi sladre vi da her? Hvor dvæler
 din Anders? Hvor er Svend?

Gunild. Du vedst, de søgte
 to Mænd til Hjælp. De fandt dem ej.

Knud. O, herligt!
 en skøn Undskyldning! Men vor Svend har stødt sig,
 og Anders, tænker jeg, blev vaad!

Gunild. Hvad vil du?
 Hvad skal, hvad kan de da?

Knud. O, skjønt! hvad kan de?
 Her kan de klynke, her, i from Forventning,
 og folde Hænderne og kjælent græde
 mod Bølgerne — til de har slugt den sidste.

Gunild. Ak, kolde Spotter! Dog dit Hjærte brænder
 at redde dem. Ha, var det ej umuligt!

Knud. Snak! Kvindesnak!

Gunild. Ak, Knud, maaske du vedst ej,
 det farligste, det skrækkeligste Uheld,
 hvori hvert Glimt af Haab forsvandt! Du tænker,
 at Vraget staar endnu og trygt kan vente,
 til Stormen sagtnes, til I tre alene
 kan naa der ud og bjærge dem: det driver
 for Bølgerne!

Knud. Han springer op paa Rælingen af Baaden og ser ud ad Havet.
 Ha, Storm og Død! jeg ser det!
 Er ingen dansk? Fordømt! Ha, danske Drenge!
 De synke, mens jeg dvæler. Svend, hvor est du?
 Han gaar hastig bort, og Lise følger ham.

Syvende Optrin.

Gunild. Birthe.

Gunild. Ak, arme! ak, hvad vil du da mod Himlen?
 Ak, var der Spor af Haab! men Døden greb dem!
 Ha, hvo kan vriste dem af Dødens Hænder?
 Den vil det ej, som kan! Hvem ej? Forvovne,
 hvad har du sagt? saa taler en fortvivlet!
 Jeg ræddes for min Angst! o, milde Fader,
 tilgiv den, end den! Ak, jeg véd, du vilde,
 om det var godt! Ak, var det godt, ak, maatte
 den Rest af Liv, det Par frugtløse Dage,
 som jeg unyttige maaske kan vente,
 ha, kunde det løskjøbe dem! hvor gjerne ...
 Dog muligt er den Tanke selv for dristig.

Men unge synes disse dog og raske;
 og jeg, hvad er jeg? gammel og afmægtig!
 Dog, daarlige, som underviser Himlen,
 hvor hen bortrives du af Angst og Medynk?

Aria.

Min Angst er Is, min Medynk brænder,
 mit Mismod kvæler Sans og Sjæl!
 Hvad vil jeg da, hvis Hjærte kjender,
 at Himlens Vink er Støvets Vel?
 Ak, brækker Storm de ranke Pile
 og skaaner et unyttigt Rør?
 Hvi nægtes Gravens Elsker Hvile,
 naar Haabets muntre Yndling dør?
 Hvad vil jeg da? Ser ej Alfader,
 hvad ej vort svage Syn kan se?
 Og hvad han byder og tillader,
 bør det ej upaaanket ske?
 Min Angst er Is, og Medynk brænder,
 og Mismod kvæler Sans og Sjæl!
 Hvad vil jeg da, hvis Hjærte kjender,
 at Himlens Vink er Støvets Vel?

Ved Slutningen af denne Sang begynder man at se en Kant af Vraget. Det driver langsomt, indtil det bliver liggende midt for Skuepladsen.

Birthe, som er steget op paa Baaden og ser ud imod Vraget.
 Ak, en endnu, ak, en endnu, min Moder!
 Han, ak, han holder ham, den anden arme!
 forgjæves! o!

Gunild. Jeg taaler ej at se det!

Birthe. Det er forbi, nu ser jeg kun den ene.
 Nu klynger han sig bedre op i Masten.
 O, Jammer! hører du? o, hør ham raabe!
 Nej, det er ham, som faldt. Jeg ser, jeg ser ham!
 hist flyder han paa Bølgens Ryg, han stræber
 endnu — endnu, højt løfter han sit Hoved!
 men ak, bag ved ham vælter sig et Vandbjærg!
 Nu naar det ham! jeg ser ham ej! den arme!

Gunild. O, Himmel!

Ottende Optrin.

Svend. Knud. Anders. De forrige.

Svend. Det er mer, end Mænd kan udstaa!
 Er Døden da saa besk som slig en Pinsel!
 Endnu en Gang for Himlens Skyld, min Fader!
 én Gang!

Anders. Ak, Søn! hvad kan vi tre alene?
 Ak, kunde vi! Dog nej, det var kun daarligt,
 det var formasteligt. Ha, kjække Bagge,
 hvor er du da? og Knud, hvor er din Fader?

Knud. Ha, var han her!

Svend. Ved Himlen, Vraget synker,
før vi har talt! Er ingen da, er ingen,
som føler Ynk? Udanske, kolde Hjærter!
har Frygt, har ussel Frygt forstenet alle?

Anders. Vort Uheld før og slig en Sø kan skræmme
den modigste.

Knud. Ha, Torden slaa de fejge!

Anders. Skjæld ej, min Søn! De faa, som er til Stede,
er unge Børn og marveløse gamle
og lejede, som ikke fødtes danske.

Knud. Hvad om vi skyde Baaden ud og gribe
to eller tre og kaste dem i Baaden
og siden spørge dem, om de vil hjælpe?

Anders. Tal ej saa vildt!

Svend. Og skal han dø, den arme?

Lise. Vel, Fader! ofte har jeg trakt en Aare,
min Arm er stærk, min Sjæl foragter Døden.

Svend. Du, Lise, du?

Lise. Jeg vil, om ingen anden!

Svend. Du, kjække Lise, du?

Knud. Kom, raske Pige,
jeg vil omfavne dig!

Birthe. Hun skal ej ene
gaa med! Jeg er saa stærk som hun; ej heller
er Livet mig saa kjært. Jeg er den femte!

Svend. Hvad skal vi nu? hvad skal vi ej? Ha, Lise,
du hævner dig! Det fattedes! Ha, kan jeg,
ha, kan jeg vove dig? og kan jeg nægte
den døende din Hjælp? Ha, jeg fortvivler!

Lise. Det er mit Liv, du sørger for, du stolte?

Niende Optrin.

Peder Knudsen. Jens Bagge. Fiskere og Fiskerinder. De forrige.

Knud. Ha, Sejer, Sejer, Børn! Her er min Fader
og Bagge. Baaden ud! Frisk, brave danske!
Velkomne her til Herrefærd!

Han begynder med de andres Hjælp at skyde Baaden ud.

Anders. Velkomne!

Nu har jeg Haab.

Svend. Tak, evig Tak, o Himmel,
som frelste mig, og dog endnu den ene!

Bagge. Det haster, som jeg ser. Vi fløj fra Gildet hos Møllerens, hvortil vi vare budne, saa snart din Dreng fortalte os det Uheld.

Knud. Nu, Brødre, frisk om Bord! Til Roret, Anders! Frisk, Svend!

Svend, idet han gaar i Baaden.

Lev vel, min Lise, og tilgiv mig!

Knud, idet han springer i Baaden.

Du, Gunild, hold os godt Øl varmt, og mød os med Kruset i din Dør; det kan behøves.

Nu alle Mand som én, nu træk med Kræfter!

De begynde at ro.

Gunild. Ledsag dem, Havets Gud! beskyærm dem, Fader!

Fiskerne og Fiskerinderne fordele sig i to Hobe paa Strandbredden.

Kor.

Fiskerne.

Havets mægtige Betvinger,
tal til Bølgen i din Harm!
Almagt, grib Orkanens Vinger
med en vældig, udstrakt Arm!

Folkene i Baaden.

Lige Slag,
dvæl ej længe!
Seje Tag,
danske Dreng!

Fiskerinderne.

Bøj, du Livets milde Fader,
bøj dit Øre til vort Skrig!
Byd, at Haabet ej forlader
dem, som haabe kun paa dig!

Folkene i Baaden.

Nu er Tid;
Odder, sno dig!
træk med Flid,
rask og modig!

Fiskerne.

Kjække Sømænd, Hornbæks Ære,
Dannemænd! det gjælder nu.
Brave Slægt, dit Navn skal være
dankes Ros og kjært som du!

Folkene i Baaden.

Alle Mand
rask og lige!
For mit Land,
for min Pige!

Fiskerinderne.

Elskte Hob, fornem vor Klage,
stil den, kvæl den snart i Lyst!
Stræb og vind og il tilbage,
nyd din Sejer ved vort Bryst!

Folkene i Baaden.

Stærke Tag!
Danmarks Krone!
Danmarks Flag!
Kristians Trone!

Baaden, som for Modvindens og Bølgernes Skyld har maattet slaa et Slag tæt forbi det omtalte Næs, tabes nogen Tid af Sigte, og Folkenes Raab kan ikke høres mere, før end de paa Hjemvejen igjen har naaet den samme Pynt.

Fiskerne og Fiskerinderne.

O, Himmel, som bød os at elske vor Næste,
o, frels dem, de ædle, beskyærm dem, de bedste!
Dit Bud gav dem Kjækhed, dit Vink gav dem Haab.
Beskjærm dem, som selv paa den rasende Bølge,
paa Afgrundens Veje saa villige følge
din Kjærligheds Røst og de lidendes Raab!
O, Nordhav, vor Moder, vor — Danmarks Veninde,
o, skaan dem, som daglig fortrolige finde
Liv, Mæthed og Lyst i dit frugtbare Skjød!

Vort Nordhav, vor Stolthed, vor Bane til Ære,
o, skal dine skummende Bølger da være
vor Skræk og de modigste Dannemænds Død?

Baaden begynder igjen at blive set.

Fiskerne.

Himmel! skuffer ej vort Øje?
tør vi tro det Glimt af Haab?
Sejer! Glæde fra den høje!
Han har hørt vort svage Raab!

Folkene i Baaden.

Hver som jeg!
Nidding svige
Sømænds Leg!
Alle lige!

Fiskerinderne.

Himlen saa' til vore Taarer:
sejerfulde ro de hjem,
hurtig slaa de raske Aarer,
Held og Glæde følge dem!

Folkene i Baaden.

Sømænds Lyst!
Verdens Riger!
Sjællands Kyst!
Hornbæks Piger!

Fiskerne.

Ædle Hob, vor Ros og Glæde!
Held dit stolte Fødested!
Held dig, Ven, som kan betræde
Sjællands lykkelige Bred!

Folkene i Baaden.

Nok et Strøg!
Sømænds Glæder!
Slæb og Spøg,
Kamp og Hæder!

Fiskerinderne.

Il, du raske Helteskare!
Il, vor Ven! il til vor Arm!
Glem din overvundne Fare,
glem den ved vor ømme Barm!

Folkene i Baaden.

Frisk i Land!
Sejer lønner!
Alle Mand!
Dane-Sønner!

De springe i Land og hjælpe den afmægtige skibbrudne af Baaden. Gunild, Lise og Birthe omfavne ham paa det kjærligste, gribe ham derpaa under Armene og ledsage ham langsomt til deres Hytte. De fem, som have reddet ham, følge efter. Imedens dette gaar for sig, synge Fiskerne og Fiskerinderne:

O, Sejer! Han lever, hans rolige Øje
kan smile til Jorden og prise den høje;
hans Hjærte kan svulme af Haab og af Fryd.
Omfavner ham, Danemarks værdige Sønner!
O, føler det Hjærte, hvis Banken belønner,
hvis Varme gjengjælder den ædleste Dyd!

Fiskerne og Fiskerinderne gaa.

Tredje Handling.

Skuepladsen er i denne Handling en Skov, paa den venstre Side af Lejet. Paa den højre Side ser man Hytterne, og lige for bliver man Glimt af Stranden vår igjennem Træerne. Stormen har hørt op, og det er en skjøn Foraarsdag.

Første Optrin.

Odelhjem og Klavs.

Odelhjem.

Aria.

O, trygge Lund, o, gyldne Ager
og rige, stolte, danske Strand
og Helteglimt i Fredens Hytter
og Æt af Skjold, hvis Vink beskytter,
hvis ømme Smil opelsker dem!

Selv Zemblas dørske Søn indtager
 hans isbedækte Fødeland;
 men her, hvor Held og Tryghed mødtes,
 her glemmer Hjærtet, hvor det fødtes,
 og vælger Danmark til sit Hjem.

Ej blot naturlig Drift og sød Erindring
 af Ungdoms Lyst, ej blot en elsket Fordom
 opfyldte mig med Danmarks Ros. Mit Hjærte
 samtykker kun med raske Slag: det priser
 med al sin Ild, med denne Strøm af Flammer,
 som former sig til Lovsang paa min Læbe,
 det priser kun, hvad Syn og môd Erfaring
 og koldt og hærdet Overlæg stadfæste.
 Den enlige, særskilte, trygge Slette,
 mod Vold og Ran fra hver en Kant indgrøftet,
 hvis fede Dug opammer Mod og Vellyst,
 og fylder mætte Hyrderes Bryst med Lovsang,
 med altid venlig Dyd og ædle Forsæt
 og Manddoms Ild, og Glimt af frugtbar Visdom,
 o, den skal alle Hedens Børn og alle
 de aabne Markers Børn enstemmig prise!
 Det er dit Billede, mit elskte Danmark!
 Saa skal hver Vandrers finde dig og henrykt
 betro sig til dit Ly, du Glæders Have!

Klavs. Tilgiv mig, Herre! mig, som er enfoldig,
 om det ej skikker sig, hvad jeg vil sige.

Odelhjem. Tal frit! Est du ej dansk?

Klavs. Jeg kan ej tale

saa lærd som I. Ej heller tør jeg fragaa,
 hvad I saa snildt har sagt; skjønt, sandt at sige,
 jeg fatter ej den fjerde Del. Vel véd jeg,
 vort Land er mig det kjæreste paa Jorden;
 det er i min Natur. Jeg, som I ser mig,
 forlod det kun én Gang. Jeg skulde prøve
 mit Held til Søs, skjønt jeg var født en Bonde.
 Men næppe kom jeg fire Mil fra Bredden,
 da græd jeg som et Barn og saa' mod Landet.
 Og skjønt jeg frygter Søen ej, og skjønt vi
 nød ærlig Kost og vakker Løn, saa græd jeg
 den hele Tid, saa hjemmesyg, saa vranten,
 ved hver en fremmed Kyst, som andre Søfolk
 anprise højt — saa kold, saa tom i Hjærtet!
 Det kom sig, som jeg fast har troet, fordi det
 var ikke dansk. Dog, I forstaar det bedre.
 Men disse gode Folk (det véd jeg sikkert),
 som før har vovet Liv og alt, at redde
 den arme Mand, de bo ej nær saa herlig,
 som I nu her saa kunstigen beskriver.

Odelhjem. Tro mig, min Ven! Ej Fiskeren (endskjønt han vist ej, som du, i Døren af sin Hytte kan se sin Hjord og sine gyldne Traver), kun den umætte Træl er arm, som skeler til Brødres Lod og vejer den og sukker. Se, om du kan, se med en Fiskers Øjne den rige, den utømmelige Kilde, hvoraf han øser Mættelse og Glæde, saa stor som din, forvisset, at hans Afkom skal evig finde den utømt og aaben.

Klavs. Det kan de takke Gud og Danmarks Konge.

Odelhjem. Og værdig har de takket ham, de ædle! O, slig en Handling, Klavs, er mer end Lovsang, dens Ry er Godheds Tolk og Himlens Glæde og Folkets Ros og Danekongers Gjengjæld.

Klavs. Alt det er skjønt, men desto større Jammer, at Uheld just skal træffe dem, de gode, de kjække Folk, som vist fortjente bedre! Hver af dem, véd jeg, har kun lidt til bedste; men to har tabt det sidste Glimt af Velfærd, og just i Dag! et Garn, hvorpaa hver Udsigt af Bryllup med to elskte Møer beroede.

Odelhjem. Det bliver da vor Sag, min Ven! som nyde de kjækkes Lyst og Danmarks Lyst ublandet, det er vor Sag at prise den algode ved Glimt, ved svage Glimt af ham, at yde Skjoldungens Barm sin elskte Told, sit Gjengjæld, Smil, danske Smil! Gaa derfor, flyv, adspørg dem, udforsk det mindste Spor af disses Kummer, at ej de ædles Frygt, det Slør, hvormed de kun alt for gjerne skjule Trang og Dyder, maa dølgge Taarer, som vi kan udslette.

Klavs. Hist kommer en af dem, som tabte Garnet, og hist den andens Brud. Hvor tavs, hvor nedslaaet hver gaar for sig! Det gaar dem nær til Hjærte.

Odelhjem. Gaa, spørg enhver, som kjender dem paa Lejet, spørg dem om alt, og søg mig her ved Stranden.

Klavs gaar ind i Lejet, og Odelhjem afsides i Skoven.

Andet Optrin.

Svend. Birthe knyttende.

Duet.

Svend.
Alle føle Dydens Glæder;
mig, kun mig, fortære Nag;

Birthe.
Alle le; jeg ene græder,
jeg, kun jeg, har tabt i Dag.

Svend.
Medynk var mit Hjærtes Hede;

Birthe.
Mismod isnede min Barm!

Svend.
Ak, min alt for vilde Vrede!

Birthe.
 Ak, min alt for blinde Harm!
 Begge.
 Alle føle Dydens Glæde;
 os, kun os, fortære Nag.
 Alle le; vi ene græde,
 vi, kun vi, har tabt i Dag.
 Birthe.
 Angst, som kvæler!
 Svend.
 Nag, som saarer!
 Birthe.
 Ak, min Brudgom!
 Svend.
 Ak, min Brud!

Begge.
 Kunde disse hede Taarer
 slette vor Misgjerning ud!
 Svend.
 Hjærtet, som min elskte hader,
 bløder ved forskyldte Saar.
 Birthe.
 Brystet, som min Ven forlader,
 har fortjent sit haarde Kaar.
 Begge.
 Alle føle Dydens Glæde;
 os, kun os, fortære Nag.
 Alle le, vi ene græde,
 vi, kun vi, har tabt i Dag.

Svend. Det er umuligt! Hvad? Min Brud, min Lise,
 hun mig saa pludselig, hvad? hun mig utro,
 mig, som hun elsker? Ha, jeg vil ej tro det!
 Endnu en Gang, det er umuligt, Birthe!

Birthe. Hvor ofte skal jeg sige det? Min — Himmell!
 nu ikke min — ak, han, som var min Brudgom,
 vel er han haard, men ingen daarlig Praler,
 jeg kjender ham, han skjertser ej med Trusler,
 og han, den grummel! han har sagt og soret
 i Gunilds, i din Bruds, i alles Paahør,
 at han var trædt i Forbund med din Lise,
 til Trods for mig og dig.

Svend. Ha, den Forræder!

Og hun?

Birthe. Ih nu, hun tier og samtykker,
 og ofte taler hun afsides med ham.
 Saa klager hun paa dig, du har foragtet
 al hendes ømme Angst og kold og bitter
 kaldt hende med, jeg véd ej hvad for Navne.

Svend. Ak, alt for sandt! Dog Himlen véd, mit Hjærte
 det var ej koldt, ej haardt; min Sjæl var drukken
 af Medynk mod de lidende, jeg raste.
 Hun bad, hun klynkede af frygtsom Elskov;
 og det var det, jeg kaldte fejgt og usselt.
 Ha, jeg, som kjendte dig! Ha, kjække Pige,
 du viste snart, hvor lidt din Sjæl fortjente
 saa haarde Ord, saa vild, saa grum en Brudgom!

Birthe. Ak, du est ren som Sne mod mig! jeg Daare!
 Vel var min Frygt, mit Mismod ej ubilligt;
 hvad har vi nu? hvad Hjælp? hvad kan vi haabe?
 Men var det ej mit dyrt besorne Løfte,
 min første Pligt at dele Held og Uheld
 med ham, den elskte, som jeg gav mit Hjærte?

Og jeg saa pludselig, saa stolt, saa haanlig, forkaste ham, den brave Knud! Ak, aldrig kan han tilgive det, ej heller bør han!

Svend. Vær stille! Ser du ham? Ha, den troløse, hvor lumsk han ler, hvor stolt! Ha, nu, jeg ser ham, begynder alt mit hele Blod at koge!

Birthe. For Himlens Skyld, yp ingen Kiv! jeg sitrer!

Svend vil gaa.

Tredje Optrin.

Knud. De forrige.

Knud. Ha, bliv kun, Svend! jeg hader at forstyrre en ærlig Leg, jeg søgte kun min Lise.

Svend. Din Lise? Din?

Knud. Ja, min! Vel véd jeg, Frænde, du tror mig vist en from, godhjærtet Taabe, fordi jeg gladelig tog strax til Takke med en, som du saa haanlig har forkastet. Men Lise, skjønt hun elsker lidt for kjælent, lidt vel blødagtig for en hærdet Sømand, saa har hun, tro mig, Svend, dog visse Dyder. Hvad vil du mer? Jeg saa', hun drev for Strømmen, og jeg var flot, som Birthe kan bevidne; hvad Under, at jeg entrede?

Svend. Ha, Spotter! Jeg véd ej, hvad der hindrer mig at kryste din vindige, din edderfyldte Strube, at sprænge den som en oppustet Blære!

Knud. Nu, Ven! maaske du frygter dig for Knaldet. Men sig mig dog, hvad plage dig for Griller? Misunder du mig det, som du foragter?

Svend. Foragter? jeg? du vedst det, lumske Stimand, du vedst for vel, jeg har fortørnet Lise. Hun kan foragte mig, hun kan bortslænge mit Hjærte, om hun vil, i Havets Afgrund. Hun gjør mig kun min Ret; jeg har forskyldt det. Men du, Sørøver! du, som tror min Pige en lovlige Pris for dig, saa snart du finder, at jeg er kastet over Bord, ha, vov ej at duve hende an! ej, mens jeg lever!

Knud. Vel, dø da snart, thi jeg er klar.

Svend. Paa Stedet, her, strax afsværg hvert Glimt af Haab om Lise!

Knud. Sov Rusen ud!

Svend. Ha, du er dansk og Sømand!

Knud. Og saa? Hvad mer?

Svend. Vid, gennem dette Hjærte
gaar Vejen til min Brud!

Knud. Og saa?

Svend. Ved Himlen,
jeg skjertser ej! Kom, er du Mand, forsvar dig!

Han sætter sig i en angribende Stilling. Knud holder ham fra sig.

Knud. Er det dit Alvor, Svend?

Birthe. Ha, Gunild, Anders,
for Himlens Skyld!

Fjerde Optrin.

Lise med Strikketøj i Haanden. De forrige.

Lise. Hvad vil da dette sige?

Knud. Vi lege her kun saa.

Lise. Ha, jeg forstaar dig!
Kun saa, som Stormen skjertser med en Sejler,
som hvide Bølger kysse Skjærets Toppe
og sprudle Damp og brøle højt af Kaadhed.
O, jeg har set de fromme Mandfolk skjertse!

Knud. Hvem vover ej en Dyst, sin Mø til Ære?
Hvad vil du mer? Det er om dig, vi trættes.

Lise. I to om mig? En fejs og ussel Pige?

Svend. Ha, Lise, Lise! Skal et Ord adsplitte
den Pagt, som du saa tit besorst, kuldkaste
vort søde Haab? skal et usaligt Mundsvejr,
udstødt af Raseri, skal det fordømme,
ha, skal det dræbe din trofaste Brudgom?

Lise. Bort! Aldrig samledes Foragt med Troskab.
Gaa derfor, gaa! Jeg tror dig ej saa ussel,
at fri til Piger, som du kanst forhaane.
Ej heller var du rasende, skjønt mulig
ophidset nok at sige, hvad du tænkte.

Knud. Nu vell! Du ser da, Svend, at jeg er Manden,
thi aldrig har min Mund forhaanet Lise.

Lise. Bort! du est vild og grum, og haard som Klippen
og fuld af Svig som alle dine Brødre.
For evig vil jeg sky de falske Mandfolk,
at det ej gaar mig som den arme Gunver.
Mærk paa min Sang om lille Gunvers Skæbne!

Romance.

Liden Gunver vandrer som helst i Kvæld,
saa tankefuld.

Hendes Hjærte var Vox, hendes unge Sjæl
var prøvet Guld.

O, vogt dig, mit Barn, for de falske Mandfolk!

Liden Gunver meder med Silken-Snor
 ved Havets Bred;
 da hævedes Bølgen, og Vandet fór
 saa brat af Sted.
 O, vogt dig, mit Barn, for de falske Mandfolk!
 Skjøn Havmand sig op af Havet skød,
 beklædt med Tang.
 Hans Øje var kjærligt, hans Tale var sød,
 som Harpers Klang.
 Liden Gunver, du martrer mig Dag og Nat
 med Elskovs Ild!
 Mit Hjærte vansmægter, min Sjæl er mat,
 o, vær dog mild!
 Du rækker mig kun din snehvide Arm
 paa Sømands Tro;
 saa trykker jeg den til min brændende Barm,
 saa faar jeg Ro.
 Liden Gunver! mit Bryst, bag sit haarde Skjæl,
 er blødt og ømt.
 Trofast er mit Navn, min ukunstlede Sjæl
 foragter Skrømt. —
 Og er dig min Arm til saa stor Behag,
 til Trøst og Ro,
 skjøn Havmand, saa skynd dig, saa kom kun, og tag
 dem begge to! —
 Han trak hende fra den stejle Bred,
 glad ved sin Svig.
 Som Storm var hans Latter; men Fiskerne græd
 ved Gunvers Lig.
 O, vogt dig, mit Barn, for de falske Mandfolk!

Svend. Jeg er ej falsk som han; det vedst du bedre.
 Dog sker mig Ret. Ja, jeg tilstaar, jeg føler,
 min Adfærd kan du, bør du ej tilgive.
 Jeg hader, jeg afskyr mig selv, den Blindhed,
 hvormed jeg dømte dit retskafne Hjærte.
 Og jeg skal straffe mig! Lev vel for evig!
 Uværd at se dig, du, som var min Glæde,
 at frydes ved dit Øjekast, at høre
 de Læbers Vellyd, som saa tit tilsor mig
 mit Livs Lyksalighed, alt, hvad jeg ønskede;
 uværd at leve, vil jeg fly dit Aasyn.
 Langt borte vil jeg skjule mig, min Jammer
 i Mulm, og Storm skal døve mine Klager.
 Men først vil jeg frikjende dig, min Lise!
 og her endnu en Gang tilstaa min Brøde.
 Dit ømme, dit maaske for ømme Væsen
 ansaa jeg ofte for elskværdig Svaghed;
 men da det stred mod mit oprørte Hjærte,
 da syntes det mig fejgt. Tilgiv mig, Lise!
 Det Mod, hvormed du siden selv tilbødst dig

at redde den uheldige, det lærte
 min hele Sjæl, at al din Frygt var Elskov,
 øm, kjælen Elskov, kun deri at laste,
 at den var ufortjent, spildt paa en Daare,
 som kun miskjendte den.

Lise. Jeg kan ej længer!
 Ak, Svend, fortryder du da hine Navne,
 hvormed du kaldte mig?

Svend. Ak, spørg mit Øje,
 og svar dig selv! mig binder Vemod Læben.

Lise. Jeg har da holdt mit Ord, og, Svend! her er jeg,
 bered . . .

Svend. Hvortil?

Lise. At skjule mig i Mulmet,
 at trodse Storm og Død med dig, min elskte!

Svend. O, Himmel! — og dit Ord til Knud?

Lise. Var Paafund.

Adspørg ham kun.

Knud. Ha, taabelige Pige,
 godhjærtede, saa let kan du tilgive?

Lise. Og du gør bedst, om du tilgiver Birthe.

Knud. Du skjertser. Det er mig, som hun forskyder.

Birthe. Du vedst det bedre, Knud!

Knud. Jeg véd, du agter
 mig og min Drøm saa lidt, som du vilst give
 din Haand derpaa, at dø med mig af Mangel.

Birthe. Ha, glæd dig, grumme, at du fandst en Aarsag
 at bryde hver en Ed!

Knud. Og det var daarligt
 at lægge Baand paa disse tomme Hænder.

Birthe. Jeg kjender dig: et Ord, som Angst og Kummer
 den Tid aftvang min alt for raske Læbe,
 det Ord har ej fortørnet dig.

Knud. Nej, Birthe!
 Ord, Pigers Ord, fortørner ej den kjække.
 Men just den Angst, du taler om, din Brødsorg,
 dit alt for nærige, dit snævre Hjærte,
 din ringe Tillid til min Arm, dit Mismod,
 det er min Sjæl en Gift; det bør fornærme
 hver ærlig Karl, som har en Haand at røre.

Lise. Men synes dig, vor Frygt saa rent utidig?
 Er ej vort Bundgarn tabt? Hvo skal betale
 saa stor en Gjæld? Hvormed skal vi begynde?
 Hvad kan forhverves uden Baad og Redskab?

Det er mig, som hun forskyder, o: Det er hende, som forskyder mig.

Ak, mørk og ængstlig nok er hver en Udsigt!
Hvad kan vi arme nu, hvad kan vi?

Knud. Stræbe.

Lise. Ja, stræbe, men for alt anraabe Himlen.

Kvartet.

Lise.

I Himle, beskytter
de hellige Baand,
som Kjærlighed knytter
med bævende Haand!

Alle.

I Himle, beskytter
de hellige Baand,
som Kjærlighed knytter
med bævende Haand!

Svend.

O, yndigste Kjæde,
som Kjærlighed fletter
af Pligt og af Glæde!

Lise og Birthe.
Du sinker og trætter
de rappeste Hænder.

Svend og Knud.
Du styrker og letter
det Bryst, du omspænder.

Lise.

Du nager.

Birthe.

Og brænder.

Svend.

Du fryder.

Knud.

Og letter.

Alle.

O, yndigste Kjæde,
du nager og brænder,
du fryder og letter
det Bryst, du omspænder!

Lise.

O, ængstende Kjæde,
som Kjærlighed fletter,
hvor mørk er din Glæde!

Lise og Birthe.
Hvor mørk er din Glæde!

Svend og Knud.
Hvert Led er en Glæde.

Lise.

Som tynger.

Svend.

Som letter.

Knud.

Som styrker.

Birthe.

Som trætter.

Alle.

O, ængstende Kjæde,
o, yndigste Baand,
hvor mørk er din Glæde!
Du tynger og letter,
du styrker og trætter
vor bævende Haand.

Lise og Birthe.
Naar Armod skal bindes,
er Blomsterbaand tunge.

Svend og Knud.
Kan Armod da findes
hos raske og unge?

Lise og Birthe.
Hvad har vi da?

Svend og Knud.

Hænder!

Lise og Birthe.
Ja, tomme.

Svend og Knud.

Men flinke.

Lise og Birthe.
Ha, Baand, der omspænder
arbejdsomme Hænder,
de trætte og sinke!

Svend og Knud.
Kun Døden kan kvæle
den Iver, som brænder
i modige Hjerter.

Lise.

Ak, Sorger!

Birthe.

Og Smerter!

Lise og Birthe.
 Ha, Sorger og Smerter
 kan kue, kan kvæle
 de muntreste Sjæle,
 de modigste Hjærter!

Svend og Knud.
 Skal Haabløshed ende
 den yndigste Kjæde?

Lise og Birthe.
 Kun Himlen kan vende
 vort Mismod til Glæde.

Alle.
 I Himle, beskytter
 de hellige Baand,
 som Kjærlighed knytter
 med bævende Haand!

Femte Optrin.

Gunild. Anders. Thomas. De forrige.

Gunild. Her, Børn, her bringe vi vor Ven. Hans Hjærte,
 maaske for varmt i det, han tror at skyldes
 Medskabninger og blot Algodheds Redskab,
 fordi de glade gjorde, hvad de burde,
 hans gode Hjærte svulmer af et Forslag,
 hvortil vi to har svart, hvad hver bør svare.
 Men ej tilfreds paastaar han at forsøge,
 om I maaske vil føje ham. Ej vil vi
 afslaa ham denne Bøn. Vi véd for sikkert,
 I tro, som vi og alle brave danske.

Thomas. Ej mer, ærværdigste! Ej mer, min Moder!
 O, mærker — føler dog som jeg, I ædle!
 Hvad jeg har tænkt, er ej et dristigt Forslag;
 det er en Bøn, en ivrig Bøn. Jeg trygler
 en salig Lyst af dem, som gav mig Livet.
 O, dette Guld, som I, kun I har vristet
 af Havets gridske Svælg, det er dog eders!
 O, letter mig for denne Last! O, skjænker
 min Sjæl det Haab, den Lise at opfylde
 dog noget af sin Pligt! den Fryd at ende
 de ædleste, de bedste danskes Kummer,
 som de har endt min Angst! Jeg véd jert Uheld;
 det Guld, I bjærgede, kan just betale
 et Bundgarn og en Baad, og hvad I bruge,
 og skjænke mig den Vellyst at befordre
 den dydigste, den heldigste Forening.

Svend. Jeg tror dig, arme Ven! Det kan ej være
 din Hensigt at fornærme os.

Knud. Mig undrer,
 hvorfor du ej har hængt din Pung i Merset
 til Lokkemad for vore danske Sømænd!

Gunild. Du est for haard, min Knud!

Birthe. Jeg har et Ønske:
 Blev det mig undt at svare for os alle . . .

Knud. Du, Birthe?

Anders. Du?

Gunild. Hvorfor just du, min Datter?

Lise, som har talt noget afsides med sin Søster. Tilsteder Birthe denne
Lyst; jeg lover,
hun svarer, som hun bør.

Svend. Vel! vi vil høre.

Knud. Min Mening dog uskadt.

Birthe. Tør jeg, min Moder?

Gunild, ligesom vaagnende af dybe Tanker. Hvad vil du, Barn?
Jeg var adspredt, jeg tænkte
paa Sagnet om en vis vanartet Fisker.
Tilgiver, Børn! Min Alder gjør mig snaksom,
og Visen er kun kort.

Knud. Syng den, vor Gunild!

Gunild.

Romance.

En Edderfugl var haardt i Klemme
og skreg om Hjælp til Himmelen.
En Fisker hørte Fuglens Stemme
og skyndte sig og frelste den.
Ak, favre Fugl, Nordhavets Ære,
hvor glad er jeg, som frelste dig!
Hvor hvide, skønne, bløde Fjere!
de skal herefter varme mig.
Saa plukkede han gridsk den arme,
og halv død klager den med Ret:
Ha, grumme Haand, som tog min Varme,
hvi gavst du mig mit Aandedræt?

Birthe. Ak, Moder, jeg forstaar din Sang! dog tror jeg,
mit Hjærte trængte mindst til den Erindring.
Det er mig dybt, maaske for dybt indprentet,
at Mangel er saa grum som Storm og Bølge.
Ved Savn af det, som ingen kan undvære,
og blot ved daglig Trang til andres Medynk
blev Livet dig hos os, som før paa Vraget,
ej længer Liv, blot Kummer for at leve.
Derfor, o, fremmede! und dine Venner
den Handling, som du tror saa god; og skjønsom
bed dem ej selv fordærve den ved Nidskhed!
Den danskes Liv er ej til Fals, og, tro mig,
hver Vinding er ham led, om ikke haanlig,
som ej hans valgte Næringsvej tilbyder.
Derfor skjænk os din Agt! Dit Liv, din Glæde
var disse Gjengjæld nok. Den blide Himmel,
som frelste dig, skal sørge for os andre.

Knud. Det var min Brud, min brave Mø, som talte!
Omfavn mig, glem vor Tvist! Brum, naar dig lyster,

kul frisk i mine Sejl! Hvad mon jeg agter
den Storm, der blæser fra saa godt et Hjørne?

Gunild. Du ser da, fremmede, mit Ord stadfæstet,
at vore Børn var ét med os. Tilgiv mig
de Glædestaarer, som du ser mig fælde.
Tro mig, det er ej Stolthed af min Sejer;
ej heller, at jeg daarlig skulde tænke,
at slig en Adfærd var saa stor og sjælden.
Jeg véd for vel, at her til Lands de fleste
vist svarte dig, som vi har svart. Du ser kun
en Moders ømme Fryd. Omfavn mig, Birthe!

Thomas. Ak, alt er skjønt og ypperligt! Jeg ene —
tilgiver mig — jeg er nedtrykt, vemodig,
halv, synes mig, halv skamfuld ved mit Forslag.
Dog var det ment saa vel! Ha, var mit Hjærte
sig selv den mindste Drøm bevidst om Gjengjæld,
da brast det i min Barm! Dog nej, umuligt!
Det kan ej ligne Guld ved Dyd, ej heller
fornærme saa retskafne Folk. Jeg tænkte:
Det kan afhjælpe dissers Nød, som hjalp dig,
og trøste dem og hastig sammenknytte
to ædle Par. Det var min stolte Glæde;
og ak, hvi skal den røves mig og Kummer
formørke dissers Vej? Ha, det er bittert!
Hvo skal nu ende den? Hvo kan, hvo vil det?

Sjette og sidste Optrin.

Odelhjem. De forrige.

Odelhjem. Den Himmel, som de stolte paa. Tilgiver,
om jeg for fri, som ubekjendt, begjærer
en Del, en ringe Del af denne Vellyst;
thi Vellyst er de ædles Tvist om Dyder!
Jeg selv har ved en Hændelse fornummet
en Del af det, I trættes om; det andet
har Klavs berettet mig. Nu er mit Ønske,
min Bøn, at det, mit varme Hjærte føler,
det, Himlen vidner i min Sjæl, maa høres!

Knud. Vi véd ej, hvo du est.

Odelhjem. En dansk.

Knud. Vel, tal da!

Odelhjem. At du, min Ven, tilbødst, hvad du formaaede
til dissers Vel, var Pligt. Din ømme Iver
forædler den; dit Liv var værd at frelses.
Og at de kjække rødme ved dit Forslag
og sky din Gave mer end haabløs Kummer,
det var Natur hos dem, og ej uventet.
Hvert Støvgran af dit Gods, som du paatvangst dem,
skal hastig dybt nedtrykke dem og mørkne

den Lyst, de nyde, den, de blot attraaede:
dit Vels, din Taks, din Glædes rene Taare.
Ej heller undres jeg, om slige Hjærter
vil ømme sig ved hvert et synligt Gjengjæld;
thi hvad er skjønt som Dydens egne Straaler?
og Tanken om et Sideblink til Vinding
kan alt beskygge den. Det véd retskafne.
Dog, Brødre, bød vor Pligt, at vi modtage
den ubegjærte Løn, som Himlen skjænker.

Gunild. Vi har modtaget den.

Odelhjem. Det véd jeg, ædle!
Dog, naar tør Støvet vrage Gud og sige:
Hold op, det er mig nok, mer vil jeg ikke!
Og har vi ej hos os en kjærlig Moder,
som kan paatvinge Løn?

Svend. Hvor?

Knud. Hvilken?

Odelhjem. Danmark.
Det var dets høje Ret, dets Vel, dets Ære
at lønne Dyd som at bestraffe Laster.
Vel maa den ømmeste blandt Mødre slippe
det Baand, hvorved hun holder os, og frygtsom
betro vor Fodsti til os selv og Himlen,
før vi kan naa den rene Dyd, den Kilde,
hvoraf al hendes ægte Glans udstømmer.
Dog lokker hun endnu — ej os, ej kjække,
de naa den selv — men vore svage Brødre,
dem lokker hun, og er det hendes Velfærd
at lede dem der hen ved Bøn og Løfter,
ved sikkert Haab, ved Ry om andres Gjengjæld.
Og I, som nu dog sukke ved at føle,
at selv den skjønneste blandt eders Dage
udmærkte sig ved grumt, ufrygtet Vanheld,
ved Tab af alt, ved Nag af haabløs Elskov;
og vil I vel, at fremmede skal sige:
De arme hædrede det stolte Danmark
med Glansen af en ædel Daad og nedsank
i Nød og Sorg, som Danmark ej har lindret?

Knud. Min Sjæl er dansk, og var ham Styrke tjenligst,
der, naar jeg hører det, tør kny mod Danmark;
og hvad det bød, bør ej forsmaas, det véd jeg.
Dog hvor, og naar, og hvad det skal tilbyde,
os til en Trøst og andre til Opmuntring,
det, Herre! det er mer, end jeg begriber.

Odelhjem. Vid, at det alt udstrakte sine Arme
til Hjælp! thi mægtigt er dets Vink, og evig
dets tavse Lov til sine rige Sønner:
at skatte til de kjækkes Dyd, at tro det

just Velmagts Pligt at yde dem den Lise,
 den Drift og selv den Glans, som Guld kan give.
 Held mig, at Rigdom blev min Lod, og at jeg
 var nær og hørte Danmarks Røst! O, Brødre,
 o, under mig den Vellyst at adlyde
 saa øm en Moders Bud! Jeg har adlydt det;
 alt har jeg nedlagt hos min Ven paa Gaarden,
 hvad Garn og Baad og Bryllupsfærd kan koste;
 og til vor Anders og de to retskafne,
 som kjække tog enhver sin Del i Faren,
 et Hæderstegn af samme Værd som eders.
 Og, til et Spejl for Børnebørn, skal aarlig,
 indtil den sidste af de fem er jordet,
 paa denne Dag den skjøne Daads Erindring
 fornyes ved samme Pant paa Danmarks Bifald.
 Alt dette har jeg sørget for; det, Brødre,
 har Dyden og mit Fødeland befalt mig.

Svend. Dit Ord, o, fremmede, var stort og herligt;
 men det bestyrter os.

Knud. Jeg tror, ved Himlen!
 min Sjæl er Vox. Naar var jeg saa kvindagtig?
 Foragt mig ej, fordi du ser min Taare!
 Hvad skal jeg svare dig? Tal du, vor Anders!

Anders. Jeg føler det, du est den ædle Landsmand,
 hvorom vor Ven fortalte før. Retskafne,
 gjør, hvad du vil! du har fortjent den Glæde
 at hjælpe brave Dannemænd! Jeg tænker,
 at vrage sligt var blot haardnakket Stolthed.

Gunild. Det var Uskjønsomhed og Trods mod Himlen.

Knud. Han tager Odelhjem i Haanden. Tak, brave Mand!

Svend. Vi takke dig, du ædle!

Lise. Vor Taare takker dig!

Odelhjem. Ej mig, men Danmark!
 Er ej dets Fest i Dag? Jeg har besørget,
 at vi ved Sang og et fortroligt Bæger
 og — vore Pigers Lyst — ved raske Danse
 kan slutte den. Derfor, I brave Brødre,
 vil vi nu glemme alt og blot erindre
 de modige, de lykkelige danske.

Kor.

Odelhjem.
 O, Dyd! hvor Byrder ikke kvæle,
 hvor Kummer nager ej din Rod,
 hvor Held befrugter ædle Sjæle,
 og Frihed varmer cimbrisk Blod:

bag Danekongens trygge Hegn
er modne Dyders Fødeegn.

Alle.

Bag Danekongens trygge Hegn
er modne Dyders Fødeegn.

Gunild.

O, Fromhed! hvor du, vis paa Hæder,
fortrolig selv med yngre Aar,
tør dele dig imellem Glæder,
som Jorden har og Himlen spaar:
i Skyggen af din Danebod
opammer du det ægte Mod.

Alle.

I Skyggen af vor Danebod
opammer Fromhed ægte Mod.

Anders.

Hvor Smil af Himlen synlig lønner
Flid, Indsigt og Erfarenhed,
som styre Modets raske Sønner
i prøvet Klogskabs trygge Fjed,
hvor Visdoms Vink er kjækkes Fryd,
forædles Mod til Heltedyd.

Alle.

Ved Visdoms Ven, vort Nordens Fryd,
forædles Mod til Heltedyd.

Lise.

Hvor Mod kun fordum kunde smelte
de kjække Skjoldmørs haarde Barm,
der hvile, der belønnes Helte
endnu som før i Elskovs Arm.
De danske Pigers Kjærlighed
er Ild, som Kjækhed tændes ved.

Alle.

De danske Pigers Kjærlighed
er Ild, som Kjækhed tændes ved.

Svend.

Hvor tusend skønne Fodspor lære
beskedne Dyders varme Ven
en banet Alfarvej til Ære,
og Haabet bød ham følge den:
paa Danmarks minderige Kyst
spaa Farer selv kun Ros og Lyst.

I Skyggen af din Danebod, en Kompliment til Enkedronningen
Juliane Marie. Ved Visdoms Ven, vort Nordens Fryd, en Kompliment til
Arveprins Frederik.

Alle.

Paa Danmarks mindrige Kyst
spaa Farer selv kun Ros og Lyst.

Birthe.

Hvor Brødre kappes om at bøde
paa ubekjendte Brødres Tab,
hvor Haab og Hjælp og Medynk møde
Fortvivlelsen i Dødens Gab:
ved Dans venskabelige Bred
er Svig og Ondskab ene ræd.

Alle.

Ved Dans venskabelige Bred
er Svig og Ondskab ene ræd.

Knud.

O, elskte Hav, din Aande tænder
sin raske Gjæring i vort Blod,
din Bølge hærder Bryst og Hænder,
din Luft udvider Haab og Mod!
O, Nordhav, du, vor Ros og Lyst,
du sprudler Ild i Danskens Bryst!

Alle.

O, Nordhav, du, vor Ros og Lyst,
du sprudler Ild i Danskens Bryst!

Alle Mandfolkene.

I gyldne Sletter, smiler trygge!
Brus i din Stolthed, sølvblaa Strand!

Alle Fruentimmerne.

Hvil evig i Skjoldungers Skygge,
vær evig Heltes Fødeland!

Mandfolkene.

O, Danmark, vær de ædles Hjem!

Fruentimmerne.

Og alle prise dig og dem!

Alle.

O, Danmark, vær de ædles Hjem!
og alle prise dig og dem!

Syngespillet endes med Dans af Fiskere og Fiskerinder.

JOHAN HERMAN WESSEL,
(1742—1785).

Kjærlighed uden Strømper.

Et Sørgespil i fem Optog.

(1781).

Personerne.

Johan von Ehrenpreis, Skrædder- svend.	Mette, Gretes fortrolige.
Grete, Johans forlovede.	Mads, Gretes ulykkelige Elsker.
	Jesper, Madses fortrolige.

Første Optog.

Første Optrin.

Grete alene, sovende paa en Stol, vaagner op og siger:
»Du aldrig bliver gift, hvis det i Dag ej sker!«
O! alt for fæle Drøm! Mig synes, at jeg ser
endnu den sorte Gejst, at jeg ham hører true
med samme Tordenrøst. Saa skal jeg aldrig skue
det Haab opfyldt, hvorpaa jeg byggede saa tryg,
da paa min Skrædders Skjød, med Haanden om hans Ryg,
jeg hørte ham saa tit med kjælen Stemme sige,
jeg var hans eneste, hans allerbedste Pige,
at mine Øjekast sig trængte til hans Sjæl,
og at han uden mig ej kunde lide vel.
Troløse! jeg gad vidst, hvordan du nu maa lide!
en Djævel skulde dig ej kunne fra mig slide,
min Smil din Vellyst var, og mine Vink din Lov,
det svor du paa, og løj, og denne Løgn var grov;
thi over Tiden nu det er alt otte Dage,
som du mig lovede at komme her tilbage.
Forbandet den Major, hvis Buxer gik itu;
dog nej, utro Johan, forbandet være du!
Det Bud, som foregav, at en Major ham sendte
for at berette dig, de Buxer, som du vendte
i Fjor, var nu itu, og at et andet Par
ham maatte gjøres strax, thi han i Knibe var,

han for at skuffe mig med dig var sammensvoren,
 I kjørte Pokker I! og ikke til Majoren.
 Hvor kunde vel hos mig Mistanke finde Sted?
 Jeg var godtroende og blind af Kjærlighed;
 stokblind jeg vistnok var, som kunde ej begribe,
 at aldrig saadan Mand, en ren Major, i Knibe
 for Buxer være kan; jeg nu for silde ser.

Efter nogen Tavshed.

»Du aldrig bliver gift, hvis det i Dag ej sker!«
 Vig fra mig, sorte Aand! som tordner i mit Øre,
 dog nej, jeg hører ej, jeg synes kun at høre.

Andet Optrin.

Mette. Grete.

Mette. Hvad ny Fortræd, Masør! forvolder disse Skrig?
 Hvor ængste de min Sjæl!

Grete. Jeg er ulykkelig!
 Veninde, hør og skjælv! Et fælt, sortagtigt Væsen,
 en Djævel uden Tvivl, med sorte Haar paa Næsen,
 mig nu, jeg sad og sov, i Drømme forekom
 og grumt og brølende afsagde denne Dom:
 »Du bliver gift i Dag, skal du det én Gang blive!«

Mette. Man bør ej altid tro, hvad Drømme os indgive.

Grete. Du véd, en Helte-Drøm har aldrig fejlet før.

Mette. Lad det end være saa, du dog betænke bør,
 at til en rigtig Drøm der Seng og Nat udkræves;
 om Dagen i en Stol — —

Grete. Du trøster mig forgjæves.
 Det Indtryk, som min Drøm har gjort udi mit Bryst,
 des værre trodser din og hele Verdens Trøst.
 Jeg ser min visse Død.

Mette. Men den ser ikke Mette.
 Din Drøm, var den end sand, den siger jo kun dette:
 Du aldrig giftes skal.

Grete. Og den, som siger det,
 han siger, jeg skal dø. Thi jeg har nogen Ret,
 hvis tusend Vidnesbyrd mig nogen Ret kan give,
 at tro, jeg ikke bør blandt grimme regnet blive,
 og naar man ej er grim og er ej heller død,
 man for at blive gift ej plejer lide Nød.

Mette. Forlad mig, jeg tilstaar, at jeg mig har forløbet.

Grete. Du ved din Tale kun Enfoldighed har røbet,
 og den er alt forladt.

Mette. Forlad da ligesaa,
at jeg dig endnu tør et Middel foreslaa,
hvorved du lykkelig, og Drømmen sand kan blive:
Gift dig i Dag med Mads.

Grete. Min Haand jeg skulde give
til den, jeg før forskød? Den Kaal, jeg spytted i,
jeg skulde søbe selv? Gid før — —

Mette. For alting til
En ubetænksom Ed man ofte maa fortryde,
og mine Grunde dig maaske kan overtyde,
du ej forsværge bør at blive Madses Brud.
Sandt nok, ved saadan Ed en Sjæl sig mærker ud,
som ikke tænker lavt, men jeg tør endnu sige:
Den Sjæl hver anden maa i Højde overstige,
som kun af Lydighed imod sit Kald og Pligt
nedlader sig til det, som den er væmmeligt.
Men vores Kald og Pligt, saa mange, som vi ere,
er at udvælge os en Mand i Tugt og Ære.

Grete. Hvo kan vel staa imod den rene Sandheds Sprog?
Det har udi min Sjæl oplyst den mørke Krog.
Fornuften i dit Raad er villig at samtykke,
kun maatte Hjærtet ej Fornuften undertrykke!
Der dog endnu en Ting for Hovedet mig staar;
om jeg dig lyde vil, hvem staar mig inde for,
at Mads foragter ej den, ham har før foragtet?

Mette. Du hans Højagtelse for evig har forpagtet,
det staar jeg inde for, og til Bevis herpaa,
for Solens Opgang han for mine Fødder laa
i Morges taarefuld og med en ydmyg Mine
bad om Tilladelse at kaste sig for dine.
Han har en vigtig Sag at foredrage dig,
som han fandt raadeligt at holde skjult for mig.
Hvis du tilsteder det, og du det bør tilstede,
jeg strax vil hente ham.

Grete. Lad din Forstand mig lede,
gjør, hvad dig synes bedst, min Sjæl indviklet er
i Sorgens mørke Sky, du dens Vejleder vær. *Mette gaar.*

Tredje Optrin.

Grete alene.

Saa er jeg da fordømt til Madses Brud at blive;
jeg give skal min Haand og kan ej Hjærtet give;
de skulde begge to saa dejlig fulgtes ad,
hvis den utro Johan ej værdig var mit Had.

Fjerde Optrin.

Grete. Mads.

Grete. Seigneur! Indgangen hid jeg vilde dig ej hindre; thi af en Mand som du jeg venter intet mindre end smaa Bebrejdelser, som gjør os begge Skam.

Mads. Enhver, som kjender Mads, bør tænke saa om ham. Vel sandt, du mig forskød, men det er kun en Skæbne, mod hvilken du omsonst, og jeg mig vilde væbne; det ingens Brøde er, og altsaa ikke din. En Brøde véd jeg af, og denne bliver min: Jeg en Misdæders Navn med rette burde bære, jeg har fordristet mig din Skjønhed at vanære; du tog din Haand igjen, og jeg har endnu Liv, jeg ej mit Hjærte strax hjemsøgte med en Kniv, din Skjønhed jeg til Trods endnu tør drage Aande; du Aarsag har om mig at tænke allehaande, men tager jeg ej fejl, en Skæbne eller Aand, jeg véd ej hvem af to, tilbageholdt min Haand, da jeg, Madam, forladt og straffet med din Vrede besluttede at dø, min Kniv var af sin Skede, min Arm alt udstrakt var, jeg manglede ej Mod, dø var min fulde Agt, flyd! raabte jeg, mit Blod! Men ingen Draabe flød. Man er som uden Sanser, naar man sig dræbe vil. Om derfor med et Panser mod dette grumme Stød en dækkede min Barm, hvad heller nogen Gejst tilbage holdt min Arm, i den Forvirrelse jeg kunde ej erfare.

Grete. Nu min Beskedenhed befaler mig at svare: Jeg kjender mig for vel til mig at bilde ind, at hele Verden var udi et Kalve-Skind, fordi jeg bytted bort en Elsker for en anden; vel har jeg ofte hørt, naar jeg skal sige Sanden, at nogle Skjønheds Træk mig gunstig Skæbne gav, men saa hovmodig jeg dog aldrig blev deraf, at mig i Sinde kom at holde for en Brøde, om ved mit Hjærtes Tab min Elsker strax ej døde.

Mads. Ved din Beskedenhed min Brøde voxer mer, jo mere jeg dit Værd ved den forøget ser.

Grete. Nu nok om dette talt, vend dig igjen til Sagen.

Mads. Jeg har da tydelig, mig synes, lagt for Dagen, hvorlunde at en Aand, en Skæbne eller sligt var Aarsag, at jeg før ej efterkom min Pligt. Men Skæbne, Aand og sligt gjør intet hen i Taaget, og med at frelse mig de vist nok mente noget; det noget gjætter jeg, men om jeg gjætter ret, et Ja, et Nej af dig skal snart afgjøre det.

Seigneur, Herre. Madam, sagdes ogsaa til ugifte. Var u'di et Kalve-Skind, kom i Fare.

Jeg tror, min gode Aand mit Liv har villet spare,
 fordi den saa', min Nød ej skulde evig vare,
 fordi den saa', Johan til sidst ved nedrig Svig
 dig skulde lære ret at sætte Pris paa mig.
 Herom at sige mer var kun at spille Tiden
 og at fornærme dig, som alt for længe siden
 min Mening fattet har; bær mig med et Svar,
 hvoraf jeg fatter din.

Grete. Hvad Skæbnen budet har,
 var en Forvoenhed af mig at ville hindre;
 jeg har i denne Sag kun dette at erindre:
 i Fald jeg giftes skal, da maa det ske i Dag,
 det ellers aldrig sker.

Mads. Min Tunge er for svag
 til min Erkjendtlighed og Glæde at udtrykke;
 læs af mit Øjesyn min Elskov og min Lykke.
 Jeg galoperer hen at tage Klæder paa,
 hvormed jeg værdigen kan som din Brudgom staa. Han gaar.

Femte Optrin.

Grete alene.

Aria.

Skæbnen bød mig først Johan,
 nu mig giver Mads til Mand.
 Naar dig nogen Karper byder,
 og du faar kun tørre Jyder,
 bliver du lidt flov derved;
 men har du en sulten Mave
 og ej anden Mad kan have,
 gaar den tørre Jyde ned.
 Skæbnen bød mig først Johan,
 nu mig giver Mads til Mand.

Hvor nødig Hjærtet vil dog for Fornuften vige!
 Jeg hører dennes Røst alvorligen at sige:
 Mads blive skal din Mand, men Hjærtet siger: Nej —
 dog, hvorom alting er, saa gaar jeg nu min Vej.

Ende paa første Optog.

Andet Optog.

Første Optrin.

Mads. Jesper.

Mads. Hvor hopper ej min Sjæl! Hvor skynder sig
 at raabe: Fryder jer! til hvert et Ledemod. mit Blod,

Tørre Jyder, tørrede Sild og Fladfisk (Sletter).

Jesper. Du taler, som du var, min Ven! lidt hovedsvimmel.

Mads. Far fra et Helvede med ét op i en Himmel,
og vi vil faa at se, om du det bedre gjør.
Saa lykkelig en Hest som jeg var aldrig før.
Kom, kys mig, søde Bror! Lad os en Sang istemme,
hvoraf den hele Jord min Glæde kan fornemme.
For evig, evig Tid er Mads nu lykkelig!
Min Jesper! hjælp mig at udstøde Frydeskrig;
hør! af min Fryds-Basun far' ud en Glædes Torden
langt ned til dem, som bo, — — der bor jo under Jorden
en Hoben smukke Folk. Den hele Jordens Kreds
skal vide, jeg er glad, før er jeg ej tilfreds.

Aria.

Underjordiske, som sover,
du maa ikke undres over,
at min Sang dig vækker op
til at gjøre Glædes Hop.
Du det ikke skal fortryde;
thi min Sang kun Fryd skal byde.
Under Jorden gjør et Hop,
naar min Sang dig vækker op!
Mads i Dag har vundet Sejer,
Mads i Dag sin Grete ejer,
ja, med Hud og Haar og Krop.
Under Jorden gjør et Hop!

Jesper. Har du nu skreget ud din Glædes Raseri?

Mads. En Zefyr blæser nu, og Stormen er forbi,
det var en Fryds Orkan, som fór ud af sit Fængsel
og havde Fængslets Dør nær løftet af dens Hængsel,
saa voldsom var dens Fart. En Sjæl er dobbelt glad,
jo længere den før i Sorgens Fængsel sad.

Aria.

Min Glæde er som Bækken,
den Bæk, som sagte flød.
Før den en Dæmning bød
ej røre sig af Flekken;

da Dæmningen kom bort,
flød Bækken dobbelt fort.
Min Glæde er som Bækken.

Jesper. Jeg Grete komme ser, hun vist den Slutning drager,
at du af Lunkenhed dig gode Stunder tager,
i Fald hun faar at se dit end ukæmte Haar;
det bliver derfor bedst, at du afsides gaar. De gaar.

Andet Optrin.

Grete. Mette.

Mette. Saa var mit Haab omsonst, du syntes at samtykke
i dette Ægteskab, jeg holdt det for min Lykke,

Zefyr, Vestenvind.

at ved mit ringe Raad jeg kunde fremme din,
og skrækkes nu, du slaar det hen i Vejr og Vind.

Grete. Jeg dig forbunden er, som vil min Smerte lindre,
og ærer dine Raad, men ikke desto mindre
mit Hjærte siger mig, at tusend Plagers Hær
med Længsel venter paa at se min Brudfærd.
Før var jeg angestfuld, men tusend Gange mere,
saa snart jeg tænker paa, at Mads min Mand skal være,
jeg véd ej selv, hvorfor.

Mette. Man vel hos visse Folk
paa visse Tider bør anse som Sandheds Tolk
en rigtig Anelse, men du dig kan bedrage
og for en Anelse maaske den Afsky tage,
som føles af enhver ved slige Bryllupper,
hvor man skal ægte en og har en anden kjær.
Din Anelse maaske af sidste Slags kan være,
hvem véd?

Grete. Du er for kort til mig at kunne lære
at kjende Anelser; hvis min ej ægte er,
saa maa du frit — — —

Mette. Men hør! hvem mon der banker dèr?
Jeg gaar at lukke op.

Tredje Optrin.

Grete alene.

Hvem mon der vel kan banke?
Maaske — — dog nej — — det var for smigrende en Tanke,
og den troløse Skurk vist havde kommet før,
hvis ej — — Men Himmel! Jord! det er Johan! — — Jeg dør.

Fjerde Optrin.

Johan. Grete.

Johan. Hvor ser jeg glad igjen de mange Yndigheder,
som den maa være blind, der kan ej se hos Eder.

Grete. Jeg dig fornærmet har, min allerbedste Ven!
Jeg tænkte, du var Skjælm.

Johan. Saa tænk nu om igjen.

Grete. Mit eget Hjærte sig nu færdig er at hade,
som dig mistænkte saa.

Johan. Jeg kan dig let forlade
en Tvivl saa rimelig for dig at falde paa,
du er undskyldelig, og jeg er ligesaa.
Du de Forhindringer behager at anhøre,
som vare Aarsag i — — —

Grete. Dig at retfærdiggjøre
er kun til Overflod, dit Forsvar ligger her (Peger paa Hjærtet.)

med Ildbogstaver trykt. Det kort forfattet er:
Johan, som elsker mig, kan ej strafværdig være.

Johan. Hvor taler du ej smukt! Jeg vilde paa min Ære, nu Turen er til mig, og sige smukke Ting; men Kjærligheden har med tætte Attersting saa syet mit Hjærte ind, at om jeg skulde hænge, dets ømme Følelser sig dog ej kunde trænge op til min Mund, Madam!

Grete. Jeg tvivler ikke paa, du mig jo elsker højt, naar du mig elsker saa.

Johan. Mig Timer synes Aar og Øjeblik som Dage, indtil jeg bliver din og du min Ægtemage.

Grete. Nej, se den lille Skalk, hvor han gjør høje Sving, og det er dig, som ej kan sige smukke Ting!

Johan. Nærværelsen af den, hvis Øjne vi tilbede, det ømme Hjærte tit kan komme til at svede; og denne Sved, Madam! som er snart ingen Ting, din Godhed falder paa at kalde høje Sving. Du alt for gunstig er.

Grete. Med Ret maaske du venter den Ros, du nægter dig, at faa igjen med Renter, fortryd dog ikke paa, der bliver intet af for den Gang, men du er endnu ej i din Grav; nej, bi kun, til vi først er bleven Mand og Kone, saa kan du lide paa, jeg skal til Gavns forsone den Forurettelse, jeg nu blir skyldig i.

Johan. Jeg var tilfreds, Madam! vort Bryllup var forbi.

Grete. I Dag, i denne Dag, jeg dig min Haand vil give.

Johan. Er det alvorlig talt?

Grete. Din Længsel vist skal blive opfyldt før Aftenen. I Dag er Grete din, og din for evig Tid. Jeg strax vil løbe ind at klæde mig, gaa hen og gjør nu du det samme — du studser, bliver bleg.

Johan. Gid mig alt ondt maa ramme! hvis der er nogen Ting, mit Hjærte ønsker mer end det, at blive din; men jeg mig tvungen ser en Dags Opsættelse mig ikkun at udbede; en umild Skæbnes Dom — — —

Grete. Med ét din Elskovs Hede nu kølnet har? Utro! saa tænkte jeg dog ret.

Johan. Mit Hjærte sidder der, du maa udrive det, hvis det ej brænder helt — —

Grete. Troløse! ja, det brænder

af en uterlig Ild, som Ærens Love skjænder,
 som al sin Næring har fra Dyds og Ærens Tab
 og slukkes ud, saa snart man nævner Ægteskab.
 Og saadan Kjærlighed du tør din Grete byde?
 Forræder! jeg forstaar, hvad det har at betyde,
 naar først Opsættelser en Elsker foreslaar.

Johan. Jeg staar det ikke ud, det over Skrævet gaar!
 Jeg aabenbare maa, hvorføre jeg mig krymper,
 du nøder mig, vid da — — —

Grete. Hvad? snart!

Johan. At mine Strømper —

Grete. Og de?

Johan. De er ej til.

Grete. Nu fik jeg Hjærtetød.
 det alt for grusomt er, det bliver vist min Død.

Efter en kort Besvimelse.

Forvovne! som saa fræk tør uden Strømper tale
 om Bryllup, véd du vel, jeg det ej vil forhale;
 men skal du blive min, jeg sværger, at du maa
 som Brudgom da i Dag, om uden Strømper staa.

Femte Optrin.

Johan alene.

Skal jeg som Brudgom staa i Dag foruden Strømper?
 Hvo giver bedste Raad til en uheldig Stymper,
 som Æren byder ét, et andet Elskovs Gud?
 Hvis du i Støvler staar, saa ler dig Folket ud,
 det Ærens Stemme er. Du miste skal din Brud
 ved en Opsættelse, saaledes Elskov truer.
 Mit Hjærte for et Valg paa begge Sider gruer.

Aria.

Som en uheldig Skipper,
 der forud ser, han strande maa
 paa en af tvende Klipper,
 ej nogen vis at strande paa
 tør vælge sig,
 saa gaar det mig.

Ende paa andet Optog.

Tredje Optog.

Første Optrin.

Mads alene.

Hvor er min Skæbne grum og umanerlig stiv!
 Den paa min Ære har ej i sit hele Liv
 den allermindste Gran af Medynk for et Hjærte,

At mine Strømper —; til Datidens Stadsdragt hørte Knæbenklæder,
 Strømper og Sko.

den nu saa lang en Tid hjemsøgede med Smerte.
 Hvor skuffedes mit Haab! hvor varede det kort!
 Jeg tænkte: Gud ske Lov! da Skrædderen gik bort,
 og da han tøvede at komme her tilbage,
 jeg min Forhaabning saa' med hver en Dag tiltage;
 i otte Dages Tid mit Haab steg otte Trin,
 jeg Trappen var forbi og netop kommen ind
 i Lykkens Forgemak, hvor jeg knap kunde sanse
 for Fryd. Jeg faar en Puf og hovedkulds maa danse
 af Trappen ned igjen. Jeg ligger endnu der
 forslagen og forknust. Det lære skal enhver,
 at han maa aldrig tro sin Skæbne paa Gebærden.
 Min gav mig nys et Vink, det mildeste af Verden,
 tilbød mig Gretes Haand. Hvor frydedes mit Sind!
 Rivalen kom igjen, og alt mit Haab var Vind.
 Saaledes ser man Børn et Hus af Kort at bygge
 og deres Hænders Værk beskue ganske trygge;
 men kun et Pust, et Stød, og Huset ligger der.
 Men staa mig ogsaa an deslige Lignelser?
 Nej, om mig synes ret, saa er jeg alt for rolig
 for en, hvis pinte Sjæl er alle Plagers Bolig.
 Her frem, I Furier! Hvor mange er I? tre?
 Det vil ej langt forslaa, kom hele Helvede!
 med Afgrund, Jordskjælv, Ild, med Lynild og med Torden!
 Væk, svage Billeder! med ingen Ting paa Jorden
 jeg male kan min Kval og ikke heller vil.
 Der maa, som før er sagt, et Helvede dertil.
 Jeg ser en Djævehær opstillet i Gelider,
 som af Forbitrelse i egne Tunger bider
 og spyr Forbandelser mod deres General,
 for han dem endnu ej til Angreb gav Signal.
 Jeg ser en Furie, af hvis fortvivlet Øje
 en Sky af Gnister far', sig give største Møje,
 sig strække voldsom ud, men netop ej kan naa
 mit Hjærte — — —

Andet Optrin.

Mads. Jesper.

Jesper. Her er jeg.

Mads. Og jeg er ligesaa.
 Hvor er jeg ikke mat! og hvor har du gjort ilde,
 som min Forfatning véd og kommer dog saa silde.
 Naar man dog har en Ven, som man kan tale med,
 man Kræfter samle kan ved et og andet Sted
 og hvile, medens man den Vens Betænkning hører;
 men jeg et stivt Kvarter her Talen ene fører,
 saa jeg er bleven hæs, som ingen Under er.

Rivalen, Medbejleren. Furier, hævnende og martrende Gudinder.

Fortvivlet, rasende og dette Svælg saa nær,
som inden stakket Tid mig ganske skal opsluge,
jeg en fortvivlet Røst har ogsaa maattet bruge,
og dette, véd du selv, mangfoldig lider paa.

Jesper. En Udeblivelse du mig tilgive maa,
som Omsorg for dit Vel har ene foraarsaget.
I min Fraværelse jeg heldig har opdaget,
at der maaske endnu er Redning for min Ven.

Mads. Hvad Redning? Jesper, tal!

Jesper. Vid da, at Skrædderen —

Mads. Jeg véd alt nok om ham.

Jesper. Nej, du maa vide mere;
i Dag, i denne Dag han Gretes Mand skal være!
Men han har —

Mads. Hold min Haand! jeg ellers dræber dig;
er jeg ej martret nok, om du ej spotter mig?

Han tager forbitret en Kniv op af Lommen.

Jesper. Han ingen Strømper har.

Mads. Læs, før du dør, Misdæder.

Jesper. Han ingen Strømper har.

Mads. Jeg siger læs, Forræder.

Jesper. Han ingen Strømper har.

Mads. Endnu har du ej læst?

Jesper. Han ingen Strømper har.

Mads. Saa dø da som et Bæst.

Jesper. Han ingen Strømper har. For Pokker, kan du høre?
Og denne Mangel maa du dig til Nytte føre;
du Grete véd i Dag vil giftes absolut,
jeg véd, hun kommer hid, sig da: Min søde Snut —
hvis Snut er for gement, kald hende noget andet.
Nok, sig, du Strømper har, og se, du kan faa blandet
din Tale hist og her med Haanheds Træk mod ham,
som ikkun Støvler har. Tal om den store Skam,
en støvlet Brudgom vil blandt Folk paaføre hende,
gjør dette, og jeg tror, at Bladet sig skal vende.
Du svarer intet, Mads?

Mads. Jeg tavs beundrer dig,
som glemmer saa dig selv af Kjærlighed til mig;
du nævner ej engang det Mord, jeg nylig vilde —
kan du tilgive det?

Jesper. Det lader meget ilde
at huske smaa Ting nu, da jeg dig giver Haab

at blive Gretes Mand; med Fryd og Elskovs Raab
 du burde svare mig; er Kulde her anstændig?
 Du er indvendig hed, vis dig og hed udvendig.

Mads. Om i en Arie jeg bragte Heden frem?
 Den Maade, synes mig, var ikke ubekvem.

Jesper gaar.

Tredje Optrin.

Mads alene.

Aria.

Paa mit Hjertes Skorsten brænder
 en harpixed Elskovs Brand,
 som er tændt i begge Ender,
 Elskovs Gud den tændte an.
 Hver, som Røgen ser opstige
 (Røgen er min Aria),
 tænke maa, om ikke sige,
 der er hedt, hvor den kom fra.

Der kommer den, hvis Ord hos Grete meget gjælde,
 hvis Raad hos hende mig kan rejse eller fælde.
 Jeg Mette bede vil med Forbøn tjene mig,

Fjerde Optrin.

Mads. Mette.

De løbe hinanden i Møde.

Mette. Seigneur!

Mads. Madam!

Mette. Jeg har en Bøn at gjøre dig,
 en saadan Bøn, Seigneur, som jeg ej vilde vove
 hos en, som styredes af Egennyttens Love,
 som Had og Lyst til Hævn har gjort til Dyden fejs,
 en saadan nedrig Sjæl bønhørte mig vist ej:
 Jeg for at bede ham gik heller ej af Pladsen,
 nej, Hjærter kun, som det, der pikker i Mads Madsen,
 formaa at vise mig en saa udmærket Gunst,
 hvorom en mindre Sjæl anmodedes omsonst.
 Jeg beder for Johan; fra Knæet ned til Foden
 hans Skæbne nægter ham i Dag at lyde Moden;
 døm selv, hvor himmelhøjt, Seigneur, jeg agter dig,
 naar jeg dig bede tør at gjøre lykkelig,
 at laane Strømper til — —

Mads. Jeg knap af Sans og Mæle
 saa meget har igjen, at jeg dig kan fortælle,
 at den, som saadan Gunst beviste sin Rival,
 ej ædelmodig var, men daarekistegal.
 Jeg havde, da du nys mig Ordet tog af Munden,
 en anden Bøn til dig, hvortil Fornuft var Grunden

og Billighed og Dyd; jeg vilde bede dig ved Forbøn og ved Raad hos Grete tjene mig. Johan er strømpeløs og Gretes Haand uværdig, hun giftes vil i Dag, og han er ikke færdig; hvor let en Sag for dig ved denne Lejlighed, at skaffe mig igjen den strømpeløses Sted? Hvor billigt og hvor ret!

Mette. Jeg ret og billigt kalder i Verden ingen Ting, som Grete ej bifalder, det er min Lidenskab, jeg har ej anden Drift, og Grete ønsker ej med dig at blive gift — det er mit Svar. Farvel!

Det sidste Ord siger de begge paa én Gang. Mads gaar.

Femte Optrin.

Mette alene.

Vi begge længselfulde nys mod hverandre gik, som om den ene skulde den andens Lykke gjort; men næppe faa vi Tid at aabne Munden ret, før vi en heftig Strid blandt vore Ønsker se. Naar paa den jævne Skive man tvende Kugler Fart vil mod hinanden give, de skynde sig af Sted med samme Hurtighed som ømme Elskere til deres Samlingssted. En tosset Jyde-Dreng maaske vel turde mene, de længtes efter sig for evig at forene: Nej, kjære Jyde! nej! De før sig røre ej, før med en lige Fart hver Kugle gaar sin Vej. At jeg med Kuglerne her mener Mads og Mette, derom det tosset var mig selv at underrette, thi jeg jo ene er, og ingen har mig hørt.

Sjette Optrin.

Grete. Mette.

Mette. Mit Ærende kun slet, Veninde, er udført; Mads ubevægelig — — —

Grete. Det viser mig til fulde, at i en andens Sag man taler kun med Kulde. O, at min Ære dog mig ej i Vejen stod, jeg skulde kaste mig for den grusomes Fod; jeg skulde vise dig, hvad Bønner kan udrette, naar man er hed som jeg, og ikke kold som Mette.

Mette. Er slig Bebrejdelse da Løn for al min Flid? Men jeg dig ynker kun. Dit Hjærte er i Strid, og Pinsler ofte kan den største Sjæl forlede til paa sin bedste Ven at hævne Skæbnens Vrede.

Aria.

Saa æltes Bly med vrede Tænder
 i Heltes Mund, hvis blotte Rygge,
 ej for at svales, søge Skygge
 i en Allé gevorbne Venner,
 som bleve Bøddeler af Tvang
 og under spilte Huders Klang
 dem vifte Ild med smidig Gren
 paa nys afklædte Rygge-Ben.
 De præge deres bitre Kval
 i det uskyldige Metal
 og glemmer al den Tjeneste,
 det dem i Krigen lader se,
 som dog er overmaade vigtig,
 at sige, naar de sigte rigtig.

Grete. Hvor er jeg lykkelig, at du holdt op en Gang.
 Jeg tager samme Del udi din smukke Sang,
 som din besjungne Helt i Pibers Lyd og Trommen.
 Var her vel Sted og Tid — — —

Mette. Min Tid var før ej kommen,
 jeg vidste intet Raad og meget bange var
 for at bedrøve dig med et mistrøstigt Svar.
 Jeg ved min Arie kun søgte Tid at vinde
 og under Sangen var saa lykkelig at finde
 et Middel, som jeg tror, du vist skal frelses ved.
 Du det ej vide bør; thi saadan Kundskab stred
 mod Æren, mod din Stand og mod — —

Grete. Hold inde, Mette!
 Jeg frygter meget for, at jeg det skulde gjætte;
 du véd, jeg er ej dum, du véd, jeg dydig er,
 du véd, hvor højligen mig Skrædderen er kjær.
 Jeg Dyd og Ære dog for Elskov Fortrin giver;
 men, hvad jeg ikke véd, mig ej tilregnet bliver;
 saa meget tror jeg dog, at du mig sige bør:
 om du i dette Raad Johan delagtiggjør;
 om Skrædderen derved kan blive mig uværdig;
 men fremfor alle Ting, om han snart bliver færdig.

Mette. Af disse Spørgsmaal nu kun ét besvares kan:
 Johan i denne Dag vist blive skal din Mand.

Grete gaar.

Syvende Optrin.

Mette alene.

I Dag skal Elskovs Gud udmærke sig ved Sejer;
 en høj, en ædel Sjæl skal fra sin rette Ejer,

Saa æltes Bly o. s. v. Naar en Soldat — en »gevorben« — skulde lide Spidsrodsstraffen, der bestod i Stokkeslag, som gaves ham paa den blotte Ryg af hans Kammerater, der vare opstillede i to Rækker, imellem hvilke han maatte løbe, fik han en Blykugle i Munden for lettere at kunne bide Smerten i sig. Spilte Huders Klang, Trommeklang.

af Kjærlighed forført, to Strømper tage bort,
Dyd kom vel tit tilforn, men aldrig saa til kort,
naar den i Heltens Bryst mod Elskov turde stride.
Man Elskovs Heflighed af Dydens Tab maa vide.

Ende paa tredje Optog.

Fjerde Optog.

Første Optrin.

Johan. Mette.

Johan. Bestjæle min Rival? Det er for farligt, Mette.

Mette. Jeg véd det ene Raad, og intet uden dette,
som til dit bedste mig Cupido selv indgav,
skjælv du! i Fald du ej benytter dig deraf.
En Sjæl som Gretes Sjæl for Æren meget vover,
og skjønt hun sig med Mads kun liden Lykke lover,
saa tror jeg dog, hun før sin Haand vil give ham
end én, hvis støvlet Fod skal gjøre hende Skam.

Johan. Det alt besluttet er, jeg dine Raad vil følge.

Mette. Du gaar saa snart, Johan? Jeg kan dig ikke dølge,
jeg havde ikke tænkt, det kostede saa lidt
for en ophøjet Sjæl at gjøre saadant Skridt.
Min Helt! for alle Ting mod Dyd lad Elskov stride!
Vis ikke Lasten frem paa dens luslidte Side.
De store synde vel i Grunden som de smaa,
men Maaden, som enhver sin Synd udøver paa,
den ene gjør til Helt, den anden til en Staader;
du ej Forskjellen véd, Seigneur! paa disse Maader?
Saa smuk Opdragelse du end for Resten har,
du har i denne Sag opført dig som en Nar.
Bør du ej sige først, hvordan dit Hjærte splittes?
snart sværge: at det ej ved Laster skal besmittes?
snart raabe: Elskovs Gud din Gud alene er?
og efter elleve til tolv Omvexlinger,
hvorved nu Kjærlighed, nu Dyden Sejer vinder,
mag saa, at Elskov dig den tolvte Gang forblinder,
vræng Munden, vri din Krop, bær dig, som du var gal,
og naar du det har gjort, bestjæl saa din Rival.

Johan. Tolv Gange, Mette? Nej, det vil for længe vare;
det er den høje Tid.

Mette. For Tiden da at spare
gjør her Præludium, og gaa saa strax der hen,
hvor Madses Kiste staar, saa vil jeg kjærligen
tro, at du undervejs har gjort det af med Resten;
det er jo vores Pligt at tænke vel om Næsten.

Johan, sætter sig i en ægte tragisk Postyr. O! hvilken Kval og Strid! Mit Hjærte splittes ad!
 Dyd! Elskov! Kan I to ej søbe af ét Fad?
 En af jer vinde maa, den anden maa fordømmes,
 to store i en Sæk kan ingenlunde rømmes,
 men Sækken, som I to kan ikke rømmes i,
 til Gavns undgjælde maa for eders Klammeri;
 mit Hjærte revner snart; jeg elsker eder begge;
 du, Elskov, er mit Liv, du, Dyd, min Kjæledægge!
 Jeg plejer ellers gaa derfra, hvor Slagsmaal er,
 men jeg de stridende med mig i Hjærtet bær.
 Omsonst at fly, omsonst at ville dem forlige,
 her er ej andet for, jeg Dommen maa afsige:
 min Kjæledægge, Dyd, ja, Sejeren er din,
 du ene herske bør i stolte Heltes Sind.
 Vig, lille snottede! som skyder Folk med Pile,
 som til min Uheld har min Grete lært at smile —
 min Grete? Nej. Hvis da? Maaske Mads Madsens? Ja!
 Jeg skjælver for min Dyd og skynder mig herfra.

Til Mette.

Kan jeg nu gaa?

Mette. Ja vist.

Andet Optrin.

Mette alene.

Naar Dyd og Elskov stride,
 skjønt man som ofteste kan se, til hvilken Side
 sig Lykken hælde vil, saa føler man endda
 en tvivlsom Frygt, jeg véd ej, hvor den kommer fra.

Aria.

Saaledes kan en Skyldner bæve,
 naar paa hans Dør med ivrig Næve
 der bankes af en Kreditor;
 skjønt Slaaen lukker inden for,
 skjønt Pokker sjælden plejer føre
 Folk ind igjennem lukte Døre,
 saa skjælver Skyldneren endda;
 Gud véd, hvor saadan kommer fra.

Tredje Optrin.

Mette. Johan med Strømper i Haanden.

Johan. Nu er der intet mer, som kan min Lykke hindre.

Mette. Du har vel ej forsømt, hvad jeg dig bad erindre,
 Formaliteterne?

Postyr (Positur), Stilling. rømmes (Norsk), rummes. Den lille snottede, som skyder Folk med Pile, er Kjærlighedsguden.

Johan. Jeg alting haver gjort,
som du mig foreskrev; thi det ej siger stort,
at jeg kun haver brugt en middelmaadig Stemme;
jeg var saa bange for, man skulde mig fornemme,
i Fald, som du mig bød, jeg havde skreget.

Mette. Nej!

det intet skade kan.

Johan. Saa er der heller ej
det ringeste forsømt, thi hvad vil det vel sige,
at Tiden ikke just afpasset blev saa lige?
Det er en ringe Ting, ej værd at tale om.

Mette. Hvad mener du?

Johan. At jeg til Madses Kiste kom,
just da udi min Sjæl Dyd førte Regimente;
det var ej raadeligt et Øjeblik at vente,
til Elskov Sejer vandt, og rent at bryde af
den nys begyndte Ros, som jeg til Dyden gav,
var alt for latterligt; jeg desforuden vidste,
at inden stakket Tid mig Elskov skulde friste,
og, stærkere end Dyd, mig gjøre til en Tyv:
at stjæle Klokken sex og stjæle Klokken syv
det kommer ud paa ét; jeg altsaa strax udførte
mit Foretagende, og da mig ingen hørte,
det ligegyldigt var, om Elskovs Raseri,
som mig forledede til dette Tyveri,
kom to Minutter før, kom to Minutter siden;
og overalt en Helt ej Slave er af Tiden,
thi Klokken er kun for Skomagere og Skræd —

Mette. Tal du kun Ordet ud og blues ej derved.
En Skrædder, som er Helt, er ikke Skrædder mere:
Den Titel, som er størst, tilkommer os blandt flere.
I øvrigt finder jeg, Seigneur, at du har Ret;
en Helt hvert Øjeblik afpasser ej saa net;
men Grete nærmer sig.

Johan. Jeg vil afsides træde,
iføre Strømperne og være her til Stede
om et Minut igjen.

Fjerde Optrin.

Grete. Mette.

Grete. Hvor er min Skæbne haard!
Fra et til andet Sted jeg i den Tanke gaar,
at min Forfatning sig med Stedet skal forandre;
men Sorgen følger mig, ihvor jeg end vil vandre.
Jeg ned i Haven gik, min Sorg spaserte med,
i Gyngen satte mig, min Sorrig op og ned
sig gyngede med mig. Ja, i vort Spisekammer,
hvor jeg saa tit tilforn fandt Raad mod al Slags Jammer,

omsonst jeg søger nu en Lindring for mit Sind,
 min Sorg med lige Skridt ledsager mig der ind.
 Jeg tænkte, røget Flæsk kan hjælpe, hvem kan vide?
 men følte Flæsk og Sorg i Halsen fast at sidde.

Mette. Slaa dig til Rolighed.

Grete. Jeg finder ingen Ro,
 Veninde! før du mig har sagt, hvad jeg kan tro
 om dette Haab, hvormed du smigrede mit Hjærte.

Mette. Tro, at du snart skal faa alt, hvad din Sjæl begjærte,
 tro, du er lykkelig, tro, al din Sorg og Ve
 nu Ende har; ja, tro — nej, tro ej mer, men se!

Femte Optrin.

Grete. Mette. Johan.

Grete. Johan med Strømper paa! Tvivl, Haab og Frygt og
 Glæde
 betage mig og knap at aande mig tilstede.

Til Mette, som tier.

Hvor fik han dem? Sig snart.

Til Johan.

Johan, jeg har en Tvivl.

Mette til Johan. Svar hende som en Helt, tal i den høje Stil!

Grete. Johan, jeg har en Tvivl, den kan du mig betage;
 jeg véd, man intet faar omsonst i vore Dage;
 hvor fik du Strømper fra?

Johan. Hvis dette Spørgsmaal gik
 ud af en anden Mund, i dette Øjeblik
 han for sin Dristighed med Livet skulde bøde;
 den, som formaster sig at gjøre Kinder røde,
 som Skæbnen har udset til Kinder for en Helt,
 hvor fælt han straffes end, dog straffes ej for fælt.

Grete. Saa rødmer du?

Johan. Madam! ja, men paa Eders Vegne;
 saa lav Mistanke kan ej høje Sjæle egne,
 men Eders Sjæl er lav.

Grete. Seigneur! Høj eller lav,
 jeg beder dig, besvar det Spørgsmaal, jeg dig gav.

Johan. Mindst drømte jeg, Madam! at I mig skulde nøde
 til at fralægge mig en saadan nedrig Brøde.
 Jeg Maalet, sagde I, for Eders Elskov var,
 nej, Maal for Jer Foragt, den Sag er alt for klar.
 Forgjæves søgte man paa hele Jorderige
 en Elskerinde, som sin Elsker vilde sige:
 De Strømper, som du bær, du stjaalet har, min Ven!

(Af hvad I sagde før, det var dog Meningen.)
 Jeg lod ved Paasketid mit Hovedhaar afraage,
 af Skræk sig rejser nu den Stump, som er tilbage,
 og løfter min Paryk en Tomme fra sit Sted.
 Hvem bliver skjældt for Tyv og gyser ej derved?
 Dog Skrædderen Johan har Aarsag til at mene,
 at han frikjendes ved sit blotte Navn alene:
 Johan von Ehrenpreis, vid, naar man hedder saa,
 man da umulig kan et Tyveri begaa.
 Madam! I maatte dog min ømme Sjæl forskaane,
 den har endnu ej lært at lade sig forhaane;
 jeg før i Lære stod, min Mester var en Stud,
 for ikke smukke Ting han tit mig skjældte ud,
 jeg dølger ej derfor, han tit »din Æsel!« sagde,
 men Tyve-Navn, Madam, han aldrig mig tillagde;
 det var mig forbeholdt, at høre det af én,
 som jeg tilbad, som var min tredje Øjsten.
 I græder, Grete?

Grete. Nej!

Johan. Da burde I dog græde.

Grete. I Fald jeg græd, Seigneur! da skete det af Glæde.
 Nu kjender jeg Johan, hvor er jeg lykkelig,
 hvor er du dyrebar! Du vist tilgiver mig,
 at jeg din Heltesjæl saa haardt paa Prøve satte,
 i Fald du fatte kan — dog ingen Sjæl kan fatte,
 hvor min Højagtelse højt til Beundring steg
 og steg alt højere, jo mer du bister skreg.
 Min Elskov og min Agt du kaldte tit din Lykke,
 læs i mit Hjærte nu, se, hvilket Fandens Stykke
 din Lykke voxet har ved denne Lejlighed,
 og jeg skal vove for, du er ej længer vred.

Johan. Jeg være længer vred? Nej, uforlignelige!
 jeg sige maa — — —

Mette. Her er ej Tid til mer at sige,
 I begge have vist jer Ret til Helterang
 og eder nøje bør hermed for denne Gang.
 Hvert Øjeblik er dyrt, og I behøve begge
 paa eders Bryllupspynt den sidste Haand at lægge.

Ende paa fjerde Optog.

Femte Optog.

Første Optog.

Mads. Jesper.

Mads. Du paa Rivalens Ben to hvide Strømper saa'?
 Saa Skæbnen altid skal for ham paa Pinde staa!
 Ja, Skæbne! tro, jeg ser alt, hvad du har for Øje;
 men jeg har Arm og Kniv, og du har spildt din Møje:
 Du forud føler alt (du maatte skamme dig)
 en Vellyst i den Kval, som vil fortære mig,

naar jeg et Vidne skal til den Forening være,
som skiller mig ved alt, ved Grete og min Ære;
men naar jeg ikke mer ser denne Verdens Dag,
skal Skæbnen med sit Had vel gjøre mig en Smag.

Jesper. Dø er din Pligt, naar du paa ingen anden Maade
véd dig at redde ud; men turde jeg dig raade,
du skulde sætte op endnu et Øjeblik
dit Forsæt; vi maaske en bedre Tilflugt fik.

Mads. Én Tilflugt er der kun, en eneste tilbage:
Med Skæbne, Grete, Liv jeg strax maa Afsked tage.

Jesper. Det aner mig, min Ven, at det for tidlig er.

Mads. Men Helte, som vil dø, foragte Anelser.

Han tager sin Kniv op.

Vær stærk, min Arm, og tro! Vær skarp, min Kniv, og sikker!
Min Jesper! Liv! Farvel! — — Dog, før end jeg mig stikker,
i Fald du haver kjær din Kalemankes Vest,
saa staa mig ej saa nær, den ellers faar sin Rest.

Aria.

Naar, som des værre ofte hænder, Ulykken muntre Fluer sender i tomme klare Flasker ned, den heftigste Urolighed man tydeligen kan fornemme af deres Løben, Flugt og Stemme.	Hvis Hud og Glas var lige klare, jeg kunde mig den Møje spare, at sige dig: Mit Blod far' om som Fluen, der i Flasken kom. Jeg ydermere for mit Øre kan som en Lyd af Fluer høre.
--	--

Mit Blod tilfælles har saa mange Ting med Fluer,
som ere fængslede, at jeg med rette gruer,
det og vil ligne dem, som slippe ud igjen,
og synes, at de ej kan komme langt nok hen
fra en forhadt Arrest. Min bedste Ven i Live!
dig maatte allermindst min Død til Skade blive.

Jesper. Endog paa Gravens Pynt erindrer du min Tarv!
Jeg haver intet Ben, jeg haver ingen Marv,
som jo Erkjendtlighed og Medynk gjennemtrænge;
men at du ej skal tro, jeg stod omsonst saa længe,
som du sang Arien om Fluer og dit Blod,
saa faldt jeg, eller og min Gejst mig falde lod
paa en Mistanke; hvad, om du den rette Ejer
til disse Strømper er, som krone skal med Sejer
en lykkelig Rival?

Mads. Den, Grete haver kjær,
og ærer med sit Valg, for smaa Forbrydelser
jeg ej mistænke bør. Han er jo Helt desuden.

Jesper. Men Skrædder mer end Helt; det viser noksom Huden.
Saa længe som han har en Skrædder-Plet paa den,
jeg Helten mindre ser i ham end Skrædderen.

Gjøre mig en Smag, dette Udtryk er uforstaaeligt. Skrædder-Plet;
Almuen holdt for, at Skrædderne i Reglen led af Udslæt.

Mads. Se i ham, hvad du vil; jeg ser kun paa min Ære, jeg maa ej i mit Bryst saa lav Mistanke nære.

Jesper. Men sig! hvor skulde han her faaet Strømper fra, hvor ingen uden du — — —

Mads. End Grete, Mette da?

Jesper. Saa bilder du dig ind, han deres kunde bruge? Af deres Strømper én sex Skrædderben kan sluge.

Mads. Jeg var tilfreds, min Ven, den kunde sluge syv, saa er Johan en Helt og kan ej være Tyv, og du til Nedrighed forgjæves mig skal friste.

Jesper. Taal i det mindste, Mads, at jeg udi din Kiste min Tvivl maa opløst faa!

Mads. Du kan den bringe ind, ej for at rydde ud Mistanken af mit Sind, thi jeg mistænker ej, men at endnu i Live mit Efterladenskab jeg dig kan overgive.

Jesper gaar.

Andet Optrin.

Mads alene.

Nu var det Tid at dø, nu ingen hindrer mig, men jeg koldsindig er og alt for magelig, og Helten, naar han dør, bør hed og virksom være; men hvorfor jeg er kold, det véd — — det véd vor Herre.

Tredje Optrin.

Mads. Jesper med Kisten.

Jesper. Kom lad os efterse.

Mads. Her er Fortegnelsen; vi der vil læse først, hvad er i Læddiken.

De læse begge.

Duo.

Fem Knapper til en Trøje,	en Stump Meloten-Plaster,
en Synaal uden Øje,	et Brev fra salig Faster,
et brunrødt Syleskaft,	en Daase uden Laag,
en gammel Strimmel Taft,	den nye Salmebog.

Jesper. Alt nok om Læddiken, jeg længes efter Kisten.

Mads. Se Tøjet efter du, saa skal jeg læse Listen.

Jesper. Begynd paa Strømperne.

Mads. Først findes tvende Par saa hvide som en Sne, hvori før Grete har med Silke syet mit Navn.

Læddike, et lille afdelt Rum med Laag over.

Hovedværker i den danske Literatur.

Jesper. Jeg ser kun ét Par hvide.

Mads. Det andet uden Tvivl sig skjuler ved en Side; søg med Alvorlighed.

Jesper. Al Søgen er omsonst; søg selv.

Mads, efter at have søgt. De findes ej. Min Skæbne al sin Kunst udtømmer for mig ret ulykkelig at gjøre, og alle Øjeblik mig nye Sorger føre. Jeg undres endnu paa, den sparede min Stok, hvis Knap af Perlemor, Gud véd, har kostet nok, hvis Tab mer vigtigt var, mer smerteligt end dette.

Jesper. Maaske af denne Sorg en nedrig skulde gjætte, at Døden ikke just var det, du tænkte paa; men Jesper kjender dig og dig beundre maa. Du har behaget mig til Arving at udnævne af al din Ejendom; du havde tænkt at levne mig et Par Strømper mer; sin Vens Forlis og sit en Sjæl saa høj, saa stor som din anser for ét, og herfra denne Sorg. Men nu til noget andet: Det skulde, synes mig, dog være rent forbandet, om Skrædderen Johan med dine Strømper paa til Brudeskammelen ustraffet skulde gaa. Jeg skulde dog vel tro, du ham vil forekomme; han her indfinder sig, før et Kvarter er omme, at følge Grete did, hvor Baandet knyttes skal, som ej kan løses mer.

Mads. Mod en forhadet Rival jeg maa udrustes først med højst fornødne Vaaben. Jeg har ej Bidden smagt, jeg har ej drukket Draaben i denne ganske Dag, og uden Øl og Mad er Helten ingen Ting.

Jesper. Der inde staar et Fad, som ved sin vide Kreds og Dybhed sig udmærker, til Bredden fyldt med Kaal. Du gjør vist Underværker, hvis du det tømme kan.

Mads. Jeg skal forsøge det. Ve dig, Johan! Ve dig, naar Mads er bleven mæt.

De gaar.

Fjerde Optrin.

Grete. Mette. Johan.

Grete med Johan ved Haanden. Saa blev det Sandhed dog, som i et Ordsprog staar, at efter Regn og Slud man blide Solskin faar. I otte Dage var min Sjæl et Rov for Smerter, jeg ingen Føde nød, jeg væmmedes ved Ærter,

nedrig, lav (Sjæl).

min Søster, du det véd, det var min bedste Mad,
og naar jeg Ærter selv og Flæsk ej spise gad,
enhver kan slutte let, hvor stor min Nød har været.

Johan. Jeg tvivler ikke paa, at Sorg dig har fortæret;
men nu til Klagemaal du ingen Aarsag har;
nu er du lykkelig, forglem saa, hvad du var.

Grete. Jeg mig erindrer kun de kummerfulde Dage,
som, Himmelen ske Tak, jeg haver lagt tilbage,
at jeg des bedre maa fornøjes ved de Kaar
og den Lyksalighed, som mig Fremtiden spaar,
da endnu et Kvarter vi kunne her forhale,
saa lad os vixelvis vort Haab, vor Fryd afmale.

Johan. Begynd, min Grete, først, dig falder Æren til;
saa snart du færdig er, jeg dig afløse vil.

Grete, bevægeligen. Jeg i min Elskers Arm, jeg ved min Heltes Side
af søde Følelser skal ene kunne vide,
at jeg er til. Mig skal ej nogen indbildt Frygt
af Søvne vække mer. Nej, jeg skal hvile trygt
og vaagne smilende; og Hjærtet dig skal sige:
»Nu vaagnede din Glut, nu smilede din Pige.«
Og du skal vaagne glad og smilende som jeg,
og — — —

Mette. Gaa ej videre, thi det anstaar dig ej.

Der bliver en kort Tavshed.

Grete til Johan. Hør her en Gang, Seigneur, du falder jo i Staver,
nu Turen er til dig.

Johan. St! St! Jeg mig belaver
paa et anstændigt Svar — — og — — Svaret lyder saa — —
jeg — — næppe véd for Fryd — — paa hvilken Fod at staa — —
og — — for en Sikkerhed saa staar jeg paa dem begge — —
og — — *à propos* om Ben, jeg ikke just i Lægge
min største Force har, men Skabningen?

Grete. Er net,
det vil jeg dig tilstaa. Men om jeg tænker ret,
saa er ej dette Svar aldeles saa anstændigt,
som du det lovede.

Johan. Jeg haver et indvendigt
og et udvendigt Pund, det første ikke staar
det andet altid bi. Der i min Hjærne gaar
udaf de smukkeste og mest udsøgte Tanker
en utaalmodig Sværm, som inden Hjærnens Planker
indsluttes ynkelig, fordi jeg ikke kan
i Gang min Tunge faa; — — men tys, nu gaar det an.
Han gjør sig kostbar. Selv Elskov os, Madam, en Bane skal berede,
selv plantede han der de Roser, vi betræde —

à propos om, i Anledning af. Force, Styrke.

ved Roserne forstaa Elskovs Henrykkelser,
spørg saa ej, om de staa hinanden ganske nær.
De stærke Farvers Skin til sidst vort Syn formørke,
men derimod paa grønt vort Øje samler Styrke;
det vidste Elskovs Gud og Rum lod aaben staa
imellem Roserne, at stilte Længsler maa
den Afstand fylde op med evig grønne Blade.

Mette til Grete. Han taler som en Helt, det maa enhver ham lade.

Grete. Hvor hæves ej mit Mod, naar jeg betænker kun,
at det min Elsker er, som har saa sød en Mund;
men det er endnu lidt, jeg først for Alvor knejser,
naar jeg af mange smaa, men kjække Ehrenpreiser
kun forestiller mig, hvor jeg omringes skal.

Johan. Vi Afkom vist nok faa, Madam, i Hobetal.

Grete nejer, og Mette ser paa hans Ben.

Grete. Hvor fyndigt er hans Sprog! Hvor stærke hans
Udtrykke!

Hvormed har jeg fortjent for andre saadan Lykke?
Elskværdig Helt! — — Av! Av!

Mette. Hvad fattes, Pige, dig?

Grete. Av! Av!

Johan. Heltinde!

Grete. Av!

Johan. Betro din Sorg til mig.

Grete. Jeg fik en Anelse. O, alt for kjære Skrædder!
Grædende. Den spaar mig din Ruin.

Mette. Véd du, du overtræder
Heltinders strænge Lov? Hvor har du hørt, hvor læst,
at en Heltinde var af Anelser indblæst
to Gange paa én Dag? Du først i Morges drømmer,
faar derpaa Anelse. Heltinders Lov indrømmer
dig knap saa stor Portion, og endda vover du
paa ny af Anelse at faa et Anstød nu;
det gaar min Tro for vidt.

Johan. Mit Hjertes Herskerinde!
lad onde Dunsters Magt ej din Forstand forblinde;
hvad har du spist i Dag?

Grete. En ringe Bagatel,
fem Sild, lidt Ærter, Flæsk — — —

Johan. Ja, jeg det tænkte vel,
man faar som ofteste den ugemene Gave,
at have Anelser, af en bedærvet Mave;
tro du paa mine Ord, at Ærter, Flæsk og Sild,

helst om nybrygget Øl man drikke vil dertil,
saa god en Anelse, som ønskes kan, frembringer.

Grete. Seigneur, du taledede, strax fik min Angest Vinger.
Af Ærter, Flæsk og Sild (thi jeg nu tror med dig,
at denne Anelse kun de forvoldte mig)
urolig Dunst ej mer til kvalte Hjærte stiger.
Hvad i min Heltes Ord der dog ej Kræfter ligger!

Aria.

Saa Børnesværmen i en Skole
bestige Borde, Bænke, Stole
og skrige højt og skoggerle,
naar de ej Skolemester se;
men naar han kun ved Døren rører,
hver paa sit Sted strax Pokker fører;
han næppe faar »I Æsler« sagt,
før alting er i Orden bragt.

Jeg mener Dunsterne ved denne Børneflok,
og — — —

Johan. Tal ej mer herom, jeg dig begriber nok;
din Kompliment er smuk, og Lignelsen er vakker.
Men skal vi ikke gaa?

Mette. Hun ser ud af Vinduet efter Solen. Det snart ad Tiden lakker.

Grete. Kom, lille Hjærtetyv.

Johan. Jeg mig udbede maa
et mere tugtigt Navn. Naturen lod mig faa
til Tyv og Tyveri et Had saa overdrevet,
at Ordet Hjærtetyv er mig en Afsky blevet.
Man sætte Hjærte for, man sætte Hjærte bag,
en Tyv er dog en Tyv, det er en afgjort Sag.

Femte Optrin.

Mads. Jesper. Grete. Mette. Johan.

Mads. Madam, der staar en Tyv.

Grete. Der staar en Helt, Forræder.

Mads. Jeg siger nu som før, Madam, der staar en Skrædder.

Grete faar lidt ondt.

Mette til Johan. Nu gjælder det, Seigneur, at vise Heltemod.

Johan til Mads. Du mig for liden er, du ellers for min Fod
udgyde skulde strax det smudsige, som flyder
i dine Aarer.

Mads. Glad jeg selv mit Blod udgyder,
men hævnet vil jeg dø, og Grete kjende skal
den nederdrægtige, hun gav mig til Rival.
Dog hvad, hun kjender ham. En Brudgom, som kan stjæle,
ej vælger sig en Brud, som ej forstaar at hæle.

kvalte, forpinte (quälen).

Naar jeg mig tænker om, jeg hel fornøjet er,
 at Grete holdt mig ej den store Naade værd
 at blive hendes Mand. I disse dyre Tider
 en Sværm af Haandværksfolk om Brød indbyrdes strider;
 Heltinden klog indsaa, ét Haandværk ej forslog,
 og Mads kun havde ét. — Jeg mig udbeder dog,
 (Til Johan) at fra en mere rig du efter Dags vil røve,
 hvad Grete eller du fremdeles kan behøve.

Grete. Jeg ingen Lynild ser, ej hører Tordenskrald!
 Hvordan er dette fat. En fræk Forræder skal
 ustraffet spotte os? Han ryddes ej af Jorden
 i samme Øjeblik? Naturens hele Orden
 urygget staar; Johan! hvad skal jeg tro, min Ven,
 til slig Koldsindighed bevæger Himmelen?
 Hvor sitrer jeg! Mon du — — —

Johan. Imod saa smaa Insekter,
 mod Maddiker som den en Himmel ikke fægter,
 og Helten himmelhøj, i Fald han øjned den,
 den krybe lod i Fred. Til Mads. Kryb ind, kryb ud igjen,
 for mig kryb, hvor du vil; kun dette vil jeg sige:
 erindre, hvad du er; vid, du maa ikke vige
 fra Maddikens Natur; tal ej, dit Væsen er
 at krybe, være tavs. En Helt befaler her,
 kjend ham, føl dig og lyd.

Grete. Nu fløj min Sjæl tilbage,
 som vilde nyligen af Angest Flugten tage;
 jeg ustuderet er, saa meget véd jeg dog,
 at aldrig nogen Tyv kan føre saadant Sprog.
 Hvor heltemæssig, stolt — —

Mads til Grete. Jeg tvivler ikke længer
 paa din Uskyldighed, du værdig er, du trænger
 til en Oplysning. Hør — —

Grete. Forvovne, paa dit Ord
 du tænker, jeg Johan en lav Misdæder tror?

Johan. Jeg sagde: Kryb og ti.

Mads til Grete. Jeg gjør dig her en Ed,
 hvis du mig hører nu, at i al Evighed
 du aldrig af min Mund et Ord skal mere høre.

Grete. Han paa det ømme Sted forstod mig ret at røre,
 den Fristelse er stor.

Johan. Jeg har befalet ham
 at tie som en Mur; tillad ham ej, Madam,
 at handle mod min Lov; min Ære derved lider.

Grete. Men vinder i sit Tab. Der siden kommer Tider,
 da du mig takke skal, for jeg ulydig var;

mod Maddiker som den, som ham (foragteligt).

da du bekjende maa, din Ære vundet har
langt mer, end den har tabt. Din Gretes første Bejler,
al Maskepi med ham (det ingenlunde fejler)
gjør dig og hende Skam; den Skam bør vi undgaa,
vi bør. Sig Eden, Mads.

Mads. Gid gule Ærter maa
udi min sultne Mund til Stene sig forvandle,
saafremt jeg mod min Ed og Løfte skulde handle,
med mindre du mig selv vil løse fra min Ed.

Grete. Jeg dig vel sværge bød, men der er Maade med.
Graa Ærter var vel fælt, men sværge ved de gule!
Hu! Haaret rejser sig. Til Mette. Bring mig en lille Smule
af Flæsk og Ærter ind. Mette gaar.

Sjette Optrin.

Mads. Jesper. Grete. Johan.

Grete. Jeg føler, synes mig,
hvor Ærter i min Mund til Sten forvandle sig;
Fornuften vil omsonst den Skræk af Blodet jage.
Jeg haaber, naar jeg først faar Ærterne at smage,
den snart skal Fødder faa.

Syvende Optrin.

Mette med en Skaal Ærter. De forrige.

Grete tager Skaalen. Tak, kjære Mette. Til Mads. Tal!

Mads. Erindrer du en Tid — — —

Johan. Heltinde, du er gal,
som hører paa en Orm.

Grete, som spiser bestandig. Heltinder er ej gale;
med mer Ærbødighed, Seigneur, du burde tale.

Mads. Erindrer du en Tid — — —

Johan. Kom, lad os gaa, Madam.

Grete. Jeg fremmer jo dit Vel, idet jeg hører ham.

Mads. Erindrer du en Tid — — —

Johan. Erindrer eller glemmer,
saa er det Tid at gaa.

Mads til Grete. Da to latinske Emmer
du syede paa mit Tøj — — —

Johan. Hvi blev din Mund ej syed?
Du hører, som jeg ser, Madam, med Hjærtens Fryd,
hvordan du elskede, hvordan du syede Navne;
vil du ej kysse ham? Vil du ham ej omfavne?
Jeg skal ej hindre dig. Han vil gaa.

Jesper, som holder ham tilbage. Du bliver her, Seigneur.

Johan. Des værre, du har Ret. *Sagte.* Jeg snart af Angest dør!

Grete. Du ej dit bedste véd. Jeg véd det, jeg det fremmer,
trods dig, trods al din Spot. *Til Mads.* Igjen til dine Emmer!
dér var det jo, du slap.

Mads. Om du dem saa' igjen,
saa kjendte du dem vel?

Grete. Hvor sigter dette hen?
Nu isner alt mit Blod!

Johan. Maaske er Tiden omme,
og vi i Tempelet for silde skulde komme,
fordi du daarligen et Løfte holdet har,
som uforsigtigen en Maddik given var.

Grete. Endog mod Maddiker jeg Tro og Love holder.
At Tiden gaar omsonst, du selv jo kun forvolder.
Din Banghed kvæler mig; men Løftet er alt gjort.

Johan *afsides.* Jeg dør!

Mads. Ved disse Knæ, at jeg skal være kort,
(Peger paa Johan.) du kan Mads Madsens Navn og dine Emmer finde.

Grete *til Johan.* Du blegner! Kraft og Mod og Liv og Haab
Hun vil til at besvime. forsvinde.

Mads. Ham Fanden har forført — — —

Grete. Om Folk af Helterang
du tale tør saa lavt? Vid til en anden Gang,
naar Helte Fejl begaa, er Skæbnen Gjerningsmanden,
kun Pøbelen gjør ondt og Skylden giver Fanden.
Men, Mette, hvorfor gav ej du ham dette Svar?
Du saa', jeg i Begreb med at besvime var.
Til Mads. Og du, en anden Gang, naar du ser, Folk vil daane,
saa vid, at du dem bør for Pølsesnak forskaane.
Hvad skal jeg gjøre nu? besvime eller ej?
Om det for silde er, véd Pokker ikke jeg.
Jeg i en Lignelse min Mening vil fremsætte,
og siden maa I mig om eders underrette.
Jeg i saa slibrig Sag ej stoler blot paa mig.

Aria.

Til en, som nøs i Gaar, at sige:
»Hjælp Gud! i Dag, bitt' Faar,
for det, du nøs i Gaar«,
sig passer ikke just saa lige.
Men naar man ser lidt dybt i Tingen,
saa tror jeg, det er rent,
at Prosit, som kom sent,
er bedre end aldeles ingen.

Chorus.

Den Prosit, som kom sent,
er bedre end aldeles ingen,

og Grete hun ser dybt i Tingen,
og hvad hun tror, er rent.

Mette. Besvime, skjønt lidt sent, er vores Raad til dig.

Grete. Tag Skaalen én. Jeg mer ej til mig selv kan finde.

Mads tager Skaalen og spiser. Hun daaner.

Johan til Mette. Jeg er saa bange for, at Helten skal forsvinde og Skrædderen staa rød og feyg og flad igjen, naar Grete vaagner op udaf Besvimelsen.

Mette. Selv Helte kunne tit staa røde, fejge, flade; at være Helte dog de derfor ej aflade.

Ja, vist skal du, Seigneur, staa flad og feyg og rød!

Men rød og feyg og flad du faar en Helledød, naar du kun siger det, som andre Helte sige, naar de lastværdige forlade Jorderige.

Grete, som vaagner op. Hvad Skam! Hvad Kval! Hvad Strid!
Du, som min Elsker var,
du skulde blive mig til en saa grum Barbar!

Johan, grædende. Barbar! Jo men! Jeg dig mit rette Navn
skal sige:

en Tyveknægt. Men tænk dog ej, jeg kunde vige fra Dyden uden Strid. Til Mette. Sig du oprigtigen, om Dyden og om jeg ej stode os som Mænd mod Skæbne, Elskov, Last og Fanden og hans Fætter — dog, Helten Sminke ej paa sine Laster sætter; Madam, jeg er en Tyv, en liderlig, en Knøs, jeg har vanæret dig, du hævnens bør. Han tager sin Kniv op. Adjøs.

Han stikker sig.

Grete. Aa! Bitter Knø! Han dør! Han Hjærte har i Brystet! Saa har hans Last omsonst med dette Haab mig trøstet, at han kun Skrædder var! Min Elskers Hjærte bor udi hans Bryst, han er en Helt, den Trøst er stor, men Jord! hvor dyrekjøbt! Til Mads. Hør du, Ulykkers Fyrste! Er der ej mere Blod, hvorefter du kan tørste? Umenneske! Stød til! Der er og Blod i mig.

Mads. Jeg øm og kjælen skal dit Tab oprette dig. Øm for din Ære før, jeg frelste den fra Fare.

Grete. Du kunde dig, Barbar, saa grum en Omsorg spare. Du lover dig min Haand som en tilbørlig Frugt udaf din Nidkjærhed. Snart haver jeg den brugt. Hun stikker sig. Nu kan du tage den.

Mads til Mette. Skil mig ved disse Ærter; jeg maa med Armene og vise mine Smerter.

Mette tager Skaalen, og hun og Jesper spiser, Mads sætter sig i Lave og siger:

En destilleret Ild af tretten Helveder

og — — jeg véd ikke selv, hvor mange Furier.

Hør, Mette, hjælp mig lidt, du kan jo Emolletten;

Emolletten, den lille Multiplikationstabel (en Maal et), Norsk.

sig mig, hvor mange er da trende Gange tretten;
thi trende Furier der er per Helvede,
om man har sagt mig sandt.

Mette. Ni — — ni og tredive.

Mads. En Helt, som regner slet, er meget at beklage.
Min Tale paa en frisk jeg nu maa igjentage.
En destilleret Ild af tretten Helveder
og ni og tredive bandsatte Furier,
som huses i mit Bryst, mig Hovedet gjør kruset.
Men denne, tror jeg nok, skal feje dem af Huset.

Han tager Kniven op. Han stikker sig.

Mette. Hvor er jeg lykkelig, min Tur dog kom en Gang!

Hun giver Jesper Skaalen.

Jeg ser to kjære Lig af højest Helterang —
jeg ser — jeg ikke kan en Heltesprikvort finde.
Jeg uden Sprikvort dør — Hr. Jesper! Tjenerinde. Hun stikker sig.

Jesper. Hvi skulde Mette dø? Jeg ej Aarsagen véd;
men naar de alle dø, saa maa jeg og af Sted.

Han sætter Skaalen fra sig.

I efterlevende, som dette Sted betræde,
som skue disse Lig og ej vor Død begræde,
I haarde er som Flint. Saa grum er ingen fød.
Nej, Efterslægten vist bejamre skal vor Død.
Paa dens Medlidenhed jeg forud er saa sikker,
at jeg et Ønske gjør, idet at jeg mig stikker,
hvorved jeg vidne vil min Tak for hver en Taar.
I efterlevende, tror, det fra Hjærtet gaar.
Gid det ej eder gaa, som det gik denne Stymper!
Gid eders Kjærlighed maa aldrig mangle Strømper!

Han stikker sig.

Ende paa femte Optog.

Epilog til Kjærlighed uden Strømper.

Merkurius kommer ned fra Olympen under Basuners Lyd og siger:
Jeg er Mercurius, og gid jeg var det ikke!
Man mig i Sinde faar hvert Øjeblik at skikke
snart hid, snart did. Det Fad, som just paa Bordet stod,
da jeg min Ordre fik, jeg nødigen forlod;
det var min egen Ret, det var *boeuf à la mode*;
nu skal du, tænkte jeg, ret gjøre dig til gode,
da Jupiter (thi hvad kan han ej falde paa,
naar han beskjenket er, og han er ofte saa)
mig den Befaling gav: løb ned til dem paa Jorden.
Spørg, om de har forglemt al gammel Skik og Orden.
Spørg, hvad Formastelse dem kunde bringe til

Sprikvort, Ordsprog, Talemaade. for hver en Taar, Taare.

at udelukke os af høje Syngespil,
 og spørg Forfattere, som binde faste Knuder,
 hvordan de løse dem foruden Hjælp af Guder.
 Den Jupiter har og Spioner overalt;
 jeg gad nok en Gang vidst, hvem der har ham fortalt,
 at man nu skulde her et Syngestykke spille;
 det værste er endnu, jeg kommen er for silde;
 jeg ser, den hele Trup har faaet Banesaar.
 Om med den Tidende til Jupiter jeg gaar,
 han som en rasende da vist af Sted vil tage,
 og vidste jeg endda, der var lidt Mad tilbage,
 saa rejste jeg dog strax; men kjender jeg Vulkan,
 saa er alt Bordet rent; Mars ogsaa som en Mand
 fortære kan sit Fór, det faar jeg nok fornemme.

Meget ynkeligen til Orkestret.

O! vidste I, hvor jeg maa lide Sult der hjemme,
 I ej fortænkte mig, i Fald jeg eder bad,
 jeg maatte nyde lidt i dette Ærtefad.

Han spiser Ærter og snakker, som følger:

Tyvs Privilegium jeg har blandt Guder ene,
 men derved er der nu ej meget at fortjene;
 man nu ej finder mer, hvor vidt man søge vil,
 et Skrin, en Kiste, Skab, som jo er lukket til;
 man lukte ej for Guld udi den gyldne Alder,
 nu alting gjemmes skal. Hvor sjælden forefalder,
 at man kan træffe paa en Trøje, et Par Sko.
 Naar sligt skal fejes ud, saa blir en Mark, højt to
 den hele Stads. Idet han ser paa Ligene.

Men hvad? Er jeg afsindig bleven?
 Jeg, som saa lang en Tid min Profession har dreven,
 fordyber mig i Fjas, naar Lykken byder mig
 en skjønne Lejlighed at plyndre disse Lig. Han sætter Skaalen fra sig.
 Jeg her begynde vil. Han begynder paa Jesper.

Jesper, som tror, det er Johan, som vil plyndre ham. Johan, i Dødens Rige
 jeg ser du ej en Gang fra din Natur kan vige;
 hvad nytter saadant nu?

Merkurius. Du tager fejl, min Ven.
 Jeg er Merkurius.

Johan, som endnu ligger og pines, gjentager af sine sidste Ord.
 En Tyveknægt.

Merkurius tror, det er Jesper. Igjen?
 Forvovnel

Jesper. Straf ej mig; det Ekko er, som græder;
 den falder, som du ser, lidt plump paa disse Steder.

Merkurius. At tale uden Liv, det lader meget slet,
 og røber en Poltron, som ej har dræbt sig ret;
 dog, dette var en Fejl, som kun angik Parterre;

Poltron, Kryster.

men naar du snaksom vil paa min Bekostning være,
jeg Publikum og mig paa én Gang hævne bør;
nu skal du dø til Gavns og ej paa Skrømt som før.

Han slaar ham med sin Stok.

Jesper. Jeg lever op.

Merkurius. Just da en fræk Forræders Brøde
jeg give vil sin Løn, jeg vækker ham af Døde
og glemmer, hvad et Slag af denne Stok formaar.

Jesper. Saa jeg behøver ej at takke dig derfor;
fortryd da ikke paa, at Jesper holder inde
med den Taksigelse, han havde just i Sinde
at gjøre dig. Men hør, fortæl mig dog en Gang:
gaar Tyveri, som her, hos Guderne i Svang?
En livløs alle Ting vel skjelner ej saa nøje,
men, om jeg turde tro mit Øre og mit Øje,
du i vort Ærtefad først bød dig selv til Gjæst,
og siden, syntes mig, min Kalemankes Vest
i Fare var.

Merkurius. Saa vidt jeg ser af denne Sludder,
du tænker, Tyveri saa vel vanærer Guder
som Mennesker, men vid, du tænker som en Nar.
Vid, Skæbnen hver en Gud sit Væsen givet har;
at stjæle blev nu mit, jeg Skæbnens Love følger,
og at du ej skal tro, at jeg mit Haandværk dølger,
jeg strax vil øve det, og du maa se derpaa.

Jesper. Antag mit ringe Raad; du siden skal tilstaa,
at det dig gavnlig var: i Steden for at stjæle
de døde Heltes Tøj, saa giv dem nye Sjæle;
hvor højt du ogsaa vil vurdere hver en Pjalt,
gjaldt deres Klæder knap 5 Daler alt i alt;
men naar du derimod dem Livet gav tilbage,
saa glemte de vist ej at lønne din Umage.
De vist nok bragte da af skjulte Gjemmer frem
en tung Taksigelse til den, som vækked dem.

Merkurius. En tung Taksigelse? Din Bøn skal opfyldt blive.

Han rører dem med sin Stok, og de lever op under Musik.

Det er Merkurius, som bragte jer til Live.
Jeg véd, I tænke højt, og at I ej omsunst,
som den gemene Hob, modtage nogen Gunst.
Jeg ved Anmodninger ej vil fornærme eder,
nej eders ædle Mod mig vist en Løn bereder,
som langt Merkurii Forventning overgaar. De slaar op en stor Latter.
Jeg for Velgjerninger Spot til Belønning faar?

Grete. Den liden Villighed, som du Velgjerning kalder,
den vises os omsonst, saa snart Forhænget falder;
vi bruge ej engang at sige Tak derfor.

Merkurius. Med bitre Klagemaal til Jupiter jeg gaar; jeg skal fortælle ham, hvordan I Guder drille.

Mette. Men først fortæl, hvad har en Hedning at bestille blandt gode kristne Folk? Og kan en hedensk Gud her andet vente sig, end at han pibes ud?

Merkurius. Jeg dig besvare vil udi en Vaudeville; de Herrer Musici behage nu at spille.

Vaudeville.

1. Mercurius.
En romersk Gud og sjællandsk
Skrædder
Kostumet ikke just tilsteder
at mødes i et Skuespil,
men udi dette Syngestykke,
som for sin Galskab kun gjør
Lykke,
jeg til mit Forsvar sige vil:
Jo galere, jo bedre. Han gaar.
Chorus.
Jo galere, jo bedre.

2. Grete.
De Moralister, som beklage,
at Fjas og Galskab alle Dage
mer Overhaand i Verden faar,
de vide ikke, hvad de sige;
i klogt og galt den voxer lige.
Vel os, naar den gaar galt,
den gaar
jo galere etc.

3. Mette.
Skal man sig levende begrave
for Navn af kloge Folk at have,
saa slet mig ud af kloges Tal:
er det Fornuft, som vil forbyde
uskyldig Tidsfordriv at nyde,

Farvel Fornuft! jeg helst er gal,
jo galere etc.

4. Johan.
En mere vis der nævnes næppe
end Sokrates, han red paa
Kjæppe,
og dog ej fra sin Visdom red.
Vi heraf drage denne Lære:
man vis som Sokrates bør være,
og gal som han, til Tid og Sted,
jo galere etc.

5. Mads.
De gamle, skjønt de gjærne laste,
kan vores Valgsprog ej forkaste;
Aarsagen den er ligefrem:
de Ord: jo galere, jo bedre
til Ordsprog blev hos vore Fædre,
og vi kun sige efter dem:
Jo galere etc.

6. Jesper.
Om de, som ej vor Spøg bifalde,
os daarekistegale kalde,
og Avtor gal for alle fem,
Tilskuer, tør vi vel formode,
du lægge vil et Ord til gode
for alle sex og svare dem:
Jo galere etc.

Alle igjentage det sidste Vers.

Vaudeville, Vise, Sang. Avtor, Forfatteren.

JENS BAGGENSEN.

(1764—1826.)

Min Gjenganger og jeg selv.

En poetisk Samtale.

(1807.)

»Jeg døber med Vand; men han stod midt
iblandt eder, den I ikke kjende«.

Johannes.

Uden for Vesterport.

Min Gjenganger alene.

Man siger overalt, trods hvad jeg selv har sagt
omtrent i Midten af December:

»At jeg, som gaar igjen i denne Skjæmtedragt,
var rejst fra Byen alt i Enden af November« —

Jeg dog skal være her et Steds endnu,
jeg selv, at sige for saa vidt jeg lever
med Hud og Haar og ikke blot, til Gru
for andre levende, som Skygge svæver
nu hist, nu her,

nu her, nu der

ved Hjælp af tyndt Papir og af en Gaasefjær,
tilbørlig dybt i Saft af Galdebær —

Thi mig Gespenst, mig Baggesen, som dog
er ikke Baggesen, hvis Legem er en Bog,
hvis Sjæl er patriotisk Skjerts

i, som man siger, ganske gode Vers —
mig Ikke-mig, som hver kan se og høre,

kan ingen Kusk af Byen mer bortkjøre,
og ingen Smakke bort fra Landet føre,

da jeg har faaet Lov og Minde til

at gaa igjen deri saa længe, som jeg vil,

Mottoet af Johannes' Evangelium hentyder til Digterens Opfattelse af sin egen og Oehlenschlägers Stilling i Literaturen. trods hvad jeg selv har sagt; i Baggesens »Skjæmtsomme Rimbrev«, der udkom i Decbr. 1806, fandtes et Afskedsdigt til københavnske Venner (»Min Skygge«), men Digteren kom først af Sted i Maj 1807. »Gjengangeren og han selv eller Baggesen over Baggesen«, hvoraf den her optagne »poetiske Samtale«, »Min Gjenganger og jeg selv«, udgjør det andet og største Stykke, udkom i Marts.

af Kancelliet
og Politiet —
jeg taler om den sande Baggesen,
hvis danske Væsen gaar i mig igjen,
den Baggesen med Støvler og med Hat paa,
hvis kosmopolske Trillingpen
ej blot kan skrive taaleligen Dansk,
men, naar den vil, endogsaa Tysk og Fransk,
og som man siger ingen kan faa fat paa —
han skal, trods hvad der staar paa Prent,
endnu i Gaar af mange her i Staden
livagtig være bleven set og kjendt
paa Gaden.

Jeg vel gad set ham selv, hvis det er sandt,
og aftalt med ham et og andet,
hvis Vigtighed mig først i Sinde randt,
da jeg ham ikke mere fandt
og troede, han var rømt for Alvor ud af Landet.
Jeg har desuden Ting at sige ham,
der vilde gjøre hans Satires Løve tam
og hans Exilium forsøde
der nede, hvor han brøler blandt de døde —
jeg ønskede ret inderlig hans Møde.

Men Spørgsmaal, om jeg kjendte ham igjen,
i Fald jeg saa' den gode Ven!
Hans Kjøl skal ikke være ret paa Moden
(skjønt efter evropæisk Vis
den ventelig er skaaren i Paris),
han gaar lidt ind til Bens paa venstre Foden,
paa Hovedet bærer han en patriotisk Hat
af Sælhundskind — o, fik jeg ham kun fat,
saa kjendte jeg ham nok, især paa Munden,
der, siger man, skal være ganske min,
naar han en Smule snerper sin —
Desuden, skjønt jeg er mod ham i Grunden,
hvad Størrelsen betræffer, kun en Dværg,
paastaar dog Rahbek selv, Censurens Sanger
er ganske kjendelig i hans Gjenganger.

Han elsker meget Fredriksberg —
man véd ej ret hvorfor. Maaske fordi det højner
sig over Kjøbenhavn og alt, hvad rundt omkring
man i en uafselig Omkreds øjner —

Exilium, Landflygtighed. Censurens Sanger er Baggesen som Forf. til »Kallundborgs Krønike eller Censurens Oprindelse«. Rahbek havde i »Den danske Tilskuer« i høj Grad rost »Skjæmtsomme Rimbrev«. Fredriksberg. Under sit Ophold i Kjøbenhavn fra August 1806 til Maj det følgende Aar besøgte Baggesen hyppig Oehlenschlägers Fader, der var Slotsforvalter paa Frederiksberg Slot, ligesom han ogsaa baade her og hos daværende Assessor A. S. Ørsted færdedes meget med dennes Hustru, Sofia Ørsted, Adam Oehlenschlägers Søster. uafselig (unabsehbar), uoverskuelig.

maaske for Luftens Skyld — maaske for ingen Ting ...
Han nyser. Men hvad betyder denne stærke Nysen?

P a v s e.

Han faar Øje paa mig. Der kommer han! Forunderlige Gysen!
Saa skjælv jeg ingen Tid for en Bogdommers »Skjælv!«
som her for en, der dog i Grunden er jeg selv.
Der kommer han — ej bidsk som andre Recensenter,
der spises af med Prygl, om ej med Komplimenter,
men stille, rolig, kold — men, som jeg ikke véd,
og, som jeg véd det dog — som min Samvittighed.
Der kommer han, mørk som en Sky fra Norden,
alvorlig, fast vredladen, med et Blik,
som om han vilde ryste Jorden
med noget af Kronions Nik
i Mangel af Kronions Torden —
med Armene paa Brystet over tværs,
med dybe Furer i den sammentrukne Pande,
med Mine, som om al Slags Spøg og Skjerts
i talet Prosa, skrevne Vers
og Livet selv han færdig var at bande.
Han ser mig ikke, men han nærmer sig
i dybe Tanker — han forskrækker mig.
Knap vover jeg at hæve mine Blikke —
saa stræng, saa modsat mig jeg troede ham dog ikke.
Jeg tør mig ikke lade se.
Jeg maa, jeg vil, trods ham og hele Verden, le!
Jeg hader mørke Varsler, bitre Minder;
jeg elsker Livet, Verden, Selskab, Spøg
og Glædens Dunst og Ærens Røg —
Jeg gaar af Vejen — jeg forsvinder. Han vil gaa bort.

Jeg selv lige for ham. Staa, Gjenfærd, Skygge, hvad du kalder dig,
Gespenst, Utyske, Spøgelse, Gjenganger!
Jeg har et vigtigt Ord at sige dig.

Min Gjenganger. Jeg aldrig stille staar. Hvis du forlanger
at tale med mig, maa du følge mig.

Jeg selv. Jeg følge dig — og se mig selv paa Ryggen!
Hvad er du andet end min egen Duft,
tilbageviftet i den gennemgangne Luft?
Naar Manden fremad vandrer, følger Skyggen.

Min Gjenganger. Det kommer an paa Solen, hvor den staar,
og Retningen, hvori han gaar.

Jeg selv. Jeg gaar nu mod Sydvest; men overalt — jeg byder,
og du, som Skygger bør og Spøgelser, adlyder!
Hvad er du vel? Knap Skyggen af min Haand!

Min Gjenganger. Af hvad du vil — jeg er en Aand!
og efter alle ny Filosofier
og egentlige sande Poesier,

mod Sydvest, tilbage til Paris.

ja selv de allernyeste Kymier,
 gaar Aanden af det mindste lille Myg
 for selv det største Himmellegheds Mave
 og Universums hele Pukkelryg —

Jeg selv. I Evigheds uendelige Have,
 men ikke her i Tidens snævre Bo
 paa Vesterbro.
 Her gjælde legemlige Kræfter,
 her gjøres nødig vel bestøvlte Ben
 for ej at støde sig paa Livets Sten —
 Følg efter!

Min Gjenganger. Du blot at smile lidt tillade mig,
 saa vil jeg gjerne følge dig.
 Thi skjønt jeg Alvor som den bedste fatter
 og Taarer selv til rette Tider skatter,
 saa —

Jeg selv. Smil saa meget, som du vil, for mig!
 Har jeg dog aldrig selv forbudt dig Latter!

Min Gjenganger. Jeg frygted, naar vi var kun ene to —

Jeg selv. Des bedre kan du le dig mæt i Ro.
 Endogsaa som Rimbrevens Forfatter
 lo du vel nogen Tid, hvis selv jeg ikke lo?

Min Gjenganger. Du le? Naar lo man vel der nede?
 Du er jo død!

Jeg selv. Ja, død for andres Liv,
 for hvad man kalder saa, for hvad jeg kalder Kjede,
 Kuld, Krampe, Kryben, Kjævlen, Kamp og Krig,
 Krimskrams, Kujonskab og Kjæltringeri
 og alt, hvortil min Sjæl har Lede —
 død er jeg for en Æsel af en Jord,
 der trods de stærke Bagben taalig bærer
 alt, hvad man lægger paa den, slavisk ærer
 den højest, som den mest med Vold og Mord
 og Jammer og Elendighed besværer —
 død er jeg for en Levetid, hvis Aand
 er Had til Aandens Virken og til Aanden
 og Kjærlighed til Rangler og til Baand
 og overalt til, hvad der er for Haanden —
 død er jeg for et Skuespil, hvori
 den første Handling alt var Anarki,
 den anden uindskrænket Despoti,
 den tredie fuldkomment Slaveri —
 død er jeg for det Liv, som er i Moden,
 ej blot i Sjælland, hvor jeg selv blev fød,

Kymier, Kemier. vel bestøvlte Ben. Vejene ud ad Vesterbro laa den
 Gang tit hen i Uføre. slavisk ærer den højest. Her sigtes til Napoleon
 den stores Herredømme ligesom strax neden for til Datidens, især Frankrigs, politiske
 Forhold overhovedet.

men overalt paa hele Kloden,
 hvor saa at sige man kun leve kan til Nød
 af timelig og evig Død
 og uophørlig Ragen om og Roden,
 som nedrig Mikkell eller tosset Klavs,
 i Sand og Støv og Dynd og Møl og Snavs —
 for Døden er jeg død!

Min Gjenganger. For Døden eller Livet —
 du gaar igjen og gaar igjen i mig;
 og mig er nu en Gang den Rolle givet
 i Kjøbenhavn at forestille dig,
 den Del af dig, som end er dansk, at sige.
 Den, haaber jeg, tør stedse le,
 hvis og den Del, som er i Underjordens Rige,
 fordømmes til at raabe Ve.

Jeg selv. Den danske Del af mig er vel den første,
 om og den bedste véd jeg ej —
 mit Hjærte siger ja! mit Hoved siger nej!
 Men den er sikkert ej den største.
 Du forestiller højt en Tredjedel,
 af hvad jeg vilde være, var jeg hel —
 Som saadan kan selskabelig du spøge,
 som jeg i Hjemmet smilte, sang og lo;
 men stundum maa du dog lidt Enrum søge,
 at man dig kan mit sande Gjenfærd tro.
 Thi jeg har aldrig spøgt af ganske Hjærte
 og ingen Sinde skoggerlét —
 den Latter, Nøden mig i Livet lærte,
 gik ej som Holbergs ud i ét.
 Men — hvad jeg egentlig dig vilde sige,
 din sidste Spøg har hist og her,
 dog i et Brev til én, hvis Navn saa lige
 jeg ikke husker mer, især,
 mishaget mig —

Min Gjenganger. Og hvilken? tør jeg spørge.
 Jeg ej begribe kan —

Jeg selv. Herefter maa du sørge
 for at begribe det. Jeg mener just et Sted,
 der er for ømt for mig at røre ved,
 og som du paa din egen Haand har vovet
 (trods Artigheden, du mig havde lovet)
 at more visse Damer med,
 der, uelskværdige, sig fryde
 ved alt, hvad nogenlunde la'r sig tyde
 til de elskværdiges Fortræd,

en Tredjedel. Baggesen betragtede sig, som han oven for alt har sagt, som Kosmopolit, Verdensborger, som baade dansk, tysk og fransk Digter og Statsborger. et Brev til én sigter til et noget kaadt Rimbrev, »Vers for Prosa«, i »Skjæmtesomme Rimbreve«.

og aldrig mangle deres Gift at gyde
 endog i den uskyldigste Kop Skjæmt,
 naar Øjeblikket dertil er bekvemt.
 Hvis og et *qui pro quo* dig her har daaret,
 at du har aldrig drømt anvendelig
 i ond Forstand, hvad du godmodig dig
 indbildte ligefrem forklarte sig
 bogstavelig —
 hvis og uvidende du her har saaret
 en skjult Klorinde, hin Tankredo lig,
 som, da han stak i Træet efter Trolødet,
 sin Engel selv i Hjærtet traf —
 og altsaa dig især dermed har voldet
 den føleligste Kval og mer end tifold Straf
 for uvilkaarlig Synd — saa dog ved Lejligheder
 som denne, hvor en mindre ren
 end du sig let et Sideblik tilsteder
 og med Anvendelsen, hvorefter strax man leder,
 des værre! næsten aldrig findes sen,
 er Uforsigtighed en Brøde.
 Der gives visse Ting, som aldrig bør møde,
 tilfældigvis endog, en vel opdragen Pen —
 Vanvare, Vaade, Skrivfejl og des lige
 mod Jordens Engle, mod guddommelige,
 bør være ren Umulighed for den.
 Den himmelske, du dig har uforsigtig nærmet
 i Blinde med et alt for jordisk Smil,
 er af Naturen, er af Himlen selv beskærmet
 mod hver en sigtet og tilfældig Pil!
 Men o! hvor skrækkelig har du fornærmet
 Uskyldighedens egen ømme Ven,
 Blodfjenden af gemene Vittigheder
 og Gratiernes evige Tilbeder,
 Selines Sanger, mig, Jens Baggesen.

Min Gjenganger. Jeg ej forstaar dig. I hvad jeg har skrevet
 (og dette véd jeg udenad),
 er ingen Steds, paa intet Blad,
 en Engel anderledes nævnet blevet
 end alle de, som lever og har levet,
 hvis man dem én Gang nævner, nævnes gad.
 Hver anden Synd, maaske, jeg har — om ej bedrevet,
 saa dog bedrive kunnet: Synd mod Gud —
 mod mine Lige — mod mig selv, saa grulig
 den tænkes kan — Synd, kort, mod alle Bud;
 kun Synd mod Kjønnet ej! Den Synd er mig umulig,
 det véd jeg —

qui pro quo, X for Y. Klorinde og Tankredo, Personer i Tassos
 Digt »Det befriede Jerusalem«. Selines Sanger. Under Navnet Seline havde
 Baggesen som ung ofte besunget Digteren Prams Hustru.

Jeg selv. Tænk dig om!

Min Gjenganger. Min Tænken er omsonst.
 Du kæmper mod en Drøm, du fægter med en Dunst —
 du ser Gespenster — da du her mig ser,
 ser du maaske paa samme Maade fler;
 thi, ved den barnlige Frimodighed,
 den Aabenhed, som du mig kjender!
 jeg intet véd. Omsonst min Grublen tænder
 ethvert Erindringslys, som af sig selv ej brænder;
 omsonst ved deres Skin jeg vender op og ned
 paa løst og fast i min Samvittighed —
 jeg finder intet!

Jeg selv. Hvis du dig ej minder
 (og jeg vil tro dig) noget saadant Sted,
 hvor meget du dig end besinder —
 tilstaar jeg dig, det ej mig selv i Sinde randt,
 at det, jeg mener, kunde tydes
 paa nogen virkelig Person, før andre fandt,
 de vilde heller brændes, druknes, skydes
 end have ladet trykke slig en Fejl
 mod en, som var i Gjøren og i Laden,
 i Yndighed og Aand, paa Landet og i Staden
 mit Kjøns Beundring og sit eget Spejl.

Min Gjenganger. Afskyelige Beskyldning! Hvem har vovet
 endog blot at mistænke mig
 for Muligheden af en slig?
 Selv i en Drøm, selv hvis jeg havde sovet,
 selv i en Feber, selv forrykt
 jeg slig en Skrivfejl aldrig havde trykt.
 Sig, hvem har understaaet sig at sige,
 jeg syndet har i denne Punkt? Hans Navn?
 Jeg fordrer ham!

Jeg selv. Saa sagte! — Kjøbenhavn.

Min Gjenganger. Nu fik jeg Luft igjen! Du nævnede den største
 blandt alle Sladderhanke i vort Nord.
 Jeg fordrer ej! Jeg sikkert var den første,
 som fordred Kjøbenhavn for Rygtemord —
 Den Sladrer Tingen selv har ventelig opspundet
 og siden bildt sig ind i mine Ord
 et Ekko af sin Løgn at have fundet —
 Til Lykke kom man her i Byen længst paa Spor,
 at Kjøbenhavn sig selv aldeles ikke tror —
 og at man lidet har af Sandhed at befrygte,
 i hvad som helst det er, naar det er Byens Rygte.

Jeg selv. Du kjender, mærker jeg, det kjære Kjøbenhavn —

Min Gjenganger. Jeg kommer som Gespenstet af din Muse
i næsten alle skikkelige Huse —
desuden er det jo min Fødestavn.

Jeg selv. Des værre! Jeg det stundum mærker,
trods din tilsyneladende Foragt;
thi et og andet dog, som jeg i fordums Værker
vist aldrig havde villet sagt,
du har mig denne Gang i Munden lagt —
som for Exempel i et Par af dine Breve
to, tre fornemme Træk, hvori du aabenbar
paa min Bekostning gør dig selv til Nar —

Min Gjenganger. Jeg tror, jeg gjætter alt, hvortil du sigter —
Des værre, du har Ret! Jeg bigter:
Jeg glemte Stregen, som du bød mig slaa.

Jeg selv. Og han — den ædle, vise, hovedgraa,
som alt et halvt Aarhundred hædret saa'
ved ædel Daad og strængt opfyldte Pligter,
og som du dog som forulykket Digter
imellem to, der vare det, lod staa —
blandt alle dine Manddomsdaarligheder
(thi du er ikke længer ung),
blandt alle Trykfejl imod Povel eller Peder
faldt ingen paa mig selv tilbage mere tung!
Jeg havde kunnet myrde dig paa Stedet
i første Heflighed. Hvis og, forledet
af Lune, Tid og Sted og dit og dat,
jeg selv et Øjeblik har kunnet skrive,
hvad mellem mig og dig, jeg troede, vilde blive —
du havde burdet tænke paa,
at alt, hvad Manden skriver hen som Digter,
af Manden, der har borgerlige Pligter,
just derfor altid ikke trykkes maa.

Min Gjenganger. Des værre! Du har Ret! Tilgiv mig det!
Jeg bigter:
Jeg glemte Stregen, som du bød mig slaa.

Jeg selv. Men — hvis du alle Streger glemmer saa?

Min Gjenganger. Det bedste var, om Streg ej gjordes nødig —
om saa du selv holdt Styr paa din private Pen,
hver Gang du nævner den og den,
at al Udsletten blev i Trykken overflødig.

Jeg selv. Det bedste var, at jeg — gik ej igjen.
Man spørger ej omsonst. Og laa jeg, sandt at sige,
som andre kristelig begravne mine Lige,
langt heller rolig i min Grav,
hvis

bigter (beichten), skrifter. den ædle, vise, hovedgraa, den filosofiske
Professor Børge Risbrigh; i det oven for omtalte Rimbrev, »Vers for Prosa«, havde
Baggesen spøgt med nogle Vers af ham og et Par andre Forfattere.

Min Gjenganger. Tal mig ikke om de dødes Rige!
Jeg elsker Verdens Larm og Livets Jav —
tilgiv mig Ordet!

Jeg selv. Jeg mig ikke minder
at have fundet det i Sproget —

Min Gjenganger. Det sig finder
paa Læberne saa godt som Boston eller Gnav
af alle Modens Kjøbenhavnerinder
og svarer ganske godt til Døgnets Krav.
Jeg haaber, du mig aldrig forbyder
at tale Kjøbenhavnsk med Kjøbenhavn,
med Fynboer Fynsk og selv lidt Jysk med Jyder.

Jeg selv. Aldeles ikke, naar det kun er Dansk
og hverken Tysk, Barbarisk eller Fransk.

Min Gjenganger. Gud fri mig! — hellere Pyglossisk eller
Kvamisk,

ja selv, for Rimets Skyld, Mesopotamisk.
Du glemmer, at jeg er, hvad nys du sagde mig,
den ægte, pure, danske Del af dig.
Nej, skjønt jeg Aladins Forfatter højlig agter
og elsker som mig selv — endskjønt Vaulundurs Bog
jeg som en runet Bævtasten betragter
og gyser ved at stirre paa — saa dog
i næsten hvert et stort og lille Stykke,
han i sin Overgivenhed lod trykke,
mens et uværdigt Mønster ham bedrog,
erkjender jeg hans underlige Fagter
og alt for meget saxisk i hans Sprog,
forviset, at han selv en Gang foragter,
hvorefter han en Gang for meget jog.
Vær i den Punkt aldeles uden Sorger!
Trods Heiberg og enhver Kanon,
der overdøver hans bag-talende Person,
jeg siger nok en Gang, »at jeg er Sprogets Borger«.

Jeg selv. Bliv ved at være det! — Men ét endnu: hvordan
begegner man dig her i Staden,
i Klubber, Forgemakker og paa Gaden
og, hvorpaa meget kommer an,
især i vel bekendte Brummer-Laden,

Pyglossisk eller Kvamisk; i Holbergs »Niels Klim« kommer Helten til
to Lande, Pyglossia og Kvama. Det første Navn er dannet af to græske Ord, der
betyde »Bagdel« og »Sprog«, og hertil sigter ogsaa den efterfølgende Bemærkning
om P. A. Heiberg, der da boede i Paris og ofte udtalte sig skarpt om Baggesen.
Aladdin skanderes her og andre Steder urigtig (A-ladin). Vaulundurs Bog,
Oehlenschlägers »Vaulundurs Saga«. saxisk; Oehlenschläger var i sin første Optræden
paavirket af den tyske romantiske Digtterskole. »jeg er Sprogets Borger«;
nogle Aar i Forvejen havde en Avis omtalt Baggesen som tabt for Danmark, og
Digteren havde i nogle Verslinier svaret med bl. a. at kalde sig »Danmarks Sprogs
Borger«. Brummer-Laden, Boghandler (og B's Forlægger) Brummers Butik.

paa Bakkehuset — og hvor anden Steds
du kommer hen som spøgende Gjenganger
af Emmas og Selines Sanger?
Er du med din Modtagelse tilfreds?

Min Gjenganger. Saa temmelig! Skjønt ingen fornem Herre
og ingen fornem Frue hidindtil
har buden mig til Fjerdemand i Spil —
det kunde være meget værre.
Jeg fordrer ikke meget.

Jeg selv. Men du ler,
som om du havde Grund dig at beklage?
Hold ej det mindste høfligen tilbage
af Skaansel for en død! Mig, som du her mig ser,
kan ingen verdslig Ting i Livet mere saare —
og skjønt jeg rigtignok betragter dig
som en Slags Tredjedel af mig,
hvis man dig slog ihjel, jeg fældte knap en Taare.

Min Gjenganger. Mangfoldig Tak! Og dog — du turrer
mig omsonst!

Jeg elsker dig som en Slags Fader —
Det vilde være mig en ringe Kunst
at saare dig. Saa død og stoisk, som du lader,
saa har du dog trods al din følesløse Skrømt
et Sted, som hver en Digter, der er ømt.

Jeg selv. Bevis mig først, jeg er en Digter!

Min Gjenganger. Det hører ej til mine Pligter,
det maa en Rahbek eller og en Sander,
en Abrahamson — eller ogsaa han, der
i hines Mangel, tror jeg, afgjør sligt,
dig gjøre, hvis de kunne, rimeligt,
om ikke just fuldkommen evident
(thi dertil fordres mer end blotte Ordet
af selv den bedste Recensent) —
og om jeg mindes ret, har disse jo paa Prent
for længe siden allerede gjort det.

Jeg selv. Des værre! Mig beviser det kun lidt.
Den ene har bevist det om for mange —
den anden har bevist det alt for tit —
den tredje dadled mig med rette nogle Gange,
den fjerde gi'r en Lundbye sort paa hvidt
for, at hans Vrøvlerier ere Sange —

Min Gjenganger. Men lige meget — det er deres Sag;
og hvad man har i Publikum af Smag,

Bakkehuset, hvor Rahbeks boede. Emma er et af B's større Digte.
Sander og Abrahamson skrev Anmeldelser i Datidens literære Blade, ligesom
ogsaa »i hines Mangel« Pavels. Den strax efter nævnede ene er Rahbek, den
anden Sander, den tredje Abrahamson, den fjerde Pavels, der havde rost
Præsten C. A. Lundbyes Digte. evident, indlysende, soleklart.

man skylder dem — og i hver oplyst Alder
Poeten med Begrebet, Verden fik
om ham og hans af slige Folks Kritik,
hvordan den er for Resten, staar og falder.

Jeg selv. Og om med den jeg ogsaa stod og faldt?
Saa stod og faldt dermed tillige
min Mening om Kritikens hele Rige —
og jeg var glad ved ej at blive talt
som Digter iblandt dem, den kalder slige.

Min Gjenganger. Du taler som en Fichte! Men man tror
en Digter ej paa Filosofens Ord —
Man véd for vel, at netop Poesien
aldeles modsat er Filosofien —
man véd fast overalt, at Epiktet
var ej Poet.

Jeg selv. Og — om man vidste fejl? Om det kom ud paa ét?
Om begges Spejl af Verden var det samme,
kun omvendt slebet og i anden Ramme?
Om mange trods det Kald, de drømme dem til Dom
om Digtkunst, ingen Sinde drømmed om,
hvad Digtkunst, Digt og Digter er i Grunden?
Hvad om de stundum toge Rim for Digt,
det gribelige for begribeligt,
det endeløse for uendeligt,
det gudelige for guddommeligt,
og hvad ej gribes kan, for ubegribeligt?
Hvad om de toge Haarene for Hunden?

Min Gjenganger. Jeg kunde med ét Ord dig stoppe Munden —

Jeg selv. Saa stop den, sig dit Ord!

Min Gjenganger. Men — ej mit Ord igjen!

Jeg selv. Forskaan mig for de mange Menner!

Min Gjenganger. Velan! En Snes af dine bedste Venner —

Jeg selv. En Snes! — Min Studsen atter aabner den —
Jeg en Snes Venner har? Hvormed har jeg forskyldet?
Jeg troede hidindtil — og selv med et Maaske,
jeg højt i denne Verden havde tre —

Min Gjenganger. Man, om mig mindes ret, dig altid dog
har hyldet

ej blot som fædrelandsk Skribent
paa Prent,
men selv som Selskabsbror i gamle Dage,
hvis Minde mange sig end kalde fro tilbage.

Jeg selv. Der kunde siges meget om —
Ven er for mig et Ord af Mening:

Fichte, tysk Filosof. Epiktet, græsk stoisk Filosof i Oldtiden.

Det efter min og maaske fleres Dom
tilkjendegiver en Slags inderlig Forening,
hvortil det aldrig mellem mange kom.
Jeg holder for, næst Kjærligheds Dualis,
at i det borgerlige Liv
dets egentlige Substantiv
har den mindst mulige Pluralis.

Det gaar mig just med det som med det Navn Poet.
Hver Gang man taler mig om fler end tre Poeter
til samme Tid paa samme Sprogplanet —
det klinger mig omtrent som: mange Rariteter;
og ingen Hofmand faar mig til at tro,
hvis han sig og derpaa la'r hænge,
at Venners sande Navn er Legio —
jeg dertil levet har for længe.

Min Gjenganger. Er jeg en Hofmand?

Jeg selv. Et og andet Sted
i dine Breve selv har et saa høfligt Stempel,
din Stambogsdedicering for Exempel,
at ingen Hofmand med en god Samvittighed
just skulde kunne skamme sig derved —

Min Gjenganger. Det Brev du har jo selv, selv selvste
just skrevet!

Jeg selv. Mit Hjærte skrev det! Du har trukket frem
for Lyset i Vanhellighedens Hjem,
hvad i dets Helligdom var ellers evig blevet —

Min Gjenganger. Hvad ondt, for Himlens Skyld, var vel deri?

Jeg selv. Aldeles intet, hvis du selv at sige
for al forfængelig Bestræben og deslige
ved denne Lejlighed dig finder fri —

Min Gjenganger. Saa fri, som om jeg laa med dig i Graven!

Jeg selv. Saa er det godt. Saa lad al Verden over mig
frit bryde Staven!

Jeg selv er af Asbest; min Ære blot i dig
som den mit Væsens Del, der Publikum tilhører,
er saarelig;
den anden Del, som uselskabelig
højt over Jordens Dunster hæver sig
til Venskabs, Kjærligheds og Tankens Himmerig,
aldeles ingen Ros og Dadel rører,
mindst den af en og anden Døgnet's Smører.

Min Gjenganger. Men hør nu, hvad jeg vilde sige dig:
Tilskueren, der upaatvivlelig

Stambogsdedicering; i »Skjæmtsomme Rimbrev« fandtes et Digt, »Stambogen«, til B's Velynder, Hertugen af Avgustenborg. Asbest, et uforbrændeligt, Mineral. Tilskueren, Rahbek, der i »Den danske Tilskuer« var en alt for skaansom Bedømmer af, hvad B. strax efter kalder Literaturens kvækkende Frøer eller »Kekeksmorads«.

i kritisk Raad og Daad og alt, hvad dertil hører,
 som Æsthetikens Nestor viser sig —
 Tilskueren, der selv har skrevet Viser,
 som du har prist en Gang og sikkert endnu priser —
 med hvem du (tror jeg) alt for en Snes Aar
 paa Venskabs Fødder stod, og om just ej paa begge,
 bestandig siden inden fire Vægge
 saa paa den ene dog endnu bestandig staar —
 Tilskueren, som du (trods alle Fløjmands Fagter,
 hvormed han træder frem i det Kekeksmorads,
 vort Kjøbenhavns Kritik har valgt til Mønstringsplads)
 dog sikkerlig som Mand og selv som Digter agter,
 hvis intet andet Baand end det og Høflighed
 og Mindet om den Tid, I gik i samme Fjed,
 for Resten mellem ham og dig nu finder Sted —
 Tilskueren, kort sagt, der virkelig har hyldet
 og hylder dig endnu venskabelig —

Jeg selv. Som fast hver anden, der lidt maadelig
 i Vers og Prosa ter og tegner sig —
 Hvem roser ej hans Blad? Tror du, det smigrer mig?

Min Gjenganger. Ti stille! Hør mig ud! Han denne
 Gang har fyldet
 et dobbelt Blad med dig og med dit Gjenfærds Spøg —
 Saa stærk en Virak fra hans Fyrfad sjælden røg,
 selv ej for Thaarup, Guldberg, Zetlitz, Sander,
 Schmidt, Pavels, Rein (den nye Grillicander,
 hvis Navn som flers er glemt), selv ej for Hertz,
 selv ej for nogen Bruun, der skriver Vers,
 selv ej for Sagen eller (Unders Under,
 hvis Dyb i Evighed du knap udgrunder!)
 selv ej for Heiberg! — Digter fra Korsør!
 Du studser, rødmer, blegner, daaner, dør
 endnu en Gang! Jeg ser det paa Gebærden,
 du tror det ej — velan! Studs, daan og dø, men hør:
 en større Ros var mulig — og — her er den! Han rækker mig Bladet.

Jeg selv læser. Han bruger hele Verden til min Ros,
 Tidsalderen, sig selv, adskillige Personer
 af Stand, endogsaa Grever og Baroner,
 Fremtidens Dom og døde Mænd og Koner;
 og at den maa des sikrere ham tros,
 han bruger mig til Ros for hele Verden —
 saa, medens Kransen om min Tinding snos,
 den snos om alle Tindinger tillige,
 der have noget i mit Fædreland at sige;
 og, naar man ser sig til, trods alle Bræk og Brud

Thaarup, Guldberg o. s. fr., Forfattere af den ældre Skole. Grilli-
 cander, Grillenfænger, et Ord, der er dannet af Tullin (Digtet »Grillicander«).
 Rein betegnedes af sin Samtid som »den sande Sorgs ulignelige Sanger«. P. A.
 Heiberg og Rahbek vare nære Venner.

i det forkerte Døgn, Guldaldren kommer ud
i den guddommeligeste Tegning
som Facit af den hele Regning,
Tak ske mig arme Skumpelskud —
Du, der (som et Gespenst) lig Wessel bleg er fød,
du selv blev ved den Ros formodentlig lidt rød —
og skammer du dig ej for Folk endnu, som se dig
paa Brummers Skueplads og kun for Spas
tar Hatten af for Adelens Horats,
imens de, frygter jeg, i Hjærtet dog udlé dig?

Min Gjenganger. Jeg nægter ej, jeg havde gjerne set,
han havde pebet lidt dens overvættes Sødme
og dadlet dit og dat, at mindre ud i ét
jeg ved dens Læsning havde maattet rødme.
Men desuagtet jeg bekjende maa,
man kun i Venskabs Rus sin Ven kan rose saa,
og hvis i slig en Rus og noget overdrives,
det ikke blot af den, som Kransen sættes paa,
men selv af dem, der stille staa,
(sær naar de noget og af Kransen faa),
Tak ske Naturen og lidt Kristendom, tilgives.

Jeg selv efter at have læst. Jeg faar lidt ondt af denne Viraksduft —
jeg ønskede mig for et Par Øjeblikke
lidt ud deraf, om i en koldere just ikke,
dog i en renere — kort: i en anden Luft.

Min Gjenganger. Hvad om vi gik lidt ind i Søndermarken,
i Fald du ellers Nøglen har til Parken,
hvor ingen ser os? Aldrig dog saa grøn
jeg Skoven saa' mod Nytaar —

Jeg selv. Kun en Bøn
det koster dig til Oehlenschlägers Fader,
som, da han véd, jeg holder af hans Søn,
og at du ingen Væxt ved din Spasering skader,
der overhovedet som Aand
paa ingen Ting i Verden lægger Haand,
os gjerne Nøglen overlader —

Min Gjenganger. Den Søndermark skal være meget skøn?

Jeg selv. Den skønneste, ved Dan, ej blot i Norden,
men efter min særdeles Smag
en af de skønneste paa Jorden!
Jeg ogsaa gik deri hver anden Dag
med Hakons Digtters aanderige Søster

du, der bleg er fød, sigter til Wessels Ord om sig selv i det lille Digt om Horatses Datter Mette. Adelens Horats er Baggesen, der i sin Tid havde staaet flere adelige Kredse nær. I sin stærkt rosende Anmeldelse af »Skjæmtsomme Rimbreve« havde Rahbek omtalt dette og kaldt B. »den danske Horats«. Søndermarken var den Gang kun aaben for visse begunstigede, men Slotsforvalter Oehlenschläger havde selvfølgelig en Nøgle. Hakons Digtters aanderige Søster er Sofia Ørsted, Adam Oehlenschlägers Søster.

og hørte Herthanattergalens Sang
 og Fædrenenaturens Harpeklang
 og Eddas underfulde dybe Røster
 imellem Bøgene — jeg aldrig glemmer den,
 ihvor herefter og jeg gaar igjen! —
 Løb ind og hils fra mig — Jeg sidde vil alene
 saa længe her paa disse Hjørnestene. Gjengangeren gaar.

Hjørnestenen.

Jeg selv alene. Indsvøb dig i dig selv et Øjeblik, min Aand!
 og sving dig op til Aanders Rige,
 løst af de trange Selskabsbaand,
 højt over alt det endelige!
 Og mens dit danske Gjenfærd fjærner sig
 og dermed alt, hvad der er dit i Norden,
 forsøg en Gang, nedskuende paa Jorden,
 til fri Selvstændighed at hæve dig!

Afgjør nu med dig selv i denne Time,
 der aldrig turde komme mer igjen,
 om du skal blive ved paa Dansk at rime
 som Mørkets eller Lysets Ven —
 om du skal ytre Glæde, hvor du smagter,
 Tilfredshed, hvor du finder lutter Fejl,
 sædvanlig Høflighed, hvor du foragter,
 og aldrig vise Verden Sandheds Spejl —
 om med ét Ord, da du kan ikke hæle
 med dem, som lyve Dyd og Snille stjæle
 saa vel paa Sokker som paa høje Hæle,
 om du skal blive ved at gaa igjen!

P a v s e.

Jeg véd det nok: det er din Pligt at sørge
 for Støvet, du har én Gang trukket paa;
 jeg véd det nok — du tør endog ej spørge,
 om du tør ganske lade det forgaa —
 thi det er dette Støv trods alle Farer
 og Hindringer for Aanden i dets Svøb,
 hvori sig Kraftens Guddom aabenbarer,
 der ikke standse tør sit eget Løb.

Jeg véd det nok: at det er Pligt at lyde
 blot ikke Landets Lov og Øvrighedens Bud,
 men selv at bukke sig for dem, som byde,
 ja selv for dem, der blot se saadan ud.
 Men aldrig kan det være Pligt at dølg
 sin Mening, naar den støder intet Bud,
 og feyg sin Nutids stride Strøm at følge
 ved mer at lyde Mennesker end Gud!

P a v s e.

smagter (schmachten) vansmægter. paa Sokker som paa høje Hæle
 (Kothurner), i komisk eller alvorlig Poesi (egentlig Komædie eller Tragedie).

Det er besluttet! Jeg vil tale med min Skygge
 frimodig, som jeg taler med mig selv —
 at han kan Drøv derpaa for Eftertiden tygge
 paa Bredden af vor Nutids Elv;
 og da han vil paa ny betræde Banen
 og vise mig mit Fødeland som Mand,
 at han maa lære ret at kjende Fanen,
 hvortil jeg svor, den Gang, trods Lysten og trods Vanen,
 jeg rev mig løs fra Smigerslendrianen
 for værdigen at digte for mit Land;
 at han maa dybt sig ind i Hjærtet bore,
 hvad Lysets Guddom i mit Hjærte skrev,
 at Digtren kaldet blev til mer end til at more
 sig selv, sin Pige, Pøblen og de store —
 og at hans hellige, hans høje Kald det blev
 i Smil og Graad, i Alvor og i Latter
 at sprede Nutids Taage, Døgnets Dunst
 og vise Jorden Evighedens Datter,
 den himmelske, hvis Skjønhed ingen fatter,
 der Tidens Krans og Mængdens Bifald skatter:
 den fri, den rene, den uendelige Kunst.

Min Gjenganger kommer tilbage.

Der er han alt! Hvor munter, let og væver
 og overgiven som en Dreng paa sytten Aar
 han ud af Porten mig i Møde svæver!
 Skjönt han mig ligner paa et Haar,
 jeg Møje har at tro, det er mig selv i Grunden —

Min Gjenganger lukker op. Se her! Nu vær saa god at gaa foran,
 da du dig ikke selv paa Ryggen skue kan. Vi gaa begge ind.

Søndermarken.

Min Gjenganger. Saa her er altsaa Sønderlunden! —

Jeg selv. O, søde, milde, friske, rene Luft,
 som end mig aander livelig i Møde,
 den Hjemmets underlige hulde Duft,
 som trylled mig i Livets Morgenrøde,
 og som jeg længtes efter blandt de døde!

Min Gjenganger. Mig synes og, som om jeg gik i stille Fred
 i Paradisets skyggefulde Gange —
 jeg hører midt i Vintren Vaarens Sange —
 jeg føler Forsmag af en Himmels Salighed.

Jeg selv. Det bør paa dette Sted du ikke studse ved —
 du gaar i Fredriks og Marias Fjed!

Min Gjenganger. Du nævnte Danmarks Engle!

Jeg selv. Jeg er bange,
 din Tone passer ej paa dette Sted,
 hvor alt bør aande som i Offerlunden,
 naar den nedstegne Guddom er forsvunden,
 en festlig, stille, dyb Ærbødighed.
 Her ene klæder ej det mindste Træk af Latter.
 Jeg knap tillod dig som Rimbrevens Forfatter
 at spøge her, hvis jeg ej selv gik med —

Min Gjenganger. Ej som Forfatter selv af Fuglebrevet?

Jeg selv. Som om jeg ikke selv just dette havde skrevet —
 — Jeg gik her ene med en Engel manges Gang,
 der ligned meget i Gestalt og Mine
 min aldrig glemte himmelske Palmine —
 hvis Stemme som min Fannys Sang,
 ledsaget af en Serafs Harpe, klang —
 hvis Aand og Ynde, Tale, Blik og Gang
 mig vaagen viste først min danske Drøms Seline —
 og hvad jeg skrev i Syden, her jeg sang.

Min Gjenganger. O, mine Følelser er Ekkoer af dine! —

Jeg selv. Velan da, helliget ved dem,
 bliv ved at følge mig, hvor Uskyld bygger
 sit Tempel i Marias blide Hjem,
 i Fredens og i Fredriks stille Skygger!
 Hvor var det nu, vi slap?

Min Gjenganger. Ved Rahbeks Venneros.

Jeg selv. Tal ikke mer om den!

Min Gjenganger. Men sig mig, hvorfor ikke?

Jeg selv. Den er for overdreven til at tros
 oprigtig —

Min Gjenganger. Jeg den tror til Punkt og Prikke
 fuldkommen ment, fuldkommen hjærtelig —
 Hvad kunde ham, som kalder Tigre Tigre,
 som ofte kalder Løgnen Løgn
 og uophørlig Døgnet Døgn,
 bevæge til forsætliggen at smigre
 dig eller mig?

Jeg selv. Men lad den ogsaa være hjærtelig!
 Sæt, at den er i hver en Punkt oprigtig,
 og at han mener ikke blot for Spas,
 at jeg er Skandinaviens Horats
 (en Mening, som han selv har gjort uvigtig
 ved alt for hyppig i sit Ugeblad

Fuglebrevet, et Brev (1790) fra B. til Digterens første Hustru, Schweizerinden Sofie Haller, hvem B. ofte besang under Navnet Palmine. Brevet var i »Skjæmtsomme Rimbreve« omformet til Digtet »Fuglen«. Fanny, Digterens anden Hustru.

at vise, det er ikke blot just Had
 og usselt Nid, som gjør en Dom urigtig) —
 sæt, at han virkelig mig i sit Hjærte tror,
 hvad han har kaldet mig, som Digter stor —
 hvor kan du vente, slig en Tro mig skulde fryde
 hos den, der, naar han taler om vort Sprog,
 mig putter med den første, bedste Pog,
 som giver ud paa Prent sin Stilebog
 med alle Bommerter, i én og samme Gryde?
 Hvor kan du tro mig Bifald kjært af den,
 som ej bifalder blot, men ofte priser
 gemene danske prentede Sottiser
 og bukker sig ej blot, men kaster rent sig hen
 for Badens og Sporons og selv for Sanders Pen?
 Hvor kan du tro, de Digterepitheter,
 hvormed han pryder af og til mit Navn,
 mig skulde klinge mer end: Kaspar, Klavs og Peter
 af en, som tæller elleve Poeter,
 selv tolvte, her i Kjøbenhavn?
 Hvor kan du tro, jeg ikke meget heller
 mig skjælde lod en Smule kraftig ud
 af en, som gjør en Schikaneder eller
 en Pøbelmorer til Parnassets Gud?
 At ikke meget heller jeg gad skoses,
 som Kant og Fichte, af en Hverdagspen,
 der kalder saa sig selv, end roses
 som den og den? —
 Det er mig ingen Lyst med Ros at tyllles,
 af hvem det er, hvor og jeg kommer hen,
 og hvor du som mit Gjenfærd gaar igjen;
 men hvad og dit og dat et gammelt Forhold skyldes,
 trods hvert et dog og hvert et men,
 jeg ikke store, men og ej, som den og den,
 aldeles lille Baggesen,
 jeg siger det endnu en Gang igjen:
 det er mig ubehageligt at hyldes
 af alle maadelige Digtres Ven.

Min Gjenganger. Du er for stræng mod Rahbek, fast ubillig —

Jeg selv. Du vil vel sige dog mod Rahbeks Pen?
 Saa snart mig det bevises, er jeg villig
 at tage hvert et Ord igjen.

Min Gjenganger. Men bør man ikke Pennen noget skaane
 for Mandens Skyld, der bruger den?
 Og er det billigt, er det ret at haane
 den Svaghed, som vi finde hos en Ven?

Sottiser, Dumheder. Baden, den historiske Forfatter G. L. Baden eller hans Fader Filologen Jakob Baden († 1804), bekjendt bl. a. ved sin smagløse Oversættelse af Horats. Sporon, Juristen F. G. Sporon. Epitheter, Tilnavne. Schikaneder, en wiensk Forfatter og Theaterdirektør, der satte store Udstyrelsesstykker i Scene. Kant, tysk Filosof.

Jeg selv. Nu Ven — og atter Ven — jeg dør en Gang af Venskab,
 hvis det er Kirsebær, saa let at naa!
 Men sæt, at hvert honnet og fredeligt Bekjendtskab
 én Gang for alle nu bør kaldes saa —
 at det er nok for paa hinanden trygt at stole
 at have drukket en Gang Dus —
 at have gaaet i den samme Skole —
 at være kommen tit i samme Hus —
 at have mødt hinanden tit paa Gaden —
 at have mødt sig en Gang i Paris —
 en Gang at have moret Kongestaden
 med dit og dat omtrent paa samme Vis —
 i Klubber tit at have sjunget sammen —
 at have budt hinanden tit en Pris —
 at have delet mangan Kval og Gammen
 i Helved eller Paradis
 paa Skuepladsen — blot tilfældigvis —
 at være kommen stundum til hinanden
 og sagt hinandens Koner smukke Ting
 og have fyldt tre, fire Glas til Randen
 og fundet Bordet (med lidt Punsch i Panden)
 en Kjærligheds Planet med Venskabs Ring —
 sæt, det var nok til evig at forflyde,
 som Aander blandes, Sjæl i Sjæl,
 til Venskabs fulde Salighed at nyde,
 som den i Ewalds Sang til Schleppegrell:
 hinanden aldrig at have villet skyde
 og ikke heller skudt forsætligen ihjel —
 med anden Pil, med anden Flint at sige
 end Pennen — eller og med andet Krudt
 end Indfald, Epigrammer og deslige —
 og hvis — at man kun havde det fortrudt —
 sæt, det er Venskab, kort: naar man hinanden kjender,
 fordi man er omtrent i samme Fag,
 at ikke være dødelige Fjender
 og se hinandens Sorg med Velbehag —
 sæt, at jeg altsaa er trods nogen anden
 Hr. Rahbeks inderlige Ven,
 da han har aldrig slaaet mig for Panden,
 og jeg har aldrig slaaet ham for den —
 men, tvært imod, jeg elsker Rahbek, Manden,
 og Rahbek elsker Manden Baggesen —
 bør i Kritikens, bør i Kunstens Rige
 de borgerlige Selskabsbaand
 vel have noget, selv det mindste blot at sige?
 Hvad andet Forhold véd jeg af som Aand
 end Aandens? Kan man ikke gjerne være

forflyde (verfliessen), flyde hen. i Ewalds Sang til Schleppegrell
 forekommer Udtrykket »Aander blandes«. Epigrammer m. m. sigter til tid-
 ligere literære Smaafejder mellem Rahbek og Baggesen.

den bedste Borger, selv den bedste Mand
 med ædelt Hjærte, med en ypperlig Forstand
 i hver en anden Virksomhedens Sfære
 og nyde som en slig tilbørlig Ære —
 skjønt man som Digter eller Aristark
 betaler paa Parnassus trende Mark?
 Endsige naar man kun som Rahbek synder
 mod en foragtet, brødløs Kunst,
 som ingen uindviet ynder,
 og mangen heldig Dyrker selv begynder
 at holde for en luftig Hjærnes Dunst?
 Desuden — er i det, jeg ene klager over
 hos denne fordums ikke Hverdagspen,
 det mindste stridende mod, hvad en Ven
 den anden holder eller lover?
 At han sig selv fornærmer ved at slaa
 til Ridder af Parnassets Ørn hver Skriver,
 som med en Pen bag Øret op vil gaa,
 men ved hvert andet Halvskridt puste maa,
 fordi han uden Digterlunge hiver —
 og ved at sætte Digterkransen paa
 de jammerlige Drenges bitte smaa,
 der neden under selv en saadan Skriver staa —
 og at han mig fornærmer ved at slynge
 mit Navn som Digter ind i den gemene Klynge —
 det er, hvad ene jeg har anket paa,
 og hvad jeg upaataalt kan ikke lade gaa,
 saa længe til han en Gang mandig hæver
 sig til sin egen Evnes Top
 og paa det Lidskjalf, som Kritiken kræver,
 hvor man for ingen Ven og ingen Fjende bæver,
 som Overskuer træder op.
 Det ærgrer mig, at han det jordiske betitter
 i hver en Pennekrog og Vraa,
 imens han burde højt der over staa
 og skue rolig ned der paa —
 jeg tror, han kunde det, og derfor er jeg bitter.

Min Gjenganger. Men om han slængte bort sin vennefulde Pen
 og skar en ny og bitter blev igjen
 og skrev mod din —

Jeg selv. O, turde jeg det haabe,
 jeg vilde ham alt her mit Bifald højt tilraabe!
 Jeg da ham saa' maaske, skjønt ogsaa nok saa vred,
 som da han fordum gik med mig i samme Fjed;
 thi Vrede stundum op til Ørnens Bane hæver
 den Vinge selv, som jordnær ellers svæver,
 den, som hver Lidenskab, i hvert et ædelt Bryst,

Aristark, græsk Grammatiker og Kritiker i Oldtiden. trende Mark,
 Æreløsheds-Bøden. Lidskjalf, Odins Højsæde i Valaskjalf.

lig en begejstrende Kamene,
 hver Evne skærper — og af en gemen prosaisk Scene
 den ofte gjør en sand poetisk Heltedyst.
 Fred ønsker jeg af Hjærtens Grund paa Jorden,
 især i Norden —
 men i Poeters Himmel Kamp og Krig.
 Den ellers vorder den katholske lig,
 hvori hvert sælle Faar med eviggrønne Palmer
 staar som en Korstatist og bræger sine Salmer,
 mens hele Hjorden, from og fredelig
 som i et Søndagsselskabs Himmerig,
 i salige Monotonier
 af dejlige moralske Poesier
 til Døde venteligen kjeder sig.

Min Gjenganger. Saa følesløs, saa kold, saa uselskabelig,
 saa ligefrem, saa rent din egen Herre,
 for ej at sige noget værre,
 jeg aldrig havde tænkt mig dig.
 Du vil dog ej, jeg mig skal lade mærke
 med slig Foragt, for hvad der ydes mig
 af literarisk Ros — og at jeg offentlig
 skal bryde med de svage? Selv de stærke
 se heller paa Parnasset Fred end Krig.

Jeg selv. Alt, hvad du finder godt til Kunstens Hævd at sige
 mod Præsidenten selv i Smagens Rige,
 det sig! —
 Hvem er det ellers nu?

Min Gjenganger. Man har mig meget talet
 om Sander, som man alt tilforn har set
 at recensere mangan dansk Poet
 med Gravitet —

Jeg selv. Forfatteren af Hospitalet?

Min Gjenganger. Ham selv! Han har en stor Avtoritet —
 og lærde Tidenden, der har i Æsthetiken
 en Formand nødig, der besidder slig,
 for end fra Undergang at redde Republiken,
 hans Diktatur vil underkaste sig.
 Man mumler meget om, en saadan alt skal være,
 til Skræk for hver en alt for fri
 Filosofi
 og Poesi,
 paa vort Parnassus hemmelig i Gjære.
 Det vilde meget glæde mig,
 hvis du som jeg var lidt forfængelig;

Kamene, Muse. Monotonier, Ensformigheder. Gravitet, Alvor, Værdighed. Hospitalet, et mod Aarhundredets nye Literatur rettet Lystspil af Sander. lærde Tidenden, »Kjøbenhavnske lærde Efterretninger«.

thi han vil sikkert, naar han sidder først paa Tronen,
en vigtig Ærespost paa Pindus skjænke dig.

Jeg selv. Det skulde meget undre mig.

Min Gjenganger. Jeg slutter det blandt andet og af Tonen,
hvori man af og til har talt om dig
i visse fremmede Journaler,
hvori man dig særdeles anbefaler —

Jeg selv. Som Digter?

Min Gjenganger. Det just ej —

Jeg selv. Som Prosaist maaske?

Min Gjenganger. Nej! — men som én, der dit og dat forjætter
som andre danske Digtres Oversætter;
hvad i dit Modersmaal man har af Epopé,
hvorpaa vort Døgn har sat sit Stempel,
du skulde oversætte smukt i Vers
paa Tysk — det lange Jødedigt af Hertz,
som ingen ellers læser, for Exempel —

Jeg selv. For megen Ære!

Min Gjenganger. Slap du vel fra det,
saa tror jeg, det dig vilde være let
i samme Blad at vorde anbefalet
til Oversættelsen af Hospitalet —
og lykkedes dig denne, sikkerlig
din Lykke da var gjort, det tør jeg sværge dig.
Du véd dog vel, hvor højt Evropa skatter
Niels Ebbesens utrolige Forfatter —
du vil dog ej, mod ham at jeg skal føre Krig?

Jeg selv. Gjør, hvad du vil!

Min Gjenganger. Men hvis han roser mig —

Jeg selv. Saa dølg mig det. Dog, det har ingen Fare!
Hvad du fortæller om den tyske Recension,
tilskrives bør en anden høj Patron,
som her paa de kalvinske Faar tog Vare,
og som daraussen nu forsøger sig
i Æsthetiken —

Min Gjenganger. Utaknemmelig
imidlertid din Kulde synes mig.
Det synes grumt endogsaa, sandt at sige,
Lovtalernes dog upaatvivlelig
aldeles trygge Haab saa rent at svige —

Pindus, et Bjærg i Grækenland, hvor Muserne tænktes at have deres Sæde.
Epopé, Heltedigt. det lange Jødedigt af Hertz, J. M. Hertz' Prisdigt
»Det befriede Israel« (1804), som en Anmelder i en tysk Literaturtidende havde
opfordret Baggesen eller en anden til at oversætte paa Tysk. Niels Ebbesens
utrolige Forfatter er Sander, der — dog næppe med rette — blev beskyldt
for at have fundet Udkastet til sit Sørgespil »Niels Ebbesen« i den afdøde O. J.
Samsøes Papirer. en anden høj Patron sigter til en fra 1790 til 1806 ansat
Præst v. Gehren ved den tysk-reformerte Menighed (»de kalvinske Faar«) i Kjøbenhavn.

Jeg selv. Og hvilket?

Min Gjenganger. Det, at ved at rose mig,
hver som Forfatter selv af egne Blade
dog i det mindste sikred sig,
om ej at roses, dog venskabelig
at blive glemmt en Gang af dig,
i Fald du skrev en Dunciade —

Jeg selv. Den skriver ikke jeg — den skriver du maaske,
som ved vor Verdens Daarlighed at se
dig ej kan bare for at le.

Min Gjenganger *smilende*. Jeg alt har skreven en —

Jeg selv. Og la'r den ikke trykke?

Min Gjenganger. Dermed jeg aldrig hastet har. —
Desuden er jeg ej saa stor en Nar
mig selv at skade med et saadant Mesterstykke.
Kritiken her hos os er én Gang halt —
hvem véd, om selv jeg ikke faldt,
i Fald jeg sparked bort dens sidste Krykke?
Godmodighed — min Agt for den og den,
som staar i Forhold med de Folk, der lade trykke —
ja for dem selv, naar de er uden Pen —
min Lyst til Fred — det rørende: »Min Ven!«
hvormed man hilser mig, hvor jeg gaar hen —
og endelig hos os (jeg siger det igjen)
Satire gjør ej længer Lykke.

Jeg selv. Saa for at gjøre Lykke skriver du?
Det er mig noget nyt!

Min Gjenganger. Nej, men just heller ikke
for at slaa rent det sidste Glas itu,
hvoraf jeg al min Lykkes Vand maa drikke.

Jeg selv. Søb med din egen Haand! Hvis du den holder pæn,
er Drikken af den mere sikkert ren,
end af det bedste Glas med Guld paa Randen,
som rækkes dig og skylles af en anden.

Min Gjenganger. Jeg temmelig mig øvet har deri
paa nogen Tid, og inden næste Sommer
jeg haaber, jeg saa vidt i Stoicismen kommer,
at al din mig betroede Poesi
jeg ryster ud af mine Lommer
paa Langebro.

Jeg selv. Gjør, hvad du vil, kun gjør det à propos!

Min Gjenganger. Men derfor holder jeg mig ej forpligtet
til alt at drukne, hvad jeg selv har digtet —
dertil ej Hav er nødvendig eller Elv,

Dunciade, et mod Samtidens slette Digtere rettet komisk Heltedigt fra 1729
(Dunce betyder Fjog, Dosmer, Drog) af den engelske Digter Pope.

det drukner venteligen i sig selv. —
 Det eneste, som ej er ganske vandet
 og maaske mere værd end alt det andet,
 er den Historie, jeg skrev forleden Dag
 om Kjøbenhavnskritikens gode Smag —

Jeg selv. Lad høre, hvad du sige kan om den!

Min Gjenganger deklamerer.

Den skranted noget under Rahbeks Pen
 (med Pennen mener jeg hans Aands Begavelse),
 og under Sanders Blyant døde den;
 saa kom en vis Klavs Pavels eller Pavelse,
 min og Hr. Lundbyes inderlige Ven,
 bekjendt med næsten hver en Sprogets Stavelse,
 men uden Blyant selv, endsige Pen.
 I Mangel af de tvende førstes Havelse
 han puttede sit aandelige Nul
 i Kjøbenhavnskritikens tomme Hul
 og recenserte med et Stykke Kul —
 Tak ske hans Digterkirkegaards Tillavelse,
 Tak ske hans lærde Roden Nat og Dag,
 den gamle, syge, døde, gode Smag
 fik derved dog en kristelig Begravelse.

Jeg selv. Det Vers erindrer mig et Epigram
 af Pram:

»Hr. Skribler, gid du faa en Skam!«
 Hvad det som Epigram, er dette som Historie:
 saa kort,
 at intet let deraf kan tages bort.
 Det straalder ogsaa med en vis prosaisk Glorie,
 der, vakker i sig selv og Æmnet værd,
 gjør Verset fatteligt for læg og lærd
 og let at hæfte fast i hvers Memorie.
 Selv Rimene har noget hist og her,
 som slaar — de kvindelige Rim især,
 der ved at falde noget i det lyriske
 just derved blive synderlig satyriske.
 Mig synes, du har truffen smukt deri
 to Fluer med ét Smæk: den kritisk-theoretiske
 og den nu gængse praktiske poetiske,
 for hvilke begge Himlen snart os fri!

Min Gjenganger. Dit Bifald glæder mig. Men jeg kan
 ikke skjule

min Frygt for noget skjult deri;
 din Tone synes mig en Smule
 for meget ligne Parodi. —
 Du synes overalt, om jeg tør sige
 min Mening ganske ligefrem,

den tyske ny Manér for meget at bekrige
 hos os saa vel som uden for vort Hjem.
 Jeg selv, saa dansk jeg er i Tonen og i Sproget
 og langt fra Spansk og anden Sydlighed,
 bekjender, at jeg hælder noget
 til denne ny Manér, og blues ej derved.
 Der er dog i det barnlige Tieckagtige,
 skjønt samme falder lidt i det barnagtige,
 saa vel som i det overgivne Schlegelske,
 saa meget det og falder i det flegelske,
 det allervigtigste for Poesi:

Geni!

Jeg nægter ej, trods Kunstens rene Toner
 i Vers af Schmidter og af Matthissoner,
 at hines tøjleløse Melodi
 mig tryller mer, trods alle Kaprioler,
 end disses tamme Harmoni —
 at Pegasus i deres springske Foler
 mig synes mere kjendelig
 som Stammefader end i selv den bedste
 af disses vel tilkjørte, gamle Heste —
 og at jeg heller vilde drikke mig
 en hurtig Rus i hines falske Vine,
 trods næste Morgens sikre Mavepine,
 letsindig galen, end med fuld Forstand
 en langsom Vattersot i disses ægte Vand. —
 Jeg foretrækker Oprør i Naturen
 for Kunstens stille Slaveri —
 og vilde Levekræfters Anarki
 for livløs Orden i Kulturen.
 Jeg elsker mer den flammende Komet
 end Caput mortuum af en Planet
 og tror endog, jeg heller dele vilde
 med Irokeser paa Knistinos Is
 et ægte kannibalisk Gilde
 end med forkunstlede Franzoser nok saa milde
 et smagfuldt Aftensmaaltid i Paris,
 naar ved Modtagen af en slig Indbydelse
 jeg saa' paa sand poetisk Nydelse.
 Naar galt skal være, heller Raseri,
 som aldrig hørtes før, med Tralleralleralle!
 end nok saa sund Forstand og Prækener, som alle
 tilforn har hørt, i vores Poesi.

Jeg selv. Alt, hvad du siger der, staar skrevet i mit Hjærte.
 En anden Følelse hos den,

Spansk og anden Sydlighed. De tyske Romantikere som Tieck, Brødrene Schlegel o. s. v. syslede meget med spansk Literatur. Schmidt og Matthisson, ældre tyske Digtere. Anarki, Lovløshed, Oprør. Caput mortuum, Dødningshoved, et kemisk Udtryk for den døde, kraftløse Levning eller Bundfald af forflygtigede Stoffer. Irokeser og Knistino, nordamerikanske Indianerstammer.

i hvis poetiske Gestalt jeg gaar igjen,
 mig vilde, var den mulig, meget smerte.
 Jeg foretrækker selv den vildeste Natur
 for pur

Kultur —

naar galt skal være! Men, alvorlig talt,
 hvor staar der skrevet, det skal være galt?
 Er hin Erklæring af den venusinske Digter
 i Bogen om Poeters Kald og Pligter:
 at flittig Kunst til Rigdom af Geni
 bør ægtevises i ægte Poesi,
 den ene saa nødvendig som den anden —
 og at i samme Grad de findes maa deri,
 sig favne kjærligen og staa hinanden bi,
 saa uundværlige som Konen og som Manden
 til Kjærlighedens ét, til Ægttestanden,
 som Lys og Skygge til et Maleri,
 som Magt og Visdom til et Skaberbliv
 og Stof og Form til et organisk Liv,
 som alt, hvad dobbelt ej kan tænkes delt,
 som Dele, der i et fuldkomment helt
 umuligen kan skilles fra hinanden —
 er denne Dom af vor Horats kun sand,
 fordi han, som man siger, er vor Mand?
 Og er han ej vor Mand, fordi hans Mening
 om Kunstens og Naturens Digt-Forening
 er bleven alle Musers Lov og Dom
 og var det alt, før han til Verden kom?
 Naar Kunsten træder frem geniløs, Sjælen kjedes;
 men naar den uden Kunst ser dette spildt, den vredes.
 Nutiden fryder sig ved begge hist og her;
 thi Mængden, der ej finder mindste Mening
 i en den ubegribelig Forening,
 har ene Sans for hver især.
 Men Eftertiden og den store Dommer,
 som var og er (skjønt sjælden), og som kommer,
 forkaster Stoffets løse Skramleri
 saa vel som Formen, der var intet i.

Min Gjenganger. Hvis denne strænge Dom skal ubetinget
 gjælde,

Gud naade vor Tidsalders Poesi!
 Dens Strængthed, frygter jeg, dig selv vil fælde —
 jeg taler ej om mig —

Jeg selv. Saa falde vil
 — Tror du dig Mester alt?

Min Gjenganger. Jeg tror at ha' den Ære
 som Mestersvend at staa hos dig i Lære.

den venusinske Digter er den romerske Digter Horats, der var født i
 Venusia i Apulien, og hvis Læredigt »Ars poetica« her kaldes »Bogen om
 Poeters Kald og Pligter«.

Jeg føler vel, at, lidet eller stort,
 jeg Mesterstykket hidtil ej har gjort;
 men én Gang, haaber jeg, det bliver færdigt,
 i Fald din Fordring af et Digt, som værdigt
 dit Ideal, ej rent forkyser mig.

Jeg selv. Du lod en Gang at ville nøje dig
 »med liden Rang
 i komisk Sang«.

Min Gjenganger. Det sagde jeg, men mente det just ikke
 til Punkt og Prikke —

Jeg selv. (Det Punkt og Prikke bruger du for tit,
 i forbigaaende) — Du har dig villet svinge
 lidt højere paa en alvorlig Vinge.

Min Gjenganger. Og mener (trods dit Smil) endogsaa virkelig
 lidt højere at have svunget mig.

Jeg selv. Og hvorfor tror du det? Dog ej, fordi tre, fire
 (sæt Nuller til, saa mange som du vil,
 der intet her gjør fra og heller intet til)
 har rost din Sang og Klangen af din Lire?
 Dog ej, fordi dig mangan Kompliment
 er gjort af en og anden Recensent?

Min Gjenganger. Jeg véd ej selv, naar jeg skal Sandhed sige,
 hvorpaa jeg grunder egentlig min Tro;
 jeg véd, at mine Vers er ikke maadelige,
 da hele Verden just gjør ikke slige —
 og dermed slaar jeg mig til Ro.

Jeg selv. Det er kun lidt, men det er altid noget.
 Skjönt Digterloven fordrer meget mer,
 det væsentligste dog, hvorpaa den ser,
 er Velklang, Liv og Rigtighed i Sproget.
 Kun der, hvor dette mangler, byder den,
 hvis genialske Træk Erstatning ikke give:
 Hr. Skribler, hold aldeles op at skrive!
 Og findes disse Træk, saa hedder det: Min Ven,
 skriv om igjen!

Min Gjenganger. Véd nogen Digter selv, om disse sidste
 til visse findes i hans Poesi?
 Hvad eller er ham Kunst det eneste bevidste?

Jeg selv. Dit Spørgsmaal, haaber jeg, er Ironi;
 ve den elendige, som vover
 at nærme Kunstens Alter sig som Skjald,
 hvis Flammen i hans Bryst ham ikke hæver over
 hver Tvivl om sit guddommelige Kald!
 Ve ham, hvis han det ej med Sikkerhed erkjender

»med liden Rang i komisk Sang« er et Citat af Digtet »Tvungen
 Latter« i »Skjæmtsomme Rimbreve«.

i en urolig, umodstaaelig Drift
 til Ytren af den Ild, som i hans Hjærte brænder,
 blot for at ytre den, i Sang og Skrift —
 i evigt Hang til det uendelige
 og i uendelig og evig Lyst
 til Sammenstemning af det endelige
 med Evighedens Grundklang i hans Bryst —
 i Had til alt, hvad Jordens nedre Sønner
 fortrinlig attraa, Had til al Slags Muld,
 fra Landevejens Støv til præget Guld —
 i dyb Foragt for alt, hvad Pøblen skjønner
 og med sin Mængdes hæse Bifald lønner —
 Foragt for Livet som en Tidsfordriv,
 Nutidens hensigtsløse, flove Liv! —
 Ve ham, hvis ej hans Følelse ham siger
 hvert Øjeblik, ihvor han staar og gaar,
 ihvad som helst af denne Verdens Riger,
 ihvad som helst af denne Verdens Aar:
 »Jeg har ej hjemme her! Mig alt er fremmed!«
 Og ve ham, hvis ej dybt og inderlig
 ham længes overalt, hvor hen han vender sig
 paa Jorden, efter Digter-Himmelhjemmet,
 hvor alt er evigt i sig selv og helt,
 og intet halvt, forgængeligt og delt!
 I denne Følelse (trods alle Trængsler)
 af egen Adel, af det Land, hvorfra han kom,
 hint Evighedens Aanders Herredom,
 som Muldets Søn i Tidens snævre Fængsler
 ej drømmer om —
 i dettes Minder, Anelser og Længsler
 og Higen efter: snart i Alvor, snart i Spøg
 at kalde dem i Billeder tilbage
 her paa sit jordiske Besøg —
 og, en Promethevs lig, fra Himmelen at drage
 Guddommeligheds Ild til Jorden ned
 i sine korte Levedage —
 har Digtren Borgen for sit Kald —
 og den, som denne Borgen har og ejer
 den anden Voldgift og i Kunstens Sejer,
 er Skjald!

Min Gjenganger. Du bliver varm. Dit mørke Øje tindrer
 af en forunderlig, mig hellig Ild;
 dig Kinden blusser. O, hvis intet hindrer
 din Bliven, vær mig Spøgelse saa mild
 at blive ved! Min Aand er lutter Øre,
 dig over denne Punkt især at høre . . .
 Men hvad? — Er jeg i Schweiz? Er jeg i Norge her?
 En Brink, en Strøm, en Bro — ved Himlen! og en Hytte —
 med Graner rundt omkring — og hvilken Udsigt dèr!
 Jeg svimler! —

Jeg selv. Drag dig dette Syn til Nyttel!
 Det mer end alt, hvad jeg at sige véd,
 kan lære dig. Blik om dig og blik ned!

Det norske Hus.

Paa Bænken.

Min Gjenganger. Dybt! hemmeligt! højtideligt! — dog roligt,
 som Norden i sin Baldurs Fred! —
 Paafaldende — men dog med Øjet strax fortroligt
 ved næste Blik, som Heltens Simpelhed!
 Indsluttet i sig selv, som Hjærtet, naar det banker,
 rørt af et helligt Syn,
 tabt i sin Grublens Mulm, naar tusend mørke Tanker
 med ét opklares af det pludselige Lyn —
 og dog saa vidt udblikkende som Øjet
 fra Toppen af et ensomt Fjæld!
 Et Brejdablik, saa mildt og dog saa højt ophøjet! —
 O, Held mig, at jeg fandt det her! O, Held!
 Saa stod Naturen dog, da den gik rundt om Jorden,
 med gavmild Haand uddelende sin Gunst,
 og alpe stille her paa denne Plet i Norden! —
 En slig Natur i Sjælland?

Jeg selv. Det er Kunst! —

Min Gjenganger. Kunst?

Jeg selv. Digtkunst, om du vil! For ikke længe siden
 var denne højtidsfulde Plads
 et Tjørnekrat paa Brinken af en liden
 Forhøjning i et stinkende Morads.
 Nu er det hele Norden i det lille!
 Naturen her som anden Steds kun gav
 en Smule Jord og Luft og hist lidt Hav.
 Men Digtekunsten her stod stille;
 den sagde: Hæv dig, Brink! og sænk dig, Gruft!
 Grantræer og Fyrreer op ad Skreen krybe
 og spejle sig med Himlen i det dybe!
 Udvid dig, Udsigt! Rens dig, Luft!
 og fyld dig med de norske Fjældes Duft! —
 Og Broen sprang sit lette Spring, og Hytten
 forlod sit Dovres Klippegrund
 og saa', forundret ved Naturens Flytten,
 i Steden for sin Glommen Øresund. —
 Saa stor er Kunstens Magt! Hvad vildt Naturen spreder,
 i rolig Harmoni forener den;
 og hvad harmonisk helt hin gav paa fjærne Steder,
 den flytter til vor egen Bopæl hen —
 som Selvfrembringer eller Oversætter.

Brejdablik, Balders Bolig. Gruft, Grav. Skreen, Skrænten.

Min Gjenganger. Jeg alt, hvor hen du vil, nu, tror jeg, gætter.
 Du mener, ligervis som aldrig fri
 Naturen viser sig i alt sit Trylleri
 (her i vort Sjælland for Exempel),
 med mindre Dyrkeren derpaa har sat sit Stempel,
 saa lidet tilfredsstillende blot Geni
 i vor Tidsalders Poesi,
 hvis ikke fuldelig ved Kunst erstattes,
 hvad der af Hedenolds Vidundermørke fattes?

Jeg selv. Det er min Mening ej, det er min Dom,
 som ingen Bersærkgang af Sprogets Riser
 i Gjenfærdkrøniker og Hexeviser
 med alle Stød i Luften støder om,
 fordi det er Fornuftens. — Giv os Fjælde
 som Alperne, giv os Neapels Luft,
 giv os Naturen i sin Kæmpevælde,
 giv os et Otahaiti med sin Duft,
 og vi vil spare Møjen med at grave
 Mælarer og at skuffe Dovrer op
 og plante Graner selv paa deres Top
 og bygge Hytter i en engelsk Have.
 Hvor hele Landet er en Tryllepark,
 behøves ingen Søndermark.
 Vil Danmark se et Schweiz, vil Sjælland skue Norge,
 den fattige Natur hos Kunsten det maa borge.
 Saaledes — giv os vore Fædres Tro
 med alle Varsler, Tegn og sære Syne,
 hvorover alt som Børn vi næsten lo —
 giv os tilbage Glimtene, som lyne
 med tifold Ild om Natten — giv os Sprog,
 hvis Lyd i Toner frem fra Hjærtet stræbe
 paa den begejstrede, livfulde Læbe
 i Steden for som Ord paa Bladet af en Bog,
 lig døde Sommerfugle, tavs at klæbe:
 saa bliver Æventyret af sig selv
 en episk Saga — Vinens vilde Glæde
 foruden al Rhythmik en dithyrambisk Elv —
 og Elskovsukket et elegisk Kvæde.
 Hver heftig Lidenskab da bryder ud i Sang;
 thi Følelsen er Ild, og Ordet selv er Klang.
 Hver Genius er da sin egen Lærer.
 Mens Sproget i sig selv kaotisk gjærer,
 og i en underfuld Foreningskrig
 dets Verdens Elementer blande sig,
 af Tankens dybe Grund, som ryster, skjælver, bæver,
 en Dante hist, en Shakespear her sig hæver —
 hin Apenniners Top og Alpers denne lig —
 som Grækenlands Olymp, Homer, optaarned sig:
 Naturens Børn og Kunstens første Fædre!
 Her har vi Sangens Schweiz — Forstandskulturen

gjør til et Sangens Sjælland Sprognaturen
 for hver, som ej, mens end den gjæred, skrev
 og ej som første Skjald Digtkunstens Fader blev.
 Virgiler fødes nu, men ikke mer Homerer;
 Tassoner, ikke Danter. Kronos lig
 Naturens gamle Nat har skjulet sig,
 og Kunstens unge Zevs som Dagens Gud regerer —
 Tak — eller Utak — vor Filosofi:
 den Tid, vi nu om Stunder lever i,
 har ingen Alper, ingen Filefjælde,
 hvor selv Naturen digter i sin Vælde —
 men — Søndermarker blot — i Poesi.

Min Gjenganger. Det er dog — ikke sandt? — det er dog
 evig Skade!

Jeg selv. For hvem?

Min Gjenganger. For hvem? Jeg kunde svare dig
 med Ewald: for de skønne, rene Blade —
 og, om du vil, med Wessel og: for mig,
 for Læseren, for Jordens Overflade —
 thi hvad er det, vi her i Søndermarken ser,
 mod Kullen blot, for ej at sige mer?

Jeg selv. Og hvis det laa paa Kullen — for at blive
 ved Lignelsen —, hvis denne Dalkultur
 forente sig med Fjældenes Natur?
 Hvis neden under dette Dyb, hvor Vandet
 gjenspejler Broen, sænkede sig et andet?
 Hvis Øjet, hvor vi se de danske Heltes Grav,
 sig tabte længer bort i det kodanske Hav?
 Hvis over disse Fyrrers mørke Toppe
 fremsprang imellem Skyerne der oppe
 en Ren paa hvide Snetops bratte Sti
 og efter den en Jæger paa sin Ski?

Min Gjenganger. Hvordan forstaar du det?

Jeg selv. Hvis Kunstens Klippedværge
 paa Skuldrene steg op af hine Kæmpebjærge,
 som Maro paa Homer — som Macpherson paa dem,

for de skønne, rene Blade, Citat af Ewalds Komædie »Harlequin
 Patriot eller den uægte Patriotisme«, Lisettes Replik i 1ste Handling 3dje Optrin
 om hendes Mand Harlequin:

»— — han skrev og skrev! Kun Skade
 for Blæk og Pen og for de skønne, rene Blade,
 saa tænkte jeg og tav«.

for mig, for Læseren, for Jordens Overflade, Citat af Wessels For-
 tælling »Gaffelen«. det kodanske Hav; en romersk Geograf kalder Øster-
 søen den kodanske Bugt. (Jvfr. Ingemanns Fædrelandssang »Vift stolt paa Kodans
 Bølge«.) Maro er Publius Vergilius Maro, hvis Æneide er en Efterligning af Homers
 Digte. Macphersons »Ossian« (efter de skotske højlandske Sagn en blind
 Skjald eller Barde, Søn af Fingal) udkom ca. 1760 og vakte stor Opsigt over hele
 Evropa, skjønt det allerede af indre Grunde fremgik, at M. selv maatte være For-
 fatter til disse paa Motiver fra skotske Folkesange byggede Digte.

der sang om Ossian i Fingals vilde Hjem —
 paa Dante Tasso — og med eget Kjende
 den tyske Shakespear selv paa alle trende?
 hvis man ved dem at granske, dem at kjende,
 ved deres gamle Sprogs Studering vandt,
 hvad i de ny man ikke længer fandt?
 naar man den gamle Sang som Digter vil oplive,
 naar man paa Fortids Grund vil endeligen staa —
 og ingenlunde længer gaa,
 for Eftertiden noget mer at give?

Min Gjenganger. Kan den i Digterværker gives mer
 end Tasso, Dante, Milton og Homer,
 end Shakespear, Goethe, Klopstock, Ewald, Schiller
 og Ætnas Skjald og Skotlands Harpespiller,
 Cervantes, Camoens, Horats, Virgil
 og Pindar?

Jeg selv. Næppe mer — i Form og Stil,
 i Farve, Tone, Kraft og Liv og Ynde,
 men vel i Stof, i Aand, i Fylde selv
 af Kilden til enhver Begejstrings Elv:
 Religion. — Vi burde dog begynde,
 saa synes mig, en Gang at stille frem
 i Sang og Digt det ny Naturens Rige,
 til hvis Olymp og Lidskjalf iblandt dem,
 du nævnte, Goethe kun har kjækt begyndt at stige.
 Ny Kunst forenende med nyt Geni,
 vi burde hæve vores Poesi
 til Højden af vor Olds Filosofi —
 nedbrydende dens gamle Billedskranker,
 udvide Sfæren af vor Fantasi
 med den udvidte Kreds af vore Tanker
 og efterlade dem, for hvilke vi
 og én Gang vorde gamle, lige Stempler
 af vor Tids Daad og Videnskab og Tro
 som de, der levntes os i Sangens gamle Templer.
 Hvi skulle vi kun trygt i disses Brokker bo,
 som nye Romere, der bygge deres Skure
 halv ind i Resten af de gamle Mure,
 og ikke heller selv os egne rejse, som
 Palladios Palads og Buonarottis Dôm?

Min Gjenganger. Men er det alles ej, som selv din egen Klage,
 at den Natur og Tid, nu digtes i,
 leverer intet Stof til Poesi?
 Hvad episk findes vel i vore Dage?

den tyske Shakespear er Goethe. Ætnas Skjald, Forfatteren af et latinsk Digt »Ætna«, der tilskrives forskjellige. Skotlands Harpespiller er altsaa Ossian. Palladio, berømt italiensk Bygmester i det 16de Aarhundrede. Buonarottis Dom, Mikel Angelo Buonarrotti (1474—1564), den store Renæssance-Billedhugger og Maler, var ogsaa Arkitekt og medvirkede bl. a. ved Opførelsen og Udsmykningen af Peterskirken i Rom.

Er ikke Himmels og Jordens Dynamik
i Solens geometrisk maalte Rige,
som i Taktiken af vor Nutids Krige,
forvandlet rent til blot Matematik?
Og mon os alt ej klarligen bebuder,
at Kunsten selv til sidst bli'r Mekanik?
Hvor findes nu Gudinder eller Guder?
Hvo styrer Solens Vogn? Hvo tæmmer Havets Magt?
Hvo slutter Stormen i sin Hule?
Hvo gaar nu frem i Himmellysets Pragt,
naar alle Nattens Spøgelser sig skjule?
Hvo svinger nu fra Tordenskyen vred
paa Kæmpers Isse Lynildstraalen ned?
Hvo giver Træet Frugt og Marken Grøde?
Hvo vejer nu paa Helds og Uhelds Vægt
mod Hær en anden Hær og Slægt mod Slægt?
Hvo skjærmer levende? Hvo dømmes nu de døde?
Hvo ryster, Jorden mørk tilvinkende sit Bud,
dens Grundvold med sit Nik, og Himlens Hvælving?

Jeg selv. Gud —

den Gud, vor Kundskab i sin Modenhed erkjender,
den evige, som lever fjærn og nær,
som var, som vorder, og som er —
af hvis højt over Tid og Rum udstrakte Hænder
nedvælte Himmelmagter, Hær paa Hær,
hvis Bryn er Nattens Mulm — hvis Blik i Lyset brænder —
hvis Hjærte dybt (imens en Verden her opstaar,
en Verden hist i Tidens Hav forgaar)
fra Tankens første Flugt til Tankeflugtens Ender
i al Naturen uforandret slaar! —
De mindre Guder, som vor Sansen leder efter,
er den usynlige navnløses Ord,
som magtbevingede fra Templet, hvor han bor,
igjennemflyve Himmel, Hav og Jord
og Ild med Livets Bud. Naturens Kræfter
er Aander. Mon Elektron buldrer ud
med mindre Kraft end Tordnen: Jeg er Gud!
Fordi han ikke blot i Skyen, som sig dunkler,
men selv i Løvens Blik og Ormens Glimren funkler?
Mon Magnas mindre stærk udfolder os sin Magt,
fordi han har udvidet os sit Rige?
Maa for en Here, for en Pallas vige
vor Sangs Urania, fordi tillige
hun Kronos' Septer sig har underlagt?

Dynamik, Lære om Lovene for de virkende og bevægende Kræfter; den dynamiske Naturfilosofi er Læren om Verdens Dannelse ved Stoffernes selv-virkende Grundkræfter (Dynamider), medens den mekaniske Naturfilosofi, Atomistiken, hævder, at alle Legemer ere sammensatte af Atomer og alle Naturvirksomheder fremgaaede af mekaniske Aarsager. Elektron, egtl. Rav, hvoraf Elektricitet har faaet Navn, her en Personifikation af Elektriciteten som Naturmagt. Magnas, Magneten, Magnetismen.

O, hvad er selv Homers mod denne Himmel? —
 Og Jorden? Er dens Slægters vilde Vrimmel
 og deres Lidenskabers Spil,
 dens Hytter, dens Pavluner og dens Troner,
 dens Peleider selv og dens Jasoner
 ej længer til?

Saa' vel Odyssevs flere Folk og Stæder
 og flere sære Syn og underlige Sæder,
 omtumlende paa sine Fællers Grav,
 end Cook fra Pol til Pol paa Jordens hele Hav?
 Hver Alder har sin Kamp, sin Sejer, sine Helte,
 sit Epos i sig selv. I Korsets Fane ser
 en Tasso Sanggudindens Tryllebælte,
 flux har og Middelaldren sin Homer —
 Gudinden er bestandigen den samme;
 men Bæltet, hun fortryller Hjærtet med,
 hvormed hun ene kan vor hele Sjæl opflamme,
 maa bære Præg af Sangens Tid og Sted.

Min Gjenganger. Du tænder mig i Fantasiens Ørke
 et Lys, som klarer pludseligen op
 min Grublens tykke Mulm. Til Digterfjældets Top
 det lede skal min Aand igjennem Sangens Mørke.
 Din Mine siger mig, at det er ej din Agt
 mig denne Gang at sige mere.

Jeg selv. Hvis ej du fatter alt af Ordet, jeg har sagt,
 jeg sagde dig forgjæves flere.
 Men Dagen hælder, Natten falder paa —
 kom, lad os gaa!
 Dog — jeg vil Afsked med det samme tage,
 da Nøglen du jo bringe maa tilbage.

Min Gjenganger. Du gaar til Byen altsaa?

Jeg selv. Jeg gaar hjem.

Min Gjenganger. Hjem? Men hvor er dit Hjem?

Jeg selv. I Syden og i Norden,
 hvor fri, fornuftig, aandelig Kultur
 forener sig med Uskyld og Natur —
 hvor man endnu er ikke Slave vorden
 af Mennesker, af Moden og af Guld —
 hvor man er Aanden og det aandelige huld —
 hvor man den evige med Ord ej blot af Peder
 og Povel, men med Tanker og med Daad,
 med Følelser, med Smil og selv med Graad
 i alt det evige tilbeder:
 i Videnskab og Kunst og Kjærlighed —
 hvor man endnu sig ikke skammer ved
 at gaa til Fods paa Vejen gjennem Livet

Peleïder (Peleïden, Pelevs' Søn, Akillevs) og Jasoner, græske Sagnhelte.
 Cook, Verdensomsejleren og Opdageren James Cook (1728—1779), hvem Bagge-
 sen tænkte paa at besynge i et større episk Digt. Alder, Tidsalder.

i Sokrates' og Jesu Kristi Fjed
foruden Pral, i stille Simpelhed —
hvor man foragter, hvad Tilfældet blot har givet,
endsige Kryben, List og Vold —
hvor man erindrer mig om Hedenold
og viser i det lille Muligheden
af Nærmen til Fuldkommenhed her neden —
der er jeg hjemme. — Selv i Kjøbenhavn
jeg endeligen fandt en saadan Stavn.

Min Gjenganger. Jeg kjender Huset. Det er intet Under,
at du der udenfor ej Selskab søge vil.

Jeg selv. Og om jeg vilde, har jeg ikke Stunder
og Støvler nok (imellem os) dertil.

Min Gjenganger. Ta'r du mig ilde op, i Fald jeg vover
godt Folk at svare det, som klager over,
du aldrig kommer til dem?

Jeg selv. Ja, de faa,
som for min egen Skyld og ikke for at vise,
hvor mange Retter Mad de egentlig kan spise,
mig gjerne saa',
du frit kan give saadant at forstaa.
Men i den store Verden vil jeg bede,
du holder Munden som en ærlig Pen,
hvis ej du sige vil, jeg skyr den blot af Kjede
og ønsker inderlig at glemmes rent af den.

Min Gjenganger. Der er dog i den store Verden somme,
der, tror jeg sikkert, gjerne saa' dig komme,
til Dels for min, dels for din egen Skyld —
Men trykker jeg dig her maaske en Byld?

Jeg selv. For længe siden lægt! Den Tid er omme,
da dette Sted var ømt. — Og om saa var?
Om hist og her blandt dem sig turde finde
en sand Velynder og Velynderinde,
som gjerne med min Svaghed overbar
(min Styrke nemlig), den: paa Dansk at sige
Guds Fred til Folk af Stand som Bonden til sin Lige —
tror du, jeg er en saadan Nar,
kun halv igjen at vende mig til slige?

Min Gjenganger. Hvorfor kun halv —

Jeg selv. Fordi jeg kun er hel,
hvor jeg, om ikke just kan fæste Rødder,
dog i det mindste staa paa begge Fødder

Selv i Kjøbenhavn jeg endeligen fandt en saadan Stavn, nemlig
hos daværende Assessor A. S. Ørsted og hans Hustru Sofia, Oehlenschlägers oven
nævnte Søster. Der er dog i den store Verden somme, Baggesens Forhold
til sine gamle fornemme Velyndere som Hertugen af Avgustenburg og Grev Schim-
melmann var i Tidens Løb blevet »en trykkende Byld«.

og give min igjen for den mig givne Del.
Landflygtig Mand om saadant ej kan drømme.

Min Gjenganger. Du slaar bestandigen paa din Land-
flygtighed;
hvi blev du ikke her?

Jeg selv. Fordi jeg maatte rømme.

Min Gjenganger. Hvad havde du da gjort?

Jeg selv. Begyndt at vandre ned
til Camoens' og til Cervantes' Hvilested,
i Ewalds og i Wessels Fjed
paa de brødløse Kunsters Bane,
men fundet den for tung og, trods min Lyst og Vane,
forsøgt at gaa den mere slagne Vej
som Embedsmand —

Min Gjenganger. Nu vel! Og hvorfor blev du ej
paa den?

Jeg selv. Fordi jeg fandt (af Mangel paa Forstanden —
hvad véd jeg? eller og — paa de særdeles Ben,
der gjøres nødigt til at gaa paa saadan en)
langt værre den end selv den anden;
fordi den, trods den Ivrighed,
hvormed jeg efterhaanden, Led for Led,
den gamle Adam havde knust og dødet,
saa der til sidst var ikke mer Geni
i al min Klosterdønt og alt mit Provsteri
end i de fleste Digtres Poesi,
dog utaknemmelig selv ikke gav mig Brødet,
det er at sige, hvad vi Provster kalde saa:
lidt mere nemlig end den simple Næring,
enhver Dagskriver kan i Blaa-Taarn faa
med megen liden Møje til Foræring —
fordi, da Danmarks Sol, Naturens Konge lig,
med sin Opliven og bestraalte mig
og fjærned Taagen fra min lille Væxt i Norden
med samme blide Faderkjærlighed,
hvormed til Ask og Bøg og Gran han smiler ned
og fjærner fra sin Have Krigens Torden,
det lille Jurablomst, jeg var forenet med,
for meget havde lidt af Nattens barske Vinde
til at oplives paa det samme Sted —

Min Gjenganger. Din Skæbne aldrig du havde burdet binde
til Jurablomster!

Jeg selv. Klogt bemærkt og sandt,
hvis Skæbnen vi, os ikke Skæbnen bandt!

Embedsmand, B. havde i Slutningen af det foregaaende Aarhundrede været Viceprovst paa Regensen (1796—1802) og senere (1799—1803) Theaterdirektør. Klosterdønt, sin Virksomhed ved Klosteret, Kommunitetet. Blaa-Taarn, Fængselstaarnet ved Langebro. Danmarks Sol, Kongen (Kristian VII) eller maaske snarere Kronprins Frederik. det lille Jurablomst, Baggens anden Hustru, Genferinden Fanny Raybaz, der ikke kunde trives i Kjøbenhavn.

Og Held mig, at den bandt mig selv! I Livet,
trods al dets øvrige Gjenvordighed,
blev mig et Gode dog — foruden Sjælens Fred,
det eneste, som gives ej — mig givet —
hvis ogsaa her det mig har gjort forhadet,
som Mangelen paa det, jeg ej har eftertragtet,
og Kunsten, jeg mig ofrede, foragtet
af den og den —

Min Gjenganger. Forlad mig! —

Jeg selv. Alt forladt!
Lad den Fugl flyve! — Sig til dem, som ikke
deri har fulgt og følge Modens Skikke:
jeg, for at savne længselfuldt mit Hjem,
har nok i Tanken, hvor jeg er, paa dem!
Sig dem, som ynde mig, og som mit Hjærte hylder,
de faa, til hvem jeg i November skrev
de første Sider i mit sidste Brev,
hver Ven og hver Veninde, som jeg skylder
de sjældne Roser i mit Fædrelands
af Torne flettede Erindringskrans:
at en uvenlig, ulyksalig Stjerne
mig tvang landflygtig Fod fra dem at fjærne,
og at ved ej dem oftere at se
jeg lider tusend Gange mer end de,
thi det, som er for andre jordisk Smerte,
bli'r Helvedmarter i en Digters Hjærte!
Sig dem: at for at undgaa Spot og Haan,
og hvad der ellers her i Livet følger
den Digterskæbne, man saa gjærne dølger,
jeg nødtes til at leve her som Aand!
Sig dem: at jeg er dansk og alt for stolt
til hele Verden offentlig at lære,
hvad min Usynlighed især har voldt,
at jeg det, uden Bitterhed at nære,
vil ned med mig i Gravens Mørke bære —
og at mit Hjærte for mit Danmarks Ære,
for Fredrik og for dem bli'r aldrig koldt!
Sig Schimmelmänn, jeg end paa Dansk ham synger,
hvad jeg ham til Teutonas Telyn sang:
at i Belønningen for Harpens Klang,
den Krans, det lille Tal og Eftertid en Gang
om Alpernes og Cooks og Odins Sanger slynger,

de første Sider i mit sidste Brev sigter til det ovenfor nævnte, den sidste November daterede Afskedsdigt »Min Skygge« i »Skjæmtsomme Rimbreve«. Fredrik, Kronprinsen (Fredrik VI). til Teutonas Telyn, til Tysklands Harpe (Telyn er de keltiske Barders Harpe eller Lyre) 3: paa Tysk. I et tysk Digt havde Baggesen i sin Tid besunget Schimmelmänn og den Sinarose (en pragtfuld kinesisk Blomst), som S. havde flettet i hans Lavrbærkrans. Alpernes og Odins Sanger er Baggesen som Forfatter til sit tyske idylliske Epos »Parthenais oder die Alpenreise« og det senere paabegyndte episke Digt om Odin.

hans Sinarose har den første Rang! —
 Sig Bondens ædle Ven, at end min Aand med Glæde
 taknemmelig omsvæver Egen, hvor
 i Skoven ved hans skønne Kristianssæde
 jeg henrykt hørte Fremtids glade Kor! —
 Sig Walterstorff (men sig ham det sub rosa),
 at Idealet, som han viste mig
 i Virkekredsen, han udvalgte sig,
 vist havde tryllet mig til Prosa,
 hvis noget havde kunnet det! — Og nu,
 kom alt, hvad jeg har sagt dig, vel i Hu!
 Lev vel, min Søn!

Min Gjenganger. Endnu et Ord, min Fader!
 før du mig arme Spøgelse forlader:
 tillader du mig i en egen Bog
 at give Publikum vor Dialog?

Jeg selv. Hvorfor? Hvortil? — Du siger jo, Satire
 gjør ikke Lykke mer i Kjøbenhavn,
 og venteligen ikke heller Gavn
 dit Epigram! —

Min Gjenganger. Jeg kjender dog tre, fire,
 som inderligen elske dig,
 og som den vilde more kostelig. —

Jeg selv. Min Hensigt er just ikke blot at more. —

Min Gjenganger. Jeg taler ej om Pøblens smaa og store;
 de faa, jeg mener, elske Poesi,
 som der kan tænkes ved, og som der tænkes i.

Jeg selv. Velan! En er mig nok — især for dette Stykke —
 Hvis blot en eneste mig fuldelig forstaar,
 dets Vintersæd en Gang i Sommerfrugt opgaar.

Min Gjenganger. Men alt naturligvis jeg ej kan lade trykke —

Jeg selv. Alt eller intet!

Min Gjenganger. Himmel! Hav! og Jord!
 Der bliver en Alarm, som aldrig hørtes.

Jeg selv. Hvor?

Min Gjenganger. Paa Pindus — mellem dem, som for
 hinanden skrive —
 paa Bakkehuset — og i Drejers Klub —
 i Hospitalet selv —

Bondens ædle Ven er Landboreformatoren Grev Reventlov, hvem Baggesen i 1791 havde besøgt paa hans Gods Kristianssæde paa Lolland. I en hul Eg i Skoven skrev han sit i »Ungdomsarbejder« trykte Digt: »Forvandlingen eller Bøndernes Frihed«, hvori det bl. a. hedder, at »Fremtids Syner« aabne sig for det henrykte Blik. Walterstorff var Theatrets Chef, da B. var Direktør. sub rosa, i Fortrolighed. dit Epigram, Gjengangerens Deklamation om »Kjøbenhavn-kritiken« ovenfor S. 181. Drejers Klub, en i Datiden bekjendt Klub i Kjøbenhavn. Hospitalet, Hentydning til Sanders oven nævnte Lystspil.

Jeg selv. Saa lad der blive!
 Min Gjenganger. Der ligge vil et Hus! Gud fri mig! Rub
 og Stub,

din hele Vintersæd vil snart udryddet blive.
 Rimbrevene ved en Auto-da-Fe
 vil blive brændte. Mine Viser, Sange,
 Fortællinger og »Odin« selv maaske
 i Fødslen blive kvalte. Jeg er bange,
 Gjengangeren vil komme til at gaa,
 som du, til Hel igjen. Man vil mig slaa
 med Linealer, med Kothurner, Krykker,
 med Sokker, Træsko, hvad man falder paa
 hos Skriver, Sætter eller Trykker. —
 Det lille stakkels Digter-Monument,
 jeg hidtil havde sat mig her paa Prent,
 man i det mindste vil slaa rent i Stykker.

Jeg selv. Hvis det er Pindeværk — og intet mer — ih nu!
 saa lad det slaas jo før jo heller rent itu. —
 Men det har ingen Nød. Hvad man dig kan berøve,
 det Publikum, som lar sig overdøve,
 som aldrig dømmer selv, men efter andres Dom —
 du bryder, haaber jeg, dig intet om.

Min Gjenganger. Det alle dine Venner vil bedrøve.

Jeg selv. Hvad? At jeg, ærlig, Sandhed sige tør?

Min Gjenganger. At — du dig endnu flere Fjender gjør,
 end alt du har! Bliv ikke bange,
 men jeg kan sige dig — du har alt mange.

Jeg selv. Det tror jeg ikke. Hvad jeg véd,
 er, at jeg lidt af Venner har i Norden
 og over alt kun faa paa hele Jorden —
 men mange Fjender mig at tro i deres Sted
 forbyder min Beskedenhed.

Hvem kan jeg, hvis jeg ogsaa vilde, skade?
 Hvad kan man, vilde man, misunde mig?

Min Gjenganger. Man tror, at du er ond, at du kan hade,
 at du er nidsk og utaknemmelig.

Jeg selv. Det tror man ej. Man tror, at jeg begynder
 alvorlig at omvende mig
 fra den af alle mine Ungdomssynder,
 som, skjønt den største, man fandt elskelig,
 den nemlig, mig for let at lade hilde,
 for let at tro mig yndet hist og her,
 for let at tro mig agtet her og der
 og som en Nar min Tid og selv mit Vid at spilde,
 hvor Venskab aldrig var, og Venskab aldrig er. —

Auto-da-Fe, Inkquisitionens Kætterbrænden. Kothurnen var en høj
 Fodbedækning, der hos Grækerne og Romerne særlig hørte med til den tragiske
 Skuespillers Kostume ligesom den lave Sok (soccus) til den komiskes.

Man tror mig uafhængig og lidt mandig,
 selvstændig, langt fra Smiger som fra Svig,
 lidt kjendt med Verden, næsten — halv forstandig
 og, om du vil, lidt uselskabelig —
 og deri har man Ret. Men ingen, som mig kjender,
 tiltror mig Nid og Had og anden Nedrighed.
 Sig selv og ikke mig enhver Bagtaler skjænder,
 der lægger sin i min Personlighed.
 Hvad angaar Pennene med deres Blade,
 der spiller Krigen i en anden Kreds,
 der kan man tragisk eller komisk hade,
 hinanden kvæste, slaa hinanden død
 (som paa Theatret) uden mindste Skade
 for andet end det kjære Blæk, som flød.
 Her, hvor Moralen kun Fornuft os byder,
 Forstand og Træk af Aand og Vittighed,
 jeg, ved at hævde Kunsten, lidt mig bryder,
 om jeg gjør Kunstens Fjender lidt Fortræd.
 Jeg ej dem griber an af Egennytte —
 jeg véd, at jeg i denne Krig,
 slog jeg og hele Hæren, sikkerlig
 gjør ej det allermindste Bytte. —
 Jeg tvært imod den Told berøver mig,
 de gav mig og herefter kunde give,
 i Fald de som Poeter blev i Live
 og paa Parnasset — eller tæt der ved —
 trygt kunde dyrke deres Ærter, Vikker
 og Kaal af Poesier og Kritiker
 i Fred.

Det er for Musen, ingen Fraadser ægter,
 og som hver Dranker Haand og Hjærte nægter,
 for Hakons Moder og for Odins Viv,
 til hvem de bejlede — for Tidsfordriv —
 det er for hendes Ære, Sangens Liv,
 for Kunstens og for Sprogets Sag, jeg fægter,
 med hvis Formuenhed, i Sus og Dus,
 de, mens Odyssevs borte var og Sønnen
 i Opvæxt, holdt saa skjændeligen Hus. —
 Det er for alt, hvad mig er helligt vorden
 og dyrebart paa denne Plet af Jorden
 (maaske den bedste, hvis, som jeg gjør mit,
 hver kjæk og ufortrøden gjorde sit),

Fraadser og Dranker. (Kr. Arentzen mener, at B. tillige her sigter til Pavels og Rahbek.) Digteren sammenligner Literaturens daværende Tilstand med Bejlernes Fraadsen hos Penelope i Odyssevs' Fraværelse. Odyssevs er Baggesen selv, der saa længe har været »borte«, og Sønnen Telemakos er den unge Oehlenschläger, hvem Baggesen allerede tidligere i sit Rimbrev fra 1806, »Noureddin til Aladdin«, havde tilbudt en Plads ved sin Side i Fælleskampen mod »Lygtemændene«. »for Hakons Moder og for Odins Viv«; Musen er Moder til Oehlenschlägers Tragedie »Hakon Jarl«, der i 1806 var hjemsendt fra Tyskland, samt gift med »Odin«, Baggesens oven for nævnte paabegyndte Epos, der samtidig tryktes i »Nye blandede Digte«.

for Tanken og for Følelsen i Norden,
 saa vidt den ytrer sig i Sang,
 jeg mod de Svirebrødre, som fortære
 Parnassets Gods og skjænde Musers Ære,
 Satirens krigeriske Fane svang.
 Nu hjælper ingen Sukken, ingen Stønnen;
 nu svæver over Hov'det deres Dom.
 Odyssevs, som de frækt med Vinen overstænkte,
 hvem en af dem endog en Kofod nylig skjænkte,
 fordi de ham en gammel Betler tænkte,
 foryngt, i al sin Kraft tilbage kom. —
 Vor Dialog er blot en Kamp for Spøg, der fælder
 Antinoos til Prøve. Ve dem, Ve!
 naar jeg slaar Hammen af og holder op at le!
 naar hele Sværmen det for Alvor gjælder!
 hvis de mig tirre til det sidste store Slag,
 hvor sig Telemakos vil med min Harm forene,
 tilskyndet af vort Nordias Athene,
 for at fuldende deres Dommedag!

(Gjengangeren forsvinder.)

en Kofod. Da Odyssevs som en gammel Tigger er til Stede under Bejlernes Fraadsen, faar han en Kofod kastet i Hovedet. Her sigter Digteren tillige til en Anmeldelse af et af hans Skrifter. Antinoos var den af Bejlerne, Odyssevs først dræbte, efter at han havde »slaaet Hammen af« : kastet Tiggerhammen og var optraadt i sin egen virkelige Skikkelse. — »Gjengangeren og han selv eller Baggesen over Baggesen« indeholdt foruden »Min Gjenganger og jeg selv«, den her optagne »poetiske Samtale«, tillige et Par andre Smaastykker, saaledes »Odyssevs' Hævn«, en Oversættelse af Odysseens 22de Sang. »Nordias Athene«, Nordens, Danmarks Athene.

ADAM GOTTLÖB OEHLENSCHLÄGER.

(1779—1850.)

Sankt-Hansaften-Spil.

(1802.)

En Vandringsmand triner op paa en gammel Gravhøj, der staar ved Vejen, og siger som

Prologus:

Velkommen i den røde Morgenstund
enhver, som tidlig nu har samlet sig
for snart med ufortrødne, raske Fjed
at følge os fra Byens dorske Taage
til Skoven hist, som grøn og sval sig hvælver.
Her ser I Vejen; fra den lille Høj
kan I den næsten ganske overskue.
Fra lumre Gader hen igjennem Marken,
hvor Græsset bølger i den friske Luft,
vi ile jublende med lette Skridt
igjennem Vejens Støv og Solens Straaler,
for desto længer at opholde os
i Skovens gamle, svale Bøgelunde.
I ser en Sværm, af gamle og af unge,
af overgivne og alvorlige,
af fattige og rige sammenblandet;
den muntre Teltecirkel, stolt omringet
af Vaarens høje, lysegrønne Telte,
hvor tavs Naturen straalere i sin Glans.
Saa lad det heller ej fortryde jer,
at lytte til et sammenblandet Kor,
hvor Overgivenhed og Skjæmt og Glæde
afvexler med en dybere Natur.
Jeg er en gammel Gubbe. Digteren
har bedet mig at træde frem og tale;
han tror, mit Sølvhaar og min svage Stemme
kan mildne eders Hjærter, aabne dem
og stemme eder for det lette Spil,
som flygtig Fantasi har sammenføjet.
Betragter denne skønne Foraarsmorgen!

Forfatteren bad mig løbe min Vej
 og krybe op paa denne Høj
 og fortælle jer under megen Støj,
 at nu skulde Stykket strax gaa an.
 Det hørte den gamle, enfoldige Mand.
 Saa skyndte han sig med lange Skridt,
 mens i Vibenshus jeg bedede lidt;
 og mens jeg i Lundehuset fik mig en Dram,
 kom han i Forvejen. Det er Skam.
 Hans Snak skal I ikke bryde jer om;
 den gamle Nar gaar i Barndom.
 Han førte vel en lang Konferens
 om Komposition og en høj Tendens.
 En høj Tendens i et Dyrehavespil!
 I hans Pande det aldrig gaar rigtig til.
 Det skal være paa sin shakespe-arisk,
 en Skik, som hos os er rent barbarisk.
 For Guds Skyld lad eder ikke smitte
 af denne uvidende excentriske Brite,
 som gjør Thesevs til Hertug i Grækenland,
 og tror, at Bøhmen er omflydt af Vand.
 Nej, mine Herrer! Med Galskabens Rangle
 eders ærede Bifaldssmil at angle —
 derpaa Forfatteren ene vil pønske,
 det er hans højeste, fromme Ønske.
 Bliver han undertiden lidt tør,
 humant I overbære bør.
 Du lille Kunstdommer, som saa net
 betragter mig gjennem din Lorgnet!
 Vær derfor ikke alt for severus.
 Interdum dormitat bonus Homerus.
 Nu har jeg opramset min hele Lexe,
 nu skal I se, at jeg ogsaa kan hexe.

Han slaar i Jorden med sin Brix. Skuepladsen forvandles til et Værelse i Byen.

Nu ere vi alle til Staden draget.
 Stykkets Enhed er just ej iagttaget;
 men de, som ej lide Changement,
 kan blive, naar vi flytte næste Gang.
 Her er vi i Hus hos en Borgermand.
 Men, Hille mænd! se, der kommer han.
 Jeg faar da vel at vige for Personen
 for ej at forstyrre Illusionen. Gaar.

Det skal være paa sin shakespe-arisk. Den romantiske Skole i Tyskland, til hvilken Oehlenschläger i sin første Digtsamling, »Digte 1803«, der udkom ved Juletid 1802, og som bl. a. indeholder St.-Hansaften-Spil, afgjort sluttede sig, fremdrog stærkt Shakespeares Dramer, af hvilke A. W. Schlegel, en af Skolens mest fremragende Mænd, i Aarene 1797—1810 udgav en udmærket Oversættelse. excentrisk, overspændt. Som gjør Thesevs til Hertug o. s. v. Den først nævnte Hukommelses- eller Skjødesløshedsfejl findes i »En Skærsommernatsdrøm«, den anden i »Et Vinteræventyr«. *Severus*, stræng. *Interdum dormitat* o. s. v. Undertiden kan selv den fortræffelige Homer sove.

En Mand triner frem og siger: Det er i Dag et dejligt Vejr,
 Vinden vifter i Voldens Træer,
 der er ej en Sky paa Himlen at se,
 i Vinduet mine Blomster le.
 Det er dog saa tungt med en Urtegaard,
 som indsluttes kun af et Potteskaar.
 Om Sommeren er man kun lidet glad
 ved at sidde midt i den lumre Stad.
 Naar Øjet standser paa snævre Mur,
 da længes man efter den vide Natur.
 Grønt overalt og Fuglesang,
 hoppende Vildt og Valdhornklang,
 viden Udsigt og svale Vind —
 det gjør et let og fornøjet Sind.
 Jeg tror, vi gjorde ej saa ilde,
 om vi kjørte i Dag til Kirstens Kilde.
 Saa mored vi ogsaa Frøkenen lidt;
 det stakkels Barn, hun græder saa tit.
 Hun blev forlibt i en smuk, ung Mand;
 fordi han var over hendes Stand,
 blev Moderen ganske angst og bange
 og holdt den stakkels Pige som Fange,
 troede endelig, hun skulde glemme sin Rus,
 naar hun kom her i et enligt Hus.
 Et Aar hun nu har været hos mig.
 Det gjør mig ondt; thi hun græmmer sig.
 Hendes Elsker er draget i Verden ud;
 om han en Gang kommer igjen, véd Gud.
 Fornøjet jeg vil hende gjærne se,
 i Dag bekvemt det kunde ske.
 Der kommer min Kone; vil høre hendes Mening.
 Ægtefolk maa gjøre alt i Forening.

Konen kommer. Min kjære Mand! bliv ikke sur;
 jeg hørte alt, thi jeg stod paa Lur.
 Du vil kjøre os ud i Skoven i Dag?

Mand. Hvad siger du da til denne Sag?

Konen kysser ham. At du dog er ret en god lille Mand,
 fornøjer os altid, med hvad du kan.
 Det glæder mig ellers for Frøkenen mer,
 end for mig selv, som vel du indser.
 Hendes Øjne, som græder og er saa kjønne,
 have godt af at komme ud i det grønne.

Mand. Der er hun. Lav os da alting til;
 mine Sager imens jeg ordne vil. Gaar.

Maria kommer ind, sætter sig ved Klaveret og synger:

Dybt Skoven bruser, og Skyen gaar.
 Ved Strandens Blomsterbred Pigen staar.

Dybt Skoven bruser o. s. v. Originalen til denne Sang findes i Schillers Drama »Wallenstein«.

Højt opskyller Bølgen saa brat, saa brat,
og hun synger ud i den dæmrende Nat,
af trøstesløs Kummer henrevet.

Ak, Hjærtet er dødt, og hvor hen hun ser,
er intet, intet at ønske sig mer.

»Du hellige! kald da dit Barn til dit Bryst;
mig har jo alt henrykt den jordiske Lyst,
jeg har jo alt elsket og levet!«

Konen. Deres Stemme har dog en herlig Klang.
Hvad hedder den Arie?

Maria. Teklas Sang.
Den er oversat efter tysk Poesi
til Weyses dejlige Melodi.

Konen. Den er mig alt for melankolsk.
Jeg kunde blive i Hov'det katholsk,
hvis længe jeg hørte slige Sange.
Af de muntre er der dog ogsaa mange.

Maria sukker.

Konen. Vær nu en lille fornuftig Pige,
vær munter, og lad Sorgerne vige!
Min Mand har besluttet til Skoven at tage;
vi skulde saa der ud i disse Dage,
og i Dag er Vejret saa klart og net.

Maria pludselig oprømt. Deri har De sandelig ganske Ret.

Konen. Stakkels Pige! Maa være saa meget inde.
Nu ja! deri maa vi os finde.
Det er hverken min Mand eller mig, som vil
holde Dem. Hvad skal man sige dertil?
Deres Moder —

Maria. Tal ikke om denne Sag!

Konen. Saa kjøre vi da til Skoven i Dag.
I Fald De Katrine sende vil
til Kusken, skal jeg lave alting til
i Køkkenet.

Maria. Ja, det vil jeg gjerne.

Konen. Man skal have saa mange Ting i sin Hjerne.

Gaar.

Maria sætter sig og skriver en lille Seddel, kalder saa paa Pigen.
Skynd dig til Hyrekusken hen;
vi skal i Skoven. Kom snart igjen,
thi vi har travlt. Men først et Ord:
bring denne Seddel — du véd, hvor han bor —

Katrine. Den smukke —

Maria. Tys!

Katrine. Ih, Frøken Marie!
De véd dog vel sagtens, at jeg kan tie.

Maria. Mine gamle Ørenringe skal du faa.

Katrine. For dem jeg kunde i Ilden gaa.

Maria. Er det for Ringene eller for mig?

Katrine. Hvor kan De nu spørge saa underlig?
Maria gaar.

Katrine. Saa skal vi i Skoven? En herlig Sag!
 Skovturen er min bedste Dag.

Det er den eneste Dag, jeg maa gaa
 for min Madame med Solhat paa.

Ellers siger baade hun og han:

»Katrine! klæd dig efter din Stand.«

Naar dette Brev jeg nu bringer hen,
 saa gi'r den unge Greve mig Penge igjen.

Det er i Sandhed en herlig Fyr.

Saa ser jeg igjen disse rare Dyr,
 disse nyskelige Abekatter og Hyæner.

Der ude de Folk dog meget fortjener.

De trækker os Pengene ud af Landet,
 siger min Husbond. Det er forbandet.

Ja, du gode Gud, hvad skal man sige?

Det morer dog altid en stakkels Pige. Gaar.

Maria paa sit Kammer, med Ludvigs Billede i sin Haand.

Da jeg i Morges aabnede mit Øje,
 da hopped Spurven glad paa tørre Tage,
 som glimted rødere i Morgenrøde.

Den kvidrede og kaldte paa sin Mage,
 og sølvblaa Buen hvaltes i det høje,
 og Lærkens Slag fra Voldens Kroner løde.

De bæved mig i Møde

og toned: »Du i Dag din Ven skal skue!«

Da sprang jeg op og stirred over Byen
 henrykt i Sølvskyen,

mens Solen steg ud af sin Rosenlue;

og Lærken slog igjen fra Voldens Kroner,
 og Elskov bæved i dens Trylletoner.

En stor, en hellig Aand usynlig vanker
 i al Naturens vidt udstrakte Egne

og vækker Anelser om Livets Glæde.

Ak, Længsel lærte disse Kinder blegne,
 adskilt fra den, for hvem mit Hjærte banker,
 for hvem jeg kun kan sukke ømt og grædel!

Hvi fyldte stille Glæde

mit Bryst i Dag, da Solen rød sig vælted?

Det gjorde han, den Helligaand, som bringer
 paa lette Sefyrvinger

de Følelser, som har mit Hjærte smeltet;

det gjorde han, den uskyldsrene Due,

som svæver over os paa Himlens Bue.

En grusom Skæbne, kold som Jærn, sit Gitter
 imellem tvende unge Hjærter trænger,
 som Himlens Harmonier sammenslynger.
 Kun sjælden sig det drukne Øjne hænger
 paa elskte Gjenstand; ved den svage Cither
 kun fjærnt han mig sin høje Længsel synger.
 I Dag Naturen slynger
 sin Rosenkrans hen paa vor mørke Bane.
 I Skovens Tempel skal jeg Ludvig skue
 ved Maanens Alterlue.
 Det lærte Elskovs Aand mig tidlig ane.
 Naar Tumlens Glædesskrig sig hisset hæve,
 skal tavst i Lunden tvende Hjærter bæve.

De kjørende.

Fra kvalmfulde Mure
 til Marken saa huld!
 der pløjede Fure
 har ydet sit Guld.
 Saa friske, saa sunde
 de Bønder vi se;
 ved kølige Lunde
 de hvæsse den blinkende Le.

Se, Blomsterne virke
 et Tæppe, som gaar
 om gotiske Kirke,
 hvor Korsene staar!
 Saa brun den sig rejser
 i lysgrønne Dag;
 se, hvor Storcken knejser
 paa det gamle, mosgroede Tag!

Hulvejen mod Havet
 nedluder saa brat,
 med Skygge begavet,
 med Træer besat.

Her risle saa milde
 de Bølger fra Land,
 fra venlige Kilde
 langt ud i den himmelblaa Strand.

Saa langsomt i Sandet
 vi glide af Sted;
 imens ruller Vandet
 ved Hestenes Fjed.
 Den flagrende Maage
 fly'r hen over Sø.
 Hist se vi i Taage
 Tycho Brahes knejsende Ø.

Her Bøgenes Kroner
 sig om os har hvalt.
 De spøgende Toner
 vi høre jo alt.
 Se Teltene hvide,
 se hvirvlende Røg!
 Vi kjøre, vi ride,
 vi ile til Latter og Spøg.

Dyrehaven.

Mødende Kor af alt.
 Allons! Allons! Courage! Courage! Courage!
 Skjønne Rariteter, Løjer og Spas!
 Dyr fra Asia, Afrika,
 Evropa, Nyholland, Amerika!
 Subtile Kunster!

De kjørende. Man kjørte den Gang i Reglen til Dyrehaven ad Ordrups-
 vejen og kom først ved Emilie-Kilde ud paa Strandvejen, der med sit dybe
 Sand kun her fra var nogenlunde fremkommelig. Subtile, sindrige.

Magiske Dunster!
 Smukke Damer, I komme til Pas;
 som I spinde Hør, saa spinde vi Glas;
 som I danse paa den brede Jord,
 saa danse vi paa den smalle Snor.
 Smagfulde Pantomimer!
 Per Døver og Kirsten Kimer!
 Valdhorn og Violiner!
 Bajadser og Harlekiner!
 Kager og Appelsiner!
 Insekter og Prospekter!
 Komedier og Tragedier!
 Nye Hegler og Karter!
 Tobaksdaaser med Bonaparter!
 Fuglebure og Voxfigurer!
 Cartoucher og Destoucher!
 Fredrik af Preussen i egen Person!
 Piskebaandsjøden og Mendelsohn!
 Af Drikkevare
 en utallig Skare!
 Skynder jer bare!
 Skjønne Rariteter, Løjer og Spas!
 Allons! Allons! Courage! Courage! Courage!

Spaseregang.

En Dame. Ih, Hille mænd! skal vi træffes her!

En anden. Velkommen i det grønne! Det er et dejligt Vejr.
De gaa hinanden forbi.

En Borger. Er du kommen her ud, din gamle Bjørn?

En anden. Hvad gjør man ikke for Kone og Børn!
 Jeg selv lider ikke det Narreri.

Første. Kan dog godt lide, Folk saadan gaa forbi
 med ordentlige, smukke Klæder paa;
 og nogle er gar pyntet fra Top til Taa.

Anden. Er det solid tænkt? Gaar rystende med Hovedet.

Første. Han er nu saa klog;
 den Bogbinder taler altid som en Bog.

En ung Pige. God Dag, min bedste! Det er lummert! Hah!
 Hvordan lever Papa og Mama?

En anden. Der gaa de begge; jeg maa skynde mig.
 Farvel! Jeg skal snart besøge dig.

Maria. Hvem taler saa meget med Deres Mand?

Per Døver og Kirsten Kimer, to mekaniske Figurer i Roskilde Domkirke; de angav Time- og Kvartérslag. Cartouche, en berygtet fransk Landevejsrøver. Destouches, ældre fransk Lystspildigter. Piskebaandsjøden, en den Gang af alle kjendt Person, der gik om og solgte Baand til Haarpiskene. Mendelsohn, tysk Filosof.

Konen. Det er en ung Herre fra Langeland.
Han fortæller min Mand om sin Slægt og Venner,
som bo der ovre, og som han kjender.

Manden kommer med et ungt Menneske Min Herre! hvis De ej vil
forsmaa

med os lidt om at spasere gaa
og siden spise med i Græsset hist,
saa glæder det os.

Maria sagte. O, hvilken List:
Det er Ludvig!

Mand. Se, her ser De min Kone.
Den smukke Pige med Egeløvskrone
om Haaret, det er en Frøken, vi har
i Kost.

Ludvig. Deres Budskab jeg glad modta'r. De gaa videre.
Et ungt Menneske. O, hvilken dejlig Pige der gik!
Hvilken tryllende Væxt! hvilket smægtende Blik!
Jeg maa se hende en Gang endnu.

De andre. Vilhelm, bliv hos os! Hører du!

En. Han er alt fløjten! Det er Fanden til Knøs;
han løber efter hver dejlig Tøs.
Lad os tømme en Flaske imidlertid;
den Fornøjelse er mere solid. De gaa.

Danseren paa Voltigerlinen.

I Cirkelbue,
uden at grue,
paa den smalle Snor
højt fra Jord!
Kommer hid og ser herpaa!
Nu hænger jeg i Snoren kun
ved en Taa.
Det véd jeg nok, at hvis jeg slap,
slap jeg med Halsen knap.
Synes jer ikke, der er noget i
at narres med Døden?
Han snuser om mig, som Katten
om Grøden,
paa sin lumske Vis;
men fikst du Pæren, Zacharis?
Det er ikke Løjer,
som jer fornøjer;
det er Mod,
stærke Muskler, luende Blod,

Dristighed og Foragt.
Hejsa, hopsa, uforsagt!
Du rynker Panden, du satte
Flok!
Gavner jeg ikke nok?
Hejsa, hopsa, højt i Sky!
Lad dem kny!
Mit Liv er Sving
og Dødningspring.
Som ingen Ting
jeg svajer omkring,
til jeg gjør det allersidste Spring.
Og spør saa Sankt Peder: »Hvad
godt har du gjort?«
Svarer jeg Schweizeren: »Ikke
stort!
Men hvad har de andre Bengler
da gjort?«

En Kancelliraad. Den Knægt falder lidt impertinent.

En Officer. En Dragt Prygl han havde fortjent.

Et ungt Menneske. Det er Skade, han svæver dem for højt.

En Borger. Af mig skal han ikke faa en Døjt.

Folkene bag Teltet.

Her har vi gravet i Jorden et Hul;	naar Hjorten og Hinden
det er fyldt med Kul,	piler af i Vinden
mellem Græsset Luen slaar op,	med lette Fjed,
Røgen vifter i Bøgens Top.	naar Støvet og Løvet
Det er artigt nok:	dækker Hullet til;
hvem tror, her har været en Kok,	hvem vil
naar Teltet ej længer her staar,	da sige saa lige:
naar Folk ej mer at spasere	her har været et lunt lille
gaar,	Arnested?

Nogle Piger. Hvorfor blæser de i Trompeten der?

Nogle andre. Nu begynde nok deres Komedier.

En Jødedreng.

Dejlige Piskebaand, røde og blaa,
gule, grønne, violette og graa!
Lad mig nu ikke for længe løbe,
kommer at købe, kommer at købe!
Røde, gule, grønne og blaa i Flæng!
Jeg er en god lille Jødedreng.

Min Moder er syg, min Søster er død;
hun fortjente til mig og min Moder Brød.
Jeg tiggede sammen et Par Markes Penge,
saa købte jeg Baand og løb saa længe
for at sælge dem her til godt Folk i Flæng.
Jeg er en god lille Jødedreng.

Kommer at købe, kommer at købe,
lad mig nu ikke for længe løbe!
De Penge, jeg vinder her, som jeg haaber,
for dem jeg køber min Moder Draaber;
saa rejser hun sig igjen af sin Seng.
Jeg er en god lille Jødedreng.

En Kone. Ih! se, god Dag, min søde Madamme!
Der har De jo faaet en smuk, frisk Amme.

En anden. Hvad synes Dem om min Glut?

Den første. Paa min Ære!

Hun ligner virkelig sin cher père.

Manden med Hunden.

Vor Herre, mine Herrer! har lagt et stort Pund,
som De vel alle véd, i en Hund.
Dog denne de andre overgaar;
de sjældneste Kunster den forstaar.
Den kan sige uden Punkterebog,

hvem af mine Herrer der er dum eller klog;
den kan sige uden ringeste Varsel,
hvem af mine Damer der laver til Barsel.
Kommer nu hid og ser herpaa! —
Min Gud! hvorfor mon de fleste gaa?

Fjællebodmand.

Spejlekabinet, nok saa net!	Kommer hid i Galop!
Kommer hid og ler!	Det nederste vender op,
Paa Hovedet I ser	Egens Rod,
alle Ting,	Pigens Fod.
alt vendes omkring.	Spejlekabinet, nok saa net!

Mand. Ved Komediehuset sig samler en Flok;
skal vi gaa der ind?

Kone. Som du vil, ja nok!

Ludvig. Maa jeg byde Frøkenen min Arm?

Konen til Maria. Forkøl Dem ikke, De er saa varm!

Marionetspilleren triner frem og siger:

Højstærede Publikum! her vil vi føre op et Skuespil, et herligt Skuespil, som knap vil mangle de fornødne Klap; thi Stykket er et Liggendefæ, og Skuespillerne er af Træ. At gavne, medens vi fornøje, har vi bestandig haft for Øje, da det er Kunstens Hovedsag, som I skal faa at se i Dag. Her ser I intet Sværmeri; med sligt har vi ingen Maskepi og endnu mindre Sympathi. Akkurat som det i Livet gaar,	til eders Fryd I skue faar. Det er det rene, gedigne Guld. Af Moraler Stykket er pærefuld; Humanitet og Dyd og Gavn og fremfor alt Poesiens Savn, kort, alt, hvormed en ærlig Mand vor oplyste Tidsalder glæde kan. Her ser I nu en borgerlig Stue; vi efterligne Iffland og Kotzebue. Hvor huslig og net dog al- ting staar! Nu begynde vi alt; det er bedst, jeg gaar.
--	--

Dækket gaar op. Skuepladsen forestiller et anstændig møbleret Værelse med Stole paa Gulvet, Ruder i Vinduerne o. s. v. Alt er simpelt, men renligt.

Værtinden. Den Skæbne er dog grumme tung,
at være Enke, naar man er ung.
Vel sandt, min brave, elskte Mand
jeg aldrig, aldrig glemme kan.
Det var en sanddru Officer;
saadan en Mand faar jeg aldrig mer.
Han havde en Hat, mens han var i Live,
saa forskudt med Kugler, at den ligned en Skive;

Iffland og Kotzebue, to tyske dramatiske Forfattere, hvis rørende »borgerlige« Skuespil med deres flade, moraliserende Tendens den »oplyste« Dattid satte stor Pris paa, og som stod i den stærkeste Modsætning til den nye Retning i Literaturen med dens »Sværmeri« og »Fantasi«.

var altid i Fred til Krig parat,
 som det sig sømmer en brav Soldat.
 Om han i Krig var parat til Fred,
 er noget, som jeg ikke véd.
 Han var ret af det gamle, ærlige Præg;
 med egen Haand han tog af sit Skjæg,
 lo aldrig, men var stedse but,
 kaldte mig dog sin søde Snut.
 Ak, du uforglemmelige Mand!
 jeg kunde græde en hel Spand Vand. *Hun græder.*
 Han døde! — O, hvis nu jeg stod
 for en stor Forsamling, med dristigt Mod
 uden sand eller falsk Undseelse
 jeg skulde mig meget vist beté,
 og sige til Publikum: »Kjød er Hø!
 Som min salig Mand skal I alle dø.
 Fører eder derfor dydig op!
 Livets Hest pisker af i fuld Galop,
 og inden I véd et Ord deraf,
 har den smidtet jer i den sorte Grav.« —
 Ha ha! Hvor jeg dog er grumme vittig. *Griber sin Rok.*
 Et Menneske bør være flittig.

Spytter paa Fingeren, nynner en moralsk Spindevise, falder i Tanker, sukker og siger endelig igjen:

Den Skæbne er dog grumme tung,
 at være Enke, naar man er ung. *Det banker.*
 Hvem banker der? Luk op, kom ind!

Frieren *kommer.* Jeg ilte hid, som Vestenvind,
 naar den til Rosen sig vil skynde.
 Saa hurtig løber ingen Mynde.

Værtinden *sagte.* Ak, hvilken smuk, indtagende Mand!
 Jeg elsker ham allerede alt, hvad jeg kan. *højt.*
 Min Herre! De er jo en Digter.

Frieren. Den Tid, jeg levner fra mine Pligter,
 den ofrer jeg de hellige ni.

Værtinden. De vil nok sige de hellige fem?

Frieren. Bliv ikke vred, for jeg modsiger Dem;
 jeg vilde sige de hellige ni.
 Jeg ilte Deres Dør forbi
 og saa' et Glimt af Deres Stjerne,
 som ganske forrykkede min Hjerne.

Værtinden *skjælmsk.* Et Krudttaarn Hjærnen er, min Herre!
 Tro mig, der er sandelig intet værre,
 end naar man den ej vel forskanser
 mod alle Glimt med Fornuftens Panser.

Frieren. Fornuftens Panser, skjønt haardt det er,
 modstaar dog ikke Kjærligheds Sværd.

Værtinden. Elskov er et Barn, som i sin Haand
 kun svinger en Nürnberger Høvlespaan.

Frieren. Til Jordens Lys blev os Elskov fød,
en Høvlespaan i Lyset bebuder Død.

Værtinden. Elskovs Sværd er et Einheriasværd,
man rejser sig snart til en anden Færd.

Frieren. De forraader Kundskab og Lektüre,
jeg skal besyngte Dem ved min Lyre.

Værtinden. Af Stolthed kunde mit Hjærte stige,
hvis De mente, hvad De behager at sige.

Frieren. Min naadige! jeg er en Lirendrejer,
men derfor er jeg ingen Lurendrejer.

Værtinden efter en kort Pavse. Hvad koster en Skinke paa
Torvet i Dag?

Frieren. Bring ikke paa Bane denne Sag!
Taarerne staa mig i mit Øje;
Priserne blive alt mere høje,
Luxus stiger alt mer og mer,
ingen Sparsomhed blandt Folk man ser.
Alle skal have Kaffe og Te,
fornemme Gjæster og Assemblé.
I min Tid spiste man Øllebrød
og Bergefisk, som var lagt i Blød;
men nu er Folk slet ikke moralske.

Værtinden. Nej, nu er de ganske kamtschadalske!

Frieren. For alting rør ej ved den Byld;
Kamtschatka er en sand Idyl!

Værtinden. Taler De maaske lignelsesvis,
fordi den er fuld af Vand og Is?

Frieren. For Kulden bruger man Foderskind,
hvori de store svøbes ind.

Værtinden. Lyster Dem ikke en Pris Tobak?

Frieren. Fruen skal have saa mange Tak.

Idet han vil tage Tobakken, rører han ved hendes Haand. Hun rødmer og taber
Daasen. Han ser paa hende, hun ser paa ham. De slaa Øjnene ned, de slaa Øjnene op.

Frieren entusiastisk. O! hvilken Taler, nok saa klog,
kan tolke Hjærternes stumme Sprog?
Den, som sin Fryd med Ord kan male —
han er arm paa Fryd, eller ogsaa paa Tale.
Den sande glade er stum, som en Hund;
Glæden slaar Begplaster paa hans Mund.
Hans høje Begejstrings Himmelev

Den, som sin Fryd med Ord kan male o. s. v. Parodi paa et Sted i
Thaarups Syngespil »Peters Bryllup«, hvor det hedder:

Den, som sin Fryd med Ord kan male,
hans Sjæl er arm paa Fryd.

Hans høje Begejstrings Himmelev o. s. v., Parodi paa Baggesens Digt
»Tavs Tilbedelse«, der begynder saaledes:

Den højere Begejstrings Himmel-Elv
henrinder uden Sprudlen i sig selv.

gaar meget betænksom i sig selv.
 Rigtignok skulde man tro, Poesi
 ved slige Lejligheder Folk stod bi.
 Shakespeare, naar han er begejstret, taler,
 og Goethe; men det duer ej for en Daler.
 De følger ikke den rigtige Regel,
 roses desuden af Tieck og Schlegel.
 Jeg læser i den spildte Urt
 dit hele Hjærte saa rent og purt.
 Det slaar for mig, for mig, for mig!

Værtinden styrter i hans Arme. Ja, elskte! ja, det slaar for dig.

Frieren. Du gode Gud! hvi staa vi ene?
 Denne skjøne Expositionscene
 fortjente nok at ses af fler.
 Saa salig blir jeg aldrig mer!

Værtinden. Du skal blive salig saa tit, du vill
 For dig lukkes aldrig mit Hjærte til. Almindeligt Klap og Bravoraab.

Marionetspilleren kommer frem og tørrer Sveden af Panden.
 Ihr Herren! det var den første Akt.
 Er det ikke, som jeg har sagt?
 Den anden er ikke fuldt færdig til Enden.
 Det skal spilles saa varmt, som det kommer af Pennen. Gaar.

Første Kunstdommer. Det Stykke er fuldt af sandt Geni.

Anden. Den pure, klare Livsfilosofi.

Tredje. Som er og bliver dog den bedste;
 de maa sige, hvad de vil, de Heste!

Fjerde. Værtindens Rolle er meget naiv.

Femte. Havde hun kun lidt tyndere Liv!

Sjette. Aktørerne gjør saamænd alt, hvad de kan.
 Saa' De, hvordan Frieren greb sig an?

Syvende. De er kun af Træ; men det er det samme,
 de gjør mange levende til Skamme.

Ludvig sagte til Maria. Tag denne glødende Appelsin!
 Hvor dine Kinder har sødt Karmin!

Maria trykker hans Haand.

Dækket gaar op. Frieren kommer ind med en stor Potte, som han sætter paa Bordet.

Frieren. Nu er jeg da endelig Vært i Huset.
 I Tønden er Vin, jeg har skyllet Kruset.
 Min Kone sidder varmt inden Døre;
 derfor tog jeg hende. Hvad skulde jeg gjøre?
 Jeg havde længe støvet omkring,
 var en Dosmer, kunde ingen Ting. —
 Det er dog galt, naar jeg ret betænker.

Tieck og Schlegel, to af den tyske romantiske Skoles mest fremragende
 Mænd. Expositionscene, Indledningsscene.

Min ømme Samvittighed det krænker.
O, Gud! hvor kunde jeg handle saa slet?
Bag efter kommer tyndt Øl, nu angrer jeg det.

Slaar sig for Panden og spanker op og ned ad Gulvet med lange Skridt.

Ha! hvor vi Mennesker dog er smaa. —
Men tys — jeg hører nogen gaa!
Det er nok en, som vil smage min Vin.
Den er for Maven en sand Medicin.
Værter maa ej være sluddervorne,
det sømmer dem ej at gaa paa Kothurne,
dem blev ej givet dette Pund,
højest gaa de paa Sokker af Hjærtens Grund.
Men hvad kommer der ud af min tragiske Klage?
I den virkelige Verden jeg vender tilbage.

Han visker Støvet af Stolene, skyller Glassene og sætter dem paa Bordet.

Nu gavner jeg Verden med min Flid.
Saaledes bør man anvende sin Tid.

Første Kunstdommer. Hvilken Overgang fra varmt til
koldt!

Anden. Hvor Karakteren er vedligeholdet!

Tredje. En Digter er dog et stort Geni.

Fjerde. Især naar han kjender sin Psykologi.

Det banker paa Døren. Værten lukker op. En Laps kommer ind.

Lapsen. Hr. Vært! lad mig faa et Glas Æggepuns,
som jeg kan hælde i mit Spuns.

Værten. Gjerne, min humoristiske Herre!

Lapsen sætter sig paa Bordet og fløjter. Gid han kun ikke kaldte
mig værre!

En Tilskuer. Hvad er Humor?

En anden. Ikke andet,
end Vædske, nemlig hvad der er vandet.

En tredje. Ser I vel, Fa'r! det er paa sin Engelsk.

Første. Mig synes før, det er paa sin Bengelsk.

Værten kommer ind. Her er Æggepuns, som kan Ganen glæde.
Men lyster Dem ikke et bedre Sæde?
De smudser til Deres nye Kjøl. *Med Vægt.*
En fornuftig Mand bør sidde paa Stol.

En Stolemager blandt Tilskuerne. Den Hib var god!

En Skrædder. Kun som De tror;
en fornuftig Mand sidder tit paa Bord.

gaa paa Kothurne, være pathetisk, tragisk. Om Kothurne og Sok se
Noten paa S. 196. Humor, en ejendommelig Form af det komiske; Ordet be-
tyder oprindelig Vædske.

Lapsen. Mer Puns, Hr. Vært! Tøv ej for længe.

Værten henter mer. Lapsen drikker og tager i Døren.

Adieu, Hr. Vært! Jeg har ingen Penge.

Værten. Hvad, Knægt? Og dog er du impertinent?

Lapsen. Jeg har Kræfter, det er enhver bekjendt.
Gjør ellers ikke for meget Spektakel!
I kjender min Fader, den rige Jakel.

Værten. Snik, Snak! Jeg kjender din Fader ej;
du kjender ham maaske saa lidt som jeg.

De slaas. Værten faar Prygl. Lapsen gaar.

Værten

kommer tilbage. Han gaar længe med Armene over Kors op og ned ad Gulvet. Forventningen er spændt. Endelig giver han sig bitterlig til at græde.

O, Gud ske Lov, at jeg fik Luft!
Nu kom jeg igjen til min Fornuft.
Der er Øjeblik, da den bliver knækket.
Jeg kan ordentlig blive ganske forskrækket.
Men hvad kommer der ud af al min Talen?
Jeg glemmer jo rent at sige Moralen!

Han maaler Midten af Theatret med tragiske Skridt, stiller sig derpaa mod Tilskuerne, strækker Armene ud og brøler:

Ak! Verden fordrer saa mangt et Suk.
Jeg skulde haft Penge — og fik kun Hug.
Det skadte mig ikke, det skete med rette;
hvorfor indbildte jeg Fru Lisette
min Kjærlighed ved den spildte Pris?
Nu kommer bag efter Tugtens Ris.
O, Menneske! du rent er Bét,
hvis du slipper din Dyd og din Moralitet.
Spejl dig derfor i mit Exemplar,
og hold paa dem begge, mens du dem har! Tilskuerne svømme i Taarer.

Marionetspilleren med Pengetallerkenen.

Ihr Herren behager at tilgive!
For denne Gang maa det derved blive.
En Skjælm giver mere, end han har.
For denne Gang intet mere færdigt var.
Slige Stykker meget bekvemme ere,
man kan holde op, hvor det skal være.
At ellers Planen er lagt med Flid,
det ser enhver, som besidder Vid.
Den første Akt af Ømhed og Graad
og Følelse næsten var ganske vaad;
den anden var tragisk, saa munter igjen,
og atter tragisk til Beslutningen.
Det er Skade, den tredje ikke er færdig,
den bliver fuldkommen de andre værdig.
I den bliver Helten desperat,
og giver sig til at være Soldat,
faar mange Hug, ømmer sig saare.
Det kan ikke beskrives uden Taare.

I Morgen spille vi atter her,
i Fald det kun bliver Opholdsvejr.
Over Vejr og Vind ej Mennesket hersker.
Binder Munden nu ej paa Oxen, som tærsker;
kaster i min Hat paa den glade Dag!
Standspersoner betale efter Behag.

En Mand giver ham en Toskilling. Min kjære Ven! kom hid, se der.
Det Stykke er ærlig de Penge værd. Folk gaa bort.

Manden med Vognen.

Laaner Øre, laaner Øre!	saa meget I vil.
Her kan I kjøre	Det er for Penge at spare
allersombedst	i denne Tid,
uden Hest.	da Hestene er rare.
I kan selv være Hest.	Kommer hid, kommer hid!
Indretningen er hul:	Mekanisk Kunst;
I drejer et Hjul,	hvis det morer jer ej,
saa kjører I til,	maa I kjøre omsonst.

Manden ved Kilden.

Det er saa lummert og saa tungt,	I gamle, længst forsvundne Tid
det brænder stærkt der oppe;	der var en dejlig Pige;
her skygger Løvet grønt og ungt	hun var saa god, hun var saa
fra Vaarens lyse Toppe.	blid,
Her springer langt fra Kvalm	hun var saa from tillige.
og Larm	Et Krucifix i Hytten stod,
ved Sang af Nattergalen	for det hun altid knælte,
den tykke Straale som en Arm	naar Maanen med sit Aftenblod
fra Højen ud i Dalen.	paa Krucifixet dvælte.

I sorten Mulm, i dyben Jord
de klare Bølger rinde;
en ukjendt Vej de langsomt snor
sig ligesom i Blinde.
De risle gennem Jordens Bryst
i Dybets mørke Huler,
og skue sikkert der med Lyst,
hvad Overfladen skjuler.

Den Verden, som vi ane hist
dybt under Havets Bunde,
den har de gennemtumlet vist
og bølget i dens Lunde.
Den runde, tykke Søilverarm,
som risler her forvildet,
har kysset Ellepigens Barm
og drukket hendes Billed.

En Gang hun gik i denne Skov
og fæstede sit Øje,
imens hun sang sin Frelzers Lov,
paa Stjærnen i det høje.
Da fór hun vild paa spæde Fod,
og Tørsten hende plaged;
til sidst blev hun i Hu saa mod,
hun græd og sig beklaged:

»Ak, Gud! hvorledes kommer
jeg
i Aften til min Hytte?
Jeg rent forfejlet har min Vej,
jeg kan ej Foden flytte.
Jeg er saa tørstig, og her er
ej allermindste Draabe,
kun vilde Dyr og Spøgelse!
Ak, Gud! hvad kan jeg haabe?«

Og se — hver den, som tror
 paa Gud,
 den hjælper han i Nøden —
 hvor Taaren faldt, et Væld
 sprang ud
 og lo i Aftenrøden.
 Da drak hun af det klare Vand
 og fulgte Bølgen rolig;
 den ledte med sin Blomsterstrand
 til Kirstens lille Bolig.

Sankt Kirsten hviler sødt i Blund
 i Gravens Arme milde,
 dog kommer hun hver Midnats-
 stund
 og stirrer paa sin Kilde.
 Som hendes Øje den er blaa,
 som hendes Blik den blinker.
 Kom, I, som gaa der ovenpaa!
 Se, liden Kirsten vinker.

Ludvig henter Maria et Glas Vand. Hun drikker.

Ludvig.
 Søde Farveharmonil
 Flydende Sølv
 i klare Krystal,
 som den hvide Finger
 i Æthren bringer!
 Sølvbølgen kysser
 den Purpurkoral,
 som Læben omringer.

Maria.
 Smiger, Smiger!
 Ludvig.
 O, I søde Piger!
 Maria.
 De gamle vente.
 Ludvig.
 Vi dem snart indhente.

En fed Kone. Jeg ønsked, at vi var vel kommen hjem;
 her bliver jo saa fuldt, at man ej kommer frem.

Et ungt Menneske. Jeg har altid Længsel
 efter saadan en Trængsel.

Saa kommer man de kjære Piger saa nær,
 de smukke især;

rører ved deres Hænder,
 skuer i deres Øjne, som tænder,
 indsuger med sit Blik
 Elskovsdrik.

Søde Gudinde!
 du kommer for at svinde.
 Hvilket Øje! Hvilken Arm!
 Hvilken Væxt! Hvilken Barm!
 Jeg har altid Længsel
 efter saadan en Trængsel.

En ung Pige. Saa' du den smukke Fyr, som gik,
 med det brændende Blik?

En anden. Det brændte paa dig.

Den første. Du vil nok narre mig.

Jøderne under Træet.

Es war ein alter Mann,
 der nahm ein junges Weibchen,
 gar schön und zart von Leibchen.
 Da ging das Wesen an:
 Er lächelt', und er schmeichelt's,
 Er küsst' es, und er streichelt's.
 Allein — das war sein Ziel,
 und das war doch nicht viel.

Er lebt ein ganzes Jahr
 mit seinem jungen Weibchen;
 das zarte, feine Leibchen
 blieb immer, wie es war.
 Wie ich gesagt: Er schmeichelt's,
 er küsst' es, und er streichelt's.
 Allein — das war sein Ziel,
 und das war gar nicht viel.

Einmal er sagte: »Heut'
muss ich dich, Kind! verlassen.
Es dürfen mit dir spassen
nicht fremde Männerleut'.
Darfst nicht der Treu vergessen,
verbot'ne Speis' nicht essen;
sonst krieg ich armer Mann
'ne Stirn mit Hörnern d'ran.«

Das Weibchen sagte: »Ei!
Eh' soll mich Gott bewahren,
wenn durch ein solch Verfahren
du kriegst ein solch Geweih.«

Folk, som have omringet Jøderne, opslaa en stor Skoggerlatter.

Harlekin uden for en Fjællebod, meget alvorlig og vigtig.

Mens Pøbelen hisset vildt sig fryder
over Smudsigheder og Næstens Lyder,
indbyde vi her til Subskription
for den af Publikum mere fine Portion.
Her finde vi en dannet Digter,
som synger kun om Fornuft og Pligter.
En Poppedreng vel af Fødsel han er,
men hans Talenter har svunget ham højt i Vejr.
Mange Aars Flid har lært ham Smør
hel snildt at forene med en Dør.
Hans store Plan, mens han hopper her nedent,
er den: at forædle Menneskeheden.
Mine Herrer og Damer! behage De?

Den fine Portion. Ja, det forstaar sig, ham maa vi se.

De gaa ind i Fjællehytten. En stor, grøn Poppegøje sidder paa en Forhøjning.

Harlekin bukker ærbødig for Poppe. Opmærksom det samlede Folk
nu tier,

for at høre paa Deres Poesier.

Begynd med det Vers, De gjorde forleden!

Poppe rødmende. Harlekin! du véd, jeg er saa beskeden.

Harlekin. Det véd jeg nok, jeg har stedse funden
Dem med Beskedenhed i Munden;
dog véd jeg nok, De læser gjerne
de smukke Produkter af Deres Hjerne. Sagte.
De kan jo sige, jeg bad Dem ad.
Gjør en Fortale, bær Dem fornuftig ad!

Poppe rømmende sig. Gjennemtrængt af den Overbevisning,
at man med Folks moralske Bespisning
maa være meget samvittighedsfuld
og ikke sælge dem Bly for Guld,
skulde jeg ikke vovet at lade
for Lyset komme disse Blade,
hvis ikke Venner, hvis kritiske Dom
jeg bryder mig grumme meget om,

alle havde givet mig Mod,
 og bedet mig dog at være saa god.
 At jeg har anvendt megen Flid
 og brugt en grumme Hoben Tid,
 før et Ord slap ud af min Digterelv —
 er en Erklæring, jeg skylder mig selv.
 En Klejnsmed bruger sin Fil med Forstand,
 en Rimsmed er lige saa klejn som han.
 Det er saa en Sag med Geniets Ild;
 den udbryder ofte alt for vild.
 Jeg priser Betænksomhedens Vand,
 paa hvert et Vers har jeg hældet en Spand.
 Thi vil jeg slutte med et Claudatur
 og Mottoet: *nonum in annum prematur*,
 idet jeg med et ærbødigt Sind
 for Lyset bringer disse sexten Bind.

Tutti af fuld Hals. De er en ung, beskeden Mand;
 vi bede Dem, syng, alt hvad De kan!

Harlekin. Lad Hymnen til Middelmaadighed tone!
 Den skaffed Dem jo Deres Digterkrone.

Poppe deklamerer:

Du ædle Middelmaadighed!
 stig fra din høje Sone ned
 til en, som kalder dig med Smerte,
 af ganske — ganske — ganske Hjærte.

»Hvis du vil høste Livets Frugt,
 da gaa ad Middelvejen smukt!«
 Den Sætning mig saa vel behager,
 at ej en Gang jeg Vers undtager.

Hvis galt, excentrisk Sværmeri
 skal kunne kaldes Poesi,
 da tror jeg, vi bør efterstræbe
 den allermindste Gnist at dræbe.

Og uden just at prale stort,
 saa tror jeg, vi har alt det gjort;
 paa senest Tid hel klogt vi skalter
 med vore gode Brandanstalter.

I ret fornuftig Poesi
 bør aldrig spores Fantasi.
 Hvad Djævlen rager Fantasien
 den mindste Smule Poesien?

(Parenthesis) Claudatur, Parenthesen sluttet. *nonum in annum prematur*, Horats' Regel i Læredigtet om Digtekunsten («Ars poetica»), at Digteren bør holde sit Værk tilbage i ni Aar, før han lader det komme for Lyset. Tutti, alle.

I gamle Dage gik det an,
den Tid i Mørke famled man;
men nu i de oplyste Tider
sligt Barbari man ikke lider.

Hvi skriver nu en sand Poet?
Af Iver for Humanitet,
for vor Moral at understøtte,
i Korthed: for at gjøre Nytte.

Naar Folk vil gaa paa Svir i Kro,
han drager dem til stille Ro;
hvad ej de gider hørt i Prosa,
det siger han dem snildt sub rosa.

Det nemlig: At det sømmer sig
for dem at være skikkelig,
at kun det er de skikkelige,
som komme ind i Himmerige.

Hvor stort for en moralsk Poet
at tolke blid Humanitet;
om sveden Grød og svegne Pligter —
hvor skjønt, hvor saligt for en Digter!

Du ædle Middelmaadighed!
jeg elsker dig med stor Besked.
Din Dejlighed gjort haver mig til Træl
og indtaget mig med Storm, det svær jeg paa min Sjæl.

En Tilskuer. Poppe hedder han, Pope burde han hedde.

En anden. Efter saadan en Karl skal man længe lede.

En Kritiker tager Poppe fortrolig under Armen og gaar hen med ham i en Krog.
Med Forlov, min Herre! det Digt gjør Dem Hæder.

Der stødte mig kun et Par enkelte Steder;
i første Vers kom »ganske« lidt
(efter min individuelle Mening) for tit.

Poppe trohjærtig. Det var for at faa de fire fornødne Fødder.

Kritiker. Man maa ofte knække haarde Nødder;
men en Mand, der spiller saa færdig paa Lire,
kan det aldrig genere at gaa paa fire.
Saa var der ogsaa et andet Sted
i Digtet, en Smule længer ned,
nemlig: »Det nemlig!« Se, det er værre;

sub rosa, i Fortrolighed. Din Dejlighed gjort haver mig til Træl
o. s. v. minder om Jacob v. Tyboes Vers til Jomfru Lucilia: »Din Dejlighed
gjort haver mig til Kujon og indtaget med Storm mit Hjertes Bastion«. Pope,
engelsk Digter i første Halvdel af det 18de Aarhundrede, den betydeligste
Repræsentant for den franske Klassicisme i England, særlig berømt for sine Læredigte.

det er ikke poetisk nok, min Herre!
 For Resten ønsker jeg Dem til Lykke,
 thi Digtet er min Salighed et Mesterstykke.

Poppe. Siden De bander saa højt derpaa,
 saa tror jeg selv, det maa være saa.
 Jeg takker for Deres fine Anmærkning.
 Man trænger ofte til Forstærkning.
 Jeg bliver sandelig aldrig vred,
 naar man retter mig med Beskedenhed;
 tvært imod er det højst profitabelt for Aanden,
 naar Kritik og Geni gi'r hinanden Haanden.

De gi'r hinanden Hænder og gaa.

Harlekin kommer frem og siger til Tilskuerne:

Føler I jer nu ikke anderledes stemt?
 Er Smaahedsaanden ej rent forglemt?
 En Rigsort har I givet os, men
 fik I ikke Forædling nok for den?
 Det er skjønt at høre to store Mænd tale,
 som de tvende nylig, uden at prale.
 Skilles nu ad foruden Kiv,
 og anvender jer Forædling i det praktiske Liv! Folk gaa.

Pigerne inde i Skoven.

I Skyggen vi vanke
 blandt lysgrønne Straa;
 Sankt-Hans-Urt vi sanke,
 hvor Blomsterne staa.
 Pæne lille Urt!
 staar saa rent og purt,
 staar saa frisk og grøn,
 uformærkt i Løn.

Da ikke vi kommer,
 saa glade, saa fro,
 her følgende Sommer,
 naar Blomsterne gro.
 Hist, hvor Korset staar,
 hist paa Kirkegaard
 blege ligge vi.
 Da er det forbi!

Bag Køkkenets Række
 vi hensætte den,
 fra Trælistens Sprække
 den snor sig da hen.
 Hvis den fæster Rod,
 bli'r vor Skæbne god;
 dør den paa sit Sted,
 ak, da dø vi med!

Sankt-Hans-Urt vi sanke,
 hvor Blomsterne staa,
 blandt Stammer saa ranke,
 blandt lysgrønne Straa.
 Pæne lille Urt!
 staar saa rent og purt,
 staar saa frisk og grøn,
 uformærkt i Løn.

Manden. Nu skulde vi snart vel udpakke vor Mad?

Ludvig. Folk begynder endnu ikke at skilles ad.

Konen til Maria. Alle Mandfolk betragte Dem med et Suk.

En Galning, som gaar forbi. Det kommer af det, hun er saa smuk.

Maria. Hist sidder en gammel Mand, som er blind,
 med nedbøjet Hoved, med nedbøjet Sind;
 han synger saa rørende, lad os ej gaa,
 lad os blive lidt og høre derpaa!

Den blinde.

Giver den gamle, blinde Mand lidt,
som her under Egen sidder og synger!
Hans Røst er saa svag, hans Haar saa hvidt,
Kummer hans matte Hjærte nedtynger.

Alt Gravens Taage sig tungt har lagt
omkring hans døde, udslukte Blikke;
han trylles ej mer ved Naturens Pragt,
han hører kun Fryd, han føler den ikke.

Han havde en Hustru, saa from og blid,
ak! ogsaa hende skulde han miste;
han hørte, hun ralled i Dødens Strid,
men kunde ej se hendes Øje briste.

Fiolen var hans eneste Trøst,
den havde en Ven ham i Døden givet.
Naar Mulmet den gjenembrød med sin Røst,
da kaldtes han som tilbage til Livet.

Men ak! i Vinter, i yderste Nød,
da ingen ænsed hans Sang og Klage,
da solgte han sin Fiol for Brød.
Nu har han intet mere tilbage.

Snart trænger min Sjæl af det døde Ler,
som lig en Snegl den maa med sig slæbe;
snart er jeg ingen til Byrde mer,
snart tier min kolde, min hvide Læbe.

Skaffer mig min Fiol igjen,
at jeg kan tolke min stumme Smerte!
Det var min eneste, sidste Ven;
skaffer mig min Fiol igjen!
Ellers brister mit fulde Hjærte.

Maria lader sin lille Pengepung synke i hans Hat.

Ludvig. Søde Pige!

Maria. Mod den gamle Mand er vi lykkelige.

En Herre. Se, hvor Folk staar hist om Teltet i Klynger!
Det er nogle unge Folk, som synger.
Deres Stemme har en ganske behagelig Klang;
skal vi ogsaa lytte til deres Sang?

Det øvrige Selskab. Aa ja!

Sang fra Teltet.

Da Oldtids gamle Guder døde	da højt Oplysnings Sol sig rejste,
af Alderdom;	saa tit paakaldt,
da for den friske Morgenrøde	og da dens Straaler, mens den
vor Middag kom;	knejste,
	oplyste alt!

og da dens stærke Ild afbrændte
 hver Blomst saa net,
 at der hvor man sit Øje vendte,
 stod et Skelet:

da kom en lille Gud tilbage,
 medynksom, god,
 som lindred de profanes Klage
 med Drueblod.

Vinranken bredte ud sin Skygge,
 saa sval og mørk,

at selv man sad for Solen trygge
 i hedest Ørk.

Ton højt, vor Tak! mod Himmel-
 buen

til ham, hvis Kraft
 har kvæget os saa huldt i Luen
 med Druesaft.

I denne broget skjønne Vrimmel
 blandt Spøg og Tant
 vi tænker os den gamle Himmel,
 ak! som forsvandt.

Herren. En ganske behagelig Melodi;
 men Ordene nymodens Sværmeri!

Glaspusteren.

Glaspusteri!
 Naturlig Magi!
 Her kan I lære,
 hvordan der af en Blære,
 flydende og blød,

kan blive en Flaske,
 som kan stikkes i Taske
 med Vin saa rød.
 Glaspusteri!
 Naturlig Magi!

En fuld Mand trænger sig gennem Mængden.

Det maa jeg sgu se!
 Kan I bare jer for at le?
 Jeg har nu drukket saa tit,
 Gud være lovet!
 som der er Haar paa mit Hoved;
 og dog véd jeg ikke —
 den fordømte Hikke! —
 og dog véd jeg ikke,
 hvordan Flasker de lave,
 som smage min Mave
 saa rart.
 Det er klart:
 det maa jeg vide.
 Gaar lidt til Side! Eftertænksom:
 Det er dog underligt: naar man er fuld,
 saa er man saa genegen til at falde omkuld.
 Det kommer af Druesaften
 og af Cen-tre-pedalkraften —
 og af det, jeg har drukket for meget i Aften.

En gammel Mand med en Perspektivkasse.

I kjære Venner, kommer hid.
 Her kan I for en ringe Hvid
 faa mange smukke Ting at se
 igjennem disse Huller tre.
 En lille Verden underlig

i Kassen jeg har samlet mig.
 Naar kun jeg trækker i en Snor,
 bevæger jeg den hele Jord
 og bringer Folk og Stæder frem
 og atter strax forjager dem.

Cen-tre-pedalkraften, Centripetalkraften, den midtpunktsøgende Kraft.

I kjære Venner! kommer hid.
Det koster kun en ringe Hvid.

Man samler sig om Kassen.

Her ser I nu en Klippetop,
hvoraf en Vandrer stiger op.
Paa Klippen staar en rød Ruin,
paa Porten skrevet staar Latin,
langt borte Skriften er kun fin.
Det er en gammel Ridderborg;
saa tavs den synker hen i Sorg
og skuer underlig og blid
tilbage i den svundne Tid,
da Riddere med Brynjer blaa
og skjønne Møer den om sig saa'.
Et Hul i Taarnet hist I ser!
nu er der intet Vindve mer.
Der sad en Gang en Pige blid
i Aftenrødens dunkle Tid
og stirred tavs ad Vejen hen
og vented længselfuld sin Ven.
Ak, Tiden kommer, Tiden gaar!
En Kirke i det fjærne staar;
ved Altret er en Marmelsten,
den ruger paa de elsktes Ben.
Ser kun, hvor langsomt, sørgelig,
den trætte Vandrer nærmer sig,
mens Solen bag den røde Mur
gaar ned i hellige Natur.

Skifter om.

Her ser I tvende Hære staa;
med Kæmpekraft de begge slaa.
I ser ej Røg, der bli'r ej skudt;
den Tid var endnu intet Krudt.
Da gjældte det i Herrefærd
at trænge gennem Spyd og
Sværd.

De synge højen Heltesang
og vil hinandens Undergang.
Naturen føler ofte Harm
og dræber sig med egen Arm;
da vælter Bjærget Flammer op,
da skjælver Jordens Kæmpekrop,
da lyner det i høje Blaa,
og Dybets Bølger vældig slaa,
da spænde Mandens Muskler sig
og fordre Vaabenbrag og Krig.
Saa vexler det til sidste Led
imellem Had og Kjærlighed.

Skifter om.

Lidt mørkt og sort det falder her;
vi mer ej over Jordan er.

Vi stige ned i dunkle Fjæld,
omsust af kolde Kildevæld.
Ser I, hvor rigt det røde Guld
sig slynger bag det kolde Muld
i haarde Sten? Som modne Halm
de meje bort det rige Malm.
Men ser I hist en Sky saa hvid,
som langsom, stolt sig vælter hid?
den favner Bjærgets store Aand,
som bringer Døden i sin Haand.
Hvis ikke ned de kasted sig,
da dræbte han dem sikkerlig,
thi han er i sin Hu saa vred,
fordi de bryde hans Rolighed,
fordi de rane bort hans Skat
og lyser op hans mørke Nat.
Han hedder Kobolt og er hvid
og er bekjendt fra gammel Tid.

Skifter om.

Tilbage vi i Tiden gaar,
om I saa synes, nogle Hundrede
Aar.

Her ser I nu et gotisk Kammer,
det svage Lys i Natten flammer;
ved Bordet sidder en gejstlig
Mand,
med Haand under Kinden grub-
ler han.

Pergamenter af Alder graa,
gamle Skjolde med Skrifter paa,
Træbark med halvudslukte Siffer,
Stene med Runer og Hieroglyfer,
Ting af mere Værd, end I tror,
ligge rundt omkring paa det
store Bord.

Han stirrer ud i den vide Natur
gennem Vindvet paa den tykke
Mur.

Naar man sidder i mørke Mid-
nattsstund
og stirrer ud i den dunkle Lund,
og Maanen med sine blege Miner
knejser over de gamle Ruiner,
da bliver man saa underlig,
det svundne og det kom-
mende hæver sig,
det nærværende ubemærket
dør

i Ubetydelighedens Slør.
Han skuer dybt i Naturens Høje,

den ædle Mand, med sit skarpe
Øje,
og stirrer til den straalende Top,
hvorfra vi er sunken og atter
skal op.

Saa griber han Pennen i sin
Haand
for at indgyde Nutid Oldtids
Aand.

De adspredte Sange han for-
vandler
til et gotisk Epos, som lever og
handler.

Tak være den gamle Kanonikus!
Han hedder Saxo Grammatikus.

Skifter om.

En aaben Mark her for jer staar,
et Vindpust over Sæden gaar.
Det er saa tyst; slet ingen Støj!
Se, midt paa Marken staar en
Høj.

Paa Højen staar en Runesten,
der under hvile gamle Ben.
Den Høj staar der fra Arilds Tid;
nu pløjes den med megen Flid
til Grunde af sin Ejermannd,
at den kan blive Agerland.

Alt ofte har han prøvet paa
de store Stene bort at faa,
fordi de fyldte op hans Jord;
men denne var ham alt for stor.
Se, Maanen gjennem Skyens Rift
nedstirrer paa den gamle Skrift.
Imens den døde vandred her,
den stirred i hans Taareskjær.
Thi Maanen er en gammel Mand,
en Troid, som ej begribes kan.
Han smiler lige huld og blid
i højtidsfulde Midnatstid
til Elskovs helligsagte Fjed
og til det skumle Rettersted.
Se, hvor paa Runerne han ser,
idet han iler bort, og ler.

De sjældne Tegn han vist for-
staar,
hvis Mening svandt med svundne
Aar;

og hvis han tale var i Stand,
fortalte os den gamle Mand
vist mange underlige Ting,
som der er sket paa Jordens Ring,
men da nu kun hans matte Blik
kan tolke, hvad han skue fik,
saa vækker han, vemodig blid,
blot Anelser om dunkle Tid.

Alle stirre henrykte paa Maleriet. Den gamle lader Laaget synke. Valdhornene blæse under Egetræet ved Gyngen.

Gyngesang.

Op og ned,
ned og op!
Ved Blomsterbed,
over Egens Top!

Under Spil og Klang
vore Stole gaa,
med Timernes Gang,
hinanden bagefter
af alle Kræfter,
uden at naa.

Op og ned,
ned og op!
Ved Blomsterbed,
over Egens Top!

Som lynsnar Pil
fald ned, min Krans!
Med behændig Il

paa den Lok, som sig slynger
om Pigen, som gynger
i Cirkeldans.

Op og ned,
ned og op!
Ved Blomsterbed,
over Egens Top!

Lyd, kjælne Luth!
Nu hæver hun sig.
Den søde Glut!
Hendes funklende Øje,
som en Stjerne i det høje,
skuer ned paa mig.

Op og ned,
ned og op!
Ved Blomsterbed,
over Egens Top!

Jeg kysser dig, Luft!
 Her aanded hendes Mund
 Blomsterduft
 for en liden Stund.
 Livsalige Sted!
 Men Klokken ringer,
 ak! ud hun springer;
 jeg springer med.

Ej længer ned,
 ej længer op!
 Jeg følger dit Fjed,
 dit svævende Fjed,
 du Rosenknop!

Idyl.

Her under Egenes Ly, hvor Vinden vifter saa køligt,
 ville vi sætte os ned om det simple, landlige Træbord,
 som af to Pæle bestaar og tvende høvlede Bræder,
 meget behændigt af Snedkren med Firtomme-Søm sammenføjet,
 paa den rolige Bænk, som ogsaa bestaar af to Pæle,
 men kun et eneste Bræt, et Bræt altsaa mindre end Bordet.
 »Mikkel! du herlige Kusk, som styrer de vælige Heste,
 gi'r dem med Pisken et Rap og siger: Hyp! Hyp! vil I løbe!
 Derimod klappende dem saa broderligt, naar de har udtjent,
 mens den klægede Skofte du stikker i fraadende Munde;
 Mikkel! stig op paa Hjulet, det rullende, hæv dig paa Vognen,
 tag os vor Skinke, vor Lax, vor Sennop, vort Brød og vort Saltkar.
 Glem ej vor Kalvesteg, du! og vor Søsterkage, bestøvet
 med det hvideste Sukker, der kjøbtes hos Raffinadøren
 af Katrina, den tro, den huslige Pige, som tjente
 før hos en Skrædder, men nu til sidste Skiftetid skifted,
 og af os blev fæstet formedelst sit herlige Skudsmaal.«
 Saadan talede du, ærværdige Husfader Morten!
 Trak saa dit Vejr og tog af Lommen en Rigsdalerseddel,
 hvorpaa med yndige Træk stod meget sirligen skrevet:
 »Naar forlanges, betaler den hafniensiske Banqve
 en Rigsdaler, skriver Rigsdaler, mod denne Seddel;
 midlertid validerer Sedlen, mens den existerer,
 uden videre Paategning eller Endossementer,
 for ovenmeldte Rigsdaler, Valuta i Banqven annammet.«
 Sagde saa: »Mikkel! gaa hen og byt den i klingende Mynter!
 Her kan ej gjøres et Skridt, naar ikke man griber i Lommen.«
 Og den ærlige Mikkel tog Sedlen i barkhaarde Næve,
 saa', hvad i Randen der stod om »Ære og Liv og Formue«,
 gyste, idet han gik bort, og tænkte: »Vor Herre bevares!«

Idyl satiriserer over de bredt udmalede Skildringer af Hverdagslivet uden dybere Indhold, som Datiden yndede saa meget, og som bl. a. den tyske Digter Voss havde sin Styrke i. Hvorpaa med yndige Træk stod meget sirligen skrevet o. s. v. Paa Datidens Rigsdalersedler stod der: »Een Rigsdaler Courant. Naar forlanges, betaler Banqven i Kiøbenhavn 1. Rdl., skriver Een Rigsdaler udi Courant Myndt, til den i Hænde havende; imidlertid validerer denne Banco-Seddel saa længe den er til, uden videre Paategning eller Endossement, for ovenmelte Een Rigsdaler; Valuta i Banqven annammet.« I Randen stod der: »Hvo, som gjør falske Banco-Sedler, straffes paa Ære, Liv og Gods, og den, der bevisligen angiver saadan en Falskner, nyder til Belønning Eet Tusende Rigsdaler, og Navnet forties.«

Midlertid den geskjæftige Hustru dækkede Bordet, skjænkte sin Husbond en Dram i den lille sølverne Tumling, som af sin Moster hun fik til Brudegave om Morgnen for i dens Dyb at drukne de ægteskabelige Sorger. Derpaa spiste de, alt hvad de kunde (o, tro mig, Fremtid!) brugte saa Lommetørklædet for ikke at smudske Salveten — drak saa atter igjen, og spiste saa atter, og drak saa, mens den enøjede Spillemand gned paa Fiolen, som havde ikkun af Strænge tre, thi de andre var sprungne for Manden. Men de agted det ej, thi det ufordærvede Hjærte bryder sig ej om en Stræng, ser ikke paa saadanne Smaating.

Mellem Træerne ved Bommen.

En ung Fyr til en anden. Der har De jo faaet en prægtig Hest.
Den anden. Rid med til Bellevue, og vær min Gjæst!
Første. Ih ja, gu vel! Tak den, som byder!
Slige Tilbud jeg aldrig forskyder.

En Kusk til en anden. Lad mig først komme frem! Hold lidt!
Stop!

En Herre til en smuk Pige. Maa jeg hjælpe Frøkenen op?
Pigen. Jeg takker for Deres Artighed.

Moderen i Vognen. Du skal altid hjælpes op og ned;
kan du ikke hjælpe dig selv, min Pige?

Mand. Naa, kjære Kone! Hvad vil det sige?

Folk til hinanden. Adieu, adieu! Denne Dag var smuk.

Fjællebodmanden til sin Dreng. Sluk Lysene ud, og Døren luk!

Den vilde Støj nu lyder ikke længer,
den store Sværm fremtrænger ej i Støvet,
ej længer under Løvet Kredsen sidder.
Kun sagte Fuglekvidder sine Toner
saa sødt i Skovens Kroner sammensmelter.
Den tunge Bølge vælter sig mod Sandet,
mens Purpurskjær i Vandet venligt glimter,
og medens Lyset skimter hist i Hytten.
I Skovens Dybde Skytten og hans Hunde
gaar gennem dunkle Lunde; Maanen titter
bag Eges Stammegitter i sin Lue.
Ad blege Himmelbue Kragen svæver,
og Harpelyd sig dybt i Lunden hæver.

Ludvig.

Mat og ene, bleg og ene, ene paa de kolde Stene,
siddet jeg bag Skovens Kroner, Harpen toner Vemodstener.

Dysses ikke hen i Slummer,
 kjælne Sangersker, som rørte
 nys den blege Mand, hvis
 Kummer
 dulmed, da han eder hørte!

Kunde disse dunkle Lunde
 lettere mit Hjærte hæve,
 o, da skulde Harpen bæve
 Glædeslyd, som eders Munde!

Men det bløder og forsøder
 i sin Smerte sødt sin Smerte,
 møder Anelser og føder
 svage Haab, det arme Hjærte!

Hvad er Nattens Stjernehimmel,
 naar ej Elskovs skjøne Stjerne
 blinker venligt i det fjærne
 fra den lyse Stjernevrimmel?

Hvad er Livet, naar ej Livet
 lifligt hen i Elskov rinder?
 Hvad er Livet, naar ej Livet
 sødt i Favnetag forsvinder?

Aftenvind i Aftenrøden,
 du, som Nattens Tavshed bryder!
 For mit Øre tungt du lyder,
 som det sidste Suk i Døden.

Maria kommer.

Skyggerne voxer i Lunden,
 den lyse Dag er forsvunden;
 mildt skylle de mørke Vover,
 Naturen blideligt sover.

Mens Pigen hurtig heniler,
 den bleggule Maane smiler;
 bag sorte Stammer i Taage
 de lumske Røvere vaage.

Hvor underligt Æspen skjælver!
 Som en Kirke sig Skoven
 hvælver,
 som en Kirke ved Midnatstide.
 Hist svæve Dødninger hvide.

Hvi skjælver ej frygtsomme Pige,
 mens Morderne lumske sig snige?
 Hvi springer hun kjæk og forvoven
 gennem sorteste Buske i Skoven?

Hun frygter ej for de døde,
 hun gjærne for Dolken vil bløde,
 naar hun i sin sidste Smerte
 kan synke til Ludvigs Hjærte.

Hun synker til hans Bryst.

Hymne.

Tryllende Harmoni
 i midnatsdunkle Jord!
 Salige Sympathi!
 Hellige Poesi
 uden Ord!
 Sammensmeltning af Lund og Sø
 og Stjærner og omslynget Yngling og Mø!
 Favn mod Favn
 tolker hele Naturen Kjærligheds Navn.

En gammel Eg.

Her har jeg staaet i hundrede Aar,
 om Vintren med Sne paa mit Bryst,
 mellem Blomster i grønne Vaar,
 mellem egne Løv i den brune Høst.
 Min stolte Top har jeg rejst,
 og knejst
 ud over den vide Natur,
 som omslynger Træernes tætte Mur.
 Tit blev jeg i Hu saa mod.
 Jeg kunde ej flytte min Fod.
 Stille maatte jeg staa,

og vilde saa gjærne, saa gjærne gaa.
 En Gang de fældte min Broder her,
 som hæved sig rank over Stubben der!
 Han er lykkelig:
 som en Planke i Skibet tumler han sig,
 som en Slange han sig gennem Bølgerne snor
 om den hele Jord.
 Jeg staar, hvor jeg blev fød,
 til min Død.
 Før var jeg for stolt til at klage;
 man bliver blød paa de gamle Dage,
 derfor suser
 nu Vemod i mit Løv, naar Stormen bruser.
 Denne Nat er sød:
 Toner lød
 ved min gamle Fod,
 og paa min Rod
 sidder elskende to
 i kjærlig Ro.
 Saadan en Vaar
 har jeg ikke oplevet i hundrede Aar!

Sankt-Hans-Ormen under Egen.

Du er hundrede Aar;
 jeg kun en Dag.
 Dit Liv er langsomt,
 koldt, stærkt;
 mit er hurtigt,

brændende, begejstret:
 lutter Glød,
 levende, bevægelig Glød!
 et Øjeblik mellem Fødsel og Død!
 Jeg bytter ikke med dig.

Døden

stiger over den fjærne Kirkemur og gaar forbi Skoven gennem Marken til en
 Bondeby med sin Le paa Nakken, idet han synger:

En, to, tre!
 I ranglende Dans,
 i danglende Dans,
 med glimtende Le
 i Maaneglans!

En, to, tre!
 Med ringlende Ben,
 med dinglende Ben!
 Jeg har hvæstet min Le
 paa Gravens Sten.

En, to, tre!
 Fra den sorte Grav!
 Med blinkende Le
 maa jeg meje dem af,

mens Maanen ler.
 Jeg kommer til Pas;
 du rinder ej mer,
 mit Timeglas!

Af Sted, af Sted
 med hurtige Fjed,
 i Taage mellem Snoge,
 over Engen hen
 mellem Lygtemænd!

En, to, tre!
 I ranglende Dans,
 i danglende Dans,
 med glimtende Le
 i Maaneglans!

Sankt Kirsten

gaar uformærkt forbi de elskende hen igjennem Skoven til sin Kilde. Hun stirrer en Tid
 lang i det klare Væld. Derpaa raaber hun:

Ellepige! Ellepige!

Ellepigen stiger op af Vældet.
 Hvad har du at sige?

Sankt Kirsten.
 Tag Vare, tag Vare
 paa Bølgerne klare,
 at ingen fordunkle
 de Perler, som funkle,
 at aldrig de nøle
 i bælgmørke Gange,
 at de fremspringe køle,
 milde og mange!

Ellepigen.
 Jeg skal dem bevare;
 men du maa dem klare!

Sankt Kirsten
 læser sit Paternoster, lader en Taare
 falde i Vældet og forsvinder.

Bølgerne.
 Dobbelt lyst vi nu rinde.
 Farvel, vor Veninde!
 Klokken slaar tolv.

Ludvig.
 Hist i Taarnet alt Klokken slaar,
 Stjærnen blinker,
 elskte Maria! du fra mig gaar,
 Himlen vinker.

Maria.
 Underligt bange mit Hjærte slaar,
 Stjærnen blinker,
 o, hvad dog Kjærlighed formaar!
 Himlen vinker.

Ludvig.
 Dejligt bølger dit lange Haar,
 Stjærnen blinker,
 til Himlen dit klare Øje du slaar,
 Himlen vinker.

Maria.
 Plejeforældre med sølvgraa Haar!
 Stjærnen blinker,
 I ledende nu i Skoven gaar,
 Skæbnen vinker.

Ludvig.
 Jeg forbitrer din Ungdoms Aar,
 Stjærnen blinker,
 gid jeg laa paa den sorte Baar!
 Himlen vinker.

Maria.
 Hisset tælle vi ingen Aar,
 hvor Stjærnen blinker,
 hist vi evig paa Roser gaar,
 naar Himlen vinker.

De vil skilles ad.

Kjærligheds Genie

triner pludselig ud af Buskene med en Glorie om sit Hoved.
 Hvor Bølgen ruller rislende, fortrolig,
 ved Stranden hist, hvor Svanen hvid sig dukker,
 der staar i høje Siv, ukjendt og rolig,
 en lille Baad, som Søverbølgen vugger;
 den bringer eder til en fjærnet Bolig,
 hvis Ejer kun af hellig Længsel sukker.

Jeg saa' fra Himlen eders Taare rinde
og ilte hid paa Nattens Blomstervinde.

Den gamle eders Hjærter skal forbinde,
og dele fro med jer sin lille Hytte.
En Mark, en Have dyrket I skal finde,
som for al jordisk Trang vil huldt beskytte.
I Elskovs Fryd skal eders Dage svinde,
med ingen her paa Jorden vil I bytte.
Lad eders Frænder angre, lad dem græde!
De dræbte længe nok den søde Glæde.

Se, Natten vinker! Aldrig skal I savne
mit Venskab, jeg usynlig eder følger.
Uskyldig Kjærlighed, til fjærne Havne,
beskyttende skal mildne Havets Bølger.
Glem fordums Kummer ved hinandens Favne!
Den er forbi, ej længer den forfølger.
Fat Mod, Maria! Jeg har dræbt din Smerte.
Du vinkte mig fra Himlen med dit Hjærte.

Hun forsvinder. De elskende følge hendes Vink.

En Jæger kommer gaaende gennem Skoven med sin Hund.

Det er mig kjært, de støjer ej mer;
den brogede Sværm ej gjærne jeg ser.
Det gjør mig ondt for min gode Skov,
at til det Væsen de skal have Lov.
Jeg vanker helst mellem tavse Stammer,
sigter og skyder og Hjorten rammer.
Jeg gider kun levet med mig selv.
Naar i Natten suser den kolde Elv,
sætter jeg mig ved Træets Rod,
med min Trofast liggende ved min Fod,
og stirrer hen i den blege Stjerne,
som glimter saa underligt i det fjærne.
Og naar da ligesom den luer i mit Bryst,
saa faar jeg til at blæse Lyst,
saa griber jeg om den krumme Lur
og blæser ud i den vilde Natur.
Og naar da Skraldet runger over Jord og Hav,
tænker jeg paa min Død og min Grav.
Her sad nylig forelskede to.
Jeg lider ej Kjærligheds kjælne Ro.
Den hele Natur er min Elskerinde.
Gid jeg som de hvinende Vinde
kunde styrte højt fra Skyerne ned
og favne alt! Det var Kjærlighed.

Blæser i sit Horn og gaar bort.

Slutnings-Kor.

I Maaneskin titter
vi Fugle saa smaa
bag Grenenes Gitter
til hinanden og slaa.
Gud ske Lov, vi er ene
paa vore smaa Grene!

Naar kun vi har Ro
til at hoppe frit,
o, da er vi saa fro,
saa fro, saa fro!
Kvirilit, kvirilit!

Helge.

Et Digt.

(1814.)

Frodes Drapa.

Frode paa Vifils Ø.

Kong Frode staar i Lejregaard,
han gav sin Broder Ulivssaar,
det var stor Ynk og Smerte:
ung Halfdan ligger krum paa
Skjold
med Staalet i sit Hjærte.

»Nu er jeg Drot i Danmarks
Land;
og den, som snart mig bringe kan
de unge Brodersønner,
med Ringen af hin røden Guld
den Kæmpe jeg belønner.«

Der søges Dag, der søges Nat
i Mark, paa Sø, i Skov og Krat,
man kan dem ikke finde.
De sidder i det Jordehus,
i Mulden dybest inde.

Dankonning lader Bud udgaa
til Hexen hist i Hyttens Vraa,
som svagt for Stormen luner.
Hun grunder paa det hvide Sand
og skriver sine Runer:

»Hvis Brodersønnerne skal dø
du søge maa paa Vifils Ø
med Flid og ufortrøden.
Han var Kong Halfdans gode
Mand,
han svor ham Tro i Døden.«

Dankonning gaar fra Lejrelund,
han sejler ud en Morgenstund
fra Isefjordens Kyster.
Havfruen svømmer ved hans
Skib
med sine hvide Bryster.

Den gamle Vifil staar paa Toft
med bredden Hat, i hviden Koft,
med Haanden over Brynet;
han bliver Kongesnækken vár
og gyser over Synet.

»Nu iler, Pilte! som en Vind
i Busken ind, i Skoven ind,
lad Jorden eder dække.
Jeg skuer hist med spændte Sejl
den begbestrøgne Snække.

»Den løber som en Drage styg
med høje Vinger paa sin Ryg
fra Sjelunds dybe Fjorder.
Den tørster efter Kongeblood,
den bringer eders Morder.«

Ung Helge river gram og vred
en smækker Gren fra Pilen ned:
»O, kunde jeg ham standse!
O, var jeg Mand, som jeg er
Gut,
og var min Kjæp en Lanse!«

Da gamle Vifil Bonde ler:
 »At du est Halfdans Søn, jeg ser.
 Du vilst ej længe blunde;
 snart voxer op den liden Ulv
 med hvassen Tand i Munde.

»I skal ej denne Sinde dø;
 og naar jeg raaber Hop og Hø —
 I kjende mine Hunde —
 saa iler til det Jordehus!
 I her forraades kunde.«

Kong Frode stiger ud paa
 Strand;
 da lægger sig om Øens Rand
 en kold og fugtig Taage.
 For blomstrende Skjoldungeblod
 de gode Alfer vaage.

De muntre Drenge lege hist
 i Skoven med den Blomsterkvist;
 de vil dem ikke skjule.
 Mildt vifter Morgenluftens Pust
 i deres Lokker gule.

»Og hør, du Vifil Bonde! nu!
 jeg mener, du est falsk i Hu,
 at Piltene du gjemmer.« —

»Hej«, raabte Vifil, »Hop og
 Hø!«

Han hørte deres Stemmer.

Da smutte begge Drenge bort,
 lig Skovens kongelige Hjort
 for Pilen, som vil døde.

»Der kommer vel en Gang den
 Tid,
 at vi kan Faren møde.« —

»Hvad raabte du paa Hø og
 Hop?

Paa Stejlen fletter jeg din Krop!
 Vilst du dem Faren dæmpe?«
 Da svarte Vifil djærvt og stolt;
 thi Vifil var en Kæmpe:

»Hr. Konning! Øen er ej stor;
 lad søge, hvis du mig ej tror,
 bag Dysser, Træer og Stubbe.
 Men hør dog nu et Alvorsord
 af en bedaget Gubbe:

»Din Broder lumskelig du slog;
 men hvis du og hans Sønner
 vog —

ved Odin i Valhalle,
 du mistede to Fjender smaa,
 og fikst til Fjender — alle!«

Kong Frode smiler stolt med
 Spot:

»Din sølvgraa Tinding klæder
 godt,

jeg vil dig Livet skjænke.
 Du vedst, at Børn og gamle
 Folk

kan sige, hvad de tænke.« —

»Og kan jeg sige, hvad jeg vil,
 vel, Konning! hør opmærksom
 til:

Jeg svær ved Halfdans Fane:
 Her synger dig din Svanesang
 den sølverhvide Svane!«

De Sendebud for Kongen staa:

»Vi monne rundt om Øen gaa,
 men fandt kun Ravn og Hejre.«
 Da steg Kong Frode paa sit Skib,
 og drog igjen til Lejre.

Hroar og Helge i Jordhuset.

Hroar.

Tys! hørte du dem træde
 paa Græssets Tørve?
 Hvis Frode Døren finder,
 vort Blod maa flyde.

Helge.

Mit lidet Sværd, min Skimring

skal tappert stride.
 Vor Banemand skal bløde,
 før Helge blegner.

Hroar.

Ak, saa'st du, Moder kjære!
 de Sønners Kvide,

vog, dræbte. Valhalle, ligesom Valhalla urigtig Form for Valhal.

i Gravens Gjemme blandte
sig Graad med Asken.

Helge.

Tænk, da den tapre Fader
faldt uden Taarer
og red til Odins Rige
paa røden Slejpnar!

Hroar.

Her sidde vi saa stille,
to Kongesønner,
ved lidet Bord, hvor Lampen
i Hulen lyser.

Helge.

Den Tid vil ogsaa times,
da vi skal tjælde
de hvalte Kongesale
med lysen Silke.

Hroar.

Da skal vi enigt styre
det stolte Rige,

Sævar Jarl og Fru Signelil.

Jarl Sævar sidder paa Sjælland;
han var saa gjæv en Helt,
med sine Snækker han befór
det stor' og lille Bælt.

De maatte vel ham skatte
paa Skibets vaade Vej.
De flyede ham, som Silden flyr
den frygtelige Haj.

Hans Slot stod hist paa Bakken;
der var hans Tidsfordriv.
Den bedste Skat i Borgen var
ung Signelil, hans Viv.

Hun blussede, som Freja,
med lange, gule Haar,
saa smækker, stor og yndig,
og end kun atten Aar.

Men Hros og Helges Søster
græd tit, naar Sævar sov:
»Min Fader er uhævnet dræbt,
de Brødre Dødens Rov!«

og ej, som Frode, fejde
med egne Frænder.

Helge.

Jeg sejler vore Snækker
paa Søens Vover
og hævder Danmarks Hæder
paa alle Have.

Hroar.

Jeg knejse vil med Kronen
ved Lejrekilder
og holde Ret i Riget
og rejse Staden.

Helge.

Nu Faren er forsvunden
og borte Frode;
jeg hørte Vifil Hornet
med Haan at blæse.

Hroar.

Han aabner Lugen. Lyset
fra Luften blaaner.
Nu Græsset os og Grenen
fra Graven vinker.

Den gamle Vifil Bonde
fremkalder Helg' og Hro:
»Her er ej Fred for eder mer,
I unge Konger to!

»Til Sævar Jarl I drage!
Han er en mægtig Maag.
Han bedre jer optugte kan,
end Bonden i sin Krog.«

En Aften sidder ung Signe
med sorrigfulde Sind,
forgjæves klapper Sævar Jarl
den runde Rosenkind.

Forgjæves lægger Sævar
sit Hoved i Signes Skjød.
Hun tænker paa sin Faders
og paa de Brødres Død.

Da banker det paa Døren brat,
og tvende Gutter smaa
ind i Tasmørket træde
med laadne Kofter paa.

tjælde, behænge med Tæpper. skatte, yde Skat. Maag, Svoger.

»Hvem er I, Dreng?« —

»Hyrder.« —

»Hvad kan I vogte?« — »Faar;
men ogsaa Ulven dræbe
enhver af os forstaar.« —

»Man kan ej eders Aasyn se
for Hætter og for Skind.« —

»Vi er Kulsvierdreng,
vi bære Sod paa Kind.« —

»Gaar ned da til mit Borgeled!
Der er et Faarehus;
der skal I æde Skoften
og drikke Vand af Krus.« —

»Naar Tjenesten er liden,
er Lønnen ikke stor;
giv os lidt Sul til Brødet.
du ædle Jarl i Nord!« —

»En Kjende Sul til Brødet,
det faar I, om I maa.
Gaar nu til Faarestien ned
at hvile jer paa Straa!«

De Pilte ginge til Faaresti;
der sov de uden Harm.
Jarl Sævar gaar til Silkeseng,
han laa i Signes Arm.

Hroar og Helge ved Faarestien.

Hroar.

Helge! jeg græder, du spotter og ler.
Signe, min Søster, jeg dagligen ser,
tør ikke tale, for Signelil staa,
men kun som Hyrde paa Grønningen gaa.

Vidste du, Signe, som har os saa kjær!
vidste du, Hroar og Helge var nær,
ikke saa tit med en svulmende Barm
sadst du og støtted dit Hoved til Arm.

Ofte, naar Sævar indbyder til Fest,
rider til Borgen den hjælmede Gjæst,
stolt paa sin Ganger, saa mægtig og fri,
klædt i sit Harnisk, vor Hytte forbi;

medens som Trælle vi skamfulde staa
med vore Hætter af Gedeskind paa,
aabne ham Leddet og lukke det til,
høre kun langt fra det klingende Spil —

Helge! da ønsker jeg tit mig til Hel.
Heller dog død end en ynkelig Træl!
Heller i Graven end levende død
haanes og trælle for Vand og for Brød!

Helge.

Hroar, min Broder! du skjælder din Dragt?
Elsker, som Kvinden, du Flitter og Pragt?
Skindet er stift, af umageligt Maal?
Vel dig! det værner til Kobber og Staal.

Hroar! du vrager vellystig din Mad?
Ønsker, som Bonden, det spækkede Fad?

Skamme dig maatte du; gjør mig ej rød!
Knoklerne styrkes af Vand og af Brød.

Snart skal vi hævne paa Frode vor Spot.
Nøden opdrager en Skjoldunge godt.
Drengene vogte spagfærdige Faar;
Drotten at ave de Kæmper forstaar.

Sævar maa prøves. End kan vi et Aar
dræbe ham Ulven og vogte hans Faar.
Senerne hærdes, og Solen gjør brun,
snart er vor Hage bedækket med Dun.

Signe, vor Søster, vi dagligen se:
Armen er trind, som af krystede Sne;
Barmen er svulmende, Kinden er rød,
skjønt hun begræder vor tidlige Død.

Signelil trives uagtet sin Sorg,
har, hvad hun ønsker: en Mand og en Borg.
Det tør jeg sværge: Naar intet hun véd —
ej hun forraader vor Hemmelighed.

Julerejsen.

Kong Frode sidder ved Juletid,
af Sne var Skoven saa glimrehvid.

Juletid,
af Sne var Skoven saa glimrehvid.
Han sender Bud til de Jarler snilde,
de skulde drage til Julegilde.

Jarler snilde,
de skulde drage til Julegilde.
Han lader paa Bænk de Bolstre lægge
og stoppe med Mos de Bjælkevægge.

Bolstre lægge,
stoppe med Mos de Bjælkevægge.
Paa Gulvet sættes med Øl en Tønde;
nu monne den Rus vel snart begynde.

Øl en Tønde;
nu monne Rusen vel snart begynde.
Jarl Sævar og hans stolte Frue
de skulde drage til Julestue.

Stolten Frue;
de skulde drage til Julestue.
Hun var vel svøbt i Skarlagenklæde;
med Bjørneskindet var dækt den Slæde.

Skarlagenklæde;
 med Bjørneskindet var dækt den Slæde.
 De Gutter stande ved Leddet og fryse
 alt i den paltuge Bondekyse.

Ved Leddet og fryse
 alt i den paltuge Bondekyse.
 »Og maatte vi ride med paa Føllet,
 vi smagte vel lidt af Juleøllet.

»Med paa Føllet,
 vi smagte vel lidt af Juleøllet.«
 De ledte fra Stalden den unge Fole;
 »hel daarlig kun er vor Højtidskjole.«

Unge Fole;
 »hel daarlig kun er vor Højtidskjole.«
 De sprunget paa Folen ubehænde;
 de monne hinanden Ryggen vende.

Ubehænde
 de monne hinanden Ryggen vende.
 Saa rede de med til Kongesalen:
 en holdt i Manken, og en i Halen.

Til Kongesalen;
 en holdt i Manken, og en i Halen.
 De sang paa Vejen, for ej at fryse.
 Ung Hroar tabte sin Gedekyse.

For ej at fryse.
 Ung Hroar tabte sin Gedekyse.
 Fru Signelil skued de Lokker gule,
 hun kunde saa lidet Graaden skjule.

Lokker gule;
 hun kunde saa lidet Graaden skjule.
 Hun kjendte Hroar: saa langt var Haaret,
 kun Trællen var ham i Klæderne skaaret

Langt var Haaret,
 kun Trællen var ham i Klæderne skaaret.
 »Min Hustru! hvi dine Øjne rinde?« —
 »Jeg kan ej taale de Østenvinde.

»Øjne rinde,
 Jeg kan ej taale de Østenvinde.
 Men vender, I Dreng! nu tilbage,
 og mindes vel eders unge Dage.

»Gaar tilbage,
 mindes vel eders unge Dage!« —

»Og frygt kun ikke, vor ædelig Frue!
Vi bære Blus i den Julestue.

»Ædelig Frue!
Vi bære Blus i den Julestue.
De Blus skal lyse saa højt i Landet,
vel tyve Mil de skal ses fra Vandet.

»Højt i Landet,
vel tyve Mil de skal ses fra Vandet.
Vi skyldte Kong Frode Bøddelpenge,
fordi han lod os vor Fader hænge.«

Julegildet.

Kong Frode sidder i Gyldenkjol,
han lod indbære den Tryllestol.
Den gamle Hex, i Skoven var,
til Julegildet paa Baar man bar.
Der aldrig fejredes mindste Fest,
hvor ej Alrune var Kongens Gjæst.

Troldkonen sidder med sølvgraat Haar,
som hende lige til Jorden naar.
Kong Frode drikker med Jarler i Ring,
han lod Guldhornene gaa omkring,
»Og sig os nu, du Kvinde saa graa!
Hvad Skæbne monne du Helten spaa?«

Alrune drikker af sorten Horn,
deri hun blander et Edderkorn.
Da ryster hun stærkt paa hvert et Lem,
af Panden svede Draaberne frem,
hun gisper og stønner saa bleg og hvid.
Da galer Hanen ved Midnatstid.

»Og hør, Hr. Konge! jeg siger for Sand:
Det smaa det store vel fælde kan.
Jeg sad i Gaar paa min Egerod,
da steg en rødhaaret Mand af Flod
med Stang i sin Haand, med et søgrønt Skjæg
og Kinden hvid som en kalket Væg.

»Han tog mig ud paa Marken. Jeg saa',
en styrtet Hest som et Aadsel laa.
Ej Blod af Gangerens Indvold flød,
den fandt for Fluernes Braad sin Død.
Han sang: tit vælter Tuen et Læs,
tit strander Skibet paa mindste Næs.

»Den Tid, du fældte Kong Halfdan, Drot!
da dræbte du ikke din Fjende godt.

Hvo Ukrudt luger, min Herre god!
maa luge det op med Trævl og Rod;
hvis ej, da breder fra Gjærdets Rand
sig snart den saftige Løvetand,

»og voxer saa vildt med sin skarpe Saft
og blomstrer gyldent i første Kraft
og truer dig med sine Dun saa rund.
Thi jager dem bort din blæsende Mund,
betyder det, Konning, at du skalst dø.
Det sværger Alrune — ved Hop og ved Høl!«

Kong Frode grunder saa mørk i Sind.
Da nærmer sig Signe med Rosenkind
og ser paa Kvinden saa bønlig blid
og stryger en Ring af sin Finger hvid.
Den glider ned i Alrunes Skjød
og glimter med en Karfunkel saa rød.

Saa snart Alrune Karfunklen ser,
hun anderledes til Sinds sig ter
og siger: »Frode, min Konning! ak,
hvad vil I agte paa Kærlingesnak?
I stole paa Eders Glavind trygt,
og ængstes ej af en Niddingefrygt!«

Da blusser Frode med skummelt Mod:
»Hex! dine Lemmer skal svede Blod.
Paa Pinebænken jeg strækker dig;
jeg ser det vel, du forraader kun mig.« —
»Nej,« raabte Hexen, »Hr. Konning! o,
forvar dig, vogt dig for Helg' og for Hro.« —

»Hvor er de?« — »Ædle Hr. Konning! her,
i Trælleflokken ved Skjænken der.
De rede her hid paa det unge Føl,
de kom at skjænke dit Graverøl.« —
»Ha, griber dem! griber dem!« Kongen skreg.
Da blev liden Signe Kinden saa bleg.

Men ud af Døren, som højt til Hest,
de fløj, som Løvetands Dun for Blæst.
De løbe til Skoven, hvor tykkest den var.
To Spader paa Skuldrene med de bar;
dem reve de Trællene nys af Haand.
Hver svang sin Spade, som lette Vaand.

»Kom,« raabte Helge, »kom, Hro! kom her,
kom, hjælp at grave ved dette Kjær.
Her gjemte vor Fader sin Krone rød,
fordi han frygted den lumske Død.

Os har han sagt, hvor Kronerne laa,
kun du og jeg kan dem atter faa.«

Da grove de Drengene med megen Flid
alt i den stjernede Midnatstid.
Ung Helge finder den største Ring,
han gør af Glæde saa højt et Spring.
Ung Hroar finder den Krone klar,
som Dronning Sigrid, hans Moder, bar.

»Kom nu, min Broder! og vær ej sen,
og lad os bestige den Kongesten.«
Til gamle Ting de Pilte hengaa;
der sætte de begge Kronerne paa.
I Gedeskinds Kofter, med guldgule Haar,
med Kroner af Guld de Pilte staar.

Konning Frode drager ad Skoven frem
med brændende Blus — da skuer man dem:
paa Kongestenen og Arm i Arm
foragte de Morderens vilde Harm.
De Fakler lue med røden Glans
og finkle paa Kongernes gyldne Krans.

Og Folket kjender bag Bøg og bag Tjørn
de Kroner paa Skjoldungens ægte Børn.
De kjende Faderens, Moderens Træk
og vende sig mod den Morder saa fræk.
Da flygter Frode til skumle Slot;
men Helge kaares med Hro til Drot.

Nu lad ham flygte med ængstlig Hu,
tak Odin for eders Redning nu,
den usle Rest af Livet ham levn!
Men Helge raaber: »Kun Hævn! Kun Hævn!«
Og Skjalden sjunger i hvælvede Sal
om Hævnens Følger — og Hævnens Kval.

Frodes Død.

Kong Frode flygter.
Med Blus og Lygter
i dunkle Skov
man ham forfølger.
Ej Løvet dølger
det visse Rov.
Man ser hans Kaabe
bag Grenen rød,
og alle raabe
paa Frodes Død.

Ham Knæet vakler.
Med lyse Fakler
gaar Helge først.
Paa Mord han skriger,
som vilden Tiger
med blodig Tørst:
»I Lejregader
skal Gildet staa.
Vor dræbte Fader
sin Hævn skal faa.«

Men Hroar standser:
 »Nej, Lykken kranser
 min Tinding grøn;
 nu bør jeg bære
 mit Guld med Ære,
 som Halfdans Søn.
 Kan Helge frygte
 for Frodes Flok?
 O, lad ham flygte
 til Ragnarok!«

Men Helge raaber:
 »Forgjæves haaber
 din Blødhed svag
 ham Liv at skjænke.
 Hans Blod skal stænke
 den Dag i Dag.
 Min Faders Dræber!
 jeg vil dig vel.
 Snart dine Læber
 skal kysse Hel.

»Din Aand sig svinger
 paa svovlblaa Vinger
 til dødes Hal.
 Den røde Drage
 skal herligt brage
 med høje Knald.
 Paa Skyer sorte
 den hid sig svang;
 alt Nastronds Porte
 gaar op med Klang.«

Saa raaber Helge:
 »Nu kan I vælge
 blandt Vilkaar to:
 Ham Livet levne
 til nye Hævne,
 saa fromt som Hro;
 hvad heller Buen
 at spare klog,
 og skjænke Luen
 et Niddingsdrog.«

Og alle følge,
 som Havets Bølge
 den stærke Storm.
 De Kæmper gode
 højt kalde Frode
 en Midgaardsorm.

Sig Helge fryder
 med kranset Skaft,
 og Mængden lyder
 den nye Kraft.

Men dybt i Lunden
 har Frode funden
 sin Gudegaard,
 af Bjælker bygget,
 og vel beskygget,
 thi Asken staar
 ved Offerstenen,
 ved Guders Sal,
 og strækker Grenen
 saa høj og sval.

Der han tilbeder
 og sværger Eder
 en Havets Kvind,
 den skønne Huldre
 med runde Skuldre,
 med Rosenkind,
 som hist i Sivet
 blandt Blomster bor,
 og Underlivet
 som Slange snor.

Den Jætters Datter
 Kong Frode skatter
 med Uskylds Blod.
 Bag dunkle Vove
 i grønne Skove
 hun gav ham Mod.
 Hun gav ham Kronen
 og Lyst og Fryd;
 og Huldrekonen
 han gav sin Dyd.

Men Odin skuer
 ved Hlidskjalfs Luer
 til Krat og Tjørn.
 Snart han opdager,
 at man bedrager
 Skjoldungens Børn.
 Han Flodens Dronning
 med Rædsel slaar,
 og Helge Konning
 for Taarnet staar,

og kaster Flammen
 i Askestammen,

og alt er Blus.
 Højt Bjælken knager,
 og Tjæren brager
 i tørre Mos.
 Kong Frode viger
 til Taarnets Rand;
 men Ilden stiger
 saa højt som han.

Han raaber Naade,
 de Hænder baade
 mod Himlen slaar.
 Men Helge svarer:
 »Nu du erfarer,
 hvad Hævn formaar.
 Højt Halfdan svæver
 i Skyen rød;
 hans Skygge kræver
 sin Morders Død.«

Da Kalken svinder
 af Frodes Kinder,
 han blusser vild.
 Han skriger, synker,
 og ingen ynker
 ham i hans Ild.
 Da stiger Luen
 i Guders Gaard —
 og højt Havfruen
 paa Flammen staar.

I Baalets Bølger
 hun halv fordølger
 sin Snogedel;
 men Arm og Bryster,
 som huldt forlyster,
 dem ser man hel.
 Hun rædsomt smiler
 i Nattens Lund,
 og Fingren hviler
 paa hendes Mund.

Et sælsomt Under!
 Man ser, hun grunder
 paa blodig List.
 Alt Taarnet sitrer,
 og Ilden knitrer
 fra Kvist til Kvist.
 Kong Helge viger
 i kolde Nat.
 Da Flammen stiger —
 og slukkes brat.

Men dybt i Fjorden
 en dæmpet Torden
 sig høre lod;
 en Gysen farer
 i Helteskarer,
 i Kongens Blod.
 Paa alle Kyster
 slaar Bølgen op,
 og Sivet ryster
 sin Blomstertop.

Helges Æventyr.

Roskilde bygges.

Naar Tordnen rensed har med sine Skyer
 den kvalme Luft, da bli'r den atter blaa.
 De unge Blomsters Skjønhed sig fornyer
 med dobbelt Rødme paa bedugte Straa.
 Sol klækker Skoven ud, og Freden Byer;
 de Hænder, som i Kamp med Sværdet slaa,
 maa brænde Tegl og hugge Bjælker lige,
 hvis Borgen af sit Grus igjen skal stige.

Kong Hroar, blid og rolig af Naturen,
 skjønt ung af Aar, er gammel paa Forstand.
 Med Smerte ser han hisset Lejremuren
 tilintetgjort ved Isetjordens Rand.

Hans Mod opflammes ej ved Krigerluren;
 men Fædrelandet trænger til en Mand,
 som dyrker Kunst, som tænker, hvor det gjælder,
 som bygger atter op, hvad Kampen fælder.

Og medens Helges raske Hjærte brænder
 i Stavnen af den luegyldne Snække;
 mens overalt, hvor hen sig Helten vender,
 hans blanke Vaaben sejrende forskrække:
 bevæge hist sig tusend travle Hænder
 og sætte Sten og Bjælker snildt i Række
 og mure Bygninger i lige Rader
 med bredden Torv og rummelige Gader.

Den gamle Mimer, Hroars ædle Ven,
 har vist ham Stedet, hvor han skulde bygge;
 thi ofte gik den unge Konning hen
 at spørge den guddommelige Skygge.
 Der var en Brønd — den springer vist igjen —
 den sprang i Lejreskovens dunkle Hygge;
 der sad den vise Gud ved Midnatstide,
 og lærte hver, som gjærne vilde vide.

Men faa kun steg der ned; den stolte Thor
 for Skoven stod og vinkte dem tilbage.
 De mente, Kraft nødvendig var for Nord,
 og frygted, her den skulde Skade tage.
 Skjønt Odin selv fra Valhals Gjæstebord
 hver Aften kom for Bægeret at smage,
 de spotted stolt dog Sjælens Herredømme,
 og Styrken blev — en Ganger uden Tømme.

Hvor var det smukt at se den vise Gud
 med isgraat Skjæg og klædt i Vadmeldskaaben
 i Skoven, medens hist fra Skyens Brud
 den lyse Maane viste Himlen aaben;
 den unge Drot i grønne Silkeskrud
 at søge Mimer uden Skjold og Vaaben;
 at se dem glade sig ved Hulen møde
 og skilles først mod aarle Morgenrøde!

»Søn!« sagde Mimer, »her ved disse Væld
 du rejse skal din By til Danmarks Ære.
 Det flade Sjælland ejer intet Fjæld,
 som Helteborgen kan i Skyen bære;
 men Kilder, Skov og Fjord kan gjøre Skjel,
 for hvad Naturen ellers maa undvære.
 Byg her din Stad, og vid, i Tiden silde
 den gjemme skal dit Navn som Hroarskilde!

Og naar alt længe Lejreskovens Træer
 er vegne bort for Plovens Agerfure;
 naar Fjorden halv er sjunken til et Kjær,
 og intet ses af dine gamle Mure;
 naar længst en anden By har rejst sig, nær
 din sjunkne Kongsgaard, dine Jomfrubure:
 skal dog med Taarn og Hal din Fjord begaves,
 og danske Kongers Lig skal der begraves.«

Kong Helge sejler dristig midlertid,
 og breder ud sit Navn i Nordens Riger.
 Som Ørnen højt i Luft han fører Strid,
 til Storm han kaster sine lette Stiger;
 da entres, medens Bølgen høj og hvid
 opskummer med de grumme Havets Piger,
 som fanger i et Net til Dødens Hvile
 de Lig, der styrte ned for Heltens Pile.

»Og medens Helge glæder Asa-Thor,
 saa skynder jer, I Tømmermænd, at lave
 et Badehus ham ved den køle Fjord.
 Jeg selv har plantet ham en Æblehave.
 Did skal han vandre hen fra Gjæstebord,
 og fryde sig ved Yduns modne Gave.
 Der skal han nyde Livet, glemme Lejre
 og styrke Kræfterne til nye Sejre.«

Ung Helge drager hjem en Sommernat;
 mod Stranden langsomt Snækken Voven kløver.
 »Nu lad os komme bag paa Hroar brat
 og faa ham til at tro, det er en Røver!
 Han sidder i sin Hytte hist forladt,
 og Agersmanden Kæmpens Hjælp behøver.
 Nu lad os ængste ham med vore Fejder!«
 Saa taler hin og sender først en Spejder.

Forundret kommer Spejderen tilbage:
 »Hr. Konge! vi maa være draget fejl.
 Jeg ingen Lejrehytter kan opdage,
 slet intet Grus ved Isetjordens Spejl.
 En Vold jeg saa' sig rundt om Byen drage.
 En By! Kom lad os hejse vore Sejl!
 En Trolld har os forført i Midnatsstunden;
 vi løbet er i Bretlands Thems for Lunden.« —

»Umuligt!« raaber Helge. »Herthedal
 er her; jeg skuer Isefjordens Vove.
 I Skumringen jeg ser den store Sal
 af Fædrelandets hvalte Bøgeskove.

Og skulde nu den vidtberømte Hval
sig ej fra Havet ind i Bugten vove?
Af Sted, at undersøge Byens Volde!
Jeg gyser ej, og allermindst for Trolde.«

Hvor stor var hans Forundring, da han stod
i Roskilds sikre, rummelige Gader!
Da saa' han, Freden kræver ogsaa Mod,
og at der kæmpes kan foruden Plader.
Fra Isse han betragtede ned til Fod
den sjældne Broder, som var Kampens Hader,
men som formaaede, mens han tappert fægtede,
at virke det, som var hans Glavind nægtet.

Med Thor stod Asa-Mimer paa en Sky;
hin Kraftens Hammer holdt, han Visdoms Bæger.
»Da«, raabte Mimer, »vil først Loke fly,
naar disses Kraft ét Kongebryst bevæger.« —
»For meget!« raabte Auka-Thor med Gny;
»før splintre skal mit Lyn de danske Eger.
Kun Odin Kraften blev med Visdom givet.«
»Nej,« smilte Mimer, »dertil stræber Livet.«

Havfruen besøger Konning Helge.

Dagen er lang og Sommeren hed,
snart Morgen paa Aften følger.
Konning Helge gaar til sit Badehus ned,
at kvæges i Havets Bølger.

Af Bjælker bygt i rindende Vand
det staar ved Pæle betrygget.
Det vender mod Nord til klaren Strand,
af Almetræer beskygget.

Et Sovekammer er Badet nær,
en Løjbænk bredes der inde.
Det dunkle Kammer har grønligt Skjær,
thi Løvet vogter for Vinde.

Konning Helge springer i Badet ud,
han sig i Vandet forlystet;
han ligner Ægir, den stærke Gud,
naar Bølgen ham spiller om Brystet.

»Her er for snævert, her er for trangt.«
Han aabner en Brædeluge.
»Der ude Badet er mere langt;
der skal mig Bølgerne sluge.«

Han tumler sig som den muntre Fisk,
af Strømmen vugget og baaret;
han er saa dejlig, saa ung og frisk,
og Sivet sig vikler i Haaret.

Hist Hyrdepigen bag Træet staar
og ud fra Buskene titter;
stærkt hende Hjærtet i Livet slaar
bag Løvets skjulende Gitter.

De Trælle vente med Dugen hvid,
deri sig Konningen hyller.
Det er saa kølt i den Aftentid,
og Bølgen mod Pælene skyller.

»Forlader mig nu, I Trælle to!
Jeg vil paa Bænken mig strække.«
Der finder han snart en kvægsom Ro
paa Sivets flettede Dække.

Han slumrer ind ved Bølgernes Larm,
saa sagte sig snige de Strømme.
Han støtter sit Hoved paa sin Arm
og smiler i Heltedrømme.

Ham synes at se Valkyrier tre,
som ned fra Regnbuen stige:
som krystet af den hvideste Sne
hver rosenfarvede Pige;

den ene med Sværd, den anden med Stang,
den tredje med fjerede Pile.
De sjunge Kongen en Hertesang,
imens de kyssende smile.

Han strækker sin Arm saa kjærlig øm,
at gribe Møen om Livet;
da vaagner han af sin skønne Drøm —
og ligger ene paa Sivet.

Men underligt i det nære Bad
han hører noget at klynke.
Han lytter — grunder — han véd ej hvad —
og maa dog Klageren ynke.

Snart tykkes det ham, som var det Vind,
der fór fra Havet i Røret.
Snart sælsomt det bevæger hans Sind
og klinger saa lystigt i Øret.

Han aabner Døren af Granefjæl,
hvor Røsten synes at stige;

der skuer han paa den nedhamrede Pæl
en frysende Tiggerpige.

Hun sidder ved den aabnede Dør
med Lokker drivende, gule;
i Bølgen bag de skummende Rør
de spæde Fødder sig skjule.

Om Livet en Kofte knapt sig slaar;
af Kuld han ser hende grue.
Hun er kun lidt over fjorten Aar
og fast som Barnet at skue.

»Ak, Herre! min Moder har mig forladt
i Badet, og mod min Vilje;
tillad mig at sove den eneste Nat
i Kammeret paa din Tilje.«

Ung Helge føler en sælsom Lyst,
de Blik i Hjærtet sig bore;
bag Koften knopper et Liljebryst,
og Øjnene tindre saa store.

»Og kom du kun, mit vakre Barn!
det blæser saa koldt der ude.«
Om Haaret har hun et Fiskergarn,
det ruller hun til en Pude.

Hun strækker sig paa det haarde Træ;
det Konning Helge bedrøver.
»Hvad gavner hende det lune Læ,
naar jeg hende Lejet berøver?

»Du hvile dig ved min Side her!
Du kjender mit Helterygte;
jeg lægger imellem os mit Sværd,
saa har du intet at frygte.«

Nu smiler hun sødt i rolige Blund,
mens Barmen synker og hæves.
Ung Helge prøver at sove, som hun,
men prøver det kun forgjæves.

Han Øjet tit over Axel skød,
stærkt funkled Helten i Lue:
»Og kosted det end min visse Død,
jeg maa dog Soversken skue.«

Da vender han sig og bliver vár,
med Arme svulmende hvide,
den største Skjønhed, Jorden har,
at slumre ved hans Side.

Den sorte Kofte sig mer ej snor
og Pigens Yndighed gjemmer,
et tyndt og flagrende Sølvemor
indhyller de dejligste Lemmer.

Tre Timer virked som hele Aar:
som Barn hun klynked paa Tilje;
hun faldt i Søvn som en Knop i Vaar
og vaagnede som en Lilje.

De Øjne, blaa som Kjærminder, ser
med smægtende Blik og Taarer.
Da kjender Helge sig selv ej mer —
og Hexen Helten bedaarer.

»Farvel, min allerkjæreste Ven!«
saa spotter hun ham med Latter;
»i Dag et Aar jeg kommer igjen
og bringer dig her din Datter.«

Saa synger hun vildt og rejser sig op;
til Skjæl forvandles de Klæder,
og følt hun bugter sin Slangekrop
hen ad de fugtige Bræder.

Konning Helge griber med opbragt Sind
sit Sværd og hugger til Krybet;
da saarer han kun den lette Vind —
og Havfruen danser paa Dybet.

Havfruens Sang paa Dybet.

Vælder, I Kattegats skummende
Bølger!

Havfruen dølger
ikke sin Glæde.

Skum, o, du Skibenes farlige
Stræde!

Rør dig fra Grunden;
Hævnen er funden.

Lyd nu, o Sang, som skal
Skjoldungen haane!

højt imod Skaane,
højt imod Skagen.

Lindesnæs vise med Bølgernes
Bragen,

at det fornemmer
Havfruens Stemmer!

Maane, som hist gjennem Driv-
skyen skuer!

lad dine Luer
sælsomt med Glansen
lysne mig Brystet og lysne
mig Svansen.

Havfruen taler
højt mellem Hvaler.

Stands nu din Flugt gennem
dæmrende Taage,

svævende Maage!
Sælhund paa Sandet!
vælt dig fra Brændingen atter
i Vandet,

skynd dig at prise
Havfruens Vise.

Frode, som ofred til vældige
Jætter!

Trolden forgjetter
ikke sin Dyrker;

Dragen, som ruger paa Hævnen,
sig styrker.

Trøst dig, min Bejler!
Hævnen ej fejler.

Helge skal falde for rugende
Drage,

intet tilbage
vorder af Ætten.

Listig skal Vellysten, blodig
skal Trætten

hævne dig, gode
Jætternes Frode!

Aldrig i Niffelheim Loke for-
agter

den, som ham slagter
Menneskesønner.

Herligt med Hævn han i Hel-
vede lønner

den, som for Fryden
ofred ham Dyden.

Helge skal spredes, som Avner
for Vinden.

Listigt har Kvinden
saaret hans Hjærte;

Lysten, som hun ham i Armene
lærte,

vældig skal bruse,
Barmen ham knuse.

Hør nu, I Klipper! min frækkeste
Latter:

snart skal hans Datter
hævne sin Moder.

Skulde skal myrde sin eneste
Broder;

ej skal I savne
Blod, mine Ravne!

Svulmer mod Asernes hvælvede
Himmel,

Bølgernes Vrimmel!
Tonende røde

flammende Nordlys nu Stjær-
nerne møde!

Datteren fødes,
Broderen dødes!

Nu har jeg sjunget Forbandel-
sen over

skummende Vover,
Vellystens Bæger.

Hisset jeg skuer den lurende
Ægir;

nu vil jeg skjule
mig i min Hule.

Ægir i Morgenrøden.

I Bølger smaa!
nu stille, blaa
I kruse kun min Flade.
Let svæver Njord
kun paa min Fjord;
nu veg hans Hustru Skade
til Heklas Bjærg
med Troid og Dværg
og fæle Hvirvelvinde.
Der sværmer nu i Nætter ni
den frygtelige Kvinde;
imedens svæver Snækken fri
som Fugl om Bjærgets Tinde.

Ej Døden grum
bag falske Skum
det kjække Hjærte saarer
og spotter vaad

med kolde Graad
de hede Kummerstaarer.
Hver Kjøl med Il,
som Luftens Pil,
nu gjennem Voven render,
mens Solen rød bag Bølgen
staar,
og smukt i Vandet brænder,
og Freja fra de gyldne Haar
sin Dug til Jorden sender.

Ni Dage nu
skal uden Gru
kun skue Fredens Snække,
og ingen Krig
og intet Lig
min blanke Flade dække.
Nu Korn og Malt

og Skind og Salt
skal Kjøbmandsskibet føre;
Nødtørftighedens Bøn paa Land
skal Guderne bønhøre,
og Ladningen til sikre Strand
trygt over Bølgen kjøre.

Hist staar dit Slot,
min unge Drot!
Du sværmer vildt, o Helge!
Du ofred Ran
hel mangan Dan;
du vil ej Ægir vælge.
Du stolt af Sind
med Blus paa Kind
den milde Gud foragter;
naar Stormen vælter Strømmen
stærk,
du helst i Kampen slagter.
Men vogt dig dog for Lokes
Værk
og for de onde Magter!

Din Broder Hro
gjør mig saa fro;

ham mangler ikke Modet.
Han kraftig staar
for Lejregaard;
men helst han sparer Blodet.
Han er min Søn.
Hans Morgenbøn
jeg faderligt maa love;
han siger: »Norge Rugen faar
fra Isefjordens Vove;
skaan Jærnet, som tilbage gaar,
for mine danske Plove!«

Stolt risler jeg
ad Bølgens Vej,
højt siddende paa Hvalen,
med Perlekrans
i Morgenglans,
og skuer over Dalen.
Nu Sjællands Kyst,
som er min Lyst,
jeg faderligt vil pleje.
Jeg jager Sild fra Grunden op
til hvert et Fiskerleje;
thi Sjælland med sin Bøgetop
er dog mit Yndlings-Eje!

De tre Mænd paa Sneen.

Det var en sildig Julekvæld,
det var saa koldt som paa Filefjæld.

De Gjæster forlade Kongens Gaard;
saa tankefuld ung Helge staar:

»Halvandet Aar nu vel henrandt
fra den Tid, Hexen i Badet svandt.

»Hun lovede mig det spæde Nor;
jeg haaber, hun holder ej sit Ord.«

Dankonning skuer af Vinduet ud,
da blandes Frosten med Regn og Slud.

Det fyger saa hvidt med store Fog,
og Maanen dæmrer i Skyen dog.

Konning Helge skuer i Natten hen —
han ser paa Sneen tre store Mænd.

Tre Gange red de hans Hus forbi
alt over den snævre Gangersti.

De vare blege, bestænkte med Blod,
og Vinden i deres Kaaber stod.

En Helhest rede de paa for Sande;
af blege Bene var Hestens Pande.

De hilste Kongen i dunkle Nat
og toge til deres brede Hat.

De vikled op det hvideste Lin
og toge deraf det sorte Skrin.

De rakte ham Skrinet i Fiskergarn:
»Fru Tangkjær sender dig her dit Barn.«

Konning Helge vilde de Ryttere svare —
da mærkte han først, de borte vare.

Han hørte Hesten ved Fjorden i Skoven
at sparke Isen med Hestehoven.

Han hørte dem plumpe ned i Fjord —
han satte Skrinet saa bleg paa Bord.

Dankonning griber sin skarpe Kniv:
»Det lidet Utyske skal miste sit Liv.«

Han aabner Laaget med vreden Sind —
da smilte Noret med Rosenkind.

I Haarene var Sivblomster smaa,
en Sølv mors Kjortel har Barnet paa.

Han kjendte sig selv i Datterens Træk,
han Daggerten falde lod af Skræk.

Den Glut kan tale, den spørger huld:
»Hvi vredes du paa din lille Skuld?

»Min Moder bor i den Kongsgaard blaa,
hun sender mig Guld og Perler saa smaa.

»Men nu vil jeg bo i min Faders Slot,
jeg véd det vel, du est Danmarks Drot.«

Konning Helge hører den spæde Lyd —
hans Øjne vædes med Faderfryd.

Han trykker Barnet til sit Bryst:
»Nu kjender jeg først den bedste Lyst.«

Da smilte Glutten saa onskabsfuld:
»Saa kjendes du dog ved din Datter Skuld?

»Vi mente, du varst saa fornem nu,
at Fiskerpigerne glemte du.

»Hvor vil det ej min Moder fornøje,
naar Taarer hun ser i min Faders Øje!«

Ved Fjorden stod en forfalden Mur;
der bygged Kongen et Jomfrubur.

En Amme gav han sin Datter spæd,
hver Morgen hun skreg, hver Aften hun græd.

Hun agted ej Ris, hun agted ej Hug;
men hver Dag Glutten blev mere smuk.

Kun naar man den stift i Øjnene saa',
da spilled saa lumsk det falske graa.

Med Siv hun pynted sit sorte Haar
og leged sjælden i Æblegaard;

men hver en Aften med Glæde stor
hun baded sig hist i Isefjord.

En Fugl sjunger for Kongen.

Nu Somren er atter tilbagevendt;
i Skoven tændt
har Freja de knoppede Roser.
Konning Helge sidder i Skyggen bold,
paa Væggen i Badet hænger hans Skjold,
hans Hjælm, hans Bryniehoser.

Han støtter til Haanden de lokkede Haar,
hans Hjærte slaar,
og Blodet ham blusser paa Kinden.
Han mindes Natten ved Tangkjærs Barm:
»Hun knuged mig heftigt, sødt i sin Arm
og svandt som Bladet for Vinden.

»Hvi svegst du, dejlige Liljevand!
din Drot i Dan?
Kun kort var min Glæde paa Jorden.
Nu sukker jeg hen mit unge Liv,
min hele Fryd var et Blomstersiv,
som smiler — og synker i Fjorden.

»O, vendte du atter tilbage nu,
vist uden Gru
i Møde jeg skulde dig gange.
Naar kun for mig du est Kvinde skjøn,

hvad siger det siden Halfdans Søn,
om du i Havet er Slange?

»Hvi lærte du mig den korte Lyst
ved Elskovs Bryst?
Se, Skoven sig atter bekranser!
Nu føler jeg kun den unge Vaar;
mit Spyd bestøvet i Hallen staar,
og rustent hænger mit Panser.«

Da suser det i den Lindegren.
Fra mosgroet Sten
ung Helge skjælvende springer.
Da smutter af Træets grønne Skjul
en toppet, søblaaglinsende Fugl
med purpurfjerede Vinger.

Den sætter sig ved Kong Helges Fod
med dristigt Mod
og sjunger ved Kilden paa Randen:
»I Skoven de mylrende Blomster staa,
i Verden utallige Piger jeg saa',
én mere smuk end den anden.

»Hvi sukker du for en Mø, som svandt,
naar nok iblandt
der er at vælge for kloge?
Omfavn dem smilende paa din Vej,
del deres Elskov, og græm dig ej,
naar bort de smutte som Snoge!

»I Angelsaxen der stander en Gaard;
i Ungdomsbaar
en Dronning hersker der inde.
Det maatte hver Ungersvend tilstaa,
at aldrig han end i Verden saa'
slig elskovvækkende Kvinde.

»De store Lokker, i gyldne Pragt
om Halsen lagt,
ej Svanebrystet bedækker.
Den fulde Læbe med Vellyst ler;
men naar man i hendes Øjne ser,
da Stolthedsblikket forskrækker.

»Hr. Konge! det var en Viv for dig.
Og tro du mig,
at Olufs Hjærte kan flammel
Hun vil omfavne dig sødt i Løn,
naar hun erfarer, du est en Søn
af Odins hellige Stamme.

»Og agt du ej hendes høje Mod!
 Af Emblas Blod
 er hun saa vel som en anden.
 Den vildeste Kvinde med Stang og med Sværd
 erkjender til sidst i den kjærlige Færd,
 at hun bør adlyde Manden.«

Saa synger den liden Fugl paa Kvist
 med megen List;
 den unge Konge maa studse.
 Den hopper langs med de skjulende Træer
 og springer ud i det sivede Kjær
 som eddersvulmende Tudse.

Men Kongen grunder, paa hvad den sang,
 ej hen en Gang
 til Kjæret hans Øje den følger.
 Han tænker paa Fruen i Saxenland;
 og næste Morgen bestiger han
 et Skib paa de glidende Bølger.

Helge rejser til Dronning Oluf.

Den velforgyldte Drage løb i de Bølger blaa
 til Saxenland mod Borgen. Da skued Helge staa
 i Vinduet der oppe hel mangan dejlig Maar.
 Herlig spejltes i Vandet den stolte Kongegaard.

Da spurgte Helge Konning Rejgin sin gode Mand:
 »Kjender du de Piger, som staa paa Borgens Rand?
 I herlige Klæder de vise dristigt Mod
 og tælle vore Kæmper paa den spejlklare Flod.«

Da svared Rejgin Kæmpe: »Nu skalt du sige mig,
 ædle Herre Konning! og hvilken lyster dig
 af disse tyske Kvinder i snehvide Lin?«
 Da svared Helge: »Ser du hin ædle Jomfru fin?

»Med store Øjenlaage hun skuer dristigt ned,
 og herligt svulmer Dugen over Svanebarmen bred.
 Hun er saa smal i Midje, hun er til Maade lang;
 jeg vædder, det var hende, som Fuglen mig besang.«

Da svared Rejgin Kæmpe: »Der gættede du sandt.
 Som Maanen mellem Stjærner hun straalder iblandt
 de gyldenlokkede Piger; thi Dronningen du ser.«
 Da tænkte ungen Helge paa Tangkjær ej mer.

Nu bød den ædle Dronning de unge Piger gaa
 fra Vindvet og ej saa nysgjerrige staa,
 ej give paa de Gjæster i Kongsskibet Agt.
 Hvad Dronningen da talte, det blev dem siden sagt.

Den luegyldne Snække da løb paa hviden Sand.
Helge den hel dristige da førte paa Land
sin kulsorte Ganger, som rejst var over Sø.
Det saa' fra hendes Vindve den kongelige Mø.

Hans Sadel var stenet og Sadelbuen smal.
Op red da de Kæmper til Dronningens Hal.
I Sadlen hang Bjælder af klaren Guld saa rød,
hans Lokker ham fra Hjælmen over Skuldrene flød.

Med Spyd, som var blanke, med vel slebne Sværd
da nærmed sig til Borgen Skjoldungens Hær,
med stærke Jærnsporter, med Skarlagenskind;
det skued Dronning Oluf saa tankefuld i Sind.

De Snækken lod i Fjorden uden Vogter staa.
Kongeborgens Taarne saa vældige de saa'.
Den Kongsgaard var bygget ved Floden paa det Næs
af ædle Marmelstene, saa grønne som Græs.

Da aabned sig de Porte, da Kongen kom der hen.
Dem i Møde løbe de staalklædte Mænd,
modtog deres Gjæster, alt som de kunde bedst:
»Nu flyr os eders Vaaben, eders Skjold, eders Hest!«

Da sagde Rejgin Kæmpe: »Dem vogte vi vel selv;
Sværdet kan man bruge paa Land, saa vel som Elv.«
Gjensvarte Ridder Alrik: »Det er en gammel Skik,
at aldrig nogen væbnet i Kongeborgen gik.«

Da spændte Konning Helge sin Glavind strax fra Bælte.
Ugjærne gjorde ligesaa de andre Danerhelte;
de mumled: »Uden Vaaben og Skjold er fremmed Mand,
hvad Bjørn er uden Klo, og hvad Ulv uden Tand.«

I Dronningens Hal der stod den Kæmperad.
Med Ædilstene Oluf paa Kongsstolen sad:
Rubin om smækre Midje, og over Barmen fuld
Silken den hin grønne med Plader af Guld.

Paa hendes lokte Hoved en takket Krone stod;
Kinden var som Roser, og Læben var som Blod.
De Øjne ligned Himlen, som Skyen dækker halv;
hvor den Jomfru skued, der Heltene skjalv.

Da bødes Konning Helge til Velkomst en Drik.
Ud i Fægtergaarden da Kæmperne gik,
den granvoxne Skjoldmø bandt Rem om hviden Arm.
Da stod igjen de Piger i Vindvernes Karm.

Hun raabte: »Konning Helge fra Danmarkis Ø!
og vilst du Dysten prøve med den vaabenklædte Mø?

I Fald du Spillet vinder, da vorder jeg din Viv;
men dersom Oluf sejrer, det koster Helges Liv.«

Helge Lejrekoning til Oluf svarte ja.
Ind i Fægterkredsen bragte man da
i guldslagne Skeder to frygtelige Sværd.
Eja! da begyndte den hel lystige Færd.

Hun greb om Sværdefæstet med sin snehvide Haand,
i Øjnene da funkled Valkyrjernes Aand.
Men Danerkongen bødte for Hugget med sit Skjold,
han agted ej at dræbe den Jomfru saa bold.

De stærke Hug paa Hjælmen i Borgegaarden lød,
Funken fløj fra Staalet, men intet Blod der flød.
»Ha,« raabte Dronning Oluf, »jeg sejrer vist, giv Tid!« —
»Ja,« svarte Konning Helge, »men ej i denne Strid.«

Hun hæved sin Glavind, den blinkede med Harm;
da greb Skjoldungen vakkert omkring Skjoldmøens Arm,
afvristed hende Sværdet, i Luften hen det fór —
da kasted han med Lethed den Jomfru paa Jord.

En dobbelt Purpurrødme da hendes Kinder fik,
vildt skuled under Laaget de stolte Jomfrublik;
men snart med Smil paa Læben fra Græsset op hun steg:
»Nu skynder eder, Piger! binder Kransen af Eg.

»Men først dog, Herre Konge! vi Dysten prøve maa,
hvo af os kan Stenen længst i Luften slaa.«
Hun hentede den med Liste, hun hen i Græsset sprang,
de blanke Vaabenklæder ved Stenkastet klang.

Helge, den hel dristige, den største Sten da tog,
han lagde sig tilbage, mod Himlen han slog;
man saa' den aldrig mere, den hvisled med en Lyd —
den fløj, som sent i Høsten en Trækfugl til Syd.

Da meldte med stor Liste den unge Dronning saa:
»Du har mig overvundet; det bør jeg dig tilstaa;
men hvis du mig vil løse, Hr. Konge! fra mit Ord,
jeg skjænker dig med Stene den kosteligste Gjord.

»En Krone med Rubiner den skalt du ogsaa faa.
En Skjoldmø kan saa lidet som Ægteviv bestaa.
Naar Sommerfuglen parres, da maa den snarlig dø;
kun Knoppen ejer Styrke, men Blomsten gaar i Frø.

»Jeg ønsker at forblive, hvad nitten Aar jeg var;
thi lad os drikke Vinen af de guldslagne Kar!
Jeg gjæster dig som Dronning, men ikke som din Viv.« —
»Nej,« svarede Helge, »derfor jeg voved ej mit Liv.

»Jeg kjender dine Tanker: først Hinden er saa sky,
den spræller og vil hurtig fra Jægeren fly;
men snart han den dog tæmmer, den rolig gaar i Baand
og æder sine Krummer af Jægerens Haand».

Da Oluf nu vel mærkte, hvor stor hans Elskov var,
da rødmed hun med Tavshed og skjænkede i de Kar.
Det Vildsvinehoved paa Bordet kom paa Stund
med Egeløv i Øret og med Blommer i sin Mund.

Da spilled de Jægere, som Brugen var paa Jagt,
ad Døren ind de tren i den sommergrønne Dragt.
Da skar den ædle Marskalk med Kniven i det Svin,
eja! da sprudled i Bægeret den Vin.

Hel svarligt blev da drukket, saa Sved paa Panden sprak.
Af Elskov var alt Helge beruset, før han drak.
Han saa' i hendes Øje, han lued som et Blod,
han trykte hendes Haand, hendes Knæ, hendes Fod.

Nu sank den unge Bejler i Jomfruens Arm,
dybt Munden han begravet i den snehvide Barm;
dér kølte han sin Læbe, dér hvilte han sin Kind,
dér vugged ham de Bolstre saa listeligt ind.

»Og hør du nu, min Terne! og bring i Hallen strax
fra Buret mig min bedste, min blinkende Sax.«
Saa klipped hun hans Lokker, hans lange Hovedhaar.
Ud bares da de Kæmper fra Dronningens Gaard.

Man bragte dem paa Skibet, alt paa det kolde Dæk;
men Helge Konning snørte man i en Lædersæk,
hans Isse de bestrøge med det kulsorte Beg.
Den næste Dag, han vaagned, da blev han rød og bleg.

Han stirred uden Mæle, han taled ej et Ord,
han spejlte sit Hoved i den spejlklare Fjord,
da nikked han saa langsomt, da blev ham Panden rød,
og Taaren ham saa bitter over Læberne flød.

»Af Sted nu, mine Kæmper! Af Sted, mine Mænd!
Jeg haaber, næste Sommer vi gjæstes her igjen
med hundrede Skibe, med ti Tusend Sværd.
Jeg mærker, Oluf elsker den drabelige Færd.

»Hun vugged mig i Søvne med Hævnens glade Harm,
Forrædersken, den kloge, paa sin snehvide Barm.
Jeg siger eder, Kæmper! at snart til Helges Lyst
skal Skibet hende vugge paa Bølgernes Bryst.«

Saa hejsed han sit Anker og løb til Øresund.
Den skældækte Havfru sig hæved fra Grund;

hun strakte højt sin Nakke, hun efter Skibet saa',
da svulmed og da sortnede de Bølger saa blaa.

Hun lo en Skoggerlatter; det over Havet gjaldt,
saa Maagerne forfærdet paa Bugene nedfaldt.
Da styrted manges Sømand fortunlet over Bord,
men kraftig styred Helge det knagende Ror.

Han sad som Hler Ægir i luegyldne Stavn;
han undgik hvert Skjær og løb hurtig i sin Havn.
Han kunde tæmme Havet og Klipper og Vind,
kun ikke sit eget hævnjerrige Sind.

Skulde danser for sin Fader i Roskilde.

Konning Helge lander i Isefjord
(ung Skulde danser paa Tilje),
han kaster sin Glavind saa bleg paa Bord,
til Hævn kun stunder hans Vilje.

Han sidder paa Bænk med Jarler ti,
de Trælle Mjøden ombære.
»Thor give, den Fest var snart forbi!
Hvad er en Fest uden Ære?«

Konning Helge vandrer i Maaneskin
(ung Skulde danser paa Tilje),
han drager sit Sværd af det brune Skind
og halshugger Rose med Lilje.

Ham synes at skue kun Spot og Had
i Blomstens svulmende Bæger.
Han harmes over det Rosenblad,
som lefler i Vinden og leger.

Kong Helge grubler ved Nat og ved Dag
(ung Skulde danser paa Tilje):
»O, hvor dog Manden er mat og svag,
som tvinges af Kvindernes Vilje!

»I hente mig Skuld, min Datterlil,
fra Jomfruburet i Skoven!
Hun svæver saa let ved det Strængespil,
som Bladet svæver paa Voven.«

Ung Skulde kommer. Saa listig grum
hun smiler, mens Øjet brænder.
Saa hvide, som Havets hvideste Skum,
er Armene, Brystet og Hænder.

Hun har saa liden, saa dejlig en Fod,
som noget Øje vil skue.

For sælsomt smidige Ledemod
maa næsten Konningen grue.

Ved Sækkepibens og Trommens Lyd
ung Skulde danser paa Tilje;
men liden kun er Faderens Fryd,
skjønt Datteren lyder hans Vilje.

Ung Skulde knæler ved Faderens Fod,
for sig med Mjøden at læske.
Han skjænker hende den Drik saa god;
hun rækker af Guld ham en Æske.

Dronning Olufs Billed paa Laaget staar,
han aabner Æsken bevæget —
en Lok han ser af sit eget Haar,
tæt sammenklinet med Beget.

Da drager han ud sit Sværd i Harm
og hugger efter sin Datter;
men Skulde griber om Konningens Arm
og synger yndigt med Latter:

»Min Fader! Sværdet i Balgen slut.
Hvi harmes I over den hulde?
Hvad Oluf i Saxen har forbrudt,
hvi skal det hævnnes paa Skulde?»

»En Helt kan være saa stor, saa stor,
dog trænger Lyset til Skyggen;
han elskes af Odin, elskes af Thor,
men Freja vender ham Ryggen.

»Han hugger Pansret itu med Lyst,
naar han sin Fjende forfølger,
men saares selv af et Liljebryst,
som alt for nøgent ham bølger.«

Saa sjunger den Glut med spodske Ord,
alt mens hun danser paa Tilje.
Konning Helge stirrer saa stift til Jord
og blegner saa hvid som en Lilje.

»Nu, ved den evige Thor i Sky,
snart skalst, min Datter! du finde,
at den, som Heltene tvang at fly,
ej viger feyg for en Kvinde.

»Jeg mindes Fuglen paa Lindekvist,
jeg mindes de herlige Sange.
Med Magten ej, med snedige List
man Nattergalen skal fange.«

Helges og Hroars Afsked.

Helge.

Stedse sidder her du rolig
under Egetræets Skygge.
Broder! vilst du evig bygge?
Graven bli'r din sidste Bolig.
Du est ung endnu og vakker;
rid dog en Gang under Ø,
fæst du dig saa væn en Mø,
mens paa Havet Helge flakker!

Hroar.

Helge flakker om paa Hav.
Vil da Helge evig flakke
paa den luegyldne Smakke?
Bølgen bli'r din sidste Grav.
Daarligt du bebrejder mig;
hvorfors har du selv ej Dronning?
Du est Danmarks ældste Kon-
ning,
Ætten stamme bør fra dig.

Helge.

Det er ikke sket, som sagt.
Ofte har alt Frejas Kjærte
tændt i Flammer dette Hjærte;
Helge kjender Frejas Magt.
Men i hendes Frugt jeg fandt
fæle Nastronds Orme nage;
Bitterheden blev tilbage,
og den korte Sødme svandt.

Hroar.

Ilden funkler i dit Øje,
Bleghed hviler paa din Kind.

Helge.

Snart det kan igjen sig føje,
Helge blusser fro i Sind.
Han er syg — maa læges først.

Hroar.

Hvilken Sygdom kan det være?

Helge.

Saaret brænder i hans Ære,
Hævnen er hans Febertørst.

Hroar.

Oluf trodser paa sit Slot.

Helge.

Stille, Broder! stille, stille!

Hroar.

Stolte Dronning!

Helge.

Skjønne Frille!
Alt endnu kan vorde godt.

Hroar.

Sig, hvad svulmer i din Barm?
Sælsomt du paa Jorden stirrer,
Øjet funkler, Læben dirrer —

Helge.

Hører du den muntre Larm?

Hroar.

Dine Helte gaa om Bord;
hundred skjønne, stolte Snækker
med de hvide Sejl bedækker
Fladen af min Isefjord.

Helge.

Det var Fugle, som du saa',
Fugle, som paa hvide Vinger
Sommeren til Saxen bringer
over alle Bølger blaa.
Reden venter hist paa Væg.

Hroar.

Kommer du da snart tilbage?

Helge.

Ja! naar først min vrede Drage
ud har ruget sine Æg.

Helge sejler atter til Saxland.

Saa fór han fra sin Broders Favn,
da Roret ret var stillet.
Han stod i den forgyldte Stavn
som det udskaarne Billed.

Han mæled ej, han aad og drak
kun som den syge Kvinde.

Han skjændte paa den sene
Smak
og paa de svage Vinde.

»Hvor kommer det, at Snækken
gaar
saa langsomt nu og dovner,

da Vinden dog fra Norden staar,
og Silkesejlet bovner?»

De Kæmper stilled Skjold ved
 Skjold
ved Rælingen saa blanke.
Smukt lued den forgyldte Vold
med Buler og med Hanke.

Da Vinden hørte næsten op,
med Aarerne man leged,
den frygtelige Edderkop
saa langsomt sig bevæged.

Da listeligt Fru Tangkjær lo,
hun fulgte med fra Havnen.
Som Muslinger paa Kjølen gro,
hun klyngte sig til Stavnen.

Hun gjorde Vejen tung og lang,
for Kongen at forhaane;
men højt paa Dækket Helte sang
ved Nattens klare Maane:

Kæmperne.

Ungerne vide,
hvad Bjørnen maa lide;
Kløerne voxer, dem lyster at
 stride.

Munter, Hr. Konge! munter,
 fat Mod!

Snart er Forsmædelsen sonet
 med Blod.

Helge.

Listigt vi komme, som Freja
 til Jætten,
ikke forglemme vi Skjoldunga-
 Ætten.

Stene paa Barmen,
Hamren i Armen —
ha, hvilken Fest!

Kæmperne.

Odin skal sadle sin Ottefods-
 Hest.

Helge.

Ingen vi dræbe,
svagt kun vi saare.
Kysse kun vil jeg forbitrede
 Læbe,
Blod skal ej flyde, men bræn-
 dende Taare.

Kæmperne.

Taarer kun flyde?
Lidet da vist har din Hævn at
 betyde,
Danemarks Drot!

Helge.

Husk, vore Fjender
ere kun Kvinder!
Mindes, at Spotten bør hævnes
 med Spot!

Kæmperne.

Ha, hvilken Fest!

Helge.

Men Ørnen kun truer
Høgen, og ej de uskyldige Duer:
hellig os være
Pigernes Ære!
Hende kun henter den luende
 Drage.

Kæmperne.

Nu har vi lidet af Vejen tilbage;
hisset vi se
Taarnene tre,
Spirene blinke.

Helge.

Hejmdals Haner fra Spirene
 vinke.

Skoven skal skjule
Snækkerne gule.
Rask nu paa Land!
Skyder de vuggende Skuder i
 Sand!

Helges List.

Da nu de Kæmper stode
bag Skovens dunkle Gren,
hvor hvide Bølger toede
den nøgne Klippesten;

hvor Birken nær ved Bøgen
med sine Grene hang,
og hvor de hørte Gjøgen,
mens Nattergalen sang —

da sagde Konning Helge:
 »Af tvende haarde Kaar
 det blideste vi vælge,
 som Helten vel anstaar.
 Jeg sejled over Vandet
 med Kæmper og med Mod;
 men jeg vil skaane Landet,
 og jeg vil spare Blod.

»Vi vil ej overfalde
 de Saxer her med List,
 men Dronningen udkalde
 til Fuglesang paa Kvist.
 Lumsk i det sidste Stævne
 forraaded hun sin Ven —
 og ene vil jeg hævne
 mig kosteligt igjen.

»I Fald det skulde gjælde,
 og lykkes det ej her,
 da kommer I med Vælde,
 med Fakler og med Sværd.
 Men nødigt denne Slange
 i Buret maatte dø;
 min Hu staar til at fange
 hel levende den Mø.

»Derfor, I Kæmper! skjuler
 jer denne korte Frist
 i disse dybe Huler.
 Vor Flaade dækkes hist;
 den skjules af de Grene,
 saa langt fra Borg og Byer.
 Nu vil jeg gaa alene
 paa mine Æventyr.«

Derpaa med beget Kofte,
 med lange hvide Brog,
 som end man ser saa ofte
 en Sømand paa sit Tog,
 kun med et gyldent Bælte
 og med sit blanke Sværd
 den høje Drot for Helte
 var rustet til sin Færd.

Paa Skulderen han lagde
 med Guld og Sølv en Sæk;
 derpaa Farvel han sagde
 og svandt bag Skovens Hæk.
 Kun nogle raske Skytter
 i Smug han følge lod.

To lave Fiskerhytter
 ved Muslingstranden stod.

Den gamle Fisker skikked
 sig til et Morgendræt;
 han spiled ud, han flikked
 med Kork og Bly sit Net.
 Hans Kvinde stod ved Vandet
 og angled alt en Stund;
 og Baaden laa paa Sandet
 mod Himlen med sin Bund.

Den danske Konge vidste:
 hvor Folk ved Havet bo,
 er Fiskeren den sidste,
 som ej er Kongen tro.
 Han elsker Fædrelandet,
 saa tarvelig som arm,
 han hærder sig paa Vandet,
 og Faren gjør ham varm.

Den unge Danmarks Konning
 grov Sækken ned i Muld;
 han vidste, Saxers Dronning
 hel gjerrig var paa Guld.
 Han vidste, det var Loven,
 saa her, som overalt,
 at hvad man fandt i Skoven,
 til Kongeskatten faldt.

Han lod, som ej han mærked,
 at Fiskeren ham saa'.
 Han lagde Haand paa Værket
 og grov i dunkle Vraa.
 Han sagde til den ene,
 der fulgte ham som Ven:
 »Rejgin! bag disse Stene
 den stjæles ej igjen.

»Hvad skader det, at Havet
 i Nat med Storm og Skræk
 mit Fartøj har begravet?
 Jeg redded dog min Sæk:
 vel femten Pund af Guldet
 og vel af Sølvet ti.
 Det gjemmes under Muldet,
 og Faren er forbi.

»Ej længer her jeg tøver,
 til Danmark jeg gaar.
 En tapper Havets Røver

sit Sømandskab forstaaar.
Et Skib jeg ruster atter
og gaar i Ledingsfærd,
og Tyskeren mig skatter
af Angst for mine Sværd.«

Derpaa han bort sig vender
og Vej mod Skoven tog.
Forbavst i sine Hænder
den gamle Fisker slog.
Han sagde: »Hør, min Kvinde!
Saa'st du den Røver hist,
der dybt i Skoven inde?« —
»Ja,« svared hun, »for vist!

»Der gaar han med sin Spade.
Men saa' han, her vi stod,

vort Liv vi maatte lade;
han saared os til Blod.« —
»Hvad?« raabte Gubben,
»saare?«

Idet han slap sit Net
og greb sin Fiskeraare;
»man saares ej saa let.

»Men nu jeg ufortøvet
gaar til min Dronning hen;
thi Skatten under Løvet
hun hæve skal igjen.
Jeg hører, at hun jager
alt hist bag Krat og Torn;
thi højt fra Skoven brager
det raske Jægerhorn.«

Jagten.

Fiskeren den gamle da skyndte did sig op,
hvor Hornets Toner mægtige lød ud fra Skovens Top;
hvor Dronning Oluf jaged, alt som hun kunde bedst,
i grønne Jægertøje paa den snehvide Hest.

Hun havde først sig badet i kølig salte Sø.
Stolt spejlte sig i Vandet den herlige Mø,
saa', hvor de trinde Lemmer som Olje Draaben skød,
mens Vandet over Skuldrene fra Haaret nedflød.

Da hørte hun i Sivet en gammel Svane sang;
hun kjendte vel dens Stemme, det lød saa mangan Gang:
»Nu skynd dig, unge Dronning i friske Skjønheds Glans!
at fælde Hjorten brune bag Skovenes Krans.

»Jeg lover dig en Glæde, som aldrig du har smagt,
jeg lover dig den bedste, den ønskeligste Jagt.«
Da skyndte sig Fru Oluf, sit Haar hun flette lod,
i Dugen tørte Pigerne den snehvide Fod.

Paa hendes trinde Lænder blev Silkebrog
de Kløverblads Støvler over Anklerne snørt,
derover svulmed Benet saa dejligt og saa rundt,
da blussed hende Kinderne med Blodet saa sundt.

Et tunget Skjørt til Knæet de lette Folder slog,
en Hat af Fløjl hin sorte hun paa sit Hoved tog.
De tre violblaa Fjere højt gynged paa den Hat;
Staalbuler over Brystet med Stene besat.

Et Kastespyd hun hæved, saa blinkende, saa langt;
et lidet Sværd ved Siden, saa bredt og saa blankt.

Hun sad som en Valkyrie, med Blikket højt og stolt
og Brystet under Bulerne for Elskov saa koldt.

Nu blæste den Jæger i gyldenblanke Lur;
da ilte Jægerskaren fra Dronningens Bur.
Det hørte Hjorten brune, han løb i Skoven ind,
han snøfted med sin Næse, han stilte sig for Vind.

Saa raadvild nu i Skoven han springer om og flakker;
paa Ryggen tilbage han lagde sine Takker,
for ej i Krattets Grene at hænge viklet fast.
Da standsed Sækkepiben den Hjort i sin Hast.

Han lytted, han dvæled, han elsked denne Lyd.
Oluf paa sin Ganger fremstyrtes med sit Spyd;
da sprang han med en Lethed over Grøften bred,
hans Takker gennem Buskene sig raslende sled.

Da gøede Hundekoblet, da lød det Jægerhorn,
Hjorten man forfulgte gennem Krat, gennem Torn.
Med Spydet strakt i Luften var Oluf forud.
Da frygted Skovens Konge det drøbende Skud.

Han smutted gennem Busken, hun fulgte ham saa snart,
hun ænsed saa lidet den hel vovelige Fart.
Da ganske sig forviled den kongelige Mø,
hun stod ved Fiskerhytten — og Hjorten sprang i Sø.

Fiskeren den gamle da nærmed sig paa Strand,
dybt hilste sin Dronning den ærlige Mand.
Hun sagde: »Gamle Fisker! hvad standser du mig? Gaa?
Der ude svømmer Hjorten i Bølgerne blaa.«

Den gamle Fisker nejed for Oluf dybt sig ned,
han sagde: »Mange Hjorte du vist i Skoven véd;
men Sølv et hin hvide, men klaren Guld saa rød,
deraf kun gemmer Jorden saa lidet i sit Skjød.«

Da steg den stolte Dronning af Gangeren brat;
hende lysted at fange den herlige Skat.
Hun vandred hen til Brinken med den snehvide Mand.
Da traadte Konning Helge fra Busken paa Stand.

Med sine raske Skytter han Kreds om hende slog,
ved Liljehaanden listelig den Jomfru han tog.
Han sagde: »Dronning Oluf! her gjenste jeg min Skat,
og Jomfruen skal blive hos Helten i Nat.«

Da Oluf Helge skued, da blev hun rød og hvid,
da skjælved hende Læberne; hun talte bønlig blid:
»Velkommen, Herre Konge! mit Spøg du mig tilgiv!
I Aften paa min Kongsgaard jeg vorde vil din Viv.« —

»I Aften paa din Kongsgaard min Viv du vorder ej,
 jeg fører dig paa Skibet, paa Bølgernes Vej.
 Hvad ej du vilde give, det tager jeg mig der.
 Og frygt du kun intet, skjøn Jomfru saa skær!

»Jeg rager ej dit Hoved, jeg klipper ej dit Haar,
 jeg hylde vil din Skjønhed, din blomstrende Vaar.«
 Saa lod han hende føre paa Skibet ud i Hast,
 de Ungersvende smilte med den herlige Last.

Tre Uger beholdt han paa Dragen der den Mø,
 saa agted han sig atter til Danemarks Ø.
 I Jollen hin lille paa Stranden mellem Siv
 de efterlod den unge fortvivlede Viv.

Oluf paa Strandbredden.

Min Ære svandt, min Skjændsel blev tilbage,
 mat er min Klage.

Jeg fandt det Skam, at være Ægtemage;
 nu er jeg mindre,
 og bittert Harmen raser i mit Indre.

Hvin, fæle Nat! Skjul, Sky! paa Himlens Bue
 din Maanes Lue;
 jeg blues ved mit usle Selv at skue.
 Sval — sval med Vinden,
 o, Njord! det Blod, som brænder mig paa Kinden.

En Valmukrans her skjælvende jeg fletter,
 paa Haaret sætter,
 at jeg min Sorg, min Skam, mit Liv forgjætter,
 at Dødens Slummer
 maa løse den fortvivlede fra Kummer.

Slug, Storm! hans Skib, kast Bølgerne paa Dække,
 nedstyrt hans Snække,
 lad Havets Orm den ned i Dybet trække,
 lad et Uhyre
 sin Hunger paa hans lumske Hjærte styre.

O, Jordens Liv! bedragelige Gjøglen!
 Men her er Nøglen
 til Dødens Port, som redder mig fra Øglen,
 der Hjærtet suger.
 Min blanke Daggert sidste Gang jeg bruger.

Nys blomstred jeg med Jomfru-Kongekrone
 paa Saxens Trone;
 nu hvirvler Haaret om den blege Kone,
 om Helges Frille.
 Stærkt stormer hendes Bryst i Nattens Stille.

Farvel, I Kæmper, som saa gjærne løde,
 hvad eder bøde
 de stolte Blik, som nu med Feber gløde!
 Farvel, I Haller!
 Nu bygges skal mit Slot af Muslingskaller.

Farvel, I Piger, som saa huldt hver Morgen
 paa Taarneborgen
 udsmykte mig! Nu smykker blegt mig Sorgen.
 Mig Mørket skjuler,
 og Hel nedraaber mig til sine Huler.

Men Olufs Lig skal Solen aldrig finde;
 den knuste Kvinde
 skal ud med Flodens stærke Bølger rinde,
 hvor evigt ene
 Benraden vikles i Stenplantens Grene.

Oluf kommer til Havfruen.

Saa hæved hun sit blanke Staal,
 den blege Nattens Kvinde:
 »Nu har min Smerte naaet sit
 Maal,
 og nu skal Blodet rinde.
 Det røde Blod i dunkle Vand!
 Jeg styrter fra den bratte Strand.
 En dobbelt Død forsøder:
 jeg drukner, og jeg bløder.«

Saa hæved hun sin Arm i Hast —
 da holdt en usét Finger
 det skarpe Jærn i Luften fast,
 stærkt sused Nattens Vinger.
 Da slap hun det med Smil paa
 Kind
 og sprang i blegen Maaneskin,
 saa flagrende med Svæven,
 i Bølgen uden Bæven.

»Nu lukker jer, I Øjne! til,
 nu Døden sig forbarme!
 Saa endtes Livets korte Spil
 og al min bitre Harmе.«
 Da sank hun ned — og sank
 — og sank.
 Hver Favn blev Bølgen mere
 blank,
 de sorte Nattens Vover
 som Himlen ovenover.

Og synkende, som gjennem Luft
 paa Skyen en Gudinde,
 hun mærkte snart en Blomster-
 duft,
 som bragtes af de Vinde.
 Og Sivet var ej længer vaadt;
 og dejlig af Krystal et Slot
 stod højt med sine Haller,
 bedækt med Perleskaller.

Et andet Liv, en anden Aand
 her nede hersked. Muren
 var ikke bygt af Kunstens
 Haand,
 men dannet af Naturen.
 To Hvaler holdt ved Porten Vagt.
 Men Dagens Lys var mere svagt;
 mørkt saa' hun Himlen blaane,
 og Solen var en Maane.

De Blomsters Duft var ej saa sød
 som hist ved Sommertide.
 Ej Rosen her var nær saa rød,
 men Liljer mere hvide.
 De strakte sig i Maaneskjær
 med Bægerne som Palmetræer.
 Da løb ved deres Rødder
 det Vildt, men uden Fødder.

Hun saa' en Havfru paa en Haj
 at jage Skovens Fiske.

De toge gennem Luften Vej,
saa svævende, saa friske.
Men ilende med lette Slør
hun traf dem med et Spyd af
Rør;
da blev med Skum hun kronet,
og Sneglehornet toned.

»Velkommen, Oluf! i min Lund,
velkommen i min Stue.«
Saa smilte med en venlig Mund
den stolte Havets Frue.
»Tolv Maaneder bliv her hos
mig!
Saa skal jeg atter sende dig
til dine Saxer stærke;
vor List skal ingen mærke.

»Imidlertid jeg vil paa Land
for dig dit Folk velsigne;
og ganske som to Draaber Vand,
vi skal hinanden ligne.
Du hersker dybt paa Havets
Bund,
jeg hersker højt i Bøgelund.
Du skalst dit Foster føde,
men ej for Staalet bløde.

»Man tror, du dig forvildet har
bag Skovens Egestammer;
du est de Saxer dyrebar,
og Heltens Hjærte flammer.
Jeg ta'r din Skikkelse, dit Navn,
og ingen mærker Olufs Savn.
Naar født du har din Datter,
da est du Dronning atter.

»Hvad der er sket, det véd kun vi,
derom skal ingen brumme.
Din Sørgetid er snart forbi,
og mine Fisk er stumme.
Jeg fordrer for min Hjælp saa
god
kun, at du hader Helges Blod,
og at du efter Evne
dig frygteligt vilst hævne.«

Det svor hun højt; og Tangkjær
for

til Søens Overflade.
Men Oluf blev, hvor Tanget gror
med sine lange Blade.
Hun blegned som den hvide
Væg;
thi fæle Mænd med sorte Skjæg,
og nedentil som Fisken,
opvartede ved Disken.

De bragte hende Mad med Svig,
som hentet var fra Landet;
men selv de aad de dødes Lig,
som druknet var i Vandet.
En Midjenat, da Stormen lød,
en Datter laa i hendes Skjød;
den blev i Bølgen badet
og af sin Moder hadet.

Af Havmænd hun den døbe lod
i Musling-Kongesalen.
De døbte den med lunkent Blod,
som tappet var af Hvalen.
De vugged den ved lodne Favn,
og raabte: »Sig os Barnets
Navn?«

Hun skreg med knyttet Næve:
»Yrsa! saa hed min Tæve.«

Tolv Maaneder forginge snart,
saa kom den Havfru atter,
til Stranden bragte hun med
Fart

Fru Oluf, hendes Datter.
Den gamle Fisker vidste kun,
hvad hændet var i dunkle Lund.
Han maatte Eden sige
og tog den lille Pige.

I Skoven han opdrog det Barn,
som om det var hans eget.
Med Angel og med Fiskergarn
saa lysteligt hun leged.
Hun planted i sin Urtegaard
og blomstred, som en Knop i
Vaar,
saa mangelig dejlig Sommer.
Men — Hævnens Time kommer.

Yrsa.
Tragødie.

Personerne.

Helge.	Tangkjær.
Oluf.	Kæmper og Følge.
Yrsa.	Havfruers Kor.
Folkvar.	Freja.
Rejgin.	

Skuepladsen er Strandbredden, omvoxet af Træer. I Baggrunden Olufs Borg, ved Havet en Hule.

Oluf alene. Med Skræk i Dag jeg nærmer mig, med sagte Trin, den Hule, som i femten Aar mit Blik ej saa'; hvor Havets Frue bragte den fortvivlede til Lyset atter; hvor hun tog Vantrevningen af Olufs Arm og rakte den til Fiskeren. Den Skam, som holdes hemmelig, er evig Skam og farver Kinden med sit dunkle Valmublod, hver Gang den mindes. Her jeg Tangkjær Eden svor, at hade Helge, hade Helges Slegfredbarn, at skjænke hende Hævnen. Femten Somre svandt frydløse, uden Blomst for mig, skjønt atter klædt i Silkekjortel, med det blanke Staal paa Bryst, og Tindingen kranset med den gyldne Kongering. Som Ørnen før, der føler i Naturen sig dens Herrefugl, forlader let sin Rede hist paa Klippen, flagrer over Skov, langs Kysterne paa Jagt, let baaret af sit strakte Vingepar — saa stormed Oluf før til Dyst. Nu daler hun, og tungt især i Dag det bange Hjærte slaar. En Havmand banked paa mit Bur ved Midjenat; jeg aabned det; da stod han med sit sorte Skjæg halvrejst i Vandet, gav mig en Blodmuslingskal og sang: »Fru Tangkjær venter dig ved Hvælvingen, før Sol gaar ned i Morgen.« Rædsomt hvælver sig den mørke Hal, som Helheim. Intet godt den spaar. Det blinker svovlbleat gennem Hulen; Torden lød. Hun kommer — ha, jeg frygter hendes Øjesyn. Kom hun dog som en Kvinde skjønt, som før hun kom! Jeg frygter hendes Slangekrop. Der er hun alt: en dejlig Viv; men Falskhed under Hjærtet slaar, og sine grønne Lokker dækker snildt hun med guldvirkte Net, bekranst med Sivets Purpurblomst.

Tangkjær kommer. Velkommen, Oluf! ved min køle Sommerhal. Hvi est du bleg? Har Aftenluften rystet dig?

Oluf. Jordfarven blegner i de stærke Straalers Skin.

Tangkjær. De kolde Bølgers Dronning straal'er ej med Glans.
Med Høflighed undskylder du din Skræk for mig.

Oluf. Naturlig er min Ængstelse. Tilgiv mig den!

Tangkjær. Du skjælv'ed ej, da Dolken af din Haand jeg rev
og bar dig gennem Vandet til min Perleborg.

Oluf. Tvivl ej om min Taknemlighed! Jeg føler dybt,
o Frue! hvad du virket har til Held for mig.

Tangkjær. I femten Somre jeg forstyrred ej din Ro,
i femten Somre nødst du Frugten af mit Værk;
nu stunder Tiden, Oluf! til Betalingen.

Oluf. Jeg er din Skyldner.

Tangkjær. Mindes du den Ed, du svorst?

Oluf. Jeg mindes den.

Tangkjær. Jeg aabned dig en Aare paa
dit Bryst; da farved du med Pegefing'ren
dit Øjelaag og svorst, at atter Gravens Nat
dig Øjet skulde dække med sit Ravnemørk,
hvis ej min Vilje føjelig du efterkomst.

Oluf. Jeg svor at hævne dig og mig paa Halfdans Søn.

Tangkjær. Du svorst at hade dit og Helges Slegfredbarn.

Oluf. Den Ed var overflødig. Det var hadet alt.

Tangkjær. End viste du ved Daad det ej, end var dit Had
et Sædekorn, men uden Frugt. Vel, Oluf! vel!
Jeg véd, at Sædekornet mægter mangt et Aar
at ligge dødt, som Stenen, paa sit Gjemmested,
til Fugtigheden kommer til, da spirer det.
Her er jeg: Regnen falder paa det tørre Frø;
nu lad det skyde sejrende med friske Skud!

Oluf. Hvad fordrer du?

Tangkjær. Først, at du skalst din Datter se.

Oluf. Forskaan mig!

Tangkjær. Nej. Hun er lykkelig hisset hos
sin Plejefader, munter i Naturens Skjød.

Oluf. Som Bondedatter.

Tangkjær. Lykken agter ingen Rang.
Maaske henrykkes mer hun af sin Muslingstrand,
end du af Kronens ægte Perler. Hør mit Bud!
Du kalde skalst din Datter til din Kongegaard.

Oluf. Jeg aabenbare skal —

Tangkjær. Frygt ej! Som Terne hid
du kalder hende til din Borg. Det staar dig frit
at vise hende dyb Foragt; men vogt dig dog
at saare hendes høje Skjøn'hed!

Oluf. Er hun skjønn?

Tangkjær. Som Helge var, da Ynglingen besøgte dig.

Oluf. Forhadte Billed!

Tangkjær. Vogt dig for at saare den;
thi hvis min Ravn har sagt mig sandt, saa vil selv den
os hævne mer, end selv maaske vi mægtede.

Oluf. Dit Ord er mørkt, som Natten.

Tangkjær. Dagen kommer snart,
saa faar du Lys.

Oluf. Jeg sende vil min Kammersvend.

Tangkjær. Bliv her! Jeg har i Gaar alt Budet sendt for dig.
Du finder Yrsa med den sølvgraa Fisker her
i Lunden ved din Kongsgaard. Lad ham sige nu
sit Barn Farvel og vandre til sin Skov igjen!
Hun bliver hos dig.

Oluf. Vel! Og saa?

Tangkjær. Hvad Skæbnen vil.
Kun husk din Ed! Forraad dig ej, ihvad der sker!

Oluf. Nej, ved mit Liv!

Tangkjær. Jeg saa' i Nat ved Maanens Skin
Kong Helges Drage suse hen ad Bølgerne
med Silkesejl, Guldmaster. Hvis han gjæster dig,
hold gode Miner! Hvad han beder venligt om —
afslaa ham intet!

Oluf. Ubegribelige Mø!

Tangkjær. Vi kan ej dræbe Fuglen i sin høje Flugt;
men Fælden kan vi stille snildt. Indløber han,
da er han vor.

Oluf. O, hævn mig, du sivkransede!

Tangkjær. Bed ej derom; hav selv kun Mod i Hævnens
Stund!

Oluf. Frygt ej!

Tangkjær. Se, du har Vilje, som hvert Jordens Barn,
jeg mægter intet over den. Gjør, hvad du vilst!
Men hvad du skylder Tangkjærs Kraft, kan atter hun
berøve dig. Du takker mig for Liv og Magt
og ærligt Rygte. Sviger du din Ed — velan!
da svømmer atter du i Bølgens falske Favn,
hvor selv du nedsprangst. Næppe findes da mit Slot;
den blege Død vil drage dig til Helas Sal.
Da lyder og din Skjændsel vidt paa hver en Kyst,
foragtet er dit Minde, Ørnen hugge vil
dit ubegravne blege Lig paa Saxens Strand.

Oluf. O, skaan mig!

Tangkjær. Jeg vil skaane nu. Brødst du din Ed,
da skaaner intet. Odin kan ej redde dig.

Oluf. Der er min Haand.

Tangkjær. Der min igjen.

Oluf. Hvor kold du est!

Tangkjær. Det varst du og, da Helge du forhaanede.

Hun gaar ind i sin Hule, Oluf til Borgen.

Folkvar kommer fra Skoven med Yrsa.

Yrsa. O, skønne Borg! Hist knejser den med sine Spir.

Folkvar. Fornøjer dig at se det store Kongeslot?

Yrsa. Ja! Solen blinker i de røde Haners Guld.

Folkvar. Har Rejsen ej, min gode Datter! trættet dig?

Yrsa. Hvor kunde den? Jeg sad, som i et Jomfrubur,
i Kurven tættest med det tørre Sommermos,
og sov paa Bolstret, medens langsomt Øxnene
mig droge paa de lette Hjul. Men at ej du
est træt, min Fader, som i Nat gik Fod for Fod,
og stanged dem med Kjæppens Od, det undrer mig.

Folkvar. Let var det Ror at styre; lune Bøgeskov
har ingen Storm og Bølgeslag. Gid aldrig mer
en Nat mig havde kostet Slid for hjem at faa
min Baad i Vigen!

Yrsa. Jeg er ung, og taaler ej,
hvad du med Sne paa Tindingen kan smile ved.

Folkvar. Den spæde Blomst misunde Jærnet ej sin Kraft!
Du est en Mø, din Skjønhed smigred Faderen,
og skjønt du kun est Hyrdepige, søgte jeg
at skaane dig dog Farverne for Dag og Nat.
Din Arm er hvid, og hvid din Haand, som Dronningens.

Yrsa. Min Fader! sig, hvad har bevæget Oluf vel
til dette Bud? Hvi kalder hun til Borgen os?

Folkvar. Jeg véd det ej, men frygter, mit hjærtelskte Barn!
at denne Dag adskiller fra din Fader dig.

Yrsa. Ha! hvilken Kraft formaar at skille Kjærlighed?

Folkvar. Ej vore Hjærter Følelser; de skilles ej.

Yrsa. Hvad Grumhed bringer Oluf til saa haardt et Bud?

Folkvar. Ej Grumhed, Yrsa! Godhed vel var Skyld deri.

Yrsa. Kan Godhed rive Datteren fra Faderfavn?

Folkvar. Hun har dit Skjønheds-Rygte hørt; nu kaarer hun
dig sikkert her og fæster til sin Jomfru dig.

Yrsa. Og gjerne vil jeg vorde det, naar ogsaa dig
kun skjænkes maa et Opholdssted i Borgens Gaard.

Folkvar. O, Yrsa! glemmer du saa snart din Hyrdestand?

Yrsa. Tit stod for mig i Drømme, Fader! denne Borg;
en dejlig Kvinde smykte mig med Hermelin.

Folkvar. Og dine Kranse? dine Lam i Dalens Skjød?
din lille Baad, din Angel og dit Fiskernet?
Saa hurtig lokker Pragten dig fra din Natur!

Yrsa. Naturen blomstrer ogsaa her. Den skjøne Pragt
er selv Natur og straalere som dens ypperste.

Folkvar *af sides*. Ha, Ørneungen føler snart sin Vinges Kraft,
blev Ægget end paa Stranden dybt i Sandet skjult.

Yrsa. Hvo er den skjøne Frue, som hist nærmer sig?

Dronning Oluf kommer med Følge.

Folkvar. Bøj ydmygt dig, min Datter! for den kronede.

Yrsa. Nej, knæle, Fader! er ej smukt; jeg hilse vil.
Men hun er stolt; hun hilser venligt ej igjen.

Oluf med et stift Blik paa Yrsa. Er det din Datter, Fisker?

Folkvar. Det er Yrsa -- som
du fordret har at se, min Dronning! paa din Borg.

Oluf *af sides*. Ha, Helges Billed! Voldsomt efter femten Aar
opkoger i mit Hjærte dybt Forbitrelsen.

Folkvar. Knæl, Yrsa! se, hun mærker din Hovmodighed.

Yrsa. Nej! Slaven knæler, ej Thuiskons frie Blod.

Oluf til Yrsa. Hvor gammel est du?

Yrsa. Femten Aar.

Oluf *af sides*. Saa længe laa
min Hævn i Dvale skamløst, før den vaagnede. *Højt*.
Det Barn er smukt, ret smukt, men ej et Bondebarn.
Hun knejser alt for dristig med sin Fiskerhat
paa gule Fletning. Skam dig, dovne Pige! du!
Er det en Hud for Bønderbørn paa Hænderne?

Yrsa *beskeden*. Jeg var ej doven, ædle Dronning!

Oluf. Og hvori
bestod din Flid?

Yrsa. Jeg Hørren spandt i Vinterkvæld;
om Somren planted Urter jeg og fiskede,
mens Fuglen sang, hver Morgen og hver Aftenstund.

Oluf. Ej Trælledont du øved da?

Yrsa. Min Fader er
en vakker Sømand, fri som Østerhavets Vind,
forbunden dig ved Troskabsed, men ej din Træl.

Oluf. Hvo lærte din uvorne Mund slig Dristighed?

Thuiskon, Saxernes (Tyskernes) Skytsgud og Stamfader.

Yrsa. Jeg taler Sandhed, ej kan den fornærme dig.

Oluf. Og om nu Folkvar — Folkvar er en Vikingsmand, hans Stand er fri, som Havets; men om Folkvar nu — jeg sætter — ej din Fader var, hvad varst da du?

Yrsa. Hvi sætter du Umulighed?

Oluf. Jeg vil et Svar:
i Fald din Moder tidlig havde dig forladt
i — Trællestand, hvad varst da du?

Yrsa. Ragnhild var fri.
Ak, tidlig har ved Døden hun sit Barn forladt,
men ej af Valg.

Oluf. Og hvis af Valg? af Egensind?

Yrsa. Hvordan? En Moder grumt forlade Fosteret
i fremmed Vold? Ej følge Driften, som Natur
har plantet selv i Bjørnens og i Ulvens Blod?
Umuligt! Lossen med sit røde Skeleblik,
saa lysten som hun venter Rov, forlader dog
ej Ungerne; hun slikker dem, hun bringer dem
Smaavildtet ned til Hulen. Skulde Kvinden da
forlade Noret? Aldrig! O, min Dronning! Nej!
du kjender ej Naturen ret blandt Mænd og Krig.
Ak! saa'st du Fuglen lære hist paa Redens Rand
Smaavingen flyve; saa'st du Gaas og Gæslingen,
ja, Myren selv, naar Tuen man forstyrrer, hvor
hun ængstlig slæber ned igjen de hvide Æg —
du tvivled ej om trofast Moderkjærlighed.

Oluf. Men tænk dog slig forunderlig Undtagelse,
at tidlig dog din Moder havde svigtet dig!
Sig: elskede du derfor barnligt lige fuldt?

Yrsa. Jeg elske den, hvis Hjærte var Ukjærlighed?

Oluf. Du haded hende selv maaske?

Yrsa. Jeg véd det ej;
men gyselig er Tanken mig, og Rædsel blot
ved Forestillingen rejser mig mit Hovedhaar.

Oluf. Befaler ej Naturens Love Barnets Bryst
at finde sig i Viljen hos Forældrene?

Yrsa. Ej den var Moder, som mig under Hjærtet bar,
men den, som fostred kjærligt mig ved Dag, ved Nat,
og skjænkte mig sin Glædes og sin Kummers Graad.

Oluf *af sides*. Ha, Slangeægget svulmer alt og gjærer med
den Gift, som ej endnu har Braad! Hvor stolt hun staar
og maaler mig med Blikket, som da Helge stod
paa Dragens Dække for den dybt nedknusede! Til Yrsa.
Mit Spørgsmaal, Yrsa! vid det, var ej hensigtsløst.
Du elsker Folkvar, elsker Plejefaderen
saa højt, som Fader; mer end Moder, naar hun ej

tilbørlig dig opfostret har ved Ammebryst.
 Dit Sind er kjækt. Du skjelner ej; det raske Blod
 paa Kinden ej tillader dig den Tanke først,
 om Nød maaske var mer end Hadet Skyld deri.
 Velan, saa vil jeg tilstaa dig, at Døden har
 adskilt dig fra din Moder spæd. Du est min Træl.
 Trælkvinden har for femten Aar til Verden bragt
 dig i min Kongsgaard, købte med sin Død dit Liv;
 jeg ynktes over dine Dages aarle Nød
 og gav dig hen til Fiskeren. Tro derfor ej,
 at du est fri! Livegen est du evig mig.
 I Dag tilbagekalder jeg min Ejendom.

Yrsa. O, alle Guder! Har jeg hørt — hvad talte du?

Folkvar. O, ædle Dronning! skaan den yndigt blomstrende.

Oluf. Livegen er hun evig mig. Saa har jeg talt.
 Jeg overgav det spæde Nor dig i din Vold
 for femten Somre siden, i Sivkurvens Skrin.
 Nægt, hvis du vover! Skjælv, i Fald du taler mer,
 end Eden og din Dronnings Bud tilsteder dig!

Yrsa. Nægt, elskte Fader!

Folkvar. Ak, mit Barn! jeg — kan det ej.

Yrsa. Saa har hun Ret?

Folkvar. Livegen est du Dronningen.

Yrsa. Født af en Træl?

Folkvar. Din Plejefader evig kjær.

Yrsa. Min Fader Slave!

Folkvar. Ædel er din Sjæl og fri.

Yrsa. O, slug mig, dunkle Mørke! med en evig Nat.

Folkvar. Fat Mod, min Datter! Ædle Dronning! skaan
 mit Barn.

Du est mit Barn. Jeg vidste, hvad du nu først véd,
 og lige fuldt din gamle Fader elskte dig.

Yrsa. Ha, grumme Folkvar!

Folkvar. Folkvar grum?

Yrsa. Hvi bandst du op
 til Ranke, hvad af Skæbnen var bestemt som Trævl
 at slynge sig paa Jorden mellem Tidslerne?

Oluf. Din Stolthed, Yrsa! saares ved hin Tidende,
 for Resten intet. Frygt ej! du tilhører mig,
 og Oluf vil behandle vel sin Ejendom.
 Som Terne hos din Dronning har du bedre Kaar,
 end fri bag Tangets lave Tag hos Fiskeren.

Yrsa. O, laa jeg fri paa Havets Bund i Bølgerne!

Oluf. Der laast du, hvis ej Oluf havde reddet dig.

Yrsa. Forhadte Liv!

Oluf. Saa lønner du Velgjerningen?

Yrsa. Hvormed belønner den, som selv slet intet har?

Oluf. Betænker du dig længe paa, hvem mellem os du følge skal? om Oluf, eller Fiskeren?

Yrsa. Har jeg et Valg? Jeg er din Træl. Vel, Dronning! tag din Ejendom. For mig er ingen Glæde mer. Om her, om jeg i Fiskerhytten sørger hen mit unge Liv — hvad Forskjel? Mer Naturen har ej Lyst for mig. Saa' jeg den muntre Fisk i Vand, i Skoven Hjorten, Fuglen under Himlens Blaa — de mindte mig kun smerteligt om mine Baand. Saa lad mig visne bleg da, som den hvide Knop paa Tornebusken! Snart vil en veldædig Blæst afrive Bladet, skjænke mig i Dødens Nat en evig Frihed — flagrende til Brejdablik.

Folkvar. Ha, grumme Dronning!

Oluf. Ti, forvovne gamle Mand!

Folkvar. Dig smerter ej at knuse slig en Ædelsten?

Oluf. Dens Haardhed og dens dunkle Glød erindrer mig kun alt for stærkt om den, der knuste dette Bryst.

Yrsa betragter sine Haar. I lysegule Fletninger, som rigt og tungt nedbølge mig fra Skuldrene! Saa skal jeg da nu eder miste; Trællen bær' ej lange Haar. Hvor ofte har jeg tvættet jer i Kildens Væld og ordnet med den hvide Sølvkam eders Lag. Hvor øvet var de vante Fingre! Uden Spejl af Floden og af blanken Skjold jeg daglig bandt de røde Lidser yndigt i Guldfletningen. Nu skal I mer ej følge mig med stolten Vægt. Mit Hoved bøjer sig for Olufs Herskersværd, og nær til Nakkegruben, som Forbryderens, der venter Bøddelslaget — mejer Saxen i et Øjeblik de femten Somres rige Flor. Hun knæler.

Oluf *af sides*. Ha! disse Lokker kjender jeg. Alt én Gang har min Finger famlet mellem deres Fletninger, da den forvovnes Hoved laa i Olufs Skjød; min blanke Sax afmejed dem til Niddingsharm. Nu sker det atter.

Idet hun vil afklippe Yrsas Haar lyner det, og Havet bevæger sig.

Oluf rejser sig forfærdet, men fatter sig strax og siger:

Gaa! behold dit Hovedhaar!

Hist nærmer sig min Terneflok; den siger dig din Pligt, din Dont paa Borgen, din Bestemmelse. *Af sides.*

Tilgiv mig, Tangkjær! Iver for at tjene dig nær havde bragt mig til at glemme Løfterne. Hun gaar; alle følge uden

Folkvar. Jeg dvæle vil i Borgens tykke Bøgeskov,
og vente der Udfaldet — angst, ej hjælpeløs.
Jeg haaber, at en stakket Vrede spænder kun
det alt for haarde Moderbryst; men sker det ej,
og stormer Oluf grusomt mod Naturens Pligt —
saa meget véd en Gubbe til sit Hjertes Trøst:
Uskyldigheden finder Hjælp hos Guderne;
men Lasten vender Sværdet mod sin egen Barm.

Kong Helge lander, stiger op paa Stranden med sine Kæmper og nærmer
sig Forgrunden med Rejgin Jarl.

Helge. En sælsom Følelse, Rejgin! dybt besjæler mig
nu, da jeg ser de samme Grenes Fletninger
i Kæmperegen, samme Borg med sine tre
forgyldte smækre Spir, og Sivet, Bølgerne.
Hvor meget har i femten Aar forandret sig!
Naturen ej: den fælder kun sit Vinterhaar,
og Lokken krølles atter ung paa Kvistene,
naar Solen varmer. Mennesket kun blegner som
Døgndyret. Morgen ser hans Larve, Middagen
udfolder Elskovsvingerne, mod Aften alt
er Gubbefluen rynket, bleg og gisper — dør.
End føler jeg mig mægtig i min Manddomskraft;
men Ungdoms-Rosenstøvet har alt Skæbnens Haand
plumpt visket mig af Sommerfugle-Vingerne.
Forsvundet, som en Drøm, er nu et daadfuldt Liv,
og dybt i Kæmperbarmen blev for ældre Mand
kun mørk Erindring, Længsel og Sorgmodighed.
Hvis atter jeg skal finde Ro — da er det her;
thi Olufs Kvide trykte mig paa Barmen tungt
hver Aften, naar fra Kongesalen Gjæsterne
til Hvile gik, og naar min Smaadrenng lyste mig
med Kjærten til mit Lejested. Da vaagned jeg
af korten Blund, og skued snart den bugtede,
skældækte Jomfru, snart med lange, hvide Lin,
og Kinden endnu mere hvid end Linene,
og Øjet dødt, den skjændte Viv paa Saxens Strand.
Ej Roskilds Juleglæder, intet Vikingstog
i grønne Sommer sletted ud hint Billede,
paa Nattens Baggrund malt af min Samvittighed.
Og derfor, vakre Rejgin! staa vi atter her,
at vide Skæbnen, hvilken Oluf fristede:
om hun fortvivlet kortet har sit unge Liv,
om Fjældets Kløft fra Solen skilte Moderen,
om Barn blev født, om Barnet lever, Datter, Søn,
om dødt i spæden Alder, om selv Oluf død.
Alt dette sikkert at erfare slaar mit Bryst.
Og aabent Helges Hjærte staar for Olufs Kval;
thi Kummer skjænker Ædlingen Medlidenhed,
men stolten Hovmod ægger Drottens Heltebarm.

Rejgin. Hist nærmer sig en ædel Kvinde, silkeklædt.
 Hun, uden Tvivl af Kongeborgens Jomfruflok,
 vil bedst om Dronning Oluf her forkynde dig.

Tangkjær kommer. Velkommen, Helge, Halfdans Søn! paa
 Saxens Strand.

Helge. Ha, denne Stemme kjender jeg, og dette Blik!

Tangkjær. For sytten Aar du skued mig paa Borgens Rand.

Helge. Hvis da du blomstred, skjøne Rose! varst du Knop.

Tangkjær. Ej sunde Skjønhed falmer i saa kort en Tid.

Helge. Mig tykkes før, at jeg dig saa' i Skumringen
 paa Badekammer-Tiljerne ved Lejrekyst.

Tangkjær. Ej venligt for min Elskov da du lønte mig.
 Drivskyen vexler ej saa snart som Mandens Hu.

Helge. Hvad taler du om Vægelsind, om Vexlinger,
 som Slange blevst og bugted dig fra Bolstrene?

Tangkjær. Ej Kjærtegn da dit blanke Sværd tiltænkte mig;
 at end jeg lever, takker jeg min Smidighed.

Helge. Du spotter end, du falske, Skum paa Havet lig?

Tangkjær. Jeg spotter ej, men glæder ved min Redning mig.

Helge. Forlad mig, at jeg fristes ej endnu en Gang —

Tangkjær. Tæm, Helge! din Ilsindighed; den kunde let
 en Gang i Tiden smertelig forraade dig.

Helge. Uhyre! bugt dig atter hen med Sølvorskæl,
 min blanke Glavind truer dig af Balgen alt.

Tangkjær. O, Helge! lær dog én Gang vist at tæmme dig.
 Den Hidsighed, som halv tilgives Ynglingen,
 er styg og skæmmer Synet af den ældre Mand.

Helge. Forlad mig, eller, ved Gud Thor, jeg kløver dig!

Tangkjær. Du svage! varst du selve Thor, jeg spotted dig.
 Hør mig opmærksom rolig! Er jeg Emblas Barn?
 som du, af let forgængelige Kjød og Blod?

I mine Aarer flyde Havets evige,
 udødelige Bølger. Agt min Guddomsmagt!

Du daarlig tror, at Tangkjærs Hjærte hader dig,
 fordi hun vendte sig fra dine Favnetag?

Og hader da din Tunge Himbærfrugterne,
 fordi du koldt gaar Purpurgrenens Vægt forbi,
 naar du har nydt, er læsket? Vid: Letsindighed,
 som Skum paa Vand, er en Gang nu min Sjæls Natur.

Jeg kan ej dvæle. Hvis du ønsker Stadighed —
 søg den hos Stenens Jætter! Ej Havfruerne

kan skjænke den. Hvi harmes du? Du nødst hos mig,
 hvad Frode nød, uagtet først i Baalets Brand

jeg svor ham Hævn, men — glemte den. Og Helge blev,

hvad Frode var, og mer: jeg gav en Datter dig.
 Saa harmes ej, fordi dig Tangkjær koldt forlod!
 Tænk dig i mit Sted! Vid: paa hver en grønlig Kyst
 i Skyggen Ungersvende gaa, som elske mig.
 Og dog jeg skulde dvæle hos den eneste?
 Jeg glemte dig dog ikke; da din Længsel steg,
 da sang for dig den sølverdunte, søblaa Fugl,
 og Oluf dig erstattede min Favns Forlis.
 Nu est du her. Samvittigheden driver dig;
 du frygter atter, at din Ubesindighed
 har voldt den arme Døden, Jamren, Skjændselen.
 Mig takker du, at Solen skinner klart paa ny:
 Jeg reddet har i Bølgen den fortvivlte Viv,
 da ned hun sprang fra Klipperne; jeg Dolken greb,
 som trued skarp og blank alt hendes Liljebryst.
 Hun ejer Riget atter, Skjønhedsroserne;
 og mægtig sidder Oluf paa sin Kongestol.
 Forsvunden, som en Drøm, er længst hin Rædselsstund,
 og uden Følger. Hvis den skjøne hader dig —
 om end til Hævn hun aarlig holder højt, som Fest,
 den Dag, da du berust i hendes Favnetag,
 berøvet Lokkerne, bragtes ud paa Skibets Dæk —
 det bør højmodig du tilgive Kvindens Bryst.
 Thi ingen Harm er stor som den, naar Stoltheden
 sig dybt fornærmet føler, uden kraftig Hævn,
 og ufortjent. Thi alt for vildt da raste du.

Helge. Hun haaner mig endnu med aarlig Skjændselsfest?

Tangkjær. Erindre dig den Skjændsel, som hun fandt hos dig!

Helge. Og ingen véd, hvor dybt ydmyget Oluf blev?

Tangkjær. For denne Godhed takker du kun Tangkjærs Magt.

Helge. Og Folket kjender intet til sin Dronnings Skam?

Tangkjær. End hædres overalt den skjøne Kongemø.

Helge. Har ingen Frugt hin Sommernat sig efterladt?

Tangkjær. Den svandt i Mulm, og ingen, Drot! var Følgerne.

Helge. Saa løste sig min Hævn i Skum elendigt op!

Tangkjær. Du finder hende stolt som før. Men Ynglingen
 har intet tabt ved brune Manddom. Ogsaa jeg
 kan skumme med min mørke Sø. Havmændene
 da ride vrede Marsvin i Skumbølgerne,
 og støde vildt i Sneglehornet. Da forgaar
 vel mangt et Skib, og Ran paa Dybet fryder sig.
 Men Havblik løser atter af min stærke Storm;
 og mere sikker da end Skovens Landevej
 er hist min strakte Sølvflades slebne Spejl.
 Lad dette Spejl dig tjene til en Lignelse!
 Og da det i din Magt ej staar at hævne dig,
 saa byd den ædle Dronning anden Gang Forlig!

Maaske afslaar hun grusomt ej sin Liljehaand;
og hvis det sker, saa vil dog Klogskab sige dig,
at Olufs Vin og hendes Sax — er frygtelig.
Læg det paa Hjærtet, Helge! Tæm din Vredesharm;
thi daarlig er den Mand, og mer den Drot, som svag
forsøger, hvad ham nægtet blev af Nornerne. Hun gaar.

Rejgin. Ha, falske Vennetale, som med Klogskabs Raad
vil sindrigt lede, skjønt kun Hjærtets Nag attraar
at nedslaa Sindet og forvirre Kræfterne!

Helge. Hvor anderledes føler jeg mig nu til Sinds,
end da jeg kom: det gamle Had er frisket op,
og Harm er nu, hvad nys var dyb Medlidenhed!

Rejgin. Uvillig har hun ydet os sin Tjeneste.
Med lettet Hjærte kan du hejse Ankeret.

Helge. Nu drage bort, og uden Hævn? Tilstede fejk
en Fest, som aarlig bringer mig Forhaanelse?

Rejgin. Lad Kvinden svag forfængelig indbilde sig
den stolte Sejr! Du bedre védst, hvo Sejer vandt.

Helge. Nej, Rejgin! hele Verdens Kreds maa vide det.

Rejgin. Saa lad Herolder kraftigt varsle Dronningen!

Helge. Og skulde nu Skjoldungen fejk bortliste sig?

Rejgin. Tid er en Gang, at Livet smiler venligt, Drot!

Helge. Jeg nægter ej, at ofte mig alt forekom
mit Liv en Ørk med Tidsler, uden Blomst og Lyst.
Tit naar jeg stod i Stavnen, medens rislende
den smalle Kjøl igjennemskar Skumvovens Top,
og Strandens Lunde ilte mig saa snelt forbi
med Løv og Skygger — ha, da følte dybt mit Bryst
et Savn, som selv ej Ærens Krans erstatted mig.
Mig lærte Tangkjær Vellyst. Vilden Ungersvend
kun skued da i Kvindens Skjønhed Maalet for
sin Attraa, der beruste kort, og hæved ham
stolt over hende. Men de vilde Glæders Rus
bortdunster brat og efterlader Sjælen sløv.
Tit naar paa mine Vikingstog jeg gjæsted snart
en fremmed Konge, snart en Jarl, og saa' hans Viv
med sædelige Lin og ædle Jomfruer,
som rakte Hornet mig til Velkomst, medens rødt
Blyfærdigheden farved deres Liljekind —
da følte jeg, at kvindlig Adel, gode Jarl!
fortjente mer, langt mer end Tangkjærs Yppighed
og Olufs Blussen. Langsomt er jeg modnet først.
Mit stolte Hjærte blødnedes; da lærte jeg
at Freja, Frigga, Sjofna, Valhals yndigste,
ej komme selv, men vise sig i Kvinderne.
Og helligt blev mig mer og mer det ædle Kjøn,
og Lyst jeg følte mer og mer til sødt at gaa

i Lænken, som en Kvindes Blik paalagde mig.
 Dog fandt jeg aldrig end, hvad Hjærtet ønskede sig;
 og Tangkjær, Oluf stod som vrede Spøgelser
 og vinkte mig fra Yndighedens skønne Lund
 til fæle Skygger, tunge Pligtopfyldelser.

Rejgin. Paa hvad du ytrer smukt, og fast med Skjaldekunst,
 min ædle Drot! jeg svarer dig enfoldigt saa:
 den Mand, som ejer ingen Viv, kun lever halvt.
 Han spilder sig sin Fremtids Haab; og er han Drot,
 da skader han ej sig blot, men sit Fædreland.

Helge. En Hyrdepige nærmer sig med hviden Spand
 paa Hovedkransens lysegule Fletninger.
 Hun skal husvale først mig med en kølig Drik
 paa Bænken under Bøgeskyggen. Midlertid
 lad gjøre klart om Bord med vore Takkelov,
 og Ankersnorens Ringe paa det flade Dæk
 lad ordne smukt, at hurtig nu med første Vind
 den skarpe Jærnkrog slippe kan Sandbankerne!

Kæmper gaa at adlyde Kongens Bud.

Helge. Men du, min vakre Rejgin Jarl! kald Pigen hid,
 som hisset alt bag Hasselbusken skjuler sig.

Rejgin. Du unge Pige! stands din lette Flugt en Stund.
 Hist sidder en vansmægtig Mand, som læskes vil.

Yrsa. Det skal han strax. Et Bæger hænger lænket fast
 mig ved min Gjord, og hisset er et Kildevæld.

Helge nærmer sig. Et Bæger af din Mælk vil bedre styrke vist.

Yrsa forlegen. Ak, bed mig ej om, hvad jeg maatte nægte dig.

Helge. Tilhører ej din Fader, Jomfru! Gederne?

Yrsa. Nej, Herre! ingen Fader mer tilhører mig.

Helge. Din Moder?

Yrsa. Hviler længst i Gravens kolde Skjød.

Helge. Og du?

Yrsa. Er Terne, trællefødt hos Dronningen.
 Jeg maler hendes Geder, bringer Mælken hjem.
 Men vist hun dog tilgiver mig, hvor stræng hun er,
 at lidt jeg dvæler, for at læske fremmed Mand. Hun gaar til Kilden.

Helge. Hun Terne! Rejgin! saast du før i Kongesal
 saa høvisk Mø, saa sædelig en Liljevand?

Rejgin. I Sandhed, hun er saare skøn, og Hud og Haar
 kun vidne slet om ynkelige Trællestand.

Helge. Og hvor hun smukt bevæger sig til Kilden hist!
 Hun skyller Bægret. Op til Straalens Sølvspring
 hun hæver Armen, mere hvid end Vandets Skum;
 og Klippens grønne Vedbendhang forskjønner den.

Rejgin. Og med de hvide Fingre plukker hurtigt hun
højroede Himbær, famlende blandt Rankerne.

Helge. Og rødmer sødt uskyldigt, halv undselig,
bedrøvet halv ved tarvelige Gjæstfrihed.

Rejgin. Se, hvor hun strækker let sig paa den spæde Fod,
skjönt rank og høj, dog ej saa høj som Rankerne!

Helge. Hvor meget har et Øjeblik opdaget mig:
Sjælsadel, Skjønhed, Troskab og Elskværdighed!

Yrsa kommer med Bægret. Gid denne Drik maa styrke dig, du
ædlest!

Helge. Du kjender mig?

Yrsa. Ja vel, du Drot af Danemark!

Helge griber om Bægret og hendes Haand.
Du skjænker mig da, hvad jeg her omfatter, Barn?

Yrsa. Min Haand og Bægret, ædle Drot! er Dronningens;
men Kilden springer frit for alle Skabninger,
af den kan selve Trællen gjæste Konningen.

Helge. Saa huldt, Natur! forener du det fjærneste.
Og disse Bær?

Yrsa. De nippes bort af Skovens Bi,
saa tør min Haand vel plukke dem. Forsmaa dem ej!

Helge. O, heller nød jeg Karret her end Frugterne!
Hvor hvid den er, din spæde Haand!

Yrsa. Nej, rød som Blod;
den modne Frugt har overplettet Fingrene.

Helge til Rejgin. Rejgin! er hun et Jordens Barn? Jeg tror det ej.
Jeg mener, hun er Freja selv, Folkvangurs Mø.

Rejgin. Nej, ingen Kunst paatager slig en Skikkelse.

Helge. Ha, du har Ret! Thi Uskyld og Oprigtighed
udlyser her af Øjets Blaa.

Rejgin. Hun ligner dig.

Helge. Ak, har han Ret?

Yrsa. Hvad siger han, min ædle Drot?

Helge. Han siger, at du ligner mig.

Yrsa rødmande. O, tro ham ej!

Helge. Jo! Frændskab er i vore Sjæles lyse Blik.
Og mer har mig den korte Stund at kjende lært
dig yndige, end mangt et Aar en anden Viv.

Yrsa. Din Røst indgyder mig en sær Fortrolighed.
Men du est Drot, jeg Terne — hvilket Afgrundssvælg!

Helge. Sig mig dit Navn!

Yrsa. Jeg kaldes Yrsa.

Helge. Havde du vel Lyst at drage med mit Skib til Danemark?

Yrsa. Din Slave? Nej, saa heller dog en Kvindes Træl!

Helge. Og om nu Helge venlig gav den købte fri?

Yrsa. Saa følger jeg dig fri med tro Taknemlighed.

Helge. O, Yrsa! følg mig. Freja skal berede dig en yndig Bolig under sine Hvælvinger.

Yrsa. Hvad har jeg sagt! Nej, skjænk mig ingen Frihed,
Drot!

Saa heller ærlig Terne dog — end — alt for fri!

Helge. Frygt ej! Som Fader skal jeg kjærligt vogte dig.

Yrsa. Som Fader? Ak, det herligt var! Min Fader du!

Helge. Og tykkes jeg for gammel dig til Bejleren?

Yrsa. Du haaner grumt min ringe Stand.

Helge. Ved Asa-Thor,
stor var min Lyst at hæve dig til selve min. Til Rejgin.
Jeg føler det, hun er det Billed, som min Sjæl
har evig higet efter, og forgjæves søgt.

Rejgin. Vogt dig, min Drot! Den Gnist, som fænger alt for let,
udslukkes let.

Helge. Frygt ej! Her taler Hjærtets Røst,
ej Sanserne.

Rejgin. Giv Tid, og overil dig ej!

Helge. En Sømand iler —

Rejgin. Ofte til sin Undergang.

Yrsa. Den stolte Dronning nærmer sig. Saa' hun, jeg stod
og talte med dig, Herrel vist hun revsed mig.

Helge. Hun væbnet kommer, aldrig kjed af vilden Færd.
Men mindre klæder Spydet nu den falmede,
end da som Jomfru rosenrød hun Skaftet svang.

En Kæmpe. Min Dronning spørger, Drot! hvad dig bevæget har
til denne Landgang; om du komst med Herreskjold.

Helge. Som Ven jeg kom, hvis Oluf mig som Ven vil se.
En Skare Snækker venter hist paa Bølgerne,
hvis hun vil Kamp.

Oluf sagte. Ha, Tangkjær! hvi befolst du mig
at hykle Venskab for den Mand, jeg hader mest?

Helge til Oluf. Vilst du som jeg, saa glemme vi, hvad længst
er sket,
og slutte Fred. Thi Hævnen kildrer Hjærtet vel,
men falder blodigst dog til sidst paa Hævneren.

Oluf. Til visse! Selv naar Niddingsværkets lumskeste Anslag er lykket, redder dog en Guddomsmagt Uskyldigheden, skjænker den sin Glans paa ny til Trods for Ærens Morder.

Helge til Rejgin. Endnu trodser hun. Ydmyges skal hun, Rejgin! men den høje Dis en Tanke falde lod i min oprørte Sjæl, som mildner den og adler Straffen.

Oluf. Helge! sig, hvad drev dig efter sexten Aar til Saxens Strand? Nysgjerrigheden? Ønskte sig din Grusomhed en Efterslæt af Vredens længst fuldendte Høst?

Helge. Jeg kom at søge Kjærlighed.

Oluf. Den voxer ej paa Hadets Klipper.

Helge. Tit i Klippens golde Rift gror Alpeblomsten, savnet i den fede Dal.

Oluf. Sandt nok, du finder Oluf ej saa mørk og bleg, som du formoded. Ej et Gisp fra Skovens Krat henlokker dig til Hytten, hvor du stolt gjenser i Vanvid den fortvivlede. Paa hendes Grav du ej kan stirre koldt med Haan, ej ynke højt fra Klippen den i Bølgen dybt nedstyrtede. Hun lever, blomstrer, ejer Kronen stolt som før.

Helge. Ej Nag, men Medynk bragte mig fra Isefjord.

Oluf. Hvem ynkte du? Dig selv, du tit bedaarede?

Helge. Nej, dig, hvem ingen Kummer lærte Klogskab end.

Oluf. Misunde min Lyksalighed — det kunde du!

Helge. Beklagede kan jeg kun din Stoltheds Overmod.

Oluf. Komst du at bede Saxen om ej mer med Fest at hædre den i Lædersæk begkronede?

Helge. Hvis Skam var størst, det véd vel, Oluf! selv du bedst;

men kjæk paa Mandens Højmod, der ej røbe vil en Kvindes Svaghed, bygger du din hele Trods.

Oluf fatter sig. Jeg trodser ej. Forlang en Gunst! og hvis den staar i Olufs Magt, da skal den ikke nægtes dig.

Helge. Dit Tilbud, Dronning! tager jeg med Tak imod.

Oluf. Hvad ønsker du? Har du ej alt, du mægtigste?

Helge. Jeg mangler end, hvad sexten Aar jeg manglet har.

Oluf. Og hvad?

Helge. En Brud.

Oluf. Den kræver du af Olufs Haand?

Helge. Jeg kom, en gyldenlokket Svend, for sexten Aar,
med Blus paa Kind, med Flammer i mit unge Bryst,
at søge yppig Skjønhed for min Lidenskab.

Du stodst i Blomster, Liljen lig, paa Taarnets Rand.

Jeg saa' dig, og forlangte dig — den blomstrende;

dit Septer ej, din Yndes Rose lokte mig,

og før jeg kjendte Rang og Stand, var Helge din.

Ej Danmark var det, bejlende til Saxens Land,

som Snækken bragte, Svenden loved Jomfruen.

Men stolt hun var, med Frejas Luer ubekjendt;

og spottende den unge Bejlers Dristighed,

beskæmmed hun hans Tillid, og med bitter Sejd,

Troldkvinden lig, til Had hun trylled Kjærlighed.

Da fnyste han og raste. Tak den svømmende

paa Bølgen for din Redning! Hist paa Himlens Blaa

har midlertid sin hvide Maane Maanegarm

hel tit forfulgt; og Maanen saa', skjønt flygtende,

skjønt vexlende sin Skikkelse for Slugeren,

min Længsel med Medlidenhed. Da brunte sig

mit gule Haar, alvorlig blev min Sjæl og mørk;

og hvad tilforn kun Sanserne forlangte sig,

det ønskede nu mit Hjærte. Sælsomt, underfuldt,

at samme Strand skal vise mig alt anden Gang

min Higen Gjenstand yndig i et Øjeblik!

Thi her hun staar i dine Kvinders tætte Kreds;

skjønt prægtig ej, som Rosen mellem Liljerne:

en bly Viol, i Græsset skjult, men sød af Duft,

og frisk som Duggens Perler, der besprængte den.

Jeg bejler nu til Rang og Land saa lidt som før;

Land har jeg nok i Østersøens Blomsterøer,

og ingen Grænse kjender Havets tapre Søn.

Lidt agter jeg en Kvindes Kaar; hun faar sin Rang

ved Ægtestanden: Manden hæver Hustruen,

som Egens høje Stamme Vedbendrankerne.

Og derfor strængt jeg holder til dit Løfte mig,

og bejler højt for alle Kæmper, alle Møer

til Yrsas Haand, naar du har hendes Lænker brudt.

Oluf. Du bejler til min Trællevinde Yrsas Haand?

Helge. Den er ej Træl, hvis Sjæl er ren og brødefri.

Oluf. Hvad lærte dig at kjende denne rene Sjæl?

Helge. Et Øjeblik. Behøver hellig Uskyld mer?

Oluf. Og saa letsindig styres du af Hændelsen?

Helge. Ved ængstlig Vragen svandt alt femten Ungdomsaar.

Oluf. Saa lidet stolt vanærer du din Kongebyrd?

Helge. Just stolt; Sædvanen fængsler ej en Lejredrot.

Oluf. En Dronning fandt da Danmarks Drot i Saxens Træl?

Helge. Til Løn for hvad i Saxers Dronning først han fandt.

Oluf. Nu ved min Faders mosbegroede Bævtasten,
nu er hun din! Jeg skjænker dig den dejlige.

Helge. Og ved min Fader Halfdans Hævn, jeg takker dig.

Oluf. Træd, Yrsa! frem, og vis os din Fortrinlighed! *Afsides.*
O, Tangkjær! nu forstaar jeg dig, du skummende!
Du køler Hævnen — gyseligt — men køler den.

Helge. Hvis hun er min, tillad mig da, o Dronning! strax
at skalte med min Ejendom. Det blanke Staal
ej taaler Dug, jomfruelig Blyfærdighed
ej Mængdens Øje. Rejgin! ræk mig hid det Slør,
med Guld indvirket, som vi tog fra Vikingen.

Han lægger Sløret over Yrsas Hoved.

Saa skjuler jeg for Spotterne din Rosenkind
og hæver dig i Herrestand. Du est min Viv.
Svar ej, o, tal ej, ræk mig kun din Liljehaand,
hvis du bifalder Helges Ønske! Somrens Blomst
forsmaar jo ej Formæling med den brune Høst,
naar Solen stadigt skinner paa et spraglet Løv,
og Maanen smiler Elskov i dens Aftenstund?
Forskræk dig ikke ved en Sømands raske Valg!
Lang Tid behøver Venskab, kort kun Kjærlighed.

Med et foragteligt Blik paa Oluf.

I Kronens Guld jeg fandt en daarlig Glimmersten,

Med Æmhed til Yrsa.

i sorten Flint af Kalken skjult en Diamant.

Yrsa. Naturens Røst befaler mig at lyde dig;
men Hjærtet gyser. Ædle Drot! vær ej saa snar,
lad Eftertanken skjænke dig Besindighed.

Helge. Nej, Yrsa! ogsaa Lidenskaben har sit Krav.
Den nyder slet og glædes svagt, som evig kold
kun overvejer. Freja rører Hjærterne
med Øjeblikket. Følger du ej hende blindt,
om selv paa Randen af det farligt stejle Fjæld,
saa føler du ej Kjærlighed.

Yrsa. Jeg føler den.

Helge. Ha, elsker du en anden Svend?

Yrsa. End slog mit Bryst
for ingen, som for dig det slaar. Jeg føler dyb
Beundring og Hengivenhed. Jeg følger dig,
som Lammet følger Moderen, og fatter klart,
at, skilt fra dig, vil sikkert Længslen dræbe mig.

Helge. Saa est du min trods hver en Frygt, trods hver en
Spot.

Ræk mig din Haand, og følg mig ud paa Bølgerne!
Der venter Odins Præst med Offerhornet os;
og næste Morgen skuer dig som Helges Viv.

Ej Tid vi Sværmen give til Forundringer.
 Om hvad der sker, bevæger sig kun Daarens Mund;
 til hvad der er sket, vænner snart sig Verdens Kreds,
 og ser i selv et Under det sædvanligste.

Han gaar med Yrsa og sine Kæmper til Stranden, Oluf med sit Følge til Borgen.

Havfruerne komme fra Klippehulen og Stranden.

Første Skare.

Med langsom List Flodernes Dronning
 hævner Ymer Kæmpe,
 ham, hvem grumt fordærvende Guder
 sloge med blodige Sværde.
 Thi længe før Børs og før Bures Æt
 i Ginnungagap han herskende strakte
 gennem Afgrundssvælget sin Kæmpekrop.
 Thi ham undfanged Kuld ved den befrugtende Gnist,
 og hans Ledemod avled
 med sig selv vidtherskende Jætter.

Anden Skare.

Men Isens Tø trylled Audumble
 frem. Af klaren Saltsten
 Haaret først, og Hovedet siden
 slikked den yverbespændte.
 Da Odin sprang frem med Vili og Ve;
 med forbitret Harm mod Kæmpen de stormed,
 og for Asa-Sværdene Jætten sank.
 I hans rislende Blod, ak! da Hrymthussernes Æt
 saa utallige drukned.
 Med sin Viv kun flygted Bergelmer.

Første Skare.

Stoltelig nu, stoltelig skabtes
 af hans Ben, hin vældige Kæmpes,
 af hans Kjøds stærktrævlede Sener,
 af hans Tand, ja selv af hans Bryn
 denne Jords blomstrende Bjærge,
 mig forhadet dybt i mit Bryst.
 Af en Helts Levninger bygged
 Guder med Pral smaalige Værk.
 Bergelmers Æt flygted forfulgt.
 Huler af Havklippernes Grund
 er nu ene for dem Bopæle. Men snart
 vil fra Muspelheim Surtur,
 og din Skræk, Thor! fra vort Hav
 Jormungard hævne med Fenris
 stolt Frostkæmpernes Haan.

Anden Skare.

Dybt i vort Havs Mørke nedstødt
 vi forsmåa ej Hævnen, som vinker.

Hvor en Mands vidtskuende Norne
 har os vist Vej til hans Fordærv,
 hendes Vink da gjærne vi følge;
 uden Ynk ham bringe vi Kval.
 Thi med Jærnlænkerne bundet,
 i sin Hal dog Surtur hver Nat
 pønser paa Straf, sender sin Røg
 gennem din Rift, Hekla! med Knald.
 Men snart styrter den frem med Flammer, men snart
 skal dens Lue fortære
 Himlens Bro; da svulmer med Skæl-
 brynjer, kraftigt at stride,
 højt Havfruernes Hær.

Tangkjær. O, mine Søstre! fatted I Kjærlighed,
 o, føled Elskov du, skælbedækkede!
 Havde du kjendt en Bejler, som Frode,
 da Taarer vist med Længsel du fælded, som
 Tangkjær, tolked sødt ved din Strængeleg
 mangel Aften din svulmende Vemod.
 Thi fyrigt i Almeskyggen han favned mig,
 og stolt jeg var, at elskes af Skjoldungen;
 Alterne flammed til Tangkjærs Ære.
 Men dybt i Flammen, som Flammen, der kvalte ham,
 han sidder i Hal hos Utgarde-Loke
 og stirrer hen med Øjnene blodige,
 bleg, i de slangebehængte Sale.
 Men Utgarde-Lok' har lovet mig Frode fri,
 har lovt at skjænke mig Frode paa Bølgerne,
 men uden Tangskjæg: dejlig som Lejredrot,
 dejlig, som før, med en Kongekrone,
 hvis ene det lykkes Tangkjær, den smægtende,
 rent af Jorden at udrydde Skjoldungers
 Æt. Thi hjælper mig, kjærlige Søstre!

Havfruene. Nu græm dig ej mer! Alt en bælgmørk Sky,
 højt svanger med Lyn, lumsk-rugende staar
 over Helges Mast. Ha, Vredens Søn!
 hvi ægged dig Harm? Hvi opsvulmed du vildt
 Havfruer til Hævn? Ej Odin, Thor
 nu formaa dig Smerten at lindre.
 Ve Halfdans Søn! Ej lyster mig mer
 dig at se, naar Fortvivlelsen kalker din Kind.
 Højt imod Stjærnerne, Drot! vildt stirrer dit Blik,
 naar din Kval dig Nornen forkynder.

Der blæses i Horn fra Kong Helges Skib.

Tangkjær. Hør Hornets Klang!
 Det er holdt, det usalige Bryllup.

Havfruene. Oluf fra taarnede Kongsgaard
 grublende tankefuld
 nærmer sig hist.

Alt Fortrydelsens dødlige Bleghed
 farver den nys blussende Kind.
 For silde! For silde!
 Brøden er sket.
 I vor fugtige Hules kølige Strømme
 dukke vi ville, Vandfuglene lig,
 titte med Smil gennem hvislende Blade,
 lytte til Kvalen, plaske med Fryd,
 le og gø, Havhesten bestige,
 tumle paa Bølgernes Top,
 blæse paa Sneglehornet og synke
 fro i det yndige Skum.

De forlade Skuepladsen.

Dronning Oluf kommer fulgt af en Kæmpe.

Oluf. Har min Herold besteget alt Kong Helges Skib?

Kæmpen. Tilbage hist han nærmer sig med Konningen.

Hun vinker, han forlader hende.

Oluf ene. Det gik for vidt. Naturens Indvold taaler ej
 slig rædsom Gift; den vægrer sig med Krampetræk.
 Ej Overlæg, men Heflighed forførte mig.
 Kan kvindlig Stolthed taale vel en Mands Foragt?
 Og femten Aar har ej formaet at køle din
 Hævnlyst, dit Had til Kvinden, uforsonlige!
 Men hvad har da den evige Natur forbrudt?
 Hvad kan den for, at Manden raser? Skulde nu
 en Kæmpes Haan mod stolten Skjoldmø trylle frem
 en Hævn, hvorfor selv Sol og Maane skjulte sig?
 Nej, evige hvidklædte Piger! Skæbnens Møer,
 som stirre ned i Urdurs Brønd! Det ser I ej;
 slig Skæbne spinder ikke paa sin Væverstol
 den blege Skuld. Før vrister Thor min Egeskov
 af Jorden, planter Toppene som Rod i Muld;
 før størkner Havets Bølge, som et levret Blod —
 før Faderen — — Og, Guder! hvis det alt var sket!
 Kold Gysen lammer mig hvert Lem. — Hist kommer han:
 vredladden, den elendige, opbragt, fordi
 jeg river ham Giftbægeret fra Læberne.

Helge kommer. Hvad vilst du mig, du evige Forfølgerske?
 Misunder du i Yrsas Favn min Glæde mig?

Oluf. Du Nattevandrers! vedst du vel, at blind du gaar
 paa Afgrundsranden? at det koster mig et Ord,
 for strax maaske i Fjældets Dyb at styrte dig?

Helge. Saa sig dit Ord, og skaan mig for hvert følgende!

Oluf. Usalige! Først sig du mig: er Yrsa din?

Helge. Aldeles. Lofn har hørt os sværge Løfterne,
 Thor saa' os tømme Bægeret, og Freja lo
 med Stjerneblik til Elskeren i Brudens Arm.

Oluf skjuler sit Ansigt.

Helge. Hvi skjuler du dit Ansigt i Skarlagenet?
Fordrejes det og blegner af Misundelse?

Oluf. Skumle Nat! nu lad din sidste Stjerne hylle sig i Mulm.
Ryst, Natur! Lad Jorden gyse iskold til sit Inderste.

Helge. Dine blege Læber skjælv, Ordet nægter dem sin Lyd.

Oluf. Nej, Barbar! jeg vil ej tie. Rædselen, som ryster mig,
knuge skal dit stolte Hjærte, nedslaa dig dit sidste Mod.

Helge. Asa-Thor! hvad maa jeg høre?

Oluf. Høre maa du mig, Barbar!
Gjennem Øret drypper jeg dig Giften, som fortærer dig.
Frigga vil mig hist tilgive. Svag er Kvinden selv i Staal;
ve den Mand, som ægger hende til et unaturligt Had!
Det har du, grusomme Konge! Jeg var ung og stolt og skøn;
jeg tilstaar dig det, min Kjækhed skummed over, gik for vidt.
Men hvad tabte vel din Ære? Kan en Jomfrus stolte Spøg
virkelig fornede Helten? Og hvori bestod din Skam?
Den forelskte drukne Bejler røved jeg sit Hovedhaar,
lod ham bringe, snørt i Sækken, sovende til Skibets Dæk.
Se, da fnyste du, du Daare! Haaret voxer snart igjen;
men du hævnede dig med Lumskhed, og fordi jeg tog din Lok,
røved du med Tigergrumhed Pigen sin Uskyldighed.
Kold for mine bitre Klager du den skjændede forlodst.
Se, da vendte sig mit Hjærte til et unaturligt Had,
og hvad ellers mere sødt end Honning kvæger Kvindens Bryst:
Moderpligten, Moderglæden, blev mig til en Helvedkval.
Ej i den uskyldigspæde skued jeg min Datter, nej!
kun et lidet grimt Utyske, Brændemærket paa min Skam.
Hendes Smil var mig en Giftpil, hendes Skrig en Efterklang
af mit bange Gisp hin Midnat, klynkende ved Havets Kyst.
Femten Aar har skjult mig Yrsa; femten lange Vintres Kuld
mægted dog ej ud at slukke glødende Forbitrelse.
Ikke jeg, du selv og Skæbnen har til Nastrond styrtet dig.
Skjønt alt hævnede, grusomt hævnede, tænkte du paa dobbelt Hævn:
stolt for alt sit Folk ydmyges skulde den ydmygede;
da forbarmed sig de sorte Magter over Kvindens Harm.
Og hvad Oluf skulde krænke, blev dig selv til Krænkelse.

Helge. Ulyksaligste blandt Fædre! Odin! Thor! hvad har
jeg gjort?

Oluf. Ægtet nu din egen Datter, du, som skjændte Moderen!

Helge. Det var Alfesang i Natten, det var ingen Kvindes
Røst.

Oluf. Til en Svartalf, stolte Konge! har din Grumhed tryllet
mig.

Taaler Skammen Solens Straaler? Søger Kumren Lysets Blik?
Med en vild, paataget Kjækhed sad jeg paa min Ganger kun,
knejste jeg paa Kongestolen efter hin Elendighed.
Maanen var min tro Veninde, Mørket var mit Klædebon,

ved de kolde Ellemoser gik jeg mellem Buskene,
 med en dyb, en stille Vanvid talte jeg med Sivets Rør.
 Da forbandt de kolde Taager over Ellemosen sig —
 over Havets hvide Bølger til en Skikkelse, hvis Røst
 tirred op min Harm og lærte gyseligt at hævne mig.
 Det er sket. Nu har den blege intet mer at søge her,
 intet mer at bede Nattens Magter om; Forløsningen
 stunder til. Jeg synker gjærne ned til Nastronds Øglesal;
 hvad er Helveds værste Slange vel mod Slangen i mit Bryst?
 Tag da Dolken, Helge! tag den hævn dig atter, Halfdans Søn!
 Længe nok har du og Oluf Tærning spilt om Livets Held,
 det er Tid en Gang, at alting sættes paa det sidste Kast.
 Gjennembor mig! Se, jeg blotter villig dig mit Moderbryst.
 Stød det skarpe Staal til Hæftet i et unaturligt Blod!
 Gjærne synker jeg; men skaan mig for dit taarefulde Blik!

Helge. O, min Broder, fredegode Hroar i din Bøgeskov!
 Hil dig! du har valgt det bedste, fromme, lykkelige Drot!
 Blodet flyder let og roligt i dit Bryst, som Kilderne
 ved dit skyggefulde Lejre, stormer ej, som Helges Hav.
 Hvorfor lød min vilde Stolthed ej dit Varsel, gode Svend!
 da du kaldte mig fra Hævnen over Brodermorderen?
 Gyseligt har Nornen straffet. Men jeg sprang paa Bægeret
 af det luefyldte Hekla, agted ingen Lavastrøm,
 agted ej, at Saalen brændte, lo ad Tragten, voved mig
 over Randen selv — nu styrter redningsløs den snublede.

Oluf. Dræb mig med din Dolk, du grumme! dræb mig
 ikke med dit Ord.

Helge. Odin! du, som hisset sidder i det lyse Valaskjalf!
 Du, som tit fra Hlidskjalf skued Lejrekonningens Bedrift!
 styrk mig med dit Blik i Nøden, lad mig falde Stammen værd.
 Rolig saast du mig med Sværdet, fægtende paa Skibets Rand,
 medens Kæmper skreg i Striden; medens rød Blodstraalen sprang
 skummende fra Hals og Pande; medens bleg med sorte Skjæg
 baglængs den forvovne Stridsmand tumled i Skumbølgerne.
 Tilgiv, stærke Sejerfader! mig hver smaalig Lidenskab,
 hvorved Helge faldt i Snaren, udspændt af Svartalferne.
 Villig vil jeg Kvalen lide, Livets Held har jeg forspildt;
 men jeg véd det vist, du sender mig din Slejpner, høje Drot!
 at jeg ride kan til Valhal som en ægte Søn af Skjold.

Oluf. Yrsa vil du grumt forlade? Nu, saa tag din Slegfred
 med,
 lad mig følge dig i Graven, giv mit Hjærte sidste Saar!

Helge. Hvad har jeg paa dig at agte, fæle, blege Spøgelse,
 som forbitrede min Ungdom? Følge skulde du endnu
 gennem Frejas lyse Himmel Kæmperen til Valaskjalf?
 Tror du da, at Hornet rækkes Heltene til Velkomst der
 af en Hex med hule Øjne? Tænker du at finde hist
 døsigskumle Mosetaager, hvor en Havfru gjæster dig?
 Bliv du kun ved dine Huler! Selv har du beredt din Kval.

Graaliglange Sørgeskygger vil hver Aften møde dig
og fortælle dig om Hallen hisset hos den gustne Hel,
hvor der flettes dig et Bolster silkeblødt af Slangerne.

Oluf. Og din arme Yrsa?

Helge. Yrsa er uskyldig; Baldur vil
ej mit stakkels Barn forlade, min ulykkelige Brud.
Hendes høje Blik skal ikke mørknes ved at skue nu
Faderens, den fæle Brudgoms hæslige Fortvivlelse.
Løst er nu hvert Baand, som binder mig til Livet. Eja, flinkt!
Hurra, mine raske Drengel! Spænder op de hvide Sejl,
lad den sorte Svane hvæse med sit begetbrede Bryst
gjennem Bølgerne, lad blinke højt mod Maanen hendes Fjer.
Spænder jer i blanke Plader! Ud paa Dybet! Hornets Klang
skralde hen ad Østresaltet, kalde Kæmperne til Dyst!
Tapre Friser! stolte Skotte! Kæmper fra din Ørkenø!
iler hurtigt at forsøge disse Armes sidste Kraft:
Snabel møde Snabel, Bugen støde kjækt mod Skibets Bug,
lad den vilde Rovfugl hugge Kobberklo i Dækkets Rand!
Og naar da den røde Sved udvælder gennem Brynjens Rift,
spotte vi vort Saar og ride sjungende til Valaskjalf. Han gaar.

Folkvar kommer. O, Dronning! Asa-Thor! o, Frejal

Oluf. Nu, min Helt!

Gak du foran, du viser os den rette Vej.

Folkvar. O, hør mig, Dronning!

Oluf. Rædde Gubbe! vandre til
dit Fiskerleje, Ægir tak for dine Kaar.
Nu bytted Oluf gjerne bort sit Kongedom
for Baaden og dit sorte Net. Nu ej din Sø
hist stormer halv saa frygtelig som dette Bryst.

Folkvar. O, lad os redde —

Oluf. Redningsløse!

Folkvar. Dronning! tab
i denne Storm ej Fatningen.

Oluf. Jeg blegner ej.

Folkvar. Hun kommer —

Oluf. Høj fra Ygdrasil den strænge Mø
med bortvendt Ansigt?

Folkvar. Yrsa.

Oluf. Ej saa frygtelig!

Folkvar. O, hør mig —

Oluf. Tall! Det støjer ej fra Gravene.

Folkvar. Hun véd sin Skæbne, véd sin Kval.

Oluf. Traf Pilen alt?

Folkvar. Den grumme Havfru —

Oluf. Yrsa fandt?

Folkvar. Paa hviden Strand.

»Vel mødt, Fru Yrsa!« skreg hun, »Helges Datter-Brud!
Nu ægted du din Fader, som har avlet dig
med Dronning Oluf. Held til eders Ægteskab!
Men ej mit Øre døves skal af eders Hyl.
Med mine Søstre svømmer jeg til Sikilej,
og kommer først om lang Tid hid til Nord igjen.«
Saa sang hun højt, og sprang i maaneklare Sø.
Og paa den lyse Flade saa' jeg hende, fulgt
af mange lede Kvinder, skælbestjærte,
hvidbarmede som Svaner; rankt med Halsene
de svømmed fort og dukked sig og svandt til sidst.
Men Yrsa hvid tilbage stod, som Møens Klint,
der spejler dybt sin blege Kind i Bølgerne. Oluf gaar.

Yrsa kommer med en Dolk.
Denne Dolk, han mig gav,
med Demanter besat, med blo-
dig Rubin,
skaffer mig Lindring.

Folkvar.
Elskede Datter!

Yrsa.
O, hil den Stund,
da din Datter jeg var,
en Fiskerpige,
kjendte kun Guld og
Fløjl af Rygte,
bar paa min Skulder,
klædt i Vadmél,
Stangen med Nettet
selv til Stranden!

Folkvar.
Hør mig, min Yrsa!

Yrsa.
Jeg følger dig ej,
snehvide Folkvar!
følger dig ej til
Humledalen.
Hils mine Liljer,
Urter og Tusendskjøn
tusend Gange!
Naar du nu sidder i

Vinterkvælden
trygt ved din Arne,
tæt omkredset af
Lejets Piger;
naar de da bede dig:
»Fader! fortæl os
sære Frasagn!«
Nu, saa fortæl dem om
Fiskerpigen,
som Dronning blev, som
ægted sin Fader og
selv sig dræbte.
Undrende vil de
Sagnet høre,
gyse derved og
ikke tro dig,
sige: »Nu digter du
Æventyrer.«
Ak! og du est dog kun
alt for sanddru;
Yrsa fortvivlet har
alt oplevet.
Vis dem da Anglen og
Purpurkaaben,
vis dem i Maanskin
ved Sølvorpilen
Yrsas Gjenfærd,
bleg, med det blinkende
Staal i sit Bryst!

Hun hæver Daggerten, i det samme tordner det mildt. Freja bliver til Syne paa en Sky.

Freja. Stands, Yrsa!

Yrsa. Ha! hvo kalder mig til Liv igjen?

Freja. Den Disa, hvorved hele Jorden faar sit Liv.

Yrsa. O, himmelske, guldhaaret, blaa af Klædebon!
Hvo est du? Sælsomt virker paa min Sjæl dit Smil.

Freja. Mit Navn er Freja, Odins Datter, Elskovs Dis.

Yrsa. Du est ej min Gudinde; send den blege Hel!

Freja. Hvert Hjærte skabt for Kjærlighed tilhører mig.
Jeg lover dig den bedste Fryd, en Kvinde fandt.

Yrsa. Og hvilken?

Freja. Moderglæden.

Yrsa skjuler sit Ansigt i Hænderne. Jeg elendige!

Freja. Hvad gyseligt undfanget er, skal skjønt opstaa.
Paa Lavabjærget voxer hist den bedste Vin,
og giftig Sump udklækker ofte herligst Frugt
af Jordens rene Moderskjød. Thi græm dig ej!
Den Søn, du under Hjærtet bær', skal hædre dig,
og ikke dig, men Danmarks Land; ej Danmark blot,
men hele Norden; Norden ej i Livet kun,
men evig funkle skal hans stolte Helteros,
og højt begejstre Verden om to Tusend Aar,
hans Pris at sjunge. Hrolf — saa skalst du kalde ham.
Hans Fader red til Odin nys fra Gravens Høj;
men Hrolf skal arve Helges Krone. Bring ham hjem
til Danmark, lad den fromme Hro opdrage ham
til Kongedyd i Lejreskov ved Kilderne!
Hans Navn skal samle Kæmper, som skal elske ham
og dø med ham. Og naar han dør, da skal hans Død
selv lyse gennem Gravens Nat, som Stjerne, som
det bedste Billed, Oldtid har at glimre med
paa nordisk Krafts urokkelige Trofasthed.
Farvel! Farvell! Aftør din Taare, lev, og vid:
Uskyldighed forlades ej af Guderne! Hun forsvinder.

Yrsa. O, himmelske! dybt har dit Løfte styrket mig.

Rejgin kommer med Kong Helges Krone, fulgt af danske Kæmper.
Hil dig, vor Dronning!

Yrsa. Rejgin! ha, hvor er din Drot?

Rejgin. Du hørte det af Frejas Mund: i Odins Sal.

Yrsa. O, Fader! Fader!

Rejgin. Græm dig ej! han har det godt.

Yrsa. Sig mig hans Død! thi Taaren lindrer Hjærtets Kval.

Rejgin. Hans Hu stod til at storme hen paa Ægirs Hav,
at finde Døden, hvor han fandt sin Helteros.
Tavs vandred han til Skibet ud; men da han saa'
dets sorte Barm og Masten med sit Silkesejl,
da vendte han sig rædselfuld og raabte: »Se

den fæle Drage, hvor den glor paa Bølgerne!
Paa den det var, at Frode fór til Vifils Ø,
at søge Pilten i Jordhulen. Den det var,
som bragte mig til Oluf med Stridskæmperne;
som fnyste Hævn, da Kvinden blegfortvivlet skreg.
Den var det kun, som klækked ud en Brøde nys
i skumle Skjød, mer fæl end Basiliskens Æg.«
Ved Stranden stod Dankongens liden Gangerpilt
med hans kulsorte Ganger, holdt ved Bidselet,
om Kongen ønskede den til Ridt. Da Helge saa'
sin Hest, som vrinsked højt og med Guldhoven slog,
saa snart den kjendte ham paa Klir af Sporerne,
da blussed han og svang sig, klædt i Harnisket,
fuldrustet, kobberblank, med Hjælm og Stang og Skjold.
Og langsomt red han, tankefuld, som Spøgelset
af dræbte Helt ved Midnat, over Markerne.
Men dybt i Skoven stod en Høj, af Bøge kranst,
med bælgmørk Hule, muret af fem Kampesten;
den femte laa ved Hulens Aabning, mosbegroet.
Hin Gravhøj Dronning Oluf lod for lang Tid alt
sig selver kaste. Tit hun sad i den og sang,
naar Sol gik ned, og Maanen stod ved Bølgerne.
Men femten Aar har skuet den, med Sommergræs
og Vinterkuldens stjerneblanke Sne bedækt,
og hungrig ventede aabne Svælg end Dødningen.
Da Helge saa' den vedbendkranste Rædselsdør,
da smilte han, og raabte højt: »Tak, Asa-Thor!
du bygte mig i Hast min sikre Kongeborg.
I gode Kæmper! skynder eder, lukker til
det aabne Svælg, at Surtur ej med Flammerne
forfølger mig. Flink! vælter stærken Kampesten
for Graven!« Saadan sjungende fra gyldne Hjælm
han Kransen tog, som Skjold og Mykillati bar,
og raabte: »Bringer den til Hro i Danemark!«
Da nu vi mærkte tydeligt, at Kongens Hu
stod til at ride levende til Valaskjalf,
da føjed vi hans Ønsker fro; og Lanserne,
som tit i Strid tilforn var brugt for Helges Liv,
arbejded nu med lige Troskab paa hans Død,
henvæltende den tunge Sten for Aabningen.
Da Hulen nu var lukket til, da hørte vi,
med frejdig Stemme Kongen sang sit Bjarkemaal,
mens Hesten vrinsked stolt og slog med Hovene.
Dog lang Tid ej; thi Luften mangled. Døden kom
og kvalte dem med venlig Haand, ej smertefuldt.

Yrsa. Nu rider han paa Bifrost som Ejnheria.

Rejgin. Græd nu ikke mer, men følg os!

Yrsa. Høj Beundring græder kun.

Rejgin. Tag din Kongekrans!

Yrsa. Jeg sætter den paa mine Fletninger.

Rejgin. Nu af Sted til Danmarks Rige!

Yrsa. Ak, hvor er den arme Viv?

Rejgin. Tal, hvem savner du?

Yrsa. Min Moder.

Rejgin. Du har ingen Moder haft.

Yrsa. Ak, hvor er hun?

Rejgin. Hisset ude synker hun i Bølgerne.

Yrsa. Ogsaa hun?

Rejgin. Jeg saa' den stolte springe selv fra Klippens Rand.

Yrsa til Folkvar. Har jeg dig endnu, min Fader?

Folkvar. Trofast, som i femten Aar.

Rejgin. Tænk paa Frejas store Løfte, svæk dig ikke med
din Graad!

Yrsa. Haster du saa utaalmodig?

Rejgin. Hefdigt brænder Saalen os,
disse Kyster at forlade, hvor vor tapre Konge faldt.

Yrsa. Velan da! jeg følger. Farvel, Farvel,
yndige Flod! min Bøgeskov du!
skummende Strand, hvor min Ungdom randt!
truende Huler, som skued min brat-
kommende, min bratsvindende Kvall!
Jeg græder ej mer; thi Freja, min Dis,
har velsignet mit Liv. Jeg føder for Nord
herlig en Søn, som skal krone dets Haab.
Grøn nu vinker mig Herthas Ø,
den ærværdige Hro og hans herlige By.
Hellige Kilder, tre Gange tre!
eders liflige Væld, kølende, sprudlende
sjunger min Nød langt bort fra min Seng.
Yndigt et Alfepar, hvidt som Sne,
ved Lejet skal staa, og vatne min Søn.
Knæsættes han skal, opfostres af Hro
og forsone sin Fødsel med Dyder.

Rejgin. Saa sejle vi hjem ved Medbørsvind
til det kjærligt vinkende Fædreneland.
Huldt Ægir blæser i Sejlet.

vatne, overøse med Vand (i Lighed med de kristnes Daab.)

NIKOLAI FREDERIK SEVERIN GRUNDTVIG.

(1783—1872.)

Harald Blaatand og Palnatoke.

(1809.)

De talende.

Harald Blaatand, Danekonge.	Sigvald,	} Strutharalds Sønner } fra Skaane.
Svend Tveskjæg, hans Søn.	Thorkil Havi,	
Popo, hans Klerk.	Odinkar, Palnatokes Frænde.	
Palnatoke, Jomsborgs Høvding.	Gunnar fra Hlidarende, en Islænder.	
Fjølner, hans Farbroder, Haralds Hirdmand.	Haralds Sendebud.	
Vagn Aagesøn, hans Sønnesøn.	Svends Sendebud.	
Bue Digre, } Vesets Sønner fra	En ukjendt Olding.	
Sigurd Kappe, } Borgundarholm.	Hofgoder.	

Første Samtale.

Jomsborg.

(Sankede vare de ypperste Jomsvikinger, og mellem dem Vesets og Strutharalds Sønner, for at lyde paa Palnatokes Tale, der han gav Jomsborg Love.)

Palnatoke. Hvad var vel Jomsborg? Kun et
Vikingsbøl,

et Smuthul for en vild og fremmed Skare,
som røved fra den stille Bondemand,
fra Ven og Fjende, sloges fræk om Rovet,
og krænked Kvinder, dræbte vaabenløse.

Vor Arm har knuset denne Røverflok;
men skulle vi forny dens onde Idræt?
Kun slet det sømmed sig for os, som alle
fra Odin stamme ned. En anden Trang
os sanked her; det højt skal nævnes
i Nord, hvi Danmarks Kæmpeskare drog
til Vindland hen. — I véd, paa Bretlands Kyst
jeg har et Rige, som jeg kunde raade;

Borgundarholm, Bornholm. Vindland, Venden.

hvi kom jeg hid? hvi stillede jeg mig
i eders Spidse, nu, da Haaret graaner,
da jeg med Hæder kunde i min Hal
hensidde rolig, trodse Haralds Vrede?
Oplader eders Øjne, Kæmper! ser,
hvor Nordens Aand i Norden selv forsvinder,
hvor mangel Drot nu kaster gamle Sæd,
for hviden Krist at tjene! Ser med Harme
en Klerk fra Saxland knæle, sukke der,
hvor fordum Kæmpen sad, og Skjalden kvad!

Jeg saa' det, og jeg svor ved Urdas Brønd
at standse Edderelven, som fra Syden
vil strømme hid og overskylle Nord;
og disse Mure skal som Dæmning stande
mod striden Elv og gjemme Nordens Kraft,
til den sit gamle Hjem kan atter vinde.
Men sker det ej, og driver Jætters Flok
den gamle, stolte Gudehær fra Norden,
da skal dog Jomsborg staa i hellig Kraft,
som Undersyn, som varigt Kæmpeminde
om Tiderne, som rulled hen,
som dræbtes af en Trælleskare.

Bue. Ja, og af hver en Niddings Ben,
som Sværdet naar, skal Muren voxe,
og Blod skal farve den, da staar
vor Borg som røden Altersten
til Skræk og Gru for hele Norden.

Sigvald. Du har os sanket, Toke! her til Stævne,
for mellem os at skikke Lov og Ret,
at Borgen, som saa stærk vi bygged,
som har i os saa fast et Værn,
ej skal ved Splid og Tvedragt ødes;
at Vildhed og at Grumhed ej
skal Høvdinge imod os rejse.
Thi sig, hvad med din stille Kløgt
du har udfundet!

Bue. Trænge vi til Love?
Skal de vel binde vores Kæmpehaand!
At kaste Hjælm og Skjold og modig
med løftet Sværd i baade Hænder
at gange frem og aldrig fly,
er Mandens Lov; — men kjønt at holde Fred,
det er en Lov for gamle Kvinder.

Sigvald. Du, Bue! pukker altid paa dit Sværd.
Hvad har du vel, naar det en Gang du mister?
Din Hjerne, den er tom og farlig hul,

Urd[a], en af Nornerne (Urd, Verdandi, Skuld).

derfor og nu saa højt din Pralen skralder.
Du mener, at af Dødningben
en Mur kan bygges: véd da ikke,
at snart de rulle, naar kun Liv
hel sagtelig det ene rører;
du vil bestryge den med Blod:
en herlig Kalk, som stadig rinder
og river Muren med sig hen.

Palnatoke. O, kives nu ej saa! Kun lidet sømmer
sig sligt for Mænd. Vist, Bue! ej
min Lov din Kæmpehaand skal binde,
kun raade med den, saa den ej
sig alt for vildt omkring skal tumble.
Du, Sigvald! kløgtig fandt, at Bue
foruden Sværd var vaabenløs;
men hvor er Kæmpen vel, som nænner
at vriste Sværdet af hans Haand!

Nu Lovene jeg eder vil fremsætte,
og hvad ham tykkes, maa enhver i Dag
om dennem tale; men naar næste Morgen
fremgryr, da skal for hver, som Loven ej
vil tavs adlyde, Porten flux oplades;
og har han hørt den slingre bag sin Hæl
mod Stolpen ind med Gny, han aldrig
af Jomsborgs Mænd skal høre anden Tale,
end den, som lyder højt i Sværdets Døn,
naar det hans Skjold og Brynje kløver.

Alle. Ja, han skal høre Sværdets Døn,
naar det hans Skjold og Brynje kløver.

Palnatoke. I Livets Morgenrøde Livet spiller
letsindig vaklende, som Rør i Luft;
mod Livets Aften Styrken atter svinder,
og varig Kraft er ikkun Asers Lod;
vor Borg behøver Mænd; og derfor ingen,
som ej har baaret atten Vintres Kuld,
og ingen, som har sexti Aar paa Bagen,
skal stedes Adgang til vort Kæmpelag.

Bue. Ja, ingen Dreng og ingen Gubbe,
som blegner ved at skue Blod,
som nøler med at drage Sværdet,
maa taales i vort Kæmpelag.

Palnatoke. Den Mand, som bange veg i Strid
for en, der kaldes maa hans Jævning,
om han ved List end sneg sig ind,
skal flux uddrives som en Nidding.

Bue. Ja, hver, som bange veg i Strid

for én, for ti, for hundred Fjender,
bør drives ud.

Palnatoke. Nej, ikke saa!
Du est af Staal, og Staalet viger
ej, før det hel er sønderbrudt;
gid Jomsborg aldrig dine Lige
maa fattes! Men den ødtes flux,
hvis alle vare dine Lige.

I Vesterhavet tit jeg fór,
og naar jeg veg for Stormens Vælde,
jeg stundum saa' en Snække stolt
forsage Land og Kyst og Havn
og trodse kjæk de store Bølger.
Jeg stod og saa' med herlig Lyst
paa Asathors det høje Billed;
men Roret knak, og Snækken sank
og knejste aldrig mer paa Havet,
og aldrig mer den bar en Flok
af Kæmper hen til mandig Idræt.

Du véd det, Bue! Ej af Frygt
jeg taler saa; end ofte Skjoldet
i Striden tykkes mig for tungt;
men dette Lag ej, som et Vejrllys
paa Himlen, skal en føje Tid
fremglimte og igjen forsvinde;
af haarde Stene Muren blev,
i Jærnets Styrke Porten klædtes;
thi vil jeg og, at flere Led,
end jeg kan tælle op til Odin,
skal tælles ned fra mig, — og end
skal i sin Vælde Borgen stande.

Sigvald. Ja, det vanærer ingen Mand
at vige for en mægtig Fjende,
thi ellers maatte stolte Eg
sig skamme, naar dens Top sig bøjer
for Vindens Kraft.

Bue. Saa tænker du.
Din Fader tænkte ligedan: Strutharald
har set sin Strut af fem Marks Guld
paa Bues Hjælm, og han har tiet.

Palnatoke. Alt Nag og Nid skal her forsvundet være;
thi Brødre er det, som i Jomsborg bo.
Om nogen ogsaa fandt sin næste Frændes,
sin Broders, Faders Bane her, —
ej maa han blotte Sværd; men ene
jeg dømmer, hvad mig tykkes Ret.

Med Vandet, som vor Borg omskyller,
sig Blodet blande! men den selv
ej smittes maa af røde Vædske.

Mon Aser vel har glemt, at Fenris bed
med onde Tand af Tyr hans højre;
og véd de kanske ej, han skal en Gang
den høje Sejerfader sluge?
De intet glemme, alt de véd;
men helligt Ting de ej vil smitte
med Ulvens Blod. — Som Guders Ting
saa skal vor Borg os hellig være.

Bue. Den Lov er haard. Var anden Høvding
end Toke, snart jeg skulde atter se
Borgundarholms de høje Banker,
hvor frit jeg turde løfte Sværd
mod Vesets og mod egne Fjender.

Sigvald. Den Lov er vis; thi ingen Høvding
de vilde Kæmpers Overmod
var mægtig uden Lov at styre.
Snart skulde Ravnene hakke ud
den sidste faldne Vikings Øjne,
og Ulven vade dybt i Blod
og slide Lig i Borgens Sale,
om Frændehævn og Tvekamp her
tillodes inden disse Mure.

Palnatoke. Hvor tapre er, Bagtalelse og Løgn
kan ikke være; hvis det nogen glemmer,
med Spot og Haan fra os han drives ud.
At sige Tidende ej heller nogen vove!
Thi selv jeg først og ene vil
forkynde, hvad der skal forkyndes.

Alt Bytte skal til rejste Stang
henbæres; dér det skal uddeles;
og er en Nidding, som for sig
beholder noget, aldrig Solen
ham skal beskinne mere her,
om han og var min næste Frænde,
næst mig den vældigste i Kamp.

Ej sankedes vi her til Lyst og Gammen,
men til at virke, bære kjækt som Mænd,
hvad Mænd kan bære; derfor ingen
sin Trængsel eller Kvide maa
for anden klage.

Bue. Kvinder sømmer
det sig at klage; ser jeg en
at vride sig i Kamp ved Saaret,
han skal vist ej fortælle, hvad
han vred sig for.

Thorkil. Men naar en Byrde
er mig for tung, hvi maa jeg da
ej byde Vennen hjælpe mig at bære?

Palnatoke. Fordi, saa længe du den bærer selv,
da er den din, men naar du den fortæller,
da er du dens, og den igjennem dig
end søger at nedbryde Vennens Kraft.

Kun én er Loven, som end maa tilføjes:
imellem os skal ingen Kvinde bo;
thi Manddom dør i Kvindens kjælnes Favn.

Bue. Selv anden jeg hver Nat i Sengen ligger,
jeg med mit gode Sværd; og vi
vist ej hinanden skal forkjæle.

Sigvald. Som Mandevind er lidt mod Norners Visdom,
saa, Toke! agter jeg min Kløgt mod din;
men dog mig tykkes, om mig noget tyktes,
at denne Lov er underlig og sær.

Naar Vinterfrosten binder Havets Strømme,
og Snækken hviler trygt i Borgens Havn,
naar Kæmperne om bredden Bord forsamlers
til Gammens-Tale, sjunge gamle Kvad, —
hvi maa da fagre Møer ej fremgange
alt under hviden Lin, og brune Mjød
i Hornet øse, det til Kæmpen række?
Valkyrierne jo i Odins Sal
fremgange saa, og aldrig end man hørte
Ejnhærier at glemme daglig Strid.

Sigurd. Ej er jeg snild i Maal som Sigvald,
og tier gjerne, naar som kloge tale;
men her mig tykkes dog, et Ord
jeg og maa lægge til: jeg fæsted
mig liden Tove, hun er væn som faa;
dog hid jeg drog for Manddoms Daad at øve.

Palnatoke. Ja, Brødre! Kæmper! I har Ret:
hel underlig kan denne Lov og synes.
Jeg grubled længe, nødig vilde jeg
den fagre Lænke sønderbryde;
ej har jeg sønderbrudt den, sagte
jeg løfted ikkun Led fra Led:
i Borgen her maa ingen Kvinde være,
kun tvende Nætter maa i Rad
sig nogen selv fra Borgen fjærne;
men Høvdingen, som, skarp i Syn,
maa dybt i sine Kæmper skue,
vil stundum dog om Vinterstid
tilstede den, hvis Mod er prøvet,
hvis Hug er fast, som er en Mand,

at dvæle hos sin Mø, sin Kvinde.

Dig, Sigurd! Nordens ægte Søn!
og Sigvald! snild i Raad og Tale!
jer vil jeg lære, hvi vor Borg
maa lukkes tæt for hver en Kvinde.

Valkyrier i Odins høje Sal
frembære Mjød; ja, endnu mere:
Folkvangers Mø i kjærlig Favn
indslutter Kæmpen, som har elsket.
Jeg fordem sad i Stefners Borgesal,
med hviden Haand Olufa rakte
mig Hornet, gav mig Haanden med;
og mangen Gang jeg djærv er sprunget
fra hendes Favn i Hildurs Leg;
med Lyst jeg hørte hende kvæde,
men og med Gammen Pilesang.

Alt under Højen hviler hun; men hist
paa Disabænk jeg skal den væne favne.

Ej er det Tingens, men kun Tidens Skyld,
som ved sin Vanart nøder os at kaste
det halve bort af Fædres Kæmpeliv,
for anden Halvdal at bevare.

Naar Møen er Valkyrie, da ej
hun Manden kalder bort fra Odins Lege;
saa længe hver en Nordens Mø
for Freja knæled øm og modig,
oplued hun sin Bejlers Sind
til mandig Daad; thi vel hun vidste,
Sesrumner aabnes kun for Mænd.

Alt længe nu er Tro paa høje Guder
hos mange slukket. Siden vi i Lund
oprejste deres Støtter, synes Aser
som døde i den døde Sten;
og Kvinden, — hun, som søger Varme
og lever kun i den, — har følt
paa kolde Sten og gyst og flygtet;
ej mer hun stunder efter Frejas Sal;
men tæt hun vil sin Elsker knuge
til sig paa Jord. — Og nu den nye Lære!
For Kvinder skabt, den heder Kvindens Hjærte;
og Mandemods det før saa haarde Malm
i Heden smelter.

Thorkil. Du da mener altsaa,
at Kristuslæren Nordens gamle Kraft
fordrive vil?

Palnatoke. Jeg intet mener,
jeg ser og tror; og hver, som ser,

maa tro med mig. Jeg fuldt har nemmet
i Bretland Læren, kunde og
hel klarlig vise, at det saa maa være.
Men denne Gang jeg dig kun vil adspørge:
hvorfor mon Angler undertvang
de gamle Briter? Hvorfor mon
de samme Anglers Æt betvunges
af Regnars Sønner? Hvorfor kued Rolf
det stolte Valland?

Thorkil. Ja, det synes vise,
at største Kraft hos Asafolket bor.
Men ét er underligt: hvi kued
vel Saxlands Otto Harald saa?

Palnatoke. Mon Aserne da med ham strede?
Og mon for Aser Harald stred?
Véd du det ej, at Lejrekongen
er haltende og sygelig,
vil være baade Gorm og Thyra,
vil være baade Ild og Vand,
men bli'r en Damp, det slette af dem begge.
Hans Hirdmænd er som han, hans Folk
forvirret véd ej, hvad det vil og søger.

Og var det da den kristne Otto vel,
som ødte Danevirke, eller
var det ej Trygves djærve Søn,
den unge Olaf hist fra Norrigs Fjælde:
af gamle Haralds Æt, med Haralds Tro,
ham, som jeg før min Død end tænker
at se paa Haralds Stol og dér
at gjøre Jomsborg hartad unødvendig!

Thorkil. Hvor kan du ønske det? Har nogen
vel dyrket Guderne med mere Flid
end Hakon?

Palnatoke. Hakon? Ja Hakon!
Jeg kjender ham, Gulधारalds lumske Morder.
Han sanker Ben af gamle Haralds Æt
og rejser paa dem Hladejarlens Sæde,
at det kan vorde højt, en Kongestol.
Han tror paa Jætter, paa sin egen Styrke, —
paa Valhals Guder tror han ej.

Thorkil. Men hvorfor har han da vel bygget
ved Hlade og i Guledal
de fagre, prude Gudehuse,
hvis Mage man ej saa' i Nord?
Hvi mon han Aser saa udsmykker,
at Guld det hartad skjuler dem,

Palnatoke. Hvorfor? det var vel ikke tungt at sige. Men naar han skjuler Aserne med Guld, da gør han ret; thi det var Guldet, som skjulte Aserne for ham. Han har opbygget Gudehuse! Hvor priseligt! Saa bygge og de kristne Gudehuse. — Fordum, ved Tidens Fødsel, kvæder Vola, blev de rige Guders Borg fra Jordens Vange til Himlen flyttet; Hakon vil den maaske ned til Jorden atter hente, fordi den er lidt højere end hans. Dog, herom kan vi siden tale, om saa du vil.

Nu har I hørt hvad Lov, hvad Ulov er i Borgen; og hver, som ej vil lyde, flux udgange, om han ej vil drives! Thi denne Lov som Volas Kvad, som Odins Bud, skal hellig være.

Alle. Ja, den skal staa som Volas Kvad, som Odins Bud, som Valhal selv.

En Jomsviking. En Snække hid har ladet stande og ligger hart ved Havnens Port; en Ungersvend staar i dens Løfting og raaber højt paa Palnatoke.

(Nu ginge alle Høvdinge op paa Muren.)

Palnatoke. Hvem est du, mens saa højt du raaber og ter dig storlig ved vor Borg?

Vagn. Ej dølger jeg min Æt, og du vel burde mig kjende; thi mig avlede din Søn med Vesets Datter. Spørg kun Bue! Han kjender Vagn.

Palnatoke. Hvi kom du hid?

Vagn. Fordi jeg kjedtes mellem mine Frænder ved Bænkesæde og ved Studebrøl; og mine stille Frænder tyktes ilde om mig, fordi jeg stundum slog et Ben i Panden paa en Vrævler, maaske lidt haardt, saa Blodet sprang, og Kroppen faldt og glemte sig at rejse. Thi søgte jeg nu hid, da jeg har hørt, at her er Mænd og ingen Kvinder; jeg vidste og, at Bue var her alt, og hvor han er, der gad jeg ogsaa være.

Vola, Volven, Spaakvinden (som kvad *Völuspá*).

Palnatoke. Og mener du da, Frænde! at du her kan frit med Mandehov'der lege: at Jomsborgs Kæmper taale mer end dine egne næste Frænder?

Vagn. Kun lidet nyder jeg vort Frændskab, den første Gang vi ses; og altid jeg har tænkt, du var en anderledes Mand. Jeg sad som Dreng paa Skjødets af Thorgunna og hørte Aage tale om din Daad, om Vinteraftner, naar han sad ved Ilden og gjorde Plejler, hvordan du i Bretland fór og paa de irske Kyster; da kogte al den Smule Blod, som i mig var; med begge Hænder jeg løftede paa Plejlen, slog i Ild, saa Aages Haar blev fuldt af Gnister. En Gang fortalte han, hvordan du skød med sikker Pil det lille Æble ned af hans Hoved; flux jeg fik mig gjort en Bue, lagde saa et Æble paa Hovedet af vores ene Træl for dog at se, om ej jeg kunde ramme saa godt som du. Jeg rigtignok skød fejl og ramte Trællens Øje; men siden den Tid har jeg øvet mig, og søger nu til dig som til min Jævning.

Palnatoke. Er du saa brav i Haand som stærk i Mund, da har jeg ingen Skam af vores Frændskab. Sig, Bue! tør du borge for, at han ej bryder vore Love?

Bue. Jeg knap tør borge for mig selv, endsige for slig en vild, ustyrlig Dreng. Han bli'r en vældig Kæmpe; men at holde de Love her, han sikkert mægter ej.

Vagn. Kun lidet hædrer du din Fostersøn. Hvad kan det være vel for Love, som du, men ikke jeg kan holde,

End I, Strutharalds fagre Sønner!
I raade dog vel godt for mig?

Sigvald. Et Raad vi begge har: vi ville, du aldrig kommer her i Flok.

Vagn. Ej heller, naar jeg bærer jer en Hilsen fra jeres Fader? Jeg i sidste Vaar var hos ham, for jeg vilde skjøne, om bedre nu sin røde Strut han gjemte, siden Bue digre af Medynk gav ham den igjen.

Jeg fandt kun nogle Faar og Stude
og saa en Smule andet. — Ser du,
hvor dybt sig Rusten har indgnavet
i disse Skjolde, disse Sværd?

De har vist ogsaa ligget grumme længe.
Hver Dag vi dygtig slide paa dem; men
endnu de ikke ret vil blive blanke.

Strutharald er vist ikke bleven vred,
fordi jeg tog, hvad han dog selv ej brugte,
og hvad jeg højlig kunde trænge til.
Thi Skib og Folk jeg fik af Aage,
men ingen Vaaben, — til sin Plov
han bruger Jærnet, — og jeg maatte
da selv se til at faa lidt Staal.

Nu, Sigvald! kommer jeg i Flokken?
Det kunde jo dog glæde dig
hver Dag at skaade disse Vaaben
og mindes om din Faders Gaard.

Palnatoke. Men sig! hvor gammel est du, Frænde?

Vagn. Jeg lyver ej: tolv Vintre er jeg gammel.

Palnatoke. Ej bryde vi da vores Lov, som vil,
at hver hos os skal tælle atten Vintre.
Men vel mig tykkes om dig, Vagn!
I Bretland har jeg Jarlerige,
og Hælvtten nu skal være dit.

Vagn. Vel er det budet; men jeg skjøtter
ej om dit Rige. — Eders Lov
jo brydes ej, naar ikkun Hugget
er atten Vintre. Jeg mit Sværd
vil løfte da med baade Hænder;
saa tænker jeg nok, at mit Hug
bli'r fir'ogtyve Vintre gammelt.

Halv Hundred Mand og dette ene Skib
jeg ikkun har; men dog jeg byder
Strutharalds Søn, den tapre Sigvald, ud,
at møde mig med tvende Skibe
og hundred Mand til Vaabenting;
og taber jeg, da skal jeg vige;
men viger han, mig og min Flok
I skal i eders Flok optage.

Nu, Sigvald! er du ingen Nidding,
er Mandehug dig mere kjært
end Sengelyst og Bænkesæde,
saa kom her ud og prøv en Dyst!

Palnatoke. Da han saa mandelig dig æsker,
og byder saa forvovent Bud,

skaade, skue.

saa faar du lægge mod ham, Sigvald!
Du kuer vel hans Overmod.
Men dræb ham ej! Lad Skjolde bære
omkring ham! thi han skal
kun lære, han er Dreng i mer end Alder.

(Der Skibene vare lagte ud, raabte Palnatoke til Vagn:)

Nu, Frænde! Porten er opvundet,
og flux du frit kan sejle ind
her under Buen, naar kun først du jager
de Fiske ind, som nys løb ud.

(Snare fløj Pilene i Flok, og ej sparedes Hugvaaben. En Stund saa' alle tavse derpaa,
men da Striden begyndte at mindskes paa Sigvalds og øges paa Vagus Haand, stod

Bue brummende, indtil han endelig udbrød:)

Jeg tror saa vist, at Sigvald nænner ej
at hugge i sin Faders Skjolde.

Palnatoke. Jeg mener, Vagn har Ret: de Hug
er mer end atten Vintre gamle.
Jeg frygter snart, at Sigvalds Skjolde
bli'r alt for smaa, naar de skal til
at indeklemme ham. — Mig tykkes,
at Sigvald styrer ind mod Land!

En Jomsviking. Ham fattes Sten, dem vil han sanke.

Vagn. Hør, Sigvald! det behøves ikke.
Jeg ser, at du vil sanke Sten
for at afgnide Vaabenrusten;
det ej behøves: alt mit Sværd
har slidt sig blankt i dine Skjolde,
og Blodet, tror jeg, ogsaa hjælper.

(Ogsaa Vagn gik paa Land, og Sigvald trængtes alt haardere og haardere; men der
Palnatoke saa' det store Mandefald, da raabte han:)

Nu er det nok. Vi har for Sæd
at prøve Mænd, som vil i Laget;
men slig en Prøve som i Dag
maa være sjælden. Sig, hvor mange
gik der til Valhal?

En Jomsviking. Sigvalds Flok
har tred've tabt, og Vagns kun tyve;
men somme have Ulivs-Saar.

Vagn. Nu, Palnatoke! mener jeg dog ej,
du nævner mig en Dreng.

Palnatoke. Saa stille, Frænde!
Du véd dog vel, at jeg er Høvding her.
Hvad praler du vel af? Ej var det sjældent
blandt vore Fædre, at en tolv Aars Dreng
var mægtig til i Strid at bære Vaaben;
ja, stundum ejed han og sindig Kløgt.
Den savner du; derfor du nu skal drage
med Bue ud paa Tog, ej komme hid,

før han sig trøster til for dig at borge,
at du vil skikke dig i vores Lov.

Vagn. Vil du da bryde...

Palnatoke. Ti, og lyd din Høvding!
Du, Bue, tøm ham! Før ham siden hid!

Anden Samtale.

Jomsborg.

(Palnatoke sad med de ypperste Høvdinge i Salen.)

En Jomsviking. Et Bud fra Lejrekongen stander
ved Borgens Port.

Palnatoke. Fra Harald?
Gak, Bue! før os Budet hid! (til Vagn.)
Du vakre Knøs! har du set Lejrekongen?

Vagn. Om jeg har set ham? Véd du ej,
han kommer tit paa Gjæsteri hos Aage
og lider godt din Søn, den spage Mand,
der passer kjønt sin Bondesyssel.

I Høst, da jeg fra Bretland kom
og gjæsted Aage, var og Blaatand der.
Vi sad og snakked over Borde
om allehaande; Talen faldt
da og paa dig og paa din Manddom.
Jeg saa, at Harald skifted Lød,
hver Gang vi nævned dig og Jomsborg,
og vilde gjerne drejet Talen om;
men jeg holdt fast og sagde lydt min Mening,
at, siden Rolf, i Danmark ej
var født din Jævning. Det var Gammen
at se paa Haralds Øjne; thi
det hvide vendte ud, og Læben
er næppe bleven hel igjen,
saa sled i den de sorte Tænder;
til sidst han Hornet tog og drak
hel vældig, for sin Harm at slukke.

Palnatoke. Det var mit Arveøl, han drak;
nu véd jeg, hvi han Bud mig sender.

Bue (med Budet.) Der har du ham; men om han lever,
til han har røgtet Ærendet, det véd
jeg ikke; thi da Porten bag hans Hæle
lidt tungt blev smækket i, da skjald
han ret som Løv i Blæst; og se,
end ryste alle Trællens Lemmer!

Palnatoke. Sig frem, du Træl! hvi kom du hid?

Budet. Ej er jeg Træl, en Søn af Fjølner.
 Mig sendte Kongen til dig hen,
 fordi af samme Æt jeg stammer,
 fordi . . .

Palnatoke. Af samme Æt? Ja, Fjølner
 han er maaske min Farfars Søn,
 men dog af Trælleæt. Hans Frændskab,
 den onde Niddings, vil jeg ej,
 og endnu mindre dit, du Usling!

(Tavs og forfærdet stod Sendemanden.)

Palnatoke. Nu! har du ædt dit Budskab op paa
 Vejen?

Budet. Fordi at Kongen tænkte, naar du saa'
 din Fræn . . . naar en Søn af Fjølner
 indbød dig, var det dig et Tegn,
 at Kongen har forglemt sin Vrede

Palnatoke. Ja, naar en Søn af Fjølner kom,
 saa maatte jeg da sagtens mærke,
 at Harald var mig grumme god.
 Det var just ej saa dumt. Nu mer!

Budet. Kong Harald Tidende har spurgt fra Bretland,
 at Svend er død, og til hans Gravøl
 i Roskild efter trende Nætters Frist
 han byder dig og mener, at du ikke
 vil oversidde Budet, da du selv
 har Svend opfostret.

Palnatoke. Træl! du lyver.
 Hvem har vel sagt, at Svend er død?
 Du, Vagn! har du hørt sligt i Bretland?

Vagn. Ja, hørt det har jeg, men om det er sandt,
 det véd jeg ikke.

(En Stund stod Palnatoke grundende og mælte saa:)

Far kun, Træl!
 og hvis du kommer før end jeg til Harald,
 da sig ham: Palnatoke kommer vist.

(End mælte han, der Bue var udgangen med Budet:)

I Kæmper! reder trende Snækker flux,
 som bære kan tre Gange hundred Mænd!
 én styrer jeg, de andre Vagn og Bue.

(Alle ginge skyndelig ud.)

Palnatoke. Hvad er dog Mandekløgt! Jeg mente
 i Svend at fostre Danemark en Drot,
 som vilde Skjoldungnavnet atter hædre
 og holde stadig ved den gamle Sæd.
 Nu er han død, og al min Id forgjæves;
 forgjæves har jeg døvet stærke Røst,
 som kaldte mig til Hævn; — nu atter
 staar Harald ene i sin Æt.

For Gorms de tunge Drømme, Klerkens Spaadom,
jeg altid grued, og jeg gruer end. —

Skal jeg udrydde Odins Slægt i Danmark?
Og dog, — er Harald Odin værd? — og jeg!
er jeg da ikke og af Odins Stamme!

Du selv mig kalder, Harald! Vel! jeg kommer
og drikker Arveøllet efter Svend.

Roskilde.

Harald. Saa kom da Palnatoke ej! Han trodser
mig og det hele Danmark i sin Vraa.

Popo. En Røverkule er det, Herre Konge!
et Helved, onde Aanders Hjem.

Fjølner. Han kommer vist; dumdristig var han stedse:
han kommer med en Vikingflok,
og mener da at kunne trodse
sin Konge; men jeg tænker, det
skal blive sidste Gang. Al Hæren
er sanket; naar han gaar til Sengs,
vi, for at spare Blod, vil tænde
lidt Baal og ryge Ræven ud,
hvis han ej kvæles kan der inde.
Hr. Biskop! kan det kaldes Synd?

Popo. Nej, det var Synd, at kristne Mænd
for slig en Hedning skulde falde.
Vist nok, des større blev hans Straf;
men vi er Kristne, vi vil ikke
hans Kval forøge, heller se
for nye Synder ham at spare.

(Ind traadte Gunnar fra Hlidarende i Hjælm og Brynje.)

Harald. Hvi, Gunnar! est du vaabenklædt?

Gunnar. Jeg kommer til dig, Herre Konge!
i denne aarle Morgenstund,
at bede Orlov; thi til Hjemmet
nu staar min Hug.

Harald. Hvad fattes dig?

Gunnar. Mig fattes ikkun, hvad som ingen
kan give mig, end ikke du:
mit Island, Konge! mine Frænder,
mit Hlidarende og min vante Dont.

Harald. Hvi kom du, da saa hart dig længes
nu efter Fosterlandet alt?

Gunnar. Jeg vilde se med egne Øjne
de Steder, hvor i fordum Tid

de gamle Kæmper Livet fristed,
hvor de bedrev saa mangen Daad,
der kvædes om af vore Skjalde.
I alskjønns Idræt vilde jeg
forsøge mig; thi det mig tyktes
uhæderligt, hver Gang jeg kvad
om Fædres djærve Id, saa længe
jeg ikkun skifted Hug til Skjæmt.

Nu har jeg set de rappe Pile
i Luften flyve, og mit Skjold
er mærket af de hvasse Ægge;
jeg Sigarsted har set og Lejre,
og Jellinge og Odinsej,
og hvad jeg kunde se i Danmark.
Nu drives jeg til Gudedefolkets Hjem,
til Upsals Helligdom og Sigtun;
end én Gang vil jeg da i Norrig
omvanke, i det prude Land,
der avled Mænd, som heller vilde
omgjærde sig med Sne og Is,
end taale, at Kong Harald rejste
paa deres Nakker høje Stol.
Naar det er sket, da farer jeg
med Gammen til mit kjære Island.

Popo. Kong Harald! elskte Søn i Kristo! hør!
Den blinde Hedning vil til Upsals Tempel
og dyrke Djævlene. Har du ham kjær,
da byd ham tage Kristendommen!
hvis ej, da deler du hans Synd.

Gunnar. Hvi er den Klerk og altid her til Stede,
naar Mænd samtale? Konge! du kan tro,
hvad dig behager; men du vil dog ikke
forlange, jeg skal skifte Guder med?

Harald. Vist ikke. Du beholde maa din Tro.
Men bliv saa her! Hvad vil du hjemme?
Mig tykkes, vi har lange Nætter
og gruelige nok; men I!
I har jo Nat den hele Vinter!
Det maa dog være grumme fælt.

Gunnar. Ej er det saa. Om Arnestedet
vi sankes da i venlig Krinds.
Hvo Skjaldskab fik af Odin, kvæder
om Asers og Hrimthursers Strid,
om Odins Æt i Svithjod og i Frakland.
En anden, som er snild i Maal,
de mange fagre Sagn fremtæller
om Yngves, Skjolds og Anguls Slægt

og vore egne gamle Frænder,
 som bygged først det øde Land.
 Men de, som lyde paa, de sysle
 imens med deres egen Gjerning:
 en skæfter Spyd, en anden skær'
 i Skjoldet Runer, og en tredje
 sig snor den stærke Buestræng;
 en hvætter kanske og sit Sværd
 saa sagte, eller Tollekniven
 han rører med sin nemme Haand.
 Nu Kvinderne: de spinde Hørren
 paa bløden Hynde eller sømme Lin,
 men somme kan dog og baldyre,
 og andre slaa den lette Væv;
 de sjunge stundum og en Vise,
 og mest om Elskov. Du kan tro,
 der fattes ikke Lyst og Gammen.

Harald. Det maa saa være, men det er
 dog ikke altid, at I kvæde
 om Guder og den gamle Tid;
 I glemme ikke dem, som leve,
 men spilde ej paa dem jer Pris.
 Mit Blod end syder, naar jeg tænker
 paa den Nidvise, som en Træl
 om mig, en Konge, turde digte.
 Da svor jeg hele Island Had;
 men du ej dine Landsmænd ligner;
 thi vilde jeg, du skulde her
 stadfæstes, tage dig en Kvinde
 og bedste Hersefylke af min Haand.

Gunnar. Den Tak, som byder! Men jeg tykkes
 mig mer end Herse paa min egen Gaard.

Harald. Storagtig er du som de andre.
 Tillader vel dit store Sind,
 Islænding! Skjænk af mig at tage?
 hvad heller er og dette Klædebon
 med disse guldudsyede Vanter,
 samt denne Hat fra Garderig,
 dig mindre værd, end hvad du selv har hjemme?

Gunnar. Ej maa du vredes, Konge! og din Skjænk
 med Tak jeg tager, naar du derimod
 af mig vil tage gode Langskib
 med Gods og alt til Mindetegn.

Harald. Vel sømmer det sig lidt en Konge
 at tage Skjænk af fremmed Bondemand;
 men dog vil jeg det gjøre dig til Hæder,

hvætter, hvæsser. Hersefylke, Len, som styres af en Herse, noget ringere end Jarledømme. Garderig, Rusland.

at Islands stolte Folk kan se,
om Danerkongen ej fortjente
en bedre Drape.

(Ene kom Palnatoke gangende ind hel skyndelig.)

Palnatoke. Hilsæl, Kong Harald!
Jeg havde hartad aldrig fundet dig.

Fjølner. Det havde været ilde, Brodersøn!
thi du vist ledte grumme længe,
før du har fundet hid; og dersom ej
jeg kjendte dig des bedre, skulde
jeg hartad tro, at du dig denne Gang
forvildede.

(Med det samme sneg sig Fjølner ud af Salen.)

Palnatoke. Det samme tænkte jeg
i Aftes. Just som Maanen steg,
jeg naaede til det gamle, prude Lejre:
Kongsgaarden laa saa tavs og øde,
som om den sidste Skjoldung var begravet;
jeg stødte med mit Sværd mod Porten,
men hule Døn var alt det Svar, jeg fik;
jeg kom til Hyldehøjen, saa', at Stenen
hvor Danerkongen fordem sad,
hvor Harald sad, da han blev hyldet,
var væltet ned, da gøs jeg ret
og mente, det var arge Trolde,
som kogled frem de slemme Syn.
Sørgmodig gik jeg trindt i Vangen
og frygted hartad ej at finde
de gamle Kongehøje mer,
men da jeg saa' Rolf Krakes stande,
som selv han fordem stod og faldt,
i Ring af sine djærve Kæmper,
da glædtes jeg. Jeg gik der op
ved Midnatstid og stirred længe
forundret paa den gamle Borg
og lytted, om jeg ikke kunde høre
et Sværd at klirre paa et Skjold,
en Hund at bjæffe, — om ej andet,
saa dog en Snorken. Alt forgjæves;
mig tyktes kun at se en vældig Skygge,
som om det kunde været Gorm,
henskride sorgfuld over Vangen
og stirre hen paa Odins Lund.
Det faldt mig aldrig ind, at Harald havde
sin Stol fra Lejre flyttet; thi det var
for mig, som om han havde flyttet
sig fra sin Stol. — Hvordan
kan Lejrekongen ville bygge
paa andet Sted end Skjold og Rolf
og Frode, Halfdan, Gorm hin gamle?

I Morges først, da Sol oprandt
og skinned paa det Kors, som stænger
for Offerlunden, da jeg saa',
at Stenen, som i tusend lange Vintre
har baaret Guders Offer, den,
som Skjold oprejste, var omstyrtet; —
da først jeg skjønnet, hvorfor nu
ej Harald bygger mer i Lejre.
Da troløs han har Guderne forladt,
det faldt ham tungt at se den Lund,
hvor Konger fordem bad til høje Aser
om Kraft i Aand og Held i Kamp,
og hvor de bad til milde Vaner
om Grøde for den grønne Eng,
for Agren og for Danekvinden;
det var ham underligt om Nat
i Kongehallen, hvor hans Fader døde
og mæled sine sidste stærke Ord,
imellem hine mange Kæmpehøje,
hvor Dravger ride for at spejde ud,
om deres Æt end er dem værdig.

Nu først jeg mindtes, at den Træl,
I sendte, bød mig hid til Roskild.
Jeg kom, og da jeg spurgte ud
om Kongen, peged man paa Kirken,
som bygtes til en fremmed Gud. —
Der vil du vel begraves, Harald!
og skjule dig bag tykke Mur
for dine gamle Frænders Vrede?
Et herligt Valhal!

(Bleg og forvirret stod Kongen.)

Popo. Fule Hedning!
en Djævel taler gennem dig.
O, Herre Konge! lad dig ej forvilde!
slaa Kors for Brystet, læs andægtig
Confiteor! og du skal vorde styrket.

Palnatoke. Du gjør jo Hammerstegnet, Konge!
og vier dig til Asathor.

Popo. Selv Korsets Tegn kan Djævelen forvende!

(Nu indkom Fjølner med en Flok væbnede Hirdmænd og tog Kongen afsides, men det véd ingen, hvad de taledes tilsammen, dog mange mene at kunne skjønne det af, hvad som siden fremkom.)

Harald. Oprørsk og trodsig var du altid, Toke!
Af kristen Kjærlighed tilgav
jeg dig; men da du nu i Jomsborg
dig tér, som du var Konge selv,

og, hvad end værre er, forfølger Kristne
 og holder ved den gamle Overtro,
 lod jeg dig hente for at høre,
 om du mig vilde agte for din Drot
 og vorde Kristen; men i Steden
 du taler til mig som min Overherre!
 Med Helligdommen driver du din Spot
 og minder mig om de Afguder,
 de lede Trolde, som en Gang
 des værre ogsaa jeg har dyrket.
 Jeg vil ej dømme dig; der staa
 en hellig Biskop og din egen Frænde,
 jeg giver Sagen frit i deres Vold.

Palnatoke. Du vilde heller ikke dømme
 din Brodersøn Guldharald og
 din Fostre, Norges Harald Graafeld.
 Din Fostersøn du lokked ned fra Norrig,
 som om du vilde bøde paa hans Trang,
 og gjorde det da rigtig nok saadan,
 at han kom aldrig mere til at trænge.
 Mig har du ogsaa faaet lokket hid
 til Gravøl efter Svend, og jeg kan mærke
 den Drik, du blanded, er vist ikke slap.

Det maa jeg sande, at den nye Lære
 har Ære af dig. Det var klogt,
 du tog ved den; thi Odin
 ej havde noget Sæde paa sin Bænk,
 som var dig værdigt, og hos Hel
 du havde vel ej Lyst at ligge.

Fjølner. Det er hel tungt, min Konge! at du vil,
 jeg skal min egen Frænde dømme;
 thi Brøden er saa stor, at ej
 jeg tør vort Frændskab lade raade.
 I, Popo! er en hellig Mand,
 hvad mener I om Palnatoke?

Popo. En giftig Urt maa rykkes op med Rod,
 det nytter ej, at Blade man afriver
 og bøjer Toppen; thi igjen
 den rejser sig og vidt sit Frø udspreder;
 de spæde Blomster visne hen
 af Dunsten, eller og de kvæles.

Palnatoke. Det gjør du godt! Men mon du ikke
 tog fejl? En saadan Karl som du
 i Bretland sagde mig, som Dyden
 ved eders Tro, at I lod staa
 det slemme Ugræs iblandt Kornet,
 og nænte ej at luge det.

Popo. Ja, var du Ukrudt blot! Det la'r vi staa
 til Høsten, — var du kun en Afgudsdyrker,

fordi du ikke vidste bedre, da
 fortjente du at spares; thi man kunde
 da haabe, du omvendte dig en Gang.
 Men ret som Djævelen du kjender Krist
 og frister ham. — Du er en giftig,
 en farlig Urt, og du med Rod
 maa rykkes op. — Til Gjæstebudet
 du kommer uden Hædersdragt,
 men derfor maa du ogsaa kastes
 i Mørket ud til evig Graad
 og Tænders Gnidsel. — Korset selv
 du lede spotter, og din Konge
 du straffer fræk, fordi han ej
 vil bo imellem de fordømte,
 hans arme Fædre, som om Nat
 maa gaa og spøge mellem Høje,
 fordi de ikke kjendte Gud,
 men bad og ofrede til Satan.

At han Kapellet op af Sten
 har bygget, at ej længer Stene
 forvendes til vanhellig Brug
 paa Høje og i Offerlunde,
 at Trolddoms Runer mere ej
 indgraves i dem, at de hvæleve
 sig himmelsk i et helligt Kors,
 og at han under det vil hvile
 i viet Jord, til herligt Pant
 paa Salighed, — det tør du laste!

Palnatoke. Hvis du ej var saa ondskabsfuld,
 jeg maatte le ad slig naragtig Tale.
 Men hvorfor vil jeg staa og spille Tiden
 paa sligt at høre? Skynd jer lidt!
 at jeg kan vide, hvordan I vil dømme.

Fjølner. Du er saa utaalmodig, Brodersøn!
 Men deri har du ogsaa Ret,
 at vi har ingen Tid at spille;
 dog, siden kan vi skynde os des mer.

I nævned meget grueligt, Hr. Biskop!
 men det, des værre! er end ikke alt.
 Hans Vikinger paa Danmarks Kyster røve,
 og han oppustet har den onde Ild
 i Svends det unge Hjærte: Sværdet,
 som mod sin Fader han har løftet, det
 har Palnatoke hvæsset. — Nødig
 jeg siger det, men slig en Id,
 saa vide kjendt, kan ej fordølges.

Palnatoke. Ej vil jeg spille mange Ord
 paa slige Niddinger at svare.
 Naar Danmark har en Konge, som

ej mægter Lov og Ret at skifte,
ej er det Under, om hans Mænd
da selv med Sværdet skille Trætte.
Jeg fostred Svend som Kongesøn;
naar Harald vil sin Søn fornægte,
er det vel Under, om han da
med Jærnet vil sin Æt bevise?
Naar Harald er saa ræd, at ej
engang han vover mig at sige:
fordi jeg hader dig, da skal
du nyde, at jeg har dig ene, —
da maa en ussel Træl og Klerk
optænke Raad til mig at fælde.

Fjølner. Du taler hvast, men fyndig, Brodersøn!
Jeg hartad selv dig nu maa tro uskyldig.
En Part for det, en Part for vores Frændskab,
du ej skal have anden Straf,
end hvad du agte maa for Gammen.

Du selv har sagt, at intet Fjæld
saa brat sig løfted, at du kunde
jo som en Skridfin fra dets Top
nedglide paa de glatte Skier;
vi har nu ikke noget rigtigt Fjæld,
hvor ret du kunde vise dine Kunster,
men kun en lille Bakke, Kullen: der
du skal for Løjer løbe ned
og fare da, hvor hen dig lyster.

Jeg tænker, for de mange Aar,
jeg tjente dig, Kong Harald! under
du mig det Syn og vil stadfæste
min milde Dom.

Harald. Saa være det!
Han gjøre skal, hvad han har pralet af.

Palnatoke. En Gang, du var paa Gjæsteri
hos mig, Kong Harald! dig til Hæder
jeg tømte Hornet alt for dybt,
og praled da af mine Kunster.
Den ene har jeg maattet vise jer,
nu vil I ogsaa se den anden,
og aldrig jeg mit Ord vil rygge. —
Men først I dog en tredje Kunst
skal se: hvordan jeg Sværdet løfter
og Isser kløver. Faa af jer
skal se mig løbe ned ad Kullen.

(Støttende sig mod Væggen løftede han det dragne Sværd.)

Nu komme den, som ejer Mod

Den ene har jeg maattet vise jer, sigter til Palnatokes ovenfor S.
304 omtalte Bueskydning, da han maatte skyde Æblet af sin Søns Hoved.

til mig at tage! Kommer ingen,
da kommer jeg, og tag dig da
i Agt, Kong Harald!

(Frem traadte Gunnar med draget Sværd og mælte:)

Bolde Kæmpel

Med Undren har jeg hørt og set
din djærve Tale og din hele Adfærd.
Din Jævning har du ej i Norden; thi
dig Odin gav, hvad han en Mand kan give.
Men har du undsagt lydt paa Ting din Drot,
da i hans Sal du mod ham Sværdet blotter?

Palnatoke. Ej har jeg det; men hvem er du,
som tør mig saa til Regnskab kalde?

Gunnar. Jeg er som du en Mand fra Nord,
vist ej saa vældig, gudeyndet,
men dog en Mand, som ræddes ej.
Skal Blodet her i Salen strømme,
da skal det første være mit,
om ikke dit.

Palnatoke. Men hvorfor blander
du dig i denne Handel ind?
Med dig jeg intet har at skifte.

Gunnar. Ej Fjølner eller Klerken jeg
undskyldte vil, de usle Trælle,
som dig vil raade Bane, og
som nu ved Sværdesyn staa blege;
jeg byder Kamp for Haralds Skyld,
hvem jeg har meget godt at lønne.
Jeg ej forsvare vil hans Id,
og ej hans Svig mod dig, du gjævel
Men, est du Asadyrker ret,
det vel maa falde dig paa Sinde,
at Aser skaane Fenris-Ulv,
dog han vil Sejerfader sluge,
at ej det rene Gudeting
med Blod skal smittes; her paa Jorden
er Kongehallen lig et Gudeting;
og ve den Haand, som det med Blod besmitter!

De høje Aser styre vil dit Løb,
hvis Hyndet ej for dig er bredt i Valhal;
men er dit Fald paa strænge Norners Skjold
indpræget, du med Hæder gaar til Valhal.
Hvis derimod du kæmper her i Sal,
du falder her til sidst dog hæderløs.
Fostbroderskab er saare helligt: Odin
bød Vidar rejse sig for Ulvens Fader;
men hellig mer end en Fostbroder er
en Konge, som man ej har undsagt.

Palnatoke. Du taler kæmpelig; saa vilde jeg tænkt og talt, hvis ej jeg var af Niddinger til Vrede tirret. Vil Kongen tro mig paa mit Ord, at jeg ham skal paa Kullen møde i Morgen Dag, og maa jeg frit igjennem Salen nu udgange, da skal mit Sværd ej røre nogen her.

Gunnar. Hvi nøler du med Svar, Kong Harald? Hvad Toke kræver, det er Ret, og maa den Ret ham ikke undes, da stiller jeg min Ryg mod hans, og vaabenstærk den Mand maa sikkert nævnes, som mægter os at skille ad igjen. Maa Toke gaa?

Harald. Jeg det tillader.

Gunnar. Jeg mente nys at have set alt, hvad jeg kunde se i Danmark. Ej var det saa; men nu jeg tror for vist at have set, hvad der kan ses i Norden.

(Skyndelig udginge Palnatoke og Gunnar.)

Kullen.

(Palnatoke stod færdig til det lange Løb med paabundne Skier. Kongen og hans Hirdmænd, Fjølner og Popo vare der, men ogsaa havde meget Folk sanket sig at se den underlige Færd.)

Popo. Du grove Synder! nu da du skal miste dit Liv, tilbyder Himlen end ved mig sin Naade. Lad dig døbe! Naar Legemet mod haarde Fjæld da knuses, skal din Sjæl dog frelses.

Palnatoke. Jeg svær ved Thor og Odin, Klerk! hvis ej du gaar, jeg flux skal kløve dig lige til dit Bæltsted, og Odins Fugl skal flygte fra dit Aadsel. Kun fule Maddiker dit dovne Fedt skal æde, og dit sorte Jætteblod skal ligge boblende paa Klippen, ej suges op af noget Dyr, men svides hen af Solens Straaler, og milevidt din raadne Stank skal brede Skræk og fæle Syger.

Nu! gaar du ej, ved Thor, jeg hugger.

Saa! gak og trøst Kong Harald! Se, hvor bleg han staar i Skjoldekredsen! Mit Sværd kan ikke flyve, vær kun rolig, Harald Danerkonge!

Men hør mig nu! og hører mig,
 I Mænd! — Jeg staar paa Randen
 af dybe Svælg, og, Harald! du
 mig byder der at finde Døden.
 Død er jeg som din Mand, og var
 det muligt, end jeg kunde leve,
 da blev din Død og Tegnet paa mit Liv.

Hist er en Dal paa Sælands Kyster,
 dèr gror nu kun det brune Lyng;
 thi den med Blod, uhævnet Blod, er gødet;
 dèr fordem var en urteprydet Eng,
 hvor Aage, Broder til min Fader,
 opslog sin Telt i Sommernatten
 og sov saa trygt paa Danmarks Jord.
 Han vaagned op ved høje Vaabenbulder,
 en Niddingsflok sig havde sneget did
 og myrded ham, før han var vel opvaagnet.
 Man sagde: Vikinger bedrev den Id;
 men — hører det, I brave danske Mænd!
 det var jer Konge; endnu skinner
 den store Guldring paa hans Arm,
 som Aage bar paa Jarlemødet.

Den første Drøm, min Moder drømte,
 var den: hun havde sig en Væv,
 og som hun Væven slog, en Skyttel
 paa Jorden faldt, hun tog den op,
 det var et Mandehoved. Harald!
 hun tyktes, Hovedet var dit.
 Hel sælsomt har det siden Nornen føjet,
 jeg blev din Mand og ej din Banemand.
 Nu har du løst mig fra min Tro, og mødes
 vi mer i dette Liv, da vist
 paa en af os skal Aage vorde hævnet.
 Nu véd jeg! Harald! du er bleven undsagt.

(Nu hørtes Murren og Ulyd i Flokken.)

Fjølner. I danske Mænd! vil I vel tro
 de Løgne, som han jer fortæller?
 Har I nu alt saa hurtig glemt,
 at det var ham, som Svend opfostred,
 som lærte ham i eders Bo at røve?
 Gjør Kongen Uret i at fri sig selv
 og eder fra en fælles Fjende?

(Vel kunde Sælandsfar og Skaaning mindes, hvorlunde det var saa i Sandhed, at Svend
 havde hærget deres Odel; thi stilledes Bulderet flux.)

Palnatoke. Nu, Harald! glæd dig ved min Død!
 Men stir ej alt for længe ned mod Søn
 med Gammen paa min knuste Krop!
 Det kunde ske, at Vagn og Bue

kom sejlende og saa' dig staa,
og fik i Sinde, at du skulde ligge
saa blødt som jeg. Tag derfor dig i Agt!

Nu, Odin! nu jeg kommer snart,
i Valhals Sal dig selv at skue,
da ej mig undes mer paa Jord
at fremme din og alle Asers Vælde.
Som du befol, med Sværdeod
jeg mærker mig i baade Hænder,
til Tegn, at det min Attraa var
at falde midt i Sværdelegen.
En værdig Altersten er højen Klint,
som skygger over Havets Bølger;
her vil jeg ofre mig til dig,
o, maatte Ofret dig behage!
Jeg beder til dig i min sidste Stund,
at du vil give Jomsborgs Kæmper Styrke,
og deres Høvding mandig Kløgt!
End har jeg til dig, høje As! en Bøn:
at vred du ej fra Danmark vender Øjet,
skjønt Danmark blind bortvender sit fra dig!

(Ej var Palnatoke mere til Syne. Harald og hans Hirdmænd ginge skyndelig bort, saa gjorde og mange af Flokken, men nogle stode endda og samtalede om det, som sket var.)

En af Flokken. Hvad var det sidste, Palnatoke mælte?

Til Asa-Odin ofred han sig jo!

En anden. Saa faar dog Odin noget Offer;
nu staar det sig kun slet med ham.

En tredje. Med os, var det, du vilde sige.
Jeg gyste ret, da Palnatoke bad:
at Odin dog ej vilde os forlade,
skjønt blinde vi forlode ham!
Det gaar vist aldrig godt i Danmark.

En fjerde. Vi saa', hvordan det gik Kong Erik
i Jotland, der han bygged Hus
til hviden Krist og hængte der en Klokke:
den klang saa underlig en Gang ved Nat,
om Morgenen laa Erik død i Sengen,
og man vil sige, Odin kvalte ham.

Den tredje. Men hvordan er det med de Klokker?
Hvad du fortæller, har jeg ogsaa hørt.
Men har da disse Klokker Mæle?

Den fjerde. Du véd jo vel, at Dvæрге bygge
hos Malmen i det dybe Fjæld;
de kristne Mænd forstaa at binde
den Dværg i Malmen, og den Lyd,
som Klokken har, er Dværgens Mæle.

En femte. Men vores Harald har jo ogsaa byggt et Hus til Krist, og lever dog endnu.

Den fjerde. Ja, ja, hans Time vil nok ogsaa komme; thi vore Guder straffe haardt og vist. I véd jo nok, hvordan det gik i Norge med Hakon Adelsten: han gik og fri en Stund, men blev til sidst dog rammet; vel Pilen længe højt i Luften hang, som om den vilde først sig ret betænke, men traf ham og des vissere. Mon ej den kom fra gamle Odin, mener I?

En sjette. I snakke altid kun om eders Guder; I har jo dog vel ogsaa hørt, hvordan det nylig gik i Svithjod, da Bønderne en hellig Mand fra Saxland vovede at myrde: hvordan med onde Landfarsot dem Kristus slog, trods alle Guder, som vilde hjælpe dem. Jo, I kan tro, han raader mere end de alle!

Den anden. Jeg tror nu ikkun paa min egen Styrke, og det er nok den bedste Gud.

Den tredje. Jeg tænker paa, om Palnatoke nu ikke dødel Det var dog et Jærtegn, som os kunde lære, hvad for en Gud der raader mest.

Den anden. Ja, staa kun du her til i Morgen og grund paa det! saa skal du se, at Palnatoke vist vil komme lyslevende her op igjen! Jeg gider ikke se ham mere; han havde jo to Øjne, som han vilde sluge Folk; jeg derfor vil sige dig Farvel og gaa.

(Lidt efter lidt skiltes Flokken, og kun den tredje blev i dybe Tanker staaende paa den øde Klint.)

Tredje Samtale.

Jomsborg.

Sigurd. Er du til Sinds at laste Palnatoke?

Sigvald. Ved alle Aser! det var ej min Agt. Jeg mente: just fordi han er saa kløgtig, det og maa kaldes dobbelt underligt, at fra vor Borg han Kvinden udelukker; men han er da og alderstegen nu.

(Bue og Vagn komme færende ind i Salen.)

Bue. Er Palnatoke ikke her?

Sigvald. Hvordan kan du saaledes spørge?
Er I da løbet bort fra ham?
thi han fra jer vist ej er løben,

Bue. Fodrappe som Strutharalds Sønner
er ikke Vagn og jeg; men selv
du vist ej grumme langt var løben;
thi dyb og tung var vaade Vej.

Sigvald. Hvor er da Palnatoke bleven af?

Vagn. Mig tykkes, Sigvald! at din Vaande
for Toke er just ikke stor.

Sigvald. Jeg er en Mand, og kan ej græde
som Drengen for sin Bedstefa'r.

Vagn. Jeg var en Gang en Dreng; da klapped
jeg sagtelig dig under Kind;
hvi græd du da saa røde Taarer?
Dog, nu er ikke Tid at prøve, hvem
af os der nemmest græder; hurtig
maa alle Jomsborgs Snækker ud
i Hav at søge Palnatoke,
og finde ham, hvis ikke alt
til Havets Bund han er nedsjunken.

Sigvald. Jeg priser det, at du er djærv
og vil for Toke alting friste;
men Stormen farer over Hav
og blæser haardt mod disse Strande;
hvor Toke er, det véd vi ej,
skjønt nys et Vrag er her inddrevet,
som ligner paa et Haar hans Skib.
Men er til Havets Bund han sjunken,
det nytter ham kun lidt, om vi
vil stunde did, for ham at søge.
Hvert Skib skal gjøres rede flux;
og da, saa snart sig Stormen lægger, ile
vi rundt paa Hav at søge op
vor tabte Høvding.

Vagn. Snildt du taler.
Ej sandt? det var en herlig Ting,
at være Jomsborgs Høvding, Sigvald!

Bue. Kom, Vagn, vi er ej bange for
at dyppes af en Bølge. Bedre
det altid er paa Havsens Bund
hos Toke, end som her hos Sigvald.

Sigvald. Selv har jo Palnatoke sagt:
den Snække, som en Gang er sjunken,
fordi den trodsed Stormens Magt,
den knejser aldrig mer paa Havet

og bærer aldrig Kæmper mer
i Herrefærd. — Her er jeg Høvding,
til Toke kommer selv, og I
maa lyde mig, ej løse eders Snækker,
før jeg tillader.

Vagn. Sigvald! hør!
nu ganger jeg og stærken Bue.
Hvis du har Lyst, da stil dig kun
her paa vor Vej! men vredes ikke,
i Fald vi tro, du er en Knold,
og sparke dig lidt haardt til Side!

En Jomsviking. Vor Høvding, Palnatoke!

Sigvald. Hvad?

hvorledes kan det være muligt?
hvad? løb han alt igjen?

Vagn. Ja, staa kun du! jeg ogsaa løber.
Nu er dit Høvdingsskab forbi.

Sigvald. End var da Timen ikke kommen;
men komme skal og maa den dog en Gang.

Palnatoke. Vagn.

Vagn. Men sig mig, Toke! er dit Skib
paa Havet brudt? og har du været
i Roskild hos Kong Harald? Alt
mig tykkes underligt, forvirret.

Palnatoke. Ja, alt er underligt, min Søn!
for os, som ej paa Norners Skjolde
de Runer se, hvorefter Livet sig
maa sno i dunkle, krumme Gange. —
Men siden høje Guder selv paa Jord
omvandred, ej et større Under
er sket, end nu paa denne Færd.
Et Jærtegn har mig Livet skjænket.

Da Stormen mig i mørken Nat
fra eder skilte, blev jeg dreven
paa Havet om, indtil ved Morgengry
jeg øjned Sælends skarpe Odde.
Vort Skib var læk; vi roede saa,
at Blodet sprang af Fingerender;
fra Jotunheim en Hvirvelvind
da blæste haardt og vælted Skibet;
med stærken Arm jeg kæmped mod
de høje Bølger, naede Landet,
men fandt ej én af al min Flok.
Jeg kom til Roskild; der man dømte,
til Skjæmt for Harald og hans Klerk:
jeg skulde løbe ned ad Kullen.

Vagn. Og dèr er du da løben ned?

Palnatoke. Jeg løben? Spørger du mig ej, om jeg er løben op ad Kullen?

Imens mit gule Haar blev graat,
jeg var en Mand, og tror at vide,
hvad Manden kan udrette, men
ej det er Mandeværk. Kun Aser
kan løbe ned fra Klippetind;
kun den, som Guderne beskytte,
ej knuses ved at glide ned.

Jeg havde ofret mig til Odin,
og kun i Valhal tænkte jeg
paa højen Bænk at tømme Hornet;
alt svimled jeg; men Skien brast,
og sagte gled jeg ned mod Havet.

Der kom et Skib med vundne Sejl,
mod Vinden, mod de høje Bølger;
det standsede, man tog mig ind,
og hurtig vendtes atter Stavnen.
Ej spurgte nogen mig om Navn,
og ej jeg vovede at mæle.
Du kjender mig: ej var jeg ræd,
men dyb Forundring bandt min Tunge.

Ved Roret stod en Ungersvend,
saa mildt henskuede hans Øje,
og mødte det en Bølge, flux
mig tyktes, at den sank i Havet;
en Olding ved hans Side stod,
ham var det, som mig Haanden rakte,
da jeg i Skibet sprang, hans Blik
forkyndte mild og hellig Alvor;
som Goderne ved Odins Hof
saa var han klædt, og Offerkniven hang
med gyldent Hjalte ved hans Lænd.

Ret som vi vare nær ved Landet,
han greb min Haand, og længe stirred
han tavs paa Mærket, som jeg skar,
men da til sidst han løfted Røsten,
den klang saa underlig og dyb,
at jeg den aldrig mer kan glemme:
»Du ofred dig til Odin djærv,
»og Offeret har ham behaget;
»sig Jætter sanke trindt hans Stol,
»og det er Tid for ham at kæmpe.«

Vagn. Men hvem kan det vel have været!

Palnatoke. Hvem uden ham, den høje Drot,
der styrer Ofringer og Altre,
og ham, som løser hver en Mand,
der tror paa Guderne, af Trængsel!

Kun ringe, Frænde! er din Kløgt,
da ej du kjender Valhals Guder.

Vagn. Men Valhals Guder — er de til?

Palnatoke. Dig Bue digre har opfostret,
det kan man høre. Har du da
ej hørt om dem, som bygged Midgaard?

Vagn. Jo, meget jeg om Aserne har hørt,
men tænkte, at det var kun gamle
besynderlige Sagn, som ej
man skulde tro; og Bue digre
saa tit har sagt, at paa sig selv
han troede kun.

Palnatoke. Har han da aldrig
dig sagt, han troede dog paa Thor?

Vagn. Han sagde, at naar al den Styrke,
som spredtes om paa viden Jord,
var sanket i én tapper Kæmpe,
da var han stærk, som Styrkens Thor.
Jeg ogsaa tror, at der er noget,
hvorfra vor Styrke rinder ud,
som Bækkene fra Kildevældet;
men for sig selv jo maa hver Bæk
henløbe, aldrig mer den kommer
til Vældet; selv den maa se til
at blive selv et Væld. Saaledes
maa ogsaa Manden stræbe frem;
og jeg har ment, at Styrken voxte,
hver Gang han svang et ærligt Sværd,
ret som med hans den dræbtes kunde
sig sammenblande. Derfor og
jeg altid efter Striden længes,
for dog at ligne Styrkens Thor,
om ej jeg vorde kan hans Lige.

Palnatoke. Med Kløgt du véd at føje dine Ord;
men tror du vel, at Bækken kunde løbe,
hvis den fra Vældet ingen Næring fik?

Vagn. Derfor den og til sidst maa stilles,
og krybe sagte ned i Jord, —
ret som naar vi bli'r lagt i Højen.

Palnatoke. Men ender sig dog i en Mose;
og denne vaade Bævtasten
maa vidne: den ej hel er svunden.
Hvem har fortalt dig, at fordi
den ikke mere løber over Jorden,
den heller ikke under Jord
henløber mod sit gamle Hjem?
Vist Mimers Brønd fra Urdas Kilde
er kommen langt og længere

end Bækkene fra deres Væld;
 og dog de vist vil atter mødes
 endnu en Gang, om ikke før,
 saa dog naar Ragnaroke kommer.

Vagn. Ja, ældre er din Kløgt end min,
 og ej jeg véd, hvad sig kan sømme
 at svare dig. Jeg maa vel tro,
 at Styrken, som fra Thor udrandt,
 med hans en Gang skal atter blandes.
 Men Guder, som sig blande ind
 i Livet, som for Spyd og Sværde
 kun bruge Smilet, lig en Kvinde,
 dem tror jeg ikke paa.

Palnatoke. Du mener da,
 at Mennesker blev til alene,
 fordi de skulde være til,
 og ej for deres Skyld, som lod dem blive;
 thi ellers maa de høje Guder vel
 og styre Livet, saa det Maalet rækker.
 Du vil, at ikkun idel Mandighed
 skal sig i Guder aabenbare:
 er Kvinden da ej til, ej bleven til?
 Er hendes Hjærte og de fine Lemmer
 vel dannet af det samme Malm
 som Sværd og Skjold?

Vagn. Paa Kvinden aldrig
 jeg just har tænkt; men tror du da,
 at hun blev til paa anden Maade
 end Manden?

Palnatoke. Jeg just ikke tror,
 at hun blev til paa anden Maade,
 men vel, at anderledes blev
 hos hende alting sammenblandet.
 Jeg til det dobbelte i Livet
 dig ikkun vilde vise hen,
 saa at du skjønned, i dets Udspring
 og maatte være Dobbeltthed;
 og har du hørt de gamle Sagn
 om Gudedaad og Tidens dunkle Fødsel,
 du dèr vel og den samme fandt.

Vagn. Man sagde mig, at Odin, Ve og Vile
 har Menneskene skabt.

Palnatoke. Ja, vel jeg véd,
 den blinde Tid har Guders Tal forøget,
 og ængstlig ledt om nye, som om
 de gamle nu var alt for svage,
 og som i fler man mere kunde se;
 fast intet Sagn og intet Kvad

forplantes længer i sin Renhed.
 Men ser du dette gamle Skjold?
 Det gik i Arv hos mine Fædre,
 og faste paa dets Hvælving staa
 usvigelige Runestave.
 Du kjender Navnet; det er Vøluspaa,
 og naar de underlige Tegn du nemmer,
 da skal du læse, og som jeg
 for høje Guder dybt dig bøje.
 Saa kvæder Vola om vort Ophav:

Aserne tvende,
 Kraftig og Kjærlig,
 ginge til Hjemmet,
 funde paa Landet
 mægtende lidet

Askur og Embla;
 Aand de ej havde,
 Skjønhed og Mæle,
 Farve de mangled.

Alt, hvad de mangled, gav dem Gude-Parret,
 og du vel nu begriber lettelig,
 at alt maa være Dobbelt i Livet.

Vagn. Jeg halv forstaar dig; men mig tykkes,
 at ret som Guderne var to,
 saa bleve Mand og Kvinde tvende,
 den ene svag, den anden stærk;
 og Manden ene efter Styrke
 maa stunde; men du sagde jo,
 de havde ét og samme Udspring!

Palnatoke. Det sagde jeg, og siger end.
 Men sig mig! mener du, at Træet
 er ypperst, naar om Vinters-Tid
 det staar i mørke, kolde Styrke,
 hvad heller, naar det, klædt og grønt,
 i al sin Kraft med Blomsten pranger?
 Er Blommen vænest, naar dens Top
 nedluder, eller naar den løfter
 sit lille fagre Hoved kjæk?

Vagn. Kun liden maa min Kløgt dig tykkes,
 hvis du kan tvivle om mit Svar.

Palnatoke. Kan du da tvivle om, at Manden
 er ypperst, naar sig Kraften blander
 med Mildhed, og at Kvinden da
 er fagrest, naar hun stundum glemmer
 sin Svaghed, klæder sig i Staal
 og holder Skjoldet for sin Bejler?
 Kan du nu se, at Frej, som Thor,
 at Vaner maa, som Aser, dyrkes?

Dog, ej om Guder og om Askurs Æt
 jeg nu dig mægter alt at sige;
 men har du Lyst, da skal vi tit,

naar Skjoldet hænger under Loft,
samtale om det underlige
i Livet og dets Fødsel.

Vagn. Aldrig har
jeg saadan Tale hørt; og ofte
om Vinters-Tid begjærlig skal
jeg lyde paa de gamle Frasagn
og paa den Kløgt, hvormed du dem udlægger;
thi noget rører sig i mig,
det er, som Øjet sig oplukked;
forhen jeg styrted vild i Kamp,
men snart jeg venter nu at skue,
hvorfor jeg kæmper.

Palnatoke. Ja, det skal
du klarlig skue. — Derfor, Odin!
det var, du frelste mig fra Død,
at Asers Magt jeg skulde styrke!
Sig Jætter sanke trindt din Stol,
og det er Tid for dig at kæmpe.
Ja det er Tid. Med Sværd og Tunge,
til Sværdet brister i min Haand,
og Tungen lammes, skal jeg kæmpe.

Vagn. Og Harald Blaatand være skal
den første Nidding, som du fælder.

Palnatoke. Jeg svor ham Døden, svor med den
at hævne mig og mine Frænder;
men jeg er nu ej længere min egen,
jeg er kun Gudernes, og ene dem
jeg hævne vil paa Lejrekongen.

Jeg drog til Danmark med den Hug
at ville vorde Danmarks Høvding;
ej takkedes det høje Aser, thi
jeg ellers ej skibbrudden, ene,
var kastet op paa Sælands Kyst;
en Skjoldung kun maa Kongestolen klæde,
og Svend kan ikke være død.
Jeg derfor brat vil give mig i Hav
at søge ham; og da, Kong Harald!

En Jomsviking. En Vikingssnække stævner hid.

Palnatoke. Véd du da ej, hvem Snækken raader?

Jomsvikingen. Han nævner sig Svend Æsusøn.

Palnatoke. Saa lad ham løbe ind i Havnen,
og før ham til mig flux! (til Vagn.)
Gak, Frænde! jeg vil være ene
med Svend.

Saa er din Time nu
da kommen, Harald! Saare længe
du bejled til din Undergang,
og du er bleven graa som Nidding.
I Guder! vilde Svend kun nu
med Stadighed og Renhed eder dyrke!
da skulde Danmark til sin gamle Pris
sig atter løfte, Folket atter knæle
i Lund med klar og hellig Sans.
Men ak! jeg frygter, Haralds Vaklen
gjenfødtes i hans Søn, og Svend
er Æsas Søn: det var kun sjælden,
en ædel Konge sprang af Trælleæt.

Svend. Her, Fosterfader! ser du mig,
landflygtig, ringe og elendig;
en Snække er mit alt, med den jeg hid
er kommen for hos dig at raadne.

Palnatoke. Saa taler Lejrekongens Søn!

Svend. Saa taler Trællekvindens Søn,
forskudt af Fader og af Lykke.

Palnatoke. Hvad Manden vil, kan Mænd og Guder
forhindre, standse, det er sandt;
men Manden ej kan holde op at ville.

Svend. Naar først du har min Trængsels Saga hørt,
da maa du dømme.

Hist ved Helgenæs
jeg løftede mod Harald Sværdet,
men Sværdet sloges af min Haand,
jeg maatte fly. Jeg kom til Olaf
i Venden: han var mørk og kold,
og bød mig bukke for min Fader
i Steden for at trodse ham.
Jeg kom til England: som en Spejder
jeg grebes dèr, og med Foragt
man netop Livet til mig slængte.
Forvildet vankede jeg om,
som Trællen, der løb fra sin Herre;
imellem Skotlands Bjærge først
jeg standsed, og dèr fandt jeg Medynk.

Palnatoke. O! det er haardt, at Danmarks Kongesøn
hos Odins og hos Danmarks Fjender
skal søge Hjælp og finde Medynk!
Det skulde undre mig, om ej
man krævede som Løn for Ynken,
du skulde blive Kristen, Svend?

Svend. Jeg hørte, hvordan Barder kvad
om Fingals Sejer over Odin;

Barder, skotske Skjalde. Fingal, en skotsk Nationalhelt.

jeg tænkte paa min Faders Sejer,
 og Troen sank paa Asers Magt.
 Jeg hørte Klerke love Krist
 og sjunge om, hvordan han hjælper
 enhver af Nød, som tjener ham;
 og Skottekongen bød mig Skibe
 og Mænd til Strid mod Danmarks Drot,
 naar kun jeg vilde Kristen vorde.
 Primsigne lod jeg mig, og med en Flok
 af Snækker jeg fra Skotland styred.

Palnatoke. Du troede mer den blinde Ossian
 end vore Skjalde med det klare Øje,
 du mente, Skottekongens Mænd
 og Skibe kunde Odin trodse,
 som Fingal! Hvor er Flokken nu!

Svend. I trende Dage rased Nordenvinden,
 og kun det ene Skib jeg har igjen.

Palnatoke. I Nordenvinden mæled Nordens Guder,
 og dine Kristne søgte Havets Bund,
 fordi de ikke kunde taale
 at høre paa det stærke Maal.
 Det var jo, hvad du maatte vente.

Svend. Saa tror du da, det var en Straf
 fra Aserne? Ej kan jeg nægte,
 at Stormen tyktes mig saa haard
 og hul, som vrede Guders Mæle.

Palnatoke. Og dog endnu du trodser Asers Magt?

Svend. Ja, kan det hjælpe atter dem at dyrke?

Palnatoke. Mon det kan hjælpe, at du tror,
 den Sol er til, som pryder Himlen?

Svend. Hvad der er til, maa jeg jo tro er til.

Palnatoke. Er Aserne da ikke til?
 Men om du nægted nu, at Solen
 var til, og sagde, at det var
 en anden Ting, som lyste og som varmed, —
 var det ej Ret, om Solen skjulte sig
 for dig, saa at du kunde faa at vide,
 hvordan det var, i Fald den ikke var,
 hvordan det andet kunde lyse?
 Og turde du da vente Dag,
 før du dig bøjede i Natten
 med Anger og bekjendte lydt,
 at ingen Straale er som Solens?

Svend. Vel tykkes mig, at du har Ret,

primsigne, foreløbig indvie til Kristendommen (uden Daab, blot ved Korsets Tegn). Ossian, Skotternes største Oldtidsskjald.

men naar igjen jeg Aser dyrker,
da vredes vist de kristnes Gud,
og han er haard, naar han vil straffe.

Palnatoke. O, skam dig, Svend! jeg fostred dig,
og tænkte ej, din Moders Hjærte
var krøbet ind i dig. At Haralds Blod
var blandet tykt med Jætteeadder,
det vidste jeg, men tænkte dog,
at Skjoldungblodet kunde renses.
Du ræddes for de kristnes Gud,
fordi du tror, at han har Styrke,
men har da Aser ingen? Mener du,
at Ymers Pande ej var haard at bryde?

O, rejs dig, Svend! og bliv en Mand,
og tro paa Guderne! Da mine Snækker
skal bære dig til Danmarks Kyst,
og dette Skjold skal væрге dig i Kampen,
og denne gamle, dog ej svage Haand
skal løfte dig paa Kongestolen.

Svend. Ja, Toke! ja, jeg skammer mig,
af Mod og Anger Kinden blusser.
Med Hug og Mund jeg hylder Asers Magt,
og i dit Fjed jeg djærvt for dem skal kæmpe:
for dem, for dig og for mig selv
og vorde Skjoldungnavnet værdig.

Palnatoke. Nu kjender jeg min Fostersøn igjen.
Naar det kun ej er Spaanens falske Lue,
som blusser vel i Luft en føje Stund,
men uden Næring brat igjen udslukkes.

Fjerde Samtale.

(Haralds Skibe laa udi Limfjord; selv var han stegen paa Land med Fjølner,
og som de ginge langs Bredden, samtalede de.)

Fjølner. Ej maa du vredes, Herre Konge!
fordi jeg spørger dig saa frit:
hvad vil du med de mange Snækker?

Harald. Hvad jeg vil? Nej, du skulde spørge,
hvad Stormen vil, at jeg skal gjøre
her, hvor jeg aldrig gider kommet,
ret fra den Stund, du husker nok,
den Juleaften.

Fjølner. Ikke saa jeg mente!
Men hvi du nu i Alderdom
vil give dig paa Vikingstoge;
hvi ej du tøver hjemme nu
i Ro, — derom jeg vilde spørge.

Harald. Og du jo svaret har dig selv.
Du vil, at jeg skal tøve hjemme
i Ro. Ja, naar jeg havde Ro.

Fjølner. Nu er jo Palnatoke tæmmet,
og Svend er sikkert ogsaa død.

Harald. Maaske. Det var vel og det bedste.
Men har du glemt det gamle Sagn
om Randver, der han skulde hænges:
hvordan han plukkede en Høg
og sendte Høgen til sin Fader,
og Jormunrek paa Høgen saa' saa længe,
til han forstod med tung og bitter Sorg,
at han var sønneløs. Mig ogsaa tykkes,
det er hel underligt at dø
og ingen Søn at efterlade.

Fødtes end Sønnen
sildig, dog bedre
er det, end ingen
Arving at eje.

Sjælden staa tætte
Bavtastene,
rejse ej Sønner
dem efter Fædre.

Er saa ej sagt i Havamaal?

Fjølner. Hvorledes er det med dig? Herre Konge!
Saaledes talte du jo aldrig før.
Jeg tror, at du har Sot.

Harald. Ja, Helsot.
Jeg og har levet mange, mange Aar.
Hvor længe er det nu vel siden
den Juleaften?

Fjølner. Ogsaa jeg
er siden den Tid vorden gammel.
Men, gaa vi ikke alt for langt
fra Skibene? Du kunde trættes.

Harald. Ja, jeg er allerede træt
af denne Gang, som af den anden.
Hist er en Sten, en mægtig Sten;
dér kan vi sætte os og hvile
og tale om den forbigangne Tid.

Fjølner. Nej, Konge! Sædet er for haardt
til dine gamle, møde Lemmer;
vi snart kan naa igjen dit Skib,
dér kan du dig langt bedre hvile.

Harald. Vist ikke, Fjølner! Hvilken Sten!
Hvad om vi kunde faa en saadan
paa vore Høje! Vil du tro,
den kunde skygge over begge;
og naar de lange Tider led,
man skulde dog i Danmark mindes,
hvem der fik slig en Bavtasten.

Fjølner. Din Tale er hel underlig, min Konge!
Hist er en anden Sten, og den
er ej saa høj, saa ubekvem til Sæde.

Harald. Jeg tror, du ræddes for den Sten;
kan du nu ikke klavre længer?
End kan jeg mindes, da du sprang
med mig fra Skib til Skib i Fjorden,
og saa fra Skib paa Land. Kom nu!
Saa vil vi se, hvem af os begge
der først kan klavre op.

Fjølner. Nej, nej,
jeg kan ej klavre, du og næppe.
Kom med til denne lille Sten!
Der kan vi sidde ret i Mag.

Harald. Du glemmer nok, at jeg er Konge,
og hvad jeg vil, det vil jeg; kom!
og du skal se, at jeg kan klavre.
Kan du ej vinde op, saa tøv
kun nedenfor! Du est jo ogsaa
af Trælleæt.

(Længe varede det, og stor var Møjen, før Harald mægtede at komme op paa Stenen.
Der sad han tiende en Stund og skuede trindt sig.)

Besynderligt!
Var det ej hist ved hine Træer,
at Knud sprang op? Og denne Sten!
Hvad! Hu! hvor blev du, Fjølner! Kom dog
og se! Er Mosset ikke rødt
paa denne Side?

Fjølner. Nej, mig tykkes,
at det er gult, en Smule brunt.

Harald. En Smule! Ja han havde ogsaa
alt den Gang mistet meget Blod;
det var jo kun de sidste Draaber,
som dryppede paa denne Sten!
og det var allerede meget,
at Mosset blev en Smule brunt;
men det gjør sagtens Broderblodet.

Brødre skulle
Slægtskab bryde,
hinanden dræbe,
Frænder svige

næste Frænder.
Sværdtid, Skjoldtid,
Vindtid, Ulvtid,
før Ragnaroke.

Kan du ej mindes, Fjølner! disse Ord?
Saa mælte Knud i Dødens Vaande.
Det var mig tit, som nogen raabte
dem i mit Øre; aldrig dog
saa højt, saa frygtelig de løde,
som nu i denne fæle Stund. —

Er det vel Stormen, som i Skoven hviner,
hvad heller mæler denne Sten?

Fjølner. Du sagde nys, jeg var af Trælleæt;
du ser dog ej, at mine Lemmer ryste.
Men vel det undrer mig, at du,
en Kristen, gruer ved at tænke
paa hedensk Kvad: paa noget, som
en Hedning kvad, for dig at skrække.
Hvad har du gjort? Det samme jo,
som dine gamle, priste Frænder,
som Regner Lodbrok selv: en Mø
du saa', som du fik Lyst at eje,
og Ormen, som sig trindt om Buret vandt,
ham stak du, og gik ind og favned Møen.
Fordi den Mø ej Thora hed, men Danmark,
fordi den Orm hed Knud, hvad skader det?

Harald. Men Regner, han, som Ormen stak,
han blev og stungen død af Orme;
det har du glemt.

Fjølner. Ja, det er vist,
at jeg har meget glemt, som du end mindes,
og aldrig har jeg hørt endog en Hedning
at tyde saa paa sig de gamle Æventyr.
Hvad vilde vel din fromme Moder sige,
hvis hun dig hørte kvæde gammelt Digt
med samme Fynd, som Klerke synge Tider?

Harald. Min Moder! ja, jeg skylder hende meget.
(Kongen hensank i dyb Grublen; men ikke ejede Sjælen Styrke til at overvinde de for-
styrrede Tanker og maatte derfor tjene dem.)

Nu lystig, Fjølner! spring til Skibs!
og hent mig alle mine Mænd
med Tove og med Løftestænger!
og jag saa nogle ud i Landet trindt,
og lad dem drive mine Bønder hid,
med Stænger og med Reb og Øxne,
thi her er Arbejd for dem alle.
Nu er jeg én Gang bleven glad igjen.

Fjølner. Min Konge!

Harald. Ja, din Konge er jeg,
men derfor skal du ogsaa løbe
alt, hvad du kan, thi du kan tro,
at her er ingen Tid at spilde.
De døde er just ej at spøge med,
og hvad man lover dem, det maa man holde.
Nu! hvorfor nøler du! kun rask!

Fjølner. Jeg ræddes for dig, Herre Konge!
Du ser saa vildt.

Harald. Nej, hør til ham!
fordi man stundum er lidt lystig! —
Hvad havde jeg for alt, hvad jeg har gjort,
hvad var der ved at være Konge,
naar jeg, som du, var aldrig glad?
Nu ingen Snak! men løb!

Fjølner. Jeg maa
vel gange, naar du saa befaler;
men saa er du jo ene her.

Harald. Jeg ene? Du kan aldrig huske,
at jeg er Konge. Alle Ting,
det døde som det levende, maa snakke
med mig, saa snart jeg ikkun vil.
Nu skal du bare høre:
hvorfør er du saa brun, du Mos?
har du vel Lyst at blive flyttet,
du store Sten! til Jelling-Høj?

(Harald lagde Øret til Stenen; men Fjølner gik.)

Ja rigtig! Ja, det vidste jeg
da nok: hvorfor du Lød har skiftet.
Men vil du flyttes? Nu, saa svar!
Jeg tror, at ogsaa du har Nykker
og stoler paa, jeg ej er ung;
men jeg skal vise dig, at Konger
bli'r aldrig gamle, aldrig svage,
saa længe der er noget ungt!
Og om jeg saa dig overalt
skal male med den samme Lød
som dette Mos, saa skal du flyttes.

(En mægtig Flok slæbede paa den tunge Sten, og til den nære Lund var den nu henvæltet.
Harald og Fjølner stode bag ved Flokken.)

Harald. Det gaar jo herlig; hopsa! hopsasa!
Der kan du se, at det gaar an;
men den er tung, det kan jeg mærke.
Min Moder kommer til at vænne
sig til et stakket Aandedræt;
men hun gad ogsaa gjerne sukke,
imens hun leved, og hun alt
vel nu er vant til lidt at knuges.

(Frem gik Odinkar. Med Undren saa' han Folkets Færd, og med Skræk hørte han
Kongens Tale.)

Odinkar. Dig hjælpe Krist af Nød, min Konge!

Harald. O, jeg har ingen Nød. Se der!
jeg har den Hjælp, som jeg behøver.
Hvem er du ellers? Jeg er Harald,
de danskes Konge, som du ser.

Odinkar. Jeg er kun Kristi ringe Tjener,
men bytted ej med dig; jeg har,
hvad du maa savne: Ro i Sind.

Fjølner. Hold Mund, du dumme Klerk!

Harald. O, lad ham snakke! Det er Løjer
at se, hvordan han skaber sig.

Din Stakkel! er det længe siden,
saa rent du tabte din Forstand?
du har den allerværste Galskab:

Du tænker, du kan finde Ro.
Se paa den store Sten der henne!
den mente og, den vilde staa i Ro,
men ser du nu, hvordan jeg triller
den som et Hjul!

Odinkar. Jeg ser det, men
det Hjul har Mandeben til Axel,
og bliver smurt med Mandesved
og Mandeblood; det maa vel trille.

Harald. Ja, deri har du Ret: det hjælper,
at den blev smurt med Mandeblood,
men derfor skal den ogsaa trille;
thi alt, hvad der er smurt med Blood,
maa aldrig stilles, aldrig stedes.
Det kan du ogsaa se paa mig:
jeg er nu gammel, grumme gammel,
men jeg kan aldrig have Ro.

Odinkar *(sagte.)* O Gud! saa mærkede du Kain,
saa dreves om den første Brodermorder. *(højt.)*
Men sig mig, Konge! hvor skal Stenen her?

Harald. Det skal jeg saa Mænd sige dig.
Du véd, min Moder hun hed Thyra,
min Broder hed Knud Daneast,
thi danske godt ham kunde lide.
Min Moder holdt dog mest af mig,
thi naar hun sang, saa sad jeg stille
og lærte noget udenad
af det, hun sang; og naar hun spurgte,
om ligesaa jeg vilde sjunge
og være kristen, dersom jeg blev Konge,
saa svared jeg bestandig: ja;
fordi mig tyktes, det var herligt
at være Konge, — som det ogsaa er.

Jeg hørte tit, hvordan min Moder sukked,
naar nogen nævned Knud, og tit
hun sagde til mig: Hvis han lever,
saa bli'r du aldrig Konge; han,

den Hedning, bliver det. Da tænkte jeg mange Gange paa, om og det just var sagt, han skulde leve; en Klerk fortalte mig, det var en hellig Idræt, ham at dræbe; jeg dræbte ham; min Fader Gorm, han døde flux af Sorg og Harm; saa blev jeg Konge.

Odinkar. Dyrt var Kjøbet.

Harald. Hvordan? Var det saa dyrt? Du er jo ogsaa kristen, og min Popo har sagt, at Kristendommens Urt des bedre gror, jo mere Hedningblod den gødes med. Og Knud var Hedning og kom til Helved. Men til Himmerig skal jeg, fordi jeg fik ham fældet.

Men vé du hvad? Det er dog tit, jeg tror, at baade du og Popo og Thyra løj og narrede mig kun. Mig tykkes da, at jeg er Høder, som myrdede sin Broder Balder, den elskede, — og Fjølner! du, du er da Loke: du mig raadte at overfalde Knud om Natten med mange flere Folk. Naar mig man smider i det sorte Helheim, saa skal du bindes her paa Stenen med Palnatokes Tarme. — Stenen? ja den triller herlig, hopsa! hopsasa!

Odinkar (sagte). O, vé det arme Mandebryst, hvori med Himlen Helved strides! Men dobbelt vé det Helvedbryst, hvor Satan uden Strid regerer!

Harald. Men ser du nu, den Sten skal staa paa Thyras Grav; thi jeg vil glæde min Moder med en værdig Bøtasten. Den har kun én, en lille Rune, men den er ristet med mit Sværd, som dyppedes i Hedningblodet. — Naar Gorm kun ikke bliver vred!

Men det er sandt, — o, det var herligt! Da Knud han skulde til at dø, da sagde han, jeg skulde myrdes paa ligedan en Sten. I Fald jeg nu blev myrdet af en Hedning, saa kunde Gorm jo faa en Sten, som ogsaa var ham kjær. Ej sandt? det kunde jo gaa lige op.

Nej, vil du se, der sprang jo Rebet,
og hele Flokken drat omkuld!
Den vil nok ikke trille længer.

(Dybt bevæget gik Odinkar bort, og mælte, som han gik:)

O, ve de arme, som opsluges maa
af dybe Kløft imellem Krist og Odin!

(En gammel Mand kom hastelig gangende og søgte lige paa Kongen.)

Harald. Du gamle Graaskjæg! har du set
et større Hjul end det at trille?

Den gamle. Hvad kan ej trille, naar der kun
er nok om Værket! — Vil du sige
mig, Konge! hvad dig tykkes størst:
den store Sten, hvad heller Landet,
den væltes paa? Thi jeg har set,
at hele Danemark kan trille.

Harald. Du er da ogsaa gal. I Dag
har alle, tror jeg, tabt Forstanden.

Den gamle. Hvis du har og Forstanden tabt,
da har i Dag du meget mistet;
thi aarle, ret som Sol gik op,
paa Viborg Ting du Danmark misted.
Din Søn er kommen her i Fjord
med Palnatoke.

Harald. Hvad? med Palnatoke?
Har Svend da rigtig sanket op
de døde Ben og sat dem sammen?
Dog det er sandt, din Stakkell! du er gal.

Fjølner. Det er dog vel kun Løgn, du gamle!
at Palnatoke skulde leve end?

Den gamle. Du kan jo faa det selv at se; thi længe
det varer ej, før han er her;
og der var mange Mænd paa Tinget,
som vilde med her hen at se,
om I nu og var blevet færdig
med jeres Sten. De mente, at
da nu saa meget skulde flyttes,
saa var det bedst at flytte alt.

(Harald vendte sig, i Tanke, at Odinkar stod der end, og mælte:)

Den Sten kan vist ej heller trille,
undtagen den bli'r smurt med Blod.

(Hurtig sankedes Flokken og slog en Kreds om Kongen og Fjølner; men den gamle gik
hastelig ind i Skoven.)

Fjølner. I tapre Jotlands Mænd! jer Konge . . .

Harald. Hold Mund! jeg kan jo snakke selv.
I véd, jeg har en Søn; jeg avled
ham just en Gang, da jeg var gal,
og derfor er han vred, og kommer
her, for at slaa mig selv ihjel.

Nu er jeg klog og har i Sinde,
den Ting skal gjøres om igjen:
Han er kun vred, fordi han lever,
derfor vil jeg ham slaa ihjel;
saa tænker jeg, han bli'r fornøjet.

Jeg ser, den Sten vil ikke bort
fra Fjorden; en tre, fire Stykker
af jer kan nu gaa hen igjen,
og bære den paa jeres Skuldre
til Fjorden, og saa snart som Svend
da kommer, skal I strax den smide
i Panden paa ham. I kan tro,
at han vil føle, hvor den rammer;
saa dumper han med den til Bunds,
og I skal se, hvor det vil boble.

Nu! skynd jer! Hvorfor nøle I?
I mene, det er Synd for Stenen:
den kan vi trække op igjen!
Nu! vil I ikke? ja, saa kan jeg selv.

Fjølner. Der ganger Harald, eders gamle Konge,
hans Fødder vakle, skallet er hans Isse.
Da I opvoxte, graanede hans Haar;
men Himlen gav ham dette lange Liv,
paa det at eders Sønner skulde skue
i ham hans Moder, Thyra Danebod:
hun, som bespiste eders Oldefædre
og redded dem fra Sultens tunge Død,
som Heder rydded, og som Landet bygged,
som rejste Danevirke op med Kraft
til Jotlands Værn, som ikke end i Døden
fra eder og fra Jotland vilde skilles.

Kong Harald kaldte jer. End før sin Død
paa Thyras Høj en Sten han vilde rejse,
som gjennem Aldre kunde vidne om,
hvor elsket Thyra var, hvad Jotland mægted.
I knurred over store, tunge Værk,
og ej det undred mig: I aldrig Thyra
har set, I saa' ej, hvad hun led
for eders gamle Oldefædres Skyld.
Men medens Harald ægger jer til Vrede,
fordi han er en alt for kjærlig Søn,
da kommer Svend, hans egen Søn, med Vaaben
og med en Vikingsflok, at dræbe ham
og hærge Landet, som hans Sæd mon være.
Der Harald spurgte denne onde Færd,
af Sorg, I hørte det, sit Vid han tabte.

Jeg fulgte ham i trende Snese Aar,
 min gamle Fod mig knap vil bære længer,
 og Haanden ryster; men endnu en Gang
 til Hævn for Harald skal jeg Sværdet løfte.
 Vil I gaa med til Strid for Thyras Søn?
 Hvad heller vil I Oldingen forsage,
 og hylde Æsas, Trællekvindens Søn?

Flokken. (Med Bulder og Gny.) Til Strid, til Hævn for
 Thyras Søn!

(Mørk var Natten. Harald og Fjølner ginge frem med en Flok Hirdmænd og vare komne i Lunden, nær som hin store Sten laa omvæltet.)

Harald. Hvor er vi? Er her ingen Stub
 og ingen Sten, hvor jeg kan hvile?

Fjølner. Men, Herre Konge! hvorfor vilde du
 ej blive paa dit Skib og hvile?

Harald. Jeg kunde ej; det stærke Vaabengny
 blev ved at dundre for mit Øre.
 Jeg véd ej selv, hvordan det er:
 mig tykkes, jeg var glad i Morges;
 nu er jeg saa bedrøvet og beklemmt.

Fjølner. Det maa du ikke være, Herre Konge!
 Alt kan jo blive godt endnu.
 Vi sejrede, og Svend kan ikke flygte;
 i Morgen er han i din Vold.

Harald. Og er det derfor godt? Ham kan jeg dræbe,
 men ikke Angsten i mig selv.

Nogle af Flokken. Her er en Sten.

Harald. O, lad mig komme
 der hen! — Saa! det var godt. Men, hul
 hvor det er mørkt og sort og skummelt!
 Kan I ej tænde os et Baal,
 som dog kan lyse lidt i Natten?

(Id blev gjort, og hurtig blussede de tørre Grene. Hirdmændene lejrede sig trindt Baalet, men Fjølner stod mørk, grublende ved Kongens Side og lænede sig mod Stenen.)

Hvad skal jeg gjøre, Fjølner! skal jeg ej
 i Morgen mig med Svend forlige?
 jeg dør dog snart, og kan ej længer selv
 regere.

Fjølner. Skal da Palnatoke leve?

Harald. Ja, Palnatoke! Hvem kan dræbe ham,
 som kunde løbe ned ad Kullen
 og leve dog? Endnu har Odin Magt,
 da sine Venner han formaar at frelse.
 O, vidste du, hvor mat og syg jeg er!
 Paa Strid og Had jeg ikke mer kan tænke,
 i Hjærtet faar jeg aldrig mere Ro;

men uden for mig vilde jeg saa gjærne
dog have Fred; maaske jeg kunde da
lidt mere rolig lægge mig i Høj;
thi du kan tro, min Tid er snarlig omme.

Fjølner. Du skulde sove, det vil styrke dig;
det andet skal nok jeg besørge.

Harald. Ak nej! jeg har jo sovet længe nok,
jeg vaagned først ved Sværdelarmen;
men Sønnen har ej kvæget mig.
Jeg laa og drømte om saa meget:
om Knud og Gorm og Thyra. Nej,
jeg vil ej sove mer. O! kunde
jeg have tænkt mig denne Stund,
jeg vilde aldrig været Konge.

Et andet Sted i Skoven.

Palnatoke stod ene, lænende sig mod en gammel Eg.)

Saa skal da Jætter altid sejre!
Saa er da Asers Magt forbi paa Jord!
Dog nej, det kan, det maa ej være.
Og dog, — hvad bringer vel den Dag,
som ruges ud i dette fæle Mørke?
Ja, bragte den mig Helledød!
men Sværde vil mig ikke saare.
Da Hildur sveg os, trængte jeg
mig ind i største Mandevrimmel,
men kunde hverken vinde eller dø,
og fanges jeg? Nej, før mit eget Sværd
skal sende mig til Valhals Guder.
Og hvorfor ikke nu i denne Stund,
som er min egen? Hvi fremdrives
jeg saa? Hvad kan vel findes her?

(Uvilkaarlig fremgik Kæmpen og standsede pludselig.)

Hvad blusser hist? Er det et Baal?

Hvad aner mig! (Nærmere gik han.)

Ja, det er Valhals Lynglimt!

Hvem er vel det, som sidder dør
paa Stenen? Er det ikke Harald!
Det er, det er den fejge Nidding, som
i Dag jeg søgte, men ej kunde finde,
fordi han fjæled sig. — Nu vel!
saa dø da Niddingsdød, du Nidding!

(Ud drog han Pilen og lagde den paa Buen; vel vilde han sigte i Halvmørket, thi det tyktes ham, som denne Pil skulde skille Krists og Odins Trætte.)

Ved Stenen.

Harald. Hvad er det gule vel, som skinner hist?

Fjølner. Jeg intet ser; det er vel Luen,
som kaster Skinnet paa et Træ.

Harald. Men Luen skulde ikke skinne saa;
der kunde komme en og se os her.
Jeg er saa bange, slukker Ilden!

(Pilen fløj og ramte hart under Hjærtet.)

Harald. Jeg dør, — o Kristus! Kristus eller Odin!
O, hvilken Gud tør jeg vel dristig nævne?
Ak ingen, ingen! Jeg maa dø alene.

Femte Samtale.

Viborg-Ting.

Palnatoke. I mange Hundred Aar sig ej har sanket
en saadan Mandeflok i Ring:
fra Øresund og Blekings fjærne Kyster
til Jotlands Grænseskjel er ej
en Ø saa liden, ej et Syssel,
hvorfra jo her ses Mænd i Kreds.
Men heller aldrig er i Danmark stævnet
et saadant Ting; og aldrig drev
saa stor en Nød de gamle Fædre
til Stævne. Nys er død en Drot,
hvis Hylding faa af os kan mindes.
Dog, før er Konger døde, og med Ret
vi for den døde os en ny udkaare.
Men mer vi tabte i de sidste Tider,
thi vore Fædres Guder tabte vi;
først nu er Danmark høvdingløs at nævne.
Vi kom her, for at kaare os en Konge,
og for at kaare Guder. — Siger nu!
hvorum skal der vel handles først:
om Kongen eller om de høje Guder?

Flokken (med Gny.) Om Guderne, om Guderne!

Palnatoke. Velan!

saa vælger da imellem Krist og Odin,
imellem ham, som blev fra Arilds-Tid
i Danmark dyrket, som gav Sejr
til Fædrene, og efter stolte Liv
paa Jord dem favnede i Valhal;
og ham, hvis Dyrkere vi selv
og vore Fædre have kjækt betvunget
ved Odins Hjælp, som bruge Kors for Sværd
og fare ned til Helas skumle Bolig,
hvor giftig Taage hvert et Aandedræt
forpester, og hvor evigt Mørke ruger!
Ej begge kan I tjene; og kun Børn,
ej Mænd det egner saa at vakle.
Thi vælger nu med velberaadet Hug
imellem Kraft og Svaghed, Krist og Odin!

(Nogle tav, men flere vare de, som raabte:)

Ej vil vi dyrke hviden Krist,
men Odin: Thor og Frej og Odin.

Palnatoke. Naar det er eders faste Vilje, naar
I har besluttet, at de høje Aser
skal ene være eders Guder . . .

Odinkar. Stands,
du Hedning! og forfør ej Folket,
og bind ej Munden paa de mange her,
som døbtas, og som mærkedes med Korset!
Frem, kristne Mænd! bejender eders Tro,
og siger, hvem det er, som I vil dyrke!

(Frem traadte en Flok og sagde efter, saa som Odinkar mælte:)

Paa Kristus, paa hans Fader og
den Helligaand vi tro, men ikke
paa Odin eller nogen Afgud.

Palnatoke. I Mænd, som holde ved den gamle Sæd!
som sankes vil med eders djærve Fædre
paa Odins Bænk i skjoldbelagte Sal,
som vil hos Freja favne eders Møer,
som tør i Ragnarokes haarde Strid
for Aser kæmpe, staa mod onde Jætter!
o, skynder eder hen i Guders Lund!
o, dvæler ej hos denne vantro Skare! —
Hofgoder, I, som Odin ynder! frem!
og følge hver, som vil i Valhal glædes!

(Tavse vandrede Goderne fort, hartad al Skaren fulgte, og kun en liden Flok blev hos Odinkar.)

Offerlunden.

(Højt løftede sig Alteret i den aflange stensatte Krinds, og Folket udbredte sig paa Sletten.)

Goderne.
Smitted en vanhellig Fod
hellige Kreds,
hastelig visne den Fod!
Kredsen er ren.

Stenene stande i Kreds,
tre Gange tre Gange ni.
Tre Gange drage vi rundt,
runt om den hellige Kreds.

Hammerens Tegn
vier og værger.
Jætte og Trolde!
viger for Hammerens Tegn!

Kraftens hellige Sten!

længe du stod
øde i Gudernes Lund,
tavs og forladt.
Atter vi knæle paa Sten
trindt om din Fod,
Odin har vundet i Nord,
stor er din Pris.

(Derpaa rejste Goderne sig og omginge
Altret med Kvad:)

Avstri og Vestri,
Sudri og Nordri,
Dværgerne, bære
Himlen paa Skuldre.
Saa bære fire
Stene mod fire
Hjørner den høje,
hellige Sten.

Mægtige Guder!
 skuer til Jord!
 svæv over Lunden,
 venlige Njord!
 Noatuns Konge,
 Altrenes Drot!
 sku du vor Idræt,
 lyt til vort Kvad!
 (En Hest droges frem.)

Goderne.
 Solen og Maanen
 skinned paa Himlen,
 straalende Freja
 skinned i Sal;
 listige Jætter
 vilde dem røve,
 Hesten dem redded;
 derfor er Hesten
 Aserne kjær.

Solen og Maanen
 skinne paa Himlen,
 straalende Freja
 skinner i Sal;
 Jorden oplyses,
 Hjærtet oplødes,
 Hesten det voldte;
 derfor vi ofre
 Hesten til Aser
 her udi Lund.

En Gode.
 Kniven jeg sliber,
 hvislende piber
 tørstige Sten.

En anden.
 Piblende Vædske,
 snarlig skal læske
 tørstige Sten.

(Torden rullede i Skyen.)

Goderne (til Folket.)
 Avkathors Vogn!
 Hører du hellige Døn?
 Valhals forsonede Guder
 nærme sig. Knæl!
 Bed dem med luende Andagt
 blive os nær!

(Folket knælede, stærkere rullende nærmede sig Tordenen, og et mægtigt Lyn rammende Hesten.)

Goderne (til Folket.)
 Skued du Straalen,
 hvor den sig hvirvled
 ned over Kredsen,
 sagtelig rørte
 Alterets Kanter,
 hvor den med Raslen
 nedsank i Hestens
 viede Tinding?

Hellige Guder!
 selv har I kaaret
 Offeret nu.
 Kniven er hvættet,
 brat vorder tvættet
 Alterets Sten.

Det flyder, det flyder,
 i Bollen sig gyder
 det rygende Blod;
 mod Himlen det ryger,
 mod Gudernes Borg,
 og Tejnen bestryger
 den mossede Sten;
 graa var dens Lød,
 nu er den rød.
 Saa staar i Kampen
 graa Væv af Stridsmænd,
 faste som Kamp:
 graa stander Væven,
 rødmer i Kampen,
 skifter sin Lød.

(til Folket.)

Skuer du Odins
 hungrige Fugle?
 hører du Ravn
 skrigende i Luft?
 Vel har behaget
 mægtige Aser
 selvkaarne Offer.

Pris da de vældige
 Guder i Valhal!
 Drik deres Minne!
 Kæmp deres Strid!

Kongsgaarden i Viborg.

(Det var silde, og halvdrunken sad Svend med sine Mænd om Bordet.)

Svend. Hvor er min Fosterfader Toke?
Han tidlig gik fra fulde Horn;
han bliver gammel, kan jeg mærke,
og elsker højt sin Nattero.
Men, Fjølner! gamle Skjælm! hvorledes
kan det vel være, du er her?
Din Krop er dog endnu lidt ældre.

Fjølner. Ja, Konge! jeg har aldrig haft
for Skik paa egen Mag at tænke.
En Tjener skal jo tjene; og kun slet
det sømmer sig for ham sig selv at raade.
Mit Øje mente, at det fik sit Lys,
for vel at agte paa min Konges Øje,
og prøved aldrig paa at lukke sig,
saa længe det saa' Kongens aabent.
Saa tjente jeg i trende Snese Aar
Kong Harald; saa jeg Svend vil tjene.

Svend. Det kan jeg lide, gamle! saa jeg vil,
at alle mine Mænd skal tænke.

Fjølner. At alle skulle tjene dig saadan,
som de din Fader Harald tjente?
Om Palnatoke dig nu tjente saa
som Harald, var du dermed tjent?

Svend. Hvordan? Jeg er jo ikke Harald.
Sig mine Hirdmænd: de kan gaa!
Kom saa igjen!

(En Stund sad Kongen og grublede frem og tilbage, som Sæd er hos vaklende Naturer; og paa det sidste vilde han høre sig selv, for at vide, hvad han tænkte.)

Hvor det dog løber
mig rundt i Hovedet! Jeg véd
ej, om det Mjøden er, som avler
de sære Tanker i mit Sind.
Men Toke har mig jo opfostret
og gjort til Konge. Skam dig, Svend!

Fjølner. Du sagde mig jo, Herre Konge!
jeg skulde komme hid igjen?

Svend. Jeg siger, at jeg véd ej, hvad jeg sagde;
men hvad du sagde, var vist vel betænkt.

Fjølner. Og skulde jeg da tale til min Konge,
og ikke tænke først? hvad heller var
det ret at tale, som jeg ikke tænkte?
Det har jeg aldrig gjort, og gjør det da
end mindre nu paa mine gamle Dage.
Kan du ej Sandhed lide i din Gaard,
saa jag mig bort! Og jeg vil bede Toke
at give mig en Jordplet for min Arv,
hvor jeg kan dø i Ro.

Svend. Aa Sludder, gamle! jeg mente kun, at hvad du sagde før om Palnatoke, var, fordi du vilde, jeg skulde hade ham som du.

Fjølner. Jeg hader ham, og hader ham med rette; men hvad jeg sagde, sagde jeg, fordi jeg ikke under dig din Faders Afgang.

Svend. Han har jo ikke Harald dræbt.

Fjølner. Just ikke han, men denne Pil det gjorde; og Haanden, som i Buestrængen trak, da Pilen fløj og rammede din Fader, den har dog og lidt Del deri. Jeg kjender Pilen paa dens gyldne Spidse; det er den samme, som min Brodersøn tog af sit Kogger til Kong Harald, da Æblet han af Aages Hoved skød.

Svend. Men denne Pil dog ogsaa kunde have lidt Ærende hos Harald.

Fjølner. Derom vil vi ikke strides. Jeg var Haralds Ven og ældste Tjener. Jeg kun vilde, du skulde se, det var den samme Toke, som Pilen skød, og som i Dag gav sine Guder Skyld for Skuddet. Jeg véd nu ej, om du kan være tjent med Undersætter, — dog, det Ord ej duer, — med Kæmper, som tør dømme Kongen selv og straffe ham paa deres Guders Vegne. Tag dig i Agt! Mer siger jeg dig ej.

Svend. Du faar mig aldrig til at tænke, at Toke, som har fostret mig, hvem Folket vilde haft til Konge, men som mig skaffed Kongenavn, har ondt i Sinde. — Véd du noget, saa lad mig høre! — Hvorfor tier du?

Fjølner. Fordi det dog jo nytter ej at tale. Forglem, at jeg har noget sagt, og tro kun Toke! Han forlader dig sikkert ej; — undtagen hvis en Pil fra Guderne dig traf; da kunde han som en Asadyrker ej beklage dig, men maatte takke Odin.

Svend. Hvordan? Hvad mener du med det?

Fjølner. Hvad Toke mente, da han svor: en Kristen ej mere skulde klæde Kongestol. Om Saxlands Kejser nu dig nødte til Kristendom, — om selv du fandt,

naar sære Jærtegn du beskued,
at det var godt at tro paa Krist,
og alt for tungt at staa imod
saa stærk en Herre; — mon da Odin
ej kunde faa det Indfald, ved en Pil
fra Tokes Haand, at nøde dig til Valhal?

Svend. Men jeg vil ikke tro paa Krist.

Fjølner. Jeg kun forstaar mig lidt paa Troen,
og véd ej, hvilken der er bedst;
men snart er halve Danmark kristnet.
Hvad vil saa du?

Svend. Saa faar vel jeg
at følge Strømmen.

Fjølner. Og naar den du følger,
hvad gjør saa Toke, mener du?

Svend. Hvor véd vel jeg, hvad han vil gjøre!
Din Tale gjør mig hartad gal.

Fjølner. Gid den dig gjorde klog, forsigtig!
Du kjender Jomsborgs Vikingsflok;
du hørte, at i Dag paa Tinge
mer end det halve Folk sig laved til
at hylde Toke; — naar han vredes
paa dig en Gang, hvad saa?

Svend. Jeg ser, at han kan vorde farlig.
Men skulde jeg vel derfor dræbe ham!

Fjølner. Du skulde ligne ham: hel listig
i Dag han Kongenavnet ej
modtog, men vilde heller bie,
til alt blev modent. Dræbe ham,
sig just for dig ej sømmer, men jeg mener,
du gjorde vel, om du ham bød
til Arveøllet efter Harald;
naar Pilen da gik rundt omkring,
naar trodsig han ved Pilen kjendtes,
naar ikkun Haralds Venner sad paa Bænk,
da blev vel Harald Blaataand hævnet. —
Du havde ingen Skyld; men du
sad fastere paa Kongestolen.

Svend. Men var det ej en Niddingsid
af mig, at lokke ham i Snaren?

Fjølner. Saa lad ham være løs saa længe,
til Pilen dig har naglet fast!

Svend. Nu vil jeg sove. Mjøden og din Tale
har rent fortumlet mig; jeg véd
ej mere nu, hvad jeg skal tænke.

Fjølner. Jeg ønsker dig en rolig Søvn,
dog ej saa rolig som Kong Haralds.

Tinghøjen uden for Viborg.

(Det var ved Midjenat, der Palnatoko sad gladelig paa Højen og skuede ud over Landet.)

Palnatoke. O, hvilken Lyst at dvæle her
imellem disse gamle Stene,
som bare Fædrene, hver Gang
en Skjoldung kaaredes til Konge!
O, dobbelt Lyst at dvæle her
i denne Nats det lyse Mørke!
Se, hvor de Stjærner tindre mildt,
som hver af dem var Frejas Øje!

En Skikkelse fremskrider hist;
naar færdes Mænd vel her saa silde?

Hvem er vel du, som vanker om
i Natten, og min Ro forstyrrer?

Odinkar. Jeg kommer for at søge dig;
du ganger her omkring med Gammen
i Mørket, fordi Mørket vandt;
og om din Gammen end jeg spildte,
da var det ret, thi du i Dag
har spildt min Sjæls den største Glæde.
O, Toke! Toke! du har kæmpet
mod Lyset, mod den klare Sol.

Palnatoke. Du er den Klerk, som vilde her paa Tinge
forføre Folket til at tro paa Krist.
Ej er du en af Saxlands fule Munke,
men dansk, og, som mig tykkes, djærv;
hvor kunde du saa skammelig affalde
fra Fædreguder og fra Fædresæd?

Odinkar. Jeg er din Frænde, Odinkar;
som du jeg Aserne har dyrket,
men tjener nu en bedre Gud.
O, Toke! hvorfor vil du ikke
oplade Øjet?

Palnatoke. Kom og sæt
dig her paa Stenen! Vi vil tale
om Gudernes den hellige Natur;
thi, som mig tykkes, er du ingen Daare,
og farer ej med usselt Gjøgleri,
som Popo og de andre Klerke.
Jeg tror paa Aserne, fordi
jeg tror, det saa er Ret; men kunde
du vise mig, det ej var saa,
da og min Tro jeg vilde skifte.

Odinkar. Jeg véd det, Toke! du er ikke Hedning,
som mange ere de det, og ej
du Lyset trodsrer blind i Mørke,

men kun i Mørket ser du Lys;
du elsker kun de kolde Stjærner,
og hader Solens varme Glans.

Palnatoke. Man vorder lad og dorsk i Heden,
naar ej den blander sig med Kuld.

Odinkar. Naar Solen blusser hver en Morgen
i Østen frem, og Stjærner fly,
hvad mener du vel, det betyder?

Palnatoke. Med Natten kæmper Stjærners Lys,
som Aserne med Jætter kæmpe.
I Ragnaroke Aser skal
med Jætter falde; endt er Nattestriden,
og Solen straalere frem i Glans,
det aner jeg ved Morgengryet.

Odinkar. Men, naar nu Jætter kunde fældes
før Ragnaroke, maatte da
ej Aser og med dem forsvinde?

Palnatoke. De maatte; men det kan ej ske,
saa lidt som Døgn kan vorde idel Dag.

Odinkar. Kan Asernes og Norners Fader
ej avle én, som, mere tro
end Odin, Jætterne vil fælde?

Palnatoke. Er Guddomskraften to? Kan Ymers Krop
end staa, naar Ymers Æt udslettes?

Odinkar. Det er et Jærtegn, som vi ej
begribe, men som selv forkyndes
i vore gamle, dunkle Sagn:
naar Jord og alt paa Jorden græder,
da stiger Baldur op fra Hel;
men stiger han, da Ymers Legem
fra Smitten renses, thi det græd.

Palnatoke. Din Kløgt er større, end jeg tænkte.

Odinkar. Alfader sendte ned sin Søn,
og Sønnen steg til Helas Bolig,
der bandt han Jætters fæle Flok,
men Baldur op han med sig førte;
og denne Søn var hviden Krist.

Palnatoke. Hel underligt er, hvad du siger.
Men Aserne! hvor bleve de?

Odinkar. Hvor blive de i Ragnaroke?

Palnatoke. Med Hødur stige de til Gimle.

Odinkar. Med Baldur Hødur steg fra Hel.
Kan du end spørge længer, Toke?

Palnatoke. End spørger jeg: er Kraften to?
Kan blinde Hødur naa til Gimle,

før did ham lyser Surturs Ild?
 Kan Aser uden Kamp nedfældes?
 Og hvem kan bundne Jætteflok
 med Fenrisulv og Midgaardsormen
 udslutte, naar ej stærke Thor
 og tavse Vidar mere aander?

Odinkar. Hvad mener du vel mægter bedst at lyse:
 Alfaders Sol, hvad heller Surturs Ild?
 Naar Aser leve, kan ej Fenrisulven
 og Midgaardsormen dræbes, som du véd;
 men om nu Aserne ej faldt,
 om disse Verdens stolte Guder
 blandt Jætter lagdes fast i Baand;
 om evig dem Alfader straffed
 med evig Kval i Surturs Lue;
 var det da ikke Ret?

Palnatoke. Hvordan?
 kan eders Gud sig selv da pine?
 Og skal det Onde aldrig dø?
 Skal Baldur ej med Hødur bygge
 paa Sejerssletten? Skal fra Fjælderod
 ej Nidhøg drives med sin Ormeyngel,
 og synke ned i Ginunggab?
 Skal alt da én Gang ét ej vorde?
 Skal mer end Gimle være til?
 Det er en ond, en farlig Lære;
 og, trods dens fine Troldekløgt,
 jeg klarlig ser, hvorfra den stammer:
 Alt længe Jætterne med Magt
 mod Aser kæmped, men forgjæves;
 nu stræbe de med sælsom List
 at vinde end i Ragnaroke:
 de vil indbilde os, at alt
 de ligge i et evigt Fængsel;
 naar vi da glemme mandig Kamp,
 og stille vores Liv hensove,
 da ødes Valhal, sorte Hel
 os griber, onde Jætter sejre.

O, ve os! at saa skammelig
 vi Volas dybe Kvad forglemte,
 forglemte Aserne, og kun
 i Templet deres Støtter æred;
 thi derfor misted vi vor Kraft,
 og Jætter Askurs Børn kan daare. —
 O, Frænde! hjælp mig at forny
 de herlige, de svundne Tider!

Odinkar. Nej, Frænde! nej. Hel vel jeg véd,
 paa hvem jeg tror; han sviger ikke.
 Forsonet er jeg med min Gud,

og trænger ej til Valhals Kampe;
ej mer behøver jeg min Lid
til Ragnarokes Strid at sætte;
thi endt er Jætters onde Magt,
og knust er Midgaardsormens Hoved.

Palnatoke. Det mener du? Har du da glemmt
det gamle Sagn om Thor og Hymer,
som ender med de mærkelige Ord:
Vel sige Mænd, da Thor sin Hammer
udkastede, blev Ormens Hoved knust;
men det er sandere at sige,
at Ormen ligger end i Hav
og vinder sig om alle Lande! —
O, tro ej disse onde Løgne!
lad dig ej daare af en Glans,
der blænder, men vor Kraft fortærer!

Odinkar. Ej dræbes Kraften, skjønt ej mer
den mæler højt i Vaabengnyet;
den virker stille, inderlig,
og dræber daglig onde Jætter.

Dog — klart jeg ser, det nytter ej
at ville dig til Kristus føre:
du er stadfæstet i en vildsom Tro,
og ingen Styrke mægter dig at rokke.
Ej vil jeg dømme, thi jeg vil ej dømmes;
og vel jeg véd, din Hug er ikke ond;
men syndig er din Id, og dertil daarlig;
thi medens Kristi rene Lære du
vil standse, prøver du at stille
selv Tiden i sit Løb: den visne Urt
skal paa dit Vink med friske Blade prange.

O, Daare! mener du, fordi
i Dag de gamle Guder sejred,
at længe deres møre, raadne Stol
kan staa, før hel den sønderbrydes?
Se dig omkring, fra Romaborg
til Ejderen har Kristus vundet.

Palnatoke. Men her i Norden, Asers Hjem,
her, hvor den høje, prude Kæmpetro
er groet imellem Klipper frem,
kan den vel og som Klippen stande.

Odinkar. Jeg ærer Fædrene i Nord,
og jeg beundrer dem, som kunde
i Mørket saadant herligt Glimt
opdage, men det er jo svundet.
I Norrig, og i Svithjod selv,
de fleste tro paa egen Styrke;

men mange ogsaa tro paa Krist
dèr, som i Danmark.

Palnatoke. Er vel Glimtet,
som du det kalder, svundet her i Nord,
fordi hel faa det skue nu om Tide?
Er Solen og forsvunden, naar i Sky
den hyller sig, ja selv naar den nedsynker
ved Aftenstid? Dog, var det endog saa,
at Kristus kunde vinde her i Norden,
da stander Jomsborg dog, og kan dens Kæmper
end ej, som er min faste Tro,
indsætte Odin i sit Odelsrige,
i deres Æt dog vist et Skin af Nord
skal leve evig.

Odinkar. Evig, Daare!
Det vorder lagt i Høj med dig.

Palnatoke. Saaledes stode disse gamle Stene
igjennem mange Hundred Aar;
naar Storme sused gjennem Skoven
og rev fra Jord den stærke Eg,
da stode de; kun Mossets Trævler
for Vinden svajede hid og did.
Saa kan vel ogsaa Jomsborg stande,
den store Sten, som jeg har rejst;
thi den har ingen Rod i Jorden,
den staar kun paa den, og først da,
naar Jorden revner, kan den synke.

Odinkar. Ja, du har sagt det: Spaadom er din Trods;
thi som jeg stod og stirrede mod Himlen,
da saa' jeg underlige Stjærneskud
og sæere Syner, som mig Aanden siger,
stadfæste dit forvovne Spaadomsord.
Ja, Jorden skal sit Svælg oplade,
og dèr skal Jomsborg synke ned;
og vore Ætmænd skal ej vide,
hvor fordem stod den stolte Borg.
Naar da en Saga dem fortæller
om denne Nat og dine frække Ord,
da skal de korse sig med Gysen,
og knæle dybt i Støv for Krist.

Sjette Samtale.

Jomsborg.

(Ene, fordybet i sig selv, sad Palnatoke i Salen med et runedækket Skjold for sig paa Bord, og ejmærkede han, at Vagn var indkommen. Et Aar var henrundet, siden Vagn drog til Bretland, og nu stod han længe, stirrende tavs og forundret paa den gamle, indtil han paa det sidste maatte udbryde:)

I Guder! hvem er denne Olding,
som sidder hist, nedbøjet over Skjold?
Er Palnatoke død? Er det hans Dravge,
som sidder her ved Midjedag? (Nærmere gik han.)
Er du dig selv, den stærke Palnatoke?

Palnatoke. Hvem tør forstyrre her min Ro?
Jeg er jo død og lagt i Højen,
og sover paa det gamle Skjold,
som før jeg bar i Sværdelegen,
og drømmer om mit Liv paa Jord,
om Aserne og deres Kampe. —
De Spyd, som for dum bare Odins Sal,
har grumme Jætter nu omstyrtet,
og Tagets blanke Skjolde rulled ned.
Ej Aser og ej Valhal kan jeg finde,
og derfor maa jeg arme ligge her.

Vagn. O, løft dog Hovedet og se mig, Toke!

Palnatoke. Hvi stander der du unge Mand, med Sværd
ved Lænden, klædt udi den haarde Brynje?
O, skynd dig! lad dem hurtig smedde om
til Hakke og til Spade! Grav i Jorden,
at du kan blive kjendt med den,
og faa den til at favne venlig
de trætte Ben, naar du bli'r lagt i Høj!
thi der er intet, intet Valhal mere.

Vagn. Hvad? Toke! har en Sejdmand koglet
ud af dit Sind den høje Kløgt,
som gjennem hver din Idræt skinned
og lagde Kæmpekraft i hvert dit Ord?
O! har du glemt, at du er Palnatoke,
at jeg er Vagn, hvem du har lært
de høje Aser at tilbede,
og at forstaa de gamle Kvad?
O, vaagn dog op af denne onde Dvale,
der tifold værre nævnes maa end Død!
O! kan du ikke længer noget mindes?

(Nu løftede sig Palnatoke, som vækket af den dybeste Søvn.)

Sejdmand, Troldmand.

Palnatoke. Jo, raske Vagn! Nu mindes jeg fuld vel mig selv og dig; men ofte det med mig er saa underligt; jeg ikke véd, hvad selv jeg mæler. Henvejret er min fordums Kraft, og jeg er vorden svag og gammel.

Vagn. Er jeg maaske ej heller mere ung? Har mange Aar maaske i Bretland jeg sovet hen? Jeg kunde selv mit Vid forlise ved et saadant Jærtegn.

Palnatoke. Ja, Frænde! det er vist et Jærtegn, som varsler om de store Guders Fald. Kom! sæt dig hos mig ned paa Bænken! da skal du lære, hvi saa brat min Styrke og mit Mod jeg tabte.

Du saa', hvor stærk og fro jeg var, da sidst vi skiltes her i Jomsborg. Jeg stirred efter Snækkens Mast, indtil dens Top var hel forsvunden; da saa' jeg ned paa Bølgen hist, som vælter sig mod Borgemuren, men rokker ej den mindste Sten; jeg talte mine Aar, mig tyktes, at som en Mur jeg trodsed Tidens Strøm; jeg skued hen mod Danmarks Kyster, min Fostersøn kom mig i Hug, og gladelig jeg der ham skued sidde paa Kongestolen, høje Aser tro. — Og denne Svend, hvem nys jeg gjorde mægtig, han har til Løn nu gjort mig svag.

Vagn. Den svage! Hvad kan han vel gjøre?

Palnatoke. Det svage mægter intet ved sig selv; men naar det stærke man behøver, det virker meget ved Uvirksomhed. Hvis nogen griber fast om Sivet, og tror, han har en Vidje i sin Haand, hvad da?

Vagn. Da skuffes han, som du, i Fald du mente, Svend var kraftig; men selv han ikke vorder svag.

Palnatoke. Naar kun i Vidjen han saa' Livets Redning, han blev det dog maaske. Dog her er ej om eget Liv at tale; hel ofte har jeg ingen Redning set,

og aldrig dog jeg svag har gruet;
men denne Gru, som jeg saa kjæk forjog,
nu hævner sig paa mig i Alderdommen.

Jeg saa' i Svend den sidste friske Gren
paa Skjoldungættens tørre, møre Stamme;
jeg mente, at af den et Ror
til Danmarks Skib end kunde skæres:
til Skibet, som de gamle Guders Hær
til Asgaard atter skulde bære,
men som blev tumlet om i Hav
af Sønden- og af Nordenvinde.

Det gamle Ror jeg smed i Hav,
og stræbte glad det ny at raade;
det bøjed sig for Vindepust,
jeg nær var falden selv i Havet;
jeg maatte slippe det af Haand,
og nu omtumles atter Skibet:
jeg gruer for, hvert Øjeblik
at se det synke ned i Svælget,
med Valhals Guder og med Nordens Kraft.
Se! det har Svaghed gjort, og jeg
er hurtig vorden svag og gammel.

O, hør det, Vagn! Min Fostersøn,
hvem jeg har sat paa Kongestolen,
har villet myrde mig med Svig.
Til Haralds Gravøl bød han mig,
og vilde gjort det til mit eget.

Vagn. Og end du nøler! End du ej
har knust den usle, fejge Nidding!
O! har da Jomsborg ingen Mand,
som hævne vil sin svegne Høvding?
Ved Mjølner og ved Asathor . . .

Palnatoke. O, ti, min Søn! O, sværg ej saa!
Hvad Norner skar, kan ingen slette;
og vist er det ej Mandeværk,
at Odins Æt er saa hentæret:
at Knud og at Guldharald faldt,
at Svend nu ene er tilbage. —
Skal jeg da med min sidste Kraft
vel Skjolds den sidste Ætmand knuse?
Maaske han vorder dog endnu,
hvad ikkun ene han kan vorde.
Og sker det ej, da maa det sandes,
at Asers Vælde er forbi,
at hviden Krist dem har betvunget.

Vagn. Har du dit eget Jomsborg glemt?

Palnatoke. Saa længe jeg var stærk, da mente jeg: intet bøjer Jomsborgs Styrke; men da selv jeg er bleven svag, hvad kan da ikke Jomsborg vorde! hvad er vel stærkt som Ygdrasil! og Orme dog den undergrave.

O! kunde du i Borgen vorde Høvding, da sank med mig i Graven ej mit Haab; men, Sigvald, — nu jeg kjender ham til fulde: hans Kløgt er Jættekløgt, og dog — blev han ej Høvding, ødtes Borgen; thi han har vundet Flokkens Gunst.

Vagn. Jeg kan ej lyde Sigvald.

Palnatoke. Vil du slukke det sidste Glimt af Haab, jeg har i Døden: at du en Gang, naar Sigvald vorder kjendt af alle som af os, kan vorde Høvding? O, lov mig, Vagn! du stævner ej her fra, saa længe Jomsborg ejer gjæve Kæmper!

Vagn. Jeg lover meget; men jeg lover det.

Palnatoke. Du lover det! Jeg véd, du holder Løftet; og dog det end mig bæres for, at du ej bliver her ret længe, naar jeg er død. Men derfor vil jeg ikke heller lægges her i Højen; til Fyn du føre skal mit Lig og jorde det hos Olufas; mig tykkes, jeg der vil være nærmere ved dig.

Vagn. Dit Jomsborg vil du selv forlade, Tokel! Maa da og ikke alle dine Kæmper fly?

(Nu indtraadte Sigvald med et Sendebud fra Svend.)

Sigvald. Her er en Dansk, som søger dig, for onde Tidender at bære.

Palnatoke. Hvad Tidende kan længer nævnes ond?

Sendebudet. Til dig jeg flygted, for i Ro at dyrke de høje Aser, thi din Fostersøn har taget ved den kristne Sæd, og byder den i alt sit Rige; men Asers Altre styrter han omkuld.

Palnatoke. Min Fostersøn omstyrter Asers Altre Nu, Krist! nu vinder du i Nord.

(En Stund henfaldt han i dyb og mørk Tavshed, men løftede sig omsider pludselig og kvad:)

Højt blæser Hejmdal,
Horn er i Luft,
Odin rider til
Mimers Brønd.

Højt galer guldkammet
Hane, og vækker
Hærfaders Kæmper;
sodbrune Hane
galer i Helas
Sale for nedent.

Vist maa jeg ile,

ile at stride
hisset paa Vigrids
luende Slette;
her er det ude.

(Til Vagn:)

End kan du skue
i mine Hænder
hellige Mærke;
rist nu med Sværdsod
dybt gennem Huden!
da skal med Blodet
Aanden udfare.

(Første Gang var det, men og sidste, at Vagns Haand skjælv om Sværdehjaltet.
Han ristede, og Palnatoke nedsank livløs.)

Paaske-Liljen.

(1817.)

Sig mig, Blomst! hvad vilst du
her?

Bondeblomst fra Landsbyhave,
uden Duft og Pragt og Skjær!
hvem est du velkommen Gave?
Hvem mon, tænker du, har Lyst,
dig at trykke ømt til Bryst?
Mener du, en Fugl tør vove
Sang om dig i Danmarks Skove?

Mener du, om Harpestræng
end jeg slog, med dig for Øje,
nogen vil fra Blomstereng
Øret til de Toner bøje!
Vedst du ej, at her i Havn
est du kun et Øgenavn!
Mener du, at jeg har Vilje
til at nævnes Paaskelilje!

Ja, du vedst, til hvem du kom,
vær velkommen, Paaskeminde!
Du mit Hjertes Helligdom
aldrig skal tillukket finde;
tone skal med Højtidsklang
over dig min bedste Sang,
tone skal den i min Hytte;
døve sig, hvo ej vil lytte!

Lever op i Sind og Hu,
stander op af eders Grave,
Barnedage! følger nu
med mig ud i Faders Have!
Lad mig, under Paaskesang,
Kirkeklokkens Højtidsklang,
Blomsten til mit Hjerte trykke,
Bryst og Hoved med den
smykke!

Vinterblomst! du melder Vaar,
fold dig ud i stille Kammer!
Ved Guds Værk og egne Kaar
sig kun Verdens Daare skammer.
Spotter kun min ringe Dragt
uden Glans og Farvepragt!
Selv jeg paa den sorte Tilje
nævner mig en Paaskelilje.

Ej i liflig Sommerluft
spired jeg paa Blomsterstade,
ej saa fik jeg Rosens Duft,
ikke Liljens Søilverblade;
under Vinterstorm og Regn
sprang jeg frem i golde Egn;
ved mit Syn kun den sig fryder,
som har kjær, hvad jeg be-
tyder.

Bondeblomst! men er det sandt:
har vi noget at betyde?
Er vor Prædiken ej Tant?
Kan de døde Graven bryde?
Stod han op, som Ordet gaar?
Mon hans Ord igjen opstaar?
Springer klart af gule Lagen
Livet frem med Paaskedagen?

Kan de døde ej opstaa,
intet har vi at betyde,
visne maa vi brat i Vraa,
ingen Have skal vi pryde;
glemmes skal vi under Muld,
vil ej Voxet underfuld
smelte, støbes i det dunkle
og som Lys paa Graven funkke.

Paaskeblomst! en Draabe stærk
drak jeg af dit gule Bæger,
og som ved et Underværk
den mig hæver, vederkvæger:
Svanevinge, Svanesang,
synes mig, af den udsprang,
vaagnende jeg ser de døde
i en Paaske-Morgenrøde.

Sværmer jeg? Ja, sværmer du,
Saga! over Tidens Bølger?
Dig det var, jeg kom i Hu,
flyver kun, naar dig jeg følger.
Dronning over Gravens Folk!

est ej du de dødes Tolk!
Jo, og hvis de ej opvækkes,
skal med Spe dit Spir og
brækkes.

Har du ej din Borg saa bold
under sorte Marmertilje!
Fører selv ej i dit Skjold
du den gule Paaskelilje!
Ligger ej din Glans, dit Guld
og din Fjederham i Muld!
Kan ej brat de Graven bryde,
intet har du at betyde.

Hvis sig over denne Nat
ej en Paaskemorgen hæver,
som et Gjenfærd tomt og mat
over Gravene du svæver;
snart da skal Afgrundens Trold
kløve kjæk dit Arilds-Skjold,
mane dig, med al din Længsel,
ned i evigt Mørkes Fængsel.

Svæv da over Tidens Hav
did, hvor Stenen Lyset dølger!
Svæv til Herrens lukte Grav!
Jeg med Tro og Haab dig følger.
Lad os dør ved Klippens Fod
se, om Herren ej opstod!
Se vi ham i Glans opstige,
o! da kommer vist hans Rige.

(Den hellige Grav.)

Tiberinus. Hul hu! Det var en Post, jeg havde
dør!

Om jeg saa kunde blive rig som Krassus,
saa stod jeg dør dog ingen Time til.
Hvad i al Verden skal og det betyde,
at sætte Folk paa Vagt for ingen Ting,
for døde Legemer og Galgebakker!
I ler. Ja, ja! I skulde bare set,
hvordan det blussed, gnistrede i Luften!
I skulde prøve, hvad det er, at staa

saa mutters ene, som man stod paa Gløder,
og saa at høre, — hul der henne fra,
hvor Korset staar, — hvordan det hyler.
Der kommer Tacitus, spørg ham kun ad!
Han, véd I dog, er ikke let at skræmme;
men jeg tør vædde, han har ogsaa haft
sit Mod behov, for ej at smøre Hæle.

Alle. Hej! hør dog Tacitus! Kom lidt her hen.

Tacitus. Hvad nyt! Hvad Galskab er der nu paa Færde?

Rufus. Il splinternyt, rent nybagt Spøgeri;
den arme Tiberinus vil besvime:
En ildrød Drage, som en Elefant,
har taget ham med Snabelen ved Næsen;
kom, vil du se, hvor den er rød endnu!
Og tænk kun ikke, det er af Falerner!
Ja, hør nu mer: han vilde løbet bort,
men drattede saa lige ned i Orkus
og hørte der livagtig Tantalus,
hvordan han brøled med den tørre Tunge,
til Gru og Gysen for en tørstig Sjæl.

Tacitus. Ja saa! Var det saa alt, hvad I mig vilde?
Jeg trænger ellers ikke til at le.

Tiberinus. Ja, Rufus, véd du nok, er stærk i Munden,
han er saa stor en Helt i Æventyr,
som Bakkus næppe var det i Bedrifter.
Men dog, alvorlig talt: har ingen Ting
mødt dig i Nat, som du maa undres over?

Tacitus. Dertil kan svares baade nej og ja;
men her om slige Ting jeg helst vil tie.

Tiberinus. Saa' du da ej de sære Himmelblus,
og hørte du ej Hylet under Korset?

Tacitus. Paa ingen Maade, tvært imod . . .

Høvedsmanden. Ret saa!
Det kan jeg lide, Tacitus! Jeg hører,
at Tiberinus har haft Nattesyn.
Hans Lykke da, at ej i kolde Drømme
han vaagned op, som sagtens vilde sket,
hvis under Synet jeg ham havde truffet.

En Farisæer. Sig ikke det! Det var just ej saa sært,
om noget underligt ham har begegnet,
Er det saa sært, om endnu denne Nat
de onde Aander tykt om Graven sværme?
Har han ej sagt, han atter vil opstaa,
og er det Under, de vil os forfærde?
Nej, mere underligt det synes mig,
hvis ej, endnu før Morgenen frembryder,
de kogle saa, at, var ej Gud med os,
det var ej sært, om vi fra Graven flyede.

Høvedsmanden. Ja, du kanske; men Romere dog ej;
thi ser du vel, vi romerske Soldater,
vi er ej bange for vor egen Skygge,
og andet er jo intet Koglespil.
Det véd da sagtens ogsaa Nattens Aander,
thi ellers var de dummere end vi;
og du skal se, de ta'r sig nok i Vare
for at besøge Romere paa Post.
Hvis ikke, ser du, har jeg her en Klinge,
som er indviet paa en Isis-Fest:
Den bed paa Tyskere som Smør og Kage,
og haardere er sikkert ingen Aand.
Kan slige Vaaben ej paa Aander fæste,
saa er det Sagen: de er Vejr og Vind;
og Vejr og Vind kan man vel ikke kløve,
men ganske rolig le og blæse ad.
Det kalder vi at sætte Blæst mod Blæst,
og lige Børn de lege altid bedst.

Farisæeren. Du er en Spotter, kjender ej vor Lov,
og har ej set den Kogler, mens han leved.
Jeg vilde ønske, du kun én Gang saa',
hvad jeg har set for tit i mine Dage:
set Krøblinger, ja, set dem mange Aar,
før denne Kogler end var født til Verden,
set blinde, døve, som jeg leged med,
mens de var Børn, og som jeg tog ved Næsen,
for ret at vide, om de ikke løj:
dem har jeg set helbredes af den Kogler,
dem har jeg set ham spytte, blæse paa,
saa Stæren faldt som Skæl fra deres Øjne,
saa Ordene fløj ind ad lukte Døre.
Ja, jeg har set, hvad jeg maa grue for,
saa Haarene sig rejse paa mit Hoved,
hver Gang jeg tænker paa, hvad jeg har set.

Der var en Mand, det var min egen Frænde,
en rig og fornem og gudfrygtig Mand,
men som af Kogleren sig lod forblinde:
han bliver syg og dør; jeg saa' ham dø;

to Søstre havde han, to fromme Kvinder,
godtroende, som Kvindfolk plejer van,
og Kogleren med Liv og Sjæl hengivne;
de sendte Bud, da Broderen blev syg,
men der kom ingen; og, med Sorg i Sinde,
det glæded mig, for Guds og Sandheds Skyld:
se, denne Sygdom, den er dog hans Mester,
og altsaa er det andet Kogleri;
thi for Guds Søn er ingen Ting umulig!
Saa tænkte jeg, og saa' ham dø, som sagt;
og, da jeg havde først paa alle Maader
derom forvisset mig, at han var død,
saa tænkte jeg: det kan dog aldrig skade,
for Visheds Skyld, nu med en Knappenaal
at prikke lidt i Nakke og i Hjærte:
thi man har set saa mange sære Ting,
at selv det særeste man knap forsværger.
Som sagt, saa gjort: jeg turde svoret paa,
at dødere kom ingen Mand i Graven.
Ej dermed nok: hver Morgen tidlig gik
jeg ud til Hulen, lettede ved Stenen,
og fjerde Morgen lugtede jeg Lig:
Lad Kogleren i Herrens Navn nu komme,
jo før, jo heller! her er Lejlighed
til at bevise, han var ingen Praler,
den Gang han roste af, at han, som Gud,
kan gjøre levende og vække døde.

Men se, hvad sker! Den samme Formiddag
med ét man hører: Mestren, Jesus kommer!
Jeg var den første, kan I sagtens tro,
som skyndte mig at komme ham i Møde;
vi vare mange, alle gad vi set,
hvordan han Søstrene nu vilde trøste
og sno sig fra det svære Underværk.

Han gik til Graven med den hele Skare,
ja, alt som bedst han gik, han brast i Graad,
og, da der mumledes: en blindfødts Læge,
man skulde tænkt, dog kunde alle Ting,
da hulkede han, og alt jeg lo i Hjærtet
og takkede Gud, som blotted hans Bedrag.
Men sel med ét han bad os aabne Graven,
jeg selv var med at vælte Stenen fra;
da nævned Kogleren med Kraft den døde
og raabte derpaa tordnende: kom ud!
Og sel han kom, ja, ikke det alene,
men han gik hjem, og lever nu som før.
Jeg selv har ædt og drukket med den døde.

Nu maa I dømme, om det er saa sært,
at jeg kan frygte end for alle Haande. —
Nej, sad paa Stenen ikke dette Segl:
den stores Segl, som haver alt at raade,

det Segl, som binder hver en Luftens Aand,
 som Salomon, den viseste, opdaged,
 da ej jeg stolede paa Kors og Sværd;
 thi mer end dø man kan jo ej paa Korset,
 og jeg har set en stendød Mand opstaa.

Høvedsmanden. Det passer godt til slig en bælgmørk Nat,
 det Æventyr, du havde at fortælle.
 Thi næppe tror jeg, du ved Dagens Lys,
 naar dig en Romer stirred stift i Øjet,
 end skulde vove at gjentage sligt,
 hvortil kun Svaret er: det tror en Jøde.
 Om Natten, det er sandt, naar man er sløv,
 og sat paa Narrevagt for raadne Jøder,
 da kan man ikke le ad slig en Løgn;
 men ærgre sig, det kan og maa en Romer,
 som véd, hvad der kan ske og ikke ske,
 som traadte Børnesko i Visdoms Skole,
 hos Cicero, Horats, Ovid, Virgil,
 og lærte Overtroen at foragte,
 men lærte ogsaa, hvad i fordum Tid,
 hvad den endnu paa Pøbelen kan virke.

Var, gamle Graaskjæg! det kanske din Agt
 at prøve, om en Romer kunde bæve?
 Da skulde du kun hvasket det til mig,
 ej raabt det ud for hele Vagtens Øren;
 thi mellem mange kan vel findes én,
 ja, mellem alle tør vel findes mange,
 som selv i Felten har end ej udsvedt,
 hvad de indsugede med Modersmælken.
 Det gaar med Overtro som anden Sot:
 den flyver paa, som Ørnen paa sit Bytte,
 men kryber sent som Sneglen af sit Hus.

End maa Aarhundreder vel gaa og komme,
 før Lampen, som de vise Mænd har tændt,
 udskinnende fra deres snævre Kammer
 bestraale kan den hele Jordens Kredts.
 Ja, hvem tør sige, at selv nogen Sinde
 dens Skin oplyse kan en Jødepræst!
 et Folk, hos hvem mod Lyset sig forene
 haardnakket Dumhed og forvorpen List!
 Det var ej godt, om alle Dyr blev kloge;
 ét Rom er nok til Visdoms Fædreland,
 det samme Rom skal Verden evig styre.
 Det er vel saa: med ingen Rom kan dele,
 det har forenet alles Overtro,
 for med sin Visdom alles Tro at fælde.
 Hvi skulde nu vel paa sin Dronningstol
 det noget Folk sit Fejeskarn misunde!
 Gjør I kun Guder frit, som dumme Børn,
 naar Børn og Guder hylde Romas Ørn!

Men tænk kun ej, du binde kan en Romer
 paa Ærmet slig en tosset Jødeløgn,
 hvis Mage knap selv Vanvid har opspundet!
 Var du kanske i Ledtog med ham selv,
 den Gud, som kunde blæse Liv i døde,
 men ikke holde Livet i sig selv,
 da han blev nagelfast i Romer-Hænder?
 Saa skulde Sagnet os vel kyse bort,
 saa du fik Raaderum og os i Lommen,
 som Vidner om et saadant Underværk,
 som det, du gjorde med din syge Frænde:
 at putte levende ham i sin Grav,
 for at opvække ham igjen af Døde!

Det er da godt, at han, som ligger dèr,
 er død paa romersk, og at i hans Side
 er prikket med en romersk Knappenaal;
 han skal vist ikke gaa igjen der hjemme
 og æde Paaskelammet fra de smaa!
 Men Enden bliver nok, at vi maa hjælpe
 jer alle sammen til at dø til Gavns;
 thi Landet har Dagtyve nok at føde.
 Vil nu de døde ogsaa æde med,
 da faar en Hungersnød vi, som er ægte.
 Det gaaet har i Verden før saa galt,
 at, for at leve, man har ædt de døde;
 men her fik Piben da en anden Lyd:
 her levende de døde aad os op.

Farisæeren. Ja, spot kun du! det kan jeg sagtens taale.
 Du er saa ung endnu i denne Egn,
 at kjæk du blæse tør ad Underværker;
 bi, til en Gang du først faar et at se!
 Da skal du mærke, her til Lands er Luften
 imellem noget tung at blæse bort.
 Jeg i det mindste véd, jeg har en Lunge,
 saa knap en bedre findes skal i Rom,
 og jeg har blæst af alle Livsens Kræfter,
 men end ej lært at blæse Aander bort.
 Det lykkes sikkert heller ikke ofte;
 thi skal det lykkes, maa man blæse til,
 og bliver derved sagtens saa forpustet,
 at man har ingen Lyst at blæse mer.
 Kort sagt: man taber uden Tvivl ved Legen,
 og blæser bort af Aander kun sin egen.

Dog, det er sandt: han, som nu ligger dèr,
 han kunde blæse, saa det kunde frugte;
 men han forblæste sig dog og til sidst.
 Og du kan tro, jeg heller laa i Hullet,
 end saa' ham komme atter ud deraf.
 Thi staar han op, som han saa vist har lovet,
 da med min Mester jeg en Dyst har vovet.

Kan han faa Aande, da er jeg blæst ud,
da er jeg Djævel, og da er han Gud!

Rufus. Hvad Pokker, Kammerat, du ler jo ikke!
Du staar og maaber som en Isispræst,
naar borte er den hellige Osiris.
Græd du kun ikke! han er vel forvaret,
han er i Konvolut og godt forseglet.
Ved Jupiter, man skulde hartad tro,
den Jøde har en Blæsebælg af Lunge,
som selv Vulkanus ej har Mage til;
thi, se en Gang! har ej hans Kællingsladder
blæst Marven ud af Tacitus: en Karl,
som, hvor vi andre stønnede af Hede,
har blæst sig kold og Tyskere omkuld!
Hvad! kvalmer Patten dig endnu om Hjærtet?
Og mener du, om Jupiter fik Lyst
igjen at gaa paa Æventyr her nede,
at da han kom til dette Jødepak,
og ej til Rom, hvor vore Vestalinder
har ventet paa ham snart i tusend Aar!

Tacitus. Hold Mund, Ordgyder! Har du set mig kold,
hvor du og fler fik Klemmelse af Hede,
saa vid, at bli'r jeg hed, hvor du er kold,
har Heden vel sin gode Grund, som Kulden!
Naar jeg skal varmes, vil der noget til,
som selv er varmt, og det er ikke Staalet,
og det var heller ikke Jødens Ord.
Men se: i Fredags, da vi kom til Byen,
da var det mørkt, omtrent som det er nu,
og Jorden rystede, som I vel huske.
Det var kanske en ret naturlig Ting;
men da det dog kun sker en Gang imellem,
er det dog ikke just som Nat og Dag;
og naar man først har spyttet Patten ud,
og vil ej gjøre sig gemen med Fæet,
saa bliver man ved sligt alvorlig stemt
og mindes om en Magt, man ej kan trodse,
om og man Gud og Kejser var i Rom.

I slig en Stemning mødte jeg paa Gaden,
just som det stille blev og lyst igjen,
en Hovedsmand, som end fra Rom mig kjendte.
Jeg hilste ham, det er en gammel Dreng,
som saa', hvad vore Fædre os fortalte,
en Romer, som man nu kun finder faa,
saa ærlig, sanddru, Guderne hengiven,
som Oldtids Fabier og Kato selv.
Han kom fra Korset, hvor den fromme døde,
hvis Lig vi vogte her ved Nattetid.

Han sagde: Tacitus! — en Strøm af Taarer
nedrandt i Skrammerne paa Heltens Kind, —
han sagde: Tacitus! nu er jeg gammel,
og meget hørte jeg fra fordum Tid;
men jeg har set et Syn i disse Timer,
som sikkert ingen har set Mage til,
og som i Døden selv jeg næppe glemmer:
jeg saa' paa Korset en uskyldig dø.

Uskyldig, ej som du og jeg kan være:
uskyldige i Vold og Rov og Mord,
nej, nej! uskyldig var han som den spæde,
og kjæk som Helten, kjærlig som en Kvinde,
og vis som ingen, kaldte sig Guds Søn;
og hvis han løj, da maa og Sandhed lyve.
Ja, jeg har set en Halvgud lide, dø!

Jeg saa' en Røver hænge ved hans Side,
hvis Hjærte smelted i hans Guddoms-Glans,
som angergiven løftede sit Øje
og tigged Naade af en halvdød Mand:
bad ham, der hængte som en grov Misdæder,
i Riget hans at komme sig i Hu.

O, Tacitus! mit Haar blev graat med Ære,
med hvad i Rom man kalder saa, og Dyd;
men nu misundte jeg den arme Røver
hans Skam, hans Straf, Halvgudens Naadesord;
thi kan du tænke dig en Guddom smile,
da se ham smilende paa Korssets Træ!
og hør ham trøste en bodfærdig Røver!
ja, hør ham sige, med en Guddoms Røst,
saa fast bestemt, saa smeltende, saa myndig:
Ja, sandelig, jeg siger dig, i Dag
du være skal med mig i Paradis!

Hvad Paradiset er, det véd jeg ikke;
men det jeg véd, at var det sagt til mig,
da turde jeg i Fred mit Hoved bøje,
som han det bøjede i Dødens Stund,
min Aand befale i hans Guddoms-Hænder,
som i sin Faders højt han sin befol.
Og hvad man om Elysium har sjunget,
er Skygge kun imod hans Paradis,
det følte jeg, da Tonen gjennembæved
mit inderste med sød og navnløs Fryd.

Nu er han død, men gid min Sjæl maa leve,
saa vist, som han er nu i Paradis!
da vil jeg dø i Morgen, for at leve.
Han kaldtes Jesus, glem det ej! Far vel!
— Det var en Romers Ord, netop de samme;
thi slige Ord man hører ej saa tit,
at man deraf en Stavelse vil glemme;
ej heller let man lægger noget til,

naar mageløst er Sagnet, som man hører.
At der en Gang skal lægges noget til,
det maa enhver, som hører det, vel føle;
men der maa andre Tunger til end min,
om Sagnet her skal løbe foran Synet.

Hin skumle Jøde med det røde Skjæg
fortalte noget, som han selv ej digted:
fortalte Sagn, der ej som Æventyr
er hørt engang fra nogen Digtets Harpe,
ja, skildred saa, med falsk og fjendtlig Hu,
den nu hensovne, at man vel maa lytte,
og ønske sig et Tusend Øren til,
og tusend Tunger, som kan sligt fortælle.
Han vilde skildret os saa ful en Troid,
som end i Verden vel har aldrig vandret;
men han tog fejl, og skildred os en Gud,
hvis Lige ingen Digter har besjunget.
Og her er Lysten til at ville lyve
just Borgen for, at hvert et Ord var sandt.

Har da nu han, som gav de blinde Synet,
de døve Hørelsen og Liget Liv,
har han forkyndt, at han vil end opstaa,
da tør mit Liv jeg vove frit derpaa.
Enhver, som kan og tør og vil, han le!
men jeg vil græde, grunde, haabe, se.

Høvedsmanden. Din fromme Nar! en ellers vakker Gut,
som gjerne maatte have tusend Brødre,
i hvilken Hær jeg end var Høvding for!
Hvor kan dog du, som ellers er forstandig,
slaa Lid til Pølsesnak og Overtro!
Den gamle Tullius, hvem vil ham laste!
Han er en tapper, ærlig, sanddru Mand,
men altid, som man véd, lidt overtroisk,
og gaar kanske endog i Barndom nu.

Ser du! det kan jo meget gjerne være,
at Jesus var en vis, gudfrygtig Mand,
saadan som der kan findes mellem Jøder,
naturligvis med megen Overtro;
Pilatus selv har sagt, han var uskyldig,
men havde lagt sig ud med somme Folk,
der alle Vegne er en Pestilense:
med Præsteskabet, som gjør Folket galt
og lider ej, man kiger dem i Kortet;
og, for at undgaa Oprør, blev han dømt,
den enkelte opofret for det hele.
Han var veltalende og overdreven stræng
i Liv og Lære, som en Stoiker;
men Nykker har jo gjerne slige Folk,
det havde jo selv Sokrates og Plato;
han havde bildt sig ind, han var Guds Søn,

og mente derved at faa Magt med Folket,
 sin Lærdom anset for et Guddoms-Ord;
 han havde god Forstand paa Medicinen
 og gjorde mangen sælsom Underkur;
 imellem gjorde han vel ogsaa Finter,
 for ret at give sig et Guddoms-Skin,
 og Jøder, véd man, er just i Fysikken
 ej slet saa stærke som i Religion. —
 Man ser da let, han var en from Bedrager,
 al Ære værd imellem sligt et Folk;
 og at saa kjækt han holdt sig til det sidste,
 det vilde gjort ham Ære selv i Rom.
 Velan! han var en jødisk Sokrates,
 som vilde ej i Dødens Stund forsage,
 vanære sig, sin Lærdoms Virkning svække,
 et daadfuldt Liv forspilde i sin Død.

End véd jeg ej, om han har skrevet Bøger;
 men, hvis saa er, jeg lære vil Ebraisk,
 for dog at se, om det er værdt at læse;
 og finder jeg, at der er noget nyt,
 saa oversætter jeg kanske hans Skrifter,
 om ikke ganske, saa dog udtogsvis,
 saa man i Rom, hvad man vist ikke venter,
 kan støde paa en jødisk Filosof:
 en Anakarsis af en anden Skuffe,
 som er kanske halvanden Gang saa klog.

Se, det er, hvad jeg véd og hvad jeg tænker
 om ham, vi her skal staa og passe paa;
 endskjønt det har vel sagtens ingen Fare;
 thi uden Liv man løber ikke langt. —
 Det er en Misforstand, som man kan tænke:
 han har i sit poetisk stærke Sprog
 vel sagt, at om de end ham flaaede,
 saa skulde han dog nok staa op igjen
 og ringe for de gamle Slynglers Øren!
 Han mente nu naturligvis sin Aand,
 sit Ord, sin Lærdom, kort: den djærve Sandhed,
 som vinder nok, om end det vorder sent. —
 Nu har Samvittigheden slaaet Pakket,
 den Gang til sidst de fik ham pint ihjel;
 Indbildningskraften var da strax til Rede
 og viste ham lyslevende igjen.
 Se, det er Tingen; thi jeg vil ej tænke,
 at han, saa klog, tillige var saa dum
 at tro paa Gjenfærd, saa det var hans Mening
 at gaa igjen og nakke Præstesket.
 Men kan han det, saa lad ham længe nok!
 For Gjenfærd staar jo ingen Vagt i Vejen.

Anakarsis, en Skyther af kongelig Byrd, der paa Solons Tid drog til Grækenland drevet af Attraa efter Kundskab.

Men, Farisæer! tag du dig i Agt!
thi enten du er en gemen Discipel
af ham, der jo var lutter Ærlighed,
hvad heller du er en af dem, han stødte,
saa knækker Halsen han dog først paa dig.

Dog, Alvor talt! jeg finder det utroligt,
at hans Disciple vil ham stjæle bort;
thi enten Liget er her eller ikke,
saa hører der jo lige meget til
at bilde nogen ind, den døde lever.
Og en særdeles Lyst til selv at dø
de maatte have, for hans Død at nægte,
som snart man vilde dem bevise drøjt.
Ja, kunde de faa Solen til at sortne
paa andre Tider, end man véd i Rom,
og kunde de faa Jorden til at ryste,
saa snart de stampede med Troens Fod,
det var en anden Sag; men det er Tingen,
at kunde de først det, de kunde mer,
saa kunde de vel og opvække døde.
Og vist er det: staar Filosoffen op,
en Skjælm, der hænger eller slaar ham mere!
Jeg kjønt mig bukker, naar han gaar forbi,
og det befaler jeg nu hele Vagten.

Tacitus. Ja, Høvedsmand! det er alt sammen godt,
i Ild og Vand jeg gaar, naar du befaler;
men hvad jeg tror, det er min Ejendom,
som selv ej Kejseren mig kan fratage.
Alt, hvad du sagde om den frommes Færd,
bestyrker mig i, hvad du vilde rokke;
thi, sæt nu, jeg var klog og dydig nok
til alt, hvad der i Rom er galt, at rette,
og sæt, jeg ansaa for en afgjort Sag,
at det gik an, naar først det kunde lykkes,
at bilde Folket ind, jeg var Guds Søn:
det kom dog aldrig over mine Læber;
thi hvem der vil udrette noget godt,
kan ej begynde med at være Løgner.
Og den, der drømmer, at han er Guds Søn,
er en hovmodig og en indbildsk Daare,
som ser i alting ikkun paa sig selv,
gjør ej, hvad Gud, men hvad ham selv behager,
og vil forføre Folk til Overtro.
Var altsaa Jesus ikkun from og dydig,
da var han ogsaa sikkerlig Guds Søn.

Du ler ad Tegnene, han døde under;
men om end Mørket, som jeg gjærne tror,
kom frem for Solen paa sædvanlig Maade,
saa er det dog en højst mærkværdig Ting,
at det just traf, og traf tillige sammen

med sligt et Jordskjælv, netop ved hans Død.
 Var han Guds Søn, da var det intet Under,
 at Jord og Himmel grued for hans Død;
 men naar han var en mageløs Bedrager,
 da, synes mig, det vilde være sært.

— Men, ser du hist, hvor underlig det lysner!

Høvedsmanden. Har du da aldrig før set Morgengry!

Tacitus. I Øster tit, men aldrig stik i Norden.

Høvedsmanden. Ja, du har Ret, det er et Fænomen,
 som jeg optegne maa ved Dag og Time,
 berette hel omstændelig til Rom,
 for at de lærde kan os det forklare.
 Vel har jeg læst det i en gammel Bog,
 at der i Norden er en egen Lysning;
 men dels har jeg det holdt for Æventyr,
 og dels er vi nu alt for dybt i Sønder,
 saa vidt jeg skjønner, til det her at se.

Farisæeren. Pas paa! nu kommer det, jeg nylig spaaede!
 Nu gjælder det, om I kan holde Stand.
 Jeg gaar min Vej, thi mine stakkels Øjne
 kan ikke taale mer, end de har set.
 Hvad ikke Øjet ser, ej Hjærtet saarer,
 og nægte kan man, hvad man ej har set.
 Jeg forud véd, at det er Kogleri,
 men ej, hvor vidt mit Øje kan forblindes;
 jeg min Samvittighed vil have fri,
 saa kan jeg nægte, hvad jeg ikke mindes.
 Jeg tror paa Gud, ej paa den Korsets Mand:
 vi er Guds Sønner jo, saa vel som han!

Tacitus. Var han en Øjenskalk og Dumrian,
 men ikkun da, du er en Søn som han.

Men, ser du, Høvedsmand! nu sankes Lyset
 og vorder som en kæmpehøj Gestalt!
 Se, hvor han nærmer sig, den Lynildsmand!
 Alt bæver Jorden, ak! skal vi nu synke?

— Hvad? staar jeg ene! alle sank.

Miskund dig, Jesus! hvor du lever,
 som over Røveren paa Korsets Træ!

— Jeg svimler, vakler, se, nu vælter
 den Lynildsmand jo Stenen bort!

O Lys! o Glans! o nu opstaar den fromme!
 det tordner, ak! o Gud! i Jesu Navn!

Gabriel.
 Herren sig hæver,
 Hedninger! bæver!
 griber til Vaaben!
 Graven er aaben.
 Stridsvante Knægte!

staar, hvis I mægte!
 styrter i Støvet!
 Sværdet er døvet,
 Skjoldet er flakt.
 Engle-Kor.
 Dragen er bundet,

Døden har mistet sin Brod,
Løven har vundet,
Liv er de troendes Lod.

Menneske-Tunger!
toner og sjunger
med os i Kor!
Lyset og Livet
Løven har givet
mørkladne Jord.

Vaagner, I fromme!
Ugen er omme,
Natten er endt;
Lys var jer Længsel,
sprænger jert Fængsel!
Lyset er tændt.

Dybt gjennemgløde
Lyset de døde
alt paa Guds Bud!
Brat sig forsamle
Ben af de gamle!
Kristus er Gud.

Revner, I Stene!
hvad tør formene

Livet sin Gang!
Gud er i Haven,
ton nu fra Graven
takkende Sang!

Lover, I fromme,
Miskundheds Domme!
vidner paa Jord!
Troer! I Slægter!
Trods ikkun nægter
Gravfolkets Ord.

Store Forsoner,
Faderen lig!
dybt alle Troner
neje for dig!
Maanen og Solen
neje for ham!
Straal nu i Stolen,
gudvordne Lam!

Menneskesjæle!
dybt I nedknæle
for det Guds Lam!
han vilde bøde
for eders Brøde,
bar eders Skam!

Ton nu fra Syden til Norden,
ton over Jorden,
Frelserens hellige Navn!
Gjenlyd fra Norden til Syden!
Hjærterne smelte i Lyden!
Mennesket leve i Frelserens Navn!
Jesus, den rene,
Jesus, som ofred paa Korset sit Blod,
Jesus, som herlig af Graven opstod,
Jesus er Navnet, som ene
kan give Hjærterne Fred:
Faderens Fred.

Morgenrøde!
Lys for de døde!
sjungende love vi dig.
Glade paa lyslette Vinge
sjungende did vi os svinge,
hvor du est Faderen lig.

Brudt er nu, Død! dine Vaaben,
Graven er aaben;
sødt skal det klinge,

tone i Himlen og troes paa Jord:
Jesus har sandet sit Ord,
svang sig af Graven paa lys-
lette Vinge,
som vi os svinge
did, hvor han bor
højt over hellige Kor.

Tid! paa din Bølge
talløse Tusender følge

kjækt i hans Spor,
 svinge sig glade
 op til vort Stade,
 højt i det hellige Kor.
 Derfor saa glade vi flyve her fra,
 sjunge med Jubel vort Halleluja,
 Halleluja!
 Af Døde opstod den Herre Krist,
 Herre Krist,
 trods Gravens Baand og Satans
 List.

Halleluja!
 Ton, Jord og Himmel! ton med os:
 Halleluja!
 Byd Graven Spot og Døden
 Trods!
 Vær evig glad! og syng med os
 Halleluja!

Gabriel (til Vagten.)
 Flygter, I Helte!
 gjemmer i Bælte

nu kun det blinkende Sværd!
 Lysten I dæmpe
 til at bekæmpe
 Aanden, I trodsede her!
 Gaar og forkynder:
 hvem der er Synder,
 hvem der er Gud!

(til Kvinderne.)

Blikket fra Jorden,
 op i det blaa!
 Jer skal i Norden
 Lyset opgaa.
 Ja tørrer, I Kvinder,
 kun Taaren af Kinder!
 thi Herren er nær:
 ej hvor de ham lagde,
 men der, hvor han sagde;
 kun Graven er her.
 Opstanden fra Døde
 er Frelseren Krist,
 paa Vejen I møde
 den Herre for vist.

Saga! ja, jeg saa' det grandt,
 herlig stod han op af Døde,
 gav vort Haab et sikkert Pant
 paa en Paaske-Morgenrøde.
 Hvad er Segl og Sværd og Skjold
 mod den Herre kjæk og bold!
 Avner kun, naar han vil aande,
 han, som svor os Bod for Vaande.

Saga! kom da, lad os sjunge,
 trykke Liljen ømt til Bryst!
 at og du har Fugletunge,
 høre Verden i min Røst!
 Bort med Klage, bort med Sorg!
 Hæv dig højt, du Rosen-Borg.
 som skal huse Sagas døde
 i en Paaske-Morgenrøde!

O! hvor est du mig dog kjær,
 Bondeblomst fra Landsbyhave!
 Mer end Rosen est du værd,
 Paaskeblomst paa Fædres Grave!
 Du forkynder mig en Vaar,
 ja, et helligt Jubelaar,
 som hver ædel Blomst af Døde
 skal forklaret igjenføde.

Naar det sker, da skal man
 sande:

du dit Liljenavn ej stjal,
 atter skal man plante, vande,
 pleje dig i højen Sal;
 glad man skal i Urtegaard
 se den Blomst, som melder Vaar,
 minder om den Morgenrøde,
 Mennesket stod op af Døde.

Hvil da, Blomst! ved dette
 Bryst,

som endnu dig barnlig mindes!
 Del med mig den søde Trøst:
 Verdens Spot skal overvindes!
 Kan vi her ej Dagen naa,
 da det døde skal opstaa:
 nu, saa gaa vi glade heden
 og staa herlig op i Eden!

Dog, hvad siger jeg: opnaa?
 Har ej jeg den Dag opnaaet!
 Er, som en Kjærminde blaa,
 ikke dødt i mig opstaaet!
 Kalder Danmark mig ej Skjald,
 lytter til mit Tonefald!
 Har ej Saga laant mig Tunge,
 saa og jeg som Fugl kan sjunge!

Har ej Saga rørt mit Øje,
saa jeg kan i hendes Spejl
Fortids Syner sammenføje,
mærke dem med Sandheds Segl!
Føler ej jeg i mit Bryst,
hvordan under salig Lyst
Fædrene staa op dèr inde,
vaagne i livsaligt Minde!

Vinterstorm og Hagl og Regn
suser, bruser over Jorden;
men jeg stander som et Tegn
for en Blomstertid i Norden.
Nægte man mig med Foragt
Rosenduft og Sommerpragt!
Lige godt, naar den jeg fryder,
som har kjær, hvad jeg betyder!

BERNHARD SEVERIN INGEMANN.

(1789—1862.)

Valdemar den store og hans Mænd.

(1824.)

(*Brudstykker.*)

Aarhundreds-Stjernen for tolvte Gang
sig over Golgathas Kors opsvang;
længst Østens Straale i Norden lyste,
men Danmarks Hjærte i Dødskamp gyste:
tungt Herrens Haand over Folket laa;
det var, som Danemarks Tid var omme,
som skulde Gud Herrens Dom nu komme,
og Folk og Rige og Navn forgaa.
— Stig op af Graven, du Slægt, som døde!
Forkynd dit Fald og afmal din Brøde!
Advar os for Udslettelsens Dom,
og vis os, hvor fra din Frelse kom!
Men I, som lyste i Tider dunkle,
som klare Nordlys ved Midnat funkle!
I store Aander, som over Jord
med Frelsens evige Banner fór,
der Herren mægtig sin Haand udstrakte
og Folkeaanden til Liv gjenvakte!
lys atter for os fra natlig Tid,
I Aandekæmper i Herrens Strid!
Og blunder atter i Blødheds Drømme
mit Fødeland ved de dybe Strømme —
hvad heller raser i blinde Lyst
forvildet Slægt mod sit eget Bryst —
da ryster Sjælen og vækker Aanden,
og styrker Hjærtet og ruster Haanden
til dansk og stor og til herlig Id —
til Danmarks Frelse i Nødens Tid!

*

*

*

Det gungrer i Helligtrekongers Nat
gjennem Haraldstedskov paa Hulvejen glat;

i Frostluft pruste de Gangere tre,
 under Hoven knirker den blanke Sne;
 paa Vrinskeren sidder med Sværd og Skjold
 en Adelsherre, saa høj og bold.
 Ham følger Skriver og Vaabensvend;
 ad Roskild stunder det Rejsetog hen.
 — Men fjærn er Danemarks Morgen.

Saa tavs hendrager den Bannersmand:
 han sørger over sit Fædreneland.
 Skjalm Hvides Sønnesøn, djærv og tro,
 i Højskolestaden ej mer har Ro;
 ej flere Palmer han vinde kan
 med Vid og Lærdom i Frankerland;
 fra Skolastikens og Kløgtens Strid
 ham kalder Rygtet om Nødens Tid;
 thi fjærn er Danemarks Morgen.

Hr. Axel er vorden en Mand vel lærd;
 men nu har han byttet sin Bog for Sværd.
 Ham Tidender bares fra Hjemmets Strand:
 gram Tvistulv slider dit Fødeland!
 To Konger kæmpe om Danmarks Rige:
 hvor danske sejre, maa danske vige.
 Fra Slangerup Tofte, fra Thostrup Høj
 to Sommere Ravnene saa fed bortfløj.
 Paa Viborg Slette, ved Bælt ved Vig,
 end Rovfugl skriger paa danske Lig.
 Højt fra Vendsyssel til Ejderflod
 en Ørken ligger, besprængt med Blod.
 Østsjølund ligner en Røverkule;
 der Venden lurar i Skovens Hule,
 og Vikingen slæber Kvinde og Mand
 til Slavemarked i fremmed Land.

Saa lød de Frasagn om Danmarks Kvide.
 Nu Syn for Sagnet har Axel Hvide.
 Nys Danevirke han sukked ved:
 for Fjenden aabent stod Danmarks Led.
 Hvor hen med hjemlige Blik han saa',
 i Grus der Byer og Borge laa.
 Ej glæder den danske Røst hans Øre,
 før Flygtnings-Klagen hans Sjæl maa røre;

To Konger, Knud Magnussøn (en Søn af den Prins Magnus, som havde dræbt Valdemar den førstes Fader, Hertug Knud Lavard, i Haraldsted Skov den 7de Januar 1131) var af Jyderne valgt til Konge, og Erik Emuns Søn Svend (siden kaldet Grathe) herskede i Sjælland og Skaane. end Rovfugl skriger paa danske Lig, Slaget ved Slangerup stod 1147, og Slagene ved Thostrup og Viborg 1149 og 1150; i disse tre Slag var Knud Magnussøn overvunden af Kong Svend, og i hint første Slag ved Viborg havde den unge Hertug Valdemar, i Kong Svends Tjeneste, i Særdeleshed bidraget til Sejren.

og Hadets skærende Tone runge
 fra Nordens Kjærligheds-Tunge.
 Kong Knud sig styrker med Saxlands Mænd.
 I Roskild sig ruster paa ny Kong Svend;
 i Sjelundskongens udvalgte Skare
 staa Valdemar Hertug og Asbjørn Snare.
 Dem bringer sit Banner nu Axel Hvide;
 det brede Slagsværd er ved hans Side,
 Staalbrynjen blinker om høje Bryst;
 den danske Skimmel ham bærer med Lyst.
 Stridsøxen klirrer ved Sadelknappen,
 om Hærden flagrer Hermelinskappen.
 Paa Raaskindsstøvlen Guldsporen klinger;
 i Skjoldet den gyldne Kronhjort springer;
 og dybt i Feltet, det himmelblaa,
 staa en og tyve Guldstjærner smaa.
 En mægtig Konning han synes at være:
 hvo ser ham, hilser den Drot med Ære;
 men hvo ham under Guldhjelmen skuer
 og ser, hvor Sjælen i Blikket lue
 med stille Styrke, bestemt og rolig,
 som med den højeste Gud fortrolig,
 han tror at skue i Fyrstedragten,
 i Vaabenglansen og Ridderpragten,
 en Kirkens Kæmpe, som, stille, tro,
 i Verden færdes for Sjælens Ro,
 og som kun ruster sin Arm her neden
 til hellig Leding for Evigheden.

Ved Axels Side rider, krum,
 ud over Sadlen bøjet,
 hans Skriver, tankefuld og stum,
 Klerkhætten over Øjet.

Naar Maanen skinner paa hans
 Kind,
 hans Aasyn tro beretter
 den lærdes Flid ved Lampens
 Skin
 i vaagne Vinternætter.

Paa Hagen Dunets Vaarsæd
 staar,
 paa Panden Vinterfuren:
 fast unge Mester Langes Haar
 blev graat bag Klostermuren.

Paa Skrift og Bog han har
 Forstand,
 paa Ridderdønt helt liden:
 han gumper som en Bondemand
 med Hæl i Hestesiden.

Adspredt hans Sind er tit bort-
 vendt,
 i fjærne Old til Stede:
 ved højre Hofte har han spændt
 den tomme Sværdeskede.

Tit Axel smiler ad sin Ven
 og ad hans sære Fagter;
 men tit med Hædersord igjen
 ham priser højt og agter.

Mere sælsom dog at skue,
 med den store Sælskindshue,
 Vildmandsskjægget, Bjørnekof-
 ten,
 Køllen og sin Dolk ved Hoften,
 Bannerflag paa Lanseenden,
 følger Riddersmand og Klerk
 gamle Arnold, Vaabensvenden,
 lille, muskelknudret, stærk.
 Sagn han véd om gamle Dage,
 kalder gjerne dem tilbage
 i henfarne Skjaldes Kvad.

Ej af Lærdom han sig roser:
 Skolestøv og Klostergloser
 smiler han i Skjægget ad.
 Men med Seeraand begavet,
 dyb og løndomsfuld som Havet,
 svulmer tit den gamles Sjæl,
 og om Herrens Straffedomme,
 om de Tider, som skal komme,
 hvad han dunkelt kan fornemme,
 varsler tit hans Kæmpestemme,
 vild, som Elv fra Nordenfjæld.

*

*

*

[Tvillingbrødrene Axel og Asbjørn Snare have paa Vejen til Roskilde mødt hinanden i Skoven.]

Fro, Haand i Haand, ved hinandens Side
 de Tvillingbrødre mod Roskild ride.
 Den ene ser til den anden hen,
 ser fast sit eget Billed igjen:
 Skjalm-Hvide-Slægtens de store Træk
 sig spejler i Tvillingblikket, kjæk.
 I Sadlen sidde de, kæmpehøje;
 men herligst blaaner dog Axels Øje;
 ved boglærd Syssel bag Klostervæg
 han har afregt det stærke Skjæg;
 om Asbjørns Kind det sig kraftigt kruser,
 og vildt ham Blodet i Hjærtet bruser.
 Hans Blik har ikke hin høje Ro;
 men Ild udlyner det, ungdomsfro.
 Med gule Lokker om brune Kinder,
 i Silke og Sindal rød han skinner;
 Guldbilled paa Bryst og Hærde pranger;
 hans Sværd er stakket og let hans Ganger.
 Halvt blaat, halvt flammerødt, Skjoldet luer;
 Guldørnekloen dèr mægtig truer.

Og hvor det Tog fremdrager,
 dèr flokkes Børn ved Led;
 Smaahund ej Hingsten jager,
 men gør sig træt og kjed.
 »Sel!« — skjæmter Asbjørn
 Snare,

og hjærtelig han ler —
 »i raske Rytterskare
 en kroget Klerk jeg ser.
 End saa' jeg ingen spænde
 tom Balg ved aved Lænd;
 ej Sværd til Bog er Frænde,
 det ser jeg paa din Svend.«

Hr. Axel Ordet tager:
 »Vel enes Sværd med Bog,
 naar den, som Sværdet drager,
 for rette Bog det drog.
 Agt ej min Skrifer ringe,
 hvor end han bandt sit Sværd!
 Véd vi det bedst at svinge,
 han véd, hvad mer er værd.
 Paa Kistelaaget ruste
 de brudte Sværd en Gang;
 han Støvet kan bortpuste
 og nævne, hvo dem svang!«

Til Mester Lange rækker nu
 Hr. Asbjørn Haand med trofast Hu
 og hilser ham med Ære.
 Dernæst til gamle Arnold Svend
 han rækker gylden Daggert hen
 og beder ham den bære.
 »Mig undrer, at hin Kæmpe graa
 maa end med Sølvsporen gaa
 og vogte Skjold og Fange.«

»Til Ridderpomp staar ej hans Hu;
 men Kampen er hans Lyst endnu
 og gamle Kæmpesange.«

Dybt synker i Sneen Gangernes Spor,
 og fremmest er Asbjørn Snare;
 Brødrene vexle mangt Alvorsord
 om Danmarks Trængsel og Fare.
 Dem huer Hertug Valdemars Pagt
 med Sjølundskongen helt ilde;
 dog Hænder, Nøden har sammenlagt,
 kan ogsaa Nøden adskille.
 Men Roskildebødrenes store Id,
 Søridder Vettemans Hæder,
 hint fromme Forbund i fredløs Tid
 højt Tvillingbrødrene glæder.
 Om nye Gilder og skjulte Raad
 tvetunget Rygtet end melder;
 men Axel priser den aabne Daad,
 hvor Gud og Æren det gjælder.

»Men sig mig nu ogsaa, kjær Broder min!
 hvor lever hin liden Frøken Kirstin,
 højbaarne Valdemars væne Søster?
 Om hende gik Ry paa fjærne Kyster —«
 saa fritter Hr. Axel med flygtigt Ord;
 men Øjet er forud Svaret paa Spor.
 Ej Asbjørn Snare med Svaret haster:
 »Jeg tror, min Ganger sin Trensse kaster. — —«
 »Trolovet er hun vel ej endnu?«
 — Fortmæler Axel, helt brat i Hu: —
 »Der jeg drog ud af Danemarks Land,
 hun drømte ikke om Fæstemand;
 hos Fostermoder i Bur hun sad
 og syede Sømmen og vov i Lad;
 men til det Barn saa' jeg aldrig Lige.«

»Ej vænere Mø er i Danmarks Rige!«
 — gjenmæler Hr. Asbjørn, rød om Kind, —
 »dog sært er ofte den Jomfrus Sind:
 hvem helst hun ser, er ej godt at raade —
 fast ingen er hende ret til Maade.
 Men studse vil du nu ved mit Ord,
 naar dristig Løndom jeg dig betror.
 Du mindes vel, da vi leged sammen,
 vor Dronning hed hun i Skjæmt og Gammen.
 Der du var dragen af Landet ud,
 paa Skrømt hun nævntes min liden Brud.
 Men der hun voxed, den Spas fik Ende;
 dog fast jeg drømte hver Nat om hende.
 Og sel det hændtes en Majdag skjøn,
 hos Valdemar sad jeg i Skoven grøn;
 der drak vi Mjød og den klare Vin,
 og Talen faldt paa liden Kirstin.
 Da greb jeg Drotten om Haanden rask
 og meldte dristigt, men ej paa Brask:
 Skjalm Hvides Blod er som Kongers godt —
 mit Blod jeg giver Jer, ædle Drot!
 For Eder jeg lader mit unge Liv,
 men giv mig liden Kirstin til Viv!
 Den Herre svared med skjæmtsomt Hu:
 »Min Søster er jo et Barn endnu,
 ej Hofklæder kan hun Jer sy og skære.«
 Jeg tav og tænkte: det kan hun vel lære!
 Se, derpaa red jeg til Ribe By
 og købte mig Silke og Sindal ny;
 til Fruerburet jeg lod det bære,
 bad Frøken Kirstin det sy og skære.
 Hun lo og gik i sit Lønkammer ind,
 skar Sømmen efter sit eget Sind —
 og — Krist velsigne de Fingre smaa!
 den Hofkjortel har jeg saa gjerne paa;
 om den jeg hørte alt mangan Gang
 hvorlunde de danske Piger sang:

»Hun syede i hans Sidesøm
 Fisken, som skrider i striden Strøm.

Hun syede over hans Hærde
 femten Riddere med dragne Sværde.

Hun syede i hans Ærme en Krans:
 femten Jomfruer i en Dans.

Hun syede i hans Bryste
 hvor Ridderen Jomfruen kyste.« *)

*) Af Visen hos P. Syv.

Saa sjunger Asbjørn Snare, glad,
 og paa sin Kjortel peger:
 der stande Riddersmænd i Rad,
 der Fisk i Strømmen leger.
 Han lader rask i Dans og Leg
 sin Springer Foden flytte;
 men Axel sidder tavs og bleg,
 som vælske Ridderstøtte.
 I Morgenrøden ser han ud —
 hist Roskilddômen blinker:
 »Se, Broder, se! min høje Brud
 med Spir og Krone vinker!
 Det er mig, som min Lanse vil
 til Hyrdestav sig bøje:
 den Brud, min Længsel stunder
 til,

mig herlig staar for Øje.
 Vil Gud, den danske Kirke nu
 mit Liv paa Jord tilhører;
 min Brud jeg søger højt som du:
 Skjalm Hvides Aand os fører!
 Som han, du er en Kæmpe bold:
 søg højt og djærvt din Lykke!
 Lig Ørnen paa hans blanke
 Skjold,
 du stolt paa Bjærg vil bygge.
 Men mit Pavlun jeg bygge maa
 paa Kirkens Hjørnestene,
 skal der en enlig Kæmpe staa
 og falde tro, men ene!«

»Jeg arved Ørnens ene Klo!«
 — gjenmæler Asbjørn Snare; —
 »men den mig lader aldrig Ro,
 vil højt med mig opfare.
 Din Hjort gjør ogsaa djærve Spring,
 højt dine Stjærner skinne;
 men ej til Kirkeval dig sving!
 der lurder Døden inde.
 Sad end du hist paa Eskilds Stol
 og kunde Konger true,
 dit Liv blev en ufrugtbar Sol
 med Straaler uden Lue.«

»Broder!« — svarer Axel Hvide —
 »ej til Glansen staar min Hu;
 jeg den gode Strid vil stride,
 yde Danmark Frugt, som du.
 Ej uddør Skjalm-Hvide-Stammen,
 vier sig en Gren til Gud,
 for at bære Oriflammen
 højt i hellig Leding ud:
 Herrens Lanse Sejer vinder —
 nævn den ej ufrugtbar Gren!
 Sent fra Kirkeloft den skinner
 over frie Slægters Ben!«

Saa taler den Herre med mægtig Røst,
 og højt sig hæver hans Kæmpebryst.
 Ham Tvillingbroderen tavs beskuer,
 forstaar ej Blikket, som helligt luer;
 han aner ikke den Kamp saa svar
 og Sejren, som straaler i Øjet klar,
 mens rolig Sjælen udser af Tiden
 og øjner Palmen for Verdensstriden.

Oriflammen, Frankrigs Rigsbanner, her vel nærmest tænkt som Kirkens Banner.

I Soleglansen ved Isefjord
 nu Staden glinser, herlig og stor:
 ved Masteskoven af Orlogssnækker
 for glade Øjne sig vidt udstrækker
 det gamle Roskild med Taarne høje,
 med Vold og Grave og Klosterfløje.
 Fra Haraldsborg over blanke Fjord
 hvid Fanen vajer med Ørnen stor;
 St. Klaras Klokke til Messen ringer,
 fra tyve Taarne den Lyd gjenklinger;
 men Klangen mægtigst og højest gjalder
 hist fra St. Lucii Kæmpehaller.

Helt tavs og stille i dybe Sind,
 Hr. Axel stirrer paa Dômens Tind.
 Hvor Kobbermøllen for Strømmen gaar,
 der Jomfruburet ved Kilden staar,
 og aabent Glaret i Gluggen blinker;
 did Asbjørn Snare med Haanden vinker.
 Der ved St. Olufs de klare Vande
 i Glug han skimter en Jomfru stande;
 i Solen vifted det hvide Lin;
 oi — tænkte han — var det liden Kirstin?
 Og rask han sporer den lette Springer;
 paa Roskildbroen Hovskoen klinger.
 Nu Mester Lange det mærker, glad,
 og hilser den gamle Kongestad:

*»Salve, vas reliquiarum!
 Mons, quo surgit fons Rosarum!
 Fons aquarum! flumen clarum!
 Regnum Roe reficiens!« *)*

Men gamle Arnold i dybe Tanker
 ved Staden nynner en gammel Sang
 om Lykken, som paa sin Kugle vanker,
 om Tidens Vexel og Verdens Gang.

*

*

*

Paa Glaret skinned Solen
 i Glug paa røde Mur;
 der pryded Sømmestolen
 tre Møer i Jomfrubur.
 Hin liden Kirstin spilled
 paa Leg ved Sømmebord;
 saa listelig hun drilled

de Møer med Skalkeord.
 Smaa Terner hende smykke
 med fyrstelige Lin,
 med snævre Midjestykke
 af Sindal, rød og fin.
 I Skoen Ternen sætter
 det brede Rosenbaand;

*) Vær hilset, du Gjemme for hellige Minder!
 du Høj, hvor fra Rosernes Væld springer frem!
 du Vandenes Kilde! du Strøm, som udrinder,
 hvor Ro bygged Riget i fredsæle Hjem!

hun selv Guldlokken fletter
med fine Frøkenhaand.
Om Fæstemø og Bejler
hun nynner Skjæmtekvad,
i blanke Skjold sig spejler
og er som Barnet glad.

Alvorlig, mørk af Øje,
Sølvtop i brune Haar,
stolt Ingefrid den høje
i Lad Guldspolen slaar.
Havblaa, med sorte Bræmmer,
Sølvspan om smækre Liv,
i Sidebrask hun gemmer
hos Naalen hvasse Kniv.
Hvo Axel Hvide kjender
og Asbjørn Snare saa',
sig til den Søster vender,
og ej han spørge maa:
Skjalm Hvides Æt sig røber
flux i de store Træk;
og, naar hun harmes, løber
den Terne bort med Skræk.
Dog gløder Kinden ikke;
men rolig, stræng og kold,
hun arved Nornens Blikke
fra dunkle Hedenold.
Et Axelskjærf hun væver
af Guld og Silke blaa,
og Elefanten hæver
sit Kæmpetaarn derpaa.
En Riddersmand mod Dyret
fuldbringer dristig Jagt:
paa blodigt Knæ Uhyret
sig bøjer for hans Magt.
Fra kunstig Væv henglider
tit Blikket over Fjord;
der Snækken stolt fremskrider
med Byttet i sit Spor.
Den Vinkingsskuden bringer
paa Slæbetov mod Kyst;
fjærnt Ottensangen klinger
fra fromme Kæmpers Bryst.
Hun Elefantens Mærke
paa Sejlet øjne kan.
Ved Styret staar den stærke
Søkæmpe Vette-man.
Stolt Ingefrid ham kjender,
slaar store Øjne ned;

nys af de hvide Hænder
Guldspolen hende gled.

Men hist i Krogen slynger
skjøn Huldfrid Flettesnor,
imens saa smaat hun synger
og skjuler Kvadets Ord.
Fromt over lysblaa Øje
sig skiller straagult Haar;
mod Gyldenstykkets Trøje
uroligt Barmen slaar.
Af raske Rytterskare
hun hørte Tramp og Gny:
nys saa' hun Asbjørn Snare
indfare gennem By.
I Glug med Lin hun vifted
og Arnens Røg bortjog;
men brat hun Farve skifted
og skjulte sig i Krog.

Ej liden Kirstin sparer
den Jomfrus røde Kind:
»Skjøn Huldfrid! Fjenden farer
dog ej i Byen ind?
I Arnekrog du sidder
og brænder som en Glød —
maaske du saa' en Ridder
i Guld og Silke rød?«

»Jeg saa' den Ridder blinke,
hvem I gav Kjortel ny;
til Glug jeg saa' ham vinke —
det saa' den hele By.«

Tilbage Nakken kaster
hin Frøken snild og fin:
»Den Ridder sig forhaster;
men Skylden er ej min;
vel syede jeg i Sømmen
den Riddersmand en Krans,
jeg syede Fisk i Strømmen
og lystig Jomfrudans;
men Ridderen, som kyste
den Jomfru, lys og skjøn —
hvo syede om hans Bryste
det Billed vel i Løn?
Hvo har ved Midnatstide
vel øvet os sligt Spil?
Smaanisser, kan jeg vide,
har listet sig dertil.«

Med Naal skjøn Huldfrid prikker
og agter ej derpaa;
saa bly den Jomfru stikker
til Blods de Fingre smaa.
Men liden Kirstin vender sig
nu til stolt Ingefrid:
»Det Axelskjærf ret huer mig;
det koster Kunst og Flid.
Men Prinsen véd jeg intet om,
som vog det store Dyr;
mon ej han til Ulempe kom?
Fortæl det Æventyr!«

»Til Æventyr og Prinseblod
den Ridder trænger ej,
som Vidner har paa Mandemod
og Spor paa fjærne Vej.
Til Blaamandskyst og Østerland
saa mangan Kæmpe drog;
det var Sørigger Vetteinan,
som Elefanten vog.«

Gjenmæled saa stolt Ingefrid;
men liden Kirstin ler:
»Det tykkes mig helt sær en
Strid;
hvad véd du om ham mer?
Maaske han over Jordan svam
paa Jorsalfarers Vis?
Maaske der Siv og Busk fornam
hans Herskerindes Pris?
Paa Sivet vist han Knuder slog
til Minder om sin Tro;
paa samme Valfart vist han vog
en Drage eller to.
Han vilde Dyr vel tæmme kan
med Sejd og Runekunst:

selv stoltest Mø i Danmarks
Land
ham nægter ej sin Gunst.«

Brat over Jomfrukinden hvid
en flygtig Rødme fór;
fra Sømmestol stolt Ingefrid
sig rejser, rank og stor:
»Slog Vetteinan en Knude hist
paa Siv ved hellig Strand —
Prins Buris véd jeg dog for vist
den ikke løse kan.
De Roskildbrødre mangan Gang
mod vendisk Drage fór,
imens Prins Buris Viser sang
ved Eders Sømmebord.
Den Helt vist Runer riste kan
og daare Kvindesind;
i Fruerbur ej Vetteinan
saa kjæk sig vover ind.«

Hin liden Kirstin, rød som Blod,
sig fjæler under Skind;
dog Taaren, som i Øjet stod,
ej ruller over Kind.
Sig lunefuldt den Frøken tér:
hun græde vil og le;
Prins Buris vil hun aldrig mer
for sine Øjne se.
Vel har hun ham i Hjærtet kjær,
det mærker hun nu grandt;
dog Æren hende mer er værd
end Gantesnak og Tant.
Igennem Glaret Solen ser
fra Glug i røde Mur;
ej liden Kirstin driller mer
de Møer i Jomfrubur.

Kong Svend hjemrider med Pomp og Pragt
fra Ottesang i sin Saxedragt:
helt statelig er den Herre at skue
med Skarlagenskappe og kronet Hue,
med Silkebrogens de vide Poser,
med Korduansstøvler og røde Hoser;
men troløst plire fra rynkne Braa
med uvis Stirren de Øjne graa.
Tolv strunkne Hirdmænd om Kongen ride:
tre for, tre bag og tre paa hver Side;

dog ingen rider den Drot saa nær,
 som Mand kan lange med Arm og Spær.
 Ved Kongens højre i Staalet funkler
 en Ungersvend, som hans Glans fordunkler:
 med Fjerhat over den gule Lok,
 hvidt Kors paa purpurrød Vaabenrok,
 to gyldne Løver paa Brynjen blaa,
 helt let han kaster sin abildgraa;
 saa dannis Hertug Valdemar rider,
 ser vennesæl om til alle Sider;
 den høje Yngling er Danmarks Haab:
 ham Folket hilser med Fryderaab.
 I Løn Kong Svend sig i Læben bider,
 mens til Marsk Sten han fortrolig ser
 og, som det lader, helt oprømt ler.
 Men Jakob Kallesøn Sølv udspreder
 og købte Hilsen Kong Svend bereder.
 I Gluggen Møer og Fruer staa;
 paa Arm opløfte de Glutter smaa.
 Ved Borgeled stimer den Folkeskare;
 frem byder Kongen Drabanterne fare.
 Gaardsfogden jager med Sølvstok
 fra Borgeledet den Bondeflok.
 Men jyske Graaskjæg for Stok ej viger;
 paa Kampesten han ved Led opstiger;
 »Gud hjælpe Danemarks Folk og Land!«
 — saa kærer liden graa Bondemand —
 »i Kongeborg nu kun Herren træder
 med Sobelbræmmer og Silkeklæder
 men fattig Mand i sin Oxehud
 som Hunden sparkes af Porten ud.«
 I Folkestimlen den Røst gjenklinger;
 forgjæves Gaardsfogden Stokken svinger;
 sin Hellebard hæver den Huskarl sen,
 mens Bonden taler fra høje Sten:
 »Dankonning agted det før ej ringe
 med Dannemænd at raadslaa paa Tinge;
 nu, som i hedenske Tid, igjen
 maa Sværdet skifte blandt danske Mænd.
 Ej Kongen hører paa Bonderaad,
 paa Kæremaal og paa Kvindegraad;
 men Hunden skal man paa Haar ej skue —
 stort Læs kan væltes af liden Tue!«

Saa raaber Bonden med dristigt Sind;
 bleg farer Kong Svend af Borgeled ind.
 Men liden graa Bonde det Ord undgjælder;
 snart ligger han kneblet i Borgekjælder.

I Højenloft indganger
 Kong Svend med prægtigt Tog.
 I Bjældekappen pranger

den Hofnar i sin Krog.
 Han Kjæven strunk udpuster
 og vrangt som Drot sig tér,

med Barnespir sig ruster
 og ad sin Højhed ler.
 Fodklædets Blommer brede
 de Kjærtessvende ud;
 ved Dør staar Marsken rede
 og venter Herrebud.
 Dankongen tager Sæde;
 han Hirdmænd kaare vil:
 »Til Haandkys lad indtræde,
 hvo byrdig er dertil!«
 Paa Tronen Kongen sidder;
 i Rad Drabanter staa;
 bag Hertug, Jarl og Ridder
 staa Kjærtessvende smaa.
 Den Hofmand, strunk og pudset,
 paa spidse Taa fremgaar,
 med Skjægget tysk tilstudset
 og glat nedstrøget Haar.
 Hvert Ord han nøje vejer,
 afmaaler pæne Skridt:
 foruden Kappe nejer
 han sig for Drotten tit.
 Ej Hat og Handsker bringer
 i Kongesal han med;
 med højre Tommelfinger
 han spænder venstre Led.
 Til Haandkys Knæ han bøjer,
 modtager Horn og Sværd.
 Den Sjelunds drot fornøjer
 slig Pomp og Herrefærd.
 Men Valdemar sig vender
 fra tomme Gjøglespil:
 »Hvi tog af slige Hænder
 jeg Banner og Sigil?«
 Sit Lensskjold han betragter
 og blues fast derved;
 Hofnarrens Herrefagter
 ham tykkes paa sit Sted.

Men se! i Hal indtræder,
 i Ridderkappen blaa,
 en Mand med laadne Klæder
 og aabne Skibshjælm paa.
 For Drot ej Ordet vejer
 Sørigger Vette-man;
 han ej for Tronen nejer:
 »Guds Fred!« saa hilser han.
 »De Roskildebredre sende
 mig hid i ærlig Sag:
 vor Rustning er til Ende,
 og hejset er vort Flag.

Hver dansk vi Haandslag byde,
 hver Vender Orlogsfærd;
 men, Drot, mod brave Jyde
 vi føre ej din Hær!«

Fra Højstol brat opstiger
 Kong Svend, helt arg i Hu:
 »En høvisk Mand ej siger
 til Danerkongen: Du!
 Med Hjælm og Kappe træder
 opsætsig du her ind —
 er det Søriddersæder
 og trofast Kæmpesind?
 Hvis ej min Hær du fører
 mod Knud paa jyske Strand,
 du nævnes skal Oprører
 og være fredløs Mand!«

»Hofsprog forstaar jeg ikke!«
 — gjenmæler Vette-man —
 »Paa eders fine Skikke
 jeg har kun slet Forstand.
 Dankonning du dig nævner —
 saa gjør og jyske Knud;
 men dansk mod dansk kun
 stævner
 til Kamp paa eders Bud.
 Vi svor Søriggerpagten
 til Værn om danske Strand,
 mens I for Kongemagten
 forglemme Folk og Land.
 Kun Venden vi vil møde
 med Spyd og Spadestav,
 og fri for Danmark bløde
 paa det fribaarne Hav.
 I lovløs Tid jeg lyder
 Søriggerlovens Bud;
 til en i Landet byder —
 til Drot jeg har kun Gud.
 Se, paa mit Skjold er malet
 et Valgsprog, vist og godt,
 og dermed Gud befalet:
 Én Gud, ét Folk, én
 Drot!«

Hver Mand i Hallen tier kvær.
 Helt bleg Kong Svend der
 sidder;
 med Haanden krummet om sit
 Sværd,
 han skeler til den Ridder;

for Harmen han ej mæle kan,
fast gulner han af Galden.
De Roskildbrødres Høvedsmand
gaar rolig bort af Hallen.

Frem Valdemar for Kongen
gaar:

»I Eders Harmen dæmpe!
For Vettehan jeg indestaar:
han er en ærlig Kæmpe.
Han sviger ej sit Fædreland;
i Fred lad ham udfare

og tugte djærvt ved Bælt og
Strand

den frække Røverskare!
Ej fin i Ord, men brav i Dyst,
han skyr ej Ild, ej Bølge;
han flyver som en Ørn om Kyst,
mens vi Kong Knud forfølge!»

»Vi selv os raade kan endnu! —«
helt krus Kong Svend gjen-
mæler;
dog kommer han det Ord i Hu
og klog sin Harmen kvæler.

Til Haandtvæt træde de Hirdmænd ud;
til Højboards Konningen ganger.
I Fremmerhal venter Hr. Asbjørn prud
med Axel og Arnold Sanger.
Der Valdemar hører hint dyre Navn,
han glad udfarer i Axels Favn:
den Legebroder og fuldtro Ven
han Haanden rækker til Velkomst hen.
For æret Gjæst sig de Hofmænd bøje
og maale ham lønligt med skjæve Øje.
Nu Marsken indlader med fine Ord
højbaarne Gjæster til Kongens Bord.
De Haanden tvætte og strunk indtræde;
men Svenden til Marskens Stol kun gaar:
der tavs med Herrens Kappe han staar.
De Hirdmænd neje for Kongens Sæde;
for hver, som stedes til Bords i Hal,
de tvende næste sig rejse skal.
Paa Skikken agter Drabanten nøje;
sagtmælet har han med Kongen Øje;
ej Brikken han rører i vigtig Stund,
naar Konningen sætter Kredents til Mund;
har selv ved Læben han mjødfyldt Bæger,
han sætter det, medens sig Drotten kvæger.
Ved Bordet mæler ej Ven til Ven;
tavs Valdemar smiler til Axel hen:
den sære Pomp og de stive Sæder
ved frydløst Kongebord ej dem glæder.
I Hallen toner ej Skjaldekvad;
men høje Fidel og Gige klinger.
Hofnarren sidder, hvor Skjalden sad,
hans Vrængen stundum et Smil fremtvinger.

Paa broget Hynde den Sjølundsdrot
sig kvæget har under Silkehimmel.

De Krydderspiser ham hued godt;
 men Vinen volded ham Hovedsvimmel.
 Og der han svingled fra prægtigt Bord,
 han Axel vinked med gunstigt Ord.
 For Kongen høvisk den Herre dvæler;
 dog ej paa slaviske Vis han knæler.
 Sligt Stormod huer ej stort Kong Svend;
 dog rækker han ham Guldbægeret hen
 med Hirdmandssværd og med Høvdingsbanner,
 ved Siden Hertug Valdemar stander;
 til ham henpeger Hr. Axel, tro,
 og taler til Kongen helt djærv og fro:

»Jeg vogte skal det Banner,
 I til min Haand betror!
 Men der den Herre stander,
 hvem først jeg Troskab svor.
 Hos ham I tro mig finder
 i Raad og Ledingsfærd:
 den Pagt, som eder binder,
 mig bandt til eders Hær.
 Men, Konning! mærk Jer dette:
 adskilles han og I,
 — ej Forord volder Trætte —
 saa gaar min Gang jeg fri!

Paa Land nu, som paa Vandet,
 jeg tjener uden Svig
 først Gud, saa Fædrelandet,
 saa Valdemar og dig!«
 Kong Svend det Ord maa døje,
 paa Skrømt han svarer mild;
 men i uroligt Øje
 der glimter farlig Ild.
 Med favre Ord han priser
 Skjalm Hvides ædle Blod;
 helt naadig han sig viser
 imod den Kæmpe god.

*

*

*

— Men mange Dage siden er rundne:
 fast syv Aarhundreder er forsvundne.
 De store Aander er farne hen —
 i Muld sank Valdemar og hans Mænd.
 De Lys udsluktes fra hine Dage;
 dog end er herlige Glimt tilbage:
 end høje Skjoldunger Spiret føre,
 end danske Hjerter forent sig røre.
 Hvad Danmark var, kan det atter blive:
 endnu er Fædrenes Aand i Live.
 Men naar den slumrer i kraftløs Stund
 og glemmer Livet i døsig Blund:
 da rejs dig atter fra Altergraven,
 du høje Axel med Bispestaven!
 Advar os for Udslettelsens Dom,
 og vis os, hvor fra vor Frelse kom!
 Da stig af Graven til Kamp igjen,
 henfarne Konge med dine Mænd!
 I Eftermælets de lyse Klæder
 I straale for os med Oldtidshæder!
 I ryste Sjælen og vække Aanden!
 I styrke Hjærtet og ruste Haanden
 til dansk og stor og til herlig Id,
 til Danmarks Frelse i Nødens Tid!

STEEN STEENSEN BLICHER.

(1782—1848.)

Marie.

(En Erindring fra Vesterhavet.)

(1836.)

Hin smalle Landstrimmel, som den danske Halvø skyder op i Nordsøen, er næsten helt overhyllt med Flyvesand, opkastet af Vesterhavet og videre henført af dets Bundsforvante Stormen; ret som om hint frygtelige Element med denne golde Gave vilde spotte Jorden over Tabet, det tilføjer den ved at undergrave dens Grundvold og røve dens frugtbare Dele.

Men endnu har Fjenden ikke mægtet at fordrive Landtungsens standhaftige Beboere. Fra den selv tage de Erstatning for det lidte Tab, og Sandets Magt bekæmpe de ved Hjælp af en Græsart, som aldrig lader sig kvæle, men stedse vil være øverst. Herved dannes helt hen mod Vestkysten Høje og Dale i afvejlende Mangfoldighed. Sete langt fra, naar Solen er bag dem, skuffe de Vandreren med falske Billeder af skovklædte Bakker. Men længere inde ere endnu nøgne, vidtstrakte Sandbjærg, der i en Afstand ligne snetakte Fjælde og Aar for Aar bemægtige sig Strækninger af de dyrkelige Sletter, dem Flid og Møje aftvinger en sparsom Grøde. — Her fra og helt ned ad Kysten bærer Landet det samme Præg.

I en af disse øde Egne besteg Fortælleren i sin Ungdom en med Klittag bevoxet Sandhøj for første Gang at beskue det store Verdenshav. —

Solen var i sin Nedgang. Havet var flydende Ild; Sandbjærgene vare glødende Emmer. Vindene slumrede; kun Dønningens dæmpede Susen paa Strandbredden mindede om deres sidste Kamp med Bølgerne. Et sørgeligre Minde om Vælden af Stormens og Storhavets forenede Kræfter, et Vrag, stod paa den nærmeste Revle og strakte de sorte Planker op gennem Sandet. —

Solen skulde have dalet over min stumme Henrykkelse og først Mørket have vakt mig af mine udsigelige Drømme, hvis ikke en Skare af Havgasser, bærende deres Aarer og Fiskesnører, vare ankomne i Nærheden af det Sted, hvor jeg befandt mig.

Endnu før jeg saa' dem, hørte jeg deres Fodtrins Knirken i Sandet, idet de tavse snoede sig ned gennem de snævre Dale.

Da Redskaberne vare lagte i Baaden, som laa i en Aabning i Klinten, fordelte de sig til begge Sider, satte Ryggene til og skød den ned til Vandet efter Takten af en kæmpebygget Fiskers hule Opsang, hvis Omkvæd lød helt lystigt: »Jeg hejser, og du haler« — »hurra, hurra, hurra!« faldt Koret ind — »Jeg drikker, du betaler« — »hurra, hurra, hurra.«

De muntre Ord stode i synderlig Modsætning til den dybe Tone og den mørke Alvorlighed, med hvilken de bleve udsungne — med hvilken de alle paa én Gang gjorde omkring, tog Hattene af, knælede og satte Panderne mod Rælingen. Nogle Øjeblikke dvælede de i denne Stilling; men ikke en Lyd hørtes fra deres Læber — i Stilhed bad de til Vindenes og Bølgernes Herre. I Stilhed rejste de sig, skød Baaden helt ud i Vandet, sprang ind i den og greb Aarerne. Under lige Drag gled det lille Fartøj hen ad Havfladen. Jeg fulgte det med Øjnene, til det forsvandt i det dunkle fjærne.

Én Mand blev tilbage. Det var en Olding; men endnu havde Alderen ikke bleget de rødbrune Lokker, der beskyggede hans rynkede Ansigt, hvorvel den noget havde bøjet hans brede Ryg. Da han længe, ubevægelig, med Hænderne i Sidelommen havde set efter de udsejlende, vendte han sig, gik langsomt hen imod mig og bød mig et oprigtigt »Guds Aften!« —

Jeg benyttede Lejligheden til at erholde nøjere Kundskab om disse Menneskers møjefulde Haandtering saa vel som om de paa denne farlige Kyst saa ofte indtræffende Strandinger. Dette gjorde han ret tilfredsstillende; især beskrev han mig det sidste Skibbrud — hvis Levninger stod der tæt ved os — saa klart og levende, at jeg i Ungdoms Letsind ønskede at vorde Vidne til et saa frygteligt Sørgespil.

Jeg fulgte ham til Hjemmet — et smukt og indvendigt tilige vel forsynet Hus lidt oppe i Landet og ikke ret langt fra en af de største Sandmiler. Kort før vi naaede dette, standsede han, saa' sig tilbage og rundt om paa Himmelen og sagde, idet vi gik ned ad den sidste Bakke, med betænkelig Mine: »Der er Lurk i Vejret.«

»Hvad vil det sige?« spurgte jeg.

»Ikke andet,« lød Svaret, »end at vi snart faa Forandring.«

Herpaa indbød han mig til Aftensmad og Natteherberge. Jeg tog imod det velmente Tilbud og blev virkelig af ham og hans ligealdrende Hustru beværtet med en Gjæstfrihed, der ej findes hjærteligere under Beduinernes Telte. Under den søde Følelse af Ro og Tryghed i Modsætning til de bortsejlede

Sandmiler, saaledes kalde Beboerne de nys beskrevne store og nøgne Flyvesandsbjærg. Der er Lurk i Vejret, naar det er stille og godt Vejr, men der alligevel viser sig Kjendetegn til snar Forandring. Heraf Englændernes »to lurk« o: at lure lumskelig.

Fiskeres møjsomme og farefulde Nattefærd paa det troløse Hav indsov jeg paa Strandboerens bløde Bolster.

Endnu før Dag vaktet jeg af en blandet Støj i Dagligstuen ved Siden af mit Soveværelse: Snakken af grove og fine Stemmer, Klapren af Træsko, Klirren og Knirken af op- og igaaende Døre. Jeg satte mig over Ende og lyttede. I stillere Mellemrum forekom det mig, at der udenfor lød en hul Susen eller et dybt og ensformigt Drøn. Jeg sprang op, klædte mig hurtigt paa og gik der ind.

Hele Familien var paa Benene og i travl Bevægelse: Manden i Huset sammenrunkede et Tov, Husmoderen syslede ved Arnen, ragede Ilden sammen og satte Gryden til; to unge Kvinder — den ene Datteren, den anden Sønnekonen — vare fuldt paaklædte i Færd med at binde store Tørklæder om Hovedet, som om det gjaldt en længere Rejse.

Min Morgenhilsen blev kortelig gjengjældet, og paa mit Spørgsmaal: hvad det var for en Dundren, jeg havde hørt? svarte den gamle lige saa kort og hurtigt: »Havet.«

»Hvor vil I hen, min kjære Mand?« spurgte jeg videre.

»Ud at se efter vore Folk,« svarte han; »vi faa strængt Vejr.«

Disse Ord virkede elektrisk paa mig, og jeg besluttede i samme Øjeblik at følge dem hen til den frygtelige Nabo. Inden faa Minutter vare vi rejsefærdige og forlod Huset.

Solen var i sin Opgang. Dens mørkrøde Skive brændte dunkelt bag strimede Skyer. Ingen Vind var at mærke; men højere lød Havets uafsladelige Dundren. Tavse gik vi det i Møde; jeg i urolig og spændt Forventning.

Jeg besteg den yderste Klint. Til min store Forundring viste Havet sig ikke i mærkelig Bevægelse; kun tæt ved Bredden gik en dybere Undersø, den brød sig mod Havstokken og rullede dumrende langs hen med denne. Endnu var Luften i Rolighed, men min gamle Vejrspaaemand forsikrede: at det ikke vilde vare længe, inden jeg skulde fornemme Vestvinden.

Han havde Ret. Denne Nordsøens grumme Behersker kom snart anstigende, indsvøbt i skumle Taager. Nu begyndte Havet langt ude at røre sig; det fremviste allerede smaa hvide Prikker, der stedse bleve flere og flere og større og større og nærmede sig, som det syntes, med Vindens Hastighed. Men Vinden løb dem forbi.

Paa én Gang kom den med uheldvarslende Sukke og hin skarpe Hvinen i Marhalmens stride Totter. Ingen Baad var endnu til Syne. Men helt hen paa Klitbakkerne viste sig en af Strandboerne efter den anden, mest Kvinder og halvvoxne Drengene. De kom lige som vi til Udkig efter de tøvende Fiskere, forsvandt, stak atter frem, eller og det var andre, der traadte i deres Sted.

Vindens Heftighed tiltog; Bølgernes Tumlen ligesaa: Strandbredden stod i Skum. Jeg skjælv for de arme Stakler der ude og opgav dem allerede i mine egne sørgelige Tanker.

Da raabte Oldingen med Haanden over Øjnene: »Der har vi dem!« og samme Raab gjentoges langs hen med Kysten. Men jeg saa' endnu intet, og min Frygt voxede. Omsider henledte de andres Fingerpeg mine Øjne til et mørkere Punkt i det fjærne, som ofte forsvandt, men stedse kom igjen og stedse større og nærmere. —

Stærkere oprørtes Havet. De hvide Pletter bleve flere og bredere. De trende Sandrevler, der med korte Mellemrum strække sig jævnsides Landet, betegnedes alt ved lige saa mange sammenhængende Skumstribes, der baade til Syd og Nord rakte sig saa langt, som Øjet naaede — disse Rif, der ere de søfarendes Fordærvelse, men et tredobbelt Værn for Kysten, da de bryde de uhyre Vover, der, ofte højere end selve Klinten, uden saadan Modstand snart skulde nedrive de svage Volde og oversvømme det lavere Vestland.

Baaden skyndte sig. Alt saas Folkenes Hoveder, naar den red paa Bølgernes Rygge. Men naar den da løb ned som ad en Bakke og derpaa blev borte i Bølgedalen, da tænkte jeg med Bævelse: Mon de komme op igjen? Et Angstraab undslap mig; men den gamle Mand, som stod hos med sammenslyngede Arme, sagde but: »Hvad er der? De har ingen Nød endnu.«

De havde naaet den yderste Revle. Her standsede de, ja roede endog af alle Kræfter baglængs ud ad og kløvede lykkeligt flere vældige Vover. Da disse vare knuste i Brændingen, og der blev en Strækning smult Vand, benyttede de dette Mellemrum og skred med Fuglens Hurtighed ind efter. Paa samme Maade overvandt de den mellemste Revle. — Men nu var den egentlige Livsfare for Haanden.

Alle Tilskuerne sprang ned paa Havstokken, og som paa et Befalingsord faldt alle paa Knæ og strakte de sammenknugede Hænder mod Himlen. Derpaa sprang de lige saa hurtigt op og grebe hinanden i Hænderne. Jeg indsaa ikke strax, hvad denne Kjæde havde at betyde; snart skulde jeg erfare det.

Baaden var ved den inderste Revle, ikke et Stenkast fra Land. Den fór ind i Brændingen, forfulgt af en Styrtesø, der krummede sin hvide Kam højt over den — den indhentedes — drejede Siden til — overvældedes — kæntrede. Et Skrig, hvinende, hjerteskerende, udstødtes af Kvinder og Børn. Det gjaldt Liv eller Død. —

Med Bølgen skylledes de skibbrudne til Land; nogle kom helt op og fik strax Fodfæste; men andre kom ikke saa højt — da brødes Kjæden paa flere Steder — den nærmeste greb med den ene Haand fast paa den mod Brændingen kæmpende — Resten af Kjæden drog af al Magt for at frarive Havet dets Bytte; thi samme Bølge, som slyngede dem op, vilde i sit Tilbageløb have trukket dem ud igjen, og da var ingen Redning mere. —

Rædsfulde Øjeblikke! men de fór saa hastig forbi, at jeg næsten ikke saa', hvorledes det gik til, før alle vare frelste. — Lige saa hurtigt bjærgedes Baaden — den stærke Bærer over Afgrunden, den trofaste Frelser i saa mangen en Nød. Først

da den med hele sin rige Nattefangst var halet op paa Landet i fuld Sikkerhed — først da hilstes og gjenhilstes med djærve Haandslag, og en og anden af de vanddrivende Søgutter omslyngedes af kjærlige Arme.

Og nu kom de hidtil hjemmeværende Mødre, Hustruer og Døtre hidilende med Kruse fulde af varmende Drikke. Hver af de hjemkomne greb sit med begge Hænder og slap det ikke, før Bunden vendte mod Himmelen*). Derefter deltes Udbyttet. Hver drog til sit, jeg med min Vært og hans Familie.

Et velsmagende Maaltid af Havets Gaver blev hastigt beredt; men endnu før det var til Ende, stak en Mand Hovedet ind ad den halvaabnede Dør og raabte: »En Stranding!«

Alle sprang op og spurgte paa én Gang: »Hvor?« — »Her,« svarte Manden hurtigt og trak Hovedet til sig for at bringe dette vigtige Budskab videre omkring. —

Min Vært, hans Søn og to andre unge Karle, som ogsaa havde været med paa den natlige Fiskefangst, fór ud — jeg bag efter.

Blæsten var stegen til Storm. Havet brølede i sin grummeste Vrede. Sandet fra Klitbjærgene piskede os i Ansigtet, og Skum fløj som Sneflager hen over vore Hoveder. Med vidt opspilede Øjne fór jeg ud paa Havklinten, der syntes at ryste under mine Fødder. De mørke Vande vare forvandlede til Fraade; en Støvregn af Skum fordunklede Udsigten, og Bølgenes Torden døde mine Ører.

»Hvor?« raabte jeg til min Sidemand.

Han udstrakte Armen; nu saa' jeg det ulykkelige Skib, næppe et Kugleskud borte.

»Kan han ikke endnu bjærge sig?« spurgte jeg.

»Ikke om han saa var den eneste Sejler paa Havet,« lød Svaret; »han kan ikke længer klare sig af Landet — han skal strande.«

Ravende, tumlende kom Skibet nærmere.

»Nu!« skreg alle paa én Gang, »nu er han ved den første Revle.«

»Han støder!« raabte en.

»Nej,« raabte en anden, »der kommer en Sø, den skal hjælpe ham.« —

Den kom — Skibet hævedes af den vældige Bølge — dalede. —

»Han er ovre!« lød det; der faldt en Sten fra mit Hjærte; men jeg kjendte ikke den jyske Kyst.

Faa Sekunder efter hedte det: »Dèr staar han!« Det var paa den mellemste Revle. Mig forekom det, som om han endnu sejlede, men det var kun Skibets Slingring og Huggen paa Grunden.

*) Disse haardføre Mennesker have nemlig for Skik aldrig at føre Levnedsmidler, hverken vaadt eller tørt, med sig paa Havet; hvorfor de stedse ved Landingen modtages med en Hjærtstyrkning af varmt Øl.

Blot et Bøsseskud fra Land standsede det; jeg haabede derfor, at Folkene skulde bjærges. De firede ogsaa en Baad ned, to Mand sprang efter: da kom en Styrtesø og rev den med sig. I Stumper og Stykker kastedes den ind til Bredden; men Folkene kom aldrig til Syne. Besætningens Skrig, da den forsvandt, trængte gennem Stormens Hvinen og Brændingens Torden.

Nu kom der ude fra indvæltende en Række af Bølger, højere, sværere end nogen tilforn — ni, sige Kystboerne, følge efter hverandre, den sidste den største af dem alle. Da den første ramte Skibet, gav dette et Ryk til Siden — et Skrig, stærkere, vildere end det første, lød fra det ængstede Mandskab. Den næste Bølge drejede Skibet endnu mere og overskyllede det forreste halve Dæk. Matroserne klatrede op i Vanterne og surrede sig fast. — Ved enhver nu paafølgende Søstyrning svajede Skibet mere og mere, indtil det omsider vendte hele Siden mod Landet. Tovværket løsrevs og slyngedes hid og did; Masterne dinglede.

— Efter dette heftige Pust blev et Ophold, i hvilket Havet syntes at ville samle Kræfter til et nyt og voldsommere Anfald. De ængstede Sømænd udstrakte deres Hænder, snart mod den mørke Himmel, snart mod Landet — det Land, der var dem saa nær, og som de dog aldrig levende skulde naa.

Deres Skrig vare som Knivstik i mit unge Bryst. Men der var ingen Mulighed i at komme dem til Hjælp; og forgjæves raabte Havboerne, at de skulde fæste Tove om Fade eller Tønder og kaste dem over Bord. De hørte det ikke, eller de forstode det ikke. —

Da viste sig et nyt og rørende Syn. En Mand sprang ud af Ruffet, en Kvinde efter ham. Han kastede sine Øjne til Havet, til Landet, og derpaa omfavnede de hverandre. Det maa sikkert have været Kaptejnen og hans Kone. Pludselig reve de sig løs, fór ind i Ruffet og kom strax tilbage med en stor Pakke imellem sig; ved et Tov firede de den ned i Vandet. Derpaa knælede de begge og udstrakte deres Arme bedende imod os. —

Pakken holdt sig godt ovenpaa, skjønt tumlet af Brændingen op og ned. Snart kastedes den helt paa Land; en Mand greb den, bar den højere op og løste Tovet. Nu først sprang hine to op og udstødte et Skrig, der klang som Glæde. Hurtig bandt han hende med sin Ende af Tovet fast til et Bræt — for silde! En ny Bølgegang naaede Vraget. Den første væltede sig brølende og fraadende helt hen over det. Den ene Mast gik over Bord med alle dem, der hang i dens Tovværk; Kaptejnen og hans Kone vare forsvundne. Paa Landet haledes af alle Kræfter i Tovet — hun blev draget op, men med knust Hoved. —

De følgende Bølger omstyrtede ogsaa den anden Mast; Skroget krængede sig om paa Siden. Den sidste Bølge steg som et Fjæld op af Afgrunden. Den gamle, som stod hos mig, raabte: »Taaler han den, taaler han mere.«

Næppe vare disse Ord udtalte, før Bølgen skød sin brede Ryg end højere op, krummede den og styrtede som en Lavine

ned paa Vraget og med en Bragen, som overdøvede Storm og Brænding — det var knuset! dets søndersplittede Stumper dansede og drejede sig i det kogende Skum.

Kaptejnens Lig fandtes aldrig. Lige saa lidt stod det siden til at udfinde enten hans eller Skibets Navn og Hjemstavn.

Medens alle vare i Færd med at bjærge det inddrivende, gik jeg hen for at bese den først i Land halede Pakke. Den bestod af tæt sammensnørede Køjeklæder og var fastgjort paa en Kahytsdør. Jeg bøjede mig ned for at løse den, anende, jeg véd ikke selv hvad.

Da hørte jeg med glad Forbavselse en spæd Klynken — jeg sønderskar Strikkerne — rev Puderne til Side — et levende Barn laa for mine Øjne. Hastig svøbte jeg det igjen sammen og ilede, saa fort jeg formaaede, til mit Herberge med dette kostbare Strandingsgods.

Der var ingen hjemme, undtagen den gamle Husmoder og hendes Sønesøn, en treaars Dreng. —

Jeg lagde mit Bytte paa Bordet. Barnet — en Pige, næppe halv Aar gammel — var vel befugtet af Sø vandet, men gav ikke mindste Tegn til at have sunket noget af denne Dødens beske Drik. Det begyndte atter at klynke, vist nok af Trang til Næring.

Da Konen hørte dette, forlod hun sin Kaffekjedel paa Arne- stedet, og da hun blev Glutten vár, slog hun de flade Hænder mod Laarene og raabte: »Herre Jesuslille! hvor har Han faaet det?«

»Fra vor Herre!« svarte jeg og bad om tørre Klæder og noget af den varme Mælk, som stod paa Ilden. Dette drak den lille med stor Begjærlighed og lod sig derpaa stiltiende føre af det vaade Svøb i tørt Linned.

Jeg tog det paa mine Arme, medens en Vugge blev redt. Snart sank dets Hoved til min Skulder, og det sov allerede tryggeligt, forinden det var kommet til Leje. —

Rørt betragtede jeg det sødt slumrende Væsen: for en stakket Stund siden hos Fader og Moder, og nu i vildfremmed Land, bortrevet fra dem, som gav det Livet. — Naar du nu igjen opslaar dine uskyldige Øjne, ville de lede, men ikke finde dem. Aldrig skal du udtale disse Navne — de første, vi lære, og de dyrebareste — stakkels spæde Blomst! fra et langt bortliggende Land, fra det milde Syden maaske, og nu her henkastet for at omplantes i det kolde Nordens øde Sand! Men tidligt maaske skal du henvisne, og ingen skal savne dig, ingen Afskedstaare væde din blegnende Kind. Du skal være som en fremmed og landflygtig, uelsket i Livet, forglemmt i Døden. —

»Hvad græder Han for?« sagde Konen; »er det for dem, som Havet har taget? Er vi ikke alle vor Herre en Død skyldige? Min første Mand blev paa Havet, og min Fader blev paa Havet, og min Broder blev paa Havet, alle paa én Gang: den Gang græd jeg; men —«

»— Jeg sørger ikke over de døde,« afbrød jeg, »men for den levende; tykkes hun ikke, den dér er at ynkes over?«

»Ja — ja!« svarte hun og blev ved at sysle med sin Bestilling, »vor Herre lever endnu.« —

Der laa noget i disse Ord, som gjorde, at mine Øjne tørredes, og mit Bryst udvidedes. —

Jeg forlod Huset for at se til ved Strandingen.

Halvvejs mødte jeg nogle af Bjærgerne, belæssede med Bytte. Da de fortalte mig, at der ved Havet intet videre var at bestille, gik jeg tilbage med Husets Beboere. Disse, som ikke vidste noget om mit Bjærgegods, gjorde store Øjne ved at finde Barnet i Vuggen. Min Værts Sønnesøn — en tre Aars Purk — stod ved Siden og kegeder ind med glad Nysgjerrighed. — Jeg forklarede Sammenhængen. —

»Det er alt sammen godt nok,« sagde Husherren; »men hvor skal vi hen med den?«

»Den kan jo komme paa Sognet,« sagde Sønnen.

»Det er bedst, vi strax bringe den til Præsten,« sagde Svigersønnen; »saa kan han gjøre ved den, hvad han selv vil.« —

Medens de saaledes endvidere raadsloge om den forældreløses Skæbne, havde den unge Kone stillet sig ved Fødderne af Vuggen og betragtede den sovende Glut med stive Blik og begge Hænder paa Hofterne.

»Mo'er!« sagde den lille Dreng, »er det min Søster?«

I det samme slog Barnet Øjnene op, lod dem løbe omkring paa de omstaaende og til sidst hvile paa Drengen. Han rakte hende Haanden — hun greb den — han skreg af Glæde.

»Herre Gud!« udbrød den unge Kone, og Taarer tindrede i hendes Øjne — »ligner den ikke vor lille Marie?«

»Hvor?« spurgte jeg og saa' mig omkring, »hvor er hun?« —

»I Guds Rige,« svarte hun sukkende, »det er nu Fjerdingsaar, siden hun døde.«

Derpaa skottede hun til sin Mand og sagde: »Skal vi ikke beholde denne her i Stedet for?«

»Hm!« svarte han langtrukket, »det raader vi ikke for.«

Nu saa' hun bønligt til Svigerforældrene og sagde: »Hvad siger vor Fa'er og vor Mo'er? — Den ser saa venligt til os, det lille Lam!«

»Hm!« svarte Oldingen: »hvor ti æde, kan den ellefte æde med — tag den saa!«

Glutten smilte, som om den forstod det, og rækkede de smaa Hænder op mod sin nye Moder. Denne slog hurtig Dynen til Side, tog Barnet paa sine Arme og kyssede det med moderlig Ømhed.

Den lille Knøs hoppede omkring, klappede i Hænderne og raabte: »Gud ha'e Lov, for vi har faaet Marie igjen!«

»Ja, hvad hedder den? hvad skal vi kalde den?« sagde den gamle Mand.

»Marie, Mariel!« jublede den unge Kone, »det siger jo bitte Jørgen.«

Alle bifaldt dette.

Men Husets Moder foldede Hænderne i Skjødet og sagde med en Følelse, som jeg ikke havde tiltroet hende: »I Jesu Navn! det er et Guds Laan fra Havet.«

Tredive Aar vare henrundne siden mit første Besøg paa Jyllands vilde Vestkyst, da jeg forgangen Sommer anden Gang befandt mig her. Meget Vand var løbet til Havet — som man siger — i denne Mellemtid; og — mangt et Øje lukt paa Havet — tænkte jeg, da det atter udbredte sig for mine Øjne. En Menneskealders Begivenheder — dens Storme — havde svækket Erindringen om den nys fortalte med alle dens frygtelige Virkninger, ligesom Stormen selv udsletter den vandrendes Fodspor i Klitternes Sand. Men Synet af Havet, af de Kyster, der i Aartusender trodse dets Vælde, vakte paa ny det slumrende Minde.

Fra Strandbredden, ad hvilken jeg vandrede, gik jeg op i Klitterne, besteg en af de største Sandhøje og saa' mig omkring efter mit forrige Herberge. — Jeg var ikke i Stand til at opdage det nogen Steds og troede derfor, at jeg ikke havde truffet den rette Kant, men — som let sker — var faret vild i denne ensformige Landstrækning, der saa ofte forandrer sin Skikkelse; thi her jævner Blæsten et Bjærg, hist sammenfejer den et andet, og selv de uhyre Miler flytte sig, skifte Overflade og Retning ligervis som Snedriver under Vinterens vexlende Vinde.

Solen stod højt paa sin Bue; Luften var mild, og en let Østenvind pustede fra Landet og viftede sagtelig med Klittagets bleggrønne Blade; Strandlærkerne sang. —

Jeg satte mig henvendt mod Havet. Det var roligt og bar den skyfri Himmels lysblaa Farve — hvor uligt hint vilde Oprør, i hvilket jeg sidste Gang saa' det! — Men er det ogsaa det samme Hav? — spurgte jeg mig selv. — Hvorfor ikke? Jeg kjender en langt sørgeligere Forvandling: Barnets Aasyn er ogsaa en Gang Glædens, Uskyldighedens klare Spejl; dog kommer den Tid, da det fordunkles af Sorgens Skyer og Tungsinds Taage, da det oprøres og gennemføres af Lidenskabernes vilde Orkaner.

Jeg var i Begreb med at forlade mit ensomme Hvilested, da et uventet Syn holdt mig tilbage. —

En hvidloklet, krumbøjet Olding kom langsomt stagrende frem. I sin højre Haand holdt han en Stav, med hvilken han idelig følte sig for; ved den venstre blev han ledet af en lille Dreng paa fem eller sex Aar. I Sanddalen tæt norden for mig standsede de.

»Er vi her nu, Terkil?« sagde Manden.

»Ja, Oldfa'er!« svarte den lille.

Ved dennes Hjælp satte den gamle sig ned med Ansigtet mod mig og Solen, tog Staven med begge Hænder og stillede den som en Stiver under sin skjægede Hage. Purken gav sig

til at samle Smaastene og opstable dem i sammenhængende Firkanter. —

Efter nogen Tavshed spurgte Oldingen: »Er du her? hvad bestiller du?»

»Bygger Huse, Oldfa'er!« svarte Drengen.

Byg! mit Barn! — tænkte jeg — vi gamle bygge ogsaa i Sand. —

Lidt efter sagde den blinde: »Hvor er din Moder?»

»Nu kommer hun,« svarte den unge.

Jeg slog mine Øjne til den Side, fra hvilken de vare komne. — En velklædt Bondekvinde med et smukt, men blegt Ansigt ilede i let og hurtig Gang hen imod de andre. Paa Skulderen bar hun en Spade. —

Saa snart hun blev mig vár, stod hun stille, stak Spaden i Sandet og satte begge Baghænder paa Hofterne. Et sælsomt Smil spillede om hendes Mund, hun plirede med Øjnene, nikkede fortroligt til mig, som om vi vare gamle bekjendte, og begyndte derpaa at synge i lystig Tone og med skingrende Stemme:

»De unge Karle de ere saa falsk', ja falsk ud af Hjærtens Grund;
de love os Kjærlighed med Haand og med Mund,
men det kommer Fanden ik' af Hjærtens Grund.
Hejomdik, Hejomdak, kom Faldera!« *)

Ved Omkvædet gjorde hun et Hop og slog ud med Armene.

Den blinde sukkede og sagde vranten: »Herre Gud! den grimme Vise synger du altid. Jørgen narrede dig jo slet ikke; det véd du vel.«

Ved disse Ord gik den unge Kvindes rædsomme Lystighed pludselig over til det dybeste Sørgmod; hendes Hænder faldt magtesløse ned mod Kroppen; det skønne, blege Ansigt bøjede sig til Siden, og et tungt Suk hævede Barm og Skuldre.

»Ja, det er sandt, Oldfa'er!« klynkede hun; »nu vil jeg da se, om han er her.«

Herpaa greb hun Spaden og begyndte ivrigt at grave i Sandet.

Men snart holdt hun igjen op dermed, hvilede Hænderne paa Grebet, rystede med Hovedet og sagde: »Han er her ikke — nej, nej! Mahanster har nok snakket for ham og lokket ham med sig — jo! vi kjende dem nok!«

Her rettede hun sig rask i Vejret og sang i sin forrige Tone og med samme skjælmske Mine:

»De unge Karle, dem elske vi højt, ja højt ud af Hjærtens Grund;
men hvad kan det hjælpe, vi elske dem?
Naar de rejse bort, de komme aldrig mer hjem.
Hejomdik, Hejomdak, kom Faldera!«

Den lille Knøs, som endnu næppe vidste, hvad Vanvid var, sang Omkvædet med, idet han med barnlig Overgivenhed sparkede

*) Jysk Bondevise.
Mahanster, Maren Hansdatter.

sine Stenbygninger over Ende. Men Oldingen skjulte Ansigtet i Hænderne, og under dem dryppede hans Taarer i Sandet. Jeg sad som fængslet til mit Sted. Jeg havde ikke Hjærte til at spørge. Alligevel fik jeg snart en Oplysning, som jeg bag efter næsten fortrød at have søgt.

Den vanvittige slængte Spaden igjen over Skulderen og gik bort syngende:

»Derfor bær saa mangen den blegeste Kind for sin allerkjæreste Ven.
Men Skam sku' di faa! ja Skam sku' di faa,
som lokker en anden sin Kjæreste fraa,
Hejomdik, Hejomdak, kom Faldera!«

Da hun var borte, foldede den gamle Mand Hænderne over de skjælvende Knæ og vendte Ansigtet op mod den Himmel, han ikke mere saa', men hvor fra selv den blinde henter Lys for sin Sjæl og Haab for sit kummerfulde Hjærte.

Efter at have fuldendt sin tavse Bøn sagde han: »Kom, Terkil! kom og kys din Oldfa'er!«

Drengen lagde begge sine smaa Hænder paa hans og kyste ham. Den gamle rejste sig ved Barnets Hjælp, og begge vandrede langsomt bort, ligesom de vare komne.

Jeg vendte mig i dyb Bevægelse mod Havet. En aldrende Kone gik nede ved Havbredden med sin Vidjekurv*) paa Ryggen.

Jeg kaldte ad hende. Hun kom og hilste mig med et: »Guds Fred og god Dag!«

Jeg sagde hende, hvad jeg havde set. Hun satte Kurven fra sig, sig selv ved Siden og fortalte:

»Den blinde Mand, det er den gamle Terkil — han véd ikke selv, hvor gammel han er, men han er vist hen over de fem Snese. Gud se til os alle sammen! Han har en Gang været en god Mand og haft Penge paa Rente. Han boede der — der henne i Kanten af hin store Mile har hans Hus ligget. Men Flyvesandet tog først hans Mark, og saa maatte han flytte længer ind og begynde forfra paa bar Bund. Ja, lille Fa'er! — hvor I ellers er fra — I Østerboere véd kun lidt af, hvad vi her maa døje: vi trænges baade af Sandet og af Vandet — se hist ude, hvor nu Skibene gaa, der gik min Vugge.« —

(Nu vidste jeg, at jeg dog ikke havde taget fejl af mit forrige Herbergs Beliggenhed, og at min fordums gjæstfri Vært endnu levede i blind og fattig Alderdom.)

»Men den vanvittige Pige — eller hvad hun er —« spurgte jeg videre — »er det hans Datter? eller —«

»— Hun hører ham for den Sag slet ikke til —« lød Svaret. — »For mange Aar siden strandede her en Gang et Skib; alle Folkene druknede saa nær som et Svøbelsebarn, der sejlede i Land i sin Vugge. Sel det er justement gale Marri, som I saa' her for lidt siden. Terkils tog hende til sig som deres egen, og hun trivedes godt og voxte op og blev til et knøvt

*) I denne samle aldrende og fattige Rav, Træstykker og hvad andet det graadige Hav igjen giver fra sig.

Folk. Terkils havde to Børn — skal I vide — en Datter, som var gift, men er nu død for mange Aar siden uden Arvinger, og en Søn, som ogsaa er død; men den Gang var han levende og gift og havde en eneste Dreng og ingen flere Børn. Denne her Dreng og Marie, da de blev store, saa blev de Kjærester. Forældrene syntes ikke noget om det, for hun havde jo ikke andet end de Vuggeklæder, hun kom sejlen i. Men hvordan det nu gik og ikke gik, saa kom de unge Folk hverandre for nær, og hun fik et Barn ved ham — det var den lille Pojk, I saa' her. Saa vilde hans Forældre ikke have hende i Huset med hendes Unge, som ikke saa sært var. Gamle Terkil vilde endda beholdt dem, men han raadede ikke længer for Stedet, det havde han opgivet til Sønnen, og den gamle Kone var død den Gang. — Som jeg nu skulde fortælle: saa fik Terkil og Jørgen — saadan hedte Kjæresten — vor Mand til at tage mod baade Moder og Barn. Men det fortrød jeg tit, for der var hverken Nattero eller Dagro. — Det er en Ulykkes Pine aldrig at være glad — sige de for et Mundheld — og stakkels Marie! hun sukede og gav sig og flæbede tidlig og sildig; og Ungen peb med, for jeg skal svare Jer til: Maries Øjne gav mere Vand, end hendes Bryster gav Mælk. Ja, hun har mangan god Time ligget paa sine Knæ over Vuggen og rokket den og sunget og grædt paa én Gang. Naar Barnet saa var tysset, smed hun sig i Klæderne tværs over Sengen og bad saa almindeligt til vor Herre, at han dog vilde løse op for dem begge to. Jørgen kom rigtig nok saa tit, han kunde, og saa' til hende og gav hende Penge og trøstede hende. Det kunde ikke hjælpe. »Jørgen!« — sagde hun tit og mange Gange til ham — »Jørgen! du maa ikke komme her mere! Hvorfor skal jeg sætte Splid imellem dig og dine Forældre?« Men Jørgen kom alligevel; han vilde ikke forlade hende paa nogen Maade. — Somme Tider sagde hun til mig: »Kirsten!« sagde hun, »Gud give, jeg havde druknet med mine Forældre! Jeg er en fremmed og en Udlænding i denne syndige Verden. Aa — var det ikke for den, der ligger.« — Mere sagde hun ikke, men jeg vidste nok, hvad hun mente. — I det samme Godlav lagde Stig sig her henne til at dø, og han havde Skillinger, og Enken var baade ung og snøg; og hun friede til Jørgen. Han sagde nej. Hvad det ikke havde været galt før, saa blev det nu. Forældrene klemte stærkt paa ham; men han vilde hverken for lidt eller meget. Det fik Marie at høre, og hun sagde til ham ikke én, men mange Gange: »Jørgen! tag Mahanster! Det er bedst for os alle sammen.« — Nej — han vilde ikke. Saa siger hun endelig til ham: »Der-som du ikke tager hende, saa gaar jeg hen, hvor jeg er kommen fra« — hun mente Havet. Saa stak han i at græde og løb væk som et galt Menneske. Da han var borte, fortrød hun det endda og græd og vred sine Hænder, saa jeg tænkte, Fingrene havde gaaet af Led. —

»Jørgen kom ikke igjen, og han blev borte i to Dage, og i tre. Nu gik Ordet, at han vilde have Mahanster. Marie tav stille, men hun saa' ud baade til det ene og til det andet. Og

vor Mand og jeg, vi holdt Øje med hende, for vi frygtede. Men saa kommer han en Aften springende over til os og slaar Døren paa vid Væg og tager Marie om Halsen og river Barnet op af Vuggen og kysser og tumler det — Meningen var, at nu havde han endelig faaet Lov til, at de maatte faa hinanden. Da skulde I have set den sølle Marie! Hun kunde ikke sige et eneste Ord. Ja, ja! det var og den sidste Glæde, de havde i Verden, men den var stakket. — Det blev Midnat, inden han kunde komme af Sted; han gik, og vi tænkte paa ingen Ting. —

»Om Morgenen kommer de fra Terkils og spørger efter ham. Ja, væk var han. — Vi ledte og vi ledte; langt om længe fandt Marie hans Hat — ret lige paa den Plet her neden for os, hvor I før saa' hende og de andre. Kort at fortælle: Neden under laa han selv og var kvalt i Kvægsandet. Det havde nemlig blæst stærkt om Dagen, og Vandet var skyllet her ind. Og der maa han nu være gaaet fejl og kommen ud i den bløde Kvagger; og saa er der ingen Redning: de blive ved at synke og synke, til de skride helt ned under lukt Laag. — Marie gik strax fra Forstanden og har aldrig faaet den siden, faar den vel heller ikke mere. — Se, nu er den Historie ikke længer; og nu véd I, hvad det er, hun gaar og graver efter, og hvorfor den gamle Terkil, naar det er godt Vejr, sidder her og solbader sig og sukker og græder med de blinde Øjne, han har. Ak ja! Gud trøste alle dem, som sorrigfulde ere!«

Med disse Ord rejste hun sig, slængte Kurven paa Ryggen og gav mig et: »Guds Fred og Farvell!«

Hun steg atter ned til Havet og sagde i Bortgangen ligesom ved sig selv: »Aa nej! Vi finde ingen Ro i denne Verden, inden vi faa Spade og Skovl paa Kors oven over os.«

